בנק לאומי לישראל בע"מ

דוח תקופתי

לשנת 2013

מס' תקנה		עמוד
9	דוחות כספיים וחוות דעת רואי חשבון מבקרים	473
1 ו-7, 25א, 9	פרטי התאגיד, כולל מען רשום	473
10ג	שימוש בתמורת ניירות ערך	473
11	רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן	474
12	שינויים בהשקעות בחברות בנות ובחברות קשורות בתקופת הדוח	480
13	הכנסות של חברות בנות וחברות קשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן	481
14	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד	482
20	נרשמו למסחר בבורסה או הפסקת המסחר	482
21	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	482
21א	השליטה בתאגיד	483
22	עסקאות עם בעל שליטה	483
24	מניות וני"ע המירים המוחזקים ע"י בעלי ענין בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח	483
24א	הון רשום הון מונפק וניירות ערך המירים	485
24ב	מרשם בעלי המניות של התאגיד	485
26	הדירקטורים של התאגיד	486
26א	נושאי משרה בכירה של התאגיד	504
26ב	מורשי חתימה של התאגיד	511
27	רואי החשבון המבקרים של התאגיד	511
28	שינוי בתזכיר או בתקנון	511
29	המלצות והחלטות הדירקטורים והאסיפה הכללית	511
29א	החלטות החברה	512
5	חתימות	513

בנק לאומי לישראל בע"מ

וחברות מוחזקות שלו

דוח שנתי 2013

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוח הכספי השנתי על בסיס מאוחד בלבד עם תמצית הדוחות של הבנק (לא מאוחד) בבאור 29 לדוחות הכספיים. את הנתונים של הבנק בלבד ניתן לקבל לפי דרישה במשרדי הבנק ברח' יהודה הלוי 34 תל-אביב או באתר האינטרנט www.bankleumi.co.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דוח כספי שנתי 2013
תוכן העניינים

עמוד

דין וחשבון של הדירקטוריון

א. כללי

שמות חברי הדירקטוריון 5
שמות חברי ההנהלה 6

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית 7
אסטרטגיה עסקית 13
השליטה בבנק 16
תיאור מגזרי הפעילות 17
אמצעים הוניים והלימות ההון 22
חלוקת דיבידנדים 26

ג. מידע אחר

התפתחויות עיקריות במשק 27
רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות 31
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים 43
גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים ומדיניות הגילוי 50

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס 53
המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות 67
רכוש קבוע ומתקנים 91
נכסים לא מוחשיים 95
מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה 96
השקעות:
בחברות מוחזקות עיקריות 144
פעילות חברות כלולות 157
החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם 158
מצב ההצמדה, התקופות לפירעון ומצב הנזילות 214
הליכים משפטיים 218
מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי 221
הסכמים מהותיים 222
תיאור מצב המיסוי 224
משאבי אנוש (הון אנושי) 226
מבנה ארגוני 232

ה. נושאים נוספים

לאומי למען הקהילה - תרומות וחסויות 237
מבקר פנימי 239
בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי 242
מדיניות תגמול נושאי משרה 243
שכר נושאי משרה בכירה 244
שכר רואי החשבון המבקרים 249
חברי הדירקטוריון 250

סקירת ההנהלה

תוכן עניינים 261
מאזן מאוחד לסוף השנים 2009-2013 263
דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2009-2013 264
שיעורי הכנסה והוצאה 265
חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית 270
סיכון אשראי לציבור לפי ענפי משק 275
חשיפות למדינות זרות 279
מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב-רבעוני 284
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב-רבעוני 285

הצהרה Certification 286
דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי 289
דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים - לבעלי המניות בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי 290

דוחות כספיים

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים 291
מאזן - מאוחד 293
דוח רווח והפסד - מאוחד 294
דוח על הרווח הכולל - מאוחד 295
דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד 296
דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד 298
פירוט הבאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים 301

תמצית דוחות כספיים של חברות מוחזקות עיקריות בארץ ובחו"ל 461

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברי דירקטוריון הבנק

דוד ברודט, יושב ראש[1]

דוד אבנר

רמי אברהם גוזמן

פרופ' אריה גנס

משה דברת[2]

שי שכנאי חרמש[3]

מרים (מירי) כץ, עו"ד

יואב נרדי[2]

חיים סאמט, עו"ד[5]

נורית סגל[3]

ציפורה סמט

עמוס ספיר

פרופ' אפרים צדקה

פרופ' ידידיה צבי שטרן

פרופ' גבריאלה שלו[4]

(1) נבחר מחדש באסיפה הכללית השנתית של הבנק שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013. ביום 9 בינואר 2014, לאחר קבלת אישור בנק ישראל ביום 5 בינואר 2014, דירקטוריון הבנק אישר את כהונתו של מר דוד ברודט, כיו"ר הדירקטוריון, עד למועד האסיפה הכללית הבאה שבה יועמד יו"ר הדירקטוריון לבחירה כדירקטור, תקופה של כשלוש שנים.

(2) נבחרו מחדש באסיפה הכללית השנתית של הבנק שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013.

(3) נבחרו כדירקטורים באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013.
כהונתם נכנסה לתוקף בתאריך 5 בינואר 2014.

בתאריך 31 במרס 2013 מר דורון כהן התפטר מתפקידו כדירקטור בבנק.
כמו כן, בתאריך 31 באוגוסט 2013, מר יהודה דרורי התפטר מתפקידו כדירקטור בבנק.

(4) נבחרה מחדש כדירקטור חיצוני לפי סעיפים 239 ו-245 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013, לתקופה של שלוש שנים החל מתאריך 1 בפברואר 2014.

(5) מינויו של מר חיים סאמט כדירקטור חיצוני לפי סעיף 239 לחוק החברות אושרר באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013.

בנק לאומי לישראל בע"מ
חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם*

רקפת רוסק-עמינח, רו"ח
מנהל כללי ראשי

פרופ' דניאל צידון (1)
משנה למנהל הכללי, ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה

יעקב (קובי) הבר(2)(4)
סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה לבנקאות עסקית ומסחרית

דן כהן
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משאבי אנוש

איתי בן זאב(3)
סגן מנהל כללי, ראש חטיבת שוקי הון

ד"ר חדוה בר
סגן מנהל כללי, מנהלת סיכונים ראשית, ראש החטיבה לניהול סיכונים

נעמי זנדהאוז, עו"ד
סגן מנהל כללי, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים

תמר יסעור
סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הבנקאית

דן ירושלמי
סגן מנהל כללי, ראש חטיבת תפעול ומחשוב

יואל מינץ(4)
סגן מנהל כללי, ראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן

רון פאינרו, רו"ח(5)
סגן מנהל כללי, ראש החטיבה לכספים וכלכלה

שלמה גולדפרב, רו"ח(5)
סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות

ששון מרדכי
סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית

יעל (בן משה) רודניקי, עו"ד
מזכיר הבנק והקבוצה

סומך חייקין
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק

(1) החל מתאריך 1 באפריל 2013 מכהן פרופ' דניאל צידון בתפקיד משנה למנכ"ל הראשי וראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה ואליו מדווחים ראש חטיבת שוקי הון, ראש מערך בנקאות פרטית ואגף האסטרטגיה. עד תאריך 31 במרס 2013, כיהן פרופ' דניאל צידון כמשנה למנכ"ל הראשי וכראש חטיבת שוקי הון.

(2) בתאריך 1 בינואר 2014 מוזגו החטיבה העסקית והחטיבה המסחרית ואוחדו לחטיבה אחת - חטיבה עסקית ומסחרית, בראשותו של מר יעקב (קובי) הבר. החל מתאריך 1 בינואר 2013 ועד לתאריך 31 בדצמבר 2013, כיהן מר יעקב (קובי) הבר בתפקיד ראש החטיבה העסקית. עד לתאריך 31 בדצמבר 2013 כיהן מר גדעון אלטמן כראש החטיבה המסחרית.

(3) החל מתאריך 1 באפריל 2013 מכהן מר איתי בן זאב כראש חטיבת שוקי הון, בכפיפות לראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה.

(4) החל מתאריך 1 בינואר 2014 מכהן מר יואל מינץ כראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן, בכפיפות למנכ"ל הראשי. חטיבה זו אחראית גם על מערך אשראים מיוחדים. עד לתאריך 31 בדצמבר 2013 כיהן מר יואל מינץ בתפקיד ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן בכפיפות לראש החטיבה העסקית.

(5) החל מתאריך 1 באפריל 2013, מכהן מר שלמה גולדפרב בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבונאות, בכפיפות לראש חטיבת הכספים וכלכלה. עד תאריך 31 במרס 2013, כיהן מר מנחם שוורץ בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבונאות. מר מנחם שוורץ פרש מהבנק בתאריך 31 באוקטובר 2013.

* פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2013 ובאתר המגנא של רשות ניירות-ערך: http://www.magna.isa.gov.il.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דין וחשבון של הדירקטוריון

להלן הדין וחשבון השישים ושלושה של בנק לאומי לישראל בע"מ והמאה ושניים עשר של העסק אשר נוסד בשנת 1902. דין וחשבון זה יובא לפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק. דין וחשבון זה מסתמך על ניתוח הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה ועל נתונים נוספים לפי הצורך. דין וחשבון זה נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית

בנק לאומי וחברות הבנות שלו מהווים את אחת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ומנהלים פעילות שהחלה לפני 112 שנים. קודמתו של הבנק, חברת אנגליא פלשתינה, הוקמה בלונדון בשנת 1902 על ידי אוצר ההתיישבות היהודים ג'ואיש קולוניאל טרסט לימיטד, קודמתה של אוצר התיישבות היהודים בע"מ.[1]

הבנק מוגדר כתאגיד בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. כ"בנק" וכ"תאגיד בנקאי" מודרכת ותחומה פעילותו של הבנק במערכת של חוקים, צווים ותקנות, בהם בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי) וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכמו כן בהוראות, כללים, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים.

קבוצת לאומי עוסקת בפעילות בנקאית פיננסית וריאלית מגוונת, בישראל ובעולם. הקבוצה פועלת באמצעות הבנק, חברות בנות וחברות כלולות בפריסה של 274 סניפים הפרוסים ברחבי ישראל, וכן באמצעות 52 סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 15 ארצות ברחבי תבל.

מדיניות הקבוצה בארץ ובעולם היא לתת ללקוחותיה פתרונות בנקאיים ופיננסיים כוללים, שירות מקצועי ברמה גבוהה, לאפשר להם לפעול בערוצי הפצה מגוונים ולהציע להם מגוון רחב של מוצרים, בהתאמה לצרכיהם.

כקבוצה בנקאית מובילה, ובמטרה להשיג רווחיות גבוהה לאורך זמן, לאומי בוחן כל העת את המגמות והשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו.

למימוש האסטרטגיה, הבנק מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים למגזר לקוחות מסוים:

הבנקאות העסקית מתמקדת במתן שירותים לחברות גדולות ובינלאומיות, הבנקאות המסחרית מתמקדת במתן שירותים לחברות בינוניות (middle market), הבנקאות הפרטית והבינלאומית מיועדת ללקוחות עתירי נכסים הזקוקים לפיתרונות השקעה ברמת מורכבות גבוהה, הבנקאות הקמעונאית מתמקדת במתן שירותים בנקאיים בעיקר למשקי בית ועסקים קטנים, והחטיבה לשוקי הון וניהול פיננסי מרכזת את פעילות כל חדרי העסקאות והנוסטרו תחת קורת גג אחת במטרה לשפר ולגוון את השרות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

חלק מהשירותים הפיננסיים ניתנים באמצעות חברות בנות הפועלות בתחומים שונים, כגון: כרטיסי אשראי, קמעונאות וחיתום.

כמו כן, לקבוצה השקעות בתאגידים ריאליים הפעילים בתחומים מגוונים בארץ ומחוצה לה. ניהול תיק ההשקעות הריאליות נעשה באמצעות חברת הבת לאומי פרטנרס בע"מ.

---

[1] אוצר התיישבות היהודים בע"מ הייתה בעלת השליטה בבנק לפני השוואת זכויות ההצבעה בבנק בשנת 1991. בשנת 1993, רוב המניות בבנק הועברו לבעלות המדינה בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993. ביום 3 בספטמבר 2007, חדלה החברה מלהיות בעלת ענין בבנק.

קבוצת לאומי מתמודדת בשוק תחרותי בכל מגזרי הפעילות. המתחרים העיקריים כיום הם בנקים ישראליים אחרים ואולם במגזרי פעילות מסויימים קיימים ומתווספים כל העת מתחרים נוספים, כמו בנקים זרים ומתחרים חוץ בנקאיים, כגון חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים.

בשנת 2013 התמתן החשש מפני השלכות של משבר הכולל שמיטת חובות של מדינות באירופה לצד המשך ההתייצבות בכלכלת ארה"ב. יחד עם זאת, שיעורי הצמיחה בתוצר ממשיכים להיות נמוכים במדינות המפותחות וניכרת צמיחה נמוכה יחסית לשנים קודמות גם במדינות המתפתחות. המשק הישראלי צמח בשיעור ריאלי של כ-3.3%, כולל השפעת תגליות הגז, לעומת 3.4% ב-2012. לפרוט נוסף ראה בסקירה הכלכלית להלן.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה (מאזניים וחוץ מאזניים*) הסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 בסך של 1,086 מיליארד ש"ח לעומת 989 מיליארד ש"ח בסוף 2012, גידול בשיעור של כ-9.8% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות ומעליית שווי השוק.

* סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות, שווי ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שרותי ניהול תפעולי, משמורת ויעוץ פנסיוני.

להלן נתונים עיקריים:

	ליום 31 בדצמבר				
	2013	2012	2011	2010	2009
נתונים מאזניים (במיליוני ש"ח):					
סך כל הנכסים (סך כל המאזן)	**374,360**	376,160	365,854	328,322	321,910
אשראי לציבור, נטו	**240,874**	241,264	241,320	223,981	204,669
ניירות ערך	**63,735**	56,408	47,936	55,791	57,505
מזומנים ופקדונות בבנקים	**44,351**	54,621	53,044	30,052	42,933
השקעה בחברות כלולות	**1,689**	2,129	2,270	1,924	2,178
פיקדונות הציבור	**286,003**	289,538	279,404	249,584	250,418
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**25,441**	27,525	29,999	26,939	25,261
הון המיוחס לבעלי המניות של התאגיד הבנקאי	**26,425**	24,921	23,374	23,293	21,532

להלן נתונים עיקריים לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2013	2012	2011	2010	2009
הכנסות, הוצאות ורווח (במיליוני ש"ח):					
הכנסות ריבית, נטו	**7,357**	7,408	7,107	6,972	6,511
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**268**	1,236	734	584	1,521
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**5,517**	4,774	4,175	4,767	5,107
מזה: עמלות	**4,188**	4,199	4,116	4,129	3,890
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**8,933**	9,100	8,341	7,961	6,781
מזה: הוצאות שכר	**5,174**	5,290	5,061	4,686	3,896
רווח לפני מיסים	**3,673**	1,846	2,207	3,194	3,316
הפרשה למיסים	**1,391**	811	418	1,241	1,272
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1,947**	931	1,891	2,334	2,089
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בש"ח)	**1.32**	0.63	1.28	1.58	1.42
הרווח הכולל לתקופה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1,458**	1,588	1,659	*	*

* נתוני הרווח הכולל לתקופה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הוצגו החל משנת 2011.

להלן יחסים פיננסים עיקריים (ב-%):

	ליום 31 בדצמבר				
	2013	2012	2011	2010	2009
אשראי לציבור, נטו לסך המאזן	**64.3**	64.1	66.0	68.2	63.6
ניירות ערך לסך המאזן	**17.0**	15.0	13.1	17.0	17.9
פיקדונות הציבור לסך המאזן	**76.4**	77.0	76.4	76.0	77.8
פיקדונות הציבור לסך האשראי לציבור, נטו	**118.7**	120.0	115.8	111.4	122.4
ההון הכולל לנכסי סיכון (א)	**14.82**	14.87	14.34	14.96	13.90
הון רובד 1 לנכסי סיכון	**9.43**	8.55	8.07	8.43	8.20
הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן	**7.1**	6.6	6.4	7.1	6.7
רווח נקי להון ממוצע (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה)	**7.6**	3.8	8.3	10.3	10.8
שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מסים	**37.9**	43.9	18.9	38.9	38.4
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו	**0.11**	0.51	0.30	0.26	0.74
מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך האשראי לציבור, נטו	**0.11**	0.13	0.15	0.02	0.03
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי לציבור	**0.07**	0.34	0.20	0.17	0.48
הכנסות ריבית, נטו לסך המאזן	**1.97**	1.97	1.94	2.12	2.02
סך כל ההכנסות לסך המאזן (ב)	**3.44**	3.24	3.08	3.58	3.61
סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ב) (ג)	**1.19**	1.23	1.26	1.32	1.49
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך המאזן	**2.39**	2.42	2.28	2.42	2.11
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ג)	**0.82**	0.92	0.93	0.90	0.87
רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים (ג) (ד)	**0.57**	0.26	0.56	0.73	0.58
פער הריבית (ה)	**2.08**	2.08	2.12	2.58	2.08
ההוצאות התפעוליות והאחרות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת) מסך כל ההכנסות (ב)	**68.8**	72.0	73.9	67.82	58.37
הכנסות שאינן מריבית להוצאות התפעוליות והאחרות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת)	**62.3**	54.39	50.05	59.88	75.31
הכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (ב)	**42.9**	39.19	37.01	40.61	43.96

(א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה ובניכוי השקעות בהון של חברות כלולות והתאמות שונות.
(ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
(ג) כולל פעילות חוץ מאזנית.
(ד) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.
(ה) נתוני 2009-2010 חושבו על פי המתכונת הישנה. פער הריבית הינו ללא השפעת נגזרים וכולל הפרשי שערים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן הרווח הנקי) הסתכם בשנת 2013 ב-1,947 מיליון ש"ח לעומת 931 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 109.1%.

הגידול ברווח הנקי מוסבר בעיקר מגידול בהכנסות שאינן מריבית בסך 743 מיליון ש"ח, מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 968 מיליון ש"ח ומקיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות בסך 167 מיליון ש"ח. מאידך קיטון בהכנסות ריבית, נטו בסך 51 מיליון ש"ח, גידול בהפרשה למס בסך 580 מיליון ש"ח וגידול בחלק הבנק בהפסדי חברות כלולות לאחר השפעת מס בסך 226 מיליון ש"ח, קיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל.

הרווח ברביע הרביעי של 2013 הסתכם בסך 348 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול ברווח הנקי ברביע הרביעי של 2013 מוסבר בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 231 מיליון ש״ח, קיטון בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך 357 מיליון ש״ח, בעיקר עקב הוצאות שהיו ועלולות להיות בעניין הלקוחות האמריקאיים שנרשמו אשתקד ומקיטון בחלק הבנק בהפסדי חברות כלולות לאחר השפעת מס בסך 34 מיליון ש״ח.

הרווח הנקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2013 היה 1.32 ש״ח לעומת 0.63 ש״ח בשנת 2012 ו-0.24 ש״ח ברביע הרביעי של השנה לעומת הפסד של 0.18 ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון בשנת 2013 הייתה 7.6% לעומת 3.8% בשנת 2012. התשואה להון ברביע הרביעי של שנת 2013 היתה 5.4% לעומת הפסד של 4.0% ברביע הרביעי של שנת 2012.

הרווח הכולל לאחר השפעת מס (בנוסף לרווח הנקי כולל גם התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן והתאמות מתרגום דוחות כספיים) הסתכם בשנת 2013 בסך 1,458 מיליון ש״ח לעומת 1,588 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח הכולל בסך 326 מיליון ש״ח לעומת הפסד כולל בסך 89 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תרומת מרכזי הרווח בקבוצה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי:

	2013		2012	
	היקף ההשקעה	התרומה לרווח הנקי	היקף ההשקעה	התרומה לרווח הנקי
	במיליארדי ש״ח	במיליוני ש״ח	במיליארדי ש״ח	במיליוני ש״ח
הבנק (1)	**15.2**	**1,775**	13.5	330
חברות בנות בארץ (3)(2)	**5.3**	**556**	4.8	562
חברות בנות בחו״ל	**4.6**	**(52)**	4.9	143
חברות כלולות	**1.3**	**(332)**	1.8	(104)
סך הכל	**26.4**	**1,947**	25.0	931

(1) היקף ההשקעה כולל את פעילות בנק לאומי למשכנתאות שמוזג עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012.

(2) התרומה לרווח הנקי לשנת 2013 כוללת את רווחי בנק לאומי למשכנתאות שמוזג עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012. רווחי לאומי למשכנתאות בשנת 2012 הסתכמו ב-303 מיליון ש״ח ונכללו במסגרת רווחי חברות בנות בארץ.

(3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של לאומי פרטנרס בע״מ.

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק:

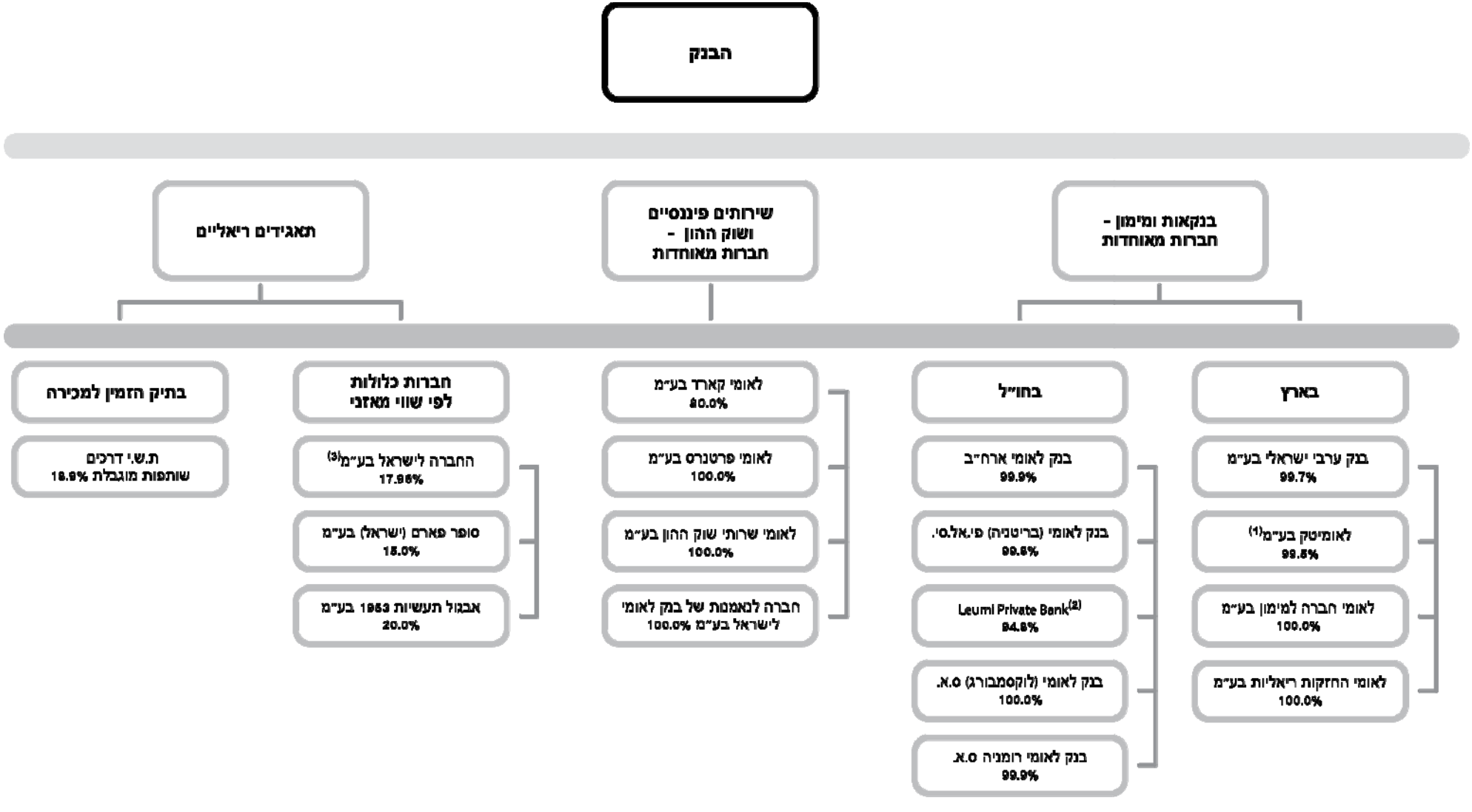

(1) לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.
(2) ההצבעה 98.6%.
(3) הצבעה 18.13%.

באזל 2 כללי (טבלה 1 - באזל 2):

א. בנק לאומי לישראל בע"מ ("לאומי"), שמשרדו הראשי נמצא בתל אביב, ישראל, הינו חברת האם של קבוצת לאומי.

ב. בטבלה בעמוד הקודם ניתן תרשים, של מבנה הקבוצה וחברות מוחזקות עיקריות.

פרטים נוספים לגביהן ראה להלן בפרק "תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות" וכן בבאור 6 לדוח הכספי.

איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. יחד עם זאת בחישוב ההון הפיקוחי מנוכים מההון החשבונאי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים וכן ההשקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו (כ-377 מיליון ש"ח).

ג. המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל הן:

1. בנק ישראל אינו מגביל הפקדה של פיקדונות על ידי הבנק בחברות הקבוצה בארץ ובחו"ל אולם הטיל מגבלות על השקעות הון וכתבי התחייבות על ידי הבנק בחברות בחו"ל. לכל השקעה מהותית נדרש אישור מראש של בנק ישראל.

2. הוראות הרשויות בארה"ב מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה לחברה קשורה הוא 10% מהון הבנק בארה"ב, וכלפי הקבוצה עליה נמנה הבנק בארה"ב, השיעור המירבי הינו 20% מהונו.

3. הוראות הרשויות בבריטניה מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה כלפי הקבוצה (למעט בנק לאומי לישראל בע"מ וחברת הבת שלו בג'רזי) הינו 25% מהון הבנק באנגליה. השיעור המירבי של החשיפה כלפי בנק לאומי לישראל ובנק לאומי ג'רזי הינו 100% מהון הבנק באנגליה.

4. הוראות הרשויות בשוויץ מחייבות את הבנק בשוויץ לנכות מההון הפקדות בקבוצה בסכומים העולים על 25% מהון הבנק בשוויץ.

מיזוג בין הבנק לבין בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש")

ביום 9 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את ביצוע המיזוג של בלמ"ש עם ולתוך הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון בלמ"ש את ביצוע המיזוג כאמור. המיזוג בוצע ביום 31 בדצמבר 2012 ("מועד המיזוג"). ראה דיווחים מיידיים מיום 10 בספטמבר 2012 (אסמכתא 2012-01-234537 ו-2012-01-234585).

על פי הסכם המיזוג, בלמ"ש, שהיה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק מוזג עם ולתוך הבנק.

המיזוג שבוצע הינו מיזוג סטטוטורי ובמסגרתו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, תוך חיסולו של בלמ"ש ללא פירוק בהתאם להוראות הפרק הראשון של החלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודת מס הכנסה כך שעם השלמת המיזוג חדל בלמ"ש מלהתקיים.

החל מיום 15 בינואר 2013 בוטל רישיון הבנק של בלמ"ש.

מטרות המיזוג:
המיזוג נועד לתכלית עסקית וכלכלית דהיינו,לאפשר לקבוצת לאומי להעמיק את רמת הסינרגיה הקבוצתית, בין הפעילות הקמעונאית לבין הפעילות בתחום המשכנתאות. מטרת המהלך לאפשר לבנק להעניק ללקוח הקמעונאי הצעת ערך בהתאמה למכלול צרכיו, בין היתר, לאור שיפור ברמת המוצר המוצע ללקוח, תוך שימת דגש על הענקת סל שירותים מגוון ללקוח ותוך צמצום בהוצאות הקבוצה וניצול אפקטיבי יותר של רצפת המכירה.

אסטרטגיה עסקית

החזון של לאומי

במהלך 2013 הובילו דירקטוריון והנהלת לאומי תהליך מקיף ומעמיק לרענון החזון וערכי הליבה של הבנק. השאיפה לרענן את החזון נבעה מהרצון להגדיר חזון שיתאים לרוח התקופה ויאפשר לרתום אחריו את עובדי הבנק.

התהליך שבוצע לטובת רענון החזון כלל בחינת מגמות המשפיעות על פעילות לאומי, ניתוח האופן בו בנקים וארגונים מובילים בעולם מגדירים את חזונם וקיום סדנאות פנימיות בפורומים בכירים, בהנהלת הבנק ובדירקטוריון.

להלן חזון לאומי כפי שהוגדר בשנת 2013:

"להנהיג בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח"
בבסיס החזון עומדת השאיפה לעצב מערכת עסקית דינמית, המשלבת את ערכי הבנק עם חדשנות מוצרית וטכנולוגית. מערכת שתהיה, עבור לקוחות הבנק, מקום בו יוכלו למצוא את המענה הטוב והמתאים ביותר לצרכיהם הפיננסיים. זאת תוך חתירה לרווחיות נאותה, שמירה על יציבות הבנק ויצירת איזון עם צרכי העובדים וציפיות בעלי המניות. כקבוצה פיננסית בעלת השפעה מרכזית על התרבות העסקית והציבורית בישראל, לאומי רואה במחויבותו לקהילה עוגן חברתי וערכי שאותו ימשיך לטפח.

תנאי הרקע
הסביבה העסקית והתחרותית בה פועל הבנק מורכבת ומושפעת מגורמים אקסוגניים מגוונים. השווקים הפיננסיים בעולם ובישראל, רגולציה בארץ ובחו"ל ומגמות שונות בנושאי טכנולוגיה וטעמי לקוחות משפיעים על פעילות הקבוצה ועל האסטרטגיה הנגזרת כתוצאה מכך.

למידע על הסביבה המקרו כלכלית בארץ ובעולם ראה בדוח הדירקטוריון, בפרק התפתחויות עיקריות במשק להלן.

התגברות הרגולציה

השפעת הרגולציה על ענף הבנקאות ממשיכה להתרחב בארץ ובעולם. המשבר הפיננסי העצים עוד יותר את כוחה של הרגולציה והפיקוח על כל היבטיו והפך נדבך מרכזי בייצוב המערכת הפיננסית.

לצד הפעילות הרגולטורית המקומית, מושפעים הבנקים גם על ידי הרגולציה העולמית. בשנת 2011 פורסמו הוראות באזל 3, המקשיחות עוד יותר את דרישות הלימות ההון ומוסיפות דרישות נוספות לשמירה על נזילות. חוקים נוספים שפורסמו משפיעים על מודל הבנקאות הבינלאומית, כדוגמת חוק ה- FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שחוקק בארה"ב ומחייב בנקים בעולם, ובהם הבנקים בישראל, לדווח על חשבונות ונכסים של לקוחות אמריקאים. כמו כן, רגולציה בפעילות בנגזרים בארה"ב (Dodd-Frank) ובאירופה (EMIR) עלולה להשפיע על הבנק באופן עקיף דרך הצדדים הנגדיים לעסקאות נגזרים. בנוסף ממשיכה התגברות אכיפת החקיקה של מדינות שונות על פעילות חוצת גבולות ועל פעילות מול תושבי חוץ.

הלחץ הציבורי ומאפייני הסביבה המקרו-כלכלית מביאים בנוסף ליוזמות בהיקף חסר תקדים מצד הרגולטורים בישראל. יוזמות מקומיות מרכזיות כוללות את ועדת זקן לעידוד התחרות, שהובילה להחלטות שיישומן בעל משמעות רבה לפעילות הבנקים, את חוק הריכוזיות, שחוקק וצפוי להוביל לשינויים בבעלות ובשליטה על גופים פיננסיים וריאליים וביכולת של הבנקים להשקיע בגופים ריאליים, ואת הרפורמה להפחתת והגבלת עמלות ההפצה, שאושרה על ידי ועדת הכספים.

בנוסף למגבלות על צד ההכנסות, הגברת הרגולציה יוצרת הכבדה מהותית על הבנקים בצד העלויות והתשומות הניהוליות הנדרשות לשם הערכות מוקפדת וציות להוראות.

כמו כן, לרגולציה השפעה על התחרות והצמיחה של מערכת הבנקאות בישראל, מאחר שהיא מטילה על הבנקים מגבלות על יכולתם להרחיב פעילות באמצעות רכישות ומיזוגים או להיכנס לתחומי פעילות חדשים.

סביבת הצרכן

בקיץ 2011, פרצה, לראשונה בישראל, מחאה חברתית אשר הובלה בעיקר על ידי מעמד הביניים הישראלי. זו שינתה את השיח הציבורי בישראל והכניסה אל סדר היום הציבורי את הנושא הכלכלי-חברתי.

המחאה ביטאה את "רוח התקופה" ופרצה במקביל למחאות דומות ברחבי העולם, על רקע שאיפה לצמצום הפערים בחברה, הפחתת יוקר המחיה ומתן אפשרויות טובות יותר לכלל האוכלוסייה להתפתח מבחינה כלכלית וחברתית.

המחאה החברתית לא הופנתה בשלביה הראשונים כלפי הבנקים, באופן מובהק, אולם כתאגידים גדולים המעורבים כמעט בכל ההתרחשויות במשק הישראלי, היו הבנקים כחלק מהשיח כל העת ולאומי בתוכם.

עם תום מחאת האוהלים (ספטמבר 2011), החלה המחאה לשנות בהדרגה מאורחותיה, כשהיא עוברת בהדרגה מהרחוב לזירה הפוליטית והתקשורתית. ככלל, המדיה החברתית, שהייתה הדלק של המחאה, הביאה לתופעה הנקראת "זמינות ההשפעה", כך שלהבדיל מתקופות קודמות, לכל אחד בציבור יש עתה כלי שבאמצעותו הוא יכול להשפיע על מהלך הדברים.

יותר מבעבר, הלקוח מצפה היום לבנקאות שתהיה בעיניו הוגנת, זמינה ונגישה יותר, פשוטה יותר ושקופה יותר. כאמור, הלקוח הוא בעל מודעות צרכנית גבוהה ומחובר לצרכנים אחרים, בעיקר באמצעות הרשתות החברתיות. הוא מודע לחוויית הקנייה שלו, דבר המקנה לו ידע וכוח מיקוח רב. הלקוח צורך מידע ושירותים באמצעות מגוון רחב של ערוצים דיגיטליים ופיזיים ומצפה לחוויית שירות אחידה בממשקים השונים עם הבנק. הערוצים הדיגיטליים תופסים מקום מרכזי יותר ויותר בממשק של הלקוח עם הבנק.

ניתן להצביע גם על התחזקות ההשפעה של חדשנות טכנולוגית על המגמות הצרכניות, כאשר בראשם עומדת מהפכת ה-Smartphones (טלפונים ניידים חכמים). האימוץ ההולך וגובר של טלפונים חכמים בעולם בכלל ובישראל בפרט משנה את הרגלי הצריכה, אופן התשלום, חווית הקניה, מיקום הקניה ועוד. הצרכן מחובר תמיד ומצפה לקבל שירותים ומידע בכל מקום ובכל זמן על פי בחירתו והעדפותיו.

סביבת התחרות

בנקים מקומיים

בשנת 2013 נמשכה המגמה של עלייה ברמת התחרות בכל מגזרי הפעילות הבנקאיים. הבנקים המקומיים ממשיכים להתמקד במשקי הבית (בין היתר באמצעות המשכנתאות) ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים. הם פועלים לגיוס לקוחות חדשים ולהגדלת היקפי הפעילות, וממקדים מאמצים בפיתוח הצעות ערך המתבססות על מועדוני לקוחות, בשיפור כלים טכנולוגיים להעצמת חווית הלקוח, בהקמת מודלי שירות רב-ערוציים חדשים וכן בשיפור היעילות התפעולית שלהם.

מתחרים חוץ בנקאיים

הלוואות על ידי גופים מוסדיים - בשנים האחרונות ניכרת מגמה ברורה של גידול בהלוואות של גופים מוסדיים למגזר העסקי. הלוואות אלו מאופיינות בהיקפים גדולים ועל כן מיועדות ברוב המקרים לחברות גדולות. בנוסף, כחלק מהמגמה למתן הלוואות ישירות על ידי הגופים המוסדיים, ניכרת מגמה של מתן מימון לפרויקטים של נכסים מניבים ואף נכסים למגורים בליווי (יחד עם הבנקים המסחריים). על רקע הגידול בהיקפי הפעילות, הוקמה ועדת גולדשמידט שפרסמה במהלך השנה החולפת המלצות ביניים להסדרת פעילות הגופים המוסדיים בתחום תוך התייחסות למנגנוני הבקרה, ניהול סיכונים, חובת דיווח וגילוי ועוד.

פעילות בשוק ההון ובברוקראז' - באופן מסורתי, עיקר התחרות בתחומי פעילות אלו הינה מצד בתי השקעות וגופים מנהלים נוספים (קופות גמל, קרנות השתלמות, ביטוח ועוד). התחרות מתמקדת הן בלקוחות המוסדיים, הן בחברות ולקוחות עסקיים והן בלקוחות אמידים/בנקאות פרטית. בשנים האחרונות החלו הבנקים לבסס בחזרה את מעמדם בתחום, בעיקר אל מול לקוחות מוסדיים ועסקיים, לאור יכולתם להציע ללקוחות הצעת ערך כוללת. בקרב בתי ההשקעות ניכרת מגמת קונסולידציה, כאשר בתי השקעות מתמזגים ומספרם בשוק מצטמצם. ההערכה היא שלאור השחיקה בשיעורי הרווחיות של בתי ההשקעות מפעילותם המסורתית הם עשויים לחפש אפיקי פעילות חדשים, ואף להתמודד בצורה ישירה ומהותית יותר בתחומים שנשלטו באופן מסורתי על ידי הבנקים.

שחקנים מבוססי טכנולוגיה - בשנים האחרונות עם התרחבות השימוש בטכנולוגיה מתקדמת על ידי הצרכנים (בעיקר במכשירי טלפון נייד חכמים) הולך ומתרחב היצע ואיכות המיזמים/פיתוחים שמציעים שירותים פיננסיים מבוססי טכנולוגיה מתקדמת (Fintech). מיזמים אלו לא מהווים תחרות כוללת אל מול הבנקים המסורתיים, אך בהחלט מאיימים לנגוס בחלקם של הבנקים בתחומי פעילות מסוימים - תשלומים, העברות כספים, השקעות פיננסיות וסחר בניירות ערך, הלוואות, חסכונות ושירותי ניהול פיננסי.

מודלי בנקים אינטרנטיים וחברתיים - בשנים האחרונות, מתרחבת בעולם המגמה של הקמת בנקים אינטרנטיים, אשר חלקם הגדול מוקמים על ידי הבנקים המסורתיים עצמם. בנקים אלו מציעים סל שירותים בערוצים הישירים (עם גישה מוגבלת או ללא גישה בכלל לסניף) ומתמקדים בלקוחות קמעונאיים המעוניינים בחוויית שירות דיגיטלית מתקדמת בשילוב עם הצעות מחיר אטרקטיביות. בנוסף, לאחרונה מקודמות בישראל יוזמות שונות להקמת בנק בעל מאפיינים "חברתיים". היוזמה המתקדמת ביותר בתחום הינה "אופק - אגודה שיתופית לניהול הון", אשר צפויה לפעול כבנק קואופרטיבי.

האסטרטגיה של לאומי

לצורך מימוש חזון לאומי ובהתאם לשינויים בסביבה העסקית, ניהלה קבוצת לאומי תהליך מקיף למיקוד ורענון היעדים האסטרטגיים של הקבוצה.

על אף שלאומי שואף להתאים את פעילותו לאסטרטגיה שלו ולהשגת מצוינות בכל התחומים בהם הוא פועל, מטבע הדברים בתכנון אסטרטגי קיימת מידה לא מעטה של אי וודאות. הגשמת התכנון האסטרטגי תלויה בגורמים משתנים רבים, ובהם: מצב השווקים בישראל ובחו"ל, המצב הביטחוני, וכן השפעות מתמשכות של השינויים הרגולטוריים, אשר עדיין לא ניתן לומר בוודאות מה יהיה היקפם ומיקודם בטווח של שנים.

על מנת להבטיח המשך צמיחה ורווחיות לטווח הארוך, לאומי ממקד את מאמציו האסטרטגיים ומשאביו ההוניים, האנושיים והניהוליים בתחומים עסקיים המניבים תשואות ורמות רווחיות גבוהות יותר, ובמקביל פועל לשיפור הרווחיות בתחומים בעלי רווחיות נמוכה יותר. בנוסף, לאומי משקיע בבניית יכולות על מנת להבטיח ביצועים טובים גם בטווח הארוך.

קבוצת לאומי הגדירה חמישה יעדים אסטרטגיים, אשר מבטאים את השאיפות והמיקוד הניהולי בלאומי לטווח הבינוני-ארוך. חמשת היעדים האסטרטגיים מתחלקים לשתי קבוצות מרכזיות - שני יעדים המתייחסים ישירות לקווי העסקים (ממוספרים 1א, ו-1ב) ושלושה יעדים העוסקים במנופים מרכזיים אשר מיקוד אסטרטגי בהשגתם הינו בעל חשיבות גבוהה (ממוספרים 2, 3, 4 ללא חשיבות לסדר הצגתם).

היעדים האסטרטגיים המרכזיים של לאומי:

1א. שדרוג מודל השירות והצעות הערך - מיקוד בקמעונאות, בעסקים קטנים ובינוניים ובהייטק.

1ב. התאמת מודל הפעילות של המערך העסקי ומערך הנדל"ן - מיקוד במיצוי היתרונות התחרותיים של לאומי בתנאי הסביבה המשתנים (חוץ בנקאי ובנקאי).

2. הטמעת תרבות ארגונית ממוקדת לקוח - מיקוד בהכשרת והנעת עובדי הארגון בהלימה עם חזון וערכי הליבה של הקבוצה.

3. שיפור היעילות והגמישות - מיקוד במשאב האנושי, טכנולוגיית המידע והרכש.

4. יצירת סביבה טכנולוגית איכותית וחדשנית - מיקוד בהעצמת הביצועים העסקיים ויכולתו של הבנק להגיב במהירות לשינויים מתמידים בסביבת הפעילות.

מימוש האסטרטגיה של הקבוצה, מבוצע בהתאמה לתיאבון הסיכון, שאושר על ידי הדירקטוריון, תוך שימוש בתהליכים וכלים מתקדמים לניהול סוגים שונים של סיכונים והשלמת ההערכות לדרישות רגולטוריות לרבות באזל 3.

יעדי הקבוצה הותאמו לקווי העסקים בהם לאומי פועל והמפורטים בהמשך. כל קו עסקים מתמחה בפלח שוק מוגדר ומטרתו לייצר יתרון יחסי בקרב קהלי המטרה שלו.

חסכון והתייעלות

החל משנת 2012, מהווה תכנית ההתייעלות נדבך מרכזי בתכנית העבודה של קבוצת לאומי. מטרת התכנית הינה להביא לחסכון מהותי בהוצאות התפעוליות של הקבוצה, ולשיפור ביחס היעילות שלה על בסיס מתמשך וארוך טווח. התוכנית כוללת צעדים בתחום משאבי אנוש וכן בתחומי הוצאה מהותיים אחרים ובכלל זה:

- צמצום מצבה המתבסס על פרישה וצמצום קליטת עובדים, זאת כפועל יוצא של צעדי התייעלות וצעדים מבניים דוגמת פרויקט "מתקדמים ביחד" שבמסגרתו הועברו פעילויות Back office מהסניפים למרכזי מומחיות וכן של התייעלות במטות הבנק. צעדי ההתייעלות והקיטון במצבה, אפשרו גם צמצום מקביל בשטחי הבנק ובהוצאות בגינם באמצעות מכירת נכסים שהתייתרו או פינוי שכירויות.
- בנוסף לצמצום שטחי הבנק, ננקטים צעדים לניצול שטחים אפקטיבי ובכלל זה בחינת מיקום אתרי הבנק לצורך אופטימיזציה של שכר הפעילות העסקית ושל דירה וארנונה.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" להלן.

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק, ראה דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 6 במרס 2014 (אסמכתא: 2014-01-007785).

תיאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

להלן פירוט חמשת קווי העסקים הראשיים בבנק:

הבנקאות הקמעונאית עוסקת בפלח הלקוחות הפרטיים והעסקים הקטנים. ייעוד הבנקאות הקמעונאית הינו מתן חוויית לקוח רב ערוצית אינטגרטיבית, בערוץ הסניפי ובערוצים הישירים (לאומי CALL, אינטרנט, סלולר, מסופים, עמדות מידע וכספומטים), הנסמכת על מודל שירות תפעולי מודרני, מותאם לצרכי הלקוח. היעדים האסטרטגים העיקריים של הבנקאות הקמעונאית הינם הרחבת בסיס הלקוחות במגזרי פעילות בעלי פוטנציאל והגדלת היקפי הפעילות עם הלקוחות באמצעות שיפור מתמיד של רמת השירות והתאמת הצעות ערך לצרכי הלקוח בהתאם למסלול חייו.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים (Middle Market) ובעלי העניין בהם. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את מעמדה המוביל באמצעות הרחבת היקף ומגוון הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך מתן מכלול שירותים פיננסיים הנדרשים ללקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל.

הבנקאות העסקית עוסקת במימון וליווי פלח הלקוחות העסקיים הגדולים והחברות הרב-לאומיות לרבות חברות יזמיות וקבלניות המעורבות בפרויקטים גדולים בתחום הנדל"ן והתשתית. בין היתר מנוהלים במערך העסקי ובמערך הנדל"ן לקוחות אשר פעילותם העסקית מורכבת, עסקיהם בינלאומיים ו/או פעילותם מנוהלת במספר שלוחות של הבנק בחו"ל. מטרות הבנקאות העסקית הינן: לשרת את קשת הלקוחות במכלול השירותים הפיננסים הנדרשים להם, תוך ייזום מעורבות של היחידות השונות בקבוצת לאומי בארץ ובחו"ל, ככל הנדרש, כאמצעי להגדלת מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

הבנקאות הפרטית עוסקת בלקוחות הפרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה בקבוצה בארץ ובחו"ל. הפעילות מתבצעת באמצעות מרכזים ייחודיים בארץ המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשוויץ, בלוקסמבורג.

בנקאות שוקי הון וניהול פיננסי עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק, בהפעלת כלל חדרי העיסקאות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך, בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, בניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (Assets & Liabilities Management) - ALM ובניהול השקעות בנכסים פיננסיים, בנוסף מנהלת החטיבה את הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל ואחראית על מתן שירות ללקוחות בישראל הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות המוסדיים.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות, אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1.	משקי בית	-	מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים בכל שלבי החיים.
2.	עסקים קטנים	-	מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3.	בנקאות עסקית	-	מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4.	בנקאות מסחרית	-	מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי הענין בחברות אלה.
5.	בנקאות פרטית	-	מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6.	ניהול פיננסי ושוקי הון	-	פעילות הנוסטרו וחדרי עסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות) והשקעה במניות בתיק הזמין למכירה.
7.	אחרים	-	פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים. במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות הנובעת ממוצרים כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי, שוק ההון ונדל"ן.

פרטים נוספים ראה להלן בפרק מגזרי פעילות בקבוצה ובבאור 27 לדוחות הכספיים.

א. הקריטריונים לשיוך הלקוחות לפי מגזרי פעילות בבנק בארץ, בדרך כלל, הינם כדלהלן:

לקוחות עסקיים:

מגזר	היקף המסגרות המאושרות	מחזור עסקים של הלווה
בנקאות עסקית	מעל 120 מיליון ש"ח*	מעל 400 מיליון ש"ח
בנקאות מסחרית	מעל 10 ועד 120 מיליון ש"ח (כולל)*	מעל 20 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח
עסקים קטנים	עד 10 מיליון ש"ח (כולל)	עד 20 מיליון ש"ח

* במגזר בנקאות עסקית יטופלו גם לקוחות בעלי מסגרת מעל 80 מיליון ש"ח, וזאת כאשר הלקוחות בעלי אובליגו כולל במערכת הבנקאית בסכום העולה על 250 מיליון ש"ח.

לקוחות פרטיים:

מגזר	תושבי ישראל	תושבי חוץ
	עושר פיננסי	
בנקאות פרטית	מעל 6 מיליון ש"ח	מעל 0.5 מיליון דולר
משקי בית	עד 6 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר
בנקאות מסחרית	עד 6 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר

יש לציין כי השיוך למגזר פעילות מסוים נעשה, לעיתים על פי קריטריונים נוספים לאלה שצוינו לעיל, כגון: היקף המסגרות המאושרות ומחזור העסקים כשמדובר בלקוחות עסקיים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון: היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע לעיתים גם בתאום עם הלקוח על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל. כל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר שבו מנוהל חשבונו בפועל.

ב. חברות הבנות הבנקאיות שויכו למגזרי הפעילות כדלהלן:

- בנק ערבי ישראלי - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולניהול פיננסי.
- לאומי ארה"ב - לבנקאות מסחרית, לבנקאות פרטית ולניהול פיננסי.
- לאומי פרייבט בנק (שוויץ) ולוקסמבורג - לבנקאות פרטית.
- לאומי בריטניה - למשקי בית, לבנקאות המסחרית, לבנקאות עסקית ולבנקאות פרטית.
- לאומי רומניה - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולבנקאות פרטית.

נתוני המגזרים על בסיס מאוחד הינם תוצאה של סיכום המגזרים על פי הגדרות בכל אחד מהאורגנים בקבוצה, אשר אינם זהים על פי גודל. הבנק מהווה בדרך כלל כ-80% בכל מגזר.

מערכת המדידה הפיננסית

מטרות המערכת:

מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.

מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתכים שונים.

מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.

אחידות בניתוח הפעילות העסקית.

בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.

הכוונת היחידות העסקיות והסניפים להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.

כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס יכולת בחינת עלות תועלת.

בסיס להערכה ותגמול.

אופן ייחוס ההכנסות וההוצאות לפי מגזרי פעילות בבנק נעשה כדלקמן:

בסיס המערכת הקיימת (״מערכת בחן״) בבנק הוא ״מחסן הנתונים״ המרכז את כל עסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת ״בחן״ כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו״ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו״ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו״ל, שלצורך הדוח המאוחד מטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק, הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו״ל.

הכנסות ריבית נטו - מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד, או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט״ח, וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכוני אשראי ואינם נושאים בסיכוני שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבנות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה בגין הון רובד 1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחויב בגין תוספת העלות על הון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן, או מושקע בשוק ההון.

הכנסות הריבית מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוקי ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. כנ״ל ההפרשה הקבוצתית הנדרשת על פי הוראות בנק ישראל.

הכנסות שאינן מריבית

כל ההכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של ניהול פיננסי שוקי הון.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות ומערכים בבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי. התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

הוצאות שאינן קשורות לפעילות הישירה של מרכז הרווח (מגזר הפעילות), כמו הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה אינן נזקפות למרכזי הרווח ונזקפות במגזר ניהול פיננסי ואחרים.

לפרטים נוספים על מגזרי הפעילות ראה להלן בפרק מגזרי פעילות בקבוצה ובדוחות הכספיים באור 27.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה - EVA (Economic Value Added), בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכוני אשראי,שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2. סיכוני אשראי מחושבים בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים על פי שיטת המדידה הסטנדרטית. הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון נדבך 1, הון נדבך 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקנן כאמור, פחות עלות ההון העצמי, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון העצמי, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

הערכת ביצועי היחידות

ה-(Balanced Score Card) BSC - הינו כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית של לאומי כנושאים במיקוד.

במסגרת ה-BSC, נמדדים בין השאר: התחום הפיננסי וניהול הסיכונים (יעדים כגון תשואה מותאמת סיכון, חסכון והתייעלות וניהול ההון), וכן שביעות רצון לקוחות, תהליכים, יכולות ותשתיות.

רשימת היעדים הנמדדים במסגרת ה-BSC ומשקלו של כל יעד מתעדכנים מדי שנה בהתאם לדגשים, שאותם קובעת הנהלת הבנק במסגרת דיוני תכנית העבודה. מן היעדים הנמדדים ברמת הבנק נגזרים יעדי קווי העסקים ויתר חטיבות הבנק.

במסגרת המיקוד שהושם לשנים 2012-2013 על נושא חסכון והתייעלות, הועמקה המדידה של יעדים רלבנטיים לנושא זה ב-BSC.

מערכת מדידה זו נדונה מדי שנה בועדת התגמול ובדירקטוריון ומקבלת את אישורו בהיותה, בין השאר, בסיס להערכה ותגמול.

אמצעים הוניים והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-26,425 מיליון ש"ח, לעומת 24,921 מיליון ש"ח בסוף 2012 - עלייה של 6.0%. העלייה בהון נובעת מהרווח השנתי שקוזז מקיטון בקרן התאמות ניירות ערך זמינים למכירה וקרן התאמות מתרגום (רווח כולל אחר).

מבנה רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון - (טבלה 2 באזל 2):

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
הון רובד 1:		
הון מניות	**7,059**	7,059
פרמיה	**1,129**	1,129
עודפים	**18,278**	16,296
קרנות הון אחרות	**50**	58
התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות	**(242)**	(85)
קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות והלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	**(30)**	(31)
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון	**340**	307
סכומים שהופחתו מההון של רובד 1, לרבות מוניטין, השקעות ונכסים לא מוחשיים אחרים	**(321)**	(421)
סך הכל הון רובד 1	**26,263**	24,312
הון רובד 2:		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**100**	333
הפרשה כללית לחובות מסופקים	**428**	428
מכשירי הון מורכבים לא חדשניים וחדשניים	**6,149**	6,071
כתבי התחייבות נדחים	**8,395**	11,227
סכומים שהופחתו מההון של רובד 2	**(65)**	(81)
סך הכל הון רובד 2	**15,007**	17,978
סך הכל בסיס ההון לצורך הלימות ההון	**41,270**	42,290

לפרטים נוספים ראה באור 13ד' לדוחות הכספיים.

על פי הוראות באזל 2 רכיבי ההון בבנק לצורך חישוב הלימות ההון נחלקים לשני רבדים, הון רובד 1 והון רובד 2. סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון".

מאפיינים עיקריים של הון רובד 1 הינם כדלהלן:

הון רובד 1 כולל הון מניות, עודפים שנצברו, פרמיה, קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות, קרנות אחרות בגין חברות כלולות, התאמות מתרגום בשל חברות מוחזקות אוטונומיות בחו"ל, בניכוי הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק, בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בהון (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים והפסדים שטרם מומשו נטו (לאחר מס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה. הון רובד 1 יכול לכלול מכשירי הון מורכבים. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון מורכבים ברובד זה. הון רובד 1 ללא מכשירי הון מורכבים - נקרא הון ליבה.

מאפיינים עיקריים של הון רובד 2 הינם כדלהלן:

הון רובד 2 כולל 45% מסכום הרווחים שטרם מומשו, נטו (לפני השפעת המס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, הפרשה כללית לחובות מסופקים, מכשירי הון מורכבים (הון רובד 2 עליון) וכתבי התחייבות נדחים עד לשיעור 50% מסך הון רובד 1 (הון רובד 2 תחתון). סך הון רובד 2 (עליון ותחתון) מוגבל עד לסך 100% מסך הון רובד 1.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 עליון

מכשירי הון מורכבים לא חדשניים: שטרי ההון הנדחים מונפקים לתקופה של לפחות 49 שנה. המנפיק (בלבד) יכול לפרוע בפירעון מוקדם לאחר 5 שנים ובתנאי שיוחלף על ידי מכשיר באיכות זהה או עדיפה. מכשירי ההון יונפקו על ידי לאומי או באמצעות הנפקות של לאומי למימון.

מכשירי הון מורכבים חדשניים: שטרי הון העונים להגדרת מכשירי הון מורכבים לא חדשניים ובנוסף כוללים מנגנון הגדלת ריבית (step-up), המהווה תמריץ לפירעון מוקדם. מנגנון step-up הקובע שיעור עלייה בריבית למשקיעים יופעל פעם אחת בלבד, לאחר 10 שנים לפחות מיום ההנפקה.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 תחתון

כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות. לאומי גייס כתבי התחייבות נדחים באופן ישיר, או באמצעות הנפקות של לאומי למימון. זכויות כתבי ההתחייבות הנדחים נדחות מפני יתר הנושים למעט המחזיקים במכשירי הון רובד 2 עליון והון רובד 1. בנוסף, כולל רובד 2 תחתון גם פיקדונות נדחים לא סחירים.

מעבר לאמור לעיל, מנוכים משני רבדי ההון השקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו וכן ניכויים הקשורים בחשיפות איגוח.

החל מיום 1 בינואר 2014 נכנסות לתוקף הוראות באזל 3 (עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211) אשר משנות את מבנה ההון ואת מאפייני רכיביו. לפירוט השינויים וההשפעות ראה להלן פרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם - הוראות באזל וההערכות בלאומי".

יחס הון עצמי למאזן ב-31 בדצמבר 2013 הגיע ל-7.1% בהשוואה ל-6.6% ב-31 בדצמבר 2012.

מבנה הלימות ההון

יחס הון לרכיבי סיכון היה ב-31 בדצמבר 2013 כדלהלן:

לפי באזל 2 נדבך 1 שיעור יחס ההון הכולל לנכסי סיכון הינו 14.82% לעומת 14.87% בסוף 2012. שיעור יחס הון ליבה לנכסי סיכון הינו 9.43% לעומת 8.55% בסוף 2012.

הלימות ההון - (טבלה 3 באזל 2):

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:	נכסי סיכון	דרישות הון (2)	נכסי סיכון	דרישות הון (2)
	במיליוני ש"ח			
חובות של ריבונויות	**788**	**71**	937	84
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**2,242**	**202**	2,169	195
חובות של תאגידים בנקאיים	**4,372**	**393**	4,676	421
חובות של חברת ניירות ערך	**35**	**3**	-	-
חובות של תאגידים	**128,756**	**11,588**	141,616	12,745
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**20,958**	**1,886**	23,260	2,093
חשיפות קמעוניות ליחידים	**26,639**	**2,398**	23,728	2,136
הלוואות לעסקים קטנים	**10,657**	**959**	9,611	865
משכנתאות לדיור	**38,375**	**3,454**	33,474	3,013
איגוח	**831**	**75**	864	78
נכסים אחרים	**13,895**	**1,251**	13,560	1,220
סך הכל בגין סיכון אשראי (1)	**247,548**	**22,280**	253,895	22,850
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק (1)	**10,510**	**946**	9,710	874
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי (1)	**20,426**	**1,838**	20,841	1,876
סך הכל נכסי הסיכון ודרישות ההון (3)	**278,484**	**25,064**	284,446	25,600
סך בסיס ההון לצורך הלימות ההון	**41,270**		42,290	
יחס הון כולל	**14.82%**		14.87%	
יחס הון של רובד 1	**9.43%**		8.55%	

(1) נכסי סיכון משוקללים לפי הגישה הסטנדרטית, נדבך 1 בלבד.
(2) לפי 9% השיעור המזערי הנדרש.
(3) בגין הנדבך השני מחושבות כריות הון נוספות.

להלן יחס הלימות ההון על בסיס מאוחד וחברות הבנות העיקריות לפי באזל 2:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
לאומי מאוחד	**14.82**	14.87
בנק לאומי למשכנתאות (1)	**-**	11.85
בנק ערבי ישראלי	**12.50**	14.76
לאומי קארד	**16.00**	16.00
בנק לאומי ארה"ב (2)	**14.54**	14.47
בנק לאומי בריטניה	**16.39**	15.53
לאומי פרייבט בנק	**44.91**	24.24

(1) פעילות החברה מוזגה ב-31 בדצמבר 2012.
(2) החברה לא מחויבת בדיווח בהתאם לכללי באזל 2, והנתונים הינם לפי ההוראות בארה"ב.

לפרטים נוספים בק"ע מרכיבי ההון, נכסי הסיכון ויחס ההון של חברות בנות בנקאיות משמעותיות ראה בבאור 13ד' לדוח הכספי.

על פי הוראת המפקח על הבנקים עד לאימוץ הוראות באזל 3, יחס ההון הכולל לא יהיה נמוך מ-8% בגין נדבך 1 ו-1% בגין נדבך 2, סך הכל יחס הון מזערי 9%. יחסי הלימות ההון של לאומי לשנים הבאות, יותאמו ליעדים ארוכי הטווח בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", שפורסמה ביום 30 במאי 2013.

נדבך 1 - מחושב לפי 8% מסך נכסי הסיכון, וכולל סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים.

נדבך 2 - מחושבות "כריות הון" בגין הסיכונים שלא נכללו במסגרת נדבך 1, כגון: ריכוזיות לווה גדול, קבוצת לווים, ריכוזיות ענפית, סיכון מדינה, סיכוני שוק שונים וכן כריות הון בגין סיכונים הכלולים בנדבך הראשון, אך נדרשת הרחבה בגינם.

נכסי הסיכון מחושבים בקבוצת לאומי על פי הגישה הסטנדרטית בהוראות באזל 2.

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון הסיכון ושל הלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. גורמי הסיכון נבדקים בנוסף תחת הנחות מחמירות של מבחני קיצון.

יעד הלימות ההון

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את תיאבון הסיכון שלה, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל וגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

על פי חוזר המפקח על הבנקים מיום 30 ביוני 2010, חל על הבנקים יעד יחס הון ליבה שלא יפחת מ-7.5%.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראות סופיות לאימוץ המלצות באזל 3 בישראל, ובהן תיקון של הוראת ניהול בנקאי תקין 201 בנושא "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות". על פי הוראה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי. הגעה ליעדים אלו תיושם בצורה הדרגתית. בכוונת הבנק לשמור על מרווח תכנוני מעל ליעדים אלו.

בנוסף, כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017.

להשפעה אפשרית על יחס ההון בעת ישום התקינה החשבונאית בדבר זכויות עובדים ראה בפרק מדיניות חשבונאית קריטית להלן.

בעקבות ניתוח מפת הסיכונים ב-ICAAP, החליט דירקטוריון הבנק לקבוע את יעד הלימות ההון הכולל של קבוצת לאומי, כך שלא יפחת מ-13.5% לאורך זמן.

הבנק נערך כדי לעמוד ביעדים המתוארים לעיל, התואמים את דרישות המפקח על הבנקים כפי שנכללו בהוראות.

למידע נוסף בנושא הוראות באזל 3 ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" סעיף "הוראות באזל והערכות בלאומי" להלן.

מדיניות הלימות ההון הנ"ל מתייחסת לפעולות עתידיות של הבנק, והיא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" להלן.

חלוקת דיבידנדים

בגין השנים 2011-2013, הבנק לא חילק דיבידנדים.

להלן פרטים על דיבידנדים במזומן שהוכרזו ו/או שולמו בקבוצה*:

	2013	2012	2011
1. בנק לאומי לישראל בע"מ - במיליוני ש"ח**	**-**	-	-
2. בנק ערבי ישראלי בע"מ - במיליוני ש"ח	**80**	-	-
3. לאומי קארד - במיליוני ש"ח	**30**	-	40.0
4. לאומי פרייבט בנק - במיליוני פר"ש	**-**	-	70.0
5. לאומי רי - במיליוני דולר	**18**	-	5.0
6. בנק לאומי לוקסינווסט - במיליוני דולר	**-**	-	-
7. חברות אחרות בקבוצה - במיליוני ש"ח	**24**	7.7	119.2
8. החברה לישראל בע"מ - במיליוני ש"ח	**-**	80.8	43.3

* חלקה של הקבוצה בדיבידנד, כמפורט בבאור 6 לדוחות הכספיים, מתייחס לשנת הדוח בגינה הוכרזו הדיבידנדים ולא בהכרח לשנת התשלום.

** הדיבידנד בגין שנת החשבון.

ג. מידע אחר

התפתחויות עיקריות במשק(*)

כללי

בשנת 2013 צמח המשק הישראלי בשיעור ריאלי של כ-3.3% בהשוואה לקצב צמיחה של כ-3.4% בשנת 2012. הצמיחה המתונה מקורה בעיקר בעלייה קלה ביצוא הסחורות (0.7%) ובהשקעות בנכסים קבועים (1.7%).

מדד המחירים לצרכן ("בגין") עלה בשנת 2013 בכ-1.8%, שיעור המצוי בתחום יעד יציבות המחירים של 1% עד 3%. במהלך השנה שחלפה ירדה ריבית בנק ישראל במצטבר בנקודת האחוז, מ-2.0% בסוף 2012 ל-1.0% בסוף 2013. זאת, על רקע סביבת האינפלציה הנמוכה המאפשרת תמיכה בצמיחה בישראל כאשר ייסוף השקל היווה אף הוא גורם מרכזי בהחלטות הריבית. בהחלטת הריבית לחודש מרס 2014, הורדה הריבית ל-0.75%, רמה אשר נשמרה גם בהחלטת הריבית לחודש אפריל 2014. התחזקותו של השקל מול הדולר, בכ-7.0% ומול האירו בכ-2.8%, הושפעו, בין השאר, משילוב של עודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ותנועות הון נכנסות במט"ח בהיקף ניכר.

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בשנת 2013, בכ-15.3%, כאשר שעריהן של אגרות החוב צמודות המדד של החברות (קונצרניות) עלו בשיעור של כ-9.5%, למרות הצמיחה המתונה במשק.

המשק העולמי

בחודש ינואר 2014, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את האומדן להתפתחות הצפויה של הצמיחה בעולם לשנת 2014. במרבית המדינות המתקדמות נרשם שינוי קל כלפי מעלה בתחזיות בהשוואה לעדכון מחודש אוקטובר 2013 ואילו במדינות המתעוררות והמתפתחות לא נרשם שינוי משמעותי. במרבית המדינות קצב הצמיחה בשנת 2014 גבוה מזה שהיה בשנת 2013, לעיתים בשיעור ניכר. על פי האומדנים המעודכנים של הקרן, הצמיחה בארה"ב ובאזור גוש האירו בשנת 2014 צפויה להסתכם בכ2.8% ו-1.0%, בהתאמה, לעומת 1.9% ו-(0.4%-), בהתאמה, בשנת 2013. באזור גוש האירו בולט המעבר ממיתון להתאוששות, אך זאת תוך שונות בין המדינות.

תקציב המדינה ומימונו

בשנת 2013 הסתכם הגירעון בתקציב המדינה (ללא מתן אשראי) בכ-33.2 מיליארד ש"ח, שהם כ-3.15% תוצר. זאת לעומת גירעון מתוכנן של כ-45.6 מיליארדי ש"ח, שהם 4.33% תוצר. מקורו של פער זה בהכנסות גבוהות מהחזוי בהיקף של כ-5.7 מיליארד ש"ח והוצאות נמוכות מהתכנון המקורי בהיקף של כ-6.7 מיליארד ש"ח. העלייה בהכנסות ממסים, מעבר לחזוי, נובעת, בין השאר, מהכנסות שהיו בעלות אופי חד פעמי (כתוצאה ממכירת חברות). בהקשר של היקף ההוצאות יש לזכור כי הממשלה פעלה מאז ראשית השנה ועד סוף חודש יולי 2013, ללא מסגרת תקציב מאושרת.
ב-14 במאי 2013, אישרה הממשלה את התכנית הכלכלית (תקציב המדינה וחוק ההסדרים) לשנים 2013-2014. חוק ההסדרים אושר על ידי הכנסת ב-29 ביולי 2013 ותקציב המדינה אושר ב-30 ביולי 2013.

סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי הכולל של ישראל הסתכם בשנת 2013 בכ-14.3 מיליארד דולר, ירידה של כ-22% (כ-4 מיליארד דולר), בהשוואה לגרעון בשנת 2012. הצמצום בגירעון המסחרי מקורו בצמצום ביבוא, לעומת עלייה מתונה ביצוא. עם זאת, במונחים שקליים, נרשם צמצום הן ביבוא והן ביצוא, כתוצאה מהשפעת הייסוף בשערו של השקל מול הדולר ושאר המטבעות המרכזיים. חלק מרכזי מצמצום היבוא מקורו בהקטנת ערך יבוא מוצרי האנרגיה לישראל בהיקף של כ-1.5 מיליארד דולר, כתוצאה מהשפעת תחילתה של הפקת הגז במהלך הרביע השני של השנה.

(*) מקורות הנתונים לסקירה ולגרפים: פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

תנועות ההון במטבע חוץ התאפיינו בשנת 2013, בהיקף גבוה יותר של תנועות הון יוצאות בהשוואה לתנועות ההון הנכנסות. ההשקעות הישירות בישראל, דרך המערכת הבנקאית, הסתכמו בכ-8.8 מיליארד דולר במהלך התקופה האמורה ואילו ההשקעות הפיננסיות בכ-1.5 מיליארד דולר. לעומת זאת, היקף ההשקעות של תושבי ישראל בחו"ל (ההשקעות הישירות באמצעות הבנקים בישראל וההשקעות הפיננסיות) הסתכם בכ11.7 מיליארד דולר, מרביתן השקעות פיננסיות. במהלך התקופה צמצמו המשקיעים המוסדיים את חשיפתם למטבע חוץ דרך הרחבת הגידור המטבעי ובכך תרמו להתחזקות השקל.

שער החליפין ויתרות המט"ח

בשנת 2013, נרשם ייסוף של כ-7.0% בשערו של השקל מול הדולר, כאשר מול האירו נרשם ייסוף מתון יותר של כ-2.8%. ייסוף זה הושפע ממצבם הטוב של חשבונות החוץ של ישראל (בפרט, העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים) וכן מתנועות הון נכנסות במט"ח בהיקף ניכר, בעיקר כתוצאה מגידול בהשקעות זרות ישירות (FDI).

ב-13 במאי 2013, הודיע בנק ישראל על תוכנית רכישות מט"ח שתקזז את ההשפעה של הפקת הגז הטבעי בישראל על שער החליפין. הסכומים שירכשו במסגרת תכנית זו, יתווספו ליתרות המט"ח של בנק ישראל, אך ינוהלו בנפרד לאופק ארוך יותר. תוכנית זו, תיבחן מחדש עם הפעלתה של "קרן העושר", הצפויה במהלך 2018. ב-2 באוקטובר 2013, הודיע הבנק המרכזי כי בשנת 2014 בכוונתו לרכוש כ-3.5 מיליארד דולר למטרה זו.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש דצמבר 2013, על כ-81.8 מיליארד דולר. זאת בהשוואה לכ-75.9 מיליארד דולר, בסוף דצמבר 2012.

על רקע ייסוף השקל ותכנית רכישת המט"ח עליה הוחלט ב-13 במאי, רכש בנק ישראל במהלך השנה כ-3.2 מיליארד דולר, ובנוסף כ-2.1 מיליארד דולר במסגרת התכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז על שער החליפין. בחודש ינואר 2014, הגדיל בנק ישראל את רכישות המט"ח אשר הסתכמו בכ-1.73 מיליארד דולר, מתוכן כ-0.23 מיליארד דולר במסגרת תכנית הרכישות לקיזוז השפעת הפקת הגז על שער החליפין.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2013 בכ-1.8%, שיעור המצוי בתחום יעד יציבות המחירים של הממשלה, 1% עד 3%. התרומה הבולטת לעליית המדד בשנה האחרונה הייתה לסעיף הדיור, אשר עלה בכ-2.9% ולסעיף המזון אשר עלה בכ-3.3%. סעיפים אלה ואחרים הושפעו, בין השאר, מעליית מסים עקיפים, במהלך השנה, בפרט המע"מ אשר עלה באחוז. סעיף אשר בלט בירידה, היה סעיף שירות טלפון נייד, אשר ירד בכ-10.1%, בהשפעת ירידת מחירי שירותי הסלולאר.

ריבית בנק ישראל אשר עמדה בחודש דצמבר 2012 על 2.0%, ירדה במהלך שנת 2013 מספר פעמים ועמדה החל מחודש אוקטובר 2013, על 1.0%. הסיבות להורדות הריבית היו הצורך לתת תמיכה נוספת לפעילות הכלכלית, על רקע עדכון כלפי מטה בתחזיות הצמיחה העולמיות וייסוף השקל, כאשר מנגד לא היו לחצים אינפלציוניים. בהחלטת הריבית לחודש פברואר 2014 נשארה הריבית ברמה של 1.0% ואילו בהחלטת הריבית לחודש מרס 2014 היא הורדה ב-0.25 נקודת האחוז לשיעור של 0.75%.

שוק ההון

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בשנת 2013, בכ-15.3% לאחר שבשנת 2012 הסתכמה עלייתו בכ-4.5%. עליות השערים הושפעו מרמתה הנמוכה של ריבית בנק ישראל, מהמצב הגיאופוליטי באזור ומעליות שערים בבורסות בעולם, בעיקר בארה"ב.

מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלו בשנת 2013 בשיעור של כ-8.8% בהשוואה לממוצע 2012 והסתכמו בכ-1,172 מיליון ש"ח. ברביע האחרון של השנה גדלו המחזורים בהשוואה לשלושת הרביעים הראשונים של השנה.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בשנה שחלפה במגמה של עליות שערים מתונות. שעריהן של אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלו בכ-3.0% ואילו אגרות החוב הלא-צמודות עלו בשיעור של כ-4.0% (מדדי האגרות בריבית קבועה "שחר" עלו בכ-4.4% ואילו מדד האגרות בריבית משתנה, "גילון" עלה בכ-2.3%).

בשוק אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד נרשמו בשנת 2013 עליות שערים של כ-9.5%. העליות נרשמו למרות ההאטה בפעילות הסקטור העסקי.

הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור גדל בשנת 2013 בכ-8.6% והסתכם בסוף חודש דצמבר 2013, בכ-2,958 מיליארד ש"ח. העלייה בשווי התיק נבעה מעלייה בכל רכיביו. משקל המניות (בארץ ובחו"ל) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש דצמבר 2013 לכ-24.7%, לעומת כ-21.7% בחודש דצמבר 2012. מרבית העלייה נבעה מגידול ניכר ביתרת המניות בארץ ובחו"ל.

האשראי הבנקאי

האשראי הבנקאי במשק הניתן לסקטור הפרטי, הכולל את האשראי העסקי והאשראי למשקי הבית, (לפני הפרשות להפסדי אשראי) עלה בשנת 2013 בשיעור מתון של כ-2.3%. זוהי תוצאה של עלייה באשראי שניתן למשקי הבית. בפרט, גדל האשראי לדיור, בכ-9.1% ואילו האשראי שלא לדיור (אשראי צרכני) גדל בכ-6.8%. לעומת זאת, נרשמה ירידה של כ-2.8% באשראי שניתן לסקטור העסקי, שהוא המרכיב הגדול מבין רכיבי האשראי שניתן לסקטור הפרטי.

להלן דירוג האשראי של המדינה והבנק ליום 13 במרס 2014:

	חברת דירוג	דירוג לטווח קצר	דירוג לטווח ארוך	תחזית דירוג לטווח ארוך
דירוג המדינה במט"ח	Moody's	P-1	A1	stable
	S&P	A-1	A+	stable
	Fitch	F1	A	stable
דירוג לאומי במט"ח	Moody's	P-1	A2	stable
	S&P	A-2	BBB+	stable
	Fitch	F2	A-	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי לאגרות חוב ופיקדונות רגילים	מעלות	-	AA+	stable
	מידרוג	P-1	Aaa	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי לכתבי התחייבות נדחים	מעלות	-	AA	stable
	מידרוג	-	Aa1	negative
דירוג לאומי במטבע מקומי לשטרי הון נדחים (משני עליון)	מעלות	-	*(AA-, A)	stable
	מידרוג	-	Aa2	negative

* A: הון משני עליון עם המרה כפויה למניות של הקרן.
AA-: הון משני עליון "חדש" ללא המרה למניות.

התפתחות שער מניית לאומי

בשנת 2013 עלה שער מניית לאומי מ-1,267 נקודות ל-1,418 נקודות, שיעור שינוי של 11.9%. בתקופה זו, עלה שווי השוק של הבנק מ-18.7 מיליארד ש"ח ל-20.9 מיליארד ש"ח.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

	31 בדצמבר				
	2013	2012	2011	2010	2009
	בש"ח				
שער החליפין של:					
דולר של ארה"ב	**3.471**	3.733	3.821	3.549	3.775
אירו	**4.782**	4.921	4.938	4.738	5.442
לירה שטרלינג	**5.742**	6.037	5.892	5.493	6.111
פרנק שויצרי	**3.897**	4.077	4.062	3.788	3.667
מדד המחירים לצרכן:	(נקודות)				
לחודש נובמבר - מדד ידוע	**107.5**	105.5	104.0	101.4	99.1
לחודש דצמבר - מדד בגין	**107.6**	105.7	104.0	101.8	99.1

להלן שיעורי השינוי:

	31 בדצמבר				
	2013	2012	2011	2010	2009
	ב-%				
שיעור השינוי:					
דולר של ארה"ב	**(7.0)**	(2.3)	7.7	(6.0)	(0.7)
אירו	**(2.8)**	(0.3)	4.2	(12.9)	2.7
לירה שטרלינג	**(4.9)**	2.5	7.3	(10.1)	10.2
פרנק שויצרי	**(4.4)**	0.4	7.2	3.3	2.9
מדד המחירים לצרכן:					
לחודש נובמבר - מדד ידוע	**1.9**	1.4	2.6	2.3	3.8
לחודש דצמבר - מדד בגין	**1.8**	1.6	2.2	2.7	3.9

רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" להלן.

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

ביום 11 בדצמבר 2013 פורסם ברשומות החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013.

להלן עיקרי החוק:

- החוק מחייב את הרגולטור הרלבנטי לשקול שיקולי ריכוזיות כלל משקית ולהיוועץ עם הוועדה לצמצום הריכוזיות בנושאים הבאים: הקצאת זכויות לגורמים ריכוזיים כשהקצאת זכויות מוגדרת כמתן רישיון או התקשרות בחוזה בתחום תשתית חיונית (לרבות, בתנאים מסוימים, חידוש או הארכה שלהם), מתן אישור הנדרש להעברת רישיון או חוזה כאמור או להעברת אמצעי שליטה (מעל שיעור מסוים) בבעל רישיון או חוזה כאמור, העברת אמצעי שליטה (מעל שיעור מסוים) שבידי המדינה ומתן אישור של המדינה להעברת אמצעי שליטה (מעל שיעור מסוים) בתאגיד שהיה כפוף להוראות חוק החברות הממשלתיות.

- החוק מחייב את הרגולטור הרלבנטי לשקול שיקולים של קידום התחרות הענפית ולהיוועץ עם הממונה על הגבלים עסקיים בהקצאת זכות אשר עשויה להיות לה השפעה על התחרות, הן לגבי זכות בתחום תשתית חיונית והן לגבי זכות בתחום פעילות שאינו תחום תשתית חיונית ובלבד שמספר הפועלים בענף הרלבנטי בו מוקצית הזכות מוגבל.

- החוק אוסר על שליטה בחברות במבנה פירמידאלי הכולל יותר משתי שכבות של חברות שהן תאגידים מדווחים ("חברת שכבה") וקובע הוראות מעבר ביחס למבנה פירמידאלי קיים במועד פרסום החוק. עד תום תקופה של ארבע שנים ממועד פרסום החוק מותרת שליטה בחברת שכבה רביעית ומעלה, ועד תום תקופה של שש שנים ממועד פרסום החוק מותרת שליטה בחברת שכבה שלישית. כמו כן נקבעו כללי ממשל תאגידי מוגברים לגבי חברות שכבה שלישית ומעלה בתקופת המעבר שתחילתה ששה חודשים ממועד פרסום החוק וסיומה בתום ארבע או שש שנים ממועד פרסום החוק, לפי המקרה.

- החוק מסמיך את שר האוצר ונגיד בנק ישראל (או את מי שהוסמכו על ידיהם) לקבוע, בתוך שנה מיום פרסום החוק, מגבלות על אשראי שינתן לתאגיד או לקבוצה עסקית על ידי גופים פיננסיים במצטבר, בהתחשב בחבות של כל תאגיד או בסך החבות של הקבוצה העסקית. בשלב זה טרם גובשו מגבלות כאמור. לפי החוק שר האוצר ונגיד בנק ישראל רשאים לקבוע כי מגבלות כאמור, לכשיקבעו, יחולו גם על קבוצות לווים וחברות קשורות שמתקיימים בהם תנאים כפי שיקבעו.

- החוק מחייב הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסים משמעותיים וקובע מגבלות על החזקה של גוף פיננסי משמעותי ושל תאגיד ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה, מגבלות על החזקה של תאגיד ריאלי משמעותי בגוף פיננסי משמעותי, מגבלות על החזקה של תאגיד בנקאי בתאגיד ריאלי משמעותי ובמבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, כמפורט להלן, איסור על השולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי לשלוט במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי ומגבלות על החזקה של מבטח, חברה מנהלת ומנהל קרן בתאגידים ריאליים משמעותיים.

- החוק תיקן, בין היתר, את סעיף 24א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"), באופן שבמקום מגבלות על החזקות של תאגיד בנקאי בתאגידי החזקה ריאליים נקבע כי תאגיד בנקאי יהיה רשאי להחזיק עד 1% בלבד מאמצעי השליטה של תאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרתו בחוק הבנקאות, או של מבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, כהגדרתו שם. עם זאת, תאגיד בנקאי יהיה רשאי להחזיק עד 10% מאמצעי השליטה של תאגיד ריאלי משמעותי אחד ושל מבטח אחד שהוא גוף פיננסי משמעותי. תאגיד בנקאי, אשר החזיק ערב

פרסום החוק (11 בדצמבר 2013) אמצעי שליטה בתאגידים ריאליים משמעותיים או במבטחים משמעותיים, לפי הענין, בשיעור העולה על המגבלה המותרת כאמור לעיל, רשאי להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה עד תום שש שנים מיום פרסום החוק, דהיינו עד ליום 11 בדצמבר 2019.

הבנק מחזיק ב-17.96% מאמצעי השליטה בחברה לישראל בע"מ, הנחשבת תאגיד ריאלי משמעותי לפי חוק הבנקאות ולכן, על הבנק לרדת באחזקותיו בחברה לישראל לשיעור של 10% עד יום 11 בדצמבר 2019.

חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 7) (הודעה בדבר מחיקת רישום שעבוד), התשע"ג-2013

החוק התפרסם ביום 3 בדצמבר 2013. החוק מסדיר הוצאה של מכתב החרגה מותנה על ידי תאגיד בנקאי הנותן ליווי פיננסי לבנייה, או תאגיד בנקאי שמעמיד ערבויות מכר לרוכשים, לטובת רוכשי דירות.

החוק חל גם על מבטח המוציא פוליסות ביטוח לטובת רוכשי הדירות.

נוסח מכתב ההחרגה המותנה יהיה אחיד בנוסח המופיע בתוספת לחוק. המכתב מפרט את התנאים אשר בהתקיימם מתחייב הבנק שלא לממש את השעבוד שלטובתו מתוך הדירה, וכן התחייבות שלאחר מכן הבנק יפעל למחיקת כל רישום של השעבוד על הדירה בתוך זמן סביר לאחר שהדירה תרשם כיחידת רישום נפרדת. תחילתו של החוק 30 ימים ממועד פרסומו.

חוק ניירות ערך (תיקון מס' 53) (מערכת הצבעה אלקטרונית), התשע"ג-2013

ביום 31 באוקטובר 2013, פורסם ברשומות תיקון מס' 53 לחוק ניירות ערך, אשר (בין היתר) מסדיר את נושא מערכת ההצבעה האלקטרונית. התיקון נועד לכונן את התשתית המשפטית להקמתה של מערכת הצבעה אלקטרונית על ידי רשות ניירות ערך. באמצעות המערכת יוכלו בעלי מניות ומחזיקים בתעודות התחייבות ובכתבי אופציה, לממש את זכויות ההצבעה שלהם, בלי להידרש לקבלת אישור בעלות בנייר הערך מאת חבר הבורסה.

לצורך פעילותה, תצריך מערכת ההצבעה האלקטרונית ממשק מול חברי הבורסה לשם קבלת נתוני מחזיקים בניירות ערך הזכאים להצביע באסיפה ספציפית. כמו כן, יידרשו חברי הבורסה להמציא למצביעים הפוטנציאליים את המידע והפרטים הנדרשים להם לצורך הצבעה, ובכלל זה מידע הנוגע לאסיפה הרלוונטית וקודי זיהוי לצורך ביצוע ההצבעה באמצעות המערכת.

בהתאם להצעת חוק לתיקון פקודת השותפויות (מס' 5) (ממשל תאגידי בשותפות מוגבלת ציבורית), התשע"ד-2014, גם מחזיקים ביחידות השתתפות בשותפויות הנסחרות יוכלו להצביע באמצעות מערכת ההצבעה האלקטרונית.

חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014

ביום 27 בינואר 2014 פורסם ברשומות חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014. במסגרת החוק, תוקנו חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 וחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, על מנת ליצור מסגרת חוקית לקרן פיקדונות ומלוות (קפ"מ) - מוצר חדש, שיהווה תת סוג של קרן נאמנות כספית שקלית.

מטרת הקפ"מ להוות תחליף אפקטיבי לפיקדון הבנקאי ומאפייניו: (א) מוצר סולידי - הנכסים שיוחזקו בקרן יהיו אך ורק פיקדונות בנקאיים ומלוות קצרי מועד שפרק הזמן לפדיונם אינו עולה על שנה, (ב) מאפייני המידע הנלווה למוצר - המידע אודות הקפ"מ יכלול אינדיקציה גם לגבי "אומדן התשואה השנתית" הגלומה בנכסי הקרן, ובכך יאפשר למי שמבקש להשקיע בה להעריך את כדאיות ההשקעה בה יחסית לחלופה הבנקאית, (ג) עיצוב ומיצוב המוצר - מוצר אחיד, פשוט ושמרני ביותר באופן התנהלותו, (ד) החרגת הקפ"מ מהגדרת המונח "נכס פיננסי" שבחוק הייעוץ - המוצר יוכל להימכר לציבור גם באמצעות מתווך שאינו בעל רישיון יועץ, כלומר על ידי פקיד ההשקעות בבנק, אשר מיועד להפוך לערוץ ההפצה העיקרי של המוצר.

בנוסף, מטפל החוק בנושאים הבאים: מתן פטור לבנקים מהדרישה להציב שלט בנושא שיווק השקעות; עדכון צרכי לקוח יבוצע בתדירות שתיקבע על ידי רשות ניירות ערך במקום אחת לשנה; האיסור בדבר קבלת טובות הנאה בגין כתיבת עבודת אנליזה לא יחול במקרים ובנסיבות שייקבעו על ידי רשות ניירות ערך; הבנק ידווח לרשות ניירות ערך ללא דיחוי על הצטרפות בעל רישיון ועל סיום העסקתו. בנוסף, דיווח לרשות ניירות ערך על מצבת בעלי רישיון אחת לשנה, במקום אחת לרבעון כיום; הסמכת שר האוצר (לפי הצעת רשות ניירות ערך או לאחר התייעצות עמה, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת) לקבוע תנאים להארכת תקופת תשקיף המדף ב-12 חודשים; הסמכת רשות ניירות ערך לקבוע מקרים בהם פרסום דוח הצעת מדף טעון קבלת היתר מרשות ניירות ערך; קביעת תקרה לגובה העיצום הכספי בגין הפרה נמשכת.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008

ביום 1 באוגוסט 2013 נכנס לתוקף תיקון מס' 2 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 ("כללי העמלות"). במסגרת התיקון שונתה בתעריפון ללקוחות יחידים ועסקים קטנים תקרת מחזור העסקים השנתית של "עסק קטן" מ-1 מיליון ש"ח ל-5 מיליון ש"ח.

בנוסף נקבע כי יחיד שהוא עסק, יסווג כ"עסק קטן" ובלבד שלא מצא התאגיד הבנקאי כי מחזור העסקים של אותו יחיד בשנה האחרונה עולה על 5 מיליון ש"ח. היה לתאגיד הבנקאי יסוד סביר להניח כי מחזור העסקים של יחיד כאמור בשנה האחרונה עולה על 5 מיליון ש"ח, רשאי הוא לדרוש בכתב מאותו יחיד למסור לו דוח שנתי. לא נענתה דרישתו זו, רשאי התאגיד הבנקאי לסווגו כעסק שאינו עסק קטן, החל מה-1 בחודש שלאחר החודש העוקב למשלוח הדרישה.

הבנק יידע בכתב את התאגידים על כך שאם ימסרו לבנק "דוח שנתי" כהגדרתו בכללי העמלות, לפיו מחזור העסקים השנתי שלהם אינו עולה על 5 מיליון ש"ח לשנה, יפעל הבנק לסווג את חשבונם כ"עסק קטן". הסיווג בתוקף לשנה וחידושו מותנה בהמצאת מסמכים עדכניים.

ביום 8 באוקטובר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון נוסף לכללי העמלות, שייכנס לתוקפו ביום 1 באפריל 2014. במסגרת התיקון, על הבנקים להציע ללקוחות יחידים ועסקים קטנים, מסלולים שונים לתשלום עמלות חלק 1 בתעריפון ("חשבון עובר ושב"):

"מסלול בסיסי" - מסלול הכולל עד פעולה אחת על ידי פקיד ועד 10 פעולות בערוץ ישיר במהלך תקופה של חודש;

"מסלול מורחב" - מסלול הכולל עד 10 פעולות על ידי פקיד ועד 50 פעולות בערוץ ישיר, והכול במהלך תקופה של חודש;

"מסלול מורחב פלוס" - מסלול הכולל את הפעולות ומספרן לפי המסלול המורחב, וכן שירותים נוספים לפי החלטת התאגיד הבנקאי, והכול במהלך תקופה של חודש;

תאגיד בנקאי יכלול במסגרת השירותים המוצעים ללקוחותיו את המסלול הבסיסי ואת המסלול המורחב ויאפשר לכל לקוח להצטרף אליהם. לגבי מסלול מורחב פלוס - אין חובה להציעו.

לקוח רשאי להצטרף לאחד המסלולים באמצעות מתן הודעה לתאגיד הבנקאי בכתב, או באמצעות שיחה מוקלטת, או באמצעות מענה טלפוני ממוחשב. לקוח אשר הצטרף לאחד המסלולים, וחרג מהמכסה המרבית של הפעולות הכלולות בו, רשאי התאגיד הבנקאי לגבות עמלה בעד הפעולות הנוספות לפי התעריפון המלא כהגדרתו בכללי העמלות.

ביום 5 במארס 2014 פירסם בנק ישראל את טיוטת צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות מסלול בסיסי), התשע"ד-2014, הקובעת כי "המסלול הבסיסי" הינו שירות בר פיקוח, שמחירו המרבי יהיה 10 ש"ח.

חוק לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ג-2012

ביום 10 במרס 2014 פורסם תיקון מס' 19 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח). לפי התיקון לחוק, תאגיד בנקאי לא יעמיד הלוואה לפירעון מיידי ולא ינקוט בהליך משפטי נגד לקוח בשל אי-עמידה בתנאי הלוואה, ובכלל זה בשל אי-פירעון ההלוואה, כולה או חלקה ("פעולה לגבי הלוואה"), אלא אם כן מסר ללקוח הודעה בכתב, 21 ימי עסקים לפני ביצוע פעולה לגבי הלוואה באופן שבו התאגיד הבנקאי נוהג למסור לאותו לקוח הודעות, וכן במסירה אישית לכתובת הלקוח הרשומה אצל התאגיד הבנקאי. על ההודעה האמורה לכלול פרטים שונים כמפורט בהצעת החוק. עם זאת, תאגיד בנקאי לא יחויב למסור הודעה כאמור אם יש במסירתה חשש ממשי לפגיעה ביכולת הגבייה של התאגיד הבנקאי בשל שינוי לרעה בכושר הפירעון של הלקוח או בשל תנאים אחרים המחייבים ביצוע מיידי של פעולה לגבי ההלוואה.

תחילתו של ההסדר המוצע שישה חודשים מיום פרסומו של החוק ברשומות והוא יחול גם על הלוואות שנתן התאגיד הבנקאי לפני יום התחילה.

טיוטת תיקון תקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה)(תיקון מס' 15), התשע"ג-2013.

הטיוטה פורסמה באתר רשות ניירות ערך להערות הציבור בחודש נובמבר 2013 וזאת לקראת יישומו של תיקון 15 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, אשר מתעתד להסדיר בישראל את הפצתן של הקרנות הזרות.

על פי המצב הקיים, תקנות עמלות הפצה מתירות למפיץ לגבות בנוסף על עמלת הפצה שהוא גובה ממנהלי הקרנות, גם עמלות מהלקוחות בגין רכישה, מכירה, פדיון או החזקה של קרנות. במסגרת התיקון מוצע לבטל את הזכות האמורה, ובמקומה לקבוע איסור גורף על גביית עמלות כאמור, מקום בו משולמת עמלת הפצה מכוח הסכם הפצה שנחתם עם מנהל הקרן, אלא אם ייקבע היתר כאמור במסגרת קביעה מפורשת.

טיוטת כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים) (תיקון), התשע"ד-2013

על פי טיוטת התיקון, חלה על תאגיד בנקאי חובה למסור לכל אדם המבקש לפתוח חשבון למטרת עסק דף הסבר, במסמך נפרד, בו תובהר המשמעות המעשית של סיווג החשבון כחשבון "עסק קטן", כהגדרתו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), לעניין תעריפון השירותים.

בנוסף, על פי התיקון חלה על תאגיד בנקאי חובה למסור ללקוח המבקש להצטרף למסלול, כהגדרתו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), טרם הצטרפותו, מידע בכתב על סכומי העמלות שנגבו ממנו במהלך הרביע שלפני הרביע שקדם למועד הגשת בקשת ההצטרפות, בעד השירותים הכלולים באותו מסלול, לרבות עמלת השלמה למינימום, ככל שישנה, לפי פירוט של סוגי הפעולות שביצע ומספרן בחלוקה לחודשים. המפקח רשאי לקבוע לתאגיד הבנקאי הוראות שונות לעניין המידע שיימסר ללקוח כאמור.

חקיקה ורגולציה בייעוץ פנסיוני

ביום 22 ביולי 2013, פרסם הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ("הממונה") נוסח מעודכן של חוזר "ייפוי כוח לבעל רישיון", וזאת לאור הצעות לעדכון שעלו מהלך ההיערכות ליישום החוזר. ביום 7 באוקטובר 2013, פרסם הממונה הודעה לפיה מועד תחילתו של חוזר ייפוי כוח לבעל רישיון המעודכן יידחה ליום 30 בנובמבר 2013.

כחלק מההיערכות לעבודה עם מערכת הסליקה הפנסיונית המרכזית ("המערכת") פרסם הממונה ביום 22 ביולי 2013 נוסח מעודכן של חוזר "חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית" וכן חוזר "זיהוי משתמשים וניהול הרשאות שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית", שמסדיר את אופן מתן הרשאות לצפייה במידע במסלקה במערכת. ביום 7 באוקטובר 2013 פרסם הממונה הודעה לפיה חובת השימוש במערכת לצורך קבלת מידע חד-פעמי תיכנס לתוקף ביום 30 בנובמבר 2013.

ביום 6 באוגוסט 2013 פורסמה טיוטת חוזר אסקפת שירותי תפעול אחורי ושירותי תפעול קדמי, שמטרתה להסדיר את אופן אספקת שירותי תפעול לגוף מוסדי על ידי תאגיד בנקאי. ביום 19 בדצמבר 2013 פורסם על ידי הממונה, כי הוחלט להאריך את תקופת הביניים כאמור בחוזר סוכנים ויועצים "הסכמים למתן שירותים - עדכון שני" עד ליום 30 ביוני 2014.

הוראות המפקח על הבנקים

הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא מדיניות תגמול

ביום 19 בנובמבר 2013, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (הוראה 301A) ("ההוראה"). תכלית ההוראה לקבוע כללים שמטרתם להבטיח, שהסדרי התגמול בתאגידים הבנקאיים בישראל יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי. על פי ההוראה, הסדרי תגמול נאותים נמנים עם עקרונות ממשל תאגידי הולם שעל התאגידים הבנקאיים לאמץ, עקרונות המסייעים להשגה ולשמירה על אמון הציבור במערכת הבנקאית.

על פי ההוראה, על כל תאגיד בנקאי לאמץ מדיניות תגמול שתחול על כל עובדי התאגיד הבנקאי, אשר תתייחס לכל סוגי התגמולים. מדיניות התגמול תקדם ניהול סיכונים מבוסס ואפקטיבי ולא תעודד לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של התאגיד הבנקאי.

עוד על התאגיד הבנקאי להגדיר מיהם ה"עובדים המרכזיים" בתאגיד הבנקאי, שהם נושאי המשרה בתאגיד וכן העובדים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

ההוראה מכילה דרישות שיחולו על כלל עובדי התאגיד הבנקאי, דרישות שיחולו על ה"עובדים המרכזיים" בתאגיד הבנקאי, ודרישות שיחולו רק על נושאי משרה בתאגיד הבנקאי.

התגמולים לעובדים המרכזיים (לרבות נושאי המשרה), יותאמו לכל סוגי הסיכונים ויתחשבו בעלות ובכמות ההון הנדרש לתמוך בסיכונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי ובעלות ובסיכון הנזילות. על התגמול המשתנה לעובדים המרכזיים להיות תלוי בעמידה בקריטריונים שנקבעו מראש, ומבוסס על שילוב ביצועי העובד, היחידה העסקית והתאגיד הבנקאי בכללותו. על תשלום התגמול המשתנה להיות כפוף להסדרי דחייה ומותנה בביצועים פיננסיים ואחרים על פני תקופה. עוד קובעת ההוראה כי על התגמול הקבוע לעובדים המרכזיים להוות חלק משמעותי מסך התגמול, כאשר התגמול המשתנה המרבי (לרבות תגמולים בגין סיום העסקה שסווגו כתגמול משתנה) לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע עבור כל עובד, למעט במקרים חריגים וכפוף לדרישות בהוראה, בהם יהיה רשאי התאגיד הבנקאי לקבוע שהתגמול המשתנה המרבי יגיע עד ל-200% מהתגמול הקבוע. ההוראה מוסיפה ומבהירה, כי סיווג התגמול כקבוע או כמשתנה לא יושפע מאמצעי תשלום התגמול (מזומן, מניות וכו'), ואולם על מנת שתגמול יסווג כ"תגמול קבוע", נדרש כי סכומו הכספי יהא קבוע ולא חסום למימוש במועד הענקתו.

ההוראה קובעת הוראות בדבר בקרה, תיעוד וביקורת בקשר עם המדיניות, ההסדרים והמנגנונים לתגמול בתאגיד הבנקאי, כמו גם הוראות לתגמול עובדי פונקציות ניהול הסיכונים, הביקורת והבקרה.

ההוראה קובעת גם, כי לפחות 50% מסך התגמול המשתנה שהוענק בגין שנה קלנדרית לנושא משרה כהגדרתו בחוק החברות, יוענק בצורת מניות ומכשירים מבוססי מניות, שהזכאות להם מבשילה על פני מספר שנים, בהתאם לביצועים בתקופה זו.

כמו כן, ההוראה קובעת כי מענק המותנה אך ורק בהשלמת תקופת העסקה שהוגדרה מראש או אשר נועד להבטיח המשך העסקה הינו תגמול משתנה שאינו מותנה ביצועים ולפיכך לא יהווה חלק מתכנית תגמול של תאגיד בנקאי.

עוד קובעת ההוראה, כי תגמולים הניתנים לעובד מרכזי בגין סיום העסקה, מעבר לקבוע בתנאי ההעסקה של כלל עובדי התאגיד הבנקאי, יסווגו כתגמול משתנה, ולפיכך ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום ההעסקה ויהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים על פי תקופה.

בנוסף, כוללת ההוראה הוראות מעבר כדלקמן: (א) עד ולא יאוחר מיום 30 ביוני 2014, על תאגיד בנקאי לקבוע מדיניות תגמול התואמת את האמור בהוראה; (ב) הדרישות הקבועות בהוראה יחולו על כל הסכם תגמול פרטני של התאגיד הבנקאי עם עובד מרכזי, שיאושר על ידי התאגיד הבנקאי מיום פרסום ההוראה (19 בנובמבר 2013) ואילך; (ג) הדרישות הקבועות בהוראה יחולו על הסכמי תגמול פרטניים כאמור שאושרו מיום 3 ביוני 2013 ואילך, לא יאוחר מיום 30 ביוני 2014; ו-(ד) הדרישות הקבועות בהוראה יחולו על הסכמי תגמול פרטניים כאמור שאושרו לפני יום 3 ביוני 2013, לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2016.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול בבנק ראה בדוחות הכספיים, באור 15 להלן.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 301 - דירקטוריון

ביום 25 בדצמבר 2013 פורסם תיקון להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא "דירקטוריון".

במסגרת התיקון להוראה, הורחבה הגדרת "תאגיד בנקאי", כך שההוראה תחול באופן פורמאלי גם על סולקים וכן על תאגידים בנקאיים שהם חברות שירותים משותפות. עוד בהוראה, הורחבה סמכות המפקח על הבנקים לשנות או לפטור מהוראות מסוימות בהוראה תאגיד בנקאי או דירקטור.

התיקון קובע הוראות לעניין האיסור על כהונה צולבת של דירקטור בתאגיד בנקאי ובמקביל כדירקטור, חבר בוועדת השקעות, חבר בוועדת אשראי או עובד ("נושא משרה" לעניין סעיף זה) בגוף פיננסי או בתאגיד השולט בגוף פיננסי. חריג לעניין זה הינו שדירקטור בתאגיד בנקאי גדול רשאי לכהן גם בגוף פיננסי קטן, או בתאגיד השולט בגוף פיננסי קטן, וכן יכול לכהן במספר גופים פיננסיים קטנים באותה קבוצה פיננסית ובלבד שסך נכסיהם של כל הגופים הקטנים הנ"ל אינו עולה ביחד על 2 מיליארד ש"ח, ולהפך. עוד נקבע, כי בקבוצה בנקאית אחת לא יכהנו יותר משני דירקטורים אשר מכהנים במקביל גם בגופים פיננסיים (המנויים בנספח ג' להוראה) ואשר משתייכים לאותה קבוצה פיננסית.

כמו כן, בהוראה המתוקנת צומצמה המגבלה שקבעה כי דירקטור חיצוני לא יכהן כיו"ר הדירקטוריון, כך שהמגבלה תחול רק על תאגיד בנקאי עם גרעין שליטה. כלומר, דירקטור חיצוני בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, רשאי יהיה לכהן כיו"ר הדירקטוריון.

בנוסף לאיסור על מינוי דירקטור חליף בדירקטוריון של תאגיד בנקאי, הוסף איסור למנות משקיף שישתתף בדיוני הדירקטוריון, לרבות בדיוני ועדותיו. יחד עם זאת, דירקטור רשאי להשתתף בישיבת וועדת דירקטוריון שאינו חבר בה, ובלבד שהשתתפותו לא תהא דרך קבע.

הוראת ניהול בנקאי תקין 421 - הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית

ביום 9 בספטמבר 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 421 שעניינה הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית. בהתאם להוראה, בהלוואות ל"יחיד" ול"עסק קטן" בהן שיעור הריבית אינו קבוע ואינו ידוע לאורך כל תקופת ההלוואה, וכן בהלוואות המבוצעות בחלקים, תחול במועדי שינוי הריבית על ההלוואה, אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד מתן ההלוואה. מנגנון מיוחד נקבע להלוואות בהן הריבית הבסיסית היא ריבית LIBOR. ההוראה מתייחסת לכל סוגי ההלוואות, לרבות הלוואות לדיור, מסגרות אשראי בחשבון ומסגרות אשראי בכרטיסי חיוב.

בנוסף נקבע כי בפיקדונות של "יחיד" ו"עסק קטן" בהם שיעור הריבית אינו קבוע ואינו ידוע לאורך כל התקופה, ובפיקדונות מתחדשים, תחול במועד שינוי הריבית או חידוש הפיקדון, אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד ההפקדה. החובה אינה חלה במקרה בו הלקוח משך חלק מסכום הפיקדון במהלך תקופת הפיקדון או במועד החידוש. תחילתה של ההוראה ביום 1 בינואר 2014 למעט סעיף 2 להוראה, המטפל בפיקדונות, שתחילתו ביום 1 ביולי 2014.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור

ביום 1 במאי 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 451, במסגרתו הורחב המידע שעל הבנקים למסור לנוטלי הלוואות לדיור, בדבר זכויותיהם אם נקלעו למצב של פיגור בפירעון ההלוואה. בהתאם לתיקון, על הבנקים למסור ללווה שנקלע לפיגור בתשלומים, מידע מפורט בדבר זכותו לפנות ל"וועדה המיוחדת" אשר הוקמה מכוח חוק הלוואות לדיור, התשנ"ב-1992, אשר מטרתה להקל בפירעון תשלומי החזרי הלוואה בשל מצבו הכלכלי של הלווה. כן נקבע, כי על הבנק למסור ללווה שנקלע לפיגור מידע מפורט אודות דרכי ההתקשרות עם הגורמים הרלוונטיים בבנק. בנוסף נקבע כי על הבנק לנקוט באמצעים הולמים על מנת להיות מיודע בכל בקשה של הלווה להסדרת חוב הפיגורים, גם אם זו נעשית באמצעות בא כוחו, וזאת על מנת שיוכל לבחון את בקשת הלווה לגופה. עוד נקבע כי הבנקים יידעו את הלווה בדבר חובתם לעדכן את בעלי הרישיונות הפועלים בהתאם לחוק שירות נתוני אשראי. התיקון נכנס לתוקף ביום 1 באוגוסט 2013.

שינויים בהצגת תעריפוני העמלות באתר הבנק

ביום 22 באוקטובר 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב, המכתיב שינויים באופן ההצגה של תעריפוני העמלות באתר האינטרנט של הבנק.

בהתאם למכתב נדרש לאפשר ללקוח:

א. גישה לתעריפונים ממקום בולט באתר, באמצעות קישור מפורש ולא באמצעות צלמית.

ב. הורדת התעריפונים בפורמט של PDF או XLS.

ג. גישה לתעריפונים באמצעות מנוע חיפוש על פי מילת מפתח "תעריפון או "עמלות".

ד. הצגת התעריפונים הן ברמת כל פרק והן באופן מאוגד.

האמור במכתב נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2014.

הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה, לפיה על כל תאגיד בנקאי לפרסם את דוחותיו הכספיים השנתיים חודשיים מסוף השנה (עד סוף חודש פברואר) ולא אחרי שלושה חודשים, כפי שההוראות מחייבות כיום. במקביל, קוצר מועד הדיווח של דוחות כספיים רבעוניים, מחודשיים ל-45 ימים מסוף הרבעון.

הקדמת מועדי הפרסום נועדה כדי להתאימם למקובל בארה"ב, בהתאמות המתחייבות, וכדי לשפר את זמינות המידע לקוראי הדוחות הכספיים.

השינוי יתבצע באופן הדרגתי, על פני שלוש שנים, עד ליישומו המלא בשנת 2016.

הבנק, בהסכמת הפיקוח על הבנקים, דחה את יישום ההוראה בדבר הקדמת מועד פרסום הדוחות הכספיים כך שהוראה זו תיושם לראשונה רק בדוחות הכספיים לרביע הראשון של שנת 2014.

ליישום ההוראה נדרש שינוי באופן רישום רווחי אקוויטי של חברה כלולה כך שהחל מרביע ראשון של שנת 2014 יהיה פער תמידי של רבעון בין מועד הדיווח של הבנק ושל החברה הכלולה.

הגבלות על מתן הלוואות לדיור

ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור. ההנחיות החדשות מגבילות את שיעור ההחזר מן ההכנסה, את חלק ההלוואה שניתן בריבית משתנה ואת התקופה הסופית לפירעון ההלוואה. מטרת ההנחיות היא להפחית את הסיכון, ובפרט את סיכון הריבית, של הציבור שנוטל משכנתאות בתנאים שעלולים לסכן את יכולתו העתידית לפרוע את המשכנתה וכפועל יוצא את הסיכון הגלום בהלוואות אלו למערכת הבנקאית. להלן עיקרי ההנחיות:

א. תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואה לדיור בשיעור החזר חודשי העולה על 50% מההכנסה של הלווה. בהלוואות לדיור, בהן שיעור ההחזר מההכנסה עולה על 40% יש להקצות להלוואה משקל סיכון של 100% לצורך חישוב יחס הלימות ההון.

ב. תאגיד בנקאי יאשר ויבצע הלוואה לדיור רק בהתקיים שני התנאים הבאים:

1. היחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה, לבין סך ההלוואה, אינו עולה על 66.66%.

2. היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה הנושא ריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה קצרה מחמש שנים ממועד אישור ההלוואה, לבין סך ההלוואה, אינו עולה על 33.33%.

ג. תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואה לדיור לתקופה לפירעון סופי העולה על 30 שנה.

תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע מיחזור של הלוואה לדיור אם כתוצאה מן המיחזור נוצרה חריגה מאחת המגבלות לעיל, או הוגדלה חריגה שהייתה קיימת ערב המיחזור.

ההנחיות חלות על הלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני החל מיום 1 בספטמבר 2013.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים

ביום 31 באוקטובר 2013, הפיץ הפיקוח על הבנקים לחברי ועדת בנק-לקוח, נוסח ראשוני של טיוטת הוראת נוהל בנקאי תקין בעניין "דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים".

ההוראה מסדירה את חובת הדיווח של התאגיד הבנקאי ללקוחותיו אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך ההכנסות וההוצאות במהלך שנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון.

בהתאם להוראה, הדוח השנתי נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים.

כן נועד הדוח התקופתי למסור ללקוח מידע אודות דירוג האשראי שלו, כפי שנקבע במודל הדירוג של התאגיד הבנקאי, זאת לצורך הערכת מצבו הפיננסי של הלקוח על ידי מלווים פוטנציאלים.

ההוראה מטפלת במסירה של שני דוחות ללקוח, האחד בפורמט מקוצר והאחר בפורמט מפורט, וכוללת הנחיות בנוגע לערוצי המידע, שבהם יעמיד הבנק את המידע לרשות הלקוח.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 414 - גילוי עלות שירותים בניירות ערך

ביום 16 באוקטובר 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין שעניינה גילוי עלות שירותים בניירות ערך, במסגרתה נדרשים התאגידים הבנקאיים להציג ללקוחות המבצעים פעולות של קנייה, מכירה או פדיון של ניירות ערך ישראלים ו/או זרים, מידע השוואתי בדבר עמלות ששילמו לקוחות שביצעו עסקאות דומות לעסקה שביצע אותו לקוח.

רגולציה בינלאומית

Foreign Account Tax Compliance Act - FATCA

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code (חוק מס ההכנסה האמריקאי) באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים Foreign Financial Institutions (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים. בכך, החוק מרחיב משמעותית את דרישות הגילוי והדיווח המוטלות על מוסדות פיננסיים זרים ביחס לחשבונות אמריקאים. בינואר 2013 פורסמו תקנות על ידי רשות המיסוי האמריקאית ("IRS"), (אשר תוקנו בספטמבר 2013 ובפברואר 2014), המספקות הנחיות אופרטיביות ליישום החוק. ביולי 2013 הודיעו הרשויות האמריקאיות על דחיית תחילת יישום דרישות החוק, ל-1 ביולי 2014. על פי החוק והתקנות על FFI להתקשר עם ה-IRS בהסכם, שבמסגרתו יתחייב, בין היתר, לאתר חשבונות אמריקאים, לדווח עליהם ל-IRS ולנכות מס מלקוחות שיסרבו לספק את המידע והמסמכים הנדרשים. FFI, אשר לא יתקשר בהסכם עם ה-IRS יחויב בניכוי מס בגין הכנסות ממקורות אמריקאים.

לצורך ההיערכות ליישום החוק בקבוצת לאומי, הבנק הקים ועדת היגוי, הלומדת ועוקבת אחר התפתחויות החוק והתקנות. בהכוונתה, הבנק פועל ליישום תהליכי עבודה שאופיינו ולפיתוח מערכות לצורך עמידה בדרישות ה-FATCA על פי תכנית עבודה שנקבעה. כמו כן, הבנק ביצע תיחום של הפרויקט ובחינה של חברות הקבוצה הרלוונטיות ל-FATCA ונקבעה תכנית עבודה המיושמת אצלן. במהלך השנים האחרונות נקבעו בבנק ובחברות הבנות, נהלי עבודה לטיפול בלקוחות אמריקאים. בחודש ספטמבר 2011 הוצא מכתב למנהלים בנושא מדיניות הבנק בקשר עם ה-FATCA, אשר חוזר ומדגיש את מדיניות הבנק שלא לייעץ ללקוחות בענייני מיסוי, בפרט מס אמריקאי, ושלא לסייע להם להסתיר את זהותם, ומאז הוצאו נהלים נוספים להסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאים כהשלמה לנהלים שהוצאו לפני כן.

ה-IRS פרסם מודל להסכם בין מדינתי ליישום תקנות ה-FATCA וכן הודעות נוספות בדבר הסכמות מיוחדות ליישום ה-FATCA בין ארה"ב לבריטניה, שוויץ, ומדינות רבות אחרות. מוסדות פיננסיים ולקוחותיהם הממוקמים במדינה, אשר תחתום על הסכם בין מדינתי ליישום תקנות ה-FATCA, ייהנו מהקלות מסוימות במסגרת דרישות ה-FATCA.

בחודש אוגוסט 2012 הודיע משרד האוצר על הקמת צוות בראשותה של הממונה על הכנסות המדינה, לבחינת יישום תקנות ה-FATCA בישראל "לרבות בחינת האפשרות ליישום באמצעות הסכם בילטרלי בין מדינת ישראל לארה"ב, אשר עשוי להקל על הגופים הפיננסיים את היישום". על פי ההודעה הצוות כולל נציגים של משרד האוצר, בנק ישראל, הרשות לניירות ערך ומשרד המשפטים.

במרס 2014 בנק ישראל פרסם טיוטת הנחיה לתאגידים הבנקאיים להיערך ליישום הוראות ה- FATCA, בין אם עד ליום 1 ביולי 2014 ייחתם הסכם בין-ממשלתי ליישום ה- FATCA ובין אם לאו. בפרט, הונחו התאגידים הבנקאיים בנושאים הבאים: הליכי ממשל תאגידי (מינוי אחראי, הקמת צוות עבודה, קביעת מדיניות ונהלים, דיווחים להנהלה ולדירקטוריון), בחינת הצורך ברישום ובחתימה על הסכם מול הרשויות בארה"ב בהתאם ללוחות הזמנים הקבועים בהוראות וכן לגבי אופן ההתנהלות מול לקוחות, ובפרט האפשרות לסרב להעניק שירותים בנקאיים ללקוח אשר אינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן הנדרש ליישום ההוראות.

ב-13 במרץ 2014 החליטה ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה (הקבינט החברתי כלכלי) להורות לשר האוצר לקדם משא ומתן בנוגע להסכם בילטרלי בין ישראל לארה"ב כאמור לעיל, להטיל על שר האוצר להגיש חלופת חוק ליישום ההסכם האמור ולפרסם לציבור מידע על ההסכם המתגבש.

בשל אי הבהירות לגבי מועד חתימת ההסכם הבילטרלי, בנק לאומי נערך ליישום ה-FATCA גם במתכונת שאינה בהסדר בין מדינתי וזאת עד לקבלת הודעה אחרת מהרשויות הרלוונטיות במדינת ישראל.

Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (DFA)

ה-Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-21 ביולי 2011 ומחיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, אשר לה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן נוגעת בעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק Over The Counter - (OTC) מתחום החלף (Swap).

פרק 7 (Title VII) ל-DFA מסמיך את ה-Securities Exchange Commission - (SEC) ביחס לעסקאות החלף בנגזרים המבוססים על ניירות ערך (Security Based Swap) - ואת ה-Commodity Futures Trading Commission - (CFTC) - ביחס לכל יתר סוגי עסקאות החלף בנגזרים - לבצע פעולות שונות, שעיקרן:

החלת רגולציה חוצת גבולות על סוחרים בעסקאות החלף בנגזרים, שמטרתה, בין היתר, חיוב ברישום כ-Swap Dealer או כ-Major Swap Participant ב-National Futures Association (NFA) של מי שהיקף עסקאותיו חורג מרף מוגדר מראש החל מיום 12 באוקטובר 2012, החזקת הון מינימאלי וניהול בטחונות (Margin), הצבת סטנדרטים להתנהגות עסקית, החלת חובות תיעוד של עסקאות, מתן דיווח בגינן ועוד.

לפי בדיקות הבנק, נכון למועד זה הבנק נמצא מתחת לרף המחייב חובת רישום כאמור.

הרפורמה נועדה להגביר את השקיפות בשוק הנגזרים, באמצעות החלת חובת מסחר בעסקאות החלף בנגזרים תחת זירות מסחר,הקניית פומביות לעסקאות הללו באמצעות חובת דיווח למאגרי מידע מרכזיים שיהיו נגישים לכל משתתפי השוק, והגברת התחרות כפועל יוצא מכך.

הפחתת הסיכון הנשקף מעסקאות החלף בנגזרים באמצעות החלת חובה לסילוק אותן באמצעות מסלקות מרכזיות (Central Clearing Houses), אשר יתפקדו כמתווכות וכ"סופגות" הסיכון לחדלות הפירעון של מי מהצדדים לעסקה, בדומה לשימוש שנעשה בהן בעבר בתחום העסקאות העתידיות.

בהקשר לחובה זו, משלים הבנק בימים אלה התקשרות עם בנק זר שהינו חבר מסלקה מרכזית זרה לצורך סליקה של עסקאות החלף ובוחן התקשרות נוספות עם חבר מסלקה נוסף.

European Market Infrastructure Regulation (EMIR)

במקביל ל-DFA, פרסם האיחוד האירופי את ה-EMIR, שהינה בעלת עקרונות דומים אך לא זהים ל-DFA ונועדה להתמודד עם אותם סיכונים מערכתיים הנשקפים מעסקאות בנגזרים הנסחרים מעבר לדלפק. ה-EMIR מחילה, בין היתר על גופים פיננסיים אירופאים, חובת דומות לאלו המוחלות תחת ה-DFA (סליקה, דיווח, ניהול בטחונות).

תקנות היישום של רגולציית EMIR טרם הושלמו במלואן.

לצורך היערכות ליישום ה-DFA וה-EMIR בקבוצת לאומי, הקים הבנק ועדת היגוי הלומדת ועוקבת אחר התפתחות החקיקה הרלבנטית תחתיהם ולוח הזמנים הצפוי לכניסה לתוקף של הוראותיהם השונות, כדי להבטיח היערכותה המוקדמת ליישומן. ועדת ההיגוי מנוהלת על ידי חטיבת שוקי ההון, בהתייעצות שוטפת עם משרדי רואי חשבון ובהתייעצויות נקודתיות עם חטיבת הייעוץ המשפטי ומשרדי עו"ד זרים.

מרבית החובות מכוח ה-DFA וה-EMIR מושתות על הבנק בעקיפין מעצם התקשרותו מול מוסדות פיננסיים אמריקאים ו/או אירופים, החייבים בקיומן. בנוסף, מתבקש הבנק מעת לעת על ידי צדדים שכנגד אמריקאים ו/או אירופאים לאשר הצטרפותו לפרוטוקולים שונים של מוסד ה- International Swaps and Derivatives Association (ISDA), מתוך כוונה להבטיח את עמידת אותם צדדים שכנגד בחובות החלות עליהם מכוח ה-DFA וה-EMIR.

נושא ההתאמות (Reconciliation) נכנס לתוקף בספטמבר 2013. בנק לאומי חתם על פרוטוקול ISDA Portfolio Reconciliation להתאמת פורטפוליו ומיישם זאת באופן יומי.

נושא הדיווח (reporting) יכנס לתוקף בפברואר 2014, בנק לאומי חתם על ISDA Reporting Protocol ב-2013, ומאפשר לבנקים האירופאים לדווח על עסקות שהוא מבצע מול בנק לאומי.

נושא הסליקה המרכזית בעסקאות מסויימות (clearing) צפוי להכנס לתוקף בסוף 2014.

מיסוי

מס חברות

ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר, העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 לינואר 2014.

שינוי שיעור מס החברות בחוק התקציב כאמור ושינוי שיעור מס רווח כמפורט להלן, יעלה את שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים משיעור 36.21% בשנת 2013 לשיעור 37.71% בשנת 2014 ואילך.

השינוי בשיעור מס החברות הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-107 מיליון ש"ח.

מס ערך מוסף וביטוח לאומי

ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה ויבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת החל מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס שכר המוטל על מוסדות כספיים מ-17% ל-18%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.21%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך.

השינוי בשיעור מס הרווח הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-30 מיליון ש"ח ברביע השני של שנת 2013. ההשפעה של עליית מס השכר על יתרת ההתחייבויות לעובדים ליום 30 ביוני 2013 הינה 53 מיליון ש"ח לפני מס ו-34 מיליון ש"ח לאחר מס.

השינוי במס השכר הביא לגידול בסך 56 מיליון ש"ח בהוצאות השכר השוטף ובהוצאות התפעוליות בשנת 2013 לעומת שנת 2012.

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן נקבע, ששיעור זה יועלה בינואר 2014 ובינואר 2015 ל-7% ו-7.5% בהתאמה. עם זאת, ביום 27 בינואר 2014 פורסם חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, על פיו שיעור דמי הביטוח הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, יעודכן בינואר 2014, בינואר 2015 ובינואר 2016 ל-6.75%, 7.25% ו-7.5% בהתאמה.

הסדרי קונסורציום למתן אשראי

ביום 26 בפברואר 2013, הוארך תוקף מכתב הממונה על הגבלים עסקיים למנהלי הבנקים וחברות הביטוח המפרט את התנאים שבהתקיימם אין בכוונת רשות ההגבלים העסקיים לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 (**"החוק"**), על חבירה בין בנקים ובין חברות ביטוח ובינם לבין עצמם ("בנקים וגופים מוסדיים") בקונסורציום אשראי.

להלן תמצית התנאים לחבירה בקונסורציום למתן אשראי:

1. החבירה בקונסורציום אשראי תהיה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב על גבי טופס נפרד;

2. תנתן ללקוח אפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו;

3. החבירה בקונסורציום בו חברים גם בנק הפועלים בע"מ וגם בנק לאומי לישראל בע"מ תתאפשר רק אם סכום האשראי המצרפי שנדרשים שניהם לתת עולה על 300 מליון ש"ח (למעט חריג של הסדר קונסורציום שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידי שני הבנקים הנ"ל לפני 18 באוגוסט 2002 לאותו אדם).

4. לא יועבר בין הצדדים כל מידע שאינו נדרש לצורך החבירה בקונסורציום הספציפי שבעניינו מתנהלים המגעים. כל העברת מידע כאמור תעשה באופן הממזער כל חשש לפגיעה תחרותית בין הצדדים.

5. הצדדים יערכו תיעוד אשר יכלול את כל הנתונים כמפורט בהודעת הממונה, וזאת הן לגבי מגעים שהתקיימו ו/או מידע שהועבר בין הצדדים בעניינים הנוגעים לחבירה בקונסורציום אשראי, הן לגבי קונסורציום אשראי שהתקיים בפועל והן לגבי מגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חבירה בפועל בקונסורציום אשראי. התיעוד ישמר אצל כל בנק ו/או גוף מוסדי ויועבר לרשות תוך 30 ימים מתום כל שנה קלנדרית, וכן על פי דרישה תוך 14 יום ממועד הדרישה.

תוקף האמור בהודעת הממונה הוארך עד יום 30 ביוני 2014, אלא אם כן תבוא הודעה אחרת לפני כן.

תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון כולל, כאמור, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע המתייחס לעתיד המוגדר בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1969 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק","תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

המידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

כללי

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

התוצאות בפועל של סעיפים אלה עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

בבאור 1 לדוחות הכספיים מובאים בפירוט עיקרי המדיניות החשבונאית אותה יישמה קבוצת לאומי.

להלן תיאור תמציתי של נושאים חשבונאיים קריטיים עיקריים המגלמים הערכות ואומדנים של ההנהלה ואשר נדונו בין הדירקטוריון, ההנהלה ורואי החשבון המבקרים המשותפים:

הפרשה להפסדי אשראי וסווג חובות בעייתיים

הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

הפרשה קבוצתית

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הוראות המעבר כמפורט להלן. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2013 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), לחישוב ההפרשה הקבוצתית. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשה ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011 וזאת בפילוח לפי ענפי משק. בנוסף, לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות, הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי ללווים בענף המשק, והשפעות שונות נוספות (כגון: ריכוזיות האשראי).

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. כמו כן, על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה קבוצתית שמבוססת על נתוני הפרשות עבר (בכפוף לשיעור מינימאלי שקבע המפקח על הבנקים).

הבנק בוחן את נאותות ההפרשה הקבוצתית בהתבסס, בין היתר, על הערכת הסיכונים הגלומים בתיק האשראי ועל בחינת מגמות והתפתחויות בסגמנטים העיקריים.

בדבר טיוטת חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ראה להלן בדוחות הכספיים, באור 1כד(4).

כמו כן, מחשב הבנק הפרשה נוספת וכללית כפי מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. חישוב זה משמש רק כאינדיקציה לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שניתן לוודא כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנוספת והכללית לפחות ביחס הנדרש על פי הוראת בנק ישראל.

הפרשה פרטנית

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות לפיהם יועמד, ינוהל ויבוקר תיק האשראי במטרה לשפר איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד, זאת, על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, על ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

בחטיבה הבנקאית לקוחות עם אובליגו מעל מיליון ש״ח מזוהים ונבדקים פרטנית והיתר מטופלים כקבוצה של חובות הומוגניים וקטנים יחסית, תוך ביצוע הפרשה קבוצתית.

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים והבנק מיישמה בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך עבודה רבעוני מובנה שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש במספר קריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי, זאת במסגרת הטיפול בלקוחות המוגדרים כ״לקוחות רגישים״. בחטיבה עסקית ומסחרית ובחטיבה לאשראי בינלאומי ונדל״ן המטפלות בלקוחות הגדולים של הבנק ובחברות העסקיות הבינוניות מתבצע בנוסף תהליך בקרת אשראי רבעוני בו נבחנים לווים שדירוג הסיכון שלהם טוב יותר מזה המחייב הכללה באוכלוסיית הלקוחות המוגדרים כרגישים. בין היתר, מחייבת המתודולוגיה בחינה שיטתית של נאותות ההפרשה להפסדי אשראי בגין החובות שיש לבנק ספק בגבייתם, על בסיס קריטריונים שנקבעו לאופן בו יש לחשב את ההפרשות להפסדי אשראי שנקבעו בהתאם להוראה. בחינת נאותות ההפרשה נעשית מידי רביע, בכל קווי העסקים, ללקוחות המסווגים כ״פגומים״. החישוב נעשה בהתאם למאפייני החוב, ההערכה בדבר תזרימי המזומנים העתידיים המתבסס על מצבו העסקי ויכולתו של הלקוח להמשיך ולפעול, הסביבה העסקית בה הוא פועל, מידת עמידתו בהתחייבויותיו, בשילוב עם ניסיון העבר והערכה ריאלית של הביטחונות ויכולת מימושם, וכל זאת בערך מהוון של התקבולים המהוונים והשווי ההוגן של מימוש הביטחונות, על פי שיקול דעת הגורמים המוסמכים. היחידות לניהול סיכוני אשראי וענף אשראי מסחרי בחטיבה הבנקאית מאשרות את בחינת נאותות ההפרשה. כמו כן נבחן כושר שירות החוב של לקוחות המסווגים בסמלי חוב אחרים (חוב בהשגחה מיוחדת וחוב נחות).

התהליך המתואר של סיווג חובות ואמידת ההפסדים הפוטנציאליים בתיק האשראי כרוך בהערכות סובייקטיביות בכל הקשור לסיווג החוב כבעייתי ולגורמים המשמשים לחישוב ההפרשות. להערכות ולאומדנים עשויה להיות השפעה מהותית על גובה ההפרשה להפסדי אשראי.

אחת לרביע מתקיים דיון בוועדת הפרשות של הבנק בראשות המנכ״ל הראשי, בהפרשות הנדרשות לרביע וכן בהמלצות לסווג חובות בעייתיים. בדיון מוצגות ההמלצות להפרשה הרבעונית מעל 2 מיליון ש״ח הנדרשת ברמת לקוח. כמו כן, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון דיונים בהפרשות להפסדי אשראי ובסיווג חובות בעייתיים, כדי לאשר את סכומי ההפרשות. כחומר רקע לדיון עומדים בפני הדירקטורים נתוני החובות והביטחונות של הלקוחות העיקריים לגביהם נדרשת הפרשה וכן סכומי ההפרשות המוצעים על ידי ההנהלה.

ההפרשות בחברות מאוחדות בארץ נקבעות על ידי הגורמים המוסמכים בהן, ומתבצעות על פי העקרונות המקובלים בבנק ועל פי הוראות בנק ישראל לגבי תאגידים בנקאיים.

ההפרשות בחברות מאוחדות בחו״ל נקבעות על ידי הגורמים המוסמכים בהן, זאת בהתאם למקובל במדינות פעילותן, ולהוראות רשויות הפיקוח המקומיות.

מכשירים נגזרים

בהתאם להוראות הדיווח הכספי של המפקח על הבנקים, הבנק מיישם את הוראות התקנים 133, 138, 149 ו-FAS 157 על תיקוניהם, בכל הקשור לטיפול ולהצגה של מכשירים נגזרים.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. ביו היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.

נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

בהתאם להוראות המעבר לשנת 2012 שהוארכו גם לשנת 2013, נקבעו הנחיות ספציפיות בנוגע למתודולוגיה ולנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. בהתאם להוראות המעבר הנ"ל ובהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור ברמת לקוח, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי בהתבסס על מודלים פנימיים או על נתוני שוק.

במקרים לא רבים בהם אין בבנק מודל מתמטי לשיערוך מכשירים נגזרים, השווי ההוגן נקבע על פי ציטוטי מחירים המתקבלים מגורמים הסוחרים במכשירים אלה. על אף שהציטוט מתקבל מברוקרים אמינים שהבנק בחר לעבוד עמם, אין ודאות שהמחיר שצוטט משקף את המחיר שיתקבל בפועל לעיסקה בכל סכום שהוא, ובפרט לעיסקה בסכום גדול.

לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן ראה באור 1(ח).

ניירות ערך

ניירות ערך, למעט אגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות.

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. לעניין ניירות ערך זרים רובו של התיק מחושב באופן יומי על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן של נכסים פיננסיים לצורך גילוי השווי בדוחות כספיים. מוסד זה הוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקות בשווקים פעילים ועל שיערוך עסקות דומות. החישוב משקף את המחיר שקונה מרצון בשוק ישלם עבור ניירות ערך על בסיס מידע שוטף הנצפה בשוק. מכיוון שרק חלק קטן מניירות הערך נסחרים בעולם בתדירות יומית, המוסד משתמש בשתי שיטות הערכה:

א. הערכה ברמת קבוצת נכסים: רוב הניירות מוערכים באמצעות שיעורי תשואה (היוון) המתייחסים לקבוצות של נכסים בעלי מאפיינים דומים (לפי מדינה, סקטור, סוג הנכס, דירוג וכו'). בעיקרם, משקלול המידע הקיים בשוק, בדרך כלל ביחס לאינדקס הרלוונטי.

ב. הערכה וציטוטים לניירות ספציפיים: שאר הניירות מוערכים באופן פרטני (הערכת המנפיק והנייר הבודד), על בסיס ציטוטי מחירים ישירים למרווחים של הנייר או למנפיק הספציפי. חלק קטן מהנכסים בקבוצה זו מוערכים רק על בסיס ציטוטי מחירים משווקים מאוד פעילים (בעיקר אג"ח ממשלתיות, שלהן עושי שוק פעילים).

בניירות ערך שהם אגרות חוב שאינן סחירות של חברות בישראל השווי ההוגן מתבסס על נתונים המתקבלים מחברת "מרווח הוגן". הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן.
לעיתים, מטעמי שמרנות, כאשר קיימים אינדיקטורים, הבנק מבצע התאמות למודל ו/או מחיר שוק במטרה לקבוע שווי הוגן נכון יותר.

פרטים נוספים ראה בפרק המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות, ניירות ערך להלן.
לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן ראה באור 1(ח).

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני.
הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם.
הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר ההחזר.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני, אם מתקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר לפני מועד פרסום הדוח לציבור.
2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו, בתוך פרק זמן קצר.
3. אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.
4. אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
5. אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.
6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדו"ח הכספי, והוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות בסוף תקופת הדו"ח כמו גם במועד הסמוך לפרסום הדוח (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת).

לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של הבנק המנפיק.

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים. ההגדרות של "ירידת דירוג משמעותית" ו-"ירידת ערך משמעותית" נקבעו על ידי הבנק.

התחייבויות לזכויות עובדים

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה ולמענק יובל מחושבים כיום על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון הינו 4% צמוד למדד ונקבע על ידי המפקח על הבנקים. כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך נסיון העבר שמשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.6% ל-7.3%.

להלן ניתוח רגישות כמותי להשפעת הנחות עיקריות בחישוב ההתחייבות האקטוארית.

קיטון של 1.0% בשיעור ההיוון של ההתחייבויות הנ"ל יגרום לגידול בסך כ-2 מיליארד ש"ח בסך ההתחייבויות. קיטון של 1.0% בעליית השכר יגרום לקיטון בסך כ-589 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות. עלייה של 5.0% בתוחלת החיים יגרום לגידול בסך כ-120 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות. כל הסכומים הינם לפני השפעת מס.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזהירות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

השינויים האקטואריים, הנובעים בין משינוי פרמטרים אקטואריים ובין משינוי בתשואת היעודות המשמשות לכיסוי ההתחייבויות נרשמים לרווח והפסד. לעומת זאת בחברות הבנות בארה"ב ובבריטניה הם נזקפים לקרן ההון וזאת בהתאם לכללי החשבונאות במדינות אלה. לצורך הדוח המאוחד הפעולה מבוטלת וההפרשים האקטואריים שנרשמו לקרן ההון מועברים לרווח והפסד.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ״א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il

ביום 30 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה״ב בנושא זכויות עובדים. הטיוטה מעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה״ב. טיוטה זו כוללת עדכונים מסוימים בהוראות הדיווח לציבור, אך אינה כוללת את כל העדכונים הנדרשים להוראות בעקבות אימוץ כללים אלו. נושאים אלו, לרבות הבהרות נוספות אם ידרשו, יטופלו בנפרד.

הטיוטה קובעת כי התיקונים להוראות הדיווח הציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה בנק יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור, בין היתר, בהתאם לאמור בטיוטה:

- שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, תבוטל הוראת השעה בהוראות הקיימות הקובעת את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים.

- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה״ב בנושא תשלומים מבוססי מניות כאמור ב-ASC 718 - Compensation - Stock Compensation.

בהתאם לטיוטה שפרסם הפיקוח, הבנק נדרש לתת גילוי בדוחות הכספיים לשנת 2013 לכל הפחות לאומדן ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של חישוב ההתחייבויות בשל זכויות עובדים תוך שימוש בשיעורי היוון המבוססים על תשואות שוק למועד הדיווח של אג״ח ממשלתיות בישראל. להערכת הבנק אילו היה מיושם התקן ביום 31 בדצמבר 2013 בהתאם לסביבת הריבית הנוכחית, ההשפעה הצפויה על ההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 בגין השפעת השינוי בשיעור ההיוון הינה קיטון בהיקף של כ-2.3 מיליארד ש״ח לאחר השפעת המס (כ-3.7 מיליארד ש״ח לפני מס). מובן שהתחייבות זו תתעדכן בהתאם לשינויים בריבית השוק הרלוונטית בשנים הקרובות.

יובהר כי לאימוץ כללי החשבונאות בארה״ב בנושא זכויות עובדים עשויות להיות השפעות נוספות על הון הבנק אותן אנו לומדים. אחת מאותן השפעות אפשריות הינה אופן צבירת ההתחייבות. מאומדנים ופרשנויות ראשוניות, השפעת השינוי באופן צבירת ההתחייבויות עשויה לגרום לקיטון נוסף בהון העצמי של כ-0.25 מיליארד ש״ח לאחר השפעת המס (0.4 מיליארד ש״ח לפני מס). הבנק בוחן פרשנויות נוספות לאופן פריסת ההתחייבויות ו/או להשפעות הנוספות שעשויות לשנות אומדנים אלו.

למרות ההשפעה המהותית להקטנה ההון העצמי של הבנק, לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל 3, בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו, בגין הטבה מוגדרת לעובדים, לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, על פני מספר שנים.

התחייבויות בגין תביעות משפטיות

בין יתר התחייבויות הבנק קיימות הפרשות בגין תביעות משפטיות שונות נגד הבנק, ביניהן גם בקשות לתביעות ייצוגיות. ההפרשות נקבעו על פי הערכת ההנהלה ומבוססות על חוות דעת משפטיות.

אחת לרביע נערך דיון בועדת ההפרשות של הבנק בראשות המנכ״ל הראשי וכן בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לגבי הפרשות בגין תביעות מעל סכום מסוים שהוגשו נגד הבנק.

לצורך הערכת הסיכונים בהליכים משפטיים המוגשים כנגד הבנק מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים החיצוניים המייצגים את הבנק בתביעות אלו.

חוות דעת אלו ניתנו על ידי היועצים המשפטיים החיצוניים על פי מיטב שיקול דעתם, על יסוד העובדות המוצגות להם על ידי הבנק ועל יסוד המצב המשפטי (הדין והפסיקה) כפי שהם ידועים במועד ההערכה, והנתונים, לא פעם, לפרשנות ולטיעונים אפשריים סותרים.

הערכת הסיכונים הגלומים בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות הינה מורכבת שכן מדובר בתחום אשר ההלכות המשפטיות בו, גם בנושאים עקרוניים ומרכזיים, מצויות עדיין בהתהוותן וטרם גובשו במלואן. כמו כן, ישנן תביעות בהן, בשל השלב בו מצוי ההליך, אין ביכולתם של היועצים המשפטיים להעריך ולו גם במגבלות האמורות את הסיכון הכרוך בהן.

לאור האמור לעיל, יתכן שתוצאות התביעות בפועל תהיינה שונות מההפרשות שנעשו.

בנינים וציוד

בניני הבנק וציוד מוצגים בדוחות הכספיים לפי: עלות בניכוי פחת שנצבר והפרשה לירידת ערך.

בנינים המוצעים למכירה מוצגים לפי עלותם או שווי מימוש כפי שנקבע על ידי שמאים - הנמוך משניהם. גובה ההפרשה לירידת ערך של נכסים המוצעים למכירה מושפע משינויים בהערכת הנכס.

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לתקופת השימוש המשוערת, לפי שיטת הקו הישר. עלויות ישירות בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי (כפי שהוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 "נכסים בלתי מוחשיים") מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי של הפרויקט ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן.

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת את הצורך בהפרשות לירידת ערך של הנכסים שבבעלות הבנק. המבחן לירידת ערך הנכסים נעשה על ידי השוואת עלות הנכס בספרים לסכום בר השבה שלו. שווי בר השבה הינו הגבוה מבין מחיר המימוש של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס).

מסים על ההכנסה

הקבוצה מיישמת את תקן בינלאומי IAS 12 כפי ההוראות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור בנושא מסים על הכנסה החל מיום 1 בינואר 2012.

מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר נרשמים ישירות בהון.

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנת המס כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים לקבל/לשלם הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

הקבוצה אינה רושמת מסים נדחים בגין רווחים מהשקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על ידי חברות מוחזקות.

הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הוא הגורם המופקד על בקרת העל בבנק ועל אישור הדוחות הכספיים של הבנק. רוב חברי הדירקטוריון המכהנים כיום הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (14 מתוך 15 דירקטורים).

הדיון בדוחות הכספיים וההמלצה לדירקטוריון בדבר אישורם, מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון, וזאת בהתאם לקבוע בהוראה 301 של המפקח על הבנקים.

לפני הבאת הדוחות הכספיים לדיון בועדת הביקורת, מתקיים דיון בועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים של הבנק. ועדת הגילוי הינה ועדת הנהלה אשר חברים בה חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי הראשי וכן מנהלים בכירים נוספים בבנק. ועדת הגילוי בוחנת, בין השאר, כי המידע בדוחות הכספיים הינו מדויק, מלא ומוצג באופן נאות. ועדת הגילוי הוקמה כחלק מיישום הוראת הפיקוח על הבנקים המתבססת על סעיף 302 של חוק Sarbanes-Oxley - (SOX). ראה פרק "בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" להלן.

לפני הדיון בדוחות הכספיים במליאת הדירקטוריון מתקיימים דיונים בועדת הביקורת, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה לכספים ולכלכלה, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי ואחרים.

חומר הרקע הנשלח לחברי ועדת הביקורת לקראת הדיונים כולל גם את פרוטוקול הדיון בועדת הגילוי והחלטותיה, את טיוטת דוח הדירקטוריון, את טיוטת הדוח התקופתי הכולל את הדוחות הכספיים, מידע בדבר חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ותיאור התביעות המשפטיות החדשות, וחומר רקע לדיון בנאותות סיווג הלקוחות הבעייתיים וההפרשות. בנוסף, טיוטת שאלון ממשל תאגידי נכללת בחומר הרקע לקראת הדיונים על הדוחות התקופתיים. עוד מקבלים חברי הועדה פרטים בדבר דרישות גילוי חדשות (ככל שקיימות) החלות על הבנק.

במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים, דנה ועדת הביקורת בנאותות ההפרשות והסיווגים של החובות הבעייתיים של הבנק, לאחר שהמנכ"ל הראשי מציגה בפני הועדה את היקפי ההפרשות והסיווגים לחובות בעייתיים ואת השינויים והמגמות בתחום זה ולאחר שמנהלים בכירים אחרים מציגים את היקפי ההפרשות והסיווגים שבאחריותם ומפרטים את הגורמים העיקריים לשינויים בתחומים אלה. נושא התביעות המשפטיות וחשיפת הבנק בגינן, מוצג על ידי היועצת המשפטית הראשית של הבנק. החשבונאי הראשי מציג בפני הועדה את הנושאים העיקריים והמהותיים בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים, את השינויים במדיניות החשבונאית הקריטית, אם היו כאלה, ואת הנושאים העיקריים שנדונו בועדת הגילוי, והועדה מקיימת דיון גם בנושאים אלו. במידת הנדרש, נושא ירידת ערך ניירות ערך מוצג על ידי מנהל בכיר מהחטיבה לשוקי הון.

ועדת הביקורת מגישה לדירקטוריון את המלצותיה בקשר עם הדוחות הכספיים. המלצות הועדה מתייחסות בין היתר (בהתאם לקבוע בתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010) ("**תקנות החברות**") להערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות; הבקרות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות; המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של הבנק; הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים.

לאחר הדיונים בועדת הביקורת, מתקיים דיון במליאת הדירקטוריון בטיוטה הסופית של הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה לכספים ולכלכלה, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי, וכל שמדובר באישור הדוחות הכספיים השנתיים - גם כל חברי פורום ההנהלה בבנק. כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטורים את טיוטת הדוחות הכספיים, יחד עם חומר רקע נלווה רחב ובו ניתוחים מעמיקים ומקיפים בדבר פעילויות הבנק בתחומי עיסוקיו השונים.

במסגרת הדיון במליאת הדירקטוריון סוקרת המנכ"ל הראשי של הבנק את תוצאות הפעילות בקבוצת לאומי והחשבונאי הראשי מציג ומנתח את תוצאות פעילות הקבוצה בארץ ובחוץ לארץ, לרבות תיאור החשיפות לסיכונים והעמידה במגבלות שנקבעו ביחס אליהם. לאחר מכן, מקיימת מליאת הדירקטוריון דיון ובהתאם מאשרת את הדוחות הכספיים.

כל דיוני הדירקטוריון, ועדת הביקורת וועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים נערכים בהשתתפות נציגי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק, אשר עומדים לרשות המשתתפים לשאלות ולהבהרות. הדוחות הכספיים מאושרים על ידי הדירקטוריון, לאחר שרואי החשבון המבקרים המשותפים הציגו בפני ועדת הביקורת של הדירקטוריון בדיוניה בדוחות הכספיים, חולשות מהותיות במידה והיו אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו, ולאחר שהוצגו בפני הדירקטוריון הצהרת המנכ"ל הראשי, הצהרת ראש החטיבה לכספים ולכלכלה והצהרת החשבונאי הראשי בדבר הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק בדוח הכספי.

הרכב ועדת הביקורת עומד בנדרש על פי תקנות החברות. בועדה חברים שבעה דירקטורים, ובכלל זה שלושה דחצ"ים על פי חוק החברות, כולל יושבת ראש הועדה. שני חברי ועדה נוספים הינם דירקטורים חיצוניים, על פי הקבוע בהוראות הפיקוח על הבנקים, וכל הדירקטורים החיצוניים הנ"ל (הן על פי חוק החברות והן על פי הוראות הפיקוח על הבנקים) הם דירקטורים בלתי תלויים. כמו כן, רוב חברי הועדה הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. יו"ר הדירקטוריון משתתף כמשקיף בישיבות ועדת הביקורת בנושאים הקשורים בדוחות הכספיים.

מדיניות הגילוי

בהתאם להוראות בנק ישראל, דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של הוראות באזל 2, מחייבות את הבנק לקבוע מדיניות גילוי. על המדיניות להתייחס לגישת התאגיד הבנקאי לקביעה איזה גילוי יינתן לרבות לבקרות הפנימיות על התהליך.

לאומי קבע מדיניות גילוי, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות הגילוי מבוססת על הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והוראות רשות ניירות ערך שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

על פי מדיניות הגילוי האמורה, לאומי ישאף לתת בדוחותיו כל מידע מהותי הנדרש להבנת תוצאות פעולותיו, אשר יובא באופן ברור ומפורט.

המידע הניתן בדוח הדירקטוריון ערוך על פי הוראות הדיווח לציבור, ובפרט על פי "הוראת שעה בדבר תיאור עסקי תאגיד בנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון". על פי ההוראה יש לכלול בדוח הדירקטוריון מידע בדבר עסקי הבנק, מגזרי הפעילות בהם הוא פועל, הסביבה הכללית בה הוא פועל והשפעתה על הבנק, מבנה השליטה בבנק ומבנהו הארגוני, הליכים משפטיים, הסכמים מהותיים, ומידע מפורט בנושאים נוספים.

לגבי מידע שניתן לתת לגביו כימות כספי, ניתנים נתונים כמותיים, ולגבי מידע אחר, ניתן מידע איכותי.

העקרון הכללי אשר לפיו ניתן מידע בדוח הוא עקרון המהותיות. עסקי הבנק ופעילויותיו נבחנים על פי היקפם ומהותם, ובתום הבחינה ניתן גילוי לגבי נושאים בעלי היקף כספי מהותי ביחס לרווח השנתי של הבנק לגבי סעיפי רווח והפסד, לסך נכסיו או להונו לגבי סעיפי מאזן. כמו כן ניתן גילוי לנושאים בעלי היבטים ציבוריים או בעלי רגישות מיוחדת, כגון נושאים הקשורים למבנה הבנק, לניהולו, לחקיקה שיש לה השפעה על הבנק ועוד.

לצורך קיום מדיניות זו מובא כל נושא מהותי לדיון בפני ועדת הגילוי (ראה לעיל בפרק הליך אישור הדוחות הכספיים), אשר היא זו שמחליטה בכל מקרה של ספק האם לתת את הגילוי הנדרש. כמו כן ועדת הגילוי דנה בממצאי הבדיקות של בקרת הדיווח הכספי.

פרוטוקול של ועדת הגילוי מועבר לעיון חברי וועדת הביקורת של הדירקטוריון.

כמו כן ראה פרק "בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" להלן.

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס [1]

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן: "הרווח הנקי") של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2013 בסך 1,947 מיליון ש"ח לעומת 931 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 109.1%.

הגידול ברווח הנקי בשנת 2013 לעומת שנת 2012 מוסבר כדלקמן:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר*			
	2013	2012	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
הכנסות ריבית, נטו	**7,357**	7,408	(51)	(0.7)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(268)**	(1,236)	968	78.3
הכנסות שאינן מריבית	**5,517**	4,774	743	15.6
הוצאות תפעוליות ואחרות	**(8,933)**	(9,100)	167	1.8
רווח לפני מסים	**3,673**	1,846	1,827	99.0
הפרשה למס	**(1,391)**	(811)	(580)	(71.5)
רווח לאחר מסים	**2,282**	1,035	1,247	120.5
חלק הבנק בהפסדי חברות כלולות	**(293)**	(67)	(226)	-
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(42)**	(37)	(5)	(13.5)
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1,947**	931	1,016	109.1

* הסימנים בהתאם להשפעתם על הרווח הנקי.

הרווח של קבוצת לאומי הסתכם ברביע הרביעי של 2013 בסך 348 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר*			
	2013	2012	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
הכנסות ריבית, נטו	**1,810**	1,784	26	1.5
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(155)**	(386)	231	59.8
הכנסות שאינן מריבית	**1,420**	1,394	26	1.9
הוצאות תפעוליות ואחרות	**(2,254)**	(2,611)	357	13.7
רווח לפני מסים	**821**	181	640	+
הפרשה למס	**(299)**	(233)	(66)	(28.3)
רווח (הפסד) לאחר מסים	**522**	(52)	574	+
חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	**(165)**	(199)	34	17.1
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(9)**	(8)	(1)	(12.5)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**348**	(259)	607	+

* הסימנים בהתאם להשפעתם על הרווח הנקי.
פרטים על השינויים ראה להלן.

[1] הדוחות הכספיים נערכו בערכים מדווחים. מדד המחירים לצרכן הידוע, עלה בשנת 2013 ב-1.9%. השקל יוסף נומינלית לעומת הדולר האמריקאי ב-7.0%, ולעומת האירו ב-2.8%. השער היציג של הדולר ב-31 בדצמבר 2013 היה 3.471 ש"ח.
פרטים נוספים ראה באור 1(ה) לדוחות הכספיים.

להלן תמצית דוח רווח והפסד בשמונת הרבעונים האחרונים:

	2013	2012					
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו	**1,810**	1,946	1,839	1,762	1,784	1,872	1,924	1,828
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	**(155)**	44	(84)	(73)	(386)	(292)	(333)	(225)
הכנסות שאינן מריבית	**1,420**	1,382	1,246	1,469	1,394	1,208	995	1,177
הוצאות תפעוליות ואחרות	**(2,254)**	(2,443)	(2,179)	(2,057)	(2,611)	(2,294)	(2,200)	(1,995)
רווח לפני מסים	**821**	929	822	1,101	181	494	386	785
הפרשה למס	**(299)**	(345)	(284)	(463)	(233)	(113)	(159)	(306)
רווח (הפסד) לאחר מסים	**522**	584	538	638	(52)	381	227	479
חלק הקבוצה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	**(165)**	(17)	(54)	(57)	(199)	108	63	(39)
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(9)**	(12)	(10)	(11)	(8)	(10)	(10)	(9)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**348**	555	474	570	(259)	479	280	431

הכנסות ריבית, נטו של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 ב-7,357 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,408 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 51 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 0.7%. הירידה נובעת בעיקר משיעורי הריבית הנמוכים בשווקים השונים, אשר קוזזה בחלקה מהגידול ביתרות הנכסים הכספיים המניבים.

ברביע הרביעי של 2013 הסתכמו ההכנסות מריבית, נטו בסך 1,810 מיליון ש"ח לעומת 1,784 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 1.5%.

היחס של הכנסות ריבית, נטו לבין היתרה הממוצעת של נכסים נושאי ריבית הינו 2.24% (במונחים שנתיים) לעומת 2.27% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן התפתחות הכנסות ריבית, נטו לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	% השינוי
המגזר	במיליוני ש"ח		
משקי בית	**2,648**	2,799	(5.4)
עסקים קטנים	**949**	924	2.7
בנקאות עסקית	**1,384**	1,548	(10.6)
בנקאות מסחרית	**1,379**	1,391	(0.9)
בנקאות פרטית	**293**	350	(16.3)
ניהול פיננסי - שוקי הון	**692**	382	81.2
אחר	**12**	14	(14.3)
סך הכל	**7,357**	7,408	(0.7)

פער הריבית הכולל בשנת 2013 הוא 2.08% בדומה לפער בשנת 2012.

פערי הריבית בפעילות בישראל לפי מגזרים היו כדלקמן:

במגזר השקלי הלא צמוד, 2.54% לעומת 2.59% בתקופה המקבילה אשתקד. פער הריבית במגזר המט"ח היה 1.77% לעומת 1.63% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר המדדי פער הריבית היה 0.22% לעומת 0.27% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט נוסף ראה בסקירת ההנהלה תוספת ג' ובבאור 20 בדוח הכספי.
לפירוט נוסף על השינויים בהכנסות ריבית נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרים ראה באור 27(א) לדוחות הכספיים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 בכ-268 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 1,236 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 78.3%. בבנק הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 27 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת 1,069 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 97.5%.

הקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע בעיקר מקיטון בהפרשה הפרטנית בבנק, אשר קוזז חלקית על ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשלוחות הבנק בלונדון ובארה"ב.

ברביע הרביעי של 2013 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 155 מיליון ש"ח לעומת 386 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים על הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי לפי רבעונים:

	2013		2012					
	לשנת 2013	**רביע רביעי**	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	לשנת 2012	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח									
הוצאה (הכנסה) פרטנית בגין הפסדי אשראי	**11**	**59**	(80)	39	(7)	923	391	211	160	161
הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי	**257**	**96**	36	45	80	313	(5)	81	173	64
סך כל ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי	**268**	**155**	(44)	84	73	1,236	386	292	333	225
יחסים באחוזים (במונחים שנתיים):										
שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו	**-**	**0.10**	(0.13)	0.07	(0.01)	0.38	0.65	0.35	0.27	0.26
שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו	**0.11**	**0.16**	0.06	0.08	0.13	0.13	(0.01)	0.13	0.29	0.11
שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו	**0.11**	**0.26**	(0.07)	0.15	0.12	0.51	0.64	0.48	0.56	0.37
שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור	**-**	**0.06**	(0.09)	0.04	(0.01)	0.25	0.43	0.23	0.17	0.18
שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור	**0.07**	**0.10**	0.04	0.05	0.09	0.09	(0.01)	0.09	0.19	0.07
שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור	**0.07**	**0.16**	(0.05)	0.09	0.08	0.34	0.42	0.32	0.36	0.25

להלן נתונים על יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי (במיליוני ש"ח)	**2,702**	2,631
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מסך האשראי לציבור, נטו (%)	**1.12**	1.09
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור (%)	**0.72**	0.72

להלן התפתחות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012	
	במיליוני ש"ח	באחוזים*	במיליוני ש"ח	באחוזים*
משקי בית	**179**	**0.2**	71	0.1
בנקאות פרטית	**9**	**0.1**	1	-
עסקים קטנים	**112**	**0.5**	84	0.4
בנקאות עסקית	**(166)**	**(0.3)**	933	1.3
בנקאות מסחרית	**186**	**0.4**	176	0.4
ניהול פיננסי ואחר	**(52)**	**(9.1)**	(29)	(4.1)
סך הכל	**268**	**0.11**	1,236	0.51

* אחוז מסך האשראי של המגזר לסוף תקופה על בסיס שנתי.

להלן התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2013	2012
	במיליוני ש"ח	
חקלאות	**(2)**	(10)
תעשיה	**93**	299
בינוי ונדל"ן	**(21)**	103
חשמל ומים	**(11)**	-
מסחר	**(9)**	194
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	**14**	(59)
תחבורה ואחסנה	**(28)**	52
תקשורת ושירותי מחשב	**11**	(48)
שירותים פיננסיים	**(115)**	568
שירותים עסקיים אחרים	**75**	15
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**23**	42
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**53**	(13)
אנשים פרטיים - אחר	**182**	93
סך הכל ציבור	**265**	1,236
סך הכל בנקים	**3**	-
סך הכל	**268**	1,236

להלן התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי בקבוצה (הבנק וחברות מאוחדות) שנזקפו לדוח רווח והפסד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
הבנק	**27**	1,069	(97.5)
בנק ערבי ישראלי	**9**	15	(40.0)
בנק לאומי למשכנתאות*	**-**	(10)	-
לאומי קארד	**10**	19	(47.4)
בל"ל ארה"ב	**38**	26	46.2
בל"ל בריטניה	**182**	108	68.5
לאומי פרייבט בנק שוויץ	**-**	6	-
לאומי רומניה	**1**	1	-
לאומי-טק בע"מ (לשעבר לאומי ליסינג והשקעות)	**1**	2	(50.0)
סך הכל ההוצאות	**268**	1,236	(78.3)

* פעילותו מוזגה לבנק ב-31 בדצמבר 2012.

להלן שיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי כאחוז מיתרת האשראי לציבור על אחריות הבנק:

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
	ב-%										
המערכת הבנקאית בארץ	**0.26**	0.41	0.38	0.40	0.73	0.71	0.21	0.52	0.69	0.88	1.13
קבוצת לאומי	**0.11**	0.51	0.30	0.26	0.74	1.01	0.20	0.51	0.79	0.87	1.09

סיכון אשראי בעייתי

על בסיס מאוחד	**31 בדצמבר 2013**		
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: (1)			
סיכון אשראי פגום	**5,782**	**333**	**6,115**
סיכון אשראי נחות	**1,832**	**187**	**2,019**
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת (2)	**3,260**	**795**	**4,055**
סך הכל אשראי בעייתי	**10,874**	**1,315**	**12,189**
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר (2)	**1,440**	**-**	**-**
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים	**5,218**	**-**	**-**
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	**101**	**-**	**-**
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	**5,319**	**-**	**-**

ראה הערות בעמוד הבא.

	31 בדצמבר 2012		
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
על בסיס מאוחד	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: (1)			
סיכון אשראי פגום	7,458	515	7,973
סיכון אשראי נחות	2,050	109	2,159
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת (2)	2,779	664	3,443
סך הכל אשראי בעייתי	12,287	1,288	13,575
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר (2)	1,293	-	-
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים	7,171	-	-
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	65	-	-
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	7,236	-	-

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	באחוזים	
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסה מיתרת האשראי לציבור	**2.1**	2.8
שיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור	**0.6**	0.5
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	**1.6**	1.7
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית	**74.5**	60.6
שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	**2.9**	3.3
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור (במונחים שנתיים)	**0.1**	0.5
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ממוצעת (במונחים שנתיים)	**0.2**	0.5
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור (במונחים שנתיים)	**13.2**	27.8

הכנסות שאינן מריבית של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 ב-5,517 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,774 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 743 מיליון ש"ח, עלייה בשיעור של 15.6%.

הכנסות שאינן מריבית של הבנק הסתכמו בשנת 2013 ב-3,910 מיליון ש"ח,לעומת 3,265 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה בשיעור של 19.8%.

ברביע הרביעי של השנה הסתכמו ההכנסות שאינן מריבית בסך 1,420 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,394 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 1.9%.

השינויים בהכנסות שאינן מריבית בקבוצה נובעים מ-:

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			לשנה שנסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012		**31 בדצמבר 2013**	31 בדצמבר 2012	
	במיליוני ש"ח		% השינוי	במיליוני ש"ח		% השינוי
הכנסות מימון שאינן מריבית	**238**	205	16.1	**1,127**	444	+
עמלות	**1,084**	1,107	(2.1)	**4,188**	4,199	(0.3)
הכנסות אחרות	**98**	82	19.5	**202**	131	54.2
סך הכל	**1,420**	1,394	1.9	**5,517**	4,774	15.6

להלן התפתחות רבעונית של ההכנסות שאינן מריבית:

	2013	2012				
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות מימון שאינן מריבית	**238**	266	212	411	205	119	(25)	145
עמלות	**1,084**	1,050	1,029	1,025	1,107	1,050	1,022	1,020
הכנסות אחרות	**98**	66	5	33	82	39	(2)	12
סך הכל	**1,420**	1,382	1,246	1,469	1,394	1,208	995	1,177

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית:

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	
	במיליוני ש"ח		% השינוי
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו	**204**	(76)	+
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	**209**	291	(28.2)
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים*	**580**	(10)	+
רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו	**99**	-	+
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו	**35**	239	(85.4)
סך הכל	**1,127**	444	+

* כולל רווח ממכירת מניות מגדל ואבן קיסר בסך 358 מיליון ש"ח ו-86 מיליון ש"ח (בהתאמה) לפני השפעת מס בשנת 2013 ורישום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין ההשקעה במניית פרטנר תקשורת בע"מ בסך 160 מיליון ש"ח נטו בשנת 2012.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	
	במיליוני ש"ח		% השינוי
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו	**73**	76	(3.9)
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	**52**	28	85.7
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים	**20**	13	53.8
רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו	**6**	-	+
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו	**87**	88	(1.1)
סך הכל	**238**	205	16.1

להלן התפתחות הסעיפים העיקריים בהכנסות מימון שאינן מריבית:

	2013	2012					
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער נטו	**73**	14	55	62	76	(98)	(157)	103
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	**52**	34	24	99	28	137	68	58
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים	**20**	206	115	239	13	25	(34)	(14)
רווחים בגין הלוואות שנמכרו	**6**	16	34	43	-	-	-	-
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו	**87**	(4)	(16)	(32)	88	55	98	(2)
סך הכל	**238**	266	212	411	205	119	(25)	145

הכנסות שאינן מריבית הושפעו כדלהלן:

ברביע הראשון של שנת 2013 נרשמה הכנסה ממכירת מניות מגדל בסך 180 מיליון ש"ח לפני השפעת המס לעומת הוצאה בגין ירידת ערך מניות פרטנר בסך 59 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השני שנת שנת 2013 נרשמה הכנסה ממכירת מניות אבן קיסר בסך 86 מיליון ש"ח לפני השפעת המס לעומת הוצאה בגין ירידת ערך מניות פרטנר בסך 101 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השלישי של שנת 2013 נרשמה הכנסה ממכירת מניות מגדל בסך 163 מיליון ש"ח לפני השפעת המס. ואילו בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו הכנסות ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה.

ברביע הרביעי של שנת 2013 ההכנסות נובעות בעיקר מהכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שערים ומרווחים מאגרות חוב למסחר בדומה לרביע רביעי אשתקד.

להלן פירוט העמלות:

	לשנה שהסתיימה ביום			
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	ב-%
ניהול חשבון	**833**	868	(35)	(4.0)
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים	**817**	835	(18)	(2.2)
כרטיסי אשראי	**907**	864	43	5.0
טיפול באשראי	**332**	358	(26)	(7.3)
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**249**	227	22	9.7
הפרשי המרה	**289**	298	(9)	(3.0)
עמלות מעסקי מימון	**450**	425	25	5.9
עמלות אחרות	**311**	324	(13)	(4.0)
סך כל העמלות	**4,188**	4,199	(11)	(0.3)

בקשר לתביעות משפטיות והדיונים עם הממונה על הגבלים עסקיים בנושאים הקשורים בכרטיסי אשראי ראה באור 18(ח) לדוחות הכספיים.
בקשר להודעת הממונה על ההגבלים העסקיים בנושא תאום העמלות ראה באור 18(י).

ההכנסות מעמלות הושפעו בשנת 2013 מהוראות רגולטוריות שונות וכן מתיסוף השקל מול המטבעות הזרים.

ההכנסות מעמלות מכסות 46.9% מההוצאות התפעוליות והאחרות לעומת כיסוי של 46.1% בשנת 2012.

להלן פירוט ההכנסות האחרות:

	לשנה שנסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	שינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
רווחים מיעודה לפיצויים	**129**	95	35.8
הכנסות אחרות	**73**	36	+
סך הכל	**202**	131	54.2

בסעיף רווחים מיעודה לפיצויים נזקפו ברביע השלישי וברביע הרביעי של שנת 2013 הכנסות כתוצאה מהתשואות הגבוהות בקופה לפיצויים של העובדים.

להלן התפתחות הכנסות שאינן מריבית לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	
המגזר	במיליוני ש"ח		% השינוי
משקי בית	**1,806**	1,852	(2.5)
עסקים קטנים	**546**	507	7.7
בנקאות עסקית	**646**	637	1.4
בנקאות מסחרית	**575**	556	3.4
בנקאות פרטית	**610**	657	(7.2)
ניהול פיננסי	**1,308**	600	+
אחר	**26**	(35)	+
סך הכל	**5,517**	4,774	15.6

משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) היה בשיעור של 42.9% לעומת 39.2% בשנת 2012.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 ב-8,933 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9,100 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 1.8%. סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של הבנק הסתכמו בשנת 2013 ב-6,913 מיליון ש"ח, לעומת 6,774 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 2.1%.

ברביע הרביעי הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ב-2,254 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,611 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 13.7%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2013 ב-5,174 מיליון ש"ח, לעומת 5,290 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 2.2%.

הקיטון בהוצאות השכר נובע, בין היתר מהשפעת הצמצום בכוח אדם במסגרת תכנית ההתייעלות (ראה להלן בפרק משאבי אנוש), המתפרסת על פני 3 שנים עד לסוף 2014, וכוללת התייעלות במצבת הבנק וחברות הבנות בארץ ובחו"ל. בשנת 2012 בוצעה הפרשה בגין פרישה מוקדמת מרצון בסך 323 מיליון ש"ח לעומת הפרשה בסך 75 מיליון ש"ח בלבד בשנת 2013. השפעות אלו קוזזו בשל הוצאות השכר בגין קידומים שוטפים בהתאם להסכמי העבודה בבנק ובגין ההפרשה למענק התשואה השנתי.

להלן התפתחות רבעונית בהוצאות שכר:

	2013		2012						
	סה"כ שנתי	**רביע רביעי**	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	סה"כ שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח									
שכר ונלוות	**4,039**	**1,009**	1,006	993	1,031	4,046	1,006	1,007	1,003	1,030
מענק תשואה	**367**	**61**	183	19	104	91	20	20	25	26
הוצאות פנסיה ופיצויים										
בניכוי רווחי קופות	**620**	**186**	141	146	147	744	(42)	328	328	130
פרישה מרצון	**75**	**75**	-	-	-	323	323	-	-	-
שינויים רגולטוריים	**73**	**8**	8	57	-	86	7	79	-	-
סך הכל הוצאות שכר	**5,174**	**1,339**	1,338	1,215	1,282	5,290	1,314	1,434	1,356	1,186

השינויים בהוצאות השכר הושפעו כדלהלן:

ברביע הראשון של שנת 2013 נרשמה כל ההשפעה של עליית שכר העובדים החל מ-1 בינואר. מאידך ההכנסות מקופות הפיצויים וקופות התגמולים נרשמו על פני כל השנה.

ברביע השני של שנת 2013 נרשם גידול בהפרשות לפנסיה עקב ירידה ברווחיות קופות הגמל של עובדי הבנק.

ברביע השלישי של שנת 2013 נרשמה עלייה ברווחיות קופות הגמל והפיצויים, שהקטינה את ההפרשה לפנסיה ולפיצויים.

ברביע הרביעי של שנת 2013 הייתה עלייה בהוצאות השכר עקב ביצוע שינויים אקטואריים ועידכון המודל האקטוארי שגרמו לגידול בהתחייבויות.

להלן פרטים נוספים על מרכיבי הוצאות השכר:

1. חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה ולמענקי יובל בדוחות הכספיים נעשה על בסיס שיעור היוון של 4% שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על נסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

2. כתוצאה מהעלאת מס השכר מ-17% ל18% החל מה-2 ביוני 2013, הגדיל הבנק את ההתחייבויות לפנסיה בכ-53 מיליון ש"ח לפני מס. בשנת 2012 עלה מס השכר מ-16% ל-17% החל מ-1 בספטמבר 2012, וכתוצאה מכך הבנק הגדיל את ההתחייבויות לפנסיה בכ-63 מיליון ש"ח.

פירוט נוסף - ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

ההוצאות לשכר ולנלוות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת) מהוות כ-57.1% מסך כל ההוצאות התפעוליות לעומת 54.6% בשנת 2012.

ההוצאות התפעוליות והאחרות למעט שכר הסתכמו בשנת 2013 בסך 3,759 מיליון ש"ח לעומת 3,810 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 1.3%.

להלן שינויים עיקריים נוספים:

1. קיטון בהוצאות אחרות בסך 97 מיליון ש"ח בעיקר בגין קיטון בהוצאות שהיו ועלולות להיות לקבוצה כתוצאה מהחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות בעניין הלקוחות האמריקאיים.

2. לאור שינויי רגולציה בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית בעולם, ובשוויץ בפרט, המייקרים את עלות השירות, ולאור השפעתם הצפויה של שינויים אלה גם על לאומי פרייבט בנק (לשעבר: בנק לאומי שוויץ), ביצע הבנק הפחתה חד פעמית בשנת 2013 בסך של 76 מיליון שקלים מהמוניטין.

3. ירידה בהוצאות בגין שירותים מקצועיים בסך 36 מיליון ש"ח, 11.2%.

הוצאות המחשב בקבוצה המוצגות בבאור 25 לדוח לא כוללות את הוצאות המחשב בבנק הנכללות בין שאר כל ההוצאות בהיות מרכז המחשבים יחידה בתוך הבנק. הוצאות מחשב אלה כוללות בעיקר הוצאות בחברות בנות הרוכשות שירותי מחשב ו/או עלויות מיקור חוץ.

לפירוט נוסף ראה באורים 24 ו-25 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות רבעונית של הוצאות תפעוליות ואחרות ואחזקת בניינים וציוד*:

	2013				2012				
	סה"כ שנתי	**רביע רביעי**	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	סה"כ שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח									
פחת	**768**	**179**	179	225	185	775	226	184	188	177
הוצאות אחזקה בניינים וציוד	**1,065**	**273**	264	264	264	1,044	268	268	258	250
הוצאות אחרות והפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	**1,926**	**463**	662	475	326	1,991	803	408	398	382
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות	**3,759**	**915**	1,105	964	775	3,810	1,297	860	844	809

* ללא שכר.

בהוצאות תפעוליות ואחרות (ללא שכר) השינויים ברביע ראשון, שני ורביעי של השנה לא היו מהותיים ונבעו מהעובדה שההוצאות בחלקן אינן לינאריות. לעומת זאת ברביע השלישי של 2013 בוצעה הפרשה בגין הוצאות שעלולות להיגרם לקבוצה כתוצאה מחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות, שגרם לגידול בהוצאה ברביע זה. בשנת 2012 בוצעה הפרשה בנושא ברביע הרביעי של השנה.

ההוצאות התפעוליות מהוות 69.4% מסך כל ההכנסות לעומת 74.7% בשנת 2012, וללא ההפרשה לפרישה מוקדמת והפרשות בגין הלקוחות האמריקאים הן מהוות 67.0% לעומת 68.8% בשנת 2012.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 2.39% מסך כל המאזן, לעומת 2.42% בשנת 2012.

הרווח לפני מס של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2013 ב-3,673 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,846 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 99.0%. הרווח לפני מס של הבנק הסתכם בשנת 2013 ב-2,949 מיליון ש"ח לעומת 760 מיליון ש"ח בשנת 2012.

ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח לפני מס של קבוצת לאומי בסך 821 מיליון ש"ח בהשוואה ל-181 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למס על הרווח של קבוצת לאומי הסתכמה בשנת 2013 ב-1,391 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-811 מיליון ש"ח בשנת 2012. שיעור ההפרשה בשנת 2013 היה כ-37.9% מהרווח לפני מס לעומת 43.9% בשנת 2012, קיטון של כ-6.0 נקודות האחוז. הירידה בשיעור ההפרשה למס נובעת בעיקר מקיטון בהוצאות הלא מוכרות וכן בגין הפרשה שנעשתה אשתקד לירידת ערך השקעה בחברה בת.

הפרשה למס

ברביע הראשון של השנה שיעור המס היה 42.1% לעומת 39.0% ברביע המקביל אשתקד. העלייה בשיעור המס נבעה בעיקר מהפרשי שער שליליים בגין השקעות בחברות בנות בחו"ל לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השני של השנה שיעור המס היה 34.5% לעומת 41.2% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות הלא מוכרות בגין הפרשה שנעשתה אשתקד לירידת ערך השקעה בחברה בת.

ברביע השלישי שיעור המס היה 37.1% לעומת 22.9% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות הלא מוכרות ביחס לרביע מקביל אשתקד.

ברביע הרביעי שיעור המס הגיע ל-36.4% לעומת 128.6% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מקיטון בהוצאות הלא מוכרות ועלייה ברווח לפני מס ברביע ביחס לרביע המקביל אשתקד.

הרווח לאחר מסים הסתכם בשנת 2013 בסך 2,282 מיליון ש"ח לעומת 1,035 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 120.5%. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח לאחר מסים בסך 522 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 52 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) לאחר מס של חברות כלולות הסתכם בשנת 2013 בהפסד של 293 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד של 67 מיליון ש"ח בשנת 2012. לפרטים ראה בפרק "מגזרי הפעילות בקבוצה" סעיף "ניהול פיננסי - שוקי ההון" להלן.

עיקר ההפסד בסעיף זה נובע מתרומת החברות הבאות:

1. החברה לישראל בע"מ: הפסד בסך 340 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת הפסד בסך 110 מיליון ש"ח בשנת 2012. לפרטים נוספים על שינוי במדיניות החשבונאית ראה בפרק מגזרי פעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי רווח הקבוצה סעיף חברות כלולות (ריאליות).

2. חברות כלולות של לאומי פרטנרס בע"מ רווח בסך 35 מיליון ש"ח ב-2013, לעומת רווח בסך 34 מיליון ש"ח ב-2012.

הרווח הנקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הסתכם בשנת 2013 בסך של 1,989 מיליון ש"ח לעומת רווח של 968 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 105.4%. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בסך 357 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 251 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בשנת 2013 הסתכם בסך של 42 מיליון ש"ח לעומת רווח של 37 מיליון ש"ח בשנת 2012.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2013 הסתכם בסך של 1,947 מיליון ש"ח לעומת רווח של 931 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 109.1%. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בסך 348 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון - ממוצע לתקופה לבעלי מניות התאגיד הבנקאי במונחים שנתיים:

	2013		2012					
	בשנת 2013	**רביע רביעי**	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	בשנת 2012	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	באחוזים									
הרווח (ההפסד) הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**7.6**	**5.4**	8.9	7.6	9.4	3.8	(4.0)	8.0	4.7	7.5

הרווח הנקי הבסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי היה בשנת 2013 1.32 ש"ח בהשוואה ל-0.63 ש"ח ב-2012.

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל:

	לשנת 2013	לשנת 2012	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי*	**1,947**	931	1,016	109.1
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מס*	**(622)**	1,012	(1,634)	-
השפעת המס המייחס לרווח הכולל האחר	**130**	(355)	485	+
(רווח) הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**3**	-	3	+
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1,458**	1,588	(130)	(8.2)

* ההפסד בסעיף רווח כולל אחר בשנת 2013 נובע בעיקר ממימוש מניות מהתיק הזמין למכירה שהרווחים בגינן נזקפו לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות בתאגיד הבנקאי.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
	31 בדצמבר	31 בדצמבר		
	2013	2012	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**348**	(259)	607	+
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מס	**(6)**	355	(361)	-
השפעת המס המייחס לרווח הכולל האחר	**(16)**	(187)	171	+
(רווח) הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	2	(2)	-
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**326**	(89)	415	+

המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-374.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-376.2 מיליארד ש"ח בסוף 2012 - ירידה של 0.5%, מאזן הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-342.8 מיליארד ש"ח לעומת 340.3 מיליארד ש"ח בסוף 2012, עלייה של 0.7%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-80.5 מיליארד ש"ח, כ-21.5% מסך הנכסים. בשנת 2013 יוסף השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-7.0% וביחס לאירו ב-2.8%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של כ-1.4% בסך כל המאזן של הקבוצה, כך שבנטרול השפעת ייסוף השקל סך המאזן היה 379.6 מיליארד ש"ח.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,086 מיליארד ש"ח, לעומת 989 מיליארד ש"ח בסוף 2012 (כ-313 מיליארדי דולר ו-265 מיליארד דולר בהתאמה).

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	מאוחד			הבנק		
	31 בדצמבר		שיעור	31 בדצמבר		שיעור
	2013	2012	השינוי	**2013**	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
סך כל המאזן	**374,360**	376,160	(0.5)	**342,774**	340,309	0.7
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**44,351**	54,621	(18.8)	**40,413**	49,438	(18.3)
ניירות ערך	**63,735**	56,408	13.0	**57,203**	49,475	15.6
אשראי לציבור, נטו	**240,874**	241,264	(0.2)	**209,940**	207,922	1.0
בניינים וציוד	**3,638**	3,705	(1.8)	**3,131**	3,248	(3.6)
פיקדונות הציבור	**286,003**	289,538	(1.2)	**273,186**	274,482	(0.5)
פיקדונות מבנקים	**4,310**	4,073	5.8	**7,522**	7,066	6.5
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**25,441**	27,525	(7.6)	**6,526**	6,822	(4.3)

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים עיקריים:

	מאוחד			הבנק		
	31 בדצמבר		שיעור	31 בדצמבר		שיעור
	2013	2012	השינוי	**2013**	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
אשראי תעודות	**1,863**	1,818	2.5	**1,278**	1,160	10.2
ערבויות להבטחת אשראי	**5,406**	5,717	(5.4)	**4,483**	4,777	(6.2)
ערבויות לרוכשי דירות	**15,507**	13,520	14.7	**15,507**	13,520	14.7
ערבויות והתחייבויות אחרות	**14,861**	16,283	(8.7)	**14,495**	15,813	(8.3)
מכשירים נגזרים*	**539,651**	455,424	18.5	**530,833**	443,800	19.6
אופציות מכל הסוגים	**130,980**	111,390	17.6	**130,321**	109,393	19.1

* כולל עיסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי.

פירוט נוסף - ראה בבאור 18(א) ו-18ב' לדוחות הכספיים.

ג. להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי[1]:

	2013	2012	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
תיקי ניירות ערך של לקוחות	**604,095**	527,582	14.5
מזה: בניהול קרנות נאמנות (2)(3)	**78,590**	60,482	29.9
קופות גמל (2)(3)	**66,533**	53,372	24.7
קרנות השתלמות (2)(3)	**41,375**	32,247	28.3
סך הכל	**712,003**	613,201	16.1

(1) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.
(2) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.
(3) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שרותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

העלייה בשווי הנכסים נובעת מגידול בהיקפי הפעילות ומעלייה בשווי השוק בארץ ובחו"ל.

פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו בסוף 2013 ב-286.0 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-289.5 מיליארד ש"ח בסוף 2012, קיטון בשיעור של 1.2%.

ייסוף השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 2.2% בסך כל פיקדונות הציבור, כך שבניטרול השפעת ייסוף השקל היה גידול בפיקדונות הציבור בשיעור של 1.0%.

אגרות חוב, כתבי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים הסתכמו בסוף 2013 בכ-25.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-27.5 מיליארד ש"ח בסוף 2012. פיקדונות הציבור, אגרות חוב, וכתבי התחייבות נדחים קטנו ב-2013 בשיעור של 1.8% ומהווים יחד 83.2% מסך כל המאזן.

להלן תמהיל פיקדונות הציבור לפי סוגים ומגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2013				
	לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי:					
לא-צמוד	**43,250**	**111,573**	**-**	**2**	**154,825**
צמוד למדד	**-**	**26,189**	**2,590**	**-**	**28,779**
מטבע חוץ:					
כולל צמוד מטבע חוץ	**51,046**	**50,732**	**-**	**-**	**101,778**
לא כספי	**-**	**621**	**-**	**-**	**621**
סך הכל	**94,296**	**189,115**	**2,590**	**2**	**286,003**

	31 בדצמבר 2012				
	לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי:					
לא-צמוד	34,125	117,835	-	2	151,962
צמוד למדד	-	25,786	2,677	4	28,467
מטבע חוץ:					
כולל צמוד מטבע חוץ	41,230	67,541	-	-	108,771
לא כספי		338	-	-	338
סך הכל	75,355	211,500	2,677	6	289,538

להלן ההתפתחויות בסוגי הפיקדונות השונים:

- פיקדונות הציבור בשקלים לא-צמודים עלו ב-2.9 מיליארד ש"ח, 1.9% לעומת 31 בדצמבר 2012.
- פיקדונות הציבור הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע החוץ ירדו ב-7.0 מיליארד ש"ח, 6.4% לעומת 31 בדצמבר 2012 ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל ירדו בשיעור של 0.5%. פיקדונות הציבור בשלוחות בחו"ל ירדו ב-2013 בכ-11.2% כ-3.7 מיליארד ש"ח, כתוצאה מייסוף השקל כנגד מטבעות החוץ בהן פועלות השלוחות.
- פיקדונות צמודים למדד עלו ב-312 מיליון ש"ח, 1.1% לעומת 31 בדצמבר 2012, בעיקר בפיקדונות לזמן קצוב.

להלן התפתחות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	% השינוי
מגזר	במיליוני ש"ח		
משקי בית	**118,634**	128,194	(7.5)
עסקים קטנים	**22,830**	19,666	16.1
בנקאות עסקית	**22,816**	26,281	(13.2)
בנקאות מסחרית	**51,878**	50,108	3.5
בנקאות פרטית	**34,794**	38,338	(9.2)
ניהול פיננסי שוקי הון ואחר*	**35,051**	26,951	30.1
סך הכל	**286,003**	289,538	(1.2)

להלן התפתחות רבעונית של פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	2013	2012				
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
משקי בית	**118,634**	120,059	121,693	124,320	128,194	133,435	131,402	129,856
עסקים קטנים	**22,830**	21,928	21,052	19,730	19,666	18,950	18,466	17,833
בנקאות עסקית	**22,816**	22,088	20,822	21,452	26,281	23,692	23,038	23,896
בנקאות מסחרית	**51,878**	49,036	47,840	49,420	50,108	48,973	48,780	46,805
בנקאות פרטית	**34,794**	35,698	35,767	36,529	38,338	39,126	37,864	38,025
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר*	**35,051**	31,030	28,274	27,369	26,951	21,053	20,884	21,227
סך הכל	**286,003**	279,839	275,448	278,820	289,538	285,229	280,434	277,642

* כולל בעיקר פיקדונות של גופים מוסדיים.

פיקדונות מממשלות הסתכמו לסוף 2013 בכ-397 מיליון ש"ח. פיקדונות אלה כוללים מקורות ממשלתיים, שהועמדו בשנים קודמות לרשות הבנקים בעיקר לפריסת חובות הקיבוצים, וכן פיקדונות למתן אשראים לדיור לציבור הזכאים.

בשנת 2013 היתה ירידה של כ-54 מיליון ש"ח בפיקדונות מממשלות.

סעיף זה כולל גם פיקדונות של ממשלות זרות בשלוחות בחו"ל שהסתכמו בסוף 2013 בכ-241 מיליון ש"ח לעומת 191 מיליון ש"ח בסוף 2012.

פיקדונות בבנקים ופיקדונות מבנקים

א. פיקדונות בבנקים (מרכזיים ומסחריים):

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים
	במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי:				
לא-צמוד	**27,147**	**1,074**	36,418	1,156
צמוד מדד	**-**	**272**	-	277
מט"ח כולל צמוד מט"ח	**5,901**	**7,967**	4,691	9,940
סך כל הפיקדונות בבנקים	**33,048**	**9,313**	41,109	11,373

בסך כל הפיקדונות בבנקים הייתה ירידה בשיעור של 19.3%.

ב. פיקדונות מבנקים (מרכזיים ומסחריים):

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	מבנקים מרכזיים	מבנקים מסחריים	מבנקים מרכזיים	מבנקים מסחריים
	במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי:				
לא-צמוד	**-**	**1,719**	-	1,694
צמוד מדד	**-**	**117**	-	166
מט"ח כולל צמוד מט"ח	**32**	**2,442**	-	2,213
סך כל הפיקדונות בבנקים	**32**	**4,278**	-	4,073

על פי החוק, רשאי בנק ישראל לתת הלוואות לתאגידים הבנקאיים כנגד ביטחונות. לצורך כך, משמשים פיקדונות הבנק בבנק ישראל, וכן תיק ניירות הערך של הבנק ששועבד.

ביום 31 בדצמבר 2013 היה סך כל הפיקדונות של הקבוצה בבנק ישראל 27.7 מיליארד ש"ח, וכנגדם לא היו הלוואות מבנק ישראל.

כפי שניתן לראות מלוחות אלה, מצב הנזילות בקבוצה גבוה ביותר, ולקבוצה פיקדונות נטו בבנקים בהיקף של 38.1 מיליארד ש"ח.

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי הסתכם בסוף 2013 ב-240.9 מיליארד ש״ח לעומת 241.3 מיליארד ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד. בבנק 209.9 מיליארד ש״ח לעומת 207.9 מיליארד ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור מהווה 64.3% מסך כל המאזן לעומת 64.1% בסוף 2012.

ייסוף השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 1.2% בסך האשראי לציבור. בנטרול השפעת הייסוף חלה עלייה בשיעור של 1.0% בסך האשראי לציבור, כך שבנטרול השפעת ייסוף השקל סך האשראי היה 243.7 מיליארד ש״ח.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות, כולל ניירות ערך של חברות אחזקה של בנקים, המסתכמים בסוף 2013 ב-12,807 מיליון ש״ח בהשוואה ל-11,171 מיליון ש״ח בסוף 2012, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

	שנת 2013				
	סך הכל שנתי	**31 בדצמבר**	30 בספטמבר	30 ביוני	31 במרס
לא-צמוד במיליוני ש״ח*	**146,907**	**146,907**	144,606	140,910	139,436
% הגידול (קיטון)	**6.6**	**1.6**	2.6	1.1	1.2
צמוד מדד במיליוני ש״ח	**53,544**	**53,544**	53,709	53,657	54,235
% הגידול (קיטון)	**(2.4)**	**(0.3)**	0.1	(1.1)	(1.1)
מט״ח וצמוד מט״ח במיליוני ש״ח	**40,423**	**40,423**	42,577	43,916	44,943
% הגידול (קיטון)	**(16.9)**	**(5.1)**	(3.0)	(2.3)	(7.6)
סך הכל במיליוני ש״ח	**240,874**	**240,874**	240,892	238,483	238,614
% הגידול	**(0.2)**	**0.0**	1.0	(0.1)	(1.1)

* כולל פריטים לא כספיים.

סך כל האשראי לציבור בפעילות הקבוצה בארץ הסתכם בסוף 2013 בכ-217 מיליארד ש״ח לעומת 215 מיליארד ש״ח בסוף 2012.

להלן תמהיל האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		השינוי
	במיליוני ש״ח	% בתמהיל	במיליוני ש״ח	% בתמהיל	ב-%
לא-צמוד*	**146,907**	**61**	137,794	57	6.6
צמוד מדד	**53,544**	**22**	54,847	23	(2.4)
מט״ח וצמוד מט״ח	**40,423**	**17**	48,623	20	(16.9)
סך הכל	**240,874**	**100**	241,264	100	(0.2)

* כולל פריטים לא כספיים.

האשראי לציבור בשקלים לא צמודים עלה בסך 9,113 מיליון ש״ח, 6.6%. האשראי לציבור הצמוד למדד ירד בסך 1,303 מיליון ש״ח, 2.4%. הירידה באשראי לציבור במטבע חוץ ובצמוד מטבע חוץ היתה בסך 8,200 מיליון ש״ח, 16.9% ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל ירד האשראי לציבור במט״ח וצמוד מט״ח בשיעור של 11%.

סך כל האשראי לציבור שקוזז הנובע מפיקדונות לפי מידת הגבייה הסתכם בקבוצה בסך 5.1 מיליארד ש״ח. כ-74.9% מהאשראי ניתן מפיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה למימון רכישת דירה (הלוואות לדיור).

להלן התפלגות האשראי במטבע חוץ כולל צמוד מטבע חוץ לפי מטבעות עיקריים:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
דולר ארה"ב	**27,213**	32,924
אירו	**6,020**	6,622
מטבעות אחרים	**7,190**	9,077
סך הכל	**40,423**	48,623

להלן התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל"ן:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
סיכון אשראי מאזני	**46,064**	48,578	(5.2)
ערבויות לרוכשי דירות*	**6,514**	5,905	10.3
סיכון אשראי חוץ מאזני אחר	**25,768**	25,546	0.1
סך הכל	**78,346**	80,029	(2.1)

* משוקלל לשווה ערך מאזן.

סך כל סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן בארץ (לפי דוח ענפי משק בתוספת ה' בסקירת ההנהלה) ירד ב-2013 ב-2.5%. סיכון האשראי לענף בינוי ונדל"ן בארץ מהווה כ-21.1% מסך כל סיכון האשראי בארץ. מאידך, לפי כללי החישוב שקבע בנק ישראל לצורך קביעת שיעור המימון הענפי, סך כל החבות בענף בבנק מגיע לכ-17.7% מסך כל החבויות בארץ. בשנת 2013 לא הייתה חריגה ענפית לאשראי בדומה לסוף שנת 2012.

להלן התפתחות האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	השינוי
מגזר	במיליוני ש"ח		באחוזים
משקי בית	**100,243**	90,492	10.8
מזה: הלוואות לדיור	**68,556**	61,998	10.6
עסקים קטנים	**23,299**	21,733	7.2
בנקאות עסקית	**60,646**	70,252	(13.7)
בנקאות מסחרית	**49,630**	49,908	(0.6)
בנקאות פרטית	**6,455**	8,170	(21.0)
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר	**601**	709	(15.2)
סך הכל לסוף תקופה	**240,874**	241,264	(0.2)

סך כל האשראי העסקי (בנקאות מסחרית ובנקאות עסקית) הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 בסך 110.3 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של 8.2%. סך כל האשראי הפרטי (משקי בית, עסקים קטנים ובנקאות פרטית) הסתכם בסך 130.0 מיליארד ש"ח, עלייה בשיעור של 8.0%.

נתונים נוספים על התפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה בתוספת ה' לסקירת הנהלה.

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	2013	2012					
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
יתרות סוף תקופה	במיליוני ש"ח							
משקי בית	**100,243**	98,272	95,289	92,469	90,492	89,084	86,128	84,039
מזה: הלוואות לדיור	**68,556**	67,221	65,239	63,214	61,998	60,888	58,699	56,811
עסקים קטנים	**23,299**	23,131	22,593	22,116	21,733	21,014	20,819	20,207
בנקאות עסקית	**60,646**	62,940	63,704	66,961	70,252	70,895	74,815	77,660
בנקאות מסחרית	**49,630**	49,112	49,627	48,636	49,908	51,088	49,834	49,257
בנקאות פרטית	**6,455**	6,840	6,720	7,361	8,170	8,508	8,658	8,451
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר	**601**	597	550	1,071	709	875	1,173	886
סך הכל לסוף תקופה	**240,874**	240,892	238,483	238,614	241,264	241,464	241,427	240,500

שעבוד לטובת בנק ישראל

ביום 21 במאי 2008 הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, ושמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל. השעבוד הינו בסכום השווה לגובה הסכומים המובטחים באיגרת החוב, כפי שיהיו מעת לעת, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח.

שעבוד זה בא להבטיח כספים שנדרשים לפעילות הבנק לצורך פעילותו במסלקת CLS (Continuous Link Settlement).

לפרטים נוספים ראה להלן בשעבוד ניירות ערך בפרק זה.

סיכון אשראי לפי ענפי משק

להלן התפתחות סיכון האשראי הכולל (1) לציבור לפי ענפי משק עיקריים:

ענפי משק	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		
	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	
חקלאות	**2,187**	**0.6**	2,124	0.6	3.0
תעשיה	**38,745**	**10.4**	44,066	12.0	(12.1)
בינוי ונדל"ן (2)	**78,346**	**20.8**	80,029	21.8	(2.1)
חשמל ומים	**4,882**	**1.3**	3,683	1.0	32.6
מסחר	**30,251**	**8.1**	31,261	8.5	(3.2)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	**4,824**	**1.3**	5,329	1.4	(9.5)
תחבורה ואחסנה	**6,296**	**1.7**	6,410	1.7	(1.8)
תקשורת ושרותי מחשב	**5,681**	**1.5**	6,422	1.7	(11.5)
שירותים פיננסיים	**47,112**	**12.6**	43,510	11.8	8.3
שירותים עסקיים אחרים	**11,253**	**3.0**	11,340	3.1	(0.8)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**9,569**	**2.6**	9,151	2.5	4.6
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**71,985**	**19.2**	65,439	17.8	10.0
אנשים פרטיים - אחר	**63,063**	**16.9**	59,100	16.1	6.7
סך הכל	**374,194**	**100.0**	367,864	100.0	1.7

(1) לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
(2) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה בסך 1,175 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך 2,027 מיליון ש"ח לעומת 1,067 מיליון ש"ח ו-2,164 מיליון ש"ח בהתאמה ל-31 בדצמבר 2012.

להלן פילוח סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים:

	31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח					
בנייה למסחר ושירותים	**4,423**	**2,028**	**6,451**	5,050	2,911	7,961
בנייה לתעשיה	**946**	**851**	**1,797**	850	394	1,244
בנייה לדיור	**7,053**	**17,977**	**25,030**	6,643	16,792	23,435
נכסים מניבים	**20,802**	**3,225**	**24,027**	23,281	2,649	25,930
אחר	**12,840**	**8,201**	**21,041**	12,754	8,705	21,459
סך הכל ענף בינוי ונדל"ן	**46,064**	**32,282**	**78,346**	48,578	31,451	80,029

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לציבור לפי ענפי משק - ראה בתוספת ה' בסקירת ההנהלה.
חלק מהמידע המפורט להלן הינו **"מידע צופה פני עתיד".** למשמעות מושג זה ראה בפרק "סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות, בסעיף "תיאור עסקי התאגיד ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" לעיל.

להלן נתונים נוספים על האשראי הכולל

להלן התפלגות סך כל האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ-מאזני לפי גודל האשראי ללווה בודד:

		31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
תקרת האשראי באלפי ש"ח		שיעור ממספר סך הכל הלווים	שיעור מסך הכל האשראי המאזני	שיעור מסך הכל אשראי חוץ מאזני	שיעור ממספר סך הכל הלווים	שיעור מסך הכל האשראי המאזני	שיעור מסך הכל אשראי חוץ מאזני
מ-	עד	%					
0	80	**80.8**	**7.5**	**19.6**	83.5	6.3	19.3
80	600	**17.3**	**27.7**	**10.8**	13.8	18.4	10.8
600	1,200	**1.2**	**8.1**	**2.7**	1.7	10.6	2.8
1,200	2,000	**0.3**	**3.3**	**1.8**	0.5	5.1	1.9
2,000	8,000	**0.3**	**7.5**	**4.5**	0.4	8.9	5.2
8,000	20,000	**0.1**	**7.0**	**4.9**	0.1	7.2	4.9
20,000	40,000	**0.03**	**6.3**	**5.7**	0.04	7.1	6.4
40,000	200,000	**0.03**	**14.4**	**16.5**	0.03	15.8	18.0
200,000	800,000	**0.01***	**10.4**	**22.9**	*0.01	12.7	22.7
מעל 800,000		**0.001****	**7.8**	**10.6**	**0.00	7.9	8.0
סך הכל		**100**	**100**	**100**	100.0	100.0	100.0

* ב-2013 - 149 לווים וב-2012 - 158 לווים.

** ב-2013 - 21 לווים וב-2012 - 19 לווים.

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לפי גודל - ראה בבאור 4(ג) לדוחות הכספיים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני שהיקפם ללווה בודד עולה על 800 מיליון ש"ח בחתך מפורט יותר של גודל האשראי ובחתך של ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2013:

1. סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2013:

		מספר לווים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני	
תקרת האשראי במיליוני ש"ח		סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים
מ-	עד			במיליוני ש"ח			
800	1,200	**9**	**1**	**6,564**	**955**	**2,188**	**-**
1,200	1,600	**5**	**-**	**4,382**	**-**	**2,539**	**-**
1,600	2,000	**2**	**-**	**519**	**-**	**2,795**	**-**
2,000	2,400	**3**	**-**	**2,607**	**-**	**3,777**	**-**
2,400	2,800	**1**	**-**	**2,376**	**-**	**41**	**-**
3,200	3,524	**1**	**-**	**2,941**	**-**	**583**	**-**
		21	**1**	**19,389**	**955**	**11,923**	**-**

סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2012:

תקרת האשראי במיליוני ש"ח		מספר לווים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני	
		סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים
מ-	עד	במיליוני ש"ח					
800	1,200	9	-	4,464	-	4,222	-
1,200	1,600	5	-	5,723	-	1,052	-
2,000	2,400	3	1	4,312	2,016	2,122	-
2,800	3,200	1	-	2,878	-	62	-
3,200	3,301	1	-	2,175	-	1,126	-
סך הכל		19	1	19,552	2,016	8,584	-

2. סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2013:

	מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
	סך הכל	סך הכל	סך הכל
		במיליוני ש"ח	
תעשיה	**3**	**2,257**	**3,327**
בינוי ונדל"ן	**6**	**4,214**	**3,051**
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**1**	**735**	**200**
תקשורת ושירותי מחשב	**1**	**2,376**	**41**
שירותים פיננסיים	**8**	**5,813**	**4,182**
חשמל ומים	**1**	**2,941**	**583**
מסחר	**1**	**1,053**	**539**
סך הכל	**21**	**19,389**	**11,923**

סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2012:

	מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
	סך הכל	סך הכל	סך הכל
		במיליוני ש"ח	
תעשיה	4	2,298	4,195
בינוי ונדל"ן	5	3,699	1,470
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1	778	235
תקשורת ושירותי מחשב	1	2,878	62
שירותים פיננסיים	6	6,515	1,279
חשמל ומים	1	2,175	1,126
מסחר	1	1,209	217
סך הכל	19	19,552	8,584

כל הצדדים הקשורים בטבלאות דלעיל הם תאגידים שהבנק מחזיק בהם עד 20% ואינם בעלי שליטה בבנק. אין בין האשראים המפורטים בטבלה הנ"ל חובות שבגינם נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי.

3. ליום 31 בדצמבר 2013 אין לקבוצה חשיפת אשראי לקבוצת לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק (לצורך הלימות ההון).

למידע נוסף בנושא קבוצות לווים ראה בפרק החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם, ריכוזיות אשראי להלן.

4. החבות המצרפית של לווים גדולים, קבוצות לווים וקבוצות לווים בנקאיות שחבותם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק מהווה ב-31 בדצמבר 2013 14.7% מהון הבנק לעומת המגבלה הרגולטוריות שהינה בשיעור 120% מהון הבנק.

חובות בעייתיים

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות :

	31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
חובות פגומים	**4,267**	**213**	**4,480**	5,620	393	6,013
חובות נחותים	**1,689**	**185**	**1,874**	1,647	102	1,749
חובות בהשגחה מיוחדת	**2,691**	**756**	**3,447**	2,543	626	3,169
סך הכל	**8,647**	**1,154**	**9,801**	9,810	1,121	10,931

סיכון אשראי בעייתי:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	סיכון אשראי בעייתי	סיכון אשראי בעייתי
	במיליוני ש"ח	
סיכון אשראי בעייתי מסחרי	**10,858**	12,264
סיכון אשראי בעייתי קמעונאי	**1,331**	1,311
סך הכל	**12,189**	13,575
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	**2,388**	2,644
אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי	**9,801**	10,931

פירוט נוסף לאשראי בעייתי - ראה בבאור 4 לדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה תוספת ה'.

האשראי לממשלות ב-31 בדצמבר 2013 הסתכם ב-558 מיליון ש"ח עלייה של 116 מיליון ש"ח, 26.2% לעומת 31 בדצמבר 2012.

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 בדצמבר 2013 הסתכמו ב-63.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-56.4 מיליארד ש"ח ב-2012, עלייה של 13.0%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לשתי קטגוריות: ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לחשבון רווח והפסד.

אופן חישוב השווי ההוגן

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אגרות החוב בישראל הנקובות בשקלים ואינן סחירות משוערכות באמצעות מודל, מכיוון שאין שוק פעיל לאגרות החוב הללו.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד בהתאם להוראות הנ"ל:

	31 בדצמבר 2013				
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הערך במאזן
	במיליוני ש"ח				
אגרות חוב					
זמינות למכירה	**49,854**	**401**	**(222)**	**50,033**	**50,033**
למסחר	**9,740**	***76**	***(33)**	**9,783**	**9,783**
	59,594	**477**	**(255)**	**59,816**	**59,816**
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	**2,744**	**156**	**(72)**	**2,828**	**2,828**
למסחר	**1,017**	***78**	***(4)**	**1,091**	**1,091**
	3,761	**234**	**(76)**	**3,919**	**3,919**
סך כל ניירות הערך	**63,355**	**711**	**(331)**	**63,735**	**63,735**

* נזקף לרווח והפסד.

	31 בדצמבר 2012				
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הערך במאזן
	במיליוני ש"ח				
אגרות חוב					
זמינות למכירה	42,260	576	(109)	42,727	42,727
למסחר	11,092	*236	*(13)	11,315	11,315
	53,352	812	(122)	54,042	54,042
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	1,726	453	(12)	2,167	2,167
למסחר	189	*11	*(1)	199	199
	1,915	464	(13)	2,366	2,366
סך כל ניירות הערך	55,267	1,276	(135)	56,408	56,408

* נזקף לרווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2013 כ-82.9% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה וכ-17.1% כתיק למסחר. סיווג זה מקנה גמישות בניהול תיק ניירות הערך. כ-6.1% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

להלן נתונים על פעילות הקבוצה באגרות חוב:

	2013	2012
	במיליוני ש"ח	
אגרות חוב שיצאו לפדיון ו/או נמכרו (זמינות למכירה)	**51,921**	44,392
רכישות אגרות חוב זמינות למכירה	**59,468**	50,300
רווח נטו מהשקעות באגרות חוב:		
הכנסות ריבית	**1,022**	1,253
רווח נטו ממכירת ומירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה	**209**	291
רווח שמומש ו/או טרם מומש מהתאמה לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר	**(54)**	229

להלן פירוט הרכב ההשקעות באגרות חוב לפי סוגי הצמדה:

	31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
	ממשלת ישראל	ממשלות זרות	חברות אחרות	ממשלת ישראל	ממשלות זרות	חברות אחרות
	במיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי:						
לא-צמוד	**34,086**	**-**	**237**	26,319	-	860
צמוד למדד	**2,141**	**-**	**1,269**	3,441	-	1,320
מט"ח כולל צמוד מט"ח	**1,610**	**4,871**	**15,602**	2,218	6,765	13,119
סך הכול אגרות חוב	**37,837**	**4,871**	***17,108**	31,978	6,765	*15,299

* מזה אגרות חוב נחותות (Subordinated) 998 מיליון ש"ח (1,272 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012).

בשנת 2013 חלה עלייה של כ-5.8 מיליארד ש"ח כ-10.7%, בהשקעות של הקבוצה באגרות חוב וזאת בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.
תיק אגרות החוב מושקע ברובו באגרות חוב של ממשלת ישראל וממשלת ארה"ב.

לפרטים נוספים ראה בבאור 3 לדוחות הכספיים.

להלן שווי ניירות הערך לפי אופן המדידה במיליוני ש"ח:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל	**45,164**	40,458
ניירות ערך לפי מחירים שנקבעו לפי מודלים חיצוניים	**15,339**	13,102
ניירות ערך לפי ציטוט מהצד הנגדי או לפי עלות	**3,232**	2,848
סך הכל	**63,735**	56,408

לפרטים נוספים על המדיניות החשבונאית והטיפול בק"ע שערוך תיק ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך זמנית או אחרת מזמנית, ראה בפרק מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ובבאור 3 לדוח הכספי.

להלן טבלת פירוט ההשקעות באגרות חוב (ללא בנקים) שהונפקו בישראל ובחו"ל לפי ענפי משק (תיק זמין למכירה ולמסחר):

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	הונפק בישראל	הונפק בחו"ל	הונפק בישראל	הונפק בחו"ל
ענף משק	במיליוני ש"ח			
חקלאות	**-**	**4**	-	15
תעשיה	**60**	**766**	179	801
בינוי ונדל"ן	**50**	**171**	53	244
חשמל ומים	**590**	**234**	867	206
מסחר	**186**	**4**	312	50
תחבורה ואחסנה	**9**	**132**	24	11
תקשורת ושרותי מחשב	**58**	**198**	53	205
שירותים פיננסיים*	**431**	**9,495**	474	7,343
שירותים עסקים ואחרים	**66**	**209**	95	101
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**29**	**115**	24	114
סך הכל	**1,479**	**11,328**	2,081	9,090

* כולל אגרות חוב מגובות בנכסים.

התיק הזמין למכירה

להלן הרכב התיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר:

	2013		2012		שינוי	
	במיליוני ש"ח					
	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ
אגרות חוב	**19,953**	**30,080**	20,400	22,327	(447)	7,753
מניות וקרנות	**1,741**	**1,087**	594	1,573	1,147	(486)
סך הכל	**21,694**	**31,167**	20,994	23,900	700	7,267

א. בשנת 2013 הייתה תנועה שלילית ברווח כולל אחר בגין ניירות ערך זמינים למכירה בסך 518 מיליוני ש"ח (לפני השפעת המס). התנועה נובעת מתנועה שלילית בניירות ערך שמומשו וסווגו לרווח והפסד בסך 747 מיליון ש"ח אשר קוזזה בחלקה מעליית ערך בסך 229 מיליון ש"ח (לפני מס). זאת בהשוואה לעליית ערך בסך של 1,268 מיליון ש"ח (לפני מס) בתקופה המקבילה אשתקד ותנועה שלילית הנובעת מניירות ערך שמומשו וסווגו לרווח והפסד בסך 201 מיליון ש"ח (לפני מס).

ב. כמו כן נזקפו לרווח והפסד רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 209 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 291 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. להלן ריכוז התוצאות הנ"ל בגין התיק הזמין למכירה (כולל הכנסות ריבית):

	לשנה שנסתיימה ביום	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפו לרווח והפסד	**1,561**	1,167
התאמות לקרן הון של ניירות ערך זמינים למכירה בהון עצמי	**(518)**	1,067
סך כל השינוי בגין ניירות ערך זמינים למכירה	**1,043**	2,234

ד. להלן פירוט היתרות נטו בהון עצמי:

	31 בדצמבר 2013	30 בספטמבר 2013	31 בדצמבר 2012	תנועה ברביע הרביעי	תנועה בשנת 2013
	במיליוני ש"ח				
מניות	**83**	66	441	17	(358)
אגרות חוב ממשלת ישראל	**145**	125	150	20	(5)
אגרות חוב ממשלות זרות	**2**	2	7	-	(5)
אגרות חוב אחרות	**(25)**	(1)	127	(24)	(152)
השאלות וקרן הון בגין כלולה	**18**	15	16	3	2
סך הכל	**223**	207	741	16	(518)
המס המתייחס	**(44)**	(44)	(247)	-	203
סך הכל נטו	**179**	163	494	16	(315)

היתרה המצטברת נטו של התאמות ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה לשווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בסכום חיובי של 179 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת 494 מיליוני ש"ח בסוף 2012. סכומים אלה מייצגים רווחים נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

להערכת הנהלת הבנק, בניירות ערך בתיק הזמין למכירה בהם קיימת ירידת ערך, הרי שהינה בעלת אופי זמני. בכוונתו וביכולתו של הבנק להמשיך ולהחזיק את ההשקעות עד להשבה החזויה של מלוא העלות של הנכסים או עד לפדיון, לכן נזקפת ירידת ערך זו להון. זאת, על בסיס הקריטריונים שפורטו בעיקרי המדיניות החשבונאית בבאור 1 להלן.

ה. להלן ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפה להון עצמי ליום 31 בדצמבר 2013:

		משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה*				
		עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
		במיליוני ש"ח				
שיעור הירידה						
עד 10%	מניות	**12**	**13**	**-**	**-**	**25**
	אגרות חוב מגובות נכסים	**12**	**64**	**54**	**32**	**162**
	אגרות חוב אחרות	**20**	**18**	**-**	**15**	**53**
	סך הכל	**44**	**95**	**54**	**47**	**240**
מעל 10%	מניות	**26**	**21**	**-**	**-**	**47**
	אגרות חוב מגובות נכסים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
	אגרות חוב אחרות	**-**	**-**	**-**	**7**	**7**
	סך הכל	**26**	**21**	**-**	**7**	**54**
סך הכל	מניות	**38**	**34**	**-**	**-**	**72**
	אגרות חוב מגובות נכסים	**12**	**64**	**54**	**32**	**162**
	אגרות חוב אחרות	**20**	**18**	**-**	**22**	**60**
סך כללי		**70**	**116**	**54**	**54**	**294**

בנושא הטיפול בשיערוך ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך בעלת אופי זמני או אחר מזמני ראה בפרק מדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים לעיל.

למידע נוסף ראה להלן בדוחות הכספיים, באור 3 - ניירות ערך.

* משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה משמעו מאז תחילת ירידת ערך כלשהיא של נייר הערך ממחיר העלות המותאמת.

התיק למסחר

להלן הרכב התיק למסחר ליום 31 בדצמבר:

	2013		2012		שינוי	
	במיליוני ש"ח					
	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ
אגרות חוב	**1,951**	**7,832**	1,635	9,680	316	(1,848)
מניות וקרנות	**959**	**132**	27	172	932	(40)
סך הכל	**2,910**	**7,964**	1,662	9,852	1,248	(1,888)

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בדוח רווח והפסד הפסדים שמומשו וטרם מומשו בסך של (54) מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 229 מיליון ש"ח בשנת 2012, ובגין מניות וקרנות נרשמו רווחים שמומשו ושטרם מומשו בסך 89 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 10 מיליון ש"ח ב-2012.

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה יש כ-25 מיליארד ש"ח (כ-7.2 מיליארד דולר) ניירות ערך שהונפקו בחו"ל שכולם (פרט לכ-1.6%) מדורגים Investment Grade, מהם כ-82% בדרוג (A-) ומעלה. כ-10% מהתיק מושקעים במניות ובקרנות. מתוך התיק הנ"ל כ-22 מיליארד ש"ח (כ-6.3 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה מסווגת בתיק למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל:

	2013		2012	
	תיק זמין	תיק סחיר	תיק זמין	תיק סחיר
הערך במאזן	במיליוני ש"ח			
אגרות חוב ממשלתיות*	**5,325**	**1,036**	8,487	447
אגרות חוב בנקים ומוסדות פיננסיים	**5,280**	**116**	5,281	88
אגרות חוב מגובות נכסים	**7,346**	**279**	5,049	358
אגרות חוב אחרות	**2,002**	**520**	1,583	742
מניות וקרנות	**1,741**	**959**	594	27
סך הכל	**21,694**	**2,910**	20,994	1,662

* מזה: אגרות חוב ממשלת ישראל שהונפקו בחו"ל ב-31 בדצמבר 2013 1,482 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-8 בתיק הסחיר, וב-31 בדצמבר 2012 2,033 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-136 מיליון ש"ח בתיק הסחיר.

ירידת הערך נטו (הקיזוז בין עליות וירידות ערך) שנזקפה להון בגין ניירות ערך שהונפקו בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2013, מסתכמת בסך (11) מיליון ש"ח, (כ-7 מיליון ש"ח לאחר מס).

1. השקעות בניירות ערך מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינם משכנתאות) כולו מדורג בדרוג השקעה (Investment Grade). ל-31 בדצמבר 2013 מסתכם כ-7.6 מיליארד ש"ח (כ-2.2 מיליארד דולר) לעומת 5.4 מיליארד ש"ח בסוף 2012, מתוך התיק הנ"ל כ-7.3 מיליארד ש"ח (כ-2.1 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר.

התיק הזמין למכירה של השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2013 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-5.5 מיליארד ש"ח. 94% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA).

להלן ריכוז ההשקעות באגרות חוב מגובות נכסים בתיק הזמין למכירה:

	31 בדצמבר 2013			
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הערך במאזן (שווי הוגן)
	במיליוני ש"ח			
MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות	**5,673**	**7**	**(149)**	**5,531**
ABS אגרות חוב מגובות נכסים				
שאינם משכנתאות:	**1,801**	**27**	**(13)**	**1,815**
מזה: CLO	**1,709**	**27**	**(12)**	**1,724**
אחר	**92**	**-**	**(1)**	**91**
סך הכל	**7,474**	**34**	**(162)**	**7,346**

	31 בדצמבר 2012			
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הערך במאזן (שווי הוגן)
	במיליוני ש"ח			
MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות	3,611	22	(2)	3,631
ABS אגרות חוב מגובות נכסים				
שאינם משכנתאות:	1,382	54	(18)	1,418
מזה: CLO	1,334	54	(17)	1,371
אחר	48	-	(1)	47
סך הכל	4,993	76	(20)	5,049

בנושא הגדרת ניירות ערך מגובי נכסים ראה באור 3 לדוח הכספי.

חשיפות איגוח

השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (טבלה 9 (ו') באזל 2):

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	הסכום המצטבר של החשיפה	
	במיליוני ש"ח	
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):		
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות:		
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של ממשלת ארה"ב GNMA	**232**	257
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	**1,581**	511
ניירות ערך אחרים	**4**	5
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים:		
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, GNMA או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	**3,374**	2,581
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	**428**	322
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	**5,619**	3,676
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)		
חייבים בגין כרטיסי אשראי	**85**	75
קווי אשראי לכל מטרה בבטחון דירת מגורים	**2**	5
אשראי לרכישת רכב	**57**	166
אשראי אחר לאנשים פרטיים	**19**	20
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	**1**	1
אגרות חוב מסוג CLO	**1,724**	1,371
אחרים	**118**	93
סך הכל מגובי נכסים (ABS)	**2,006**	1,731
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים	**7,625**	5,407

השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון - תיק זמין (טבלה 9(ז) באזל 2)*:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	הסכום המצטבר של החשיפה		דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	
	במיליוני ש"ח			
20%	**1,291**	727	**23**	13
40%	**321**	390	**12**	14
50%	**305**	169	**14**	8
100%	**224**	370	**20**	33
225%	**30**	42	**6**	8
350%	**-**	-	**-**	-
650%	**-**	2	**-**	1
הופחתו מההון	**-**	21	**-**	-
סך הכל	**2,171**	1,721	**75**	77

* החל מיום 31 בדצמבר 2012 מיישם הבנק את הנחיות בנק ישראל בנוגע לאיגוח מחדש.
לא כולל ניירות ערך FHLMC, FNMA, המוצגים כהתחייבות של ממשלת ארה"ב, ומשקל הסיכון שלהן הינו 20%.לא כולל ניירות ערך GNMA להן ערבות מדינת ארה"ב ומשקל הסיכון שלהן 0%.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה ירידת הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-142 מיליוני ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-5 שנים בממוצע.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים הן בתיק הזמין והן בתיק למסחר, מסתכם בכ-432 מיליון ש"ח.

בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות (אשראי לרכישת רכב, ואשראים אחרים) בסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-1.7 מיליארד ש"ח.
התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-2.8 שנים בממוצע.

הזקיפה לרווח והפסד להון בשני תיקים אלו בוצעה על סמך המדיניות שפורטה בסעיף המדיניות החשבונאית בבאור 1 לדוח, וכן בפרק מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים לעיל.

להגדרות של אגרות חוב מגובי נכסים ראה בבאור 3 לדוח הכספי.

2. השקעות בניירות ערך אחרים שהונפקו בחו"ל (שאינם מגובי נכסים)

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 בדצמבר 2013 כ-17.0 מיליארד ש"ח (4.9 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים, 14.3 מיליארד ש"ח (4.1 מיליארד דולר) מניירות הערך הללו מסווגים בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר. 95% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדרוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

לפרטים נוספים בק"ע חשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" סעיף "סיכוני אשראי".

ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-117 מיליון ש"ח (שהם 75 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים, וקרנות של ניירות ערך. 95% מניירות הערך שבתיק למסחר בדירוג השקעה (Investment Grade).
שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 בדצמבר 2013 הסתכם ב-2.6 מיליארד ש"ח, (0.8 מיליארד דולר).
ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לחשבון הרווח והפסד.

3. השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 ב-37.9 מיליארד ש"ח, מזה סך של 36.4 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב של ממשלת ישראל במט"ח ואגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-52.9% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-1.2 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 1.2 מיליארד ש"ח כולל קרן הון חיובית בסך של 45 מיליון ש"ח וקרן הון שלילית בסך של 2 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר וחלק מאגרות החוב של החברות שבתיק הזמין למכירה רשומות למסחר וסחירות בבורסה. שערוך אגרות החוב של החברות הסחירות מבוסס על מחירי השוק בבורסה. שערוך אגרות החוב שאינן סחירות נעשה כפי שפורט לעיל.

4. השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-3,919 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 2,556 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 1,363 מיליון ש"ח. מסך כל ההשקעה 2,828 מיליון ש"ח מסווגים בתיק הזמין למכירה ו-1,091 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

מטרות ומדיניות ניהול סיכונים לגבי השקעה במניות - (גילוי איכותי טבלה 13 באזל 2):

מדיניות ההשקעה:

הבנק הגדיר מדיניות השקעה של הקבוצה לרבות קביעת מגבלות להיקף ההשקעה הכולל ובחברה בודדת, תמהיל ההשקעה ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות הריאליות.

הגדרת מטרת ההשקעה:

- השגת תשואה עודפת בהשוואה להשקעה פיננסית של הנוסטרו.
- השאת ערך ההשקעה והשגת תנאי השקעה עודפים על ידי מינוף המוניטין של קבוצת לאומי.
- הרחבת פיזור סיכונים וגיוון מקורות ההכנסה של הקבוצה.
- השטחת התנודתיות של תיק הנוסטרו (פערי זמן).

מבנה התיק מתחלק ל-3 קבוצות משנה:

- השקעות אסטרטגיות (מרבית התיק), השקעות בהן הבנק מתכנן להחזיק לזמן ארוך.
- השקעות לטווח זמן בינוני.
- השקעות בחברות צמיחה (חברות בהתחלת דרכן).

הרישום החשבונאי של ההשקעות:

- ההשקעות נרשמות כהשקעות בתיק ניירות ערך זמינים למכירה, כאשר ההשקעה הינה בחברה כלולה היא נרשמת בסעיף השקעות בחברות כלולות.
- לגבי אופן הרישום ראה להלן בדוחות הכספיים, באור 1(ו), עיקרי המדיניות החשבונאית.

להלן ההשקעות העיקריות במניות ובקרנות הרשומות בסעיף ניירות ערך (1) (טבלה 13(ב) באזל 2):

	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע המקנה זכות לקבלת רווחים		ערך ההשקעה במאזן המאוחד*		דרישות הלימות הון		סחיר/ לא סחיר
	31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		
	2013	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	
	ב-%		במיליוני ש"ח				
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	**-**	9.79	**-**	594	**-**	53	סחיר
אפריקה ישראל נכסים בע"מ	**-**	2.22	**-**	22	**-**	2	סחיר
אוצר התישבות היהודים בע"מ	**8.62**	8.62	**61**	50	**5**	5	סחיר
פרטנר תקשורת בע"מ (2)	**2.90**	4.99	**146**	174	**13**	16	סחיר
אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ (3)	**8.98**	8.98	**91**	57	**8**	5	סחיר
ת.ש.י דרכים שותפות מוגבלת	**18.90**	17.82	**252**	108	**23**	10	לא סחיר
שטרי הון טאואר סמיקונדקטר	**-**	-	**30**	49	**3**	4	לא סחיר
טאואר סמיקונדקטר	**-**	-	**20**	-	**2**	-	סחיר
בנק CLS	**-**	-	**28**	21	**3**	2	לא סחיר
							מזה 674
קרנות	**-**	-	**1,807**	825	**163**	74	לא סחיר
אייפקס	**-**	-	**83**	72	**7**	6	לא סחיר
							מזה 379
אחר	**-**	-	**1,401**	394	**126**	36	לא סחיר
סך הכל			**3,919**	2,366	**353**	213	

* ערך ההשקעה במאזן המאוחד שווה ליתרת שווי הוגן של ההשקעה.

(1) לפרטים בדבר השקעות ריאליות המוצגות לפי השווי המאזני ראה בפרק מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה להלן.
(2) נמכר במהלך מרס 2014 תמורת 140 מיליון ש"ח. הרווח לפני מס 70 מיליון ש"ח.
(3) נמכר במהלך ינואר 2014 תמורת 83.8 מיליון ש"ח. הרווח לפני מס 17 מיליון ש"ח.

להלן ההשקעות (פוזיציה) במניות ובקרנות בסעיף ניירות ערך (תיק זמין למכירה ותיק סחיר) (במיליוני ש"ח):

	יתרה מאזנית	
	2013	2012
מניות וקרנות על בסיס מחירים מצוטטים בשוק פעיל	**2,556**	1,172
קרנות לפי ציטוט מצד נגדי	**757**	696
מניות ללא שער על בסיס עלות	**606**	498
סך הכל	**3,919**	2,366

ת.ש.י. דרכים שותפות מוגבלת

ביולי 2013 רכשה ת.ש.י דרכים שותפות מוגבלת ("השותפות") משיכון ובינוי בע"מ את מלוא החזקותיה בדרך ארץ (25.5% בדילול מלא). טרם העסקה, השותפות החזיקה ב-25.5% מהון המניות של דרך ארץ ולאחריה ב-51% והינה בעלת השליטה. לאומי פרטנרס, המחזיקה כשותף מוגבל בשותפות בכ-18.91% מהזכויות בשותפות, השקיעה לצורך הרכישה כ-143 מיליון ש"ח וכן התחייבה להשקיע, ככל שתמומשנה הערבויות הבנקאיות שהוצאו בקשר עם הפרויקט, סכום נוסף של עד כ-61 מיליון ש"ח.

מגדל

בתחילת ינואר 2013 הפיץ לאומי כ-5.08% ממניות החברה לשורה של גופים מוסדיים במחיר של 5.72 ש"ח למנייה (כ-2.2% דיסקאונט למחיר השוק) ובתמורה כוללת של כ-306 מיליון ש"ח. כתוצאה מהמכירה הבנק רשם רווח נקי של כ-120 מיליון ש"ח בדוחות הרביע הראשון של 2013.

ביום 30 בספטמבר 2013 הפיץ לאומי כ-4.35% ממניות החברה לשורה של גופים מוסדיים במחיר של 5.9 ש"ח למנייה ובתמורה כוללת של כ-270 מיליון ש"ח. כתוצאה מהמכירה רשם הבנק בדוחות הרביע השלישי של 2013 רווח נקי של כ-105 מיליון ש"ח.

שעבוד ניירות ערך

הבנק חבר במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ובמסלקת מעו"ף בע"מ.

הבנק, כמו כל חבר מסלקת מעוף אחר, משעבד ניירות ערך מהנוסטרו להבטחת פעילות לקוחותיו, פעילות הנוסטרו ובגין חלקו בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיח השעבוד גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם השעבוד שהעמיד החבר האחר לא יספיק לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הביטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף לפי הנמוך. הבנק שיעבד, ליום 31 בדצמבר 2013, אגרות חוב ופיקדונות בשווי של 983 מיליון ש"ח למסלקת המעו"ף.

הסדר בטחונות דומה קיים גם במסלקת הבורסה. שווי כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק, למסלקת הבורסה ליום 31 בדצמבר 2013 היה 80 מיליון ש"ח.

הבנק חתם על אגרת חוב לטובת בנק ישראל להבטחת סכומים המגיעים או שיגיעו לבנק ישראל מהבנק. כערובה לנ"ל הבנק שיעבד לטובת בנק ישראל בשיעבוד שוטף ללא הגבלה בסכום אגרות חוב המופקדות בחשבון ספציפי המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב על שם בנק ישראל. ליום 31 בדצמבר 2013 לא היו יתרות.

ליום 31 בדצמבר 2013 לא ניתנו אשראים לבנק מבנק ישראל, מאידך יתרת הפיקדונות של הבנק בבנק ישראל הסתכמה בסך 27.1 מיליארד ש"ח.

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ניירות ערך במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ניירות ערך המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2013, עמד על כ-84 מיליוני ש"ח. לצורך הבטחת סליקה של ניירות ערך עבור לקוחות הבנק קיבל ממסלקת יורוקליר קו אשראי בסך 150 מיליון דולר שכנגדו קיים שעבוד צף על ניירות ערך בתיק הנוסטרו.

נכסים אחרים ויתרות חובה בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים הסתכמו בסוף 2013 בסך 5.0 מיליארד ש"ח לעומת 4.5 מיליארד ש"ח בסוף 2012, עלייה בשיעור של 10.4%.

יתרת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שבוצעה עם ועבור לקוחות עלתה מ-11.4 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012 ל-13.1 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2013.

התחייבויות אחרות ויתרות זכות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בסך 17.3 מיליארד ש"ח לעומת 15.6 מיליארד ש"ח בסוף 2012, עלייה בשיעור של 11.3%.

יתרות זכות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו בסך 13.5 מיליארד ש"ח לעומת 12.8 מיליארד ש"ח ב-2012.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד - העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בסך 3.6 מיליארד ש"ח, לעומת 3.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

ההשקעות בבניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2013 הינן כדלהלן (במיליוני ש"ח):

	עלות	פחת שנצבר	יתרה להפחתה	
			31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
בניינים ומקרקעין	**3,422**	**1,881**	**1,541**	1,559
ציוד, ריהוט וכלי רכב	**3,394**	**2,694**	**700**	712
תוכנות	**4,978**	**3,581**	**1,397**	1,434
סך הכל	**11,794**	**8,156**	**3,638**	3,705

בניינים וציוד אלה משמשים בעיקר לפעילות הקבוצה. בניינים שאינם בשימוש הקבוצה והמושכרים לגורמים מחוץ לקבוצה הכלולים במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמים בסך 26 מליון ש"ח.

מרבית שטחי המבנים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בישראל הינם בבעלות הבנק או בבעלות חברות-בנות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

נכסי הנדל"ן של הבנק מוחזקים בבעלות הבנק, בנייני בנק בע"מ ולין סיטי סנטר בע"מ (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק) ובבעלותם 166 נכסים, מתוכם 121 סניפים וארכיבים ו-23 משרדי הנהלה ראשית. סך כל השטח בבעלות הינו בהיקף של כ-259,000 מ"ר והוא מתחלק לסניפים בשטח של כ-78,000 מ"ר, משרדי הנהלה ראשית בשטח של כ-42,000 מ"ר (ללא מתחם קריית שירות בל"ל) והיתרה מתחלקת למשרדים, בשימוש חברות בנות, מרכז לוגיסטי, מגרשים, נכסים פנויים וכו'. הנכסים המיועדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2013 היו בשטח של 16,772 מ"ר ומוצגים לפי עלות מופחתת או שווי למימוש, כנמוך שבהם.

ההשקעות במבנים המוחזקים בבעלות הקבוצה, הסתכמו בשנת 2013 ב-1,541 מיליון ש"ח (כולל 70 מיליון ש"ח השקעה בנכסים), לעומת 1,599 מיליון ש"ח בשנת 2012 (כולל 70 מיליון ש"ח השקעה בנכסים). בנוסף לשטחים שבבעלות, הבנק מחזיק בשטח של כ-83,000 מ"ר בשכירות.

קש"ב - "קריית שירותי בל"ל על שם יצחק רבין", הכולל את חת"מ - חטיבת תפעול ומחשוב של השירותים התפעוליים של הבנק, את מערך רכש בינוי ולוגיסטיקה ואת מרכז ההדרכה של הבנק, ממוקם בלוד בתוך מתחם ששטחו הכולל הינו 78.8 דונם.

לאומי הקים מתקן תת קרקעי למערך המחשוב. המתקן ממוגן בפני פגיעת רקטות, לוחמה ביולוגית כימית ורעידות אדמה. המתקן נבנה עם טכנולוגיות מתקדמות המאפשרות תפעול שוטף ברמה גבוהה ותפקוד עצמאי בשעת חירום. העברת מערך המחשוב למתקן הסתיימה בסוף שנת 2010. התשתיות במרכז המחשבים החדש הינן ברמת שרידות ויתירות אופטימאלית והמבנה נבנה בהתאם לתקנים בינלאומיים.

ללאומי 2 מחשבים מרכזיים (MF) תוצרת IBM ממשפחת Z/Series. לשימוש מערכות הייצור: מחשב ראשי בעוצמה של 10,609 mips, כאשר בשוטף מופעלת קיבולת של 9,788 mips (כמות פעולות במיליונים לשנייה), ומחשב משני בעוצמה של כ-471 mips. מחשב היצור המשני ניתן להרחבה לקיבולת של כ-9,894 mips לצורך גיבוי פנימי ברמת מתקן קש"ב.

במתקן בתל אביב מופעל מחשב בעוצמה של 2,147 mips המשמש את סביבת הפיתוח והמבדקים. מחשב זה ניתן להרחבה לקיבולת של כ-13,662 mips במקרי חירום של השבתת המתקן בקש"ב. מתוכננת להתבצע בחינה מחודשת של יעילות השימוש במתקן בתל אביב כמתקן גיבוי.

לבנק מאגר נתונים מקוון והיסטורי המאוכסן על גבי דיסקים וקלטות במתקן המחשוב העיקרי בקש״ב ובמתקן הגיבוי בתל אביב. עותק שלישי עדכני של נתונים עדכני נשמר במתקן באזור ירושלים. הנתונים עוברים על גבי תשתית תקשורת ייעודית בין מרכזי המחשוב של לאומי.

סניפי הבנק ממוחשבים וקשורים במקוון למרכז המחשבים בקש״ב. בשנה האחרונה הועברו שרתי הסניפים למרכזי המחשוב בקש״ב ובת״א. סך הכל מותקנים כ-393 שרתים (מזה 50 בבנק ערבי) וכ-7,865 תחנות עבודה (מזה 487 בבנק ערבי), אשר רובן מבוססות על מחשבים אישיים. לשימוש הלקוחות 357 מכשירי ״כספומט״ חדישים, מתוכם כ-194 כוללים מכלול להפקדת מזומן וכ-565 עמדות לאומי דיגיטל. ביחידות המטה ובמרחבים מותקנים 12,200 מחשבים אישיים (מזה 512 בבנק ערבי) ברשתות מקומיות עם אפשרות לתקשורת ישירה עם מרכז המחשבים, ותקשורת נפרדת לרשת האינטרנט.

בשנים 2008-2012 שידרג הבנק את מערך עמדות לאומי דיגיטל ובכך הושלם תהליך החלפת כלל משק עמדות הקהל לציוד חדיש ומתקדם.

נכון לסוף שנת 2013 קיימות 223 עמדות לאומי דיגיטל חיצוניות ו-342 עמדות לאומי דיגיטל פנימיות.

במהלך 2013 הוחלפו 61 כספומטים ישנים (בני 10-20 שנים), ושודרגו מעבדים חלשים בכ-60 כספומטים נוספים. כמו כן הותקנו מכלולי הפקדת מזומן בכ-50 כספומטים.

אבטחת מידע בלאומי מתבססת על עקרון הסודיות הבנקאית, וחוקים והוראות שונים, כגון הוראות חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, הוראות חוק המחשבים, הוראות בנק ישראל ובכלל זה הוראת ניהול טכנולוגית המידע 357 ותקנים מקובלים של אבטחת מידע.

מכלל הוראות אלה נגזרת פעילות ענפה של הגדרת מדיניות אבטחת מידע בארגון, בנית תוכנית עבודה ליישום בקרות ומנגנוני אבטחת מידע, הקמת מערכות והטמעה של נושאי ניהול אבטחת מידע, תכנון וביצוע בקרות אבטחת מידע כולל כתיבת נהלים.

בעידן בו מתגברים האיומים מגורמי חוץ, נערך לאומי למתקפות מחשוב ופועל לגידור הסיכונים הנובעים ממתקפות סייבר למינהן.

התפעול והמחשוב של חברות הבנות בארץ ובחו״ל מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית והמקצועית היא של הנהלות חברות הבנות והדירקטוריונים שלהן. הבנק בשיתוף השלוחות בחו״ל פועל, במסגרת תוכנית רב שנתית, לשיפור ולשדרוג המערכות בשלוחות בחו״ל למערכות בנקאיות ממוחשבות אחידות.

חת״מ מפעיל מערך שירותי מחשוב לבנק ערבי ישראלי (חברה בת) ולבנק אגוד, לגביהם קיים הסכם בקשר לשירותי מחשוב שחת״מ מספק והכולל שירותים תפעוליים, פיתוח מערכות מחשב, שירות ייעוץ, גיבויים ושירותים נוספים.

מרכז המחשבים הראשי של מערך המשכנתאות ממוקם בקש״ב, מקבל שירותים מחברת I.B.M. ואתר גיבוי עבורו הוקם בתל אביב.

חברות הבנות בחו״ל קשורות ברשת פרטית לתקשורת בינן לבין עצמן ובינן לבין הבנק בארץ. מערכת זו משמשת לדיבור ולהעברת נתונים מוצפנים באופן מאובטח. הבנק משקיע בתחזוקה ופיתוח באינטרנט לשלוחות הבנק בחו״ל המבוססים על התשתיות של הבנק. כמו כן שודרגו תשתיות טכנולוגיות לשיפור זמינות המערכות.

לבנק לאומי ארה״ב הסכמי מיקור חוץ עם מספר חברות אמריקאיות בתחום מערכות מידע המשמשות לניהול עסקיו הבנקאיים.

בשנת 2013 השקיעה הקבוצה בציוד הכולל תוכנות כ-652 מיליון ש"ח לעומת 765 מיליון ש"ח בשנת 2012. התקציב הותאם לתמיכה ביעדים האסטרטגיים כפי שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק וגם לצרכים התפעוליים של בנקאות העתיד. הפרויקטים שבוצעו ב-2013, היו מכוונים לטובת הלקוחות, להגברת שביעות רצונם, חיזוק נאמנותם ומניעת נטישתם.

עיקר ההשקעה ב-2013 התמקדה בתחומי הערוצים הישירים ושיפור "חווית לקוח" באמצעות לאומי דיגיטל, לאומי בסלולר, מסחר בשווקי הון באינטרנט. בנוסף כמו בכל שנה ניתן דגש לקיום הוראות רגולציה.

במטרה לספק את צרכי לקוחות שוק ההון, לחזק את הקשר העסקי עם לקוחותיו ולעמוד בתחרות בשוק, חלק מההשקעות הופנו בין היתר לפיתוח והרחבת ערוצי המידע ממערכות הבנק למערכות של הלקוחות במשרדיהם.

בשנת 2013 החל פרויקט קליפסו להחלפת מערכת WSS בשלבים. בהמשך לשירותים שפותחו במהלך 2012 ללקוחות לאומי טרייד הורחבו במהלך 2013 השירותים הניתנים ללקוחות אלו שכללו: הקמת ממשק מתקדם למסחר מהיר במניות ותעודות סל, שרותי ערך מוסף ללקוחות פעילים מסוג מגה טריידר, הוספת פרסונאליזציה ועוד. כמו כן, התווספו מודולים חדשים, כמו Smart Bond- ניהול מתקדם של תיק אג"ח ואופציות מעו"ף שבועיות בשוק הנגזרים.

לאחר שב-2012 הוקמה מערכת מבט אינטרנטית הכוללת מודולים ייעודיים ליועץ: מניות, אג"ח, קרנות נאמנות, תעודות סל, עלון יומי, סקירות, הודעות בורסה ועוד, שודרגה בשנת 2013 מערכת זו במספר רבדים, הבולט ביותר הוא שילוב נתוני הלקוחות במערכת. ריכוז המידע החיצוני והפנים ארגוני, בשילוב נתוני הלקוחות, לשולחן עבודה אחיד הפך את מבט לייחודית ומהמתקדמות ביותר במערכות תומכות הייעוץ. שדרוגים נוספים בכמות ואיכות המידע הבורסאי המגיע, ושיפור העיצוב מבטיחים שמירה על רמת שירות הגבוהה ביותר ללקוחות הבנק.

בתחום האתרים השיווקים התווספו פיתוחים חדשים- שילוב מנוע חיפוש Google, הטמעת רספונסיביות באתר לאומי, העברת אפליקציות פייסבוק לחצרות הבנק, מועדון צעירים לאומי באזור - קמפיין סטודנטים ועיצוב חדש.

כמו כן, שולבה מעטפת שירותי "העוזר הדיגיטלי" באינטרנט ובסלולר, הכוללת: נראות חדשה ומשודרגת של אתרי לאומי, ומגוון הצעות ערך חדשות ללקוח. כמו כן, הורחבו השירותים, הניתנים ללקוחות קמעונאיים ועסקיים.

בשנת 2013 נמשכו הפיתוחים בתחום הסלולאר ופותחו מספר אפליקציות חדשות: אפליקציה למידע ומסחר באייפד וניירות ערך זרים, אפליקציה לאישור חתימה לפעולות על ידי הלקוח העסקי מהאייפון, אנדרואיד ואייפד, אפליקציה למידע וביצוע פעולות בטאבלטים מבוססי אנדרואיד ושירות חדשני, ראשון בארץ, המאפשר הפקדת שיקים מהסלולר.

בשנת 2013 הוקם בלאומיקול מוקד לעסקים לשיפור השירות ושיפור חווית הלקוח ללקוחות עסקיים.

השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע בשנת 2013

הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 1,508 מיליון ש"ח (1,556 מיליון ש"ח ב-2012), מזה 420 מיליון ש"ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות (450 מיליון ש"ח ב-2012), 655 מיליון ש"ח בהוצאות פחת (604 מיליון ש"ח ב-2012) ו-433 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (502 מיליון ש"ח ב-2012).

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד אלא נרשמו כנכסים בדוח הכספי ב-2013, הסתכמו בסך 690 מיליון ש"ח לעומת 738 מיליון ש"ח ב-2012.

יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2013, הסתכמו בסך 2,095 מיליון ש"ח לעומת 2,167 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

על רקע דרישות שונות של הרשויות (בנק ישראל, משרד האוצר וכו') לביצוע הוראות שונות, היו לבנק בשנת 2013 הוצאות בתחום המחשוב הנאמדות בסך של כ-42 מיליון ש"ח (בשנת 2012 כ-44 מיליון ש"ח). הבנק השקיע ב-2013 במערכת חובות פגומים ובמערכות לניהול סיכונים - תוך שילוב מדדי ניהול סיכונים במערכות התומכות בפעילות העסקית של הבנק.

הגידול בהשקעות במבנים ובציוד נועד להתאים את התשתית הלוגיסטית ואת פריסת סניפי הבנק להתרחבות שחלה בפעילות העסקית ולצרכים התפעוליים של בנקאות מודרנית.

הבנק מוסמך לתקני איכות מטעם מכון התקנים הישראלי בנושאים הבאים: איכות תוכנה, אבטחת מידע, מערכות ניהול איכות, ניהול שירותי טכנולוגיות המידע, המשכיות עסקית, בטיחות וגהות תעסוקתית ובטיחות אש.

לאומי התמודד בשנת 2012 בפעם הראשונה בקטגוריית ארגונים גדולים וזכה ב"ציון לשבח" (מקום שני) בפרס הלאומי לאיכות ולמצויינות ע"ש יצחק רבין ז"ל. תחרות זו נחשבת כיוקרתית ביותר בתחום האיכות והמצויינות במדינת ישראל ומטרתה להעלות את רף האיכות בארץ, לשפר, לייעל תהליכים ולעודד ארגונים וגופים שונים להמצא בתהליך מתמיד של שיפור.

מכון התקנים הישראלי העניק לראשונה למתקן קש"ב בלאומי את תו היהלום היוקרתי לשנת 2012 המוענק לחברות הנושאות שבעה תווי איכות ומעלה. תו היהלום הוענק גם בשנת 2013.

פירוט נוסף ראה בבאור 7 לדוחות הכספיים.

נכסים לא מוחשיים

1. הבנק הוא בעל הזכויות היחיד בסימן "לאומי" ובלוגו העיצובי הנלווה אליו, בישראל, בתחום הבנקאות ושירותי המימון.

2. בנוסף, הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן, וכן בשמות שירותים ומוצרים, שחלקם נרשמו כסימן מסחר או כסימן שירות.

3. לקבוצה מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות, ספקים ועובדי לאומי, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים המיועדים לאבטח את פעילות הלקוחות ואת פעילותו העסקית של הבנק תוך צימצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע.

4. לקבוצה זכויות קנין שונות וזכויות שימוש בתוכנות מחשב ובמערכות מידע שונות לצורך ניהול עסקיה, לרבות לצורך מתן שירותים ללקוחותיה.

5. לקבוצה נכסים לא מוחשיים ומוניטין מרכישת חברות. למידע נוסף ראה באור 6 בדוחות הכספיים להלן.

מגזרי הפעילות בקבוצה

בפרק זה מתוארת ההתפתחות העסקית על פי מגזרי פעילות.

תאור המתודולוגיה של מגזרי הפעילות ראה לעיל בפרק תיאור מגזרי פעילות.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפי המאזן העיקריים ליום 31 בדצמבר:

	אשראי לציבור			פיקדונות הציבור			סך כל נכסים		
	2013	2012	השינוי	**2013**	2012	השינוי	**2013**	2012	השינוי
מגזרים	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית (1)	**100,243**	90,492	10.8	**118,634**	128,194	(7.5)	**100,913**	91,216	10.6
עסקים קטנים	**23,299**	21,733	7.2	**22,830**	19,666	16.1	**23,326**	21,757	7.2
בנקאות עסקית	**60,646**	70,252	(13.7)	**22,816**	26,281	(13.2)	**62,482**	71,905	(13.1)
בנקאות מסחרית	**49,630**	49,908	(0.6)	**51,878**	50,108	3.5	**53,931**	50,758	6.3
בנקאות פרטית	**6,455**	8,170	(21.0)	**34,794**	38,338	(9.2)	**11,527**	13,167	(12.5)
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחרים	**601**	709	(15.2)	**35,051**	26,951	30.1	**122,181**	127,357	(4.1)
סך הכל	**240,874**	241,264	(0.2)	**286,003**	289,538	(1.2)	**374,360**	376,160	(0.5)

(1) האשראי למשקי בית כולל גם הלוואות לדיור (משכנתאות) גדל ב-10.8% ובנטרול הלוואות לדיור, גדל ב-11.2%. ההלוואות לדיור הסתכמו בסוף 2013 ב-68.5 מיליארד ש"ח וגדלו בשיעור של 10.6%.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפים חוץ מאזניים ונתונים על יתרת לקוחות בשוק ההון:

	ערבויות ואשראים דוקומנטריים			תיקי ניירות ערך כולל קרנות נאמנות		
	2013	2012	השינוי	**2013**	2012	השינוי
מגזרים	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	**396**	443	(10.6)	**107,194**	94,329	13.6
עסקים קטנים	**1,456**	1,564	(6.9)	**10,885**	6,764	60.9
בנקאות עסקית	**28,038**	27,652	1.4	**62,850**	59,996	4.8
בנקאות מסחרית	**6,574**	6,470	1.6	**56,885**	48,660	16.9
בנקאות פרטית	**399**	387	3.1	**85,442**	85,065	0.4
ניהול פיננסי-שוקי הון ואחרים	**774**	821	(5.7)	**280,839**	232,768	20.7
סך הכל	**37,637**	37,337	0.8	**604,095**	527,582	14.5

תשואה להון לפי מגזרי פעילות

ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (הון רובד 1 והון רובד 2) הוקצה בין המגזרים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך כל נכסי הסיכון המשוקללים של הקבוצה ובהתאם להקצאת ההון של הנדבך השני לכל מגזר על פי מאפייניו ומרכיביו.

הרווח של מגזרי הפעילות הותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (ראשוני ומשני).

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות:

מגזרים	**2013**	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	**109**	447	(75.6)
עסקים קטנים	**288**	319	(9.7)
בנקאות עסקית	**965**	392	146.2
בנקאות מסחרית	**412**	434	(5.1)
בנקאות פרטית	**(15)**	77	-
ניהול פיננסי	**228**	(613)	+
אחר	**(40)**	(125)	+
סך הכל	**1,947**	931	109.1

להלן תשואת הרווח מותאמת סיכון (Return on Risk Adjusted Capital) - RORAC בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שנקבעה בתכנית העבודה, לפי מגזרי פעילות:

נתוני ה-RORAC חושבו על פי הקצאת כל הון הבנק בין המגזרים (על פי יחס הלימות ההון בפועל לפי באזל 2).

מגזרים	**ל-31 בדצמבר 2013**	ל-31 בדצמבר 2012
	הקצאת כל ההון	הקצאת כל ההון
	RORAC	RORAC
	%	%
משקי בית	**1.9**	9.6
עסקים קטנים	**17.2**	21.1
בנקאות עסקית	**11.8**	4.3
בנקאות מסחרית	**9.0**	10.3
בנקאות פרטית	**(1.6)**	8.3
ניהול פיננסי - שוקי הון	**5.6**	(18.3)
אחר	**(8.1)**	(29.9)
סך הכל לרווח הנקי	**7.6**	3.8

פרטים נוספים בקשר לפעילות החברות המוחזקות העיקריות ראה להלן בפרק חברות מוחזקות עיקריות.
פירוט תוצאות מגזרי הפעילות מוצגות בבאור 27 לדוחות הכספיים.

1. מגזר משקי בית

כללי

הבנקאות במגזר משקי הבית מספקת מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים לקהל הלקוחות הפרטיים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי דמוגרפיה, מקום מגורים, תעסוקה, אפיונים פיננסיים ושלבי חיים. אלה גוזרים את הצרכים הפיננסיים של הלקוחות.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר משקי הבית הם הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שרות יעיל המותאם לצרכיהם, וכתוצאה מכך הרחבת הפעילות והגדלת רווחיות מגזר משקי הבית. האשראי למגזר משקי בית הינו מנוע צמיחה חשוב בפעילות הקמעונאית, זאת לאור רמת הפיזור הגבוהה, ויכולת ניהול סיכוני האשראי הטובה.

פרויקט "מתקדמים יחד"

בשנת 2011 החל הבנק את פרויקט "מתקדמים יחד" שמטרתו לשדרג את חווית הלקוח, תוך שיפור היעילות התפעולית. במסגרת פרויקט זה הוצאו מהסניפים פעילויות ותהליכים רבים שאינם כרוכים במגע עם לקוחות ואלה מועברים לאחריותם של מרכזי מומחיות ארציים. במקביל, בסניף ובערוצים השונים הושקו יוזמות חדשות לשיפור חווית הלקוח והשירות ולהתאמתם לצרכי הלקוחות. הפרויקט יושם באופן הדרגתי בכל סניפי הבנק והגיע לפריסה מלאה בסוף שנת 2013.

כמו כן, הוקמו שני מרכזי אשראי המטפלים בבקשות האשראי מהסניפים.

בהמשך לתהליך "מתקדמים יחד" החל משנת 2014 ואילך הבנק יתמקד בנושא חוויית הלקוח. המיקוד האסטרטגי בנושא זה מתבסס על תשתיות טכנולוגיות ותהליכים תומכי חוויית לקוח.

דגשי קו העסקים במגזר משקי הבית הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח. שיפור רמת השירות תגדיל את שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, וזאת באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי מתן הצעות ערך דיפרנציאליות.
- **הרחבת זמינות השירות ללקוחות** על ידי הגדלת מספר הסניפים והתאמתם לצרכי בנקאות העתיד, תוך שילוב מכשירים אוטומטיים מתקדמים, והתאמתם לצרכי הלקוחות השונים.
- **הרחבת ערוצי ההפצה** הישירים, שירותי מענה טלפוני, סלולאר ואינטרנט מתקדמים ומכשירים לביצוע עצמי של פעילויות פיננסיות.
- **פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים** - מתן ייעוץ מקצועי ואובייקטיבי במוצרי השקעה פיננסיים ובמוצרים פנסיונים, בהתאמה לצרכי הלקוחות תוך שימוש בכריית מידע ובמודלים אנליטיים לניתוח וחיזוי הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח, ללקוחות הרלוונטים.
- **ייזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל מגזרי הפעילות: בהשקעות, בייעוץ פנסיוני, באשראי הצרכני והמסחרי ובשרותי העו"ש.
- **שיתוף פעולה עם חברות** הקבוצה לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.

מבנה המגזר
בנקאות משקי הבית מפלחת את הלקוחות על פי מאפייניהם, צרכיהם, העדפותיהם והיקף פעילותם ומפתחת עבורם שירותים, מוצרים וערוצי הפצה על פי פילוח זה. השירות ללקוחות אלו הינו במגוון ערוצים, וניתן הן באמצעות פריסה רחבה של 241 סניפים (כולל 16 דלפקים ו-36 סניפי בנק ערבי ישראלי בע"מ) הפרוסים בכל רחבי הארץ ומאוגדים בשמונה מרחבים בחלוקה גיאוגרפית, והן באמצעות מוקד טלפוני בלאומי CALL, מכשירי מידע לאומי, סלולר, והן באמצעות פתרונות אינטרנט מתקדמים המותאמים לצרכי הלקוחות.

השרות ללקוחות בסניף ניתן על ידי צוותי הבנקאים המחולקים על פי מגזרי הלקוחות. צוותים אלו מרכזים את הטיפול בלקוח על כל היבטיו ומתמחים בטיפול על פי מאפייני הלקוח וצרכיו.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנקאות במגזר משקי הבית
הבנק, ומגזר משקי הבית בפרט, פועלים במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

שינויים בשווקים של מגזר משקי הבית או במאפייני הלקוחות -
מגזר משקי הבית מושפע מהשינויים בנתונים הדמוגרפים והכלכליים באוכלוסיית המדינה, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון של הלקוחות.
ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ריאלית ב-2013 בכ-4.0%, ובמונחי הצריכה הפרטית לנפש חלה עלייה בשיעור של 2.0%. נתונים אלו מצביעים על שיעור התרחבות מהיר מעט יותר בהשוואה לשנת 2012, בה עלתה ההוצאה הריאלית לצריכה פרטית ב-3.2%. ההסבר לכך נובע ברובו מעלייה בצריכת מוצרים בני-קיימא ב-2013 לעומת ירידה ב-2012, בעיקר בשל גידול ברכישת כלי רכב לשימוש פרטי.

המגזר פועל, בין השאר, להרחבת היקף הלקוחות מקבלי שירות טלפוני במוקד לאומי CALL, אליו מקושרים כיום, מאות אלפי לקוחות שמבצעים דרכו את עיקר הפעילות השוטפת בחשבונם.

מידי יום מתבצעות אלפי פעולות באמצעות האינטרנט והסלולר. בשנת 2013, המשיך הבנק לבצע שיפורים טכנולוגיים תוך התאמת אתרי לאומי למגזרי הלקוחות השונים. כמו כן, ההתפתחות הטכנולוגית מאפשרת לבנק לפתח מוצרים ושירותים בהתאם לצורכי הלקוחות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר:

- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם הפועל בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.
- יעילות: בחינה מתמדת של העלויות להפעלת הפעילות הקמעונאית מול התועלות הנגזרות ממנה והקטנת הסבסוד הצולב בין הפעילויות והאוכלוסיות השונות.
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגיים הישירים (אינטרנט וטלפון) והפרוסים גיאוגרפית (מכשירי ATM) ללקוחות המגזר.
- איכות: שמירה על הכללים תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: התאמת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג האוכלוסייה.
- מתן שירותי ייעוץ בהשקעות וייעוץ פנסיוני על ידי העמדת כוח אדם מתאים ותמיכה טכנולוגית.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם מהוות יתרון יחסי של בנקאות מגזר משקי הבית, והן מהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פיתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.
- הכשרת משאב אנושי מיומן מול רגולציה מחמירה ומשתנה באופן תדיר והתאמה לצרכי הלקוח.

תחליפים למוצרים ושירותים של המגזר
הבנקים מהווים את הגורם העיקרי בו ניתן ייעוץ אובייקטיבי ללקוחות - הן בשוק ההון והן בתחום הפנסיוני.

חשבון עובר ושב ניתן לניהול אך ורק בבנקים. מוצרים ושירותים אחרים, ניתן לרכוש גם מחוץ לבנקים, כדלקמן:

אשראי צרכני - חברות כרטיסי האשראי, רשתות קמעונאות המזון, חברות ביטוח.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות.

חסכון פנסיוני - משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, חברות מנהלות של קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה וסוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים פרטיים).

משכנתאות - קבלנים, חברות בניה, חברות ביטוח.

מבנה התחרות
העקרונות הבסיסיים להצלחה הם: פילוח והבנת צרכי הלקוחות ומתן הצעות ערך להתמודדות עם התחרות, זמינות ושימוש נכון בערוצי ההפצה, תוך כדי התייעלות.

בשנים האחרונות התפתחה בבנקאות הקמעונאית תחרות מצד גופים פיננסיים
ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי - בתחום האשראי הצרכני, בנקים למשכנתאות, חברות הביטוח ורשתות השיווק הקמעונאיות. חלק מהתחרות נעשית על ידי גופים שאינם מבוקרים על ידי בנק ישראל או שאינם מבוקרים כלל ושאינם עובדים תחת המגבלות שחלות על הבנקים.

הוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, משפיעות על התחרות בין הבנקים במגזר זה.

בתחום הייעוץ הפנסיוני קיימת תחרות על הלקוח מצד סוכני ביטוח ומנהלי הסדר וכן מצד החברות המנהלות עצמן.

מוצרים ושירותים של המגזר
כחלק מתפישת השירות הכוללת משקיע הבנק משאבים רבים בפיתוח ויצירת רמת זמינות גבוהה של מגוון ערוצים: טלפון, אינטרנט וסניפים, על מנת לאפשר ללקוחות ממשק עם הבנק בביצוע פעולות וקבלת מידע.

בתחום האשראי הפרטי, מציע הבנק ללקוחות מוצרי אשראי שונים המתאימים לצרכיהם ולשלבים השונים בחייהם. בין היתר, ניתן לקבל הלוואה מאושרת מראש, מוגבלת בסכום, בכל ערוצי השירות העצמי, כולל בעמדות למשיכת מזומנים, וזאת בהתאם למאפייניו וצרכיו של כל לקוח.

בתחום ההשקעות, מציע הבנק מגוון פיקדונות וחסכונות חד פעמיים ובתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי, במטבע חוץ וחסכונות. כמו כן, מציע הבנק שירותי ייעוץ השקעות ושירותי ייעוץ פנסיוני.

ייעוץ פנסיוני
יתרות הנכסים הפנסיוניים של הלקוחות המיועצים בקבוצת לאומי הידועות עד לסוף דצמבר 2013, לרבות קרנות השתלמות שניתן בגינן יעוץ במסגרת הייעוץ הפנסיוני ו/או ייעוץ בהשקעות, מסתכמות בכ-18.4 מיליארד ש"ח.

לקוחות
הבנק ערוך להציע את שירותיו בהתאמה לקבוצות האוכלוסיה השונות במגזר: משקי הבית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך וצרכי עו"ש, לקוחות צמיחה כגון צעירים, חיילים משוחררים, סטודנטים ועולים חדשים, גימלאים, שכירים, בעלי צרכי משכנתא ולקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה.

פרטים נוספים ראה לעיל בפרק תאור מגזרי הפעילות.

שיווק והפצה
המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

בנקאות משקי הבית מתבססת על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, ומערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שרות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. הבנק רואה חשיבות אסטרטגית בפריסת סניפים נכונה. בנוסף, ניתן דגש על הצעת שרות על פני מספר ערוצים תוך שימור חוויית לקוח ורמת שרות. ערוץ ההפצה העיקרי של המגזר הינו הערוץ הסניפי כאשר חלקם של הערוצים הישירים: האינטרנט, לאומי קול והמכשירים לשרות עצמי, נמצא במגמה מתמשכת של גידול הן לביצוע פעולות והן לצרכי מידע. כמו כן נעשה שימוש בדיוור ישיר, פרסום באתרי האינטרנט בכלל ובאתרי הבנק בפרט, ובמדיה אחרת כולל עיתונות וטלוויזיה. בנוסף, מפעיל לאומי מספר ערוצי תקשורת במדיה חברתית כולל חשבון בטוויטר, בלוג בנקאי ודף ייעודי בפייסבוק. בערוצים אלו מעניק הבנק שירות ללקוחות ומפרסם מידע שיווקי וכללי לשימוש הציבור.

הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע אנליטיות מתקדמות המאפשרות לאפיין את צרכי הלקוחות והתנהגותם, על מנת להציע ללקוחות מוצרים ושירותים בהתאמה לצרכיהם.

הון אנושי
בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר משקי בית ב-7,007 משרות מזה 1,450 סגל ניהולי, לעומת 7,169 משרות מזה 1,472 סגל ניהולי ב-2012.

בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים לאחר שעברו אף הם הכשרה מתאימה.

פעילות בכרטיסי אשראי
ראה להלן בפעילות במוצרים בפרק זה.

הלוואות לדיור - משכנתאות - הלוואות אלה ניתנות על ידי הבנק באמצעות מלמ"ש ב-102 נציגויות הפועלות בסניפי לאומי ו-7 נציגויות עצמאיות.

מלמ"ש מפתח כלים שנועדו לעזור ללקוחות לתכנן את המשכנתא המתאימה להם עכשיו ובעתיד. במסגרת זו מציע מלמ"ש למתעניינים במשכנתא אתר אינטרנט מקיף, מדריך הכולל סרטוני הסברה ואפליקציה לסמרטפונים התומכת בלקוחות בתכנון המשכנתא. כמו כן, מציע הבנק ללקוחותיו את "שיטת השילובים" המתאימה תמהיל מסלולי הלוואה לצרכי הלקוח.

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולמקד את פעילותו במגזר ההלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר ההלוואות במשכון דירת מגורים.

בנוסף, מעמיד הבנק הלוואות גם לקבוצות רכישה, ראה תוספת ה' - ענפי משק.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים במגזר משקי הבית:

	2013	2012	
	סך הכל שנתי	סך הכל שנתי	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
מכספי הבנק	**14,699**	13,665	7.6
מכספי האוצר:			
הלוואות מוכוונות	**38**	34	11.8
הלוואות עומדות	**28**	15	86.7
סך כל הלוואות חדשות	**14,765**	13,714	7.7
הלוואות שמוחזרו	**3,083**	1,597	93.0
סך כל ביצועים	**17,848**	15,311	16.6

נתונים בנוגע למאפייני סיכון של הלוואות לדיור

גילוי על הלוואות לדיור*

להלן הנתונים בנוגע למאפייני הסיכון של ההלוואות לדיור בהתאם למכתב בנק ישראל מיום 15 במאי 2011, ההתפתחויות בסיכוני האשראי ואופן ניהולם, לרבות התייחסות לצעדים שננקטו על ידי הבנק לצורך התמודדות עם מאפייני סיכון אלה.

* ההגדרות הנזכרות בגילוי להלן (כדוגמת: יחס החזר, שיעור מימון וכיו"ב), הינן בהתאם להגדרות בנק ישראל.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו:

	יתרת תיק האשראי	שיעור גידול
	במיליוני ש"ח	ב-%
דצמבר 2011	54,386	
דצמבר 2012	60,294	10.9
דצמבר 2013*	**68,152**	**13.0**

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

בשנים האחרונות חל גידול בהיקף האשראי לדיור, אשר נובע, בין היתר, מהגידול בביקושים ליחידות דיור ומעלייה במחירי יחידות הדיור. עיקרו של אשראי זה מהווה אשראי למטרת רכישת דירות מגורים.

התפתחות יתרת האשראי נטו על פי בסיסי הצמדה:

	לא צמוד	שיעור מתיק האשראי	צמוד מדד	שיעור מתיק האשראי	מט"ח	שיעור מתיק האשראי	סך התיק
	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח
דצמבר 2011	22,973	42.2	29,802	54.8	1,611	3.0	54,386
דצמבר 2012	26,234	43.5	32,522	53.9	1,538	2.6	60,294
דצמבר 2013*	**31,740**	**46.6**	**34,718**	**50.9**	**1,694**	**2.5**	**68,152**

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור נטו, בריבית משתנה וקבועה:

	קבועה		משתנה			סך תיק האשראי
	לא צמוד	צמוד	לא צמוד	צמוד	מט"ח	
	במיליוני ש"ח					
דצמבר 2011	1,142	11,125	21,831	18,677	1,611	54,386
דצמבר 2012	2,144	10,698	24,090	21,824	1,538	60,294
דצמבר 2013*	**4,289**	**10,583**	**27,451**	**24,135**	**1,694**	**68,152**

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית:

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי ההלוואה):

	2013*				2012	2011
	רביעי רביע	שלישי רביע	רביע שני	ראשון רביע	ממוצע שנתי	ממוצע שנתי
	שיעור מביצוע באחוזים					
קבועה - צמודה	**19.9**	10.5	13.3	10.9	13.3	10.0
משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה	**21.8**	28.9	31.1	31.3	40.4	26.7
משתנה עד 5 שנים - צמודה	**2.6**	2.2	2.2	2.5	4.5	13.1
קבועה - לא צמודה	**17.1**	14.4	13.6	14.3	8.4	3.8
משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה	**9.0**	11.5	9.0	9.3	4.5	-
משתנה עד 5 שנים - לא צמודה	**28.4**	30.8	28.9	29.1	27.5	42.0
משתנה - מט"ח	**1.2**	1.7	1.9	2.6	1.4	4.4

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך שנת 2013 עמד על 72% לעומת 79% בשנת 2012. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול הלוואות בהן שיעור הריבית המשתנה, משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, אשר הוראת המפקח מיום 3 במאי 2011 מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, שיעור האשראי לדיור בריבית משתנה שהועמד במהלך שנת 2013 הינו 33.3% בדומה לממוצע בכל שנת 2012.

להלן יתרת תיק ההלוואות לדיור בפיגור מעל 90 יום פיגור:

	יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור	שיעור הסכום בפיגור
	במיליוני ש"ח		ב-%
דצמבר 2011	54,888	918	1.7
דצמבר 2012	60,738	829	1.4
דצמבר 2013*	**68,627**	**810**	**1.2**

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור (להלן: "ההפרשה הכוללת") כנדרש במכתב בנק ישראל מיום 1 במאי 2011, הינה 475 מיליון ש"ח המהווה 0.69% מיתרת האשראי לדיור, לעומת יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2012, בסך של 444 מיליון ש"ח ומהווה 0.73% מיתרת האשראי לדיור. הגידול בהפרשה להפסדי אשראי נובע מהתאמת ההפרשה הקבוצתית להלוואות לדיור כנדרש בהוראות בנק ישראל מיום 21 במרס 2013 בסך 50 מיליון ש"ח.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור:

במהלך שנת 2013 העמיד הבנק הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-14.8 מיליארד ש"ח מכספי הבנק.

התפתחות שיעור מימון*, באשראי חדש, מעל 60%:

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ 60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

	2013			2012				2011	
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	ממוצע שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	ממוצע שנתי
שיעור מימון	באחוזים									
מעל 60 ועד 70 כולל	**17.0**	16.5	19.2	20.9	22.6	20.6	22.6	23.2	24.5	23.0
מעל 70 ועד 80 כולל	**15.4**	16.7	16.9	16.0	12.9	12.9	13.6	12.0	12.8	12.5
מעל 80	**0.7**	0.8	0.9	1.3	3.5	3.5	4.0	3.5	2.5	3.2

התפתחות שיעור מימון*, יתרת תיק האשראי:

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 31 בדצמבר 2013 עומד על 49.5%, לעומת 50.6% בשנת 2012.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2:

שיעור ההלוואות שהועמדו בשנת 2013 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2 לבעלי הכנסה של 10,000 ש"ח ומטה, במועד אישור האשראי, עמד על 0.9% מסך העמדות האשראי החדשות, נמוך מעט מהממוצע בשנת 2012 ולעומת ממוצע של 2% בשנים 2010-2011. (יחס ההחזר מחושב על ידי חילוק ההכנסה החודשית הקבועה של הלווה בסך ההחזרים החודשיים בגין הלוואות המשכנתא הקיימות ובגין ההלוואה החדשה).
חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדווח על פי הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור בשנת 2013, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בממוצע על 30% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-31% במהלך שנת 2012 ושל כ-31% בשנת 2011.

ככלל, הבנק אינו מעמיד הלוואות חדשות שתנאיהן מאפשרים ללווה לשלם תשלום הנמוך מהריבית שנצברה על ההלוואה, למעט במקרים חריגים. הבנק אינו מעמיד הלוואות המובטחות בשעבוד משני, למעט במקרים חריגים.

על פי מדיניות האשראי של הבנק, הבנק מעמיד הלוואות חדשות בהן המידע שיש לבנק על הלווה או על הביטחון, במועד מתן ההלוואה, הינו שלם, מעודכן ומאומת.

התפתחויות בסיכוני אשראי

בשנים האחרונות על רקע ביקושים גואים ליחידות דיור, הן למטרת מגורים והן להשקעה קיימת עלייה ניכרת במחירי הדיור, הגורמת לגידול מהותי בהיקף האשראי לדיור. על רקע עליית מחירים זו, גדל הסיכון הטמון בהעמדת הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, הנובע מנטל חוב גבוה על הלווה וחשיפה גבוהה יותר בעת ירידת ערך הבטוחה.

כמו כן, שיעורי הריבית הנמוכים ששררו במשק בשנים האחרונות, ובעיקר ריבית הפריים הלא צמודה, הביאו לעלייה חדה במשקל ההלוואות בריבית משתנה לא צמודה, מתוך סך האשראי לציבור בשוק המשכנתאות. לפיכך בסביבה של עליית ריביות הלווים חשופים לעלייה בגובה תשלומי המשכנתא.

בעקבות ההתפתחויות הכלכליות שחלו במשק בשנים האחרונות, כפי שהוצגו לעיל, ביצע הבנק מספר פעולות על מנת להתמודד עם הגידול בסיכוני אשראי הנ"ל:

- במסגרת ניהול הסיכונים הוחלט על החמרת המגבלות הניהוליות למאפיינים הבאים: שיעורי מימון גבוהים, יכולת החזר חודשי שוטף, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק, מוצרי/מסלולי הלוואה, סוגי ריבית וגובה הלוואה.

- במסגרת ניהול סיכוני אשראי ביצע הבנק מפעם לפעם תרחישי קיצון שבחנו את השפעת ירידה אפשרית בערך הבטוחות, עליית הריבית והשפעתם של משתנים מקרו-כלכליים נוספים על תוצאות הבנק.

כחלק מתכנון ההון ויעדיו שמר הבנק "כריות הון" נוספות להתמודדות עם מאפייני סיכון גבוהים יותר, כגון: כרית הון בגין הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, כרית הון בגין הפער בין שיעור הפרשה להפסדי אשראי נוכחי לבין השיעור הממוצע על פני מחזור כלכלי וכרית הון בגין האפשרות של ירידת מחירי הנדל"ן.

ההלוואה הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק בשנת 2013 היתה 551 אלפי ש"ח, לעומת 530 אלפי ש"ח בשנת 2012, 540 אלפי ש"ח בשנת 2011, ו-665 אלפי ש"ח בשנת 2010.

איכותו של תיק האשראי לדיור טובה וזאת על סמך נתוני גובה חוב הפיגורים, שיעור ההפרשות להפסדי אשראי ואחוז החוב הבעייתי מכלל תיק האשראי של הבנק, כמו גם שיעור נמוך של הפסדים במימושי נכסים.

עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור

ביום 19 בפברואר 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור. ביום 21 במרס 2013 עודכנו ההנחיות ופורסם החוזר.

בין השאר, קובעות ההנחיות כי החל מהדוחות הכספיים לרביע השני של שנת 2013, יחס יתרת ההפרשה הקבוצתית לבין יתרת ההלוואות לדיור יעמוד על שיעור מינימאלי של 0.35%. האמור לא חל על הלוואות לדיור אשר מוחזקת בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית. בדוחות הכספיים של הרביע הראשון של שנת 2013 הופרשו 50 מיליון ש"ח בעקבות הנחיה זו.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	פעילות חו"ל		
					בנקאות ופיננסים	משכנתאות	סך הכל
	2013						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	**33**	**240**	**6**	**2,662**	**(11)**	**11**	**2,941**
בינמגזרי	**1,735**	**(34)**	**(3)**	**(2,008)**	**18**	**(1)**	**(293)**
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	**572**	**513**	**434**	**115**	**6**	**-**	**1,640**
בינמגזרי	**-**	**166**	**-**	**-**	**-**	**-**	**166**
סך הכנסות	**2,340**	**885**	**437**	**769**	**13**	**10**	**4,454**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**117**	**13**	**-**	**48**	**1**	**-**	**179**
הוצאות תפעוליות ואחרות :							
לחיצוניים	**2,768**	**673**	**381**	**251**	**14**	**6**	**4,093**
בינמגזרי	**7**	**(6)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**
רווח (הפסד) לפני מיסים	**(552)**	**205**	**56**	**470**	**(2)**	**4**	**181**
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח	**(201)**	**60**	**21**	**168**	**1**	**-**	**49**
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**(351)**	**145**	**35**	**302**	**(3)**	**4**	**132**
חלק הקבוצה ברווחי כלולות לאחר מס	**-**	**4**	**-**	**-**	**-**	**-**	**4**
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**(27)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(27)**
רווח נקי (הפסד)	**(351)**	**122**	**35**	**302**	**(3)**	**4**	**109**
תשואה להון							**1.9%**
יתרה ממוצעת של נכסים	**21,407**	**9,025**	**149**	**65,191**	**55**	**206**	**96,033**
מזה : השקעות בחברות כלולות	**-**	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2**
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**21,089**	**8,815**	**149**	**65,039**	**54**	**206**	**95,352**
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**121,803**	**1,042**	**-**	**272**	**918**	**8**	**124,043**
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**121,613**	**42**	**-**	**-**	**918**	**8**	**122,581**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**23,703**	**8,762**	**144**	**35,323**	**273**	**72**	**68,277**
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	**-**	**-**	**65,642**	**-**	**-**	**-**	**65,642**
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**-**	**-**	**47,996**	**-**	**176**	**-**	**48,172**
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	**4,357**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**4,357**
מרווח מפעולות מתן אשראי *	**995**	**205**	**3**	**654**	**(8)**	**10**	**1,859**
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *	**773**	**1**	**-**	**-**	**15**	**-**	**789**
סך כל הכנסות ריבית, נטו	**1,768**	**206**	**3**	**654**	**7**	**10**	**2,648**
יתרת אשראי לציבור	**22,112**	**9,358**	**167**	**68,345**	**50**	**211**	**100,243**
יתרת פיקדונות הציבור	**117,675**	**40**	**-**	**-**	**912**	**7**	**118,634**

* המרווח הינו למעשה פער הריבית בין הריבית המתקבלת ממתן אשראי והריבית המשולמת על גיוס פיקדונות לבין מחירי המעבר (transfer prices) הנקבעים על ידי החטיבה לשוקי הון.
הערה זו מתייחסת לכל מגזרי הפעילות.

מגזר משקי בית (המשך):

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	פעילות חו"ל: בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל: משכנתאות	סך הכל
	2012						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	(605)	251	8	2,230	(11)	11	1,884
בינמגזרי	2,576	(50)	(5)	(1,623)	18	(1)	915
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	582	496	456	82	6	-	1,622
בינמגזרי	5	177	-	48	-	-	230
סך הכנסות	2,558	874	459	737	13	10	4,651
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	62	18	-	(11)	2	-	71
הוצאות תפעוליות ואחרות :							
לחיצוניים	2,629	636	314	256	14	6	3,855
בינמגזרי	-	(5)	-	22	-	-	17
רווח (הפסד) לפני מיסים	(133)	225	145	470	(3)	4	708
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	(50)	69	52	165	-	-	236
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(83)	156	93	305	(3)	4	472
חלק הקבוצה ברווחי כלולות לאחר מס	-	2	-	-	-	-	2
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(27)	-	-	-	-	(27)
רווח נקי (הפסד)	(83)	131	93	305	(3)	4	447
תשואה להון							9.6%
יתרה ממוצעת של נכסים	19,798	8,216	130	58,915	67	191	87,317
מזה : השקעות בחברות כלולות	-	2	-	-	-	-	2
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	19,454	8,007	130	58,709	67	191	86,558
יתרה ממוצעת של התחייבויות	126,515	1,020	-	5,391	879	9	133,814
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	126,297	37	-	3,411	879	9	130,633
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	21,503	8,036	128	32,147	224	67	62,105
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	53,968	-	-	-	53,968
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	48,990	-	175	-	49,165
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	204	-	-	4,930	-	-	5,134
מרווח מפעולות מתן אשראי *	912	200	3	608	(7)	10	1,726
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *	1,059	1	-	(1)	14	-	1,073
סך כל הכנסות ריבית, נטו	1,971	201	3	607	7	10	2,799
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012	19,907	8,387	138	61,794	62	204	90,492
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012	127,229	32	-	-	924	9	128,194

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי למשקי בית הסתכם בסוף 2013 בסך 100.2 מיליארד ש״ח גידול של 10.8%. מזה אשראי צרכני שהסתכם ב-31.7 מיליארד ש״ח, 11.2%, ואשראי לדיור שהסתכם ב-68.5 מיליארד ש״ח, 10.6%. פיקדונות הציבור ירדו מ-128.2 מיליארד ש״ח ל-118.6 מיליארד ש״ח, קיטון בשיעור של 7.5%.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר משקי בית הסתכם בשנת 2013 ב-109 מיליון ש״ח בהשוואה ל-447 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בסך 338 מיליון ש״ח, 75.6%.

להלן הגורמים העיקריים לירידה ברווח:

קיטון בהכנסות מריבית בסך 151 מיליון ש״ח, גידול בהוצאות התפעוליות בסך 222 מיליון ש״ח וגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-108 מיליון ש״ח, הנובע, בין היתר, מהתאמת ההפרשה הקבוצתית להלוואות לדיור כנדרש בהוראות בנק ישראל.

משכנתאות

הרווח הנקי מפעילות במשכנתאות הסתכם ב-2013 בסך 306 מיליון ש״ח בהשוואה ל-309 מיליון בשנת 2012, קיטון בסך 3 מיליון ש״ח. סך ההכנסות עלה ב-32 מיליון ש״ח מ-747 מיליון ש״ח בשנת 2012 ל-779 מיליון ש״ח בשנת 2013 וההוצאות התפעוליות קטנו ב-27 מיליון ש״ח. מאידך היה גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 59 מיליון ש״ח, בעיקר עקב התאמת ההפרשה הקבוצתית להלוואות לדיור כנדרש בהוראת בנק ישראל.

2. מגזר עסקים קטנים

כללי

הבנקאות במגזר העסקים הקטנים מספקת מגוון שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי מחזורי פעילות העסק, היקף צריכת האשראי והענף בו פועל העסק.

במגזר מטופלים גם החשבונות הפרטיים של בעלי העסק המקבלים שירות כולל במקום אחד.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר העסקים הקטנים הם הגדלת נתח השוק והרווחיות על ידי הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שירות יעיל וחווית לקוח המותאמת לצרכיהם.

בקשר לפרוייקט "מתקדמים ביחד" ראה לעיל במגזר משקי בית, בפרק זה.

דגשי קו העסקים במגזר העסקים הקטנים הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח.
- **הרחבת ערוצי ההפצה הישירים:** שירותי מענה טלפוני, פקס, מייל, מובייל ואינטרנט מתקדמים.
- פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים המותאמים לצרכי הלקוחות, תוך שימוש במודלים אנליטיים לניתוח ותחזית הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח.
- **ייזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל המוצרים: אשראי מסחרי, אשראי צרכני, סחב"ל, השקעות, שירותי עו"ש ושיפור רמת השירות לצורך הגדלת שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי שרות דיפרנציאלי.
- **שיתוף פעולה עם חברות הקבוצה** לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.
- הגברת השימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה בפעילות מול הלקוחות.

מבנה המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותים ללקוחות עסקיים קטנים עד בינוניים. לקוחות אלו מקבלים את השירותים על ידי צוותים עסקיים בסניפים המתמחים בצרכי המגזר ועל ידי ערוץ אינטרנט ייחודי ללקוחות המגזר.

המגזר מתמחה במתן פתרונות בנקאיים הכוללים ייעוץ בנושאי אשראי מסחרי, ייעוץ בהשקעות ובפעילות עסקית שוטפת, תוך פילוחי משנה לפי רמת פעילות וסיכון.

המוצרים העיקריים שמספק המגזר הם מוצרי אשראי והשקעות, מוצרים פיננסיים ייחודיים, וכרטיסי אשראי.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר:

מגזר העסקים הקטנים בפרט פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו:

בשנה האחרונה לא חלו שינויים מהותיים במגזר העסקים הקטנים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בבנקאות לעסקים הקטנים:

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם:

- יכולות ניהוליות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים, במרכזים העסקיים.
- היכרות עם הלקוח ובכלל זה עם מצבו הפיננסי והסיכוי/ סיכון הגלום בפעילות עמו.
- מעקב שוטף אחר השינויים החלים בשוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון ; ניהול ובקרת סיכוני אשראי.
- איכות: שמירה על הכללים בתיעוד עקבי ושיטתי תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: הגדלת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג העסקים.
- הגברת החשיפה והזמינות של הערוצים הישירים ללקוחות.
- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם הן יתרון יחסי של מגזר העסקים הקטנים ומהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- הכשרת משאב אנושי איכותי בעל מיומנות גבוהה והיכרות עם תחומי פעילות הלקוחות.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.

תחליפים למוצרים ולשירותים
התחרות על מגזר העסקים הקטנים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות. המתחרים הישירים הינם כל הבנקים המסחריים בארץ וחברות הביטוח.

אשראי עסקי - חברות ביטוח, חברות כרטיסי אשראי, ספקים.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וקופות.

תחרות
התחרות עימה מתמודד הבנק במגזר בנקאות לעסקים הקטנים נמצאת בשנים האחרונות במגמת התחזקות. המתחרים עמם מתמודד הבנק כוללים את כל הבנקים המסחריים בארץ ולאחרונה אף את חברות כרטיסי האשראי וחברות הביטוח.

הבנק מתמודד בתחרות תוך שימוש ביתרונות הפריסה הרחבה, כח האדם המקצועי והמיומן בתחומי הבנקאות השונים ויכולת עיבוד מידע המאפשרת לו ליזום ולהציע ללקוחות מוצרים ושירותים איכותיים המתאימים לצורכיהם.

מבנה התחרות
התחרות העיקרית היא בין הבנקים הגדולים. בשנים האחרונות מרחיבים הבנקים הקטנים יותר את פעילותם במגזר זה על ידי פעילות שיווקית ושימוש באסטרטגיית מחיר.

בנוסף מתפתחת לאחרונה תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי (על ידי כרטיסי ספק) וחברות הביטוח המגלות עניין במימון עסקים קטנים.

ההוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, צפויות להגביר את התחרות בין הבנקים גם במגזר זה.

מוצרים ושירותים של המגזר
השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פיתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי. כמו כן כולל הטיפול שירותים בנקאיים לעובדי ולמנהלי החברות.

בתחום ההשקעות, מציע לאומי מגוון פיקדונות וחסכונות חד פעמיים בתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, חסכונות, קופות גמל וקרנות נאמנות.

בנוסף, השקיע לאומי משאבים רבים בפיתוח והגיע לרמת זמינות גבוהה ורב ערוצית (טלפון, פקס, מייל, מובייל ואינטרנט) על מנת לאפשר ללקוחות ממשק יעיל עם הבנק לביצוע פעילות וקבלת מידע בכל מקום ובכל שעה.

לקוחות
הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים בפעילות עסקית (קטנה-בינונית) מגוונת ובמספר רב של ענפים ותחומים. פרטים נוספים ראה לעיל בפרק תיאור מגזרי הפעילות.

שיווק והפצה
מגזר העסקים הקטנים מתבסס על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, מערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שירות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. לאומי רואה חשיבות אסטרטגית ברשת הפצה רחבה, ולכן ברוב סניפי החטיבה הבנקאית קיימים צוותים לטיפול בלקוחות המגזר, תוך דגש על העמקת ההכרות עם הלקוחות וצרכיהם ומציאת פתרונות הולמים עבורם. הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע מתקדמות המאפשרות יזום כלפי לקוחות קיימים ולקוחות פוטנציאלים.

הון אנושי
בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר עסקים קטנים ב-1,922 משרות מזה 476 סגל ניהולי לעומת 1,847 משרות מזה 483 סגל ניהולי אשתקד.

העובדים המועסקים במגזר הנם בעיקר עובדים בעלי הכשרה אקדמאית. בנוסף מקבלים העובדים באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי בנקאות שונים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים קטנים:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2013							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	**752**	**22**	**1**	**3**	**289**	**47**	**11**	**1,125**
בינמגזרי	**(87)**	**(3)**	**-**	**(2)**	**(65)**	**(14)**	**(5)**	**(176)**
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	**350**	**117**	**26**	**-**	**78**	**15**	**2**	**588**
בינמגזרי	**2**	**(44)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(42)**
סך הכנסות	**1,017**	**92**	**27**	**1**	**302**	**48**	**8**	**1,495**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**78**	**(1)**	**-**	**-**	**21**	**13**	**1**	**112**
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	**683**	**57**	**16**	**-**	**132**	**33**	**4**	**925**
בינמגזרי	**2**	**4**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6**
רווח לפני מיסים	**254**	**32**	**11**	**1**	**149**	**2**	**3**	**452**
הפרשה למיסים על הרווח	**91**	**10**	**4**	**-**	**54**	**-**	**1**	**160**
רווח לאחר מיסים	**163**	**22**	**7**	**1**	**95**	**2**	**2**	**292**
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**(4)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(4)**
רווח נקי	**163**	**18**	**7**	**1**	**95**	**2**	**2**	**288**
תשואה להון								**17.2%**
יתרה ממוצעת של נכסים	**13,966**	**907**	**23**	**90**	**6,474**	**877**	**262**	**22,599**
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**13,956**	**893**	**23**	**90**	**6,473**	**877**	**262**	**22,575**
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**16,584**	**1,526**	**-**	**-**	**3,888**	**612**	**94**	**22,704**
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**16,551**	**-**	**-**	**-**	**3,784**	**612**	**94**	**21,041**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**11,430**	**731**	**21**	**56**	**6,409**	**989**	**262**	**19,898**
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	**-**	**-**	**3,081**	**-**	**-**	**-**	**-**	**3,081**
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**-**	**-**	**6,411**	**-**	**-**	**9**	**-**	**6,420**
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	**210**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**210**
מרווח מפעולות מתן אשראי	**543**	**19**	**1**	**1**	**203**	**18**	**4**	**789**
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	**122**	**-**	**-**	**-**	**21**	**15**	**2**	**160**
סך כל הכנסות ריבית, נטו	**665**	**19**	**1**	**1**	**224**	**33**	**6**	**949**
יתרת אשראי לציבור	**14,300**	**903**	**28**	**81**	**6,730**	**957**	**300**	**23,299**
יתרת פיקדונות הציבור	**17,882**	**-**	**-**	**-**	**4,150**	**666**	**132**	**22,830**

מגזר עסקים קטנים (המשך):

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל: בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל: נדל"ן	סך הכל
	2012							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	724	24	1	4	298	39	7	1,097
בינמגזרי	(59)	(6)	(1)	(3)	(92)	(9)	(3)	(173)
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	339	108	23	-	66	14	1	551
בינמגזרי	3	(47)	-	-	-	-	-	(44)
סך הכנסות	1,007	79	23	1	272	44	5	1,431
הוצאות בגין הפסדי אשראי	74	-	-	-	7	3	-	84
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
לחיצוניים	649	52	12	-	109	29	3	854
בינמגזרי	1	3	-	-	-	-	-	4
רווח לפני מיסים	283	24	11	1	156	12	2	489
הפרשה למיסים על הרווח	100	7	4	-	55	1	-	167
רווח לאחר מיסים	183	17	7	1	101	11	2	322
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	(2)	-	-	-	-	-	(3)
רווח נקי	182	15	7	1	101	11	2	319
תשואה להון								21.1%
יתרה ממוצעת של נכסים	13,105	840	24	101	5,876	668	174	20,788
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	13,097	827	24	98	5,874	668	174	20,762
יתרה ממוצעת של התחייבויות	14,907	1,430	-	-	3,282	528	66	20,213
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	14,848	-	-	-	3,163	528	66	18,605
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,993	665	23	75	5,810	669	174	18,409
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,175	-	-	-	-	2,175
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	4,748	-	-	5	-	4,753
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	226	-	-	-	-	-	-	226
מרווח מפעולות מתן אשראי	519	18	-	1	182	16	3	739
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	146	-	-	-	24	14	1	185
סך כל הכנסות ריבית, נטו	665	18	-	1	206	30	4	924
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012	13,470	874	29	107	6,137	883	233	21,733
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012	15,505	-	-	-	3,482	622	57	19,666

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות
האשראי במגזר עסקים קטנים עלה בסך 1.6 מיליארד ש״ח, בשיעור 7.2%, בעיקר בגין פעילות בארץ. פיקדונות הציבור עלו בסך בכ-3.2 מיליארד ש״ח, בשיעור של 16.1% הגידול נובע מפעילות בארץ.

שינויים עיקריים ברווח הנקי
הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים הסתכם בשנת 2013 ב-288 מיליון ש״ח בהשוואה ל-319 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הירידה ברווח נובעת מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 28 מיליון ש״ח עקב גידול בהוצאות בבנק ובשלוחה בבריטניה ומגידול בהוצאות התפעוליות בסך 73 מיליון ש״ח. הירידה קוזזה חלקית מגידול בהכנסות בסך 64 מיליון ש״ח.

הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים בארץ הסתכם ב-284 מיליון ש״ח בשנת 2013 לעומת רווח בסך 306 מיליון ש״ח ב-2012. הרווח הנקי בפעילות חו״ל הסתכם בסך של 4 מיליון ש״ח בשנת 2013 לעומת 13 מיליון ש״ח בשנת 2012, הירידה ברווח הינה בעיקר בגין גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשלוחות בבריטניה וברומניה.

3. מגזר בנקאות עסקית

כללי

מגזר הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לתאגידים גדולים, חלקם בעלי פעילות רב לאומית, וכן לקוחות שעיקר עיסוקם בתחומי הבנייה והנדל"ן/פרויקטים של תשתית. הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם. השירותים הניתנים מבוססים על מתן פתרון כולל לצרכי הלקוח, תוך ראיית מגוון עסקיו, בין היתר: אשראי לסוגיו, מימון וסחר בינלאומי, שירותי השקעות, פעילות בשוק ההון, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכוני שוק באמצעות חדרי העסקאות, עסקאות מורכבות (פרויקטים, מיזוגים ורכישות ארגון סינדיקציות), וכיוב'. מחוץ לישראל, ניתנים שירותים למגזר העסקי באמצעות שלוחות הבנק - בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי בריטניה, בנק לאומי רומניה.

מבנה המגזר

המגזר לבנקאות עסקית מנוהל בישראל על ידי החטיבה העסקית - מסחרית והחטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן ומטופל על ידי המערך העסקי ומערך בנייה ונדל"ן, המפעילים יחדיו שבעה סקטורים עסקיים. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח. המגזר מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות לכל סוגי החברות בענפים השונים. חשבונות הלקוחות מנוהלים בעיקר בשלוחות עסקיות המתמחות בטיפול בלקוחות גדולים ובעלי פעילות מגוונת והממוקמות בסניפים מרכזיים, וכן בשלוחות הבנק בחו"ל. עסקאות מיוחדות/מורכבות כגון מימון רכישת אמצעי שליטה, בדיקת תוכניות השקעה ומימון פרויקטים, פעילות סחר בין-לאומי, מימון חייבי חו"ל/חייבים מקומיים, מכירת חובות וסינדיקציות ועוד מלוות על ידי יחידות ייעודיות המתמחות בטיפול בעסקות מסוג זה, בשל מורכבותן ורמת הסיכון הגלומה בהן.

מערך אשראים מיוחדים, הפועל במסגרת המגזר, מטפל בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים, תוך ניסיון לסייע בהבראת לקוחות פעילים וגביית חובות לקוחות עסקיים שלא ניתן לשקמם.

להלן שבעת הסקטורים העיסקיים במערך העסקי ובמערך בניה ונדל"ן:

א. סקטור טכנולוגיה, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום ההייטק, התקשורת והתעשייה הביטחונית.

ב. סקטור צריכה ומסחר המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום תעשיית המזון והמשקאות, המלונאות, המדיה, הרשתות הקמעונאיות, יבואני מוצרי צריכה, יבואני סחורות חקלאיות, עץ ומתכות.

ג. סקטור תעשיה, תחבורה ומוסדות ציבור המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום התעשיה, חברות התעופה, יבואני הרכב, הליסינג, התעופה והרשויות המקומיות.

ד. סקטור כימיה, אנרגיה וחברות החזקה המתמחה במתן שירותים לחברות החזקה וללקוחות עסקיים בעיקר מתחום הכימיה, תעשיית הפרמצבטיקה וחברות האנרגיה והדלק.

ה. סקטור חברות בניה, המספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות הגדולים במשק בתחום הבניה והנדל"ן בארץ ובחו"ל.

ו. סקטור יזמות נדל"ן, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים לרבות מדרג הביניים (Middle Market), כשעיקר הפעילות היא במימון ענף המגורים המטופל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan).

ז. סקטור תשתיות, העוסק במימון פרויקטי תשתית לאומיים בשיטת P.P.P. (Public Private Partnership) המבוססים על שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי ובמתן שירותים ללקוחות עסקיים בתחום קבלנות הביצוע והתשתיות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

היעד המרכזי של המגזר הוא להעמיק את יתרונו היחסי, להעניק שירות מיטבי ללקוחות המגזר ולהמשיך לתרום לרווחיות הקבוצה. כל זאת, תוך בחינה זהירה ושקולה של החשיפות הנובעות מפעילות הלקוחות והסיכונים הייחודיים לכל ענף משק. במקביל, פועל המגזר להגדיל את מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

לאור ההאטה בפעילות העסקית שחלה בשנת 2013, המשיך המגזר ביישום מדיניות אשראי שקולה תוך הבחנה בין רמות הסיכון השונות ובהתאמה קביעת מרווחי האשראי ותנאיו.

מימון הפעילות העסקית במוקדים העיקריים של הבנק בחו"ל, תורם לפיזור סיכונים באמצעות חשיפה לסביבות מאקרו כלכליות שונות ולמאפיינים שונים של לקוחות.

בחודש מרס 2013 התקבלה החלטת הבנק על סגירת סניף בורסת היהלומים של הבנק. יישום ההחלטה החל במועד קבלתה וימשך בשנת 2014. כמו כן, החליט הבנק בתחילת שנת 2014 על סגירת פעילות מחלקת היהלומים והתכשיטים בשלוחת הבנק בניו יורק, שיישומה ימשך על פני השנים 2014-2015.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

המגבלות הרלוונטיות במיוחד למגזר הבנקאות העסקית הן המגבלות על גובה החבויות של לווים גדולים וקבוצות הלווים הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין 313 וכן המגבלה על פי הוראת ניהול תקין 323 המתייחסת ליתרת האשראי לכלל העסקאות לרכישת אמצעי שליטה.

למידע נוסף ראה בפרק החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם, ריכוזיות האשראי.

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל (הוראה מספר 315) כאשר סך כל החבויות של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי (על בסיס לא מאוחד), נחשב עודף זה כחריגה לצורך ריכוזיות חבויות ענפית. במקרה זה נדרש לבצע הפרשה נוספת להפסדי אשראי בגין סכום החריגה.

שיעור הריכוזיות בבנק לענפים השונים (כולל הנדל"ן) לסוף 2013 עומד במגבלה הרגולטורית.

במערך הנדל"ן מימון הפרויקטים במתכונת הליווי הסגור נשען בין היתר על קיומה של מערכת תפעולית להפקדת תשלומים מרוכזי יחידות דיור בפרויקטים בליווי על בסיס שיטת השוברים וכן להוצאת ערבויות מכר בנוסח אחיד, וזאת בהתאם לחקיקה ולהוראות בנק ישראל.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

שנת 2013 אופיינה בירידה בביקוש לאשראי עסקי בנקאי זאת על רקע האטה בפעילות העסקית ובמיעוט עסקאות מימון גדולות.

הציפיות לשנת 2014 הינן להמשך צמיחה כלכלית מתונה בעולם ובארץ, אשר תשליך הן על לקוחות יצואנים והן על לקוחות הפועלים בשוק המקומי. הפעילות העסקית תושפע מהמצב המאקרו כלכלי כגון, התאוששות הצמיחה בארה"ב ואירופה, ייסוף השקל ועוד נתוני מאקרו נוספים, שישפיעו על החלטות ההשקעה של החברות הגדולות במשק הישראלי.

לאור זאת, מנהל המגזר העסקי את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובהתמקדות בלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחויות וההשלכות עליהם.

שנת 2013 בתחום הנדל"ן אופיינה בפעילות ערה בשוק המגורים תוך שמירה על רמת סיכון דומה לשנת 2012, וכן המשך ההתערבות השלטונית/הרגולטורית, זאת על רקע מחירי הדיור שהמשיכו לעלות (אם כי בקצב מתון בהשוואה לשנים קודמות).

שוק הנדל"ן המניב למשרדים, אשר משרת את המגזר העסקי ונמצא במתאם גבוה עם צמיחת התוצר העסקי, וכן שוק הנדל"ן המסחרי המושפע במידה רבה מהתפתחויות בצריכה הפרטית של משקי הבית, שמרו על יציבות יחסית במהלך השנה אשר, בשלב זה, באה לידי ביטוי בשמירה על שיעורי תפוסה גבוהים יחסית ודמי שכירות יציבים. יציבות זוהתה גם בתחום התשתיות הלאומיות, בו נמשך הגידול המתון בפרויקטים לאומיים, וכן בתחום הביצוע והתשתית, אשר נהנה בשנים האחרונות מהגידול בהיקפי הבנייה למגורים ובנייה שלא למגורים.

בשנת 2014 צפויה הפעילות בתחום הנדל"ן להיות מושפעת מהמצב המאקרו כלכלי, מההתערבות השלטונית/הרגולטורית (במיוחד בשוק המגורים), השלמות בנייה (במיוחד בשוק המשרדים) וכן מהיקפי ההשקעות של המדינה בתחום התשתיות הלאומיות.

למידע נוסף בנושא הכלכלה העולמית ראה בפרק התפתחויות עיקריות במשק.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בניתוח צרכי הלקוחות ובעבודה השוטפת עמם, בניתוח ומדידת סיכוני האשראי והערכות לווים ובמעקב והבקרה אחר פעילות הלקוחות. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: יכולות ניהוליות, מקצועיות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים (מול הלקוח ובתוך הארגון), הכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עמו. כמו כן, הכרת השוק על מגזריו ומעקב שוטף אחר השינויים החלים בו, במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון. נדרשת גם רמת מיומנות גבוהה בתכנון חבילות מימון מורכבות, ניהול תקין ובקרה בעת ליווי פרויקטים, השקעה מתמדת בכלי עזר טכנולוגיים, שקידה על הענקת שירות ומתן מענה לצרכיהם הבנקאיים של הלקוחות, תוך עמידה בזמני תגובה נאותים, ניהול ובקרת סיכוני אשראי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

בשנים האחרונות הולכת וגוברת המעורבות של שוק ההון - אם באמצעות הנפקת אג"ח ואם על ידי מתן הלוואות ישירות על ידי הגופים המוסדיים.

מאחר והמקורות העומדים לרשות הבנק לצורך העמדת מימון לזמן ארוך מוגבלים ביחס למקורות העומדים לזמן קצר ובינוני, הבנק פועל בתחום מימון פרויקטים והשקעות ארוכי טווח (בעיקר פרויקטי תשתית ונכסים מניבים) לשיתוף משקיעים מוסדיים ובנקים אחרים במימון פרויקטים אלה באמצעות שילובם בקבוצות מימון (סינדיקציה).

מוצרים ושירותים של המגזר

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי (לרבות מימון בביטוח אשראי או חברות ביטוח פרטיות של פרויקטים בחו"ל), מימון וליווי פרויקטים לאומיים ובינלאומיים, מימון מיזוגים ורכישות, ארגון סינדיקטים, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכוני מטבע, סיכוני ריבית ושינויים במחירי סחורות. כמו כן, הטיפול כולל יזום שירותים בנקאיים, למנהלים ולעובדי החברות.

המימון בתחום הבניה והנדל"ן נעשה על ידי שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים בתהליך קבלת ההחלטות והבקרה אחר הליווי הפיננסי הניתן לפרויקטים ולנכסים השונים. המימון נעשה תוך מכוונות לגיוון תיק האשראי והבחנה בין המגזרים השונים - מגורים, נכסים מניבים בייעוד למסחר ומשרדים, בניה לתעשייה ומסחר. מימון פרויקטים למגורים יבוצע ככלל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan) המאפשרת פיקוח צמוד בתדירות גבוהה על הפרויקט המלווה.

ליווי תחום הבניה והנדל"ן,כולל גם את מתכונת המימון המיוחדת לפרויקטים תשתיתיים לאומיים בשיטות ה- P.P.P. (Public Private Partnership) לסוגיהן. ניתוח עסקאות אלו ובניית חבילת המימון המתאימה, נעשים תוך התייחסות לאופי הפרויקט, ניתוח יכולת שירות החוב, היקף זכות החזרה ליזמים, מגבלת חוזה ההקמה והתפעול ומגבלות טכניות וכו'.

כמו כן, במסגרת המימון של תחום הבניה והנדל"ן, המגזר מטפל גם במתן אשראי, בליווי הייזום והפיתוח של פרויקטים בנדל"ן ומלונאות ורכישת נכסים מניבים באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל.

לקוחות
הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים ברובם במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם, החברות הן בחלקן ציבוריות ממגוון ענפי משק שונים, בעלות מבנה ארגוני מורכב הכולל מספר רבדים של ניהול ומוטת שליטה רחבה.

שיווק והפצה
השירות והשיווק ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות המתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח ומרכזים את שירותי הקבוצה מולו.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו
מעמד הבנקים הישראליים כממנים בלעדיים של החברות העסקיות הלך ופחת לאורך השנים, כך שמשקל האשראי לסקטור העסקי (כולל עסקים קטנים) שניתן על ידי המערכת הבנקאית עומד על קצת פחות מ-50% במחצית השנייה של 2013.

במגזר קיימת תחרות הן מצד יתר ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל והן מצד הבנקים הקטנים במערכת.

יחד עם זאת, שוק ההון הישראלי והגופים המוסדיים כגון חברות ביטוח וקרנות פנסיה מהווים את עיקר התחרות לאשראי עסקי (בעיקר לחברות הגדולות). בשנים האחרונות ניכרת מעורבות גדולה יותר של הגופים המוסדיים וכפועל יוצא, חלקן של ההלוואות הישירות שמעמידים גופים מוסדיים ללקוחות עסקיים הולך וגדל.

הון אנושי
על מנת להביא לרמה המקצועית הדרושה לעובדים העוסקים בתחום האשראי, קיימת מערכת הדרכה מתאימה. בנושאים ספציפיים קיימת תמיכה של יחידה מתמחה או חיצונית (למשל: יחידת שמאות, צוות רואי חשבון, יחידת ליווי פרויקטים, יחידה למימון סחר בינלאומי, מיזוגים ורכישות, יחידה למימון השתתפויות בסינדיקטים וכו').

מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר בנקאות עסקית (כולל החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן) בשנת 2013 הסתכם ב-1,034 משרות מזה 429 סגל ניהול, לעומת 1,103 משרות מזה 439 סגל ניהולי בשנת 2012. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי שונים של הבנקאות וקורסי ניהול. במהלך העבודה נדרשים העובדים ליכולת ניתוח של בקשות אשראי מורכבות, הובלה של עסקות סבוכות ויכולת למתן שירות ברמה גבוהה ביותר.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות העסקית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל: בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל: נדל"ן	סך הכל
	2013						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	**1,519**	**24**	**-**	**985**	**(1)**	**1**	**2,528**
בינמגזרי	**(675)**	**(5)**	**-**	**(487)**	**21**	**2**	**(1,144)**
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	**196**	**194**	**16**	**176**	**6**	**1**	**589**
בינמגזרי	**52**	**(92)**	**(1)**	**98**	**-**	**-**	**57**
סך הכנסות	**1,092**	**121**	**15**	**772**	**26**	**4**	**2,030**
הכנסות בגין הפסדי אשראי	**(36)**	**(2)**	**-**	**(128)**	**-**	**-**	**(166)**
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
לחיצוניים	**399**	**80**	**7**	**185**	**13**	**3**	**687**
בינמגזרי	**-**	**1**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**
רווח לפני מיסים	**729**	**42**	**8**	**715**	**13**	**1**	**1,508**
הפרשה למיסים על הרווח	**261**	**11**	**3**	**259**	**3**	**-**	**537**
רווח לאחר מיסים	**468**	**31**	**5**	**456**	**10**	**1**	**971**
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**(6)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(6)**
רווח נקי	**468**	**25**	**5**	**456**	**10**	**1**	**965**
תשואה להון							**11.8%**
יתרה ממוצעת של נכסים	**42,647**	**393**	**166**	**23,104**	**232**	**92**	**66,634**
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**41,007**	**367**	**166**	**23,037**	**232**	**92**	**64,901**
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**18,031**	**2,780**	**-**	**5,472**	**1,102**	**163**	**27,548**
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**16,520**	**-**	**-**	**4,907**	**1,102**	**163**	**22,692**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**66,244**	**406**	**166**	**23,507**	**314**	**92**	**90,729**
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	**-**	**-**	**2,366**	**-**	**-**	**-**	**2,366**
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**-**	**-**	**59,059**	**-**	**62**	**-**	**59,121**
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	**212**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**212**
מרווח מפעולות מתן אשראי	**830**	**19**	**-**	**483**	**3**	**1**	**1,336**
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	**14**	**-**	**-**	**15**	**17**	**2**	**48**
סך כל הכנסות ריבית, נטו	**844**	**19**	**-**	**498**	**20**	**3**	**1,384**
יתרת אשראי לציבור	**38,504**	**328**	**166**	**21,446**	**158**	**44**	**60,646**
יתרת פיקדונות הציבור	**16,523**	**-**	**-**	**5,364**	**767**	**162**	**22,816**

מגזר הבנקאות העסקית (המשך):

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2012						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	1,560	28	3	1,139	8	6	2,744
בינמגזרי	(586)	(9)	(3)	(612)	14	-	(1,196)
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	102	189	15	297	8	2	613
בינמגזרי	150	(100)	-	(26)	-	-	24
סך הכנסות	1,226	108	15	798	30	8	2,185
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	991	1	-	(59)	-	-	933
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
לחיצוניים	375	76	17	160	18	4	650
בינמגזרי	-	1	-	-	-	-	1
רווח (הפסד) לפני מיסים	(140)	30	(2)	697	12	4	601
הפרשה (הטבה) למיסים	(52)	7	(1)	246	3	1	204
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(88)	23	(1)	451	9	3	397
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	(4)	-	-	-	-	(5)
רווח נקי (הפסד)	(89)	19	(1)	451	9	3	392
תשואה להון							4.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	49,588	416	165	25,793	495	167	76,624
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	47,320	393	165	25,700	495	167	74,240
יתרה ממוצעת של התחייבויות	20,981	2,676	-	5,574	879	170	30,280
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	18,780	-	-	5,168	879	170	24,997
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	76,624	393	164	26,195	618	167	104,161
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,087	-	-	-	2,087
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	56,814	-	130	-	56,944
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	226	-	-	-	-	-	226
מרווח מפעולות מתן אשראי	949	19	-	508	3	5	1,484
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	25	-	-	19	19	1	64
סך כל הכנסות ריבית, נטו	974	19	-	527	22	6	1,548
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012	44,452	389	166	24,649	392	204	70,252
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012	19,748	-	-	4,989	1,373	171	26,281

שינוים עיקריים בהיקפי הפעילות

במגזר הבנקאות העסקית חלה ירידה באשראי לציבור בכ-9.6 מיליארד ש״ח, 13.7% בעיקר בפעילות בנקאות ופיננסים בארץ. בפיקדונות הציבור חלה ירידה של כ-3.5 מיליארד ש״ח, 13.2% בעיקר בפעילות בארץ.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר בנקאות עסקית הסתכם בשנת 2013 בסך של 965 מיליון ש״ח בהשוואה ל-392 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 146.2%. העלייה ברווח נובעת בעיקר מהכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 166 מיליון ש״ח שנרשמו בשנת 2013 לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 933 מיליון ש״ח שנרשמו אשתקד, עקב קיטון בהפרשה הקבוצתית ועלייה בגביית חובות.

4. מגזר בנקאות מסחרית

כללי

הבנקאות המסחרית - מתמחה במתן מכלול השירותים הפיננסיים לחברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) בכל ענפי המשק. בנוסף מטופלים במגזר זה בעלי העניין של החברות העסקיות הכוללים את בעלי המניות ונושאי משרה בכירים.

השירות והשיווק ללקוחות אלה מתבצעים באופן פרטני הכולל, מימון עסקאות באמצעות מכשירי אשראי תפורים לצרכים הייחודיים של הלקוחות, התאמת מוצרי השקעה ומכשירים פיננסיים לגידור סיכונים, מימון עסקאות סחר בינלאומי, מימון לקוחות הפעילים בשוק ההון וכן חברות הזנק.

הבנקאות המסחרית כוללת גם פעילות מחוץ לישראל באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. חברות המלוות במערך המסחרי ממנפות את הקשרים עם הבנק בארץ לצורך הרחבת פעילותן בחו"ל. שירותים בנקאיים בחו"ל ובכלל זה מתן קווי אשראי למימון סחר בינלאומי, רכישות נדל"ן, ומיזוגים של חברות, ניתנים בעיקר באמצעות לאומי ארה"ב, לאומי בריטניה ולאומי רומניה. השלוחות בארה"ב, בבריטניה וברומניה רואות בהמשך הליווי של חברות אלו, המשך ישיר לפעילות הבנקאית בארץ.

פרטים נוספים על השלוחות בחו"ל ראה להלן בפרק חברות מוחזקות עיקריות.

מבנה המגזר

ניהול המגזר בארץ נעשה על ידי המערך המסחרי, אשר הינו חלק מהחטיבה העסקית מסחרית. מבנה המערך המסחרי הינו מבנה ייחודי במערכת הבנקאות בארץ ומאפשר מתן שירות כוללני ומקיף ללקוחות (one stop shop) ומקנה למערך יתרון תחרותי. הקשר העיקרי עם הלקוחות הינו באמצעות סניפים מסחריים ייעודיים הפרוסים בכל הארץ. למערך המסחרי אגף בסניף מרכזי בת"א ו-23 סניפי עסקים הממוקמים באזורי תעשייה ובערים הגדולות ומשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. הסניפים מתמחים בניהול הפעילות העסקית האופיינית ללקוחות המגזר, ומקנים למערך יתרון תחרותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את יתרונה התחרותי באמצעות הרחבת הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך שימת דגש על מימון לקוחות המאופיינים בפוטנציאל צמיחה וברמת סיכון נאותה ותוך העמדת פתרונות כוללניים לטובת לקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל. אחד המיקודים האסטרטגיים הוא הגברת היתרון והמבילות של לאומי בתחום הייטק, תוך מינוף ההתמחות והמקצועיות של צוותי הייטק במערך המסחרי בשיתוף לאומיטק.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פרטים ראה לעיל בפרק רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות.

התפתחות בשווקים של המגזר ובמאפייני לקוחותיו

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק תעשיה, תשתיות, מסחר ושירותים ונדל"ן וכן בשווקים בחו"ל, ישירות או באמצעות חברות בנות.

הציפיות לשנת 2014 הינן להמשך צמיחה כלכלית מתונה בעולם ובארץ הצפויה להשליך הן על לקוחות יצואנים והן על לקוחות הפועלים בשוק המקומי. לאור זאת, מנהל המערך המסחרי את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובפרט - הלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחות וההשלכות עליהם.

שינויים טכנולוגיים

- עובדי המגזר נעזרים במערכות ממוכנות התומכות בתהליכים שונים המבוצעים בו כגון בקרה, הגדרת יעדים ומדידתם, שיווק ופיתוח עסקים.
- המגזר מעמיד לרשות לקוחותיו כלים טכנולוגיים בדומה לאלה שבשימוש כלל לקוחות הבנק, בין היתר באמצעות הפורטל העסקי המרחיב את מגוון השירותים לנוחות הלקוח העסקי. הבנק ממשיך לשקוד על פיתוח מערכות אלה על מנת לענות על צרכיהם המשתנים והמתפתחים של לקוחות המגזר.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- זיהוי צרכי הלקוח והתאמת פתרונות כוללים מתאימים תוך צמצום זמן התגובה והעלאת רמת השירות.
- הכרות עם הלקוח ובכלל זה, עם מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עימו כבסיס לניהול סיכונים מיטבי.
- טיפוח ההון האנושי והעלאה מתמדת של רמתו המקצועית במהירות הנדרשת לנוכח השינויים בשוק ההון ובסביבה העסקית.
- קיום מערכת בקרה לצמצום סיכוני אשראי והקפדה בנושא הציות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכשרת כוח אדם מקצועי ובעל מיומנויות מגוונות.
- קיום מגוון מוצרים מותאמים לצרכי הלקוחות.
- הקמת מערכת ערוצי הפצה בפריסה התואמת את הפוטנציאל העסקי.
- הקמה ופיתוח אמצעים טכנולוגיים לשירות הלקוחות והעובדים.

תחרות

גורמי התחרות במגזר פעילות זה, הן בתחום האשראי והן בתחום ההשקעות, הינם כל הבנקים הפועלים בארץ (מקומיים וזרים), בנקים בחו"ל, גופים הפעילים בשוק ההון וחברות ביטוח. חברות הביטוח מתחרות הן בתחום האשראי והן בתחום שירותי ההשקעות על לקוחות המגזר ובתי ההשקעות הפרטיים מתחרים בתחום ההשקעות. בשנים האחרונות התמודד הבנק במגזר הבנקאות המסחרית עם תחרות הולכת ומתגברת מצד כל הגורמים.

הון אנושי

- מספר המשרות הממוצע שיוחס בשנת 2013 למגזר הסתכם ב-1,844 משרות מזה 769 סגל ניהול, לעומת 1,899 משרות מזה 779 סגל ניהולי בשנת 2012.
- הסניפים והמטות מאוישים בעיקר בעובדים ומנהלים בעלי השכלה אקדמאית. בנוסף עוברים העובדים והמנהלים הכשרה מקצועית בניהול הפעילות העסקית האופיינית ומותאמת ללקוחות המערך.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות המסחרית:

						פעילות חו"ל		
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	נדל"ן	סך הכל
	2013							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	**583**	**10**	**-**	**357**	**571**	**-**	**135**	**1,656**
בינמגזרי	**20**	**(2)**	**-**	**(162)**	**(87)**	**-**	**(46)**	**(277)**
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	**223**	**78**	**45**	**62**	**70**	**7**	**7**	**492**
בינמגזרי	**125**	**(34)**	**(4)**	**(4)**	**-**	**-**	**-**	**83**
סך הכנסות	**951**	**52**	**41**	**253**	**554**	**7**	**96**	**1,954**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(27)**	**(1)**	**-**	**(1)**	**89**	**-**	**126**	**186**
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	**551**	**34**	**39**	**66**	**342**	**4**	**39**	**1,075**
בינמגזרי	**-**	**1**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**
רווח (הפסד) לפני מיסים	**427**	**18**	**2**	**188**	**123**	**3**	**(69)**	**692**
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	**155**	**5**	**1**	**68**	**58**	**1**	**(11)**	**277**
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**272**	**13**	**1**	**120**	**65**	**2**	**(58)**	**415**
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**(3)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(3)**
רווח נקי (הפסד)	**272**	**10**	**1**	**120**	**65**	**2**	**(58)**	**412**
תשואה להון								**9.0%**
יתרה ממוצעת של נכסים	**24,511**	**357**	**258**	**8,184**	**14,985**	**-**	**3,047**	**51,342**
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**22,842**	**347**	**257**	**8,160**	**14,784**	**-**	**2,993**	**49,383**
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**36,899**	**1,082**	**-**	**2,521**	**10,877**	**-**	**247**	**51,626**
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**36,295**	**-**	**-**	**2,440**	**10,684**	**-**	**238**	**49,657**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**27,237**	**306**	**262**	**8,104**	**14,770**	**-**	**3,047**	**53,726**
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	**-**	**-**	**5,005**	**-**	**-**	**148**	**-**	**5,153**
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**-**	**-**	**45,120**	**-**	**-**	**1,532**	**-**	**46,652**
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	**653**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**653**
מרווח מפעולות מתן אשראי	**541**	**8**	**-**	**186**	**267**	**-**	**85**	**1,087**
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	**62**	**-**	**-**	**9**	**217**	**-**	**4**	**292**
סך כל הכנסות ריבית, נטו	**603**	**8**	**-**	**195**	**484**	**-**	**89**	**1,379**
יתרת אשראי לציבור	**23,320**	**321**	**238**	**8,481**	**14,276**	**-**	**2,994**	**49,630**
יתרת פיקדונות הציבור	**38,792**	**-**	**-**	**2,666**	**10,206**	**-**	**214**	**51,878**

מגזר בנקאות מסחרית (המשך):

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל: בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל: שוק ההון	פעילות חו"ל: נדל"ן	סך הכל
	2012							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	512	12	12	364	582	-	138	1,620
בינמגזרי	91	(4)	(12)	(169)	(88)	-	(47)	(229)
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	252	72	43	53	76	9	12	517
בינמגזרי	75	(36)	-	-	-	-	-	39
סך הכנסות	930	44	43	248	570	9	103	1,947
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	46	-	-	(4)	40	-	94	176
הוצאות תפעוליות ואחרות								
לחיצוניים	484	31	96	64	355	6	46	1,082
בינמגזרי	(1)	1	-	1	-	-	-	1
רווח (הפסד) לפני מיסים	401	12	(53)	187	175	3	(37)	688
הפרשה (הטבה) למיסים	142	4	(19)	66	64	1	(6)	252
רווח (הפסד) לאחר מיסים	259	8	(34)	121	111	2	(31)	436
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(2)	-	-	-	-	-	(2)
רווח נקי (הפסד)	259	6	(34)	121	111	2	(31)	434
תשואה להון								10.0%
יתרה ממוצעת של נכסים	23,578	321	237	8,311	15,467	-	3,282	51,196
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	22,800	312	237	8,299	15,253	-	3,223	50,124
יתרה ממוצעת של התחייבויות	35,149	957	61	2,805	11,150	-	364	50,486
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	34,167	-	61	2,690	10,964	-	357	48,239
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	26,872	270	265	9,285	14,633	-	3,282	54,607
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	3,790	-	-	157	-	3,947
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	40,809	-	-	2,110	-	42,919
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	685	-	-	-	-	-	-	685
מרווח מפעולות מתן אשראי	523	8	-	184	269	-	86	1,070
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	80	-	-	11	225	-	5	321
סך כל הכנסות ריבית, נטו	603	8	-	195	494	-	91	1,391
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012	22,846	297	122	8,271	15,350	-	3,022	49,908
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012	35,889	-	-	2,751	11,162	-	306	50,108

שינויים עיקריים בהיקפי הפעילות

האשראי לציבור ירד בכ-0.3 מיליארד ש״ח 0.6%. פיקדונות הציבור גדלו בכ-1.8 מיליארד ש״ח 3.5%, עקב גידול בפעילות בארץ בסך 2.8 מיליארד ש״ח אשר קוזז מקיטון בפעילות חו״ל בסך 1.0 מיליארד ש״ח.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר הבנקאות המסחרית הסתכם בשנת 2013 בסך 412 מיליון ש״ח בהשוואה ל-434 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 5.1%.

הקיטון ברווח נובע בעיקר מירידה בפעילות בחו״ל בסך של כ-73 מיליון ש״ח, עקב גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-81 מיליון ש״ח בשלוחות בארה״ב ובבריטניה. הקיטון קוזז מעלייה ברווח בפעילות בארץ בסך של כ-51 מיליון ש״ח, הנובע בעיקר מרישום הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 29 מיליון ש״ח בשנת 2013 עקב עלייה בגביית חובות לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 42 מיליון ש״ח בשנת 2012.

5. מגזר בנקאות פרטית

כללי

הבנקאות הפרטית נותנת שירותים לקהל הלקוחות העשירים בארץ ובעולם. הפעילות הינה באמצעות מרכזים ייחודים בארץ, המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל, וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשוויץ, בלוקסמבורג, באורוגוואי ובג'רסי. בנוסף, פועלות נציגויות של הקבוצה באירופה, אמריקה הלטינית וקנדה. בישראל פועלות נציגויות של לאומי שוויץ, לאומי לוקסמבורג ולאומי ארה"ב.

מבנה המגזר

קו הבנקאות הפרטית מיושם בישראל בדרך של מתן שירות יוקרתי ואישי באמצעות צוותים מקצועיים הפזורים בשבעה מרכזים ייחודיים ברחבי הארץ, המשרתים תושבי ישראל ותושבי חוץ לפי שפתם ומכירים את צרכיהם, העדפותיהם ותחומי התעניינותם של הלקוחות.

מחוץ לישראל ניתנים שירותי הבנקאות הפרטית, במסגרת חברות הבנות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

חזון הבנקאות הפרטית הינו להיות "הבנקאי הפרטי הנבחר של הלקוח, בבנקאות הפרטית המובילה בישראל". חזון זה מדגיש מספר ערכי ליבה: מוכוונות וקירבה לכל לקוח קיים ופוטנציאלי, רווחיות תיק הנכסים של הלקוח, רמת מקצוענות ומצוינות בשירות וכל זאת תוך טיפוח צוותים מקצוענים, יוזמים ותחרותיים ובעלי אוריינטציה למתן שירות ברמה גבוהה.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות הפרטית בארץ פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וגופים נוספים. בחו"ל, שלוחות ונציגויות הבנק פועלות מכוח היתרי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל וכן כפופות לרגולציה המקומית בארצותיהן.

בשנים האחרונות הבנקאות הפרטית עוברת תהליך התאמה לשינויים הן ברגולציה והן באכיפה הבין מדינתית. כבנקים אחרים בעולם, בנק לאומי מתאים עצמו לשינויים אלו.

למידע נוסף בנושא FATCA ראה לעיל בפרק רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות.
למידע נוסף בנושא "לקוחות אמריקאיים" ראה להלן בפרק הליכים משפטיים.

התפתחויות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

המציאות העסקית מאופיינת ברמת אי וודאות גבוהה, בהתעצמות הסיכונים, בתנאי תחרות מוגברת, בשינויים רגולטורים מהותיים, ובשינוי מוקדי הצמיחה של העושר העולמי למזרח.

שינויים טכנולוגיים

לרשות מגזר הבנקאות הפרטית עומדות מערכות טכנולוגיות מתקדמות המספקות דיווחים מפורטים ללקוח בקשר עם השקעותיו ונכסיו, ומסייעת ליועץ בניהול מעקב טוב יותר אחר תיקי הלקוחות.

לרשות הלקוחות עומדים אתרים מתקדמים, חדשניים ודינאמיים, המסייעים בהצגת הבנק והקבוצה ומגוון פעילויותיו ברחבי העולם. המידע ואופן הצגתו משמשים ככלי שיווקי ממדרגה ראשונה מול הלקוחות ומול המתחרים בארץ ובעולם.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר הבנקאות הפרטית

- מגוון פתרונות ומוצרים מקיפים ומתקדמים לניהול נכסי הלקוחות ומענה לצרכיהם.
- ייעוץ ללקוחות באמצעות צוות מקצועי המגובה באנליסטים ובמערכות מידע.
- מתן שירותי VIP אישיים ומותאמים, מעבר לשירותים פיננסיים שוטפים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- כח אדם מיומן ומוסמך בעל רמת מקצועיות ויכולת שירות גבוהות.
- מוניטין ופריסה בינלאומית של מרכזי פעילות ברחבי העולם.
- יישום אמצעי בקרה על מכלול הפעילויות.
- הקמה, תחזוקה ושדרוג של מערכות מידע טכנולוגיות מתקדמות.
- הצעת מגוון רחב של מוצרים ושירותים פיננסיים.

שיווק וקידום מכירות
מטרת השיווק היא להגדיל את בסיס הלקוחות תוך יצירת בידול תדמיתי הן בתוך הקבוצה והן כלפי המתחרים. בנוסף, פועל הבנק לשימור הלקוחות ולהגדלת חלקו של הבנק בתיק נכסי הלקוח. שיווק הבנקאות הפרטית נעשה באמצעות פרסום תדמיתי בעיתונות הפונה לקהל יעד אמיד, אירועי לקוחות, כנסים מקצועיים, חסויות ושיתופי פעולה עם מוסדות תרבות וקהילה מובילים בארץ ובעולם, דיוור ישיר ואינטרנט.

תחרות
במגזר הבנקאות הפרטית, לאומי מתחרה בארץ עם בנקים ישראליים ועם נציגויות מקומיות של בנקים זרים הפונים לאותו קהל יעד. בחו"ל מתחרה הבנק עם בנקים ובתי השקעות מקומיים המציעים שירותי בנקאות פרטית והשקעות וכן עם שלוחות ונציגויות של בנקים ישראליים.

הון אנושי
בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר ב-806 משרות מזה 419 סגל ניהולי לעומת 875 משרות מזה 454 סגל ניהולי בשנת 2012.

עובדי הבנקאות הפרטית עוברים הכשרה מקיפה הכוללת קורסים מקצועיים והכשרה ניהולית מגוונים. כמו כן, עוברים העובדים סדנאות מגוונות להקניית מיומנויות שירות גבוהה.

הסכמי שיתוף פעולה
כאמור, מגזר הבנקאות הפרטית מציע ללקוחות מגוון רחב של מוצרים במסגרת ארכיטקטורה פתוחה (Open Architecture) המתבטא בשיתוף פעולה עם גופים בינלאומיים. באמצעות שיתופי פעולה אלו, מציע לאומי מגוון מוצרי השקעה מתקדמים, המהווים מוקד משיכה למשקיעים תושבי חוץ - הן קיימים והן חדשים - המגדילים את היקף הנכסים שהם מחזיקים בקבוצה.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות פרטית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל: בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל: שוק ההון	פעילות חו"ל: משכנתאות	פעילות חו"ל: נדל"ן	סך הכל
	2013									
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	(155)	-	-	1	6	40	-	37	(1)	(72)
בינמגזרי	232	-	-	(1)	6	147	-	(23)	4	365
הכנסות שאינן מריבית:										
מחיצוניים	(27)	1	172	-	17	172	193	4	1	533
בינמגזרי	63	1	(1)	-	1	13	-	-	-	77
סך הכנסות	113	2	171	-	30	372	193	18	4	903
הוצאות בגין הפסדי אשראי	3	-	-	-	2	4	-	-	-	9
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	168	2	73	-	14	384	215	10	2	868
בינמגזרי	1	1	-	-	-	1	1	-	-	4
רווח (הפסד) לפני מיסים	(59)	(1)	98	-	14	(17)	(23)	8	2	22
הפרשה (הטבה) למיסים	(19)	-	33	-	5	10	2	2	-	33
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	(4)	-	-	-	(4)
רווח נקי (הפסד)	(40)	(1)	65	-	9	(31)	(25)	6	2	(15)
תשואה להון										(1.6%)
יתרה ממוצעת של נכסים	1,439	65	31	43	646	8,782	-	858	-	11,864
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	1,328	65	31	43	638	4,146	-	858	-	7,109
יתרה ממוצעת של התחייבויות	18,804	-	6	-	1,426	16,481	-	17	150	36,884
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	18,563	-	6	-	1,419	16,070	-	17	151	36,226
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,763	48	31	25	607	6,511	-	300	-	9,285
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	6,406	-	-	-	1,775	-	-	8,181
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	42,174	-	-	-	34,552	-	-	76,726
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	188	-	-	-	-	-	-	-	-	188
מרווח מפעולות מתן אשראי	18	-	-	-	8	47	-	14	-	87
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	59	-	-	-	4	140	-	-	3	206
סך כל הכנסות ריבית, נטו	77	-	-	-	12	187	-	14	3	293
יתרת אשראי לציבור	1,225	68	31	48	789	3,476	-	818	-	6,455
יתרת פיקדונות הציבור	17,700	-	30	-	1,520	15,384	-	14	146	34,794

מגזר בנקאות פרטית (המשך):

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	סך הכל
	2012									
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	(199)	-	-	1	(4)	41	-	41	(2)	(122)
בינמגזרי	324	-	-	(1)	15	155	-	(26)	5	472
הכנסות שאינן מריבית:										
מחיצוניים	(6)	1	164	-	12	228	201	5	1	606
בינמגזרי	43	1	-	-	-	7	-	-	-	51
סך הכנסות	162	2	164	-	23	431	201	20	4	1,007
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(3)	-	-	-	-	4	-	-	-	1
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	173	2	68	-	12	414	211	12	2	894
בינמגזרי	-	1	-	-	-	2	1	-	-	4
רווח (הפסד) לפני מיסים	(8)	(1)	96	-	11	11	(11)	8	2	108
הפרשה (הטבה) למיסים	(1)	-	32	-	4	-	(6)	2	-	31
רווח נקי (הפסד)	(7)	(1)	64	-	7	11	(5)	6	2	77
תשואה להון										7.9%
יתרה ממוצעת של נכסים	1,891	54	17	35	429	9,860	-	1,029	-	13,315
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	1,792	54	17	35	425	5,220	-	1,029	-	8,572
יתרה ממוצעת של התחייבויות	19,546	-	7	-	1,362	18,417	-	15	189	39,536
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	19,323	-	7	-	1,318	17,818	-	15	189	38,670
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,229	39	10	25	429	7,743	-	360	-	10,835
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	4,953	-	-	-	1,715	-	-	6,668
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	40,193	-	-	-	36,810	-	-	77,003
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	227	-	-	-	-	-	-	-	-	227
מרווח מפעולות מתן אשראי	20	-	-	-	5	57	-	15	-	97
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	105	-	-	-	6	139	-	-	3	253
סך כל הכנסות ריבית, נטו	125	-	-	-	11	196	-	15	3	350
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012	1,775	64	44	44	423	4,919	-	901	-	8,170
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012	19,361	-	-	-	1,407	17,379	-	15	176	38,338

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות במגזר

האשראי לציבור ירד בכ-1.7 מיליארד ש"ח ונובע בעיקר מקיטון באשראי בפעילות חו"ל עקב ייסוף השקל מול מטבעות זרים.

פיקדונות הציבור ירדו בכ-3.5 מיליארד ש"ח 9.2%, הן בפעילות בארץ והן בפעילות בחו"ל.

שינויים ברווח הנקי

ההפסד במגזר הבנקאות פרטית הסתכם בשנת 2013 בסך 15 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 92 מיליון ש"ח. הירידה ברווח נובעת מקיטון בהכנסות בסך 104 מיליון ש"ח, בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בחו"ל בסך של כ-69 מיליון ש"ח.

6. מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון

כללי
מגזר זה מרכז את הניהול הכספי של הבנק והקבוצה, את ניהול חדרי העסקות וכן מרכז את הקשרים ומעניק שירותים שונים לבנקים ומשקיעים מוסדיים. להלן תחומי הפעילות של המגזר:

- ניהול הנוסטרו על דרך של השקעת האמצעים הכספיים העצמיים של הבנק במכשירי השקעה סחירים ולא סחירים וניהול ההשקעות הישירות במניות של חברות סחירות ושאינן סחירות.
- ניהול חדרי עסקאות, המספקים שרותי מסחר ללקוחות הבנק, בעיקר במטבעות, בניירות ערך, ובמכשירים נגזרים.
- ניהול החשיפות לסיכוני השוק - לרבות ניהול חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- ניהול מחירים על ידי קביעת מחירי המעבר (transfer prices), ותמחור עסקות פיננסיות מיוחדות.
- ניהול הפעילות הבנקאית של לקוחות שהם משקיעים מוסדיים.
- הנפקות ציבוריות ופרטיות של לאומי ובכלל זה כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.
- פיתוח מכשירים פיננסיים.

המבנה והאסטרטגיה העסקית של המגזר
פעילות הניהול הפיננסי מבוצעת על ידי חטיבת שוקי הון ובחברות הבנות בארץ ובחו״ל על ידי מנהלי סיכוני שוק בחברות הבנות. הפעילות כוללת את חדרי העסקאות של הבנק, את ניהול הנוסטרו ומתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

האסטרטגיה העסקית של המגזר מתבססת על מדיניות הלימות ההון של הקבוצה, מדיניות ניהול הסיכונים ובכלל זה סיכוני השוק והנוסטרו, תוך תשומת לב לניהול הנזילות השוטפת ולחוסן בתנאי לחץ, וכן מדיניות הריבית והמרווחים הפיננסיים. היעדים העסקיים של המגזר לניהול פיננסי הינם יעדי רווח המותאמים לסיכון, כשהפעילות נעשית במסגרת מערכת של מגבלות לחשיפה לסיכונים שקבע הדירקטוריון. במסגרת יישום האסטרטגיה העסקית, החטיבה מפתחת מכשירים פיננסים מתקדמים, כולל מוצרים מובנים ומוצרים חדשניים בחדר העסקאות, תוך שיתוף פעולה עם מגזרי הפעילות האחרים של הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר
פעילות המגזר כפופה לחוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל.

הבנק נתון לפיקוח של רשויות שונות, בהן: בנק ישראל והפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים והרשות לניירות ערך. שלוחות ונציגויות הבנק בחו״ל פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים וכן כפופות לרגולציה המקומית.

רווח המגזר
רווח המגזר מושפע בעיקר מפעילות הנוסטרו, חדרי העסקאות וניהול ALM וכן התוצאות של החברות הכלולות הריאליות. להלן המרכיבים העיקריים של הרווח הנקי:

- התוצאות של ניהול סיכוני השוק, ובכלל זה השינויים החלים במחירי המעבר. הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים במחירי המעבר נזקפים במלואם למגזר הפיננסי, שאליו מועברים גם כל סיכוני השוק ממגזרי הפעילות האחרים.
- התוצאות של ניהול ההון ובכלל זה גיוס והנפקות הון לציבור.
- רווחים/הפסדים ממימוש ניירות ערך והפרשות לירידת ערך בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינן בעלות אופי זמני ורווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שוק של ניירות ערך למסחר.

- התאמות לשווי שוק של מכשירים נגזרים.
- השפעות הפרשי שער מט"ח/שקל ומדד המחירים לצרכן, לרבות התאמות מתרגום של ההשקעות בחו"ל כולל השפעת המס המתיחס.
- הכנסות/הוצאות הנובעות מהשקעת יעודות לפנסיה, לחופשת יובל, וחופשה רגילה.
- עלויות מסוימות הקשורות להתחייבויות פנסיוניות.
- רווחי חברות כלולות.

ההוצאות התפעוליות של המגזר כוללות בעיקר את ההוצאות התפעוליות הישירות וכן הוצאות עקיפות, הכרוכות בניהול סיכוני השוק, ניהול תיקי ניירות הערך העצמיים (הנוסטרו), וניהול חדרי העסקאות.

התפתחויות עיקריות במגזר
במהלך 2013 במקביל להצטמצמות האשראי במט"ח בישראל, הגדיל הבנק את הסכום ואת המגוון של השקעות במט"ח בשוקי ההון בעולם.

במהלך 2013 המשיך הבנק בהרחבת שירותי התפעול שהבנק מעניק ללקוחות המוסדיים, ובפרט בתפעול קופות גמל וקרנות נאמנות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר
גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: בעיקר הון אנושי, הנתמך במערכות מחשב מתקדמות, והפועל במסגרת מערכת ניהולית יעילה וגמישה של שליטה ובקרה. ההון האנושי נדרש ליכולות ניהוליות, אנליטיות, מקצועיות ומסחריות בתחום שוקי ההון בארץ ובעולם. היכולות מתייחסות גם לפעילות בשוקי ההון וגם לפעילות מול ובשירות לקוחות הבנק. נדרשת התמקצעות והתעדכנות מתמדת בחידושים הפיננסיים ובהתפתחויות המשליכות על שוקי ההון, תוך שקידה על מתן מענה לצרכי הלקוחות ועמידה בזמני תגובה נאותים. תמיכת הפעילות על ידי מערכות ממוכנות זמינות, גמישות, ואמינות מהווה גורם חשוב נוסף להצלחת המגזר.

לקוחות
הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם קרנות נאמנות, קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה, בנקים מסחריים ובנקים להשקעות, וכן לקוחות אחרים הפעילים באופן אינטנסיבי בשוקי ההון.

תחרות
התחרות עימה מתמודד הבנק בתחום פעילות בשוק ההון ובברוקראג' הינה תחרות חזקה מצד בתי השקעות ובנקים מקומיים וזרים.

הון אנושי
בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר בכ-682 משרות מזה 313 סגל ניהול לעומת 662 משרות מזה 303 סגל ניהולי בשנת 2012. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים וקורסי ניהול.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון:

	לשנת 2013	לשנת 2012
	(במיליוני ש"ח)	
הכנסות ריבית, נטו		
מחיצוניים	**(821)**	184
בינמגזרי	**1,513**	198
הכנסות שאינן מריבית:		
מחיצוניים	**1,531**	845
בינמגזרי	**(223)**	(245)
סך הכנסות	**2,000**	982
הכנסות בגין הפסדי אשראי	**(52)**	(29)
הוצאות תפעוליות ואחרות:		
לחיצוניים	**1,280**	1,762
בינמגזרי	**50**	44
רווח (הפסד) לפני מיסים	**722**	(795)
הפרשה (הטבה) למיסים	**199**	(251)
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**523**	(544)
חלק הקבוצה בהפסדים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	**(297)**	(69)
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**2**	-
רווח נקי (הפסד)	**228**	(613)

בשנת 2013 הסתכם הרווח הנקי של המגזר בסך 228 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 613 מיליון ש"ח בשנת 2012. מגזר זה כולל את חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות.

השינוי מוסבר על ידי הגורמים הבאים:

א. עלייה בהכנסות בסך 1,018 מיליון ש"ח הנובעת בעיקר מהכנסות שאינן מריבית בסך 708 מיליון ש"ח עקב רווחים ממכירת מניות וממכירת הלוואות.

ב. קיטון בהוצאות התפעוליות בסך 476 מיליון ש"ח, הנובע מקיטון בהוצאות תפעוליות שלא הועמסו על מגזרי הפעילות האחרים, בעיקר הוצאות והפרשה בגין הלקוחות האמריקאיים בסך כ-161 מיליון ש"ח וכן קיטון הפרשה לפרישה מוקדמת בסך 248 מיליון ש"ח.

ג. הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 52 מיליון ש"ח לעומת הכנסות בסך 29 מיליון ש"ח ב-2012.

הגידול קוזז חלקית עקב עלייה בחלק הקבוצה בהפסדי רווחי חברות כלולות בסך 228 מיליון ש"ח.

חברות כלולות (ריאליות) - (מוצג במגזר ניהול פיננסי)

תוצאות הפעילות של הקבוצה בהשקעות ריאליות מוצגות במגזר ניהול פיננסי.

סך כל ההשקעות של קבוצת לאומי בחברות כלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-1,689 מיליון ש"ח לעומת 2,129 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

השקעות במניות של חברות כלולות (טבלה 13 (ב) באזל 2):

	שווי במאזן			שווי שוק		דרישות הלימות הון	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
	31 בדצמבר	31 בדצמבר	שינוי	**31 בדצמבר**	31 בדצמבר	**31 בדצמבר**	31 בדצמבר
שם החברה	**2013**	2012	ב-%	**2013**	2012	**2013**	2012
החברה לישראל בע"מ	**1,137**	1,567	(27.4)	**2,526**	3,367	**102**	141
אחרים	**552**	562	(1.8)	**-***	-*	**50**	51
סך הכל	**1,689**	2,129	(20.7)	**2,526**	3,367	**152**	192

* מזה סחיר 207 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2013 ו-208 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

החברה לישראל בע"מ

הבנק מחזיק ב-17.96% מאמצעי השליטה בחברה לישראל בע"מ, הנחשבת תאגיד ריאלי משמעותי לפי חוק הבנקאות (רישוי), כפי שתוקן באמצעות חוק הריכוזיות ביום 11 בדצמבר 2013 (לענין זה ראה "חוק הריכוזיות", בפרק רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות). על הבנק לרדת באחזקותיו בחברה לישראל לשיעור של 10% עד 11 בדצמבר 2019.

החברה לישראל הודיעה על בחינת פיצול החזקותיה, כך שהחברה לישראל תמשיך להחזיק בכי"ל ובבז"ן ושאר החזקותיה יועברו ויוחזקו על ידי כלל בעלי המניות בחברה באמצעות חברה חדשה. להערכת הנהלת החברה לישראל, מהלך שינוי המבנה בהחזקות החברה כאמור יושלם, ככל שיושלם, במהלך המחצית השניה של שנת 2014. הבנק בוחן את השפעת הפיצול. למידע נוסף ראה דוחות כספיים של החברה לישראל ליום 31 בדצמבר 2013 .

בסוף חודש יולי 2013, הודיעה אורלקלי, יצרנית האשלג הרוסית, על פרישתה מחברת שיווק האשלג המשותפת לה ולבלרוסקלי (BPC), אשר דרכה ייצאו שתי היצרניות, אורלקלי ובלרוסקלי, את תוצרתן מחוץ למדינותיהן. במקביל להודעת הפרישה הודיעה אורלקלי גם על שינוי באסטרטגית המכירות שלה ולמעבר למדיניות של העדפת כמות על מחיר תוך ניצול מלוא כושר היצור של החברה. הודעה זו החלה תהליך של ירידת מחירי האשלג בשווקים וכן גררה דחייה ברכישת אשלג על ידי לקוחות בציפייה לירידות מחירים נוספות. במהלך הרביע הרביעי 2013 התחדשו הביקושים, רמת הפעילות בשווקים השונים חזרה לרמה רגילה וחלה התייצבות במחירים.

ביום 19 במרס 2014, פירסמה החברה לישראל דיווח מיידי במסגרת כוונת חברת בת כיל לרשום למסחר את מניותיה בבורסה בניו יורק. הדירקטוריון של החברה לישראל הנחה את הנהלת החברה לבחון אפשרות לפיה בקשר עם מניות חברת כיל - עסקה פיננסית (מסוג נגזרת) ו/או מכירה בהיקף של עד 7% מהון המניות של כיל המוחזקות על ידי החברה לישראל.

תרומת החברות הכלולות לקבוצה בשנת 2013 היתה שלילית והסתכמה בהפסד של כ-293 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 67 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתרומה לרווח הקבוצה בשנת 2013 בהשוואה לשנת 2012 נובעת מגידול הפסדי החברה לישראל בע"מ ("החברה לישראל").

להלן תרומת החברות לרווח הנקי של הקבוצה (במיליוני ש"ח):

	2013	2012	% השינוי
החברה לישראל בע"מ	**(340)**	(110)	-
אחרים	**47**	43	9.3
סך הכל	**(293)**	(67)	-

תרומת חברות כלולות לרווח הכולל האחר הינו רווח בסך 11 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2013.

מגדל החזקות ביטוח ופיננסיים בע"מ

במהלך 2013 מכר הבנק את מלוא החזקתו בהון המניות של מגדל החזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.

7. מגזר אחר - במגזר זה כלולה הפעילות שלא הוקצתה למגזרים האחרים.

מגזר זה כולל את הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות בנק ישראל.

פעילות זו כוללת בעיקר חלק מהפעילות של חברות שוק ההון אשר אינה משויכת למגזרים אחרים. העיקריות בהן הינן לאומי פרטנרס, החלק שאינו משוייך למגזר ניהול פיננסי, ולאומי שירותי שוק ההון.

בשנת 2013 הסתכם ההפסד במגזר האחר בסך 40 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 125 מיליון ש"ח בשנת 2012.

להלן פירוט השינויים העיקריים במיליוני ש"ח:

	2013	2012	הפרש
בנק	**41**	20	21
חברות אחרות בארץ	**13**	9	4
חברות בחו"ל	**10**	10	-
התאמות מסים (1)	**(104)**	(164)	60
סך הכל	**(40)**	(125)	85

(1) הפרשי מס בין חישובי המס במגזרים למס האפקטיבי בדוח המאוחד.

פעילויות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

פעילות הקבוצה בשוק ההון כוללת את פעילות ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני, את התיווך בשוק ניירות הערך והמכשירים הפיננסיים, לרבות פעילות הנעשית באמצעות חדרי עסקות מטבע חוץ, וניירות ערך ישראליים וזרים, שירותי ברוקראז' ומשמורת (custody ו-sub custody) ושירותים בנקאיים ופיננסיים לגופים הפעילים בשוק ההון. חברה בת של לאומי פרטנרס בע"מ, לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, עוסקת בחיתום ובהפצת הנפקות ציבוריות ופרטיות. הרווח הנקי בפעילות שוק ההון הסתכם בסך 86 מיליון ש"ח בהשוואה ל-113 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בסך 27 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מגידול בהוצאות התפעוליות בסך 41 מיליון ש"ח.

להלן נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים הכוללים את הפעילות של הלקוחות בשוק ההון וכן התוצאות של לאומי פרטנרס חתמים:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי ואחר	פעילות חו"ל	סך הכל
	2013							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות מריבית, נטו	**3**	**1**	**-**	**-**	**-**	**5**	**-**	**9**
הכנסות שאינן מריבית	**434**	**26**	**15**	**41**	**171**	**126**	**205**	**1,018**
סך כל ההכנסות	**437**	**27**	**15**	**41**	**171**	**131**	**205**	**1,027**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**381**	**16**	**7**	**39**	**73**	**140**	**227**	**883**
רווח (הפסד) לפני מסים	**56**	**11**	**8**	**2**	**98**	**(9)**	**(22)**	**144**
רווח נקי (הפסד)	**35**	**7**	**5**	**1**	**65**	**(4)**	**(23)**	**86**

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי ואחר	פעילות חו"ל	סך הכל
	2012							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות מריבית, נטו	3	-	-	-	-	6	-	9
הכנסות שאינן מריבית	456	23	15	43	164	85	212	998
סך כל ההכנסות	459	23	15	43	164	91	212	1,007
הוצאות תפעוליות ואחרות	314	12	17	96	68	114	221	842
רווח (הפסד) לפני מסים	145	11	(2)	(53)	96	(23)	(9)	165
רווח נקי (הפסד)	93	7	(1)	(34)	64	(13)	(3)	113

ב. כרטיסי אשראי - לאומי קארד

לאומי קארד בע"מ הינה חברת כרטיסי אשראי העוסקת בהנפקה, סליקה, תפעול כרטיסי אשראי ופיתוח פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים. החברה הוקמה ביום 15 בפברואר 2000 והחלה את פעילותה העסקית ביום 15 במאי 2000.

מגזר ההנפקה - לאומי קארד מנפיקה כרטיסים תחת המותגים ויזה ומסטרקארד, אשר באמצעותם ניתן לשלם בבתי העסק בארץ ובעולם המכבדים מותגים אלו. לאומי קארד, בנק לאומי ובנק ערבי ישראלי בע"מ, מנפיקים במשותף את כרטיסי האשראי ללקוחותיהם. בנוסף, מנפיקה החברה כרטיסי אשראי ללקוחות כל הבנקים ("לקוחות חוץ בנקאיים"). ברובם, בשיתוף פעולה עם גורמים עסקיים.

מגזר הסליקה - לאומי קארד סולקת את מותגי ויזה, מסטרקארד וישראכרט באמצעות ממשק משותף אשר מתופעל באמצעות חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבא"). סליקת כרטיסי ישראכרט על ידי לאומי קארד, התאפשרה החל מחודש מאי 2012, בהתאם לתיקון מס' 18 בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א -1981.

שירותי הסליקה כוללים הבטחת תשלום כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלה שנגבית מבית העסק. בנוסף, מציעה החברה מוצרי אשראי ופתרונות פיננסיים לבתי העסק כגון: הלוואות, ניכיון שוברים והקדמת תשלומים.

במהלך שנת 2013 המשיכה לאומי קארד להציע ללקוחותיה מגוון שירותים ופתרונות פיננסיים.

מספר הכרטיסים התקפים בידי לקוחות החברה הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-2.2 מיליון כרטיסים לעומת כ-2 מיליון כרטיסים בסוף שנת 2012 - גידול של כ-7%.

סך מחזור ההנפקה בשנת 2013 הסתכם ב-60.4 מיליארד ש"ח, לעומת 55.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול של כ-8%.

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קצב הצמיחה של מחזורי הרכישות בכרטיסי אשראי בשנת 2013 עמד על שיעור של 5.6% במחירים קבועים, בהשוואה ל-6.7% בשנת 2012.

ביום 20 בדצמבר 2011 פרסם המפקח על הבנקים את שמותיהן של החברות שהן "מנפיק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרת מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי). בהתאם לפרסום זה, כל אחת מחברות האשראי הפועלות כיום בישראל: החברה, ישראכרט וכאל הוגדרו כ"מנפיק בעל היקף פעילות רחב". בהתאם להכרזה זו, התאפשרה, החל מחודש מאי 2012 סליקת כרטיסים ממותג ישראכרט על ידי חברות אשראי אחרות מלבד ישראכרט.

ביום 17 באפריל 2012, נחתם בין לאומי קארד לבין חברת ישראכרט הסכם רישיון, מכוחו הוענק ללאומי קארד רישיון לסליקה, הנפקה ואפשרות מתן שירותים לכרטיסי חיוב ממותג ישראכרט (להלן: "הסכם הרישיון"). ההסכם נכנס לתוקפו ביום 15 במאי 2012. בהתאם להסכם הרישיון, פעילות סליקת הכרטיסים במותג ישראכרט מתנהלת בדומה לסליקת כרטיסים בממשק המשותף בין חברות כרטיסי האשראי בענף לסליקת כרטיסי ויזה ומסטרקארד.

ביום 13 בספטמבר 2012 ניתן פטור קבוע מאת הממונה על הגבלים עסקיים להסכם הרישיון. הפטור הותנה במספר תנאים. בין היתר נקבע כי ישראכרט לא תוכל לגבות את שיעור דמי הרישיון שנקבע בינה לבין החברה בהסכם הרישיון אלא שיעור נמוך יותר. כמו כן, במסגרת תנאי הפטור נקבעו תנאים האוסרים על העברת מידע בין החברות שלא לצורך יישום ההסכמים או שלא מכוח דין או הוראת פטור.

ישראכרט כמו גם חברת מסטרקארד העולמית פנו בבקשה לבית הדין להגבלים עסקיים להורות על מתן צו חיסיון לנתונים המספריים הכלולים בפטור הממונה ולהנמקות העומדות ביסודו, ובעיקר על שיעור דמי הרישיון שנקבע בפטור. בקשה זו תלויה ועומדת בפני בית הדין להגבלים עסקיים, אשר בשלב ראשון הורה על מתן צו חיסיון זמני בהתאם לבקשת ישראכרט וחברת מסטרקארד העולמית. ביום 11 בפברואר 2013 הגישה ישראכרט בקשה לאישור הסכם הרישיון לבית הדין להגבלים עסקיים. בבקשה טוענת ישראכרט כי אין הצדקה לקביעת הממונה וכי שיש להחיל על הסכם הרישיון את התנאים שהוסכמו עם לאומי קארד וחברת כאל. ביום 27 בינואר 2014 התקיים דיון הוכחות, וביום 5 בפברואר 2014 סיכמו הצדדים את טענותיהם בנושא.

ביום 31 בדצמבר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח סופי של המסגרת הפיקוחית למתן רישיונות סליקה (לגופים חדשים המבקשים לעסוק בתחום זה) מכוח חוק הבנקאות (רישוי). לאחר השלמת ההליכים הנדרשים, יתאפשר לגופים נוספים בישראל לבצע פעילות של סליקת כרטיסי אשראי באמצעות קבלת רישיון מבנק ישראל. קבלת רישיונות סליקה על ידי גופים חדשים צפויה להגביר את התחרות בתחום הסליקה.

רווחיות

הכנסות לאומי קארד, לפני הוצאות תפעול, שיווק, הנהלה וכלליות, הסתכמו בשנת 2013 בכ-987 מיליון ש"ח, לעומת כ-954 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לאומי קארד סיימה את שנת 2013 ברווח נקי של 200 מיליון ש"ח בהשוואה ל-180 מיליון ש"ח בשנת 2012.

להלן נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל
	2013					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	**206**	**19**	**19**	**8**	**-**	**252**
הכנסות שאינן מריבית	**679**	**73**	**102**	**44**	**2**	**900**
סך כל ההכנסות	**885**	**92**	**121**	**52**	**2**	**1,152**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**13**	**(1)**	**(2)**	**(1)**	**-**	**9**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**667**	**61**	**81**	**35**	**3**	**847**
רווח (הפסד) לפני מסים	**205**	**32**	**42**	**18**	**(1)**	**296**
רווח (הפסד) לאחר מסים	**145**	**22**	**31**	**13**	**(1)**	**210**
חלקו של התאגיד ברווחי כלולות	**4**	**-**	**-**	**-**	**-**	**4**
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(27)**	**(4)**	**(6)**	**(3)**	**-**	**(40)**
רווח נקי (הפסד)	**122**	**18**	**25**	**10**	**(1)**	**174**

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל
	2012					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	201	18	19	8	-	246
הכנסות שאינן מריבית	673	61	89	36	2	861
סך כל ההכנסות	874	79	108	44	2	1,107
הוצאות בגין הפסדי אשראי	18	-	1	-	-	19
הוצאות תפעוליות ואחרות	631	55	77	32	3	798
רווח (הפסד) לפני מסים	225	24	30	12	(1)	290
רווח (הפסד) לאחר מסים	156	17	23	8	(1)	203
חלקו של התאגיד ברווחי כלולות	2	-	-	-	-	2
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(27)	(2)	(4)	(2)	-	(35)
רווח נקי (הפסד)	131	15	19	6	(1)	170

עמלת המנפיק

למידע ראה בבאור 18(ח)(1) לדוחות הכספיים.

ג. בניה ונדל"ן

פעילות זו כוללת את הפעילות בתחום הבניה והנדל"ן במגזרי הפעילות השונים בבנק.

להלן נתוני הפעילות בבניה ונדל"ן כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל
	2013					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	**224**	**498**	**195**	**12**	**109**	**1,038**
הכנסות שאינן מריבית	**78**	**274**	**58**	**18**	**14**	**442**
סך כל ההכנסות	**302**	**772**	**253**	**30**	**123**	**1,480**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**21**	**(128)**	**(1)**	**2**	**127**	**21**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**132**	**185**	**66**	**14**	**48**	**445**
רווח לפני מסים	**149**	**715**	**188**	**14**	**(52)**	**1,014**
רווח (הפסד) נקי	**95**	**456**	**120**	**9**	**(46)**	**634**

	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל
	2012					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	206	527	195	11	115	1,054
הכנסות שאינן מריבית	66	271	53	12	39	441
סך כל ההכנסות	272	798	248	23	154	1,495
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	7	(59)	(4)	-	94	38
הוצאות תפעוליות ואחרות	109	160	65	12	55	401
רווח לפני מסים	156	697	187	11	5	1,056
רווח נקי	101	451	121	7	(3)	677

מרכזי הרווח בקבוצה

להלן פרטים על תרומת מרכזי הרווח העיקריים בקבוצה לרווח הנקי:

	2013	2012	שינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
הבנק (4)	**1,775**	330	+
חברות מאוחדות בארץ (1) (4)	**556**	562	(1.1)
חברות מאוחדות בחו"ל (2)	**(52)**	143	-
חברות כלולות (1)	**(332)**	(104)	-
הרווח הנקי	**1,947**	931	109.1
רווח השלוחות בחו"ל, במונחים נומינליים (מיליוני דולר) (3)	**18.9**	42.1	(55.2)

(1) חברות כלולות של חברות בנות בארץ נכללו בחברות מאוחדות בארץ.
(2) לאחר התאמות מסוימות לכללי החשבונאות בארץ.
(3) כפי שדווח על ידי השלוחות בחו"ל כולל רווח נקי לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.
(4) רווחי לאומי למשכנתאות לשנת 2013 נכללו במסגרת רווחי הבנק. בשנת 2012, 303 מיליון ש"ח נכללו במסגרת רווחי חברות מאוחדות בארץ.

להלן השינויים העיקריים בתרומת מרכזי הרווח (לאחר התאמות מתרגום):

- הגידול ברווח הנקי לאחר מס בבנק נובע מגידול בהכנסות מימון שאינן מריבית, מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומקיטון בשיעור ההפרשה למס. עיקרי ההסברים לשינויים הנ"ל מובאים במסגרת הדיון בתוצאות הקבוצה בפרק התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס לעיל.
- הקיטון ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובע בעיקר ממיזוג בלמ"ש ב-31 בדצמבר 2012, אשר קוזז מעלייה ברווחי לאומי פרטנרס ולאומי קארד.
- ההפסד של חברות הבנות בחו"ל נובע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשלוחות בבריטניה ובארה"ב.
- הגידול בהפסד של חברות כלולות נובע בעיקר מהפסדי החברה לישראל.

הבנק

העלייה ברווח הנקי בבנק נובעת בעיקר:

- מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 1,042 מיליון ש"ח.
- מעלייה בהכנסות שאינן מריבית בסך 645 מיליון ש"ח.
- מקיטון בשיעור ההפרשה למס.

מאידך העלייה בהוצאות התפעוליות ואחרות בסך 139 מיליון ש"ח, קיזזה חלקית את השינויים הנ"ל.

כאמור לעיל, נתוני הבנק בשנת 2012 אינם כוללים את השפעת לאומי למשכנתאות שנזקפו אשתקד לסעיף חברות מאוחדות בארץ.

חברות בנות בארץ

הירידה ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובעת בעיקר ממיזוג בלמ"ש ב-31 בדצמבר 2012 והכללת רווחיו כחלק מרווחי הבנק, אשר קוזזה מעלייה ברווחי לאומי פרטנרס בסך 281 מיליון ש"ח, ולאומי קארד בסך 16 מיליון ש"ח.

חברות בנות בחו"ל

סך כל התרומה לרווח של השלוחות בחו"ל (ללא סניפי חו"ל) בתרגום נוחות לדולרים של ארה"ב הסתכם בכ-18.4 מיליון דולר לעומת כ-42.1 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. תרומת השלוחות בחו"ל בשקלים ובהתאמות מסויימות לכללי חשבונאות בארץ, הסתכמה בהפסד של 52 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 143 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות כלולות

בהכנסות מחברות כלולות נכללות התוצאות של חברה כלולה, החברה לישראל וחברות כלולות של לאומי פרטנרס. הגידול בהפסד נובע בעיקר מהפסדי החברה לישראל.

פעילות לפי מבנה הקבוצה

היקף הפעילות בישראל עלה בשנת 2013 ב-0.6% ובחו"ל ירד ב-9.7%.

האשראי לציבור בפעילות בישראל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-217.4 מיליארד ש"ח לעומת 214.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012, עלייה של 1.3%. האשראי לציבור בפעילות בחו"ל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-23.5 מיליארד ש"ח לעומת כ-26.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה של 11.7%.

פיקדונות הציבור בפעילות בישראל הסתכמו בסוף שנת 2013 בכ-256.6 מיליארד ש"ח לעומת כ-256.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012 גידול בשיעור של 0.1%. סך הפיקדונות בפעילות בחו"ל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-29.4 מיליארד ש"ח לעומת כ-33.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה של 11.7%.

מידע לפי אזורים גיאוגרפיים*:

להלן נתונים עיקריים לפי אזורים גיאוגרפיים (במיליוני ש"ח):

	סך הכל מאזן			אשראי לציבור			פיקדונות הציבור		
אזורים	**2013**	2012	% השינוי	**2013**	2012	%השינוי	**2013**	2012	% השינוי
ישראל	**338,142**	336,069	0.6	**217,381**	214,668	1.3	**256,586**	256,216	0.1
ארה"ב	**18,055**	20,103	(10.2)	**12,926**	13,985	(7.6)	**13,982**	16,336	(14.4)
בריטניה	**9,272**	9,732	(4.7)	**7,155**	7,846	(8.8)	**7,510**	7,332	2.4
שוויץ	**5,999**	7,379	(18.7)	**1,917**	2,998	(36.1)	**5,406**	6,484	(16.6)
לוקסמבורג	**1,279**	989	29.3	**447**	453	(1.3)	**1,610**	2,010	(19.9)
רומניה	**1,282**	1,280	0.2	**849**	860	(1.3)	**707**	680	4.0
אחרות בחו"ל	**331**	608	(45.6)	**199**	454	(56.2)	**202**	480	(57.9)
סך הכל	**374,360**	376,160	(0.5)	**240,874**	241,264	(0.2)	**286,003**	289,538	(1.2)

* מסווג לפי מקום המשרד.
לפרטים בק"ע חשיפות למדינות זרות ראה סקירת הנהלה תוספת ו'.

להלן פירוט התפלגות הרווח הנקי לפי אזורים גיאוגרפיים:

	רווח נקי		השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
אזורים	**2013**	2012	
ישראל (1)	**1,993**	785	+
ארה"ב (2)	**66**	90	(26.7)
בריטניה (3)	**(67)**	42	-
שוויץ (4)	**(57)**	(18)	-
לוקסמבורג	**15**	14	7.1
רומניה (5)	**(7)**	8	-
אחרות בחו"ל (6)	**4**	10	(60.0)
סך הכל	**1,947**	931	109.1

הרווח מפעילות בחו"ל מוצג כפי תרומתן בדוח המאוחד.

(1) הרווח הנקי בישראל עלה בכ-1,208 מיליון ש"ח. הרווח הנקי לאחר מסים בבנק בארץ עלה מהסיבות שפורטו לעיל בפרק התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס.
כמו כן עלה הרווח הנקי במספר חברות בנות בארץ בעיקר: לאומי פרטנרס ולאומי קארד.

(2) רווחי השלוחה בארה"ב ירדו לעומת התקופה המקבילה אשתקד גם במונחי דולר ארה"ב, בעיקר עקב גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2013 לעומת 2012.

(3) הרווח בשלוחה בבריטניה ירד לעומת התקופה המקבילה אשתקד גם במונחים מקומיים, בעיקר עקב גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2013 לעומת 2012.

(4) הגידול בהפסדי השלוחה בשוויץ נובע מהפחתת מוניטין חד פעמית בסך 76 מיליון ש"ח שבוצעה בשנת 2013.

(5) הפסד בשלוחה ברומניה לעומת רווח ב-2012 נובע כתוצאה מהפרשי שערים שליליים בשנת 2013.

(6) הרווח מתייחס בעיקר ללאומי רי, והירידה נובעת עקב שינויים בהוצאות הביטוח.

פירוט נוסף ראה בבאור 27(ב) לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות* עיקריות

קבוצת בנק לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים הפועלים בפעילות לא בנקאית בתחומי האנרגיה, הכימיה, התשתית ועוד.

בנושא השקעות בתאגידים ריאליים ראה בפרק מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה, סעיף חברות כלולות (ריאליות).

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-13,168 מיליון ש"ח לעומת 13,513 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012 והתרומה לרווח הנקי של החברות המוחזקות הסתכמה בסך 172 מיליון ש"ח לעומת 601 מיליון ש"ח בשנת 2012 (בנטרול בלמ"ש ירידה בסך 126 מיליון ש"ח).

* הגדרת חברות מוחזקות - ראה בבאור 1(ב) לדוחות הכספיים.

להלן התפלגות תרומת הבנק וחברות מוחזקות שלו לרווח הנקי של הקבוצה (1):

		תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה (1) לרווח הנקי של הקבוצה		
		2013	2012	**2013**	2012	שיעור השינוי
		%		במיליוני ש"ח		%
הבנק		**12.4**	3.2	**1,775**	330	+
סך כל החברות המאוחדות בארץ		**11.2**	7.5	**556**	562	(1.1)
מזה:	לאומי למשכנתאות (2)	**-**	10.5	**-**	303	-
	בנק ערבי ישראלי	**21.7**	22.4	**106**	103	2.9
	לאומי קארד	**15.6**	15.9	**160**	144	11.1
	לאומי פרטנרס (3)	**40.6**	-	**213**	(68)	+
	לאומי שרותי שוק ההון בע"מ	**11.5**	14.2	**4**	4	-
	לאומי החזקות ריאליות	**1.2**	2.1	**11**	19	(42.1)
	לאומי למימון	**7.7**	7.5	**13**	12	8.3
	לאומי-טק (לשעבר: לאומי ליסינג והשקעות)	**2.2**	2.8	**22**	27	(18.5)
	אחרות	**3.2**	2.4	**27**	18	50.0
סך כל החברות המאוחדות בחו"ל		**-**	2.9	**(52)**	143	-
מזה:	לאומי ארה"ב (B.L.C.)	**2.6**	3.5	**66**	90	(26.7)
	לאומי בריטניה	**-**	5.3	**(67)**	42	-
	לאומי פרייבט בנק	**-**	-	**(57)**	(18)	-
	לאומי לוקסמבורג	**6.2**	10.4	**10**	15	(33.3)
	לאומי רומניה	**-**	3.3	**(7)**	8	-
	לאומי רי	**5.8**	11.4	**6**	10	(40.0)
סך כל החברות הכלולות		**-**	-	**(332)**	(104)	-
סך הרווח הנקי של הקבוצה		**7.6**	3.8	**1,947**	931	109.1

(1) הרווח (ההפסד) המוצג הינו לפי חלק החברה בתוצאות הקבוצה.
(2) פעילותו מוזגה לבנק ב-31 בדצמבר 2012.
(3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של פרטנרס.

על ההשקעה והתרומה לרווח הקבוצה של כל אחת מהחברות העיקריות - ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-5,295 מיליון ש"ח, לעומת 4,796 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בשנת 2013 בכ-556 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-562 מיליון ש"ח בשנת 2012, קיטון של 1.1%. הקיטון נובע ממיזוג בלמ"ש בסוף שנת 2012 והכללת רווחיו כחלק מרווחי הבנק אשר קוזז מעלייה ברווחי לאומי פרטנרס ולאומי קארד. תשואת הקבוצה על ההשקעה בחברות מאוחדות בארץ היתה בשנת 2013 11.2% לעומת 7.5% בשנת 2012.

להלן מובאים נתונים כספיים ואחרים של החברות המאוחדות העיקריות על בסיס הדוחות הכספיים שלהן:

בנק ערבי ישראלי בע"מ

בנק ערבי ישראלי נוסד בשנת 1960 במטרה לספק שירותים פיננסיים ולתת מענה לצרכים הייחודיים של האוכלוסיה הערבית.

בנק ערבי ישראלי פועל באמצעות שני מרחבים (צפון הגליל ודרום הגליל והמשולש הצפוני) ו-36 סניפים הפזורים בעיקר בצפון הארץ ובמשולש הצפוני, והמשרתים את האוכלוסיה הערבית באזורים אלה. בנק ערבי ישראלי עוסק בכל מיגוון הפעילויות הבנקאיות. מאזן בנק ערבי ישראלי הסתכם בסוף 2013 ב-6,868.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,103.9 מיליון ש"ח בסוף 2012. הרווח הנקי של בנק ערבי ישראלי, הסתכם ל-31 בדצמבר 2013 בסך 106.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-103.1 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2012, גידול בשיעור של 3.3%. תשואת הרווח הנקי להון העצמי הגיעה ל-21.2% נכון ל-31 בדצמבר 2013 בהשוואה ל-21.8% בסוף 2012.

ההון העצמי של בנק ערבי ישראלי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 בסך 553.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-526.8 מיליון ש"ח נכון ל-31 בדצמבר 2012.

יחס ההון לרכיבי הסיכון הגיע ביום 31 בדצמבר 2013 ל-14.21% בהשוואה ל-14.76% ב-31 בדצמבר 2012. יחס הון רובד 1 (הון ליבה) לרכיבי סיכון הגיע ב-31 בדצמבר 2013 ל-11.84% בהשוואה ל-10.84% ב-31 בדצמבר 2012.

בנק ערבי ישראלי מקבל מהבנק שירותים תפעוליים ופיננסיים כוללים. תמורת השירותים התפעוליים הניתנים לו על ידי הבנק, שילם בנק ערבי לבנק בשנת 2013 - 54 מיליון ש"ח, לעומת 46 מיליון ש"ח בשנת 2012.

כחלק מיישום תוכנית העבודה האסטרטגית, הבנק פועל במספר מישורים לצורך חיזוק הבנק במגזר הערבי.

במסגרת זו הוקמו בשנת 2013 מרכז עסקים דיירקט ומרכז ייעוץ פנסיוני, נפתחו 2 סניפים חדשים ושודרגו סניפים קיימים. כמו כן השיק הבנק חבילה ייחודית לנשים, כרטיס אשראי מאסטר קארד ושירות ניהול תיקים.

בתחום חווית הלקוח, המשיך הבנק בשדרוג הפעילות בערוצים הדיגיטליים, גיבוש הצעות ערך מותאמות לצרכי הלקוחות והטמעת השירות.

חברות מימון לטווח בינוני וארוך[1]

נכסי חברות אלו הסתכמו בסוף 2013 ב-20.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-22.1 מיליארד ש"ח בשנת 2012. הפעילות העסקית של החברות הנ"ל הינה משלימה לפעילות הבנק. הרווח הנקי של חברות אלו הסתכם בשנת 2013 בכ-36.8 מיליון ש"ח, לעומת 41.9 מיליון ש"ח בשנת 2012.

(1) כולל: לאומי לפיתוח התעשיה בע"מ, לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ, לאומי חברה למימון בע"מ ולאומי-טק בע"מ (לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ).

להלן פירוט של החברות העיקריות:

לאומי-טק בע"מ (לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ)

חברת לאומי-טק תפעל בשנים הקרובות לקידום פעילות קבוצת לאומי בתחום שירותי הבנקאות לתעשיית ההייטק, לרבות תמיכה מקצועית לכלל חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל, העמקת קשרים עם התעשייה, בנייה והרחבה של השירותים הבנקאיים, ויצירת תשתית ידע. כל זאת על מנת לבסס את קבוצת לאומי כגורם מפתח בתעשיית ההייטק הישראלית.

בעבר לאומי ליסינג בע"מ מימנה רכישת ציוד בתנאי שכירות לתקופות בינוניות וארוכות. בשנת 2012, הפסיקה החברה לבצע מימונים חדשים, אך המשיכה לנהל את תיק הליסינג הקיים.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה בסך 381 מיליון ש"ח, לעומת 658 מיליון ש"ח בסוף 2012.

מאזן החברה ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם בסך 1,035 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,049 מיליון ש"ח בסוף 2012.

הרווח הנקי בשנת 2013 הסתכם בסך 22 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 27 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לאומי חברה למימון בע"מ

החברה עוסקת בגיוס מקורות כספיים בישראל עבור הבנק באמצעות הנפקות לציבור והנפקות פרטיות של ניירות ערך, אשר אינם מקנים זכות השתתפות בחברה ואינם המירים למניות – כדוגמת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים. תמורת ההנפקות מופקדת בבנק, לשימושו, על פי שיקולו ועל אחריותו.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2013 ב-19,063 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-20,851 מיליון ש"ח בסוף 2012. ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 בסך 157.3 מיליון ש"ח. הרווח הנקי של החברה בשנת 2013 הסתכם ב-12.6 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 12.1 מיליון ש"ח בשנת 2012.

הבנק התחייב לשפות את לאומי למימון בגין סכומים שהיא אינה יכולה לשאת בהם, בגין השיפוי שהיא נתנה לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שלה וכן לעורכי דין בקשר להנפקות אלה.

לאומי פרטנרס בע"מ

לאומי פרטנרס מהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי ומתמחה במתן מכלול שירותי בנקאות להשקעה, שירותים עסקיים ופיננסיים, גיוסי הון והשקעות, שירותי מיזוגים ורכישות, חיתום, ארגון הנפקות ציבוריות ופרטיות, ייעוץ כלכלי והערכות שווי. בנושא שירותי חיתום ראה להלן בסעיף ג'.

לאומי פרטנרס וחברות הבת שלה מעסיקים 35 עובדים רובם כלכלנים, רואי חשבון ואקדמאים אחרים.

את שנת 2013 סיים לאומי פרטנרס ברווח של 226 מיליון ש"ח אשר נבע בעיקר ממימוש השקעות ומגידול בהכנסות מעמלות בהשוואה להפסד של 43 מיליון ש"ח בשנת 2012 אשר נבע בעיקר מרישום הפרשה לירידת ערך בסך 160 מיליון ש"ח בגין ההשקעה בחברת פרטנר בע"מ.

ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-721 מיליון ש"ח, לעומת 473 מיליון ש"ח בסוף 2012.

להלן פרטים על התפתחות ותחומי הפעילות העיקריים:

א. השקעות ריאליות

לאומי פרטנרס אחראית לניהול תיק ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי.

לאומי פרטנרס עוסקת בייזום, איתור וביצוע של השקעות ישירות בעסקים ובחברות. לאומי פרטנרס מושקעת ב-50 חברות, קרנות הון סיכון וקרנות private equity הפועלות בתחומי ההיי-טק, התקשורת, המסחר והנדל"ן. יתרת ההתחייבויות להשקעה בחברות ובעסקים אלה ב-31 בדצמבר 2013 הסתכמה בכ-461 מיליון ש"ח.

מדיניות ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי), ולפיכך כוללת החזקות מיעוט (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה, וללא שליטה). הקבוצה מתמקדת בהשקעות בעלות פוטנציאל תשואה לטווח ארוך.

לאומי פרטנרס משקיעה בתאגידים ריאליים כתאגיד עזר במסגרת חוק הבנקאות (רישוי).

מאחר ואין באפשרותה לשלוט בחברות בהן השקיעה לנוכח מגבלות החוק, בוחנת לאומי פרטנרס בקפדנות את איכות הניהול, איתנות השותפים ואופי ההשקעה.

ב. שירותי בנקאות להשקעות

לאומי פרטנרס מסייעת ללקוחותיה בביצוע עסקות של מיזוגים ורכישות (M&A). השירותים ניתנים לחברות ישראליות וזרות המבקשות לבצע התרחבות אסטרטגית באמצעות רכישות, או למשקיעים או בעלי שליטה המעוניינים למכור או להקטין את השקעותיהם.

סל השירותים במסגרת זו כולל: סיוע באפיון הצרכים והמטרות האסטרטגיים של החברה, אפיון ההשקעה/משקיע האופטימלי להגשמת מטרות אלה, איתור על בסיס גלובלי של מטרות ההשקעה/משקיעים, סיוע ביצירת מגעים עם חברת המטרה, ליווי המו"מ עד למיצויו, בנית עסקה (Deal Structuring) באופן שישרת את מטרות הלקוח, וסיוע בגישה למקורות מימון לעסקה.

בפעילותה משתפת לאומי פרטנרס פעולה עם בתי השקעות וגורמים אחרים בארץ ובחו"ל.

ג. חיתום וניהול בהנפקות

חברת הבת לאומי פרטנרס חתמים בע"מ עוסקת בניהול וחיתום הנפקות פרטיות, וציבוריות של ניירות ערך בשוק ההון הישראלי.

בשנת 2013 היתה לאומי פרטנרס חתמים בין החתמים המובילים בשוק ההון הישראלי. לאומי פרטנרס חתמים השתתפה בהנפקות ציבוריות בהיקף כולל של כ-16.5 מיליארד ש"ח, והובילה כ-31 הנפקות ציבוריות בהיקף של כ-5.6 מיליארד ש"ח.

ד. ניתוחים כלכליים והערכות שווי

חברת הבת לאומי פרטנרס מחקרים עוסקת בניתוחים כלכליים, הערכות שווי וייעוץ פיננסי בעיקר לקבוצת לאומי וכן לגופים כלכליים במשק הישראלי.

החברה עורכת עבודות כלכליות והערכות שווי למטרות השקעה, מיזוגים ורכישות לצורך מתן אשראי וכן הערכת שווי של חוב.

בנוסף סוקרת החברה באופן שוטף עבור בנק לאומי את החברות הגדולות הנסחרות בשוק ההון הישראלי, מספר חברות ישראליות הנסחרות בחו"ל וכן אגרות חוב סחירות הנסחרות בבורסה הישראלית.

חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ

החברה נוסדה בשנת 1939, ומספקת מגוון שירותים בתחומי הנאמנות שיש בהם כדי לתת מענה לצרכים עסקיים ואישיים של הלקוחות. בתחום שוק ההון משמשת החברה כנאמן של תעודות התחייבות לרבות תעודות סל, וכן כנאמן על מניות משועבדות. תחומי פעילות נוספים בהם עוסקת החברה: ניהול נכסי נדל"ן (לרבות קניה ומכירה), עסקות השלשה - פיקוח על ביצוע הסכמים, ניהול קרנות פרטיות וציבוריות, ביצוע צוואות וניהול עיזבונות נאמן בטוחות וייצוג באסיפות כלליות של חברות עבור בנקים זרים.

סך כל הכנסות החברה בשנת 2013 מעסקי נאמנות הסתכמו ב-11.8 מיליון ש"ח לעומת 11.9 מיליון ש"ח בשנת 2012. הרווח הנקי של החברה הסתכם ב-2013 ב-3.3 מיליון ש"ח לעומת 3.9 מיליון ש"ח בשנת 2012.

בקשר עם התביעות המשפטיות נגד החברה לנאמנות ראה באור 18 בדוחות הכספיים.

תחרות
המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות נאמנות של משרדי רו"ח/עו"ד גדולים, חלק מחברות הנאמנות הבנקאיות וגופים נוספים הנותנים שירותי נאמנות.

לקוחות
החברה נותנת שירותים למגוון לקוחות: ללקוחות פרטיים, ניהול קרנות פרטיות וציבוריות, ניהול נדל"ן וביצוע צוואות וניהול עיזבונות. ללקוחות עסקיים, חברות וגופים מוסדיים, שירותים בתחום נאמנות להנפקות של תעודות התחייבות, שעבודי מניות, נאמן בטוחות וייצוג באסיפות כלליות של חברות של הבנקים הזרים.

עסקי נאמנות
בנוסף לחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ, לעיל, מספר חברות נוספות בקבוצה עוסקות בעסקי נאמנות, חברה בת של בנק לאומי בריטניה באי ג'רסי ובנק לאומי ארה"ב.

פעילויות הנאמנות בקבוצה הניבו הכנסות כדלקמן:

- נאמנות על כספים, ניירות ערך ונדל"ן כ-13.6 מיליון ש"ח (2012 - 13.6 מיליון ש"ח).
- ניהול עזבונות ורכוש כ-0.5 מיליון ש"ח (2012 - 0.6 מיליון ש"ח).
- תיווך בפיקדונות ובהלוואות וטיפול בהעברת מניות ובניהול חשבונות השקעות כ-2.6 מיליון ש"ח (2012 - 6.8 מיליון ש"ח).

נאמן של מחזיקי אגרות חוב ונאמן לקרנות נאמנות כ-4.3 מיליון ש"ח (2012 - 3.8 מיליון ש"ח).

חברות מאוחדות, סניפים וסוכנויות בחו"ל

הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתבצעת על ידי מערך של חברות מוחזקות, סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 15 ארצות, ב-52 משרדים וסניפים. השלוחות העיקריות של הבנק ממוקמות במרכזים הפיננסיים החשובים בעולם: ניו יורק, לונדון, ציריך ולוקסמבורג.

הפריסה של הקבוצה בחו"ל מופעלת למיצוי הפוטנציאל העסקי אצל לקוחות עסקיים ישראליים, לקוחות Middle Market מקומיים הפועלים בענפי משק בהם ללאומי יש מומחיות, ידע ומשאבים הנחוצים למתן שירותים פיננסיים, לגורמים בינלאומיים הפעילים בישראל, ולקהילות היהודיות המקומיות שבהן ממוקמות השלוחות. קהל היעד העיקרי של הבנק בחו"ל הוא חברות עסקיות ולקוחות פרטיים עתירי הון. לקוחות אלה מקבלים מהשלוחות שירותים מגוונים, כגון שירותי בנקאות פרטית, מימון השקעות, סחר-חוץ ועסקאות במטבע חוץ ונגזרותיהן. שיתוף הפעולה בין השלוחות בחו"ל לבין הבנק בישראל, ובין השלוחות בחו"ל לבין עצמן, מאפשר ניצול מרבי של היתרון היחסי שיש לכל שלוחה ושלוחה. בשלהי 2012 בוצע שינוי ארגוני בבנק במתכונת הפעילות הבינלאומית בקבוצה, במטרה לחזק את השליטה, הפיקוח והבקרה בשלוחות הבנק בחו"ל. עיקרי השינוי הארגוני כוללים:

- מינוי חבר הנהלה או ראש מערך כאחראי שלוחה, האמון על ההכוונה העסקית השוטפת של השלוחה ועל ניהול יחסי הגומלין בין השלוחות להנהלת לאומי, וזאת במטרה לאפשר הקצאת משאבים ניהוליים ברמה הגבוהה ביותר וחיזוק הקשר עם הנהלת הקבוצה, להשתתף בגיבוש המדיניות העסקית והתווית האסטרטגיה של השלוחה. אחראי השלוחות מונו גם לדירקטוריונים השלוחות.
- הקמת מטה הפעילות הבינלאומית בחטיבה לכספים ולכלכלה. המטה אחראי על השליטה והבקרה של הקבוצה על הפעילות הבינלאומית, מרכז מידע, תהליכים ונושאי רוחב בכל הקשור לפעילות הבינלאומית אל מול אחראי השלוחות, הנהלת הבנק, הדירקטוריון ובנק ישראל ומהווה גורם תומך לשלוחות בקבלת הסיוע הנדרש מתל אביב.
- חיזוק התמיכה המקצועית בפעילות הבינלאומית על ידי יחידות המומחיות, קרי החטיבות המקצועיות כגון: ניהול סיכונים, משאבי אנוש, ביקורת תפעול ו-IT, חשבונאות וכו'. יחידות אלה מהוות כתובת מרכזית לתמיכה בשלוחות בנושאים המקצועיים ולפיכך, בעלות אחריות מקצועית על תחומי הפעילות הנדרשים לטובת ניהול הפעילות הבינלאומית בתחום מומחיותן. האחריות המקצועית של יחידות המומחיות תכלול בין השאר: התווית מדיניות קבוצתית, הנחייה מקצועית, דיווחים תקופתיים להנהלת לאומי, למטה ולאחראי השלוחות.

הנהלת הבנק מקבלת דיווח רבעוני והדירקטוריון מדווח בתדירות חצי שנתית על התפתחויות שוטפות וממצאים מיוחדים בשלוחות.

בחטיבה לניהול סיכונים קיים מעקב שוטף בניתוח, בזיהוי, במיפוי ובהערכה של מוקדי הסיכון המהותיים בשלוחות.

בספטמבר 2013 התקבלו האישורים הנדרשים מהרגולטור בסין להקמת משרד נציגות של קבוצת לאומי בשנחאי. הקמת הנציגות הינה פרי יוזמה אסטרטגית של לאומי לחדירה לשווקים חדשים ופתיחתם לעסקי הקבוצה. הנציגות מהווה זרוע ראשונה של בנק ישראלי בסין. מתוקף הרישיון בה מחזיקה הנציגות, תחומי פעילותה מוגבלים לפעילות בעלת אופי שיווקי בלבד, לרבות איסוף מידע על השוק, מיסוד בסיס לקוחות פוטנציאלי ובחינת היתכנות לפעילות עתידית בסין. הנציגות כפופה לראש החטיבה לשוקי הון בנקאות פרטית ואסטרטגיה.

בסוף שנת 2013 התקבלה החלטה לסגור את נציגויות הקבוצה בצרפת, צ'ילה וטורונטו. בסוף שנת 2013 ותחילת 2014 נסגרו הנציגויות באוסטרליה והונג קונג. הבנק פועל לסגירת הנציגויות והחזרת הרישיונות לרגולטורים במדינות הרלוונטיות. הקבוצה תתאים את אופי הפעילות והפריסה שלה בהתאם לשינויים בבנקאות הפרטית הבינלאומית (off shore).

בחודש פברואר 2014, הודיע הבנק המרכזי בארגנטינה, על נקיטת הליכים מנהליים נגד שני נציגים לשעבר של הבנק בארגנטינה, בגין אי מסירת מידע כמבוקש על ידו, ביחס לעסקאות שנעשו בעבר באמצעות הבנק, על ידי לקוחות תושבי ארגנטינה, בחודשים אפריל עד יוני בשנת 2010. יצויין כי נציגות הבנק בארגנטינה הפסיקה לפעול באוקטובר 2011.

רשויות גרמניה מנהלות חקירות כנגד לקוחות הקבוצה בקשר לאי דיווח לרשויות המס, ובמסגרת זו הוציאו צווים המתייחסים ללקוחות ולנציג הבנק בגרמניה.

סך כל ההשקעות של הבנק בשלוחות בחו"ל בסוף 2013 הסתכם ב-4,597 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,940 מיליון ש"ח בסוף 2012.

להלן תרומת החברות המאוחדות העיקריות בחו"ל לרווח הנקי של הקבוצה:

	תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה לרווח הקבוצה		
	לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
	2013	2012	**2013**	2012	שיעור השינוי
	ב-%		במיליוני ש"ח		ב-%
לאומי ארה"ב (B.L.C.)	**2.6**	3.5	**66**	90	(26.7)
לאומי בריטניה	**-**	5.3	**(67)**	42	-
לאומי פרייבט בנק	**-**	-	**(57)**	(18)	-
לאומי לוקסמבורג	**6.2**	10.4	**10**	15	(33.3)
לאומי רי	**5.8**	11.4	**6**	10	(40.0)
לאומי רומניה	**-**	3.3	**(7)**	8	-
אחרות	**-**	-	**(3)**	(4)	+
סך כל החברות המאוחדות בחו"ל	**-**	2.9	**(52)**	143	-

באשר לטיפול בהתאמות מתרגום בגין ההשקעות בחו"ל החל מ-1 בינואר 2012 ראה בבאור 1(ה).

להלן פירוט הרווח הנקי (ההפסד) של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל כפי שדווח על ידן:

	2013	2012	השינוי
	במיליונים		ב-%
לאומי ארה"ב (BLC) - דולר	**11.4**	22.5	(49.3)
מזה: בנק לאומי ארה"ב - דולר	**11.0**	22.5	(51.1)
בנק לאומי בריטניה - לישי"ט	**(5.4)**	4.6	-
לאומי פרייבט בנק - פר"ש	**7.5**	0.2	+
בנק לאומי לוקסמבורג - אירו	**2.9**	3.0	(3.3)
לאומי רומניה - רון*	**2.1**	13.6	-
לאומי רי - דולר	**3.3**	4.6	(28.3)
אחרים - דולר	**-**	(0.7)	-
סניפים בחו"ל - דולר	**1.5**	2.0	(75.0)
סך הכל במונחי דולר	**20.4**	44.1	(53.7)

* 1 רון = 1.0659 ש"ח.

להלן תמצית הנכסים וההתחייבויות של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל (במיליוני דולר* לפני קיזוז יתרות הדדיות):

	31 בדצמבר	
	2013	2012
אשראי לציבור	**6,769**	7,125
פיקדונות בבנקים	**2,843**	3,124
ניירות ערך	**1,312**	1,379
נכסים אחרים	**369**	385
סך הכל	**11,293**	12,013
פיקדונות הציבור	**8,507**	8,939
פיקדונות מבנקים	**829**	1,114
התחייבויות אחרות	**581**	578
הון עצמי	**1,376**	1,382
סך הכל	**11,293**	12,013
סך הכל פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול	**11,374**	11,305

סך המאזן של החברות המאוחדות וסניפי הבנק בחו"ל בסוף 2013 הסתכם ב-11.3 מיליארד דולר (39.2 מיליארד ש"ח) בהשוואה ל-12.0 מיליארד דולר בסוף 2012 (44.8 מיליארד ש"ח).

* התרגום לדולרים של ארה"ב הינו תרגום נוחות של הנתונים לפי השער היציג ל-31 בדצמבר 2013 ול-31 בדצמבר 2012 בהתאמה. הסכומים כפי שפורסמו על ידי השלוחות.
הנתונים במונחים שקליים מוצגים בדוח לפי מגזרים - ראה באור 27 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים עיקריים של שלוחות הבנק בחו"ל (במיליוני דולר) ב-31 בדצמבר 2013:

	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה
סך כל המאזן	**5,191**	**2,670**	**1,921**	**729**	**368**
אשראי לציבור	**3,678**	**2,058**	**552**	**128**	**245**
פיקדונות הציבור	**4,422**	**2,195**	**1,579**	**430**	**204**
הון עצמי	**547**	**213**	**271**	**59**	**70**
פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול	**4,143**	**408**	**5,583**	**944**	**-**
רווח נקי	**11**	**(8)**	**8**	**4**	**1**
תשואה להון (%)	**2.3%**	**-**	**3.2%**	**8.4%**	**0.9%**

הרווח הנקי של כל החברות המאוחדות בחו"ל, כולל סניפי חו"ל, כפי שפורסם על ידיהן הסתכם בשנת 2013 בסך 29.2 מיליון דולר לעומת רווח בסך 42.1 מיליון דולר בשנת 2012, ירידה של 12.9 מיליון דולר.

התרומה השלילית של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה בהפסד בסך 52 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 143 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לפרטים נוספים על תרומת השלוחות לרווח הקבוצה - ראה באור 6 ו-27 לדוחות הכספיים.

בנק לאומי לישראל קורפוריישן

בנק לאומי לישראל קורפוריישן ("בל"ל קורפ") התאגד בארה"ב בשנת 1984, והוא חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק. בל"ל קורפ מוגדר לפי חוקי ארה"ב כחברת החזקות בנקאיות, ועיקר פעילותו הוא החזקת החברה הבת בנק לאומי ארה"ב.

סך כל מאזן בל"ל קורפ ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם ב-5.2 מיליארד דולר, לעומת 5.4 מיליארד דולר בסוף 2012 והרווח השנתי הסתכם ב-11.4 מיליון דולר, לעומת 22.5 מיליון דולר בשנת 2012, ירידה של 49%.

הירידה ברווח הנקי נבעה בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי, קיטון בהכנסות התפעוליות וגידול בהוצאות התפעוליות. התשואה להון של בל"ל קורפ הגיעה לשיעור של 2.3% לעומת 3.35% ב-2012.

ביום 31 בדצמבר 2013 הסתכם ההון ב-692 מיליון דולר. יחס ההון לסך הנכסים היה 13% ויחס ההון לנכסי סיכון 16%.

בנק לאומי ארה"ב

בנק לאומי ארה"ב (BLUSA) התאגד בשנת 1968 והוא בעל רישיון לבנק מסחרי ממדינת ניו-יורק וחבר ב-FDIC (החברה לביטוח פיקדונות).

BLUSA עוסק בבנקאות מסחרית, בעיקר מימון חברות מקומיות בסדר גודל בינוני (Middle Market), בבנקאות בינלאומית בעיקר מול חברות ישראליות, וכן בבנקאות פרטית לתושבי ארה"ב ולתושבי חוץ. BLUSA מציע שירותים בנקאיים מלאים לחברות ישראליות ולתושבי ישראל המעוניינים במוצרים ושירותים של בנק אמריקאי.

המאזן המאוחד של BLUSA הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-5.2 מיליארד דולר לעומת 5.4 מיליארד דולר בסוף 2012. סך כל ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-547 מיליון דולר בהשוואה ל-541 מיליון דולר בסוף 2012. האשראי לציבור הסתכם בסוף 2013 ב-3,677 מיליון דולר, קיטון של 0.8% ואילו פיקדונות הציבור שהסתכמו בסך 4,422 מיליון דולר ירדו בשיעור של 2.7%.

תיקי ניירות ערך של לקוחות המנוהלים ושאינם כלולים במאזן, הסתכמו בסוף שנת 2013 ב-4,132 מיליון דולר לעומת 3,935 מיליון דולר בסוף שנת 2012.

BLUSA סיים את שנת 2013 ברווח נקי של 11 מיליון דולר, בהשוואה ל-22.5 מיליון דולר בשנת 2012.

התשואה להון של הרווח הנקי בשנת 2013 הייתה 2.54% לעומת 4.78% בשנת 2012.

יתרת ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסוף 2013 הסתכמה ב-10.8 מיליון דולר, ומהווה 0.3% מסך כל האשראי לציבור.

יחס הון לסך הנכסים הינו 10.5% (2012 - 10.1%) ויחס ההון לנכסי סיכון 14.54% (2012 - 14.47%) יחסי הון אלה הם מעבר לדרישות רשויות הפיקוח בארה"ב, ומעבר לדרישות הקבוצה להלימות הון.

ביום 1 בספטמבר 2013 מונה מר אבנר מנדלסון, ראש מערך אסטרטגיה ומטה הפעילות הבינלאומית, למנכ"ל BLUSA במקום מר יצחק אייל אשר סיים את תפקידו ויפרוש מבנק לאומי ביוני 2014.

לקראת סוף שנת 2012 החל BLUSA ביישום תכנית אסטרטגית (Running for 10) הכוללת מספר יוזמות אשר מטרתן לשפר את רווחיות הבנק לאורך זמן תוך הגברת המיקוד העסקי, שדרוג יכולות ומערכות ליבה והתייעלות תפעולית. כחלק מתוכנית זו, ברביע האחרון של שנת 2012 החל BLUSA ביישום מהלך של מיזוג סניפים לצורך התייעלות וחסכון בעלויות, תוך המשך נוכחות ב-4 מדינות. נכון לסוף 2013 ל-BLUSA שבעה סניפים. בסוף שנת 2013 נסגר סניף BLUSA באיי קיימן.

כמו כן, במסגרת זו התקשר BLUSA בהסכמים בקשר למכירת זכויותיה בשני בניינים בניו-יורק. ביצוע ההסכמים מותנה בתנאים מסחריים מורכבים אשר אם כולם יתקיימו להערכת הנהלת BLUSA, המכירה עשויה לצאת לפועל עד סוף שנת 2015. לאור אי הוודאות לא ניתן בשלב זה לתת אומדן מהימן של הרווח הצפוי מהמכירה, אם תתממש.

בסוף 2013 החל BLUSA בפרויקט להחלפת מערכת הליבה באמצעות ספק מערכת הליבה הנוכחית.

במהלך שנת 2013 גובשה יוזמה עסקית שמטרתה הרחבה של פעילות המסחר
ב-LISI (Leumi Investments Services Inc) אשר תשפר את הצעת הערך ללקוחות BLUSA.

ביולי 2012 מונה מר ד. ברודט, יו"ר דירקטוריון קבוצת לאומי, ליו"ר דירקטוריון בנק לאומי ארה"ב, במקום מר ס. לוין, שממשיך לכהן כחבר בדירקטוריון.

סניפים וסוכנויות של הבנק

הבנק מפעיל סוכנות בניו יורק, סניף בפנמה וכן סניף בג'ורג'טאון.

סך הנכסים של הסוכנות בניו יורק והסניפים בפנמה וג'ורג'טאון הסתכמו בסוף 2013 בכ-144 מיליון דולר (לפני קיזוז יתרות הדדיות), בסוף 2012 כ-705 מיליון דולר. האשראי לציבור נטו בסוף 2013 הסתכם ב-37 מיליון דולר לעומת 114 מיליון דולר בסוף שנת 2012. פיקדונות הציבור הסתכמו בסוף 2013 ב-32 מיליון דולר לעומת 104 מיליון דולר בסוף 2012. שנת 2013 הסתיימה ברווח של כ-2 מיליון דולר לעומת 27 מיליון דולר בשנת 2012.

דירקטוריון לאומי קיבל החלטה לסגור את סניף פנמה באמצעות פירוקו. התהליך מנוהל על ידי מנהל סניף פנמה.

סניף ג'ורג'טאון רשום באיי קיימן, ופועל על פי החוקים וההוראות שם. עקב הגידול בעלויות התפעול של הסניף, בשנים האחרונות נקט הבנק בפעילות אקטיבית על מנת לצמצם את מספר הלקוחות בסניף.

בנק לאומי בריטניה

בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי. (בנק לאומי בריטניה) נוסד בשנת 1959 וממשיך בפעילות הקבוצה באנגליה, שהחלה בשנת 1902, והינו כיום הבנק בבעלות ישראלית הגדול בבריטניה. מרכז פעילות הבנק הינו בלונדון, ובנוסף לבנק חברות בנות - חברה בת בנקאית באי ג'רסי-בנק לאומי (ג'רסי) בע"מ, חברה לנאמנות בג'רסי Leumi Overseas Trust Corporation Limited שהינה בבעלות מלאה של בנק לאומי ג'רסי, ו-Leumi ABL Limited, חברת בת בתחום ה-Asset Based Lending, הפועלת בעיקר בתחום של ניכיון חייבים (Invoice Discounting & Factoring).

בנק לאומי בריטניה עוסק בבנקאות מסחרית ופרטית. פעילות הבנקאות המסחרית כוללת מימון נדל"ן, סחר בינלאומי, מימון מדיה בעיקר באירופה, עסקים הקשורים עם ישראל וחברות ישראליות הפועלות בבריטניה.

בנק לאומי בריטניה ממקם מגוון פעילויות בתחום הנדל"ן בבריטניה ובמערב אירופה ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן למגורים ומימון נדל"ן מסחרי (בעיקר בתי מלון, בתי אבות ומעונות סטודנטים). המימון ניתן הן ללקוחות מקומיים והן לתושבי חוץ (בעיקר ישראליים).

את שנת 2013 סיים בנק לאומי בריטניה בהפסד של 5.4 מיליון לישי"ט בהשוואה לרווח בסך 4.6 מיליון לישי"ט בשנת 2012. ההפסד נגרם כתוצאה מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בעיקר בגין אשראי לנדל"ן או לחברות החזקה המתמקדות בתחום זה. חברות הבנות של בנק לאומי בריטניה סיימו את שנת 2013 ברווח.

המאזן המאוחד של בנק לאומי בריטניה הסתכם בסוף 2013 ב-1,614 מיליון לישי"ט, בדומה לסוף שנת 2012.

פיקדונות הציבור עלו מ-1,235 מיליון לישי"ט בסוף 2012 ל-1,327 מיליון לישי"ט בסוף 2013. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת הפיקדונות בסוף 2013, היה 333 מיליון לישי"ט. האשראי לציבור ירד מכ-1,298 מיליון לישי"ט בסוף 2012 ל-1,244 מיליון לישי"ט בסוף 2013. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת האשראי בסוף 2013, היה 125 מיליון לישי"ט.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בכ-129 מיליון לישׂ״ט לעומת כ-134 מיליון לישׂ״ט בסוף 2012.

ביום 22 לפברואר 2013 שילם בנק לאומי ג׳רסי דיבידנד בסך 4 מיליון לישׂ״ט לבנק לאומי בריטניה.

במהלך שנת 2013 חל שינוי ברשויות הפיקוח בבריטניה. ה-Financial Services Authority (FSA) הוחלף בשני גופים פיקוחים: ה-Financial Conduct Authority וה-Prudential Regulation Authority. שני הגופים אחראים על הוראות החלות על מוסדות פיננסיים. בעקבות זאת יתכנו שינויים בהוראות החלות על הבנקים.

יחס הון לסך הנכסים הסתכם ב-8.0% (ב-2012 8.3%).

Leumi Private Bank SA (לשעבר בנק לאומי שוויץ)

בנק לאומי (שוויץ) נוסד בשנת 1953.

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: ״הסכם הרכישה״) בין בנק לאומי לישראל בע״מ (להלן: ״לאומי״), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower Foundation, Helena S. Safdié Levy, Edmundo Safdié, ו-G.R.S. Participations S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: ״בנק ספדיה״), לפיו רכש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש.

על פי הסכם הרכישה, סכום התמורה הבסיסי לפני התאמות יתבסס על ערך נכסי נקי (Net Asset Value) של הבנק הנרכש, בתוספת פרמיה על הנכסים שבניהולו של הבנק הנרכש ביום סגירת העסקה, ויותאם בכפוף לתוצאות בדיקת נאותות.

ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סה״כ התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר״ש,כאשר כ-110 מיליון פר״ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר״ש הופקדה בנאמנות (להלן: ״חשבון הנאמנות״) להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. חשבון הנאמנות אף אמור להבטיח את התחייבויות המוכרים לשיפויים המפורטים בהסכם הרכישה.

ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג עם בנק ספדיה באופן פורמאלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ. באפריל 2012 הושלם מיזוג המערכות המיכוניות. שמו של הבנק הממוזג שונה ל-Leumi Private Bank SA (LPB), כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות בנק לאומי בכינוסה מיום 19 לדצמבר 2011.

ב-5 באוקטובר 2012 בוצעה התאמה למחיר הרכישה, בהתאם לערך נכסי נקי (Net Asset Value) והנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה, כפי שהיו בפועל ביום הרכישה. אי לכך, ב-11 באוקטובר 2012 בוצע תשלום נוסף ישירות למוכרים על סך 484 אלף פר״ש.

ב-17 באוקטובר 2012 הושלמה הגדלת חלקו של בעל מניות המיעוט לכדי 5.03% מהון מניות LPB. הבנק הנפיק 2,840 מניות חדשות מסוג B במחיר של 1,777.25 פר״ש למניה ובתמורה כוללת של 5,048,100 פר״ש.

המוכרים ולאומי טרם הגיעו להסכמה לגבי סכום התאמת המחיר. רק כאשר תושג הסכמה בנושא ישוחררו כספים מחשבון הנאמנות.

בתאריך 20 בפברואר 2013 החליט דירקטוריון LPB על סגירת חברת הבת MBCO באיי קיימן. בסוף נובמבר 2013 התקבל אישור מהרשויות באיי קיימן על החזרת הרישיון וחיסול החברה. בדוחות הכספיים של LPB סולו נרשם הפסד בגין ההשקעה בחברה בסך 482 אלף פר״ש.

סך המאזן של בנק לאומי פרייבט בנק הסתכם בסוף שנת 2013 ב-1,705 מיליון פר״ש, לעומת 1,902 מיליון פר״ש בסוף שנת 2012. שנת 2012 הייתה שנת הסינרגיה של שני הבנקים שהתמזגו. הרווח בשנת 2013 הסתכם ב-7.31 מיליון פר״ש, בהשוואה לסך של 0.3 מיליון פר״ש בשנת 2012.

סך כל ההון והקרנות, כולל קרנות פנימיות, הסתכם בסוף שנת 2013 בסכום של 241 מיליון פר״ש,לעומת 237 מיליון פר״ש בסוף שנת 2012.

היקף הנכסים המנוהלים ו/או המוחזקים עבור לקוחות ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2013 ב-5.6 מיליארד פר״ש לעומת 5.2 מיליארד פר״ש לסוף שנת 2012.

לאור שינויי רגולציה בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית בעולם, ובשוויץ בפרט, המייקרים את עלות השירות, ולאור השפעתם הצפויה של שינויים אלה גם על לאומי פרייבט בנק (לשעבר : בנק לאומי שוויץ), ביצע הבנק בשנת 2013 הפחתה בסך של 79 מיליון שקלים מהמוניטין.

בפברואר 2014 מונה פרופסור דניאל צידון ליו״ר הדירקטוריון של לאומי פרייבט בנק, חלף גב׳ גליה מאור, שהגישה התפטרותה מהדירקטוריון.

בנק לאומי לוקסמבורג

בנק לאומי לוקסמבורג הוקם בשנת 1994 ונפתח לציבור במאי 1995. בנק לאומי לוקסמבורג מספק ללקוחותיו מבחר של שירותי בנקאות פרטית, הכולל פיקדונות והשקעות בניירות ערך.

סך המאזן הסתכם בסוף 2013 בסך כ-530 מיליון אירו לעומת כ-473 מיליון אירו בסוף 2012.

בסוף שנת 2013 הסתכמו פיקדונות הציבור בכ-312 מיליון אירו לעומת כ-397 מיליון אירו בסוף 2012. נכסי לקוחות המוחזקים על ידי לקוחות הבנק ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2013 בסך 685 מיליון אירו לעומת 739 מיליון אירו ב-2012.

את שנת 2013 סיים לאומי לוקסמבורג ברווח בסך 2.9 מיליוני אירו בהשוואה לרווח בסך של 3.0 מיליוני אירו בשנת 2012.

האמצעים ההוניים של בנק לאומי לוקסמבורג מסתכמים בכ-43 מיליון אירו לעומת 40 מיליון אירו בסוף 2012.

בשלוחה הוחלפה מערכת תשתית. המערכת עלתה בהצלחה לאויר ביולי 2013.

במרץ 2013 מונה פרופסור דניאל צידון לתפקיד יו״ר הדירקטוריון של בנק לאומי לוקסמבורג.

לאומי אינטרנשיונל אינבסטמנטס (L.I.I.)

החברה נועדה בעבר לשמש כזרוע להנפקת אגרות חוב לציבור בחו״ל של קבוצת בנק לאומי. החברה נסגרה באוגוסט 2013.

בנק לאומי רומניה

באוגוסט 2006 רכש הבנק מאת S.C. Kolal B.V. למעלה מ-99% מהון המניות המונפק והנפרע של יורום בנק (Eurom Bank S.A.), שם החברה שונה לבנק לאומי רומניה באוגוסט 2006.

לאומי רומניה הינו תאגיד בנקאי ברומניה, המפעיל 21 סניפים, ועוסק בפעילות פיננסית הכוללת בין היתר קבלת פיקדונות, מתן אשראי, סחר בינלאומי ופעילות במט״ח.

פעילות הבנקאות המסחרית כוללת מימון נדל״ן, מימון לקוחות ישראלים הפועלים ברומניה ומימון עסקים מקומיים קטנים ובינוניים.

לאור המצב הכלכלי ברומניה ולאחר בחינת הפוטנציאל העתידי של הפעילות נסגרו בשנת 2013 שני סניפים, וזאת בהמשך לצמצום 13 סניפים בשנים 2010-2012.

שנת 2013 הסתיימה ברווח של כ-2.1 מיליון רון (כ-0.6 מיליון דולר) לעומת רווח של כ-13.6 מיליון רון (כ-3.9 מיליון דולר) בשנת 2012. הקיטון ברווח הינו בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

לאחר שקצב הצמיחה של כלכלת רומניה היה שלילי בשנים 2009-2010 לנוכח המיתון הקשה ביותר מזה 20 שנה, חל שיפור מתון בכלכלת המדינה מאז שנת 2011. קצב הצמיחה צפוי לעלות באופן הדרגתי כתוצאה מגידול בהיקף ההשקעות בתמיכת מענקים של האיחוד האירופי, אשר יתקבלו תחת מספר תנאים, בהם רפורמות ברשויות הממשלתיות והגברת התחרות בסקטורים הנשלטים על ידי חברות ממשלתיות.

תכנית הסיוע של קרן המטבע לרומניה (stand-by agreement) אושרה ב-2013 לשנתיים נוספות.
מערכת הבנקאות של רומניה, עדיין פגיעה לזעזועים חיצוניים במיוחד בשל משקלם הגבוה של הבנקים הזרים, בעיקר אוסטרים ויוונים. יחס הלימות ההון של הבנקים טוב, אם כי שיעור ההלוואות המסווגות כבעייתיות במגמת עלייה, והיקף פעילות האשראי ממשיך להתמתן.

המאזן של בנק לאומי רומניה הסתכם בסוף 2013 ב-1,198 מיליון רון (כ-368 מיליון דולר) לעומת 1,150 מיליון רון (כ-342 מיליון דולר) בסוף 2012. פיקדונות הציבור הסתכמו ב-665 מיליון רון (כ-204 מיליון דולר) בסוף 2013 לעומת כ-614 מיליון רון (כ-182 מיליון דולר) בסוף 2012, והאשראי לציבור הסתכם ב-797 מיליון רון (כ-245 מיליון דולר) לעומת כ-775 מיליון רון (כ-231 מיליון דולר) בסוף 2012.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בכ-227 מיליון רון (כ-70 מיליון דולר) לעומת 224 מיליון רון (כ-66 מיליון דולר) בסוף 2012.

1 רון = 0.307 דולר (בסוף 2012 - 0.297 דולר).

מר יואל מינץ, ראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן, מונה ביום 6 למרס 2013 ליו"ר דירקטוריון בנק לאומי רומניה, במקום מר צבי איצקוביץ שפרש מתפקידו בעקבות פרישתו מהבנק.

לאומי (לטין אמריקה)

לאומי (לטין אמריקה) ס.א. נוסד בשנת 1980, והוא פועל באמצעות משרד ראשי במונטבידאו וסניף בפונטה דל אסטה. לאומי לטין אמריקה מספק שירותי בנקאות כללית.

מאזן לאומי לטין אמריקה הסתכם בסוף 2013 ב-47 מיליון דולר בדומה לסוף שנת 2012.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בכ-10 מיליון דולר לעומת 11 מיליון דולר בשנת 2012.

שנת 2013 הסתיימה ברווח של כ-137 אלף דולר לעומת הפסד בסך של כ-398 אלף דולר בשנת 2012. יתרת הפעילות החוץ מאזנית הסתכמה ב-297 מיליון דולר בסוף 2013 לעומת 301 מיליון דולר בסוף 2012.

בחודש ינואר 2013, פסק בית משפט בברזיל עבודות למען הציבור וקנסות, כנגד שני אנשים ששימשו כנציגים של הבנק בפורטו אלגרה, בגין אירועים הקשורים להעברת כספים באמצעות חלפנים בשנים 2003-2004.

לאומי רי בע"מ - (Leumi Re Ltd.)

ביוני 2002 הקים הבנק את חברת לאומי רי בע"מ - Leumi Re Ltd. - באי גרנזי (Guernsey). החברה בבעלות מלאה של הבנק ומשמשת כמבטח משנה לחברות ביטוח שיבטחו את קבוצת לאומי. ההון המונפק של החברה הינו 30 מיליון דולר, מתוכם נפרעו 6 מיליון דולר. כמו כן, התחייב הבנק בכתב ערבות להעמיד ללאומי רי בע"מ כספים נוספים עד לסך 9 מיליון דולר.

בנוסף ערב הבנק ללא הגבלה בסכום לטובת המבטח New Hampshire Insurance Company להבטחת תשלום תביעות המבטח כלפי לאומי רי בע"מ.

החברה הוקמה באישור בנק ישראל הקובע:

- הבנק יחזיק 100% מאמצעי השליטה בחברה.
- החברה תעסוק בביטוח בנקאי, ביטוח חבויות וביטוח רכוש.
- החברה תעסוק בביטוח רק עבור קבוצת בנק לאומי.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2013 בסך 38.4 מיליון דולר, לעומת 38.3 מיליון דולר בסוף 2012, **ועתודות הביטוח** הסתכמו בסוף 2013 ב-19.2 מיליון דולר לעומת 18.5 מיליון דולר בסוף 2012. **ההון העצמי** ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם בסך 12.9 מיליון דולר לעומת כ-14.5 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2012.

הרווח לשנת 2013 הסתכם בסך 3.3 מיליון דולר, לעומת רווח של 4.6 מיליון דולר ב-2012.

החל משנת 2003 ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על פי כללי החשבונאות המחודשים של אגוד המבטחים הבריטי (Association of British Insurers). על פי כללים אלה ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על בסיס שנתי (annual basis) לפיו מחושבות עתודות הביטוח על בסיס הערכה של אומדן העלויות של יישוב התביעות שדווחו נכון לתאריך הדוחות.

פעילות חברות כלולות

סך כל ההשקעה של הקבוצה בחברות הכלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-1,689 מיליון ש"ח לעומת 2,129 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012. התרומה השלילית לרווח הנקי מפעולות רגילות של החברות הכלולות בשנת 2013 הסתכמה בהפסד בסך 293 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 67 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לפרטים נוספים ראה לעיל בפרק מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה - חברות כלולות.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

ניהול הסיכונים

ניהול סיכונים בלאומי

הבנק פועל במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי וסיכוני שוק ונזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים וסיכוני ציות הטבועים בפעילות העסקית. בלאומי רואים בניהול סיכונים תנאי הכרחי לעמידה במטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. המטרה העיקרית של ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הבנק והקבוצה ועמידה בתיאבון הסיכון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון. בכלל זה, צמצום הפסדים מהותיים ואירועים שעלולים לפגוע משמעותית במוניטין הבנק. בנוסף, מטרת ניהול הסיכונים הינה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, המאפשרים קבלת החלטות באופן מושכל והרחבת הפעילות.

מסגרת ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים בלאומי מובל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית, אשר הינה חברת הנהלה בבנק, וראש החטיבה לניהול סיכונים. מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לניהול הסיכונים העיקריים בבנק ובקבוצה, כאשר ניהול הסיכונים המשפטיים הינו באחריות היועצת המשפטית של הבנק וניהול סיכוני מוניטין באחריות ראש מערך שיווק, פרסום ודוברות. במבנה ניהול הסיכונים שנקבע, החטיבה לניהול סיכונים הינה גוף בלתי תלוי, ששם דגש על ראייה כוללת ומעורב בזמן אמת בקבלת החלטות מהותיות. בכפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מכהנים ראשי אגפים לניהול סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכונים תפעוליים, מנהל אגף לסיכון - תשואה כולל וראש מערך הציות והאכיפה. החל מראשית שנת 2014, הוכפפו אל מנהלת הסיכונים הראשית יחידות ניהול סיכוני האשראי (נס"א) המנתחות באופן בלתי תלוי אשראים מעל ל-25 מיליון ש"ח. במקביל, הועברה לידי החטיבה לניהול סיכונים האחריות הכוללת על נאותות הסיווגים וההפרשות בבנק. שינויים אלו הם בהתאם לנוהל בנקאי תקין 311 שפורסם בחודש דצמבר 2012. בנוהל האמור, דורש הפיקוח על הבנקים מעורבות גבוהה יותר ברמת העסקה של פונקצית ניהול הסיכונים ממה שנדרש עד כה. בהוראה נקבע שעל פונקצית ניהול הסיכונים לחוות דעתה באופן פרטני על עסקות אשראי בסכומים הגבוהים מ-25 מיליון ש"ח וכן שהחלטה לגבי סיווגים והפרשות תעשה על ידי פונקציה שאינה תלויה בצד העסקי.

ניהול הסיכונים בלאומי נסמך על שלושה "קווי הגנה". הקו הראשון - הינו החטיבות העסקיות, שאחראיות על נטילת הסיכון תוך כדי ניתוחו והבנתו לאורך כל חיי העסקה והפעילות; הקו השני - הינו החטיבה לניהול סיכונים, שאחראית על הובלת מדיניות ומגבלות הסיכון, בשיתוף הצד העסקי ובהנחיית הדירקטוריון, ועל אתגור החטיבות העסקיות בהחלטות המהותיות; והקו השלישי - הביקורת הפנימית, אשר מבקרת בדיעבד את הקו הראשון והשני. בנוסף לשלושת קווי הגנה אלה, מעורב הדירקטוריון של הקבוצה בקביעה, פיקוח ואתגור רמות הסיכון אליהם נחשפים הבנק והקבוצה.

תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים תואמים את אלה שמוגדרים בנוהל בנקאי תקין 310 - בנושא ניהול סיכונים שפורסם בחודש דצמבר 2012. בכלל זאת, החטיבה מובילה את כתיבת מדינות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, מסייעת לדירקטוריון בגיבוש תיאבון הסיכון של הבנק, מבצעת ניתוחים בלתי תלויים בעת קבלת החלטות אסטרטגיות ובתהליכי אישור של מוצרים חדשים ומייצרת תמונה כוללת ועדכנית של הסיכון לצורך קבלת החלטות בזמן אמת.

השליטה והבקרה על ניהול הסיכונים מתבצעות על ידי וועדות ההנהלה לניהול הסיכונים השונים וכן ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, כפי המפורט להלן:

- ועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
- ועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות המנכ"ל הראשי ובה חברים כל חברי ההנהלה.
- ועדות ניהול סיכונים לפי נושאים שונים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית ובהשתתפות הגורמים העסקיים: אשראי, שוק, תפעולי וסיכון כולל.

הוועדות המתוארות לעיל דנות בהיבטים של חשיפות הסיכון השונות וקובעות מגבלות פנימיות בהתאם לתנאי השוק ולתאבון הסיכון של הבנק.

ניהול הסיכונים בחברות הבנות מבוצע בהתאם לעקרונות שנקבעו ברמת הקבוצה. בכל חברת בת בארץ ובחו"ל מונה מנהל סיכונים ראשי, קיימים מסמכי מדיניות המתייחסים לניהול סוגי הסיכונים העיקריים הנגזרים מהמדיניות הקבוצתית בכל אחד מתחומי הסיכון, נקבע תיאבון הסיכון, מגבלות וסמכויות, וכן קיימות מערכות בקרה ודוחות ניהוליים תקופתיים הבודקים את המגבלות מול המצב בפועל. מנהלי הסיכונים בחברות הבנות כפופים ניהולית למנכ"ל חברת הבת ומקצועית למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה.

סיכונים עיקריים

הסיכון העיקרי של הקבוצה הוא סיכון האשראי, הכולל אשראי לציבור, לבנקים, לממשלות, ניירות ערך, נגזרים וכדומה. סיכון זה תואם את עסקי הליבה של הקבוצה ובא לידי ביטוי בפעילות מול לקוחות עסקיים, מסחריים וקמעונאיים וגם בפעילות הנוסטרו. מדיניות הבנק בארץ הינה לפעול לפיזור מרבי של הסיכון. הבנק שואף כי ניהול תיק האשראי, קביעת גובה מסגרות העבודה מול לווים, המגבלות על תיק האשראי ומדידת הריכוזיות יהיו במונחים של מדדי סיכון ותשואה מול סיכון ולא רק במונחי חשיפה. חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי העסקים מתבצע בהתאם לגודל החבות, ורמת המורכבות/התמחות בסוג עסקה כדי להבטיח את רמת המומחיות הנדרשת לטיפול בכל מגזר וסוג פעילות

לפירוט על סיכון האשראי וניהולו ראה בהמשך הפרק.

סיכון השוק, לרבות סיכוני נזילות, הוא סיכון מרכזי נוסף. הניהול השוטף של סיכוני השוק נועד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך הערכת הרווח החזוי לצד הנזקים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים אלה. החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן דינאמי. מערכת מגבלות שנקבעה על ידי הדירקטוריון וועדות הסיכונים ברמות השונות, תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי, קרן ההון ומצב הנזילות

לפירוט על סיכון השוק וניהולו ראה בהמשך הפרק.

בשנים האחרונות, בעקבות חדשנות בחקיקה ובעקרונות האכיפה, הציות למארג החוקים והכללים הבינלאומיים הפך למורכב הרבה יותר מבעבר. בנוסף, סובלנות גורמי האכיפה לציות חלקי פחתה. אי לכך עלה מאוד הסיכון שמקורו בציות חלקי, בין אם הוא נובע מטעות, מאי ידיעה, או מהפנמה מאוחרת. בפרט, בנוסף לנושאים צרכניים ולנושאי הלבנת הון ומימון טרור, במארג החוקים והתקנות להם נדרש הבנק עלה משקלם של נושאים הקשורים לכללי ניהול השקעות של לקוחות ממדינות אחרות (cross border), וחלקם של הנושאים הקשורים לציות לקוחות לחוקי המס הרלבנטיים להם. ניהול סיכון זה מבוצע באמצעות מערך הציות הכפוף למנהלת הסיכונים הראשית. סיכון זה יקרא להלן "סיכון הציות" והוא מעצם הגדרתו הסיכון שקיים מאי ציות מלא ובזמן להוראות שונות. בשנים האחרונות בנקים רבים בעולם סופגים קנסות משמעותיים בגין החשיפה לסיכון זה. ניהול סיכון הציות מבוצע באמצעות מערך הציות הכפוף למנהלת הסיכונים הראשית.

בפעילות הבנק כמתווך פיננסי קיימים סיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר גם נושאי המשכיות עסקית ואבטחת מידע. ניהול הסיכונים התפעוליים מתבצע לפי סטנדרטים מקובלים (Best Practice) בכל חלקי הקבוצה

לפירוט על סיכון התפעולי וניהולו ראה בהמשך הפרק.

כלים המשמשים בניהול הסיכונים

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים, בארץ ובחו"ל, נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות בשינויים החלים בסביבה העסקית, ובהנחיות ובדרישות בנק ישראל וגורמי רגולציה נוספים בארץ ובעולם. להלן סקירה תמציתית של הכלים העיקריים שמשמשים לצורך אמידת הסיכונים וכבסיס לקבלת ההחלטות. הכלים המרכזיים המשמשים את ניהול הסיכונים הנם: קביעת תיאבון הסיכון, המגדיר בין היתר את קביעת מדיניות ומגבלות הסיכון - לכל סוג סיכון; קביעת תהליכי העבודה לניתוח וניהול הסיכון ברמת העסקה הבודדת וברמת התיק; דוחות תקופתיים להערכת הסיכון, על בסיס אינדיקטורים כמותיים ואיכותיים של התיק של לאומי, תוך התייחסות לשינויים בסביבה בה פועל הבנק. דוחות אלה נידונים בפורומים וועדות שונות שהוגדרו לנושא; ביצוע תרחישים פוטנציאלים, ברמות חומרה שונות, להערכת ההפסדים שייתכנו וההשלכות על הבנק. על בסיס תרחישים אלה, שמבוצעים הן ברמת כלל הבנק והן ברמת סוגי פעילות וסיכון ספציפיים, מוגדרת תוכנית פעולה להתמודדות עם הסיכונים.

הערכת הסיכונים ברמה הכוללת של הבנק וברמת הפעילות והעסקה הבודדת מבוססת על מתודולוגיות רבות ומובנות, חלקן מבוסס על הערכות מומחים בכל תחום פעילות, וחלקן האחר גם על בסיס נתונים היסטוריים ומודלים סטטיסטיים מסוגים שונים. השינויים בסביבת הסיכון בעולם ובארץ, והשינויים בתפיסת הסיכון מחייבים את הבנק לעדכן את הערכותיו, את המתודולוגיות שבהן הוא משתמש, תוך אתגור מתמיד שמבוצע על ידי כל הגורמים המעורבים.

סביבת הסיכון והשפעתה על הבנק

בשנת 2013 התמתנה סביבת הסיכון לעומת שנת 2012, על רקע השיפור בכלכלת ארה"ב וההתייצבות באירופה. התמתנות זו הביאה לירידה בסיכוי להתממשות תרחיש קיצון גלובלי. עם זאת, במבט קדימה, ההתאוששות באירופה טרם הושלמה, תהליך היציאה של הבנק המרכזי האמריקאי ממדיניות רכישת הנכסים הינה תוצאה של השיפור בכלכלה, אך היא הכניסה מימד חדש של חוסר וודאות בשווקים בדגש על עליית סיכון הריבית ומחירי נכסים.

הגורמים העסקיים והחטיבה לניהול סיכונים עוקבים אחר ההתפתחויות השונות, ופועלים באופן ממוקד לצמצום הסיכונים.

להלן מוקדי סיכון מרכזיים שצפויים להשפיע על סיכוני הבנק בשנה הקרובה:

1. **ההתאוששות האיטית בכלכלה העולמית, האטה בכלכלה המקומית והשווקים**

   ההאטה הכלכלית בעולם בשנים האחרונות, בדגש על כלכלת אירופה, גורמת להאטה בצמיחת הכלכלה המקומית. בהיבט האשראי, האטה מקומית בשילוב מגמת הייסוף המתמשך בשערי חליפין, משפיעים על לקוחות הבנק שהם חברות מסגמנטים שונים ובפרט היצואנים. ההאטה יוצרת ירידה בביקוש לאשראי למימון פעילות עסקית. מנגד, רמת הריבית הנמוכה מקלה על צרכי המימון של הלקוחות, אך תרחיש של עליית ריבית מהירה עלול להקשות עליהם בהקשר זה. בהיבט החשיפה לסיכוני השוק, הסביבה הכלכלית העולמית עלולה להמשיך ולהתבטא בתנודתיות בשווקים הפיננסיים במהלך השנה הקרובה ולהשפיע על השקעות הבנק בניירות ערך בתיק הנוסטרו.

2. **סיכון הציות**

   סיכון אי הציות להוראות דין במובן הרחב כפי שתואר לעיל (להלן "סיכון הציות"), עלה והוא צפוי להמשיך ולהיות סיכון מרכזי בתחום הבנקאות בישראל ובעולם. במהלך השנים האחרונות, בנקים בארה"ב ובאירופה ספגו קנסות משמעותיים בגין סיכון הציות בפעילות מול לקוחות, פעילות בשוק ההון והריביות ובגין פעילות בתחום הבנקאות הפרטית. בנוסף, השינויים התכופים ברגולציה דורשים מעקב מתמיד, פרו-אקטיביות והערכות בזמן קצר הדורשת הקצאת משאבים רבים.

3. התגברות דרישות רגולטוריות

מאז המשבר הפיננסי בשנת 2008, הוחמרו בעולם ובישראל הדרישות מבנקים, על רקע הלקחים שהופקו ועדיין מופקים מהמשבר. השינויים העיקריים כפי שבאו לידי ביטוי בהוראות באזל 3, טיפלו בעיקר בחיזוק ההון והנזילות של הבנקים בארץ ובעולם. ההשפעה של דרישות רגולטוריות אלו על מערכת הבנקאות בעולם וגם בישראל הנה משמעותית. במקביל ניכרת עלייה ביוזמות נוספות לרפורמות במערכת הבנקאות העשויות להשפיע על פעילות הבנק ורווחיותו.

4. שוק הנדל"ן והמשכנתאות המקומי

שוק הנדל"ן המקומי, בדגש על נדל"ן למגורים, אופיין בעליות מחירים משמעותיות בשנים האחרונות. החשש העיקרי בתחום זה הינו, שסביבת הריבית הנמוכה תומכת ברמות מחירים גבוהות וכאשר תחול עליית ריבית, ירדו מחירי הנדל"ן באופן משמעותי ויגרמו בתרחיש קיצון למשבר בענף שיתרחב לכלל המשק. חשש זה בא לידי ביטוי גם בדו"ח השנתי של קרן המטבע שפורסם בחודש פברואר 2014.

לאומי מצמצם את החשיפה לסיכון של אשראי עקב ירידה במחירי הנדל"ן על ידי יישום מדיניות חיתום קפדנית ומעקב שוטף אחר התפתחות הסיכון בענף. בשנת 2013 ירדה ריכוזיות האשראי לנדל"ן מסך האשראי בתיק לאומי.

5. סיכון למתקפות סייבר

במהלך השנה האחרונה התממשו אירועי סייבר בארץ ובעולם. התממשות סיכון זה, מחייבת את הבנקים להשקיע משאבים רבים בתחום ההגנה בפני סיכוני אבטחת מידע לרבות סיכוני סייבר, בכוח אדם מומחה במודיעין ובתשתיות, על מנת להקטין את החשיפה לסיכון זה. שינויים לרעה בסביבה הגיאופוליטית פועלים אף הם להגדלת סיכון מתקפות הסייבר, שכן הזירה הוירטואלית הפכה לאחת מזירות הלחימה המובילות של ארגונים ומדינות.

הגדרת חומרת גורמי הסיכון

המתודולוגיה לסיווג רמת החומרה של החשיפות לסיכונים השונים, כפי שמתוארים בטבלת חומרת גורמי הסיכון, מבוססת על אמידת החשיפה לסיכונים השונים וכימות ההשפעה של התממשות התרחישים על הון הקבוצה, קרי על יציבותה. רמות החומרה המוגדרות להלן מתבססות על תרחישי קיצון פוטנציאליים, ומציגות את גובה החשיפות בחלוקה לשלוש רמות: נמוכה, בינונית וגבוהה. זאת, כפונקציה של היקף הפגיעה, ביחס להון הקבוצה בהתממשות הסיכון. פגיעה של עד 1% בהלימות הון עצמי רובד 1 מוגדרת כסיכון נמוך, סיכון "בינוני" מוגדר כסיכון אשר התממשותו עלולה להוריד את יחס הלימות ההון בשיעור של יותר מ-1%, אך מבלי להוריד את יחס הלימות ההון אל מתחת ל-6.5% ופגיעה שתוביל לירידת יחס הלימות ההון מתחת ל-6.5% מוגדרת כסיכון גבוה.

חשוב לציין כי המתודולוגיה האמורה להערכת חומרת גורמי הסיכון הנה אחת מבין רבות. באופן שוטף, הבנק בוחן את ההשפעה של אירועים שונים שייתכנו לא רק על ההון והיציבות, אלא גם על הרווח השוטף, על המוניטין ועוד. הערכות אלה נידונות בפורום של חברי ההנהלה ובדירקטוריון.

בטבלת חומרת גורמי הסיכון המובאת להלן, מוצגת הערכת החומרה עבור כל אחד מהסיכונים השונים, הנגזרת מהערכת ההשפעה של התממשות תרחישי הקיצון הפוטנציאליים שהוגדרו על הלימות ההון של הבנק. נציין כי אף אחת מהחשיפות לגורמי הסיכון אינה מוגדרת כגבוהה, והתפלגות הסיכונים המתקבלת תואמת את תיאבון הסיכון ואת יעדי הקבוצה.

ביחס לדוח הכספי של 2012 לא חל שינוי בסיווג הסיכונים לפי רמות הסיכון, שכן העלייה בסביבת הסיכון שתוארה לעיל, בסעיף על סביבת הסיכון והשפעתה על הבנק, לא הביאה לשינוי משמעותי בהערכת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון על הון הבנק ויציבותו.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" לעיל.

טבלת חומרת גורמי הסיכון

	סיכון	הגדרה	רמת חומרה*
1	סיכון אשראי כולל	סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות	בינונית
1.1	סיכון איכות לווים ובטחונות	סך הסיכון המתואר על ידי ההסתברות לכשל של לווים, ההפסד בהינתן כשל, שמושפע גם מהביטחונות, והחשיפה בעת כשל של לווים בודדים	בינונית
1.2	סיכון ריכוזיות לווה גדול וקבוצת לווים	סיכון אשראי הנובע מגודלם היחסי של לווים בתיק האשראי של הבנק	נמוכה
1.3	סיכון ריכוזיות ענפית ומגזרית	סיכון אשראי הנובע מריכוז של אשראי ללווים בענפי משק ובמגזרים מסוימים	בינונית
2	סיכון שוק כולל	סיכון החשיפה של נכסי הקבוצה לשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ומחירי נכסים, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם	בינונית
2.1	סיכון בסיס	הסיכון עקב תנודות בשער חליפין כולל אינפלציה (תיק למסחר ובנקאי)	נמוכה
2.2	סיכון ריבית	הסיכון עקב תנודות בשערי ריבית (תיק למסחר ותיק בנקאי)	נמוכה
2.3	סיכון מרווח ומחירי מניות	הסיכון עקב תנודות במחירי מניות ואג"ח בתיק המסחרי ובתיק הבנקאי עבור נכסים המשוערכים לפי מחיר שוק	נמוכה
2.4	סיכון נזילות	הסיכון בחוסר היכולת לעמוד באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי	נמוכה
3	סיכון תפעולי	סיכון להפסד הנובע מליקויים או כשלים של תהליכים, פרוייקטים גדולים, אנשים או מערכות או אירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין	נמוכה
3.1	סיכון משפטי	הסיכון הנובע מפעילות שאינה תואמת חקיקה (אזרחית), טעויות משפטיות ותביעות ייצוגיות המתנהלות כנגד הבנק	נמוכה
3.2	סיכון ציות	הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות הרשויות, אשר יתבטא בקנסות על בנק או עובדים	נמוכה
4	סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום שלילי יגרום לירידה בבסיס הלקוחות, ירידה בהכנסות, בנזילות או עלויות משפטיות גבוהות	נמוכה
5	סיכונים מערכתיים - הוליסטיים	סיכונים הנגרמים עקב אירועים חיצוניים שעלולים לגרור התממשות של מספר סיכונים במקביל	בינונית

* בהתייחס לפגיעה אפשרית בהלימות ההון.

הגדרות לסיכונים בטבלה:

1. סיכון אשראי

סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות. חומרת סיכון האשראי הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בהמשך הפרק. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים תחת הגדרת סיכון האשראי לפי המיפוי הקבוצתי:

1.1. סיכון לווה בודד ובטחונות: סיכון בגין כניסה לכשל של צד נגדי, הגורמת לאי עמידה בהתחייבויות כספיות חוזיות. הסיכון כולל:

- כניסה לכשל של צד נגדי בנגזרים.
- הסיכון השיורי בגין אי יכולת לממש בטחונות.
- סיכון מדינה הנובע מחשיפה אל לווים הפועלים במדינות זרות.
- סיכון אשראי במניות הנובע מהחשיפה לכשל בגין החזקה במניות לצורך השקעה.

חומרת הסיכון מוגדרת כבינונית.

1.2. סיכון ריכוזיות: סיכון האשראי בחשיפה משמעותית ללווים בעלי מאפיינים כלכליים דומים או שעוסקים בפעילויות דומות או שמצויים בשליטה ו/או בניהול של גורם מסויים, שיכולים להביא, במצב של שינוי במצב הכלכלי, להשפעה דומה על יכולת העמידה בהחזר החובות של אותם לווים. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים בהגדרה לפי המיפוי הקבוצתי:

1.2.1. חשיפה משמעותית ללווה גדול וקבוצת לווים. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

1.2.2. חשיפה ענפית ומגזרית. חומרת הסיכון מוגדרת - כבינונית;

חומרת סיכון הריכוזיות הכולל ותתי הסיכונים נבחנה במסגרת תרחישי קיצון שבחנו מהו הנזק בגין ריכוזיות האשראי בתיק כתוצאה מהתממשות משבר חמור. חומרת סיכון הריכוזיות הכולל מוערכת כבינונית.

2. סיכון שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון החשיפה של נכסי הקבוצה עקב אי הוודאות בשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ובמניות, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם. חומרת סיכון השוק הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

2.1. סיכון בסיס. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.2. סיכון ריבית. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.3. מרווח אג"ח ומחירי מניות. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

חומרת סיכון השוק הכללי ותתי הסיכונים הוערכו לפי תרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים עבור הסיכונים הללו. רמת חומרת סיכון שוק - כללי מוגדרת בינונית.

2.4. **סיכון נזילות:** אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. סיכון זה נקבע כנמוך מכיוון שהבנק עומד במדדי הנזילות שקבע לעצמו, כולל מדדים הסתברותיים, וגם חברות הבנות עומדות במדדים שקבעו לעצמן. הנזקים הכספיים בתרחיש הנזילות החמור ביותר נמוכים אף הם.

3. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. הערכת רמת החומרה מתייחסת לנזקים ברמת חומרה גבוהה וסקירת אירועים היסטוריים. רמת החומרה לסיכון מוגדרת כנמוכה. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

3.1. **סיכון משפטי:** סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או מהתחייבויות תלויות. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי. בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. לאור תוצאות ניתוח חטיבת הייעוץ המשפטי לתרחיש קיצון אפשרי, הסיכון המשפטי של הקבוצה מסווג נמוך. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

3.2. **סיכון ציות:** הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות רגולטוריות וחוקים של הרשויות השונות בישראל ובעולם. רמת החומרה לסיכון הציות של הקבוצה מוגדרת כנמוכה.

4. סיכון מוניטין

הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה, צד לעסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים בקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה. סיכון המוניטין של הקבוצה מנוהל על ידי הקפדה וקיום של רמה גבוהה של עמידה בהוראות הרגולטורים השונים, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים של ההנהלה והדירקטוריון ויכולתם לעקוב אחר הפעילות השוטפת. ללאומי קוד אתי להתנהגות מול עובדים, ספקים וסביבה. קבוצת לאומי מקפידה על כך שהמוצרים והשירותים הניתנים על ידה יהיו בעלי איכות גבוהה. היחס לעובדים וללקוחות מתבטא בכמות מזערית של תלונות. בנוסף, קיימות תוכניות מגירה מפורטות להתמודדות עם אירועי מוניטין. רמת החומרה של סיכון המוניטין של הקבוצה מוגדרת כנמוכה.

5. סיכונים מערכתיים - הוליסטיים

סיכונים הנובעים מאירועים כלכליים, פוליטיים וגיאופוליטיים הן בארץ והן בעולם, שיכולים לסכן את יציבותה של הקבוצה, כגון מלחמה או משבר כלכלי עולמי. הערכת הסיכון מבוססת על ההפסד בתרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים של הקבוצה הכולל התממשות מספר סיכונים יחד. חומרת הסיכון בלאומי מוגדרת כבינונית.

הוראות באזל וההערכות בלאומי

נתוני הדוחות הכספיים של לאומי, חישוב נכסי הסיכון ויחס הלימות ההון ל-31 בדצמבר 2013 מחושבים ומוצגים בהתאם לכללי הגישה הסטנדרטית בבאזל 2. יחס הלימות ההון בגובה 14.82% אשר לאומי מציג ל-31 בדצמבר 2013 מכסה על פי הערכות הקבוצה את ההון הנדרש בגין הנדבך הראשון והנדבך השני, כולל תרחישי הקיצון שמשמשים את הקבוצה בהערכותיה הפנימיות.

בדוח זה הורחבו ו/או הוספו נתונים מסוימים הנדרשים במסגרת נדבך 3 ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

הנושא	טבלה	דוח דירקטוריון	דוח כספי
כללי	1	עמוד 12	-
מבנה ההון (איכותי וכמותי)	2	עמוד 22	באור 13
הלימות ההון (איכותי וכמותי)	3	עמוד 24	-
חשיפות סיכון והערכתו - גילוי איכותי כללי		עמודים 158-164	-
סיכון אשראי גילוי איכותי	4 (א)	עמודים 169-173	-
חשיפות סיכון אשראי לפי סוגי אשראי עיקריים	4 (ב)	עמוד 174	-
חשיפות לפי איזור גיאוגרפי למדינות זרות	4 (ג)	עמוד 193	תוספת ו'
חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי וסוגי אשראי עיקריים	4 (ד)	עמוד 174	-
חשיפות אשראי לפי תקופה לפרעון	4 (ה)	עמוד 175	-
חשיפת סיכון אשראי בעייתי והפרשות לחומ"ס לפי ענפי משק	4 (ו)	-	תוספת ה'
סכום הלוואות פגומות והפרשות לפי אזור גיאוגרפי	4 (ז)	-	תוספת ו'
תנועה ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי	4 (ח)	-	באור 4 א.1
חשיפות אשראי לפי משקל סיכון	5	עמודים 176-179	-
הפחתת סיכון אשראי (איכותי וכמותי)	7	עמודים 182	-
חשיפות אשראי בנגזרים של צד נגדי (איכותי וכמותי)	8	עמודים 183	-
איגוח (איכותי וכמותי)	9 (ו), 9 (ז)	עמוד 85	באור 3
סיכון שוק (איכותי וכמותי)	10	עמודים 196-204	-
סיכון תפעולי - גילוי איכותי	12	עמודים 207-211	-
השקעה במניות (איכותי וכמותי)	13 (ב)	עמודים 87-88	-
השקעות במניות של חברות כלולות	13 (ב)	עמוד 135	-
סיכון ריבית	14	עמודים 199-202	תוספת ד'

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן. במסגרת התהליך הוגדרו תיאבון הסיכון ויכולת הנשיאה בסיכון, נערך תהליך מקיף של מיפוי והערכת הסיכונים אליהם הקבוצה חשופה, פותחה מסגרת מקיפה לניתוח תרחישי קיצון ונבחנו תהליכי ניהול הסיכונים ומבנה ניהול הסיכונים בקבוצה.

תוצרי התהליך מרוכזים במסמך ה-ICAAP שהוגש למפקח על הבנקים באפריל 2013. תהליך זה נבחן על ידי המפקח על הבנקים כחלק מ"תהליך הסקירה הפיקוחי"(SREP - (Supervisory Review Process. מסמך ICAAP מעודכן, מגובש בימים אלו ויוגש באפריל 2014.

באזל 3

ביוני 2011 עודכנו על ידי ה-(Bank for International Settlements) - BIS, הוראות באזל 3 "חיזוק עמידתה של המערכת הבנקאית" אשר פורסמו בדצמבר 2010. הוראות אלו נסמכות על הוראות באזל 2 ומעדכנות מספר היבטים כפי שנוסחו מלקחי המשבר הפיננסי האחרון. גם באיחוד האירופי ובארה"ב פורסמו הוראות סופיות ליישום באזל 3. באיחוד האירופי ההוראות נכנסו לתוקף בתחילת 2014, ובארה"ב ייושמו בתחילת 2015 עבור מרבית הבנקים, ובאופן חלקי ב-2014 לגבי הבנקים הגדולים.

מטרת ההוראות שפרסם ה-BIS היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר, זאת נוכח לקחי המשבר של 2008-2009, תוך הכנסת שיפורים בתחום ניהול הסיכונים ובדגש על:

- שיפור איכות ההון והגדלתו.
- שיפור יחסי הנזילות וקביעת סטנדרטים אחידים למדידת הנזילות.
- הקטנת ההשפעה הפרו-מחזורית של המצב הכלכלי על דרישות ההון.
- הגברת השקיפות של שיטות ניהול הסיכונים.

בהיבט ההון, ההוראות מתמקדות בהגדרה מחודשת לרכיבי ההון וקביעת יחסי הלימות הון מזעריים גבוהים יותר.

יישום הוראות באזל 3 בישראל

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 211-201. הוראות אלה נכנסו לתוקף ב-1 בינואר 2014.

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

כמו כן, כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

להלן מספר דגשים נוספים מתוך הוראות בנק ישראל לאימוץ הוראות באזל 3:

הון עצמי רובד 1 הוגדר מחדש וברכיביו הוכנסו מספר שינויים, ובהם:

קרן ההון בגין ניירות ערך זמינים למכירה (לאחר מס) תהווה חלק מהון עצמי רובד 1, בין אם היא חיובית או שלילית.

להכרה בזכויות שאינן מקנות שליטה נוספה מגבלה שתלויה בעודפי ההון בחברה המוחזקת.

דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן לא ינוכה מהון עצמי רובד 1, בשונה מהוראות באזל 2.

שונה מבנה הניכויים מההון, ונקבעו ניכויים חדשים, כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי".

1. בוטלה ההבחנה בין הון רובד 2 עליון לרובד 2 תחתון ובוטל רובד 3, אולם הושארה מגבלה לפיה הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון עצמי רובד 1, ומכשירי ההון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 (לאחר הניכויים הדרושים מהון זה). מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחולת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, בכפוף להוראות מעבר.

2. נקבעו קריטריוני כשירות למכשירי ההון בהון רובד 1 ובהון רובד 2, וביניהם הדרישה שהמכשירים יהיו בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בעת ירידה מיחסי הלימות הון עצמי רובד 1 מסויימים. מלאי מכשירי ההון הקיימים בעת כניסת הוראות באזל 3, יופחת מבסיס ההון בהדרגה.

   תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
   http://leumi.co.il/home01/32587/

3. הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי, לפני השפעת המס, יוכרו כחלק מהון רובד 2, עד לשיעור של 1.25% מסך נכסי סיכון משוקללים בגין סיכוני אשראי על פי הגישה הסטנדרטית.

4. השקעה עודפת בתאגיד ריאלי בודד של מעל 5% מהון עצמי רובד 1 תקבל משקל סיכון של 1250%.

5. נקבעה דרישת הון בגין סיכון להפסדי CVA (Credit Valuation Adjustment), שעלולים להיגרם עקב הרעה באיכות האשראי של צד נגדי בעסקת נגזרים OTC.

6. נקבעה תקופת מעבר עד ליישומן המלא של הוראות באזל 3.

7. תחת הנחה של יישום מלא ומיידי של הוראות בנק ישראל בנוגע לאימוץ הוראות באזל 3 (ללא התחשבות בהוראות המעבר), היה יחס הון עצמי רובד 1 של קבוצת לאומי ליום 31 בדצמבר 2013 9.05% לעומת 9.43% בהתאם להוראות באזל 2. תוצאה זו מתבססת בין היתר על פרשנות הבנק להוראות.

8. תחת הנחה של יישום הדרגתי, על פי הוראות המעבר, של הוראות בנק ישראל בנוגע לאימוץ הוראות באזל 3, היה יחס הון עצמי רובד 1 של קבוצת לאומי ליום 31 בדצמבר 2013 9.20% לעומת 9.43% בהתאם להוראות באזל 2. תוצאה זו מתבססת בין היתר על פרשנות הבנק להוראות.

להלן פירוט הגורמים העיקריים והשינויים הצפויים בגינם בהלימות ההון של קבוצת לאומי ביום 1 בינואר 2014 בשל יישום הוראות באזל 3, בהתאם להוראות המעבר:

א. רכיבי ההון

	שינוי בהון עצמי רובד 1	שינוי בהון הכולל	השפעה על יחס הלימות הון עצמי רובד 1	השפעה על יחס הלימות הון כולל
	במיליוני ש"ח		(באחוזים)	
הכללת קרן ההון בגין ניירות ערך זמינים למכירה בהון עצמי רובד 1	**181**	**81**	**0.06**	**0.03**
אי-הכרה בזכויות שאינן מקנות שליטה בהון עודף של חברות בנות שאוחדו	**(40)**	**(37)**	**(0.01)**	**(0.01)**
ביטול הניכוי מההון של השקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו, וביטול ניכויים הקשורים לחשיפות איגוח	**65**	**129**	**0.02**	**0.04**
הכללת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בהון רובד 2	**-**	**2,272**	**-**	**0.82**
הפחתה מהון רובד 2 של כתבי ההתחייבות שאינם כשירים כהון פיקוחי, בהתאם להוראות המעבר	**-**	**(2,909)**	**-**	**(1.04)**
השפעות אחרות	**(49)**	**(49)**	**(0.01)**	**(0.02)**
סך הכל	**157**	**(513)**	**0.06**	**(0.18)**

ב. נכסי הסיכון

	נכסי סיכון	השפעה על יחס הלימות הון עצמי רובד 1	השפעה על יחס הלימות הון כולל
	במיליארדי ש"ח	(באחוזים)	
מסים נדחים בגין הפרשי עיתוי	**3.93**	**(0.13)**	**(0.20)**
סיכון צד נגדי בנגזרים (CVA)	**2.35**	**(0.08)**	**(0.12)**
ההפרשה הקבוצתית שנוספה להון רובד 2	**1.84**	**(0.06)**	**(0.10)**
השפעות אחרות	**0.44**	**(0.02)**	**(0.02)**
סך הכל	**8.56**	**(0.29)**	**(0.44)**

ב-13 בינואר 2013, פירסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342 בנושא ניהול סיכון נזילות. ההוראה מהווה אבן דרך באימוץ הוראות הרגולציה הבינלאומית בנושא הנזילות מטרת עדכון ההוראה, הינה להתחיל ולאמץ באופן הדרגתי את הנחיות באזל 3 לניהול סיכוני הנזילות ובמרכזן הגדרת יחסים מינימאליים בין הנכסים הנזילים לבין ההתחייבויות אשר מוערך כי יתממשו תוך פרק זמן מוגדר. בפרט, מדובר בהגדרת יחס נזילות מזערי לתקופה של חודש (Liquidity Coverage Ratio) - LCR ובהגדרת יחס מימון יציב לתקופה של שנה (Net Stable Funding Ratio) - NSFR. הבנק מחשב את יחסי הנזילות בהתאם לדרישות בנק ישראל. בפברואר 2014 העביר בנק ישראל בקשה לביצוע סקר השפעה כמותית (QIS) להערכת השפעת אימוץ הוראות באזל 3 על יחסי הנזילות של הבנקים.

ב-30 במאי 2013, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 בנושא ניהול סיכון ריבית. ההוראה מאמצת את עקרונות מסמך באזל בנושא ניהול ריבית בהתאמות הנדרשות. במרכז ההוראה דרישה לבקרות איכותיות, הפרדת תפקידים ושימוש בתרחישי קיצון ומודלים מתקדמים לניהול סיכון הריבית. ההוראה תיכנס לתוקף ב-1 ביולי 2014. הבנק נערך ליישום ההוראה במועד.

סיכוני אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה או צד נגדי של התאגיד הבנקאי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק מהווה ביטוי מרכזי לאסטרטגיית סיכון האשראי של הבנק. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי. מדיניות האשראי והנהלים הקיימים מתייחסים לסיכוני האשראי בכל הפעילויות בבנק, וחלים הן על האשראי הבודד והן על תיק האשראי בכללותו.

בנוסף למסמך מדיניות האשראי של הבנק, קיים מסמך מדיניות אשראי וסיכוני אשראי ברמה קבוצתית המתווה את המסגרת ועקרונות העל למסמכי המדיניות של כל אחת מחברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל (בארה"ב, באנגליה וברומניה). לחברות הבנות בארץ מוצגת גם מדיניות האשראי של הבנק, המהווה המלצה וקו מנחה לגיבוש מדיניות האשראי בכל אחת מחברות הבנות בארץ.

המשלים לכל אלה הינו מסמך המתייחס ליעדים העסקיים, כפי שנקבעים על ידי ההנהלה ומהווים בסיס לתוכנית העבודה של הבנק.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק בישראל מעודכן מדי שנה, נידון בהנהלת הבנק ומאושר על ידי דירקטוריון הבנק. המסמך מתווה מדיניות לפעילות הבנק בארץ ונותן ביטוי למצב הכלכלה בעולם ובארץ ולסביבת הסיכון המוערכת לשנה הקרובה. העקרונות המנחים במדיניות האשראי של הבנק מתבססים על פיזור הסיכונים וניהולם המבוקר. הדבר בא לביטוי בביזור תיק האשראי של הבנק בין ענפי המשק השונים ועל פני מספר רב של לווים.

העקרונות המנחים של הבנק כוללים:

- מיקוד החשיפות בפעילויות לגביהן קיימת בבנק המומחיות הנדרשת לאמידת וניהול הסיכונים הגלומים בהם.
- מעורבות באשראי לסוגיו השונים במטרה להשיג פיזור הסיכון.
- עבור כל סיכון אשראי חייבת להיות הפרדה בין היחידה המטפלת בסיכון האשראי לבין יחידה עצמאית המבצעת בקרה על סיכון האשראי ועל ניהול סיכון האשראי.
- עריכת ניתוח סיכונים טרם כניסה לקווי עסקים חדשים או השקת מוצרים חדשים.
- עיקרון הסגמנטציה: חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי עסקים מתבצעת בהתאם למחזור הפעילות של הלקוח וגודל מסגרת האובליגו העומדת לרשותו, וכן בהתאם למורכבות/התמחות בסוג העסקה.
- כל גורם בבנק היוצר חשיפה לסיכון אשראי ומנהלו, מחויב להיות מודע לסיכונים בתחום פעילותו ואחראי לניהולם השוטף. בכלל זה, מודעות וניהול הסיכונים בתחום הציות העלולים להתלוות לעסקות (אשראי, פאסיב או פעילות שוטפת).
- ביצוע מעקב שוטף ותקופתי אחר חשיפות האשראי במטרה לזהות חולשות, מוקדם ככל שניתן, ולהיערך בהתאם.
- הערכת סיכון האשראי בצורה כמותית, תוך הגדרת דירוג סיכון לכל לקוח. ליישום מטרה זו, קיימים בבנק מודלים ומערכות ממוכנות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה והערכת ההפסד הצפוי.

- קביעת מתווה פעילות, היוצר הבחנה בין שלושה סוגי פעילויות:
- פעילויות וסגמנטים בעלי רמת סיכון נמוכה אותם הבנק ירצה לממן ובהם ירצה לגדול.
- פעילויות/סגמנטים בעלי רמת סיכון בינונית, בהם הליווי הינו סלקטיבי.
- פעילויות/סגמנטים בעלי סיכון גבוה, בהם הבנק נוטה להימנע מהגדלת החשיפה.

פירוט מתווה הפעילות מוצג במסמך מדיניות האשראי של הבנק ומתעדכן אחת לרבעון ככל הנדרש.

- קביעת מגבלות כמותיות פנימיות וניהול ומעקב אחריהן. כמו כן, מתקיים מעקב אחר התפלגות דירוגי הסיכון של הלווים בבנק בחתכים שונים.
- הבנק פועל מזה מספר שנים, להגברת הערנות והמודעות הכללית בקרב מנהלי הלקוחות, להשלכות שליליות אפשריות של היבטים סביבתיים על פרויקטים אותם הוא מממן. הבנק פועל לזיהוי התעשיות הרגישות ולשילוב מרכיב חשיפה זה בעת קבלת החלטות אשראי.

תהליכי ניהול ובקרה

בתחום ניהול האשראי שופרו תהליכי הבקרה והשליטה בסיכונים, בין היתר, על ידי הקמת מרכזים מתמחים לתחום האשראי בחטיבה הקמעונאית, מיזוג פעילות המשכנתאות בחטיבה הבנקאית והעמקת ה"סגמנטציה" של הלקוחות העסקיים לקווי העסקים המתאימים ובמסגרת סניפים מתמחים. מהלכים אלו מאפשרים ראיה רחבה וכוללת של התחייבויות וסיכון הלקוח בלאומי.

בחינת מסגרות האשראי של הלווים הגדולים בבנק, אישור העסקות או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה נעשית כבר מספר שנים תוך מעורבות של היחידות לניהול סיכוני אשראי (נס"א), אשר הועברו, כאמור, בתחילת שנת 2014 לכפיפות החטיבה לניהול סיכונים. מעבר זה, שהינו בהתאמה לדרישות הפיקוח על הבנקים, יגביר את עצמאותן ואי התלות של יחידות נס"א, וכן יתמוך בסינרגיה טובה יותר בין ההתייחסות הפרטנית לבין הניהול ברמת כלל תיק לאומי, תוך ייעול תהליכי האשראי.

פירוט להלן ראה בסעיף "מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכוני אשראי".

במסגרת הבקרה והפיקוח על האשראי, קיימות הוראות והנחיות ביחס לסוגי האשראי, תנאי המימון, אופן ההשענות על הביטחונות השונים, סוגי העסקות ותקופות האשראי, ובהקשר לכך הודקו הבקרה והפיקוח על ביצוע המדיניות. ברמה הפרטנית, מושם דגש מיוחד על בחינת המצב העסקי אצל לקוחות בהם עלתה רמת הסיכון. הבקרה נעשית על ידי שימוש בכלי בקרה וייעול תהליכי העבודה. הבנק מקיים באופן שוטף מעקב הדוק אחר השפעת השחיקה והחשיפות שנוצרו אצל הלווים הרלוונטיים, לרבות דיוני עומק על לקוחות המוגדרים כרגישים.

ניהול תיק האשראי בבנק מחייב, בין היתר, קיום הערכה כמותית של רמת הסיכון של הלווים. ליישום מטרה זו מיושמים בבנק מודלים ומערכות מיכוניות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה, תוחלת ההפסד והתמורה הנדרשת בגין סיכונים אלו.

הבנק עושה שימוש במערכת מתקדמת לניהול תיק האשראי שמטרתה לשדרג את יכולותיו לשלוט בסיכונים השונים, ובמיוחד בסיכוני ריכוזיות אשראי, לנהל מגבלות על גורמי הסיכון בתחום האשראי, לכוון את הפעילות במטרה לשפר את יחסי התשואה לסיכון וכן לאפשר תמחור נכון יותר של סיכוני האשראי.

כאמור, מאשר דירקטוריון הבנק את מדיניות האשראי של הבנק (ובכלל זה המדיניות ביחס לביטחונות) ואת המגבלות הפנימיות - הענפיות והאחרות.

מתווה לפי ענפי משק

כחלק מהמדיניות מוגדרות שלוש קטגוריות של ענפי המשק על פי דירוג הסיכון בכל ענף - ענפים ברמת סיכון נמוכה, בינונית וגבוהה. מתווה זה מעודכן באופן שוטף בהתאם לניתוחים תקופתיים על ענפי המשק השונים ומגזריהם בהתאם לסיכונים ולסיכויים הגלומים בכל ענף. המתווה הענפי מהווה שיקול נוסף בהחלטות ספציפיות על מתן אשראי, לצד הבחינה הפרטנית של מאפייני סיכון הלווה/העסקה ולצד דירוג הסיכון שלו.

פירוט נוסף בנושא זה ראה בסעיף ריכוזיות האשראי.

מדיניות האשראי בשלוחות חו"ל

בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות האשראי של השלוחה על ידי הדירקטוריון המקומי. תיאור תמציתי של האשראי והמאפיינים העיקריים של תיק האשראי בשלוחות חו"ל מוצגים אחת לתקופה בפני הדירקטוריון של הבנק בארץ.
כמו בארץ, גם בשלוחות בחו"ל, מבוססת מדיניות האשראי על פיזור סיכונים תוך קביעת מגבלות לחשיפה לענפי משק שונים ולמגזרי פעילות שונים. עם זאת, רמת הריכוזיות הענפית בשלוחות גבוהה יותר בהשוואה לבנק בישראל, וזאת לאור קוטנן היחסי והצורך להתמקד בנישות ממוקדות. בנוסף, במסגרת מדיניות האשראי נקבעה מדיניות ביטחונות הכוללת עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות השונים, שיעור ההשענות ועוד. כל זאת, תוך התאמה ובכפיפות לכל התקנות והוראות הבנקאות בכל אחת מהמדינות. בכל שלוחה נקבעו סמכויות למתן אשראי ברמות השונות. בנוסף, בשלוחות בהן ניתן אשראי מסחרי מתקיים תהליך של דרוג לווים בהתאם לרמות סיכון, ובשלוחות בהן היקף האשראי משמעותי, פועלת יחידה לבחינת אשראי המבצעת באופן שוטף בחינה של רמת הסיכון של לקוחות הבנק.

הדיווח על סיכוני האשראי

הבנק מקפיד על קיום דיווח שוטף ועדכני לגורמי הנהלה, דירקטוריון ולפיקוח על הבנקים. הדיווח לפיקוח על הבנקים כולל דיווח בנושאי אשראי שונים לרבות סיכון האשראי על פי ענפי משק, מכשירים פיננסיים, מבנה ההון העצמי ויחס ההון המזערי, לווים גדולים וקבוצות לווים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, חובות בעיתיים והפרשה נוספת, חשיפות האשראי של השלוחות בחו"ל, אנשים קשורים וכו'.

הדיווחים להנהלת הבנק ולדירקטוריון נוגעים להתפתחות האשראי לעסקות מיוחדות או גדולות, תוצאות של בחינות רבעוניות של התפלגות דירוגי הלווים בפרט ותיק האשראי הכולל בכלל, דיווחים רבעוניים על ריכוזיות אשראי לפי ענפי משק, לווים וקבוצות לווים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, מדינות, בנקים ישראליים וזרים מול מגבלות הפיקוח על הבנקים ומגבלות פנימיות, התפלגות האשראי הבעייתי ביחידות הבנק השונות ומידע על לקוחות בעלי רגישות מיוחדת וכו'.

מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכוני אשראי

פונקציות ניהול הסיכון

בקבוצת לאומי קיימת תרבות ניהול סיכונים הדוקה, שהיא המפתח לניהול סיכונים אפקטיבי. הדירקטוריון קובע את תהליכי ניהול הסיכונים ותיאבון הסיכון של הקבוצה, על-בסיס הצעות שמובאות על ידי ההנהלה.

ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה. קרי, ניהול הסיכונים מתבצע ברמות סמכות ואחריות שונה בשלושה קווי הגנה.

קו ראשון-קווי העסקים

היחידות העסקיות (קו ההגנה הראשון), שפעילותן כרוכה בנטילת סיכון אשראי, פועלות בסביבת סיכון נאותה, במסגרתה הוגדרו תהליכים לניהול האשראי ותפעולו. פעילויות הבקרה הינן חלק אינטגראלי מתהליך ניהול הסיכון. תהליך אישור האשראי מתבצע בהתאם למדיניות האשראי של הבנק ובהתאם למדרג הסמכויות שנקבע.

מרכזי ניהול אשראי וסיכונים- בחטיבה הבנקאית

במהלך שנת 2012 בוצע שינוי ארגוני בחטיבה הבנקאית, אשר הטמעתו הועמקה והושלמה בשנת 2013, כך שהפונקציות המקצועיות הקשורות לסיכוני אשראי הוצאו מאחריות הנהלות המרחבים, ומנוהלות מעתה ב"מרכזי אשראי". אלו יחידות עצמאיות, הכפופות ישירות למנהל הסיכונים החטיבתי, ומאוישות על ידי קציני אשראי מקצועיים ומנוסים. כל מרכז אשראי פועל מול הסניפים במרחבים שהוגדרו לתחום אחריותו, ומטפל בכל אישורי האשראי שהם מעבר לסמכות הסניפים (חלקם בסמכות המרכז עצמו, וחלקם מועברים על ידו לטיפול הנהלת החטיבה).
כמו כן, עוסק המרכז בהיבטי מעקב ובקרת אשראי, תוך הנחייה ופיקוח על פעילות הסניפים בתחום זה, היבטים אשר הורחבו ומוסדו במהלך השנה החולפת.

מערך אשראים מיוחדים

מערך אשראים מיוחדים פועל בכפיפות לראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן. המערך מתמחה בטיפול בלקוחות בקשיים ממגזרי הבנקאות המסחרית והבנקאות העסקית, ובמסגרתו פועלים 2 סקטורים כדלקמן:

1. **סקטור טאל"ר** (טיפול אינטנסיבי לקוחות רגישים) - יחידה מקצועית המטפלת בלקוחות פעילים הנמצאים בקשיים, מתוך הערכה כי בניהול ובליווי נכון של החברה אפשר יהיה להחזירם לפעילות נורמטיבית.

2. **סקטור גביה -** מטפל בלקוחות שאינם פעילים או שהם עומדים לפני סגירת פעילותם. שני הסקטורים לעיל נעזרים לעיתים בגורמים חיצוניים רלוונטיים, כגון: מלווים חיצוניים, רו"ח, מהנדסים, עו"ד ועוד.

קו שני - החטיבה לניהול הסיכונים

ככלל, אחריותה של החטיבה לניהול סיכונים הנה לגבש את מדיניות ומגבלות הסיכון לאישור הדירקטוריון, לפתח ולאתגר את הערכת הסיכון בעסקאות מהותיות ופעילויות חדשות ולנתח את כלל הסיכונים בתיק האשראי בראייה קבוצתית. זאת על מנת לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית של הסיכונים. כאמור בתחילת הפרק, החל משנת 2014, האחריות על ניתוח הסיכונים באשראים ספציפיים שסכומם עולה על 25 מיליון ש"ח וכן האחריות הכוללת על נאותות הסיווגים וההפרשות, הועברה לחטיבה לניהול סיכונים.

מערך ניהול סיכוני אשראי (נס"א) בחטיבה לניהול סיכונים

פעילותן וייעודן של יחידות הנס"א הינן לפעול לאופטימיזציה של קבלת ההחלטות בתיקי האשראי. באחריות יחידות נס"א לפעול לניתוח מעמיק של בקשות האשראי של היחידות העסקיות, תיקוף דירוג הלווים (הערכת הסיכון הפנימית), ביצוע סקירה תקופתית בשיתוף היחידות העסקיות לגבי הלווים בעלי רגישות מיוחדת, תוך קביעת המלצות על סיווגים והפרשות. לצד זאת, פועלות יחידות נס"א בשיתוף עם אגף סיכוני אשראי ועם הנהלות החטיבות העסקיות, לפיתוח מתודולוגיות ו"תבניות" מימון, פיתוח תהליכי בקרה והטמעת נהלי עבודה וכללים למתן אשראי ברמת הבנק. עיקר עיסוקן של היחידות מתמקד בבחינה עצמאית של המלצות מנהלי קשרי הלקוחות לקביעת או להארכת מסגרות אשראי לליווי הלקוחות שבטיפולם ואיתור לקוחות שחלה הרעה במצבם, תוך הצבעה על הסיכונים העיקריים המאפיינים את האשראי ומתן המלצות להמשך הטיפול בלקוח. כחלק מהחשיבה העומדת מאחורי הקמת היחידות לניהול סיכוני אשראי, ובמטרה לשפר ולפשט את קבלת ההחלטות ולקצר את לוחות הזמנים במתן האשראי, חל שינוי במדרג סמכויות האשראי ברמות השונות, באופן שחלק מבקשות האשראי מאושרות על ידי הגורמים העסקיים, בכפוף לתנאים שנקבעו על ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי. כך מתאפשרת הקצאת זמן רב יותר לוועדות האשראי לדון בלווים המאופיינים ברמת חשיפה גבוהה ולעסקות מורכבות.

יחידות הנס"א נותנות מענה לעסקות מ-25 מש"ח של המערך המסחרי, העסקי והנדל"ן. בכפיפות לנס"א נדל"ן פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון ולתקף את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק (מעבר לסף סכום שהוגדר), המבוצעות על ידי שמאים מוסמכים, ולקבוע את שוויים המרבי של הנכסים לביטחון.

אגף ניהול סיכוני אשראי בחטיבה לניהול סיכונים

בחטיבה לניהול סיכונים, בכפיפות למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה (CRO) פועל אגף סיכוני אשראי. האגף אחראי על ניהול סיכוני האשראי ברמת תיק האשראי כולו ובכלל זאת, על גיבוש מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי לאישור ההנהלה והדירקטוריון, ניטור וניתוח הסיכונים בתיק האשראי בכללותו, בחינה ובקרה בלתי תלויה של תיקי אשראי ספציפיים ופיתוח מודלים וכלים כמותיים למדידה ובקרה על סיכוני האשראי.

קו שלישי - ביקורת פנימית

תפקידה לבחון (על פי רוב בדיעבד) את תקינותם ויעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים בהתאם ליעדי הבנק ולחשוף חולשות בבקרות הפנימיות.

כלים לניהול סיכון אשראי

בניהול סיכון האשראי נעשה שימוש במודלים כמותיים לדירוג הסיכון של הלווים ולהערכה ומעקב אחר הסיכון ברמת התיק.

העמדה או חידוש של אשראי קמעונאי (ללקוחות פרטיים ועסקים קטנים) עד תקרה מוגדרת נבחנת באמצעות מערכת דירוג (Credit Scoring), שעל פיה מוערכת רמת הסיכון בחשיפה לפעילות הלקוח לאורך זמן בחשבון. האשראי העסקי והמסחרי (עסקים מעל התקרה כאמור) וכן לקוחות פרטיים גדולים - מדורגים באמצעות המערכת לדירוג לווים (Credit Rating) הפועלת בבנק. דירוג הלווים מסייע בידי ההנהלה בתהליך קבלת החלטות ותמחור האשראי ובמעקב אחר איכותו לאורך זמן. סיכון האשראי תלוי בהסתברות שהלווה יכנס לכשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה (Probability of Default) - PD, בהיקף החשיפה בגין הלווה בעת הכשל (Exposure At Default) - EAD, ובתוחלת ההפסד מהלווה בהינתן כשל (Loss Given Default) - LGD. מערכת הערכת הלווים יחד עם מערכת מדידת רווחיות מהלקוח, מאפשרת ביסוס קשר בין רמת הסיכון לבין התמחור ללקוח ושיפור היבטים שונים של הניהול השוטף.

ברמת התיק, הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתכים שונים מתוכו.

תהליך הפקת לקחים

בבנק מתקיים תהליך הפקת לקחים באשראי בו נוטלים חלק מנהלים מיחידות הבנק השונות. במסגרת תהליך זה הוקמו בחטיבות השונות ועדות הפקת לקחים. הוועדות הללו מתכנסות אחת לתקופה על מנת לדון באירועי כשל, לנתח את ההשלכות והמשמעויות של הממצאים באירוע ולגבש המלצות לצורך שיפור תהליכי העבודה והגברת האפקטיביות העסקית. ההמלצות המתקבלות בועדות מיושמות במידת הצורך בשינויים במדיניות האשראי והביטחונות, בתיקון נהלי העבודה בבנק ובעדכון תוכניות ההדרכה.

דרישת הון בגין סיכוני אשראי

למידע בגין דרישות ההון בגין סיכוני אשראי לפי הנחיות באזל 2, הגישה הסטנדרטית ראה בפרק אמצעים הוניים והלימות ההון.

חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (טבלה 4(ב) - באזל 2):

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	**31 בדצמבר 2013**	31 בדצמבר 2012
סוג חשיפת אשראי	חשיפות סיכון אשראי ברוטו		חשיפות סיכון אשראי ברוטו ממוצעות	
	(במיליוני ש"ח)			
אשראי	**287,212**	297,282	**288,773**	291,169
אג"ח	**50,539**	43,043	**45,309**	42,445
אחרים	**15,724**	15,530	**15,904**	14,531
ערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות	**120,159**	117,189	**118,620**	117,487
עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	**8,116**	6,396	**7,139**	7,072
סך הכל	**481,750**	479,440	**475,745**	472,704

חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (טבלה 4(ד) באזל 2):

	31 בדצמבר 2013					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)					
חובות של ריבונויות	**33,607**	**35,932**	**-**	**179**	**194**	**69,912**
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**5,317**	**5,680**	**-**	**92**	**31**	**11,120**
חובות של תאגידים בנקאיים	**9,463**	**3,508**	**-**	**2,064**	**2,995**	**18,030**
חובות של חברת ניירות ערך	**-**	**176**	**-**	**-**	**-**	**176**
חובות של תאגידים	**99,714**	**3,072**	**-**	**75,310**	**4,795**	**182,891**
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**20,621**	**-**	**-**	**2,259**	**-**	**22,880**
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**33,724**	**-**	**-**	**29,627**	**95**	**63,446**
הלוואות לעסקים קטנים	**15,274**	**-**	**-**	**4,586**	**6**	**19,866**
משכנתאות לדיור	**69,492**	**-**	**-**	**6,042**	**-**	**75,534**
איגוח	**-**	**2,171**	**-**	**-**	**-**	**2,171**
נכסים אחרים	**-**	**-**	**15,724**	**-**	**-**	**15,724**
סך הכל בגין סיכון אשראי	**287,212**	**50,539**	**15,724**	**120,159**	**8,116**	**481,750**

	31 בדצמבר 2012					
	אשראי במיליוני ש"ח	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
חובות של ריבונויות	41,551	30,875	-	217	27	72,670
חובות של ישויות סקטור ציבורי	4,339	4,057	-	114	19	8,529
חובות של תאגידים בנקאיים	11,193	2,947	-	2,100	2,170	18,410
חובות של תאגידים	110,427	3,443	-	74,779	4,093	192,742
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	23,192	-	-	2,044	-	25,236
חשיפות קמעונאיות ליחידים	29,941	-	-	27,998	84	58,023
הלוואות לעסקים קטנים	13,795	-	-	4,164	3	17,962
משכנתאות לדיור	62,844	-	-	5,773	-	68,617
איגוח	-	1,721	-	-	-	1,721
נכסים אחרים	-	-	15,530	-	-	15,530
סך הכל בגין סיכון אשראי	297,282	43,043	15,530	117,189	6,396	479,440

פיצול התיק לפי תקופה לפרעון ולפי סוגי חשיפת אשראי עיקריים (טבלה 4(ה) באזל 2):

	31 בדצמבר 2013					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
עד שנה	**139,737**	**28,742**	**3,486**	**75,294**	**4,811**	**252,070**
מעל שנה ועד חמש שנים	**69,172**	**9,692**	**951**	**27,521**	**5,558**	**112,894**
מעל חמש שנים	**77,815**	**12,105**	**3,152**	**17,344**	**7,019**	**117,435**
פריטים לא כספיים	**488**	**-**	**8,135**	**-**	**3,778**	**12,401**
הטבות לקיזוז	**-**	**-**	**-**	**-**	**(13,050)**	**(13,050)**
סך הכל	**287,212**	**50,539**	**15,724**	**120,159**	**8,116**	**481,750**

	31 בדצמבר 2012					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
עד שנה	156,095	20,874	2,796	75,118	4,364	259,247
מעל שנה ועד חמש שנים	68,517	13,879	1,427	26,576	4,794	115,193
מעל חמש שנים	72,350	8,290	2,972	15,495	6,641	105,748
פריטים לא כספיים	320	-	8,335	-	2,340	10,995
הטבות לקיזוז	-	-	-	-	(11,743)	(11,743)
סך הכל	297,282	43,043	15,530	117,189	6,396	479,440

סיכון אשראי בהתאם לגישה הסטנדרטית (טבלה 5 - באזל 2)*:

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי על פי משקל הסיכון, תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי, לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין בטחונות מוכרים.

* ראה פירוט בטבלאות 4(ב) ו-4(ד) שלעיל.

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

	31 בדצמבר 2013											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	**67,073**	**2,183**	**-**	**-**	**359**	**-**	**297**	**-**	**-**	**-**	**-**	**69,912**
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**-**	**5,214**	**-**	**-**	**5,905**	**-**	**-**	**1**	**-**	**-**	**-**	**11,120**
חובות של תאגידים בנקאיים	**715**	**13,210**	**-**	**-**	**3,137**	**-**	**968**	**-**	**-**	**-**	**-**	**18,030**
חובות של חברת ניירות ערך	**-**	**176**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**176**
חובות של תאגידים	**-**	**519**	**-**	**-**	**839**	**-**	**177,846**	**3,687**	**-**	**-**	**-**	**182,891**
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**22,325**	**555**	**-**	**-**	**-**	**22,880**
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**63,025**	**211**	**210**	**-**	**-**	**-**	**63,446**
הלוואות לעסקים קטנים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**19,521**	**139**	**206**	**-**	**-**	**-**	**19,866**
משכנתאות לדיור	**-**	**-**	**39,275**	**-**	**5,550**	**24,763**	**5,723**	**223**	**-**	**-**	**-**	**75,534**
איגוח	**-**	**1,291**	**-**	**321**	**305**	**-**	**224**	**-**	**30**	**-**	**-**	**2,171**
נכסים אחרים	**2,056**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**13,219**	**449**	**-**	**-**	**-**	**15,724**
סך הכל	**69,844**	**22,593**	**39,275**	**321**	**16,095**	**107,309**	**220,952**	**5,331**	**30**	**-**	**-**	**481,750**

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).

(2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

	31 בדצמבר 2013											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	67,073	2,183	-	-	359	-	297	-	-	-	-	69,912
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	5,212	-	-	5,906	-	-	1	-	-	-	11,119
חובות של תאגידים בנקאיים	715	13,208	-	-	3,134	-	966	-	-	-	-	18,023
חובות של חברת ניירות ערך	-	176	-	-	-	-	-	-	-	-	-	176
חובות של תאגידים	-	519	-	-	839	-	175,514	3,565	-	-	-	180,437
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	22,204	514	-	-	-	22,718
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	62,658	126	207	-	-	-	62,991
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	19,294	55	205	-	-	-	19,554
משכנתאות לדיור	-	-	39,136	-	5,529	24,706	5,470	214	-	-	-	75,055
איגוח	-	1,291	-	321	305	-	224	-	30	-	-	2,171
נכסים אחרים	2,056	-	-	-	-	-	13,219	449	-	-	-	15,724
סך הכל	69,844	22,589	39,136	321	16,072	106,658	218,075	5,155	30	-	-	477,880

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2):

	31 בדצמבר 2013											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי נטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	73,326	2,205	-	-	359	-	217	-	-	-	-	76,107
חובות של ישויות סקטור ציבורי	533	2,302	-	-	3,628	-	-	1	-	-	-	6,464
חובות של תאגידים בנקאיים	715	11,284	-	-	3,044	-	892	-	-	-	-	15,935
חובות של חברת ניירות ערך	-	176	-	-	-	-	-	-	-	-	-	176
חובות של תאגידים	-	519	-	-	839	-	161,470	3,499	-	-	-	166,327
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	21,321	514	-	-	-	21,835
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	60,389	107	204	-	-	-	60,700
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	16,842	48	195	-	-	-	17,085
משכנתאות לדיור	-	-	39,130	-	5,527	24,615	5,469	214	-	-	-	74,955
איגוח	-	1,291	-	321	305	-	224	-	30	-	-	2,171
נכסים אחרים	2,056	-	-	-	-	-	13,219	449	-	-	-	15,724
סך הכל	76,630	17,777	39,130	321	13,702	101,846	202,967	5,076	30	-	-	457,479

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

	31 בדצמבר 2012											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	69,264	2,623	-	-	507	-	276	-	-	-	-	72,670
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	3,378	-	-	3,491	-	1,659	1	-	-	-	8,529
חובות של תאגידים בנקאיים	20	14,539	-	-	3,012	-	839	-	-	-	-	18,410
חובות של תאגידים	-	498	-	-	1,261	-	186,483	4,500	-	-	-	192,742
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	24,430	806	-	-	-	25,236
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	57,670	168	185	-	-	-	58,023
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	17,655	124	183	-	-	-	17,962
משכנתאות לדיור	-	-	43,337	-	-	18,303	6,758	219	-	-	-	68,617
איגוח	-	727	-	390	169	-	370	-	42	2	21	1,721
נכסים אחרים	2,190	-	-	-	-	-	12,899	441	-	-	-	15,530
סך הכל	71,474	21,765	43,337	390	8,440	93,628	234,006	6,335	42	2	21	479,440

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).

(2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

	31 בדצמבר 2012											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	69,263	2,623	-	-	507	-	276	-	-	-	-	72,669
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	3,378	-	-	3,489	-	1,659	1	-	-	-	8,527
חובות של תאגידים בנקאיים	20	14,539	-	-	3,009	-	839	-	-	-	-	18,407
חובות של תאגידים	-	498	-	-	1,261	-	183,638	4,412	-	-	-	189,809
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	24,348	787	-	-	-	25,135
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	57,333	116	182	-	-	-	57,631
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	17,475	55	181	-	-	-	17,711
משכנתאות לדיור	-	-	43,235	-	-	18,256	6,473	201	-	-	-	68,165
איגוח	-	727	-	390	169	-	370	-	42	2	21	1,721
נכסים אחרים	2,190	-	-	-	-	-	12,899	441	-	-	-	15,530
סך הכל	71,473	21,765	43,235	390	8,435	93,064	230,673	6,205	42	2	21	475,305

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2):

	31 בדצמבר 2012											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי נטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	73,194	2,623	-	-	506	-	230	-	-	-	-	76,553
חובות של ישויות סקטור ציבורי	499	1,386	-	-	3,482	-	190	1	-	-	-	5,558
חובות של תאגידים בנקאיים	20	13,578	-	-	3,077	-	773	-	-	-	-	17,448
חובות של תאגידים	-	498	-	-	1,261	-	171,866	4,302	-	-	-	177,927
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	23,234	786	-	-	-	24,020
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	55,026	107	179	-	-	-	55,312
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	15,146	53	172	-	-	-	15,371
משכנתאות לדיור	-	-	43,232	-	-	18,160	6,470	201	-	-	-	68,063
איגוח	-	727	-	390	169	-	370	-	42	2	21	1,721
נכסים אחרים	2,190	-	-	-	-	-	12,899	441	-	-	-	15,530
סך הכל	75,903	18,812	43,232	390	8,495	88,332	216,192	6,082	42	2	21	457,503

הפחתת סיכון האשראי

מדיניות ותהליכים לגבי שיערוך (Valuation) וניהול ביטחונות (Collaterals):

כמדיניות, שואף הבנק להעמיד אשראי כנגד ביטחונות. היקף הביטחונות הנדרשים מלווה הינו, בין השאר, פועל יוצא מרמת הסיכון שבאשראי. הביטחונות המתקבלים אינם השיקול העיקרי לאישור האשראי, אלא גיבוי נוסף שמטרתו להקטין את ההפסד לבנק במקרה של כשל עסקי/פיננסי של הלווה.

במסגרת מדיניות הביטחונות לכלל ענפי המשק נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות והיקפם. דרישת הביטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי, אך ניתן דגש מיוחד לדירוג הסיכון של הלווים עצמם אשר נקבע בהתחשב במספר רב של פרמטרים, בין העיקריים שבהם: איתנות, לכושר החזר, ענף המשק בו מרוכזת הפעילות.

בנוסף, נקבעים הקריטריונים העסקיים בקבלת הביטחונות, דרך קביעת שיעורי ההישענות על הביטחונות, דרכי הטיפול בעת קבלתם, דרכי עדכון השווי ועיתויו ואמצעי המעקב והבקרה, ואלה מופצים באמצעות נוהלי עבודה, חוזרי עדכון והנחיות תפעוליות.

הביטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם מבטיחים, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי ולמטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהם. הבנק נוהג לאמת את שווי הביטחונות על ידי קבלת הערכות שמאי/הערכות שווי עדכניות. הערכת השווי צריכה להיות עצמאית/בלתי תלויה, ועליה להיות מופנית לבנק.

ביחידה לניהול סיכוני אשראי (נס"א) בתחום הנדל"ן בחטיבה לניהול סיכונים פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק (מעבר לסף סכום שהוגדר).

בעסקות מיוחדות, ובמקרים בהם משמשות מניות תאגיד כביטחון עיקרי ו/או מקור החזר עיקרי לאשראי, נדרשת הערכת שווי עדכנית ובחינת יכולת התבססות על התאגיד כמקור החזר לחוב. הערכת השווי מבוצעת באחת ממספר שיטות המקובלות בבנק, וזאת בהתחשב בנסיבות העניין, כגון: אפיון התאגיד, ענף המשק והסביבה הכלכלית בה פועל התאגיד הנרכש. הערכת השווי יכולה להתבצע על ידי יחידה מומחית בתוך הבנק או על ידי מעריך חיצוני הנכלל ברשימת המעריכים המאושרת מעת לעת על ידי הבנק. במידה והערכת השווי מבוצעת על ידי מעריך חיצוני, תבוצע עליה בחינה ביקורתית על ידי הגורמים העסקיים ויחידות מומחיות בבנק.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת הפקת מידע אודות סוגי הביטחונות. לגבי הביטחונות השונים קיימות הוראות באשר לאופן ניהולם, קביעת שוויים (תוך שימוש בשמאים חיצוניים, נתונים פיננסיים וכו'), הטיפול בקבלתם והמעקב אחר שינויים בהם ובשווים. בעלי הסמכויות לאישור האשראי פועלים על פי מדיניות שנקבעה באשר לשיעורים אלה המחושבים באופן אוטומטי על ידי המערכת הממוחשבת בהתאם למדיניות שנקבעה.

העקרונות על פיהם נקבעים שיעורי ההישענות לביטחון לגבי הביטחונות השונים נגזרים ממידת הנזילות והסחירות של הביטחון, דרכי המימוש של הביטחון ומהירות המימוש, מידת התנודתיות בשוויו של הביטחון, הערכת שווי הביטחון (פנימית או חיצונית), מידת השליטה הבקרה והפיקוח שיש לבנק על הביטחון, התאמת אופי הביטחון לאופי המימון, ותלות שווי הביטחון במצב הלווה.

דגשים מיוחדים לגבי ביטחונות ספציפיים, מוצגים גם במסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק.

סוגי הביטחונות הנפוצים שמתקבלים על ידי הבנק לצורך הפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי

- משכון/קיזוז כספים המתנהלים בבנק או אצל גורמי חוץ (פיקדונות שקלים/מט"ח, חיסכון, ניירות ערך, קופות גמל).
- משכון מקורות סילוק הנפרעים לחשבון הבנק (ממסרים דחויים, שוברי כרטיסי אשראי, חיובים בהרשאה, חשבונות פתוחים).
- ערבויות בנקאיות מבנקים בארץ ובחו"ל/ערבויות מדינה/שמירת בטחונות בין סניפים.
- ערבויות צד ג'.
- פוליסות ביטוח בעסקות סחר חוץ.
- נדל"ן.
- שעבודים שוטפים.
- מיטלטלין (רכב, ציוד).
- משכון והמחאת זכויות על דרך השעבוד (שעבודי חוזים/פקטורות).

הפחתת סיכון אשראי (טבלה 7 באזל 2):

	31 בדצמבר 2013					
	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	סך הכל סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונויות	**69,912**	**69,912**	**(79)**	**6,275**	**(1)**	**76,107**
חובות של ישויות						
סקטור ציבורי	**11,120**	**11,119**	**(5,183)**	**533**	**(5)**	**6,464**
חובות של תאגידים בנקאיים	**18,030**	**18,023**	**(1,390)**	**355**	**(1,053)**	**15,935**
חובות של חברת ניירות ערך	**176**	**176**	**-**	**-**	**-**	**176**
חובות של תאגידים	**182,891**	**180,437**	**(486)**	**-**	**(13,624)**	**166,327**
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**22,880**	**22,718**	**(5)**	**-**	**(878)**	**21,835**
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**63,446**	**62,991**	**(4)**	**-**	**(2,287)**	**60,700**
הלוואות לעסקים קטנים	**19,866**	**19,554**	**(14)**	**-**	**(2,455)**	**17,085**
משכנתאות לדיור	**75,534**	**75,055**	**(2)**	**-**	**(98)**	**74,955**
איגוח	**2,171**	**2,171**	**-**	**-**	**-**	**2,171**
נכסים אחרים	**15,724**	**15,724**	**-**	**-**	**-**	**15,724**
סך הכל	**481,750**	**477,880**	**(7,163)**	**7,163**	**(20,401)**	**457,479**

	31 בדצמבר 2012					
	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	סך הכל סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונויות	72,670	72,669	(45)	3,929	-	76,553
חובות של ישויות						
סקטור ציבורי	8,529	8,527	(3,460)	499	(8)	5,558
חובות של תאגידים בנקאיים	18,410	18,407	(927)	496	(528)	17,448
חובות של תאגידים	192,742	189,809	(426)	-	(11,456)	177,927
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	25,236	25,135	(37)	-	(1,078)	24,020
חשיפות קמעונאיות ליחידים	58,023	57,631	(5)	-	(2,314)	55,312
הלוואות לעסקים קטנים	17,962	17,711	(24)	-	(2,316)	15,371
משכנתאות לדיור	68,617	68,165	-	-	(102)	68,063
איגוח	1,721	1,721	-	-	-	1,721
נכסים אחרים	15,530	15,530	-	-	-	15,530
סך הכל	479,440	475,305	(4,924)	4,924	(17,802)	457,503

פעילות במכשירים נגזרים לצורך הפחתת סיכוני אשראי

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון ואסטרטגיות ותהליכים לצורך מעקב אחר האפקטיביות המתמשכת של גידורים מפחיתי סיכון

ההתפתחויות בשוקי המט"ח הבינלאומיים והתנודתיות בשערי החליפין של המטבעות השונים והשלכותיהן על הלווים הפעילים במטבע חוץ, מחייבים הגברת פעילות מעקב, פיקוח ובקרה אחר חשיפות של לקוחות לתנודות במחירי שוק (שערי חליפין, אינפלציה וכו). לצורך כך קיימות ההנחיות המתייחסות להתאמה הנדרשת בין בסיס מטבע האשראי לבין מטבע תזרים המזומנים המהווה את מקור הסילוק של האשראי וקיימת מודעות לנושא החשיפה לסיכוני מטבע ומוקדשת תשומת לב מיוחדת ללווים בעלי פוטנציאל חשיפה גבוה. במקרה הצורך נערך עדכון דירוג סיכון הלווה, תוך דרישה לחיזוק בסיס ההון העצמי והביטחונות. נושא זה חודד גם במדיניות האשראי של הבנק.

במקרה שנמצא כי ללווה קיימת חשיפה/רגישות לשינויים בשערי חליפין ו/או במחירי סחורות, הגורם העסקי, נדרש לבחון את מידת רגישות הלווה בראיה כוללת, תוך התייחסות למכלול הקריטריונים המחייבים הכללת הלווה ברשימת הלקוחות הרגישים ושקלול וכימות הרגישות לשינויים בשערי החליפין ו/או במחירי הסחורות הגלומה בפעילותו.

לצורך גידור סיכוני אשראי שונים, הבנק ממליץ ללקוחותיו לנקוט באמצעי הגנה מול משתנים מאקרו כלכליים כמו: מדד מחירים לצרכן, שער החליפין, מחירי סחורות. לצורך צמצום רמות הסיכון באשראי, הבנק מציע ללווה להתגונן בפני שינויים חריפים בשערי החליפין, בין השאר על ידי שימוש במכשירים פיננסיים. באמצעות מכשירים אלה ניתן ל"גדר" את החשיפה הפיננסית ובמידה מסוימת גם את החשיפה הריאלית ולצמצם הסיכון לרמה מינימאלית.

כאשר לא נמצא פתרון לכיסוי מלא של חשיפה לשינויים בשע"ח, הבנק בוחן את הצורך בנקיטת צעדים לצמצום החשיפה, כגון: שינוי תנאי האשראי, הגדלת דרישת הביטחונות והקטנת האובליגו, כמו גם ביטול מסגרות שטרם נוצלו.

קיימים במסמכי האשראי סעיפי יציאה שונים המאפשרים לבנק לסיים את העמדת האשראי במט"ח ולהעמיד במקומו אשראי בשקלים.

עקב התנודתיות הגבוהה במחירי הסחורות בעולם, מוקדשת תשומת לב מיוחדת גם למגזרים העלולים להיות מושפעים לרעה ממגמה זו.

להלן יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (טבלה 8 באזל 2):

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים
	במיליוני ש"ח			
חוזי ריבית	**336,427**	**10,584**	290,808	10,363
חוזי מטבע חוץ	**196,967**	**6,830**	180,438	5,501
חוזים בגין מניות	**63,150**	**3,449**	38,415	2,163
חוזי סחורות ואחרים	**6,937**	**293**	1,535	109
עסקאות בנגזרי אשראי (1)	**-**	**-**	187	3
הטבות קיזוז (2)	**-**	**(13,040)**	-	(11,743)
ביטחון כשיר	**-**	**(2,603)**	-	(1,297)
סך הכל	**603,481**	**5,513**	511,383	5,099

(1) ליום הדוח לא קיימות חשיפות סיכון אשראי בגין הגנה שנמכרה או נקנתה.
(2) סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

הסכום הנקוב של עסקה במכשירים נגזרים אינו משקף את סיכון האשראי בעסקה. סיכון האשראי נמדד על פי סכום ההפסד המרבי, לפי תרחישים, שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

סיכון האשראי למועד מסוים מוגדר כסך ההפסד או הרווח הנוצר בעסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאל להפסד עתידי נוסף, ופוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס, ועל פי משך התקופה שנותרה עד הפירעון הסופי של העסקה.

המעקב אחר פעילות הלקוחות בעסקות במכשירים נגזרים לסוגיהן מבוצע על ידי אגף ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים, בחטיבת שוקי הון בבנק. האגף אחראי על המודלים לחישוב דרישת הביטחונות, הפרמטרים המשמשים למודלים, מערכות המחשוב המודדות את העמידה במסגרות הפעילות, נהלי העבודה בסניפים והטפסים המשפטיים עליהם חותם הלקוח. כמו כן, מבוצעת בקרת-על על כלל הלקוחות, ולגבי מספר לקוחות הפועלים באסטרטגיות מורכבות, או הפועלים בסוגי פעילות חדשים שטרם מוכנו, מבוצע מעקב ישיר אחר דרישת הביטחונות אל מול מסגרות הפעילות והביטחונות בפועל.

החלת חוק ההסכמים הפיננסיים (Netting), מאפשרת התייחסות לכלל העסקות העתידיות בין הבנק ללקוח כאל עסקה אחת. החוק מאפשר קיזוז תשלומים בגין העסקות העתידיות לידי קביעת סכום אחד במידה והלקוח ימצא בהליכי חדלות פירעון. בהתאמה, שונו הטפסים המשפטיים ומרבית הלקוחות חתמו על הטפסים.

להלן חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
נגזרים מגדרים שווי הוגן ברוטו חיובי	**73**	31
נגזרים ALM שווי הוגן ברוטו חיובי	**12,981**	11,405
נגזרים אחרים שווי הוגן ברוטו חיובי	**-**	-
נגזרים אשראי שווי הוגן ברוטו חיובי	**-**	2
סך הכל שווי הוגן	**13,054**	11,438

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2013 במיליוני ש"ח:

	AAA עד AA-	A+	A	A -	BBB עד BBB-	BB+ עד B-	ללא דרוג	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
בנקים זרים								
בגוש האירו (1)	**2,949**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2,949**
באנגליה (2)	**1,272**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,272**
בארה"ב	**1,715**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,715**
אחר	**340**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**340**
סה"כ בנקים זרים	**6,276**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6,276**
בנקים בישראל (3)	**-**	**2,531**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2,531**
לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק								
שירותים פיננסיים (4)								**3,554**
תעשיה (5)								**431**
בינוי ונדל"ן								**82**
תחבורה ואחסנה								**6**
מסחר								**92**
חשמל ומים								**4**
שרותים עיסקיים								**13**
אנשים פרטיים								**19**
תקשורת ושירותי מחשב								**19**
אחרים								**27**
סך כל לקוחות עסקיים								**4,247**
אחרים								**-**
סך כל חשיפה								**13,054**

ראה הערות בעמוד הבא.

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2012 במיליוני ש"ח:

	AAA עד AA-	A+	A	A -	BBB עד BBB-	BB+ עד B-	ללא דרוג	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
בנקים זרים								
בגוש האירו (1)	2,172	-	-	-	-	-	-	2,172
באנגליה (2)	1,262	-	-	-	-	-	-	1,262
בארה"ב	2,144	-	-	-	-	-	-	2,144
אחר	334	-	-	-	-	-	-	334
סה"כ בנקים זרים	5,912	-	-	-	-	-	-	5,912
בנקים בישראל (3)	-	2,031	-	-	-	-	-	2,031
לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק								
שירותים פיננסיים (4)								2,464
תעשיה (5)								698
בינוי ונדל"ן								105
תחבורה ואחסנה								22
מסחר								95
חשמל ומים								11
שרותים עיסקיים								21
אנשים פרטיים								14
תקשורת ושירותי מחשב								40
אחרים								25
סך כל לקוחות עסקיים								3,495
אחרים								-
סך כל חשיפה								11,438

(1) סכום זה כולל עסקאות ב-5 מדינות (ב-2012 כולל עסקאות ב-4 מדינות).

(2) סכום זה כולל עסקאות עם 10 בנקים (ב-2012 כולל עסקאות עם 11 בנקים).

(3) סכום זה כולל עסקאות עם 9 בנקים (ב-2012 כולל עסקאות עם 9 בנקים).

(4) סכום זה כולל עסקאות עם 413 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו בסך 763 מיליון ש"ח. (ב-2012 כולל עסקאות עם 373 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 580 מיליון ש"ח).

(5) סכום זה כולל עסקאות עם 254 לקוחות כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 237 מיליון ש"ח. (ב-2012 כולל עסקאות עם 260 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 453 מיליון ש"ח).

ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכוני הריכוזיות מתבצע בעיקר על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן. היבט הריכוזיות בא לידי ביטוי גם בתמחור האשראי שמשקף את הסיכון.

פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים

תיק האשראי של הבנק מפוצל בין ענפי המשק השונים במטרה לפזר את הסיכון הגלום במצב של ריכוז גבוה בענף אחד. בענפי משק המאופיינים ברמת סיכון נמוכה יחסית, אנו שואפים להגיע לשיעור מימון גבוה מחלקנו במערכת.

בנוסף למגבלת הפיזור הענפי שהוטלה על ידי בנק ישראל לגבי 20 ענפי המשק הראשיים מגדיר הבנק כחלק ממדיניות הסיכון שלו מגבלות פנימיות לפיזור תיק האשראי על-בסיס ענפי משק ותת הענפים, הן כאחוז מההון הרגולטורי והן כאחוז מסיכון האשראי.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

מדובר בתחום הפעילות בעל החשיפה הגדולה ביותר מבין ענפי המשק. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרות כחלק ממדיניות האשראי וסיכוני האשראי מגבלות ברמה ענפית ותת ענפית לתחום הנדל"ן, וכן מוגדרים המתודולוגיה והפרמטרים למימון עסקות.

בנוסף, הדגש שנותן לאומי למימון ענף הנדל"ן מתבטא בכך שחלק משמעותי מהפעילות של הבנק בענף מרוכז במערך נפרד המתמחה בליווי לקוחות מתחום זה.

לצורך טיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתית (תחנות כח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים (Build Operate Transfer) - BOT וכו') קיימת בבנק יחידה ייעודית הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילת המימון, כולל שיתוף אפשרי של גורמים משוק ההון במימון העסקה.

מימון ענף הנדל"ן נעשה תוך הקפדה על גיוון תיק האשראי תוך הבחנה בין המגזרים השונים - ייזום בניה למגורים, קבלנות בניין כולל קבלנות ביצוע, עבודות תשתית, פעילויות בנדל"ן לא למגורים - נכסים מניבים, תעשיית מוצרי בנייה, מסחר במוצרים לבנייה, ובין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים הרלוונטיים.

חלק מהותי ממימון הבנייה נעשה במתכונת "הפרויקט הסגור" (Construction Loan) המאופיין בבחינה תקופתית ומעקב צמוד, תוך הסתמכות וסיוע מפקחי בנייה חיצוניים.

כחלק מאסטרטגיית הבנק לממן את לקוחותיו בכל המקומות בהם הם פועלים ומתוך מגמה לפזר סיכונים, נוהג הבנק להשתתף גם במימון נדל"ן בחו"ל. המימון מתבצע סלקטיבית ללקוחות שלבנק יש ניסיון חיובי עימם, באופן מבוקר ותוך בחינת כלל פעילותם בארץ ובחו"ל, במדינות מועדפות ובהתחשבות בסיכון המדיני והכלכלי של המדינה, תוך בחינה מדוקדקת של הפרויקטים, כאשר שלוחות הבנק בחו"ל מלוות את הפרויקטים.

קבוצות לווים [1]

הבנק מנהל מעקב אחר חשיפות האשראי של קבוצות הלווים על כל מרכיביהן, באמצעות מערכת ממוכנת המשמשת את הבנק לצורכי דיווח שוטף לבנק ישראל ולצרכי מעקב פנימי ובחינת עמידת היקף החבות של קבוצות הלווים במגבלות הרגולטוריות. בנוסף, מתקיים תהליך פנימי, אשר במסגרתו נקבע לכל אחת מהקבוצות הגדולות גורם מרכז ("ראש קבוצה"), ומתבצעים תיאום וזרימת מידע על מרכיבי הקבוצה, במטרה להגביר במידה מרבית את השליטה על חשיפות האשראי ועל סיכון הריכוזיות הנגזר מהן. תהליך זה, מתקיים בין היחידות השונות בלאומי והוא כולל גם את חברות הבנות שלו, ומחייב את הגורמים העסקיים המעורבים בניהול קבוצות הלווים בהזרמה שוטפת של מידע ביחס לבקשות אשראי שעולות על הפרק וביחס לסיכון הפרטים בקבוצה. זאת, תוך הפעלת שיקול דעת לגבי היקף המידע והגורמים אליהם הוא מועבר.

יתר על כן, ביחס ל-10 קבוצות הלווים הגדולות ביותר, נדרש ראש הקבוצה להביא בפני דירקטוריון הבנק, אחת לשנה, סקירה מקיפה אודות הקבוצה.

במישור של ניהול תיק האשראי של הבנק כמכלול, מיושם בבנק תהליך פנימי של אמידת סיכון הריכוזיות הגלום בחשיפות לכלל קבוצות הלווים הגדולות, והשפעתו של סיכון זה על רמת הסיכון הכוללת של התיק. התהליך האמור, מאפשר הן לכמת את הקצאת ההון ההולמת על פי הוראות ניהול בנקאי תקין, והן לקיים מעקב וניטור שוטף אחר המגמות של מרכיב ריכוזיות זה כחלק ממגמות ההתפתחות של כלל התיק.

להלן המגבלות הרגולטוריות על חבות של קבוצת לווים כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 313:

1. החבות נטו של קבוצת לווים/קבוצת לווים בנקאית לא תעלה על שיעור של 25% מהון הבנק.

2. החבות נטו של קבוצת לווים נשלטת לא תעלה על 50% מהון הבנק.

3. החבות המצרפית נטו של לווים/קבוצות לווים/קבוצות לווים בנקאיות, אשר חבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא תעלה על שיעור של 120% מהון הבנק.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק עומד במגבלות אלה.

למידע בגין אשראי לקבוצות לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק ראה לעיל בפרק המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות.

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס למימון ממונף. הבנק פועל על פי מדיניות אשראי ייחודית לתחום. יצוין כי לא קיימת הוראת ניהול בנקאי פרטנית למימון ממונף. נתוני האשראי הממונף מובאים לראשונה בדוח זה.

הבנק הגדיר מימון ממונף, כמימון העומד באחד מהקריטריונים הבאים:

1. מימון לרכישת אמצעי שליטה או כנגד אמצעי שליטה מוחזקים (מהווה הרחבה לנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 323) ראה גם התייחסות נפרדת להלן.

2. מימון לחברות החזקה "טהורות", כהגדרתן במדיניות הבנק.

[1] קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. תאגיד מוחזק שהינו מהותי עבור מחזיק שאין לו שליטה וכל הנשלט על ידם; לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

3. מימון ללווה, בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופיין בעריכים חריגים משמעותית של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות בתחום ענף המשק הרלוונטי, כגון: יכולת שרות חוב לא מספקת ביחס לנורמות שהבנק קבע, יחס נמוך של הון עצמי למאזן.

להלן יתרות האשראי המצרפיות ללווים ממונפים, אשר לכל אחד מהם יתרת אשראי בסכום של 0.5% מהון הבנק ומעלה, בחלוקה לפי ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2013:

ענף משק	אשראי מאזני וחוץ מאזני נטו*
	במיליוני ש"ח
תעשיה	**2,868**
מסחר	**666**
תחבורה ואחסנה	**224**
נדל"ן	**2,629**
תקשורת	**308**
שירותים פיננסיים	**1,512**
שירותים עסקיים אחרים	**331**
סך הכל	**8,538**

* בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי (וכולל החזקת אג"ח בנוסטרו והתחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי).

בנוסף, הבנק קבע מגבלות פנימיות כמותיות המתייחסות למימון ממונף הן באופן אבסולוטי והן ביחס להון הבנק.

הבנק קבע כי יינתן דיווח חצי שנתי לדירקטוריון ולהנהלת הבנק על העמידה במגבלות הכמותיות שנקבעו ועל היקף התיק לרבות מגמות ושינויים.

מגבלות חשיפה בעסקות למימון אמצעי שליטה

בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 הוגדר אשראי לרכישת אמצעי שליטה.

ההוראה חלה על עסקות המקיימות את שני התנאים הבאים במצטבר:

א. יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק.

ב. פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש.

בהוראה נקבעו מגבלות כמותיות על יתרת האשראי לרכישת אמצעי שליטה, והבנק עומד בהן.

בנוסף הבנק קבע מגבלות פנימיות נוספות במישור הכמותי ובמישור האיכותי, המתייחסות הן לעסקות לרכישת אמצעי שליטה לפי ההוראה והן לעסקות למטרה כלשהי כנגד אמצעי שליטה.

להלן יתרות האשראי למימון רכישת אמצעי שליטה* לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 323 בחלוקה לפי ענפי משק:

ענף משק	אשראי מאזני וחוץ מאזני**	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
תעשיה	**1,437**	1,901
מסחר	**263**	717
נדל"ן	**406**	511
תקשורת	**308**	547
סך הכל	**2,414**	3,676

* יתרות האשראי לפי הוראה 323 מהוות חלק מיתרות המימון הממונף שפורט לעיל.
** בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק עומד במגבלות.

פיזור גיאוגרפי

מיפוי נתוני החשיפה של פעילות הלווים למדינות/אזורים:

הפיזור הגיאוגרפי הוגדר כאחד מסיכוני ריכוזיות האשראי בתיק (בנוסף לפיזור ענפי וחשיפה ללווים גדולים ולקבוצות לווים). סיכון גיאוגרפי משמעותו: הידרדרות כלכלית/פוליטית/ביטחונית במדינות שהלווה חשוף אליהן עלולה להביא לפגיעה במצבה הפיננסי של החברה וביכולתה לעמוד בהתחייבויותיה.

בשנת 2009 נוספו במערכת שאלוני דירוג לווים שאלות המתייחסות לחשיפה הגיאוגרפית. ההתייחסות הינה בהיבט של תמהיל ההכנסות ו/או תמהיל תזרים המזומנים של הפירמה, מיקום הנכסים המהותיים המשמשים והיוצרים את פעילותה (נכסים המשמשים ליצירת ההכנסה, כמו: מפעל/מרכז לוגיסטי/מחסן/משרדי מטה/נכס מניב, וכד') וכן לנכסים המשמשים כבטוחות לחובות החברה.

נתונים אלה מאפשרים לבנק לערוך בחינה בראיית התיק כולו של החשיפה של הלווים למדינות השונות, לצורך מעקב וניהול הסיכונים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים (1):

	ליום 31 בדצמבר 2013			
	סיכון אשראי מאזני (2)	ניירות ערך (3)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי (4)	חשיפת אשראי נוכחית (6)
	במיליוני ש"ח			
דרוג אשראי חיצוני (5)				
AAA עד-AA	**13,469**	**1,074**	**4,275**	**18,818**
A+ עד-A	**1,752**	**32**	**125**	**1,909**
BBB+ עד-BBB	**171**	**190**	**917**	**1,278**
BB+ עד-B	**80**	**1**	**79**	**160**
נמוך מ-B	**1**	**-**	**-**	**1**
ללא דירוג	**142**	**-**	**-**	**142**
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים	**15,615**	**1,297**	**5,396**	**22,308**
יתרות חובות בעייתיים	**-**	**-**	**-**	**-**

	ליום 31 בדצמבר 2012			
	סיכון אשראי מאזני (2)	ניירות ערך (3)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי (4)	חשיפת אשראי נוכחית (6)
	במיליוני ש"ח			
דרוג אשראי חיצוני (5)				
AAA עד-AA	14,921	3,746	1,119	19,786
A+ עד-A	669	406	-	1,075
BBB+ עד-BBB	147	1,140	205	1,492
BB+ עד-B	126	77	23	226
נמוך מ-B	-	-	16	16
ללא דירוג	-	-	2	2
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים	15,863	5,369	1,365	22,597
יתרות חובות בעייתיים	5	-	-	5

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

(2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. (שווי הוגן של נגזרים).

(3) כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 בדצמבר 2013 בשווי של 998 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2012 1,272 מיליון ש"ח.

(4) בעיקר ערבויות, התחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).

(5) הבנק משתמש בדירוג של סוכנות Moody's ו-S&P בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.

(6) חשיפת האשראי מוצגת לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

הערות:

א. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בבאור ניירות ערך).

ב. חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים. ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.

ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 18 בדוח הכספי.

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפות לפי מדינות מתחלקות כדלהלן: בארה"ב 44%; אירופה (גרמניה, צרפת, איטליה, ספרד ומדינות בנלוקס) 23%; בריטניה 23%; ומדינות אחרות 10%;

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו"ל מבצעים פיקדונות.

פרטים נוספים על ההשקעה בניירות ערך בעיקר באגרות חוב של בנקים זרים מובאים לעיל בפרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים וההתחייבויות, ניירות ערך.

ניהול החשיפה וקווי אשראי למוסדות פיננסיים זרים מביא בחשבון בין היתר:

- גודלם כפי שהוא משתקף בין היתר בהונם העצמי.
- עוצמתם, כפי שמשתקפת מיחסי הלימות ההון (בפרט ההון הראשוני), מניתוח איכות נכסיהם ומיציבות רווחיותם.
- הערכת השוק כפי שמשתקפת בשווי השוק של מניותיהם ובסיכון כפי שנאמד בעזרת נגזרי האשראי (CDS) שלהם.
- הדירוג על פי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות.
- חוסנה הפיננסי של המדינה בה נמצא מרכז פעילותו של הבנק.
- שיקולים נוספים, כגון מידת הגיבוי, ובכלל זה השקעה ישירה בהון הבנקים על ידי ממשלות, לצורך הבטחת האיתנות של אותם בנקים ובנקים אחרים במדינותיהן.
- מדיניות ניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים כוללת בין היתר, מגבלות על סכומי החשיפה ברמת בנק ומדינה לפי סיכון.

חשיפה למדינות זרות [1]:

החשיפה למדינות זרות לפי סיכון סופי מתחלקת בין אזורים גיאוגרפיים ומדינות כאשר עיקר החשיפה הוא למדינות במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למדינות הינה החשיפה בגין לקוחות הפועלים באותן מדינות. (טבלה 4(ג) באזל 2):

	31 בדצמבר 2013		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סך הכל סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח		
ארצות הברית	**26,360**	**9,243**	**35,603**
בריטניה	**12,956**	**5,543**	**18,499**
צרפת	**2,796**	**1,923**	**4,719**
גרמניה	**5,045**	**1,028**	**6,073**
שוויץ	**2,910**	**773**	**3,683**
בלגיה	**700**	**183**	**883**
איטליה	**328**	**35**	**363**
הולנד	**2,380**	**139**	**2,519**
דנמרק	**582**	**14**	**596**
נורווגיה	**46**	**-**	**46**
אוסטריה	**83**	**13**	**96**
שבדיה	**139**	**18**	**157**
סין	**567**	**548**	**1,115**
אחרות	**5,673**	**866**	**6,539**
סך הכל	**60,565**	**20,326**	**80,891**

	31 בדצמבר 2012		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סך הכל סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח		
ארצות הברית	25,916	7,391	33,307
בריטניה	11,756	5,041	16,797
צרפת	2,904	1,398	4,302
גרמניה	4,066	1,030	5,096
שוויץ	3,553	1,021	4,574
בלגיה	303	200	503
איטליה	348	35	383
הולנד	3,063	161	3,224
דנמרק	736	41	777
נורווגיה	245	-	245
אוסטריה	72	35	107
שבדיה	141	2	143
סין	411	202	613
אחרות	5,380	1,099	6,479
סך הכל	58,894	17,656	76,550

(1) בקשר לחשיפה למדינות זרות ראה גם בתוספת ו'.

(2) החל מ-31 בדצמבר 2011 סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

להלן החשיפה למדינות לפי דרוג האשראי של המדינות כפי הדירוג של הבנק העולמי, ליום 31 בדצמבר 2013 במיליוני ש"ח.

דרוג	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	סך הכל חשיפה	אחוז החשיפה מסך הכל	מזה בעייתיים
מדינות OECD עם הכנסה גבוהה	**56,849**	**19,186**	**76,035**	**94.0**	**1,547**
מדינות עם הכנסה גבוהה	**874**	**68**	**942**	**1.2**	**2**
מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה	**2,735**	**905**	**3,640**	**4.5**	**505**
מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה	**101**	**165**	**266**	**0.3**	**3**
מדינות עם הכנסה נמוכה	**6**	**2**	**8**	**-**	**-**
סך הכל	**60,565**	**20,326**	**80,891**	**100**	**2,057**

סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על פי מדד נזילות FITCH ועל ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,803 מיליון ש"ח ומתייחס ל-13 מדינות.

הגדרת המדינות הינה בהתאם להכנסה הלאומית לנפש כדלהלן:

הכנסה גבוהה - מעל 12,616 דולר לנפש.
הכנסה בינונית גבוהה - מ-4,086 דולר עד 12,615 דולר לנפש.
הכנסה בינונית נמוכה - מ-1,036 דולר עד 4,085 דולר לנפש.
הכנסה נמוכה - עד 1,035 דולר לנפש.

להלן שמות המדינות העיקריות בכל אחת מהקטגוריות:

א. מדינות OECD:

ארה"ב, איטליה, אוסטרליה, אוסטריה, אירלנד, בלגיה, קנדה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, ישראל, הונגריה, צרפת, בריטניה, יפן, ספרד, שוויץ, לוקסמבורג, סלובניה, הולנד, שבדיה, פולין, גרמניה ודרום קוריאה.

ב. מדינות עם הכנסה גבוהה:

קפריסין, הונג קונג, מונקו, סינגפור, איי קיימן וקרואטיה.

ג. מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה:

ארגנטינה, ברזיל, בולגריה, צ'ילה, מקסיקו, פנמה, רומניה, רוסיה, דרום אפריקה, טורקיה, ונצואלה, אורוגואי, קולומביה ופרו.

ד. מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה:

סין, אקואדור, מצרים, הודו, ירדן, פרגואי, פיליפינים, תאילנד ואוקראינה.

ה. מדינות עם הכנסה נמוכה:

חלק גדול ממדינות אפריקה, האיטי ונפאל.

חשיפה כוללת למדינות זרות מסוימות:

שם המדינה	31 בדצמבר 2013				
	אשראי לציבור	אג"ח	פיקדונות בבנקים	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
איטליה (1)	**64**	**245**	**18**	**36**	**363**
אירלנד	**40**	**279**	**-**	**-**	**319**
יוון	**3**	**-**	**-**	**1**	**4**
ספרד	**9**	**111**	**-**	**33**	**153**
סך הכל (2)	**116**	**635**	**18**	**70**	**839**

(1) מזה 248 מיליון ש"ח בבנק אינטסה.

(2) אין לקבוצה חשיפה בגין פורטוגל.

חובות בעייתיים - גילוי, הערכה, סיווג, וכללי הפרשה להפסדי אשראי

הבנק פועל בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וחובות בעייתיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2011. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה להפסדי אשראי בכל שנה קלנדרית, בהתאם לתחזיות הכלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר.

ההפרשה להפסדי אשראי בהתייחס לתיק האשראי נחלקת להפרשה פרטנית ולהפרשה קבוצתית.

שיעור ההפרשות לשנת 2013 הסתכם ב-268 מיליון ש"ח, המהווה 0.11% מתיק האשראי, השיעור הושפע ממספר גורמים:

- שעור נמוך של הפרשות פרטניות לאור העדר הפרשות בגין לקוחות בולטים.
- שעור גביות דומה לשנת 2012.
- קיטון בשיעור ההפרשה הקבוצתית לאור השינויים בתמהיל האשראי, וביתרות האשראי

למידע נוסף ולטבלה המפרטת את סיכון האשראי ונכסים שאינם מבצעים ראה לעיל בפרק התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס.

סיכוני שוק ונזילות

מדיניות סיכוני שוק וסיכונים פיננסיים אחרים

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי, בתזרימי המזומנים ובערך הבנק.

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והנזקים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה. כל זאת בהתחשב בהיקף הפעילות, במגבלות ובעלויות של פעולות החיסוי, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם, בהנחיות ובדרישות של בנק ישראל, ובהתפתחויות החלות בעולם בנושא המדידות ושיטות הניהול של הסיכונים והתאמתן לצרכי הקבוצה והבנק.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו״ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר.
הגדרת התיק למסחר נגזרה מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. התיק הבנקאי כולל את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

מדיניות ניהול סיכוני השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי ומצב הנזילות, לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים כגון שיעורי הריבית, אינפלציה, שערי חליפין, וכיו״ב. המגבלות שנקבעו ברמת הקבוצה כוללות את כל חברות הבת בארץ ובחו״ל.

בחודש דצמבר 2012 אושרו בדירקטוריון תיאבון סיכון ואסטרטגית השקעות בראייה כוללת של הפעילות בתיק הנוסטרו וההשקעות הריאליות. האסטרטגיה כוללת את סיווג המוצרים והפעילויות לפי סוגי סיכון וקובעת מגבלות סיכון לפי חתכים שונים ובכלל זאת מגבלת מינימום לחשיפה למוצרים בסיכון נמוך, מגבלת מקסימום על החשיפה למוצרים בסיכון - תשואה גבוהים וכן מגבלות על החשיפה המקסימלית למוצרים ספציפיים. סט המגבלות מבטיח פיזוריות גבוהה במימדים שונים - המימד הגיאוגרפי, המימד של מוצרים וצדדים נגדיים ספציפיים. החטיבה לניהול סיכונים והחטיבה לשוקי הון בוחנות כל העת את סיווג המוצרים לפי רמות הסיכון ומעדכנת אותם לפי הצורך, על מנת למנוע חריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו.

המבנה ופונקציות ניהול סיכוני שוק

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים, נוהל בנקאי תקין מס׳ 339, בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה. ההוראה קובעת עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה ״קווי הגנה״, כפי שתואר במבוא לפרק זה.

החטיבה לניהול סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית, בוחנת באופן בלתי תלוי את גובה הסיכון והליך ניהול הסיכונים ומתווה את מדיניות ניהול הסיכון. בכפוף למנהלת סיכונים ראשית מונה מנהל סיכוני שוק בדרגת ראש אגף.

חטיבת שוקי הון עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק ובהפעלת כלל חדרי העסקות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך. בנוסף, עוסקת החטיבה בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, וניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה. כמו כן, אחראית החטיבה על ניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, על מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות מוסדיים וניהול בקרת סיכונים שוטפת של כל הפעילויות דלעיל.

ניהול סיכוני שוק נדון בועדות למיניהן:

- ועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון - אחת לרביע מתקיים בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון, דיון מפורט על החשיפות לסיכוני שוק והשינוי במוקדי הסיכון, מדווחת תמונת המצב של עמידה במגבלות ברמת הקבוצה, וכן הנזק שיכול להיווצר לבנק מתרחישי קיצון. בנוסף, כל פעילות חדשה במכשירים פיננסיים, השונה משמעותית מהפעילות הנוכחית במכשירים הקיימים, מובאת לדיון ואישור הועדה במסגרת נוהל "מוצר חדש". המלצות וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים עולות לאישור מליאת הדירקטוריון.
- ועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות מנכ"ל הבנק - המדיניות המגובשת בוועדה לניהול סיכוני שוק (להלן) מוצגת בוועדה העליונה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל הראשי ובנוכחות מנהלת הסיכונים הראשית וכל חברי הנהלת הבנק. כמו כן נידונים נושאים בסיכוני שוק שנמצאים על הפרק.
- ועדת ההנהלה לנושאים שוטפים בראשות המנכ"ל הראשי, המתכנסת מדי שבוע, מדווחת על מצב החשיפות הפיננסיות לסיכוני שוק ונזילות והעמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון. המנכ"ל הראשי מדווחת במסגרת דוח המנכ"ל לדירקטוריון אחת לתקופה של בין חודש עד ששה שבועות על החשיפה לסיכוני שוק.
- מסמך החשיפות הרבעוני של החטיבה לניהול סיכונים מוצג לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון מדי רבעון. במידה ונדרש, מועבר דיווח על שינויים מהותיים בחשיפות בתכיפות גבוהה יותר במסגרת דוח המנכ"ל, המופץ לדירקטוריון אחת ל-6 שבועות.
- הועדה לניהול סיכוני שוק בראשות מנהלת הסיכונים הראשית בוחנת אירועים ומגמות בשווקים אשר עשויים להשפיע על הבנק, ובאחריותה לדון ולאשר את מדיניות ומגבלות הסיכון - טרום הבאתם לדיון ואישור הדירקטוריון, לנטר את העמידה במגבלות האמורות, לאשר את המתודולוגיה למדידת החשיפות, לוודא ולדון באופן תקופתי על סיכוני השוק בחברות הבנות.
- הוועדה לניהול נכסים, התחייבויות והשקעות פיננסיות (ALCO) בראשות ראש החטיבה לשוקי ההון אחראית לנהל את הנכסים וההתחייבויות וההשקעות הפיננסיות, תוך מתן דגש למבנה המאזן, מחירי המעבר, הנזילות הנדרשת והשקעת עתודות הנזילות, מבנה ההון ומדיניות גיוס המקורות.

כלים כמותיים לניהול סיכונים

סיכוני השוק מוערכים במגוון רב של כלים, המשלימים זה את זה ותואמים את החשיפות השונות של הבנק בפעילות חדרי העסקות, פעילות השקעות הנוסטרו ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות.

ניתוחי רגישות ותרחישי קיצון

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים המתבטאים בתנודתיות גדולה במיוחד של הפרמטרים, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. מודלים כמותיים כגון ה-VAR או מודלים אחרים, אינם מספקים מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק קיצוניים, או מעבר לרמת המובהקות שנקבעה. לכן, מבוצעת מדידת הסיכון בתרחישי שוק קיצוניים מגוונים וכן ניתוחי רגישות לשינוי באחד מגורמי הסיכון. אלה כוללים את כלל גורמי הסיכון להם חשוף הבנק ומהווים חלק מתהליך קבלת ההחלטות בקביעת אסטרטגית ההשקעות הכוללת והרכב התיק הרצוי תחת מגבלות תיאבון הסיכון שנקבעו.

שיטת הערך בסיכון (Value at Risk)

הסיכון הנמדד על ידי ה-VAR, שהינו מודל הסתברותי, מתייחס לנזק הפוטנציאלי מהחזקת כל הפוזיציות במטבעות, במדד, בריבית ובמניות המאזניות והחוץ מאזניות, ובכלל זה הפוזיציות של התיקים למסחר, החשופות לשינויים אפשריים במחירי השוק. בפועל הוא מודד את הירידה הצפויה בערך הנוכחי של הנכסים פחות ההתחייבויות בתמהיל הנתון של מבנה התיק, ברמת בטחון של 99%, ולתקופה של החזקת פוזיציות למשך שבועיים, על פי התפלגות סטטיסטית נתונה. החישוב מבוסס על שווי כלכלי של ההון, על ידי היוון נכסים והתחייבויות לפי שיעורי הריבית חסרי סיכון השוררים בשוק.

מדידת ה-VAR מתבצעת על הסיכון הכולל ועל הסיכון בחלוקה למגזרים (סיכון חשיפה בבסיס לפי מטבעות, חשיפה בריבית לפי מגזרים ולפי תקופות זמן שונות, סיכון מניות) כאשר כתוצאה מהמתאמים (אפקט הפיזור) בין הגורמים השונים ה-VAR הכללי נמוך מסכום ה-VAR לפי מגזרים.

מודל לאמידת סיכון האשראי (סחיר) בתיק נוסטרו מט"ח

המודל מחשב את ההפסד הצפוי בתיק נוסטרו מט"ח בתרחישים בדרגות חומרה שונות בהתבסס על מאפיינים ספציפיים של התיק, תוך התחשבות בהסתברות לכשל ולשינוי בדירוגי המנפיקים. מדידת הסיכון בתיק כולו מבוצעת תוך התחשבות בפיזור וריכוזיות בתיק. המודל מחשב את תוחלת זנב ההפסד (Expected Shortfall) המבטא את ממוצע ההפסד הפוטנציאלי בטווח זמן של שנה ובהסתברות של 1%.

דרישת הון בגין סיכוני שוק

להלן דרישות ההון בגין סיכוני השוק (טבלה 10 באזל 2) כנדרש על פי הגישה הסטנדרטית. דרישות אלה משקפות רק חלק קטן מההון המוחזק על ידי לאומי בגין סיכוני שוק (נדבך 1 במסגרת באזל 2). בנוסף להון זה מחזיקה הקבוצה הון נוסף בגין סיכוני שוק ופעילות הנוסטרו, במסגרת הנדבך השני של באזל 2.

להלן דרישות ההון בגין סיכוני השוק (טבלה 10 באזל 2):

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
דרישות ההון בגין		
סיכוני ריבית	**707**	673
סיכון מחירי מניות	**127**	14
סיכון שער חליפין	**69**	117
אופציות	**43**	70
סך דרישת ההון בגין סיכוני שוק	**946**	874

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכוני שוק

1. החשיפה בריבית

סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון אשראי במטבעות השונים בשל הפערים בין מועדי הפירעון של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות החשיפות בריבית הנה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על רווחי הבנק ועל ההון העצמי. בהתאם, בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור של 1% בריבית לכל התקופות, אשר מתייחסת לשחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי[1] ושל הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי עקומי התשואות בכל אחד מהמגזרים וגם לכל המגזרים יחד. החשיפה של הרווח לריבית מושפעת מאוד מהפעילות המשוערכת על פי מחירי שוק (עסקות נגזרים ותיקים מסחריים).

קיימים סיכוני ריבית מובנים הנובעים מאי הוודאות בגורמי שוק שלא ניתנים לגידור אך מובנית בפעילות הבנקאית. הסיכון כולל אופציות התנהגותיות גלומות בהלוואות ופיקדונות שאינן ניתנות לגידור (אופציות פירעון מוקדם למשל).

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. להלן ההנחות העיקריות:

- במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי שבירות ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון. האומדן נגזר מהתנהגות הלקוחות בעבר.
- על פי הניסיון שנצבר קיימת יתרת זכות בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית, בסכום יציב לאורך זמן. לכן לצורך מדידה וניהול החשיפה בריבית, מדיניות הבנק היא להתייחס לחלק מיתרות העו"ש שאינן נושאות ריבית כהתחייבות ארוכה. מדי תקופה נבחן השינוי ביתרת העו"ש שאינו נושא ריבית, על מנת לקבל החלטה כיצד לפרוס אותו. לאור סביבת הריבית הנמוכה שונתה פריסת העו"ש, החל מיוני 2012.
- לאומי למשכנתאות - ניהול החשיפות מביא בחשבון הנחות ביחס לפירעונות מוקדמים של הלוואות. ההנחות לגבי ההלוואות הצמודות למדד בריבית קבועה, מסתמכות על מודל סטטיסטי לחיזוי הפירעונות המוקדמים. מודל סטטיסטי זה נבחן באופן שוטף. במקביל פיתח לאומי למשכנתאות מודל פירעונות כולל לכל מגזרי ההצמדה אשר יוטמע בניהול הפעילות.

להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס ובמיליוני ש"ח)*:

השפעת שינוי מיידי מקביל של1% בעקום התשואות	השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי		השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	**31 בדצמבר 2013**	31 בדצמבר 2012
בפועל	**853**	742	**184**	182
המגבלה	**1,100**	1,100	**500**	500

* היקף החשיפה מתעלם מקיומה של רצפת ריבית בשיעור של 0% על הפיקדונות. ככל שהריבית ממשיכה לרדת ומתקרבת לאפס, הפגיעה במרווח הפיננסי גבוהה יותר.

[1] השווי הכלכלי של ההון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון אשראי ואת התזרימים המט"חיים בלייבור.

בשנת 2013 השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי נעה בין 625 מיליון ש"ח ל-1,038 מיליון ש"ח וברווח השנתי נעה בין 125 מיליון ש"ח ל-350 מיליון ש"ח.

במהלך 2013 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

רגישות השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות לריבית

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית:

	31 בדצמבר 2013				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח		
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים	**211,239**	**59,960**	**51,750**	**12,220**	**13,830**
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים	**311,649**	**7,098**	**116,357**	**41,980**	**23,574**
התחייבויות פיננסיות	**169,974**	**53,425**	**76,368**	**17,574**	**10,978**
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים	**334,405**	**9,844**	**94,024**	**36,403**	**26,209**
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	**18,509**	**3,789**	**(2,285)**	**223**	**217**

	31 בדצמבר 2012				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח		
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים	204,561	62,635	59,575	12,066	14,814
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים	280,774	5,874	119,103	28,982	26,075
התחייבויות פיננסיות	168,101	54,421	82,296	17,808	11,425
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים	300,234	12,632	96,660	22,990	29,799
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	17,000	1,456	(278)	250	(335)

השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן* נטו של מכשירים פיננסיים (טבלה 14 באזל 2):

	31 בדצמבר 2013						
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית					שינוי בשווי ההוגן	
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי					
		צמוד מט"ח					
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח	באחוזים
גידול מיידי מקביל של 1%	**17,787**	**3,708**	**(2,472)**	**228**	**202**	**(1,000)**	**(4.89)**
גידול מיידי מקביל של 0.1%	**18,437**	**3,781**	**(2,304)**	**224**	**215**	**(100)**	**(0.49)**
קיטון מיידי מקביל של 1%	**19,303**	**3,819**	**(2,044)**	**237**	**224**	**1,086**	**5.31**

	31 בדצמבר 2012						
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית					שינוי בשווי ההוגן	
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי					
		צמוד מט"ח					
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח	באחוזים
גידול מיידי מקביל של 1%	16,561	1,546	(387)	239	(346)	(479)	(2.65)
גידול מיידי מקביל של 0.1%	16,956	1,465	(290)	249	(336)	(48)	(0.27)
קיטון מיידי מקביל של 1%	17,485	1,275	(179)	260	(320)	429	2.37

* לא כולל אומדן שווי הכנסות בגין עמלת פירעון מוקדם.

1.1 החשיפה לריבית ועמידה במגבלות

להלן מצב החשיפה לשינויי הריבית ברמת הקבוצה המחושב על פי כללים חשבונאים. במהלך 2013 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון. נתונים מפורטים על החשיפה בריבית ראה להלן בתוספת ד' בסקירת ההנהלה.

	31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח וצמוד מט"ח	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח וצמוד מט"ח
משך חיים ממוצע (מח"מ) בשנים:						
מח"מ הנכסים (1)	**1.19**	**2.94**	**0.86**	1.04	2.81	0.78
מח"מ התחייבויות (1)	**1.10**	**3.21**	**0.74**	0.98	3.26	0.70
פער המח"מ בשנים	**0.09**	**(0.27)**	**0.12**	0.06	(0.45)	0.08
הפרש שת"פ (%)	**2.58**	**0.76**	**1.54**	1.30	0.86	0.81

(1) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

בחישוב מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומד את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך ההתחייבויות על פי התזרים המקורי של תוכניות החסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.31 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-0.52%.

בנתונים המוצגים לעיל מובאים בחשבון פרעונות מוקדמים של הלוואות משכנתא מדדיות, בהתאם למודל סטטיסטי האומד את הפרעונות הצפויים על סמך התנהגות הלווים בעבר. מח"מ הנכסים לסוף 2013 על פי התזרים המקורי שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים גבוה יותר ומגיע ל-3.35 שנים, ופער השת"פ מסתכם בכ-0.52%.

בתוספת ד' בסקירת ההנהלה מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל בפיקדונות עם דרישה עד חודש. לעומת זאת, לצורך החשיפה לריבית, נפרס שיעור מסוים מיתרות העו"ש בשקלים ובמט"ח לתקופות פרעון של עד עשר שנים. זאת בהתאם למודל התנהגות שהנחות הבסיס שלו מתעדכנות באופן שוטף. בהתחשב בהנחות אלה מח"מ ההתחייבויות הינו גבוה יותר ומגיע בשקלים לא צמודים ל-1.18 שנים ובמט"ח ל-0.87 שנים, וההפרש בשת"פ מגיע ל-1.93 ול-1.08 בהתאמה.

2. החשיפה בבסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

על פי כללי החשבונאות, ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכוני הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה.

ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות, למעט ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות ממקורות במטבע חוץ ולכן אינן מנוכות מההון. ברמת הקבוצה, ההון החשוף כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות כלולות.

מגבלות חשיפת הבסיס שמאושרות על ידי הדירקטוריון, נקבעות על פי שיקולי תשואה צפויה וסיכון, ומחולקות בין חדרי המסחר, ALM וחברות הבנות.

חברות הבנות בחו"ל ובארץ מנהלות חשיפות בסיס בהיקפים נמוכים, על בסיס המדיניות המעוגנת בהחלטות הדירקטוריונים, ובתאום עם הבנק בארץ.

לשינויים בשער החליפין השפעה על שעור המס האפקטיבי הואיל והפרשי שער בגין ההשקעות בחו"ל אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון - ומכאן חוסר הסימטריה בגין הפרשי השער. כנגד חשיפת המס ביצע הבנק בעבר עסקות חיסוי. החל משנת 2012 שונתה המדיניות החשבונאית להשקעות בארה"ב ובשוויץ כך שהם מוגדרות כיחידות שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער הן בגין ההשקעה והן בגין המקורות המגדרים נזקפים לקרן הון. הבנק החליט שלא לחדש את עסקות החיסוי בגין חברות אלו.

לשינויים בשערי החליפין יש השפעה על ההכנסות השוטפות במט"ח. כנגד ההכנסות הצפויות נטו בוצעה פעולת חיסוי במהלך 2013.

להלן החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה, ובהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון. הנתונים מוצגים במונחים של אחוז מההון החשוף:

	המגבלות המאושרות עודף או (גרעון) מקסימליים	המצב בפועל **31 בדצמבר 2013**	31 בדצמבר 2012
		ב-%	
לא צמוד	65%-(65%)	**(10.2)**	(5.2)
צמוד מדד	50%-(50%)	**6.4**	3.9
מטבע חוץ	15%-(15%)	**3.8**	1.3

במהלך 2013 שיעור ההון המושקע בממוצע על פני השנה במגזר הצמוד היה כ-7%. שיעור זה נע במהלך השנה בין עודף של 11% לגרעון בשיעור 1% מההון החשוף. למגזר המט"ח והצמוד מט"ח נותב הון בשיעור נמוך יחסית, ולכן ההשפעה של שינוי בשערי החליפין על הרווח לפני מס אינה מהותית.

בשנת 2013, עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים ליום 31 בדצמבר 2013. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים:

	דולר	אירו	לישי"ט	פר"ש	יין
	במיליוני ש"ח				
עלייה של 5% בשע"ח	**16**	**20**	**7**	**3**	**3**
עלייה של 10% בשע"ח	**48**	**32**	**17**	**7**	**3**
ירידה של 5% בשע"ח	**(1)**	**(21)**	**(4)**	**(3)**	**(2)**
ירידה של 10% בשע"ח	**(7)**	**(16)**	**(7)**	**(6)**	**(1)**

נתונים אלה אינם מביאים בחשבון את ההשפעה של שינוי בשער החליפין על תזרימי ההכנסות וההוצאות במט"ח אשר גם לגביהם נעשתה הגנה בשנת 2013.

3. חשיפות בחדרי עסקאות

סיכוני השוק בתיק למסחר נובעים כתוצאה מפעילות הבנק כעושה שוק וכמנהל פוזיציות בנוסטרו:

- פעילות עשיית שוק - הבנק מוביל בהיקף הפעילות בתחום הנגזרים ונותן שירותים מיידים ללקוחות הפעילים במכשירים. בחדר עסקאות מט"ח ונגזרים מבוצעת פעילות עשיית שוק בדסק הספוט (בשקלים במט"ח), בדסק אופציות (בשקלים ובמט"ח) ובדסק ריביות (שקלים ומט"ח). פעילות זו חושפת את הבנק לסיכוני שוק (סיכוני שע"ח וסיכוני ריבית) ולפיכך הפעילות מנוהלת ומנוטרת בהתאם למגבלות שאושרו על ידי ועדת ניהול סיכוני שוק. בשל אופי הפעילות הדינאמי, מגבלות אלו מנוטרות בצורה שוטפת לפחות אחת ליום על ידי החדר התיכון.

- פעילות למסחר בנוסטרו - בחדר עסקאות מתקיימת פעילות יזומה במסגרתה נלקחות חשיפות יזומות לאגרות חוב בשקלים. פעילות זו מנוהלת ומנוטרת בצורה שוטפת לפחות אחת לשבוע, בהתאם למגבלות שאושרו ותוקפו על ידי החטיבה לניהול סיכונים.

מסגרת ומתודולוגית ניהול הסיכונים

כאמור, סיכוני השוק הסחירים מנוטרים בצורה שוטפת כאשר התדירות נקבעת בהתאם לאופי הפעילות המבוצעת. אמידת הסיכונים מבוצעת באמצעות מתודולוגיות ידועות ומוכרות, להלן עיקרן:

1. חשיפות הריבית נמדדות ומנוהלות במונחי שינוי בשווי השוק של המכשירים כתוצאה משינויים מקבילים בעקומי הריבית בהן נלקחות חשיפות.

2. החשיפות בדסק האופציות נמדדות ומנוהלות על בסיס מדדי רגישות מקובלים ('יווניות').

3. תרחישי קיצון:

3.1. ניתוח רגישות התיק לגורמי הסיכון השונים (כל גורם סיכון בנפרד) ובדיקת השינוי בשווי התיק כתוצאה מכך.

3.2. תרחישי קיצון - תרחישים מאקרו כלכליים המבוססים על ההיסטוריה (לדוגמא תרחיש גלובלי המבוסס על משבר 2008) וכן תרחישים שפותחו בשיתוף פעולה בין החטיבה לניהול סיכונים ואגף הכלכלה.

להלן ריכוז העסקות הפתוחות ל-31 בדצמבר 2013 בהשוואה לשנה הקודמת (סכום נקוב במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
עסקות גידור מלא	**4,007**	4,184
עסקות ALM ואחרות:		
חוזי ריבית	**349,335**	308,208
חוזי מטבע	**230,364**	202,033
חוזים בגין מניות, מדדי מניות וסחורות	**86,925**	52,389
סך הכל	**670,631**	566,814

לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית לרישום היתרות, ההכנסות וההוצאות מסוגי מכשירים אלה ראה באור 1(יא) - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים.

4. החשיפה הכוללת לסיכוני השוק - ריבית, בסיס, מניות כפי שמשתקפת במודל הערך הנתון לסיכון (Value at Risk)

מגבלות ה-VAR נקבעו, הן על הערך הכלכלי של הקבוצה כולל חברות בנות בחו"ל והשפעות החשיפה במונחי VAR, והן על הרכיבים המשוערכים לפי שווי שוק (MTM) המשפיעים על הרווח וההפסד של הבנק (כולל התיקים המסחריים של הבנק).

להלן אומדן ה-VAR ברמת הקבוצה במיליוני ש"ח:

	VAR השווי הכלכלי		VAR התיקים המשוערכים	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	**31 בדצמבר 2013**	31 בדצמבר 2012
בפועל	**126**	142	**53**	41
המגבלה	**500**	500	**400**	400

במהלך 2013 ה-VAR על השווי הכלכלי נע בין מקסימום 157 מיליון ש"ח לבין מינימום 92 מיליון ש"ח וה-VAR על התיקים המשוערכים על פי שווי שוק נע בין 71 מיליון ש"ח לבין 30 מיליון ש"ח בהתאמה.

בשנת 2013 עמדה הקבוצה במגבלת ה-VAR שקבע הדירקטוריון.

סיכוני אשראי סחיר בנוסטרו

לאומי חשוף לסיכוני אשראי ושוק של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים בארץ ובחו"ל. בנוסף הבנק משקיע באופן מוגבל גם במכשירים מגובי נכסים (כגון MBS, CLO ו-ABS).

מדיניות החשיפה הקבוצתית למוסדות פיננסיים זרים ולמדינות הינה חלק ממדיניות ניהול סיכוני השוק וסיכוני האשראי הסחיר. מדיניות זו מגדירה קווים מנחים, מגבלות סיכון (לימיטים) על חשיפות האשראי/צד נגדי וסמכויות. במדיניות נקבע כי עיקר החשיפות יהיה לבנקים גדולים בעלי חשיבות סיסטמית למדינתם ולבנקים בעלי איכות אשראי גבוהה יחסית בדגש על פיזור התיק.

ניהול הסיכונים בחשיפה למוסדות פיננסיים ולמדינות מתבצע באמצעות ועדות אשראי בראשות ראש החטיבה לשוקי הון ובהשתתפות החטיבה לניהול סיכונים.

- ועדת לימיטים לפעילות מול מדינות - הקובעת את מגבלות החשיפה למדינות על בסיס ניתוחים כלכליים.
- ועדת סיכוני אשראי סחיר - הקובעת את מגבלות החשיפה למוסדות פיננסיים בהתאם למדיניות שנקבעה ולתנאי השוק.

בחטיבה לניהול סיכונים מתבצע מעקב אחר איכות התיק, ונערכים ניתוחי סיכון ותרחישים לבחינת מוקדי הסיכון אשר נידונים בועדת סיכוני שוק עליונה ובועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.

החשיפה לסיכון הנזילות

חשיפה לנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

מדיניות ניהול סיכוני נזילות
בהתאם להוראת בנק ישראל הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות אשר מטרתה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכה והגבלה של ההפסדים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכוני נזילות. מדיניות ניהול סיכוני הנזילות מכוונת לשמירה על רמת נזילות גבוהה באמצעות השקעה בנכסים איכותיים ברמת נזילות גבוהה ובאמצעות מדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

מדיניות ניהול הנזילות ברמת הקבוצה מבוססת על שני העקרונות הבאים:

- כל חברת בת בארץ ובחו"ל אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות, תוך הקפדה על קיום ההוראות המחייבות של רשויות הפיקוח הרלוונטיות.
- חברות הבנות יכולות להסתמך, בין יתר המקורות, על ניצול קווי אשראי מלאומי בכפוף לתיאום ואישור מראש ובכפוף למגבלות הרגולטוריות.

בהתאם לאמור, עקרונות מדיניות הבנק בתחום ניהול הנזילות אומצו על ידי השלוחות בחו"ל בכפוף להוראות הרגולציה המקומית בכל שלוחה. בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות ניהול הנזילות על ידי דירקטוריון חברת הבת. במסגרת מדיניות זו נקבעות מגבלות, והעמידה במגבלות נבחנת במסגרת הוועדות לניהול סיכוני השוק והנזילות הן בשלוחות והן בארץ.

במסגרת הניהול השוטף, נמדד סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים ובכלל זה תרחישי קיצון. בנוסף למודל המתואר מפעיל הבנק מערכת מדדים נוספת להתרעה מוקדמת על התפתחויות חריגות ובלתי צפויות במצב הנזילות.

במסגרת הערכות למצבי משבר הוגדרה מערכת של סימנים איכותיים וכמותיים המעידים על התפתחות חריגה או הרעה במצב הנזילות ונקבעה תוכנית מגירה המתעדכנת באופן שוטף וכוללת את האסטרטגיה לניהול משבר נזילות תוך מינוי צוות ניהולי האחראי לטיפול במשבר ולהגדרת התהליכים והצעדים להתמודדות עם המשבר.

מקורות המימון:

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות גיוס מקורות יציבים ומגוונים ומדיניות השקעת עודפי האמצעים הנזילים בנכסים איכותיים.

עודפי האמצעים הנזילים במטבע ישראלי מושקעים בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל כ-27.1 מיליארד ש״ח ובניירות ערך כ-37.7 מיליארד ש״ח, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות. עודפי האמצעים הנזילים במט״ח מושקעים בעיקר באגרות חוב כ-22.1 מיליארד ש״ח ובפיקדונות בבנקים כ-11.6 מיליארד ש״ח.

יתרת פיקדונות הציבור בבנק, לא כולל כתבי התחייבות נדחים, ירדה במהלך שנת 2013 ב-2.0 מיליארד ש״ח, (0.7%) ובניטרול השפעת הפרשי שער היה גידול של 4.7 מיליארד ש״ח, 1.6%. העלייה הייתה במגזר השקלי הלא צמוד ב-5.0 מיליארד ש״ח, 2.8% ואילו, במגזר המט״ח והצמוד מט״ח נרשמה ירידה בסך של 7.0 מיליארד ש״ח, (6.4%), ובנטרול השפעת הפרשי שער הירידה הייתה בסך של 0.3 מיליארד ש״ח, (0.3%).

ניטור סיכון הנזילות

בהתאם להוראת בנק ישראל החל הבנק מיולי 2013 למדוד ולנהל את סיכון הנזילות באמצעות מדד ה-LCR (Liquidity Coverage Ratio) תחת מגוון תרחישים אשר בוחנים את מצב הנזילות של הבנק במצב עסקים רגיל ובתרחישי קיצון. מטרת התרחישים הינה בחינה ומעקב שהאמצעים הנזילים העומדים לרשות הבנק במט״י ומט״ח מספיקים בכדי לענות על כל צורכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך חודש ימים. שיעורי השינוי ביתרת הפיקדונות והאשראי עבור כל תקופת פירעון, בתרחישים שונים, נקבעים על פי פרמטרים שונים בהתאם לרמת החומרה של התרחיש, על בסיס הוראות באזל 3 ושיקול הדעת של הגורמים העסקיים. יצוין כי, תרחישי הלחץ חמורים יותר מכל מה שהתנסה בו הבנק בעבר, ולכן הנחות תרחישים אינן מבוססים על נתונים הסטוריים. המדידה מבוצעת עבור מגזר השקלים והמט״ח בנפרד והבנק נדרש לעמוד ביחס נזילות הגבוה מ-1 (פער נזילות גבוה מאפס). בנוסף עושה הבנק שימוש בתחזיות לגבי תזרים המזומנים השוטף, במעקב אחרי מגמות בסגמנטים שונים של פיקדונות, במעקב אחרי ריכוזיות מפקידים, במעקב אחרי עלויות הגיוס של הבנק ובמערכת של נורות אזהרה אשר יכולות להעיד על שינוי במצב הנזילות של הבנק.

בנוסף, החל הבנק לנהל מעקב אחר יחס המימון היציב (NSFR - Net Stable Funding Ratio). מדד זה הינו היחס בין סך מקורות המימון היציבים של הבנק ובין סך השימושים שהבנק צפוי להמשיך לממן, בהנחה של תרחיש לחץ באופק זמן של שנה. בנק ישראל אינו מחייב נכון למועד זה עמידה ביחס גבוה מ-1 כפי שמתבקש על ידי הוראת באזל 3.

שווי הוגן (Fair Value)

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוצג בבאור 18(ג) בדוחות הכספיים השווי ההוגן של כל המכשירים הפיננסיים, היינו כל הנכסים וההתחייבויות הכספיים של הבנק ושל החברות הבנות. השווי ההוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר המשולם בין קונה מרצון למוכר מרצון.

כאשר קיים שוק פעיל, מחיר השוק מהווה את השווי ההוגן. מחיר ניירות ערך מסוימים נקבע על סמך הערכות שנתקבלו מצד שלישי ולגבי נגזרים השווי נקבע על סמך מודלים. מחירי שוק אינם קיימים לחלק משמעותי מהמכשירים הפיננסיים של הבנק ושל חברות הבת. בהיעדר מחיר שוק, השווי ההוגן הוא אומדן המתבסס על ערך נוכחי של תזרימי מזומנים כמפורט בבאור 18(ג).

האומדנים לשווי ההוגן מתבססים על התנאים הקיימים לתאריך הדוחות הכספיים ואינם מייצגים בהכרח ערכי שווי הוגן עתידיים.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה בסך 600 מיליון דולר לסך העיסקות שלהן הבנק קובע שווי הוגן על בסיס ציטוטים המתקבלים מהצד הנגדי לעיסקה. ככלל, הגופים הללו הם מוסדות פיננסיים בעלי מוניטין בשוקי ההון, העומדים בקריטריונים שקבעה הנהלת הבנק.

חישוב השווי ההוגן מתבסס גם על הערכה סובייקטיבית. לכן יש לנקוט זהירות רבה בשימוש במידע זה, מאחר שאין בו כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק וחברות הבת וכן אין הוא יכול לשמש להשוואה בין בנקים שונים.

יש לציין, כי נתוני השווי ההוגן אינם מביאים בחשבון את השפעת המס במקרה וישנו פער חיובי או שלילי בין השווי ההוגן לשווי בספרים של הנכסים ו/או ההתחייבויות המוצגים על בסיס צבירה.

הנתונים המופיעים בבאור 18(ג) בדוחות הכספיים מראים כי השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים בסוף 2013 גבוה ב-1,591 מיליון ש"ח מהשווי במאזן (ב-2012 גבוה ב-1,234 מיליון ש"ח), בעוד השווי ההוגן של ההתחייבויות הפיננסיות גבוה ב-4,406 מיליון ש"ח מהשווי במאזן (ב-2012 גבוה ב-4,645 מיליון ש"ח). עיקר הפער נובע מכך שהירידה בריבית על ההתחייבויות היתה גבוהה מהירידה על האשראים, עקב הגדלת מרווח הסיכון.

השינוי בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הכספיים מעבר לרשום בדוחות הכספיים בשנת 2013 נובע בעיקר מהירידה בריבית במשק ובמיוחד במגזר השקלי הלא צמוד, בדומה לירידה בשנת 2012.

סיכונים תפעוליים

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר סיכוני מעילות והונאות, סיכונים משפטיים, סיכוני ציות, סיכוני טכנולוגיית המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע.

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרה זו אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

נדבך מהותי במכלול הסיכונים התפעוליים הינם סיכוני טכנולוגית המידע, אשר עלולים לחשוף את התאגיד הבנקאי לפגיעה בפעילות העסקית בשל כשל מערכות ועקב כך לפגיעה במוניטין.

ניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצת לאומי מתבצע בראייה מערכתית, באמצעות מתודולוגיה קבוצתית אחידה ושיטתית אשר מתווה האגף לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, תוך התאמה לאופי, גודל ומורכבות הפעילות של כל יחידה ארגונית בקבוצה. ניהול הסיכונים התפעוליים מושתת על תהליך פרו-אקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים המהותיים, שמבוצע בכל החטיבות בבנק.

ניהול הסיכון התפעולי בקבוצת לאומי מושתת על שלושה קווי הגנה, בדומה לשאר הסיכונים. האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות החטיבות וחברות הבנות (קו הגנה ראשון) וכוללת החלטה בין אלטרנטיבות של קבלת הסיכון, שינוי בקרות, שינוי היקפי פעילות, או העברת הסיכון. האגף לניהול סיכונים תפעוליים ומערך הציות ואיסור הלבנת הון - בחטיבה לניהול סיכונים, פונקצית ה-SOX - בחטיבה לחשבונאות והחטיבה לייעוץ משפטי בהתייחס לסיכונים המשפטיים, מהווים את קו ההגנה השני. קו ההגנה השלישי הוא חטיבת הביקורת הפנימית. לשני קווי ההגנה האחרונים מבנה דיווח היררכי בלתי תלוי בקווי העסקים בהם קיים סיכון.

מדיניות ניהול הסיכון התפעולי היא קבוצתית ונועדה למזער הפסדים תוך התחשבות בסובלנות הסיכון ולשמור על היציבות התפעולית לאורך זמן. ניהול סיכונים תפעוליים הוא חלק אינטגראלי מהתרבות הארגונית והפעילות העסקית והתפעולית בקבוצה.

בבנק הוגדר תיאבון/סיבולת סיכון עבור סיכונים תפעוליים. בסיבולת הסיכון הבנק קובע מגבלות הפסד שהקבוצה תהיה נכונה לספוג בתרחישים שונים, ובמספר מוצרים/פעילויות מהותיים.

ממשל תאגידי

הפיקוח והבקרה על ניהול סיכונים תפעוליים בקבוצה מתבצעים באמצעות הדירקטוריון, פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, וועדות סיכונים תפעוליים, ומערך ברקים (רכזי הנושא ביחידות קו ההגנה הראשון) ואחראי תהליכים בחטיבות האחראים על גיבוש אופן ניהול הסיכונים בתהליכים שבאחריותם. כמו כן, מתכנסים פורומים שונים בנושא ניהול הסיכון התפעולי בהובלת מנהל הסיכונים התפעוליים, בו משתתפים נציגי הגופים העסקיים וחברות הבנות (הברקים), חטיבת הייעוץ המשפטי ומערך הציות והאכיפה. הפורומים הללו מהווים פלטפורמה לשיתוף בידע, הפקות לקחים מאירועי כשל בארגון ומחוצה לו ודיון באסטרטגיות להפחתת הסיכון.

כמו כן, מתכנסים פורומים שונים בנושא ניהול הסיכון התפעולי בהובלת מנהל הסיכונים התפעוליים, בו משתתפים נציגי הגופים העסקיים וחברות הבנות (הברקים), החטיבה המשפטית ומערך הציות והאכיפה. הפורומים הללו מהווים פלטפורמה לשיתוף בידע, הפקות לקחים מאירועי כשל בארגון ומחוצה לו ודיון באסטרטגיות להפחתת הסיכון.

הפונקציה הבלתי תלויה לניהול סיכונים תפעוליים

האגף לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים אחראי על התווית מדיניות הקבוצה - שנידונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון, תכנון ופיתוח מתודולוגיה וכלים, שיטות ומסגרת עבודה לניהול הסיכון התפעולי, שותפות בזמן אמת בבחינת סיכונים בפרויקטים ובמוצרים חדשים מהותיים, הטמעת תרבות ניהול הסיכון התפעולי, דיווח לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה, וליווי והנחיה מקצועית של נציגי קו ההגנה הראשון.

מתודולוגיות, תהליכים, שיטות וכלים לניהול הסיכון התפעולי

השיטות והכלים לניהול סיכון תפעולי בלאומי נבחנים ומתעדכנים מעת לעת תוך מינוף ידע מקצועי מהארץ והעולם ובעקבות הנחיות רגולטוריות של בנק ישראל וגופי בקרה נוספים. להלן תאור מכלול הצעדים שהבנק נוקט על מנת לחזק את ניהול הסיכונים התפעוליים.

הקבוצה הגדירה מסמך מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים, אשר מהווה בסיס ומסגרת עבודה לניהול הסיכון, וברוח המסמך נקבעים נהלים ושיטות. מסמך מדיניות מעודכן אושר בדצמבר 2013. כמו כן מוטמעים כלים מתודולוגיים לניהול ולבקרה של הסיכונים התפעוליים. בקבוצה נכתבו ומוטמעים נהלים התומכים בדיווח אירועי הפסד וכמעט הפסד ובדיקת אפקטיביות הבקרות.

בנוסף, פותחה ואושרה מתודולוגיה של ניהול סיכונים בפרויקטים ומוצרים חדשים מהותיים שמגדירה תהליך מובנה של מיפוי וניהול הסיכונים בפרויקט ותוצריו.

במהלך הרביע השני של 2012 החל סבב תלת שנתי של סקר הערכת סיכונים בתהליכי עבודה מרכזיים אשר במהלכו נקבעות תכניות הפחתה מתועדפות. הסקר מתבצע בשני ערוצים - הערכת סיכונים ובנית תוכניות הפחתה מתועדפות בתהליכים עסקיים ובתהליכים תומכים. דגש מיוחד ניתן לתהליכי IT.

הערכת סיכונים סדורה, על בסיס הסקר, מאפשרת לבנק להבין את פרופיל הסיכון שלו, לייעד משאבים ואסטרטגיות לניהול סיכונים באופן האפקטיבי ביותר, ולהעריך את כמות ההון הנדרש בגין סיכונים תפעוליים. הערכת הסיכון מבוססת על הערכה עצמית של מומחי תוכן המכירים את הפעילות העסקית שבה גלום הסיכון, ומשלבת הערכה איכותית וכמותית. ההערכה הכמותית מתייחסת לנזקים כספיים פוטנציאליים, וההערכה האיכותית מגלמת את מכלול הנזקים הישירים והעקיפים העלולים לקרות בעת התממשות הסיכון, תוך התייחסות לסיכון המובנה, לבקרות הקיימות וכפועל יוצא לסיכון השיורי.

הבנק פועל למסד תרבות איתנה של ניהול סיכונים תפעוליים בקרב כלל עובדי ומנהלי הקבוצה. במסגרת זו מבוצעים מהלכי הטמעה והדרכה באמצעות מפגשי הדרכה ייעודיים למנהלים ועובדים, שילוב הנושא במגוון קורסים בנקאיים ובניית פורטל ייעודי לניהול הסיכון התפעולי.

אמצעי נוסף לניהול סיכונים, הינו ניתוח תרחישי קיצון, אשר מוערכים, מנוטרים ונקבעות בגינם תכניות הערכות והפחתה. בנק לאומי ממשיך לחזק את יכולות הרציפות העסקית בהתממשות תרחישים תפעוליים רוחביים כגון מלחמה ורעידת אדמה. לבנק קיים אולם מחשבים מוגן טילים ורעידת אדמה וקיימת תוכנית חירום להמשך פעילות הבנק בקרות תרחישים מסוג זה.

הקצאת הון בגין סיכונים תפעוליים נועדה לשמש כרית ספיגה עבור הסיכונים הבלתי צפויים. ההון הרגולטורי מחושב לפי הגישה הסטנדרטית.
במקביל נעשית הערכה של ההון הכלכלי, על בסיס הערכה עצמית של סיכונים תפעוליים, כאשר תוצאות החישוב מהוות בסיס לאתגור ההון הרגולטורי. הערכת ההון הכלכלי נעשית באמצעות מודל פנימי של גישת התפלגות הנזק - (LDA - Loss Distribution Approach).

הסיכון התפעולי מנוהל באמצעות מערכת ייעודית התומכת בתיעוד הסיכונים, הבקרות ותכניות ההפחתה. כמו כן, המערכת מאפשרת איסוף וניתוח אירועי הפסד וכמעט הפסד פנימיים. המידע הנאגר תומך בתהליך קבלת ההחלטות לגבי הסיכונים המהותיים ותעדוף פעולות ההפחתה.

סיכוני טכנולוגית המידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו בעל השפעה מכרעת על יציבותו והתפתחותו של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע חלים על תפעול מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות).

נכתב ומוטמע מסמך מדיניות לניהול סיכוני טכנולוגיית המידע המגדיר את העקרונות לניהול סיכונים טכנולוגיים וכולל את המסגרת הארגונית, תחומי הפעולה והאחריות של הגורמים השונים בבנק ותהליכי העבודה הנדרשים לניהול סיכוני טכנולוגית המידע.

בתהליך ניהול הסיכונים משולבת הערכה של רמת הסיכון התפעולי במערכות הפועלות באופן שוטף. ניתוח תוצאות הערכת הסיכונים מאפשר איתור מערכות בעלות רמת סיכון גבוהה. בהתאם להערכת הסיכונים, נבנית תוכנית עבודה רב שנתית לביצוע סקרי בטיחות וניסיונות חדירה מבוקרים, ונקבעות תכניות הפחתה בהתאם.

בנוסף, יושמה ומוטמעת מתודולוגיה להערכת סיכונים בפרויקטי פיתוח מערכות מידע. הממצאים מנותחים, ונקבעות המלצות להקטנת רמת החשיפה.

סיכוני אבטחת מידע

ניהול סיכוני אבטחת מידע בלאומי מתבצע בהתבסס על מדיניות אבטחת מידע של לאומי.

בהתאם להוראה 357, לאומי מבצע סקר אבטחת מידע במערכות הקריטיות של הבנק. במסגרת הסקר, מבוצעים סקרי בטיחות ובדיקות חדירה למערכות לצורך זיהוי החשיפות ונקבעות תכניות הפחתה בהתאם.

ניהול סיכוני אבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של לאומי.

אבטחת מידע מתמודדת עם אתגרים הנובעים מאיומים הגלומים בטכנולוגיות המתפתחות.

היערכות אבטחת מידע מתבצעת בין השאר, אל מול התגברות האיומים ומתקפות כולל איומי הסייבר באמצעות מודל בינלאומי למיפוי וניהול סיכונים, יישום בקרות וגידור הסיכונים.

להרחבה בנושא סיכוני סייבר ראה להלן.

סיכוני המשכיות עסקית

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חרום. מערך המחשוב של הבנק מושתת על שני מרכזי מחשוב. מרכז ראשי ממוקם בקריית המחשבים בלוד - תת קרקעי, מוגן טילים, רעידות אדמה ומתקפה ביולוגית כימית ומרכז משני תת קרקעי בתל אביב. כמו כן הוקם בלאומי אתר חרום תת קרקעי לחדר העסקאות של הבנק בקריית המחשבים בלוד.

קיים אתר נוסף בירושלים המשמש כגיבוי שלישי למידע.

הבנק מכין עצמו להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות לפעילותו העסקית. הפעילות מורכבת משלושה נדבכים:

- תשתיות טכנולוגיות
- תוכניות פעולה ונהלים
- ביצוע תרגולים

להלן עיקרי הפעילויות שבוצעו בתחום המשכיות עסקית:

1. בוצע סקר Disaster Recovery - פרויקט שיעדיו הם: מיפוי ההיערכות הנוכחית לכשל מחשובי, איתור חלופות לשיפור/שדרוג מערך ה-Business Continuity Plan/Disaster Recovery Plan, הגדרת פערים בין ההיערכות הקיימת לחלופות. הפעילות תמשך גם במהלך 2014.

2. תרגול לאומי במסגרת תרגול ארצי "עורף איתן 1"- לאומי ביצע תרגול חירום לתרחיש הסלמה ונפילת טילים. התרגיל עבר בהצלחה תוך שמירה על זמינות מלאה ורציפות במתן השירות. במסגרת התרגיל בוצעו הפעילויות הבאות: תרגול אתר החירום של שוק ההון, הקמת והפעלת סניף נייד בחצרות קש"ב ותרגול ארצי של ירידה למקלטים.

3. תעדוף תהליכים קריטיים ברמת בנק.

4. עדכון מסמכי מדיניות ונהלים (מדיניות המשכיות עסקית, נוהל בקרת נזקים, נוהל חזרה לשגרה, עיבוי מתודולוגיית תרגולים ועוד).

5. התאמה להוראת בנק ישראל לניהול בנקאי תקין בנושא המשכיות עסקית. סיום סבב תלת שנתי.

6. השלמת וטיוב פיתרון סניף בנק נייד חירום.

7. ניתוח השפעות עסקיות בחטיבות בהתאם לתכנית העבודה- סיום סבב תלת שנתי.

8. בוצעו תרגולים טכנולוגיים ויחידתיים בהתאם לתוכניות התרגולים השנתיים.

סיכוני אבטחת מידע ומתקפות סייבר - הפעילות העסקית של לאומי נסמכת במידה רבה על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה עולה רמת הסיכון ללאומי וללקוחותיו. כחלק מהשאיפה להתקדמות ומצוינות משולבות טכנולוגיות חדשות בליבה הבנקאית כמו גם במערכות קצה בלאומי ובקרב לקוחותינו. טכנולוגיות אלה יוצרות חוסר ודאות ומעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

בנק לאומי כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותינו הותקפו וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים ותוכנות זדוניות, התקפות דיוג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים.

לאומי רואה במידע של הבנק ולקוחותיו נכס עיקרי ומשקיע מאמצים ביישום מנגנוני ותהליכי בקרה והגנה.

דיווח כמידע צופה פני עתיד - בשנים האחרונות ניתן להבחין בעליית מדרגה באיומי הסייבר בעולם. בוצעו מתקפות בארץ ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ותאגידים.

המתקפות בוצעו על ידי שחקנים שונים, החל מעובדי ארגונים, דרך פשע מאורגן וכלה בהתקפות של מדינות ופרטיים ממניעים מדיניים.

כחלק משיפור ההיערכות להתמודדות עם איומי הסייבר בוצע סקר לבחינת עמידות לאומי. בעקבות הסקר החל לאומי במהלך רב-שנתי לשיפור יכולות ההתגוננות מפני איומי הסייבר.

בנוסף, נבנו שני תרחישים פוטנציאליים בנושא מתקפת סייבר: שיבוש מידע וזליגת מידע. כמו כן הוגדרו מדדי סובלנות הסיכון לשני הנושאים האלה.

חשוב לציין שההערכות התפעולית של לאומי נגד מתקפות סייבר הינה ברמה טובה וכתוצאה מכך, עד כה מתקפות סייבר לא גרמו לפגיעות מהותיות בפעילות העסקית.

להערכתנו, ההחמרה באיומי הסייבר תימשך גם בשנים הבאות וזאת למרות התארגנויות ברמה המגזרית, הלאומית והגלובלית בניסיון ליצור מסגרות התגוננות, טכנולוגיות, רגולטוריות ושיתופי פעולה.

ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

בשנת 2001 החל לפעול בקבוצה, על פי דרישת הרשויות, קצין ציות ראשי (Chief Compliance Officer) אשר אחראי גם למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, מחייבת את הבנק להקפדה יתרה על קיום מכלול החובות שחלות על התאגיד הבנקאי, בקשריו עם לקוחותיו, מכוח חקיקה ראשית, תקנות, צווים, היתרים והוראות בנק ישראל.

הוראת ניהול בנקי תקין 308 - קצין ציות, מחייבת את הבנקים לאכוף את ההוראות הצרכניות, דהיינו: חוקים, תקנות והוראות המסדירים את הפעילות הבנקאית בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין לקוחותיו, לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

על פי ההוראה, מבוצע, אחת לחמש שנים, סקר תשתית אשר במסגרתו ממופות ההוראות הצרכניות, הסיכונים להתרחשות אירועי חריגה מההוראות ובצידם מוגדרות בקרות למניעתם.

בלאומי מיושם מודל ציות מבוזר ומופעלים כלים ומערכות מיכוניות הנדרשות לפונקציות הציות.

לצורך ניהול אפקטיבי של הנושא, הוקמה בלאומי קהילת ציות הכוללת מנהלי ציות חטיבתיים, קציני ציות אזוריים בקווי העסקים ונאמני ציות, לטיפול ובקרה ממוקדים בנושאי ציות, איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים.

מערך ציות ואכיפה נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושא הציות ובכלל זה איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, טיפול בלקוחות אמריקאיים, ומדיניות ה"כסף המוצהר". המערך פועל בהתאם למסמך מדיניות הציות הקבוצתית, המתעדכן מעת לעת בהתאם למגמות מקומיות ובינ"ל. נוסחו האחרון של מסמך המדיניות אושר על ידי הדירקטוריון בינואר 2013.

במהלך 2013 נמשכה בבנק הפעילות הנדרשת ליישום הוראות החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור ובכלל זה, טיוב נתונים, הפצת פרסומים והפקות לקחים ליחידות השונות, פיתוחים ושיפורים במערכות הממוכנות והשתתפות בפעולות הדרכתיות, להגברת המודעות והטמעת הנושא בקרב עובדי הבנק.

ביום 17 בפברואר 2013 פרסם המפקח על הבנקים נוסח סופי של "קובץ שאלות ותשובות ליישום צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין 411". הקובץ מהווה ריכוז של עמדותיו ופרשנויותיו המחייבות של המפקח על הבנקים לגבי יישום הוראות חקיקה אלו. בעקבות הפרסום פעל המערך לביצוע ההתאמות הנדרשות על פי מסמך זה.

ביום 29 באוקטובר 2013 אישרה ועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת את נוסח התיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001 (להלן: הצו). בעקבות האישור, החל המערך לבצע מיפוי של התיקונים לצו והעברתם לגורמי פיתוח לצורך ביצוע הדרישות והתאמת המערכות המיכוניות וכן התאמת נהלי העבודה. הצו פורסם ברשומות ביום 2 בפברואר 2014 ויכנס לתוקף באוגוסט 2014.

אכיפה

בינואר 2011 התקבל בכנסת חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. מטרת החוק, אשר פורטה בדפי ההסבר, הינה ייעול האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

בהמשך לחוק פרסמה הרשות לניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הקריטריונים").

במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

קצין הציות הראשי של הקבוצה מונתה על ידי המנכ"ל הראשי לשמש גם כראש מערך ציות ואכיפה ומרכזת בידיה סמכויות ואמצעים ליישום הוראות החקיקה הרלוונטיות לתחומים אלו.

בתאריך 20 בינואר 2013 הוצגה לדירקטוריון טיוטת תכנית האכיפה הפנימית, שנבנתה על פי אמות המידה שנקבעו במסמך הקריטריונים. בשנת 2013 החל יישום תכנית האכיפה, שכלל בין היתר המשך ביצוע סקרי ציות להוראות החקיקה הרלוונטיות לרבות מיפוי הפערים בנושא וכן גיבוש מנגנוני דיווח, הטמעה ובקרה.

FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאיים.

כחלק מהיערכות הבנק ליישום החוק בקבוצת לאומי פועל המערך בשיתוף החטיבה לכספים וכלכלה והחטיבה לייעוץ משפטי בהפצת נהלים וחוזרים ובהטמעת מדיניות בדבר הסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאיים.

נכון לעתה, משטר FATCA יכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2014.

סיכונים משפטיים

סיכונים משפטיים נובעים מארבעה תחומים עיקריים:

- סיכוני חקיקה - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת הוראת חקיקה ראשית או משנית, הוראות בנק ישראל או הוראות רשויות מוסמכות אחרות
- סיכוני התקשרות חוזית - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק מול לקוחות, ספקים וגורמים אחרים שהבנק מתקשר עמם בהסכמים שונים, אם אינה מגובה בהסכם המסדיר מלוא זכויות הבנק, או שההסכם אינו ניתן לאכיפה מלאה.
- סיכוני פסיקה - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת פסיקה תקדימית.
- סיכונים הנובעים מהליכים משפטיים המתנהלים נגד הבנק.

בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. התכנית כוללת מסמכי מדיניות וממשק בין חטיבת הייעוץ המשפטי לבין יחידות הבנק, וכן נהלים פנימיים החלים בתוך חטיבת הייעוץ המשפטי שמטרתם לוודא כי הייעוץ המשפטי הניתן בבנק הינו ייעוץ מקצועי ומעודכן. מסמך המדיניות עודכן בסוף שנת 2012.

לגבי חברות הבנות של הבנק בארץ ובחו״ל, נקבעה מדיניות כללית לניהול סיכונים במסגרת מסמכי מדיניות ייעודיים. כל חברה בת ושלוחה הכינה נוהל פנימי לניהול סיכונים משפטיים התואם את פעילותה ואת מדיניות הקבוצה בנושא. הנהלים הפנימיים שהוכנו על ידי חברות הבנות כאמור, אושרו על ידי חטיבת הייעוץ המשפטי ובדירקטוריונים של חברות הבנות. בהתאם למסמכי המדיניות נדרשות חברות הבנות להפנות נושאים מסויימים לייעוץ משפטי מתאים. בנוסף, שולחות החברות למנהלת הסיכונים המשפטיים דוחות תקופתיים חצי שנתיים בסוף הרבעון השני והרביעי בכל שנה, וכן דוחות מידיים, בהתאם לנדרש במסמכי המדיניות. הדיווחים נשלחים בהתאם לפורמט אחיד שהוכן בחטיבת הייעוץ המשפטי ועודכן במהלך שנת 2012. בשנת 2013 עודכן מסמך המדיניות לניהול סיכונים משפטיים בשלוחות חו״ל והטמעתו תימשך בשנת 2014.

במסגרת התכנית לניהול סיכונים משפטיים הושם דגש על:

- מניעת ומזעור סיכונים משפטיים.
- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם.
- הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים.
- בדיקת הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות רשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
- הפקת לקחים בנושאים שונים ויישום הלקחים במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק, וכן העברת חוות דעת בנושא ליחידות הרלבנטיות בבנק.

לצורך ביצוע תכנית ניהול הסיכונים המשפטיים פועלים בחטיבת הייעוץ המשפטי, בראשות היועצת המשפטית הראשית שהיא מנהלת הסיכונים המשפטיים,גורמים וועדות, שתפקידם לאתר באופן שוטף דברי חקיקה ופסקי דין חדשים בעלי השלכה על עבודת הבנק, לבחנם ולרכז הטיפול בהשלכותיהם. הוראות רגולטוריות חדשות (חקיקה ראשית, חקיקה משנית, הוראות רשויות) מאותרות ובמידת הצורך מטופלות, כבר בשלב הצעת החוק.

פעילותו של כל אחד מהגורמים והועדות הנ״ל מוסדרת בנוהל עבודה פנימי של חטיבת הייעוץ המשפטי. בין היתר קובעים הנהלים את ממשק זרימת המידע בין כל אחד מן הגורמים הנ״ל לבין הנהלת החטיבה וצוות הסיכונים המשפטיים הפועל בחטיבה.

מצב ההצמדה, התקופות לפרעון ומצב הנזילות

א. מצב ההצמדה

בהתאם למדיניות ניהול מאזני ההצמדה, ההון הפנוי המוגדר כסך מקורות ההון ובתוספת עתודות מסוימות ובניכוי השקעות בחברות כלולות ובנכסים קבועים, מושקע בנכסים שקליים לא-צמודים, בנכסים צמודים למדד ובנכסים במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ. מימון כל ההשקעות של הבנק בחו"ל ממקורות במטבע חוץ מונע את חשיפת הבסיס בגינן.

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה, כפי שעולה מבאור 16 לדוח הכספי:

להלן מצב מאזני ההצמדה:

	ליום 31 בדצמבר 2013			ליום 31 בדצמבר 2012		
	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ (2)	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ (2)
	מיליוני ש"ח					
סך הנכסים (1)	**227,187**	**57,812**	**112,180**	216,766	60,341	120,050
סך התחייבויות (1)	**205,407**	**58,571**	**114,950**	197,183	62,127	120,874
סך החשיפה במגזר	**21,780**	**(759)**	**(2,770)** (3)	19,583	(1,786)	(824) (3)

(1) כולל עסקות עתידיות ואופציות.
(2) כולל צמוד מטבע חוץ.
(3) עודף ההתחייבויות במט"ח נובע בעיקר מעסקת חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בשלוחות הבנק בחו"ל, השקעה במניות וקרנות המסווגות כפריט לא כספי וכן בגין חיסוי הכנסות עתידיות במטבע חוץ.

הניהול והדיווח השוטף של חשיפת הבנק לסיכוני בסיס מתבצעים על פי הגישה הכלכלית הכוללת התאמות ותוספות לגישה החשבונאית המוצגת לעיל. החשיפה בבסיס המחושבת על פי הגישה הכלכלית מפורטת בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

בשנת 2013 חל קיטון בסך כ-5.6 מיליארד ש"ח בהיקף פיקדונות הציבור (כולל כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון). בהיקף האשראי לציבור לא חל שינוי מהותי, בהשקעות באגרות חוב נרשם גידול בסך כ-5.8 מיליארד ש"ח ובהפקדות בבנקים, נטו, קיטון בסך כ-10.4 מיליארד ש"ח.

להלן השינויים העיקריים שחלו במהלך 2013 בפעילות העיקרית בחלוקה למגזרי הצמדה:

המגזר השקלי הלא צמוד

שיעור הנכסים הכספיים במגזר השקלי הלא צמוד מסך הנכסים הכספיים הינו כ-57%.

עיקר הפעילות במגזר הינה לתקופות קצרות, עד שנה.

בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך כ-8.8 מיליארד ש"ח, 6.4%.
היקף המזומנים וההפקדות בבנקים, נטו ירד בכ-9.5 מיליארד ש"ח, והיקף ההשקעה בניירות ערך גדל בכ-7.1 מיליארד ש"ח.

בשנת 2013 נרשם גידול בסך כ-1.1 מיליארד ש"ח, 0.7%, בהיקף הפיקדונות השקליים. גידול זה כולל פרעון שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים בסך 1.7 מיליארד ש"ח.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בכ-23.7 מיליארד ש"ח, גידול בסך כ-4.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2012.

המגזר הצמוד למדד

בהיקף האשראי לציבור חל קיטון בסך כ-1.3 מיליארד ש״ח, כ-2.4%. היקף ההשקעה בניירות ערך ירד בכ-1.4 מיליארד ש״ח.

בהיקף הפיקדונות צמודי המדד, כולל כתבי התחייבות נדחים, לא חל שינוי מהותי.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בכ-2.4 מיליארד ש״ח, קיטון בסך של כ-3.8 מיליארד ש״ח בהשוואה לדצמבר 2012.

מגזר מט״ח וצמוד מט״ח

שיעור הנכסים הכספיים במגזר המט״ח מסך הנכסים הכספיים הינו כ-28%.

האשראי לציבור המהווה כ-40% בלבד מסך פיקדונות הציבור במגזר, ירד בהיקף של כ-8.2 מיליארד ש״ח, קיטון של 17% ובנטרול השפעת השינויים בשערי החליפין קיטון בשיעור של 11%.

ההשקעות בניירות ערך במט״ח הסתכמו בכ-22 מיליארד ש״ח, ללא שינוי מהותי בהשוואה לדצמבר 2012.

בפיקדונות בבנקים, נטו חל קיטון בסך כ-0.9 מיליארד ש״ח.

מתחילת שנת 2013 נרשם קיטון בסך כ-7 מיליארד ש״ח, 6.4%, בהיקף פיקדונות הציבור במט״ח הנובע בעיקר מהשפעת השינויים בשערי החליפין.

על פי ניסיון העבר, חלק גדול מהפיקדונות במגזר מטבע החוץ, מופקדים לתקופות קצרות משנה, ובכלל זה גם פיקדונות לפי דרישה, מופקדים בבנק מחדש, בתהליך רצוף ומתמשך.

לפעילות בעסקאות עתידיות השפעה מהותית על הנזילות במגזר המט״ח. יתרת העסקאות העתידיות,נטו, במטבע חוץ כנגד שקלים הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בכ-25.8 מיליארד ש״ח, גידול של כ-0.6 מיליארד ש״ח בהשוואה לדצמבר 2012.

ב. התקופות לפרעון

בשנת 2013 בדומה לשנים האחרונות התאפיין הבנק ברמת נזילות גבוהה בשקלים. חלקה כתוצאה ממדיניות מכוונת של הבנק בגיוס מקורות יציבים ומגוונים, באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות וגיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

כ-27% מסך נכסי הבנק מופקדים לתקופות קצרות בבנקים ומושקעים בניירות ערך סחירים, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות.

היקף הנכסים הנזילים בשנת 2013 היה גדול באופן משמעותי מסך ההתחייבויות לטווח קצר והבנק עמד בכל מגבלות הנזילות בתרחישים השונים. זאת, בהתאם למדיניות שמטרתה להבטיח עמידות גם בתרחישי לחץ קיצוניים תיאורטיים.

להלן תזרים מזומנים עתידי של הנכסים וההתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיס הצמדה (כולל מכשירים נגזרים ולא כולל פריטים לא כספיים) **(פירוט נוסף ראה בבאור 17 לדוחות הכספיים).**

על פי הוראות בנק ישראל תזרימי המזומנים בגין התחייבות בעלת מספר מועדי פרעון תמוין בהתאם להערכת ההנהלה על פי שיקול דעתה או מועד הפרעון החוזי המוקדם ביותר.

על פי חוזר בנק ישראל מספטמבר 2013, תאגיד בנקאי נדרש להציג את תזרימי המזומנים בגין נכסים והתחייבויות בהבחנה בין מטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח) לבין מטבע חוץ. בנוסף, תזרימי המזומנים בגין מכשירים נגזרים המסולקים, נטו, יסווגו למטבע ישראלי או למט"ח בהתאם למטבע בו התבצע הסילוק. אין לדווח על סכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים אלו. מספרי השוואה לשנת 2012 סווגו בהתאם.

עודף נכסים על התחייבויות*	**ליום 31 בדצמבר 2013**		
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ	סך הכל
התקופה שנותרה עד לפרעון:	במיליוני ש"ח		
עד חודש	**(77,787)**	**(36,205)**	**(113,992)**
מחודש ועד שנה	**22,649**	**6,695**	**29,344**
משנה ועד 5 שנים	**39,438**	**22,358**	**61,796**
מ-5 ועד 10 שנים	**27,232**	**5,634**	**32,866**
מעל 10 שנים	**39,988**	**2,403**	**42,391**
ללא מועד פרעון	**724**	**(44)**	**680**
סך הכל	**52,244**	**841**	**53,085**

עודף נכסים על התחייבויות*	ליום 31 בדצמבר 2012		
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ	סך הכל
התקופה שנותרה עד לפרעון:	במיליוני ש"ח		
עד חודש	(52,322)	(36,079)	(88,401)
מחודש ועד שנה	2,406	7,482	9,888
משנה ועד 5 שנים	36,469	23,273	59,742
מ-5 ועד 10 שנים	22,073	5,422	27,495
מעל 10 שנים	34,449	2,673	37,122
ללא מועד פרעון	(384)	283	(101)
סך הכל	42,691	3,054	45,745

* בקיזוז עודף (חוסר) יתרות בגין מכשירים נגזרים.
תיאור עיקרי המדיניות, אמצעי הפיקוח ומימוש המדיניות, והמגבלות הנהוגות בניהול סיכוני השוק, ובכלל זה סיכוני הבסיס והנזילות, מובאים בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

במגזר מטבע ישראלי חל גידול בעודף ההתחייבויות על הנכסים לתקופה של עד שנה בעיקר כתוצאה מגידול ביתרת הפיקדונות הקצרים. במקביל חל גידול בעודף הנכסים על ההתחייבויות לתקופה של מעל שנה אשר נובע מגידול ביתרת האשראי לציבור וקיטון ביתרת פיקדונות הציבור בתקופה זו.
במגזר מטבע חוץ לא חלו שינויים מהותיים.

ג. מצב הנזילות וגיוס מקורות

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

עודפי הנזילות של המערכת הבנקאית בישראל הוסיפו להיות גבוהים גם בשנת 2013. לצורך ספיגת העודפים מקיים בנק ישראל מדי יום, שבוע וחודש מכרזים מוניטאריים. זאת באופן משלים למכרזי המק"מ.

לאחר הפסקה ממושכת, בחודש אפריל הודיע בנק ישראל כי ירכוש במהלך שנת 2013 כ-2.1 מיליארד דולר כדי לקזז את השפעת תמלוגי הגז על שער החליפין. לרכישות המט"ח של בנק ישראל השפעה מרחיבה על עודפי הנזילות השקליים.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו ואחר מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל פנימי שפותח בבנק בהתאם להוראת בנק ישראל. ההנחות השונות העומדות בבסיס המודל נבחנות ומתעדכנות באופן שוטף, בהתאם להתפתחויות שחלות בפרמטרים הרלבנטיים העיקריים.

היקף יתרות המערכת הבנקאית (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2013 עמד על כ-127 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף דצמבר 2012.

היקף יתרות לאומי (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2013 עמד על כ-27 מיליארד ש"ח, לעומת כ-36 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2012.

יתרת המזומנים ופיקדונות בבנקים נטו הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-32.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-42.4 מיליארד ש"ח בסוף 2012, שיעור קיטון של כ-22%.

כמו כן, לבנק תיק ניירות ערך בהיקף של כ-57 מיליארד ש"ח, המושקע בעיקר באגרות חוב ממשלת ישראל, אגרות חוב של ממשלות זרות, ואג"ח של בנקים בחו"ל. זאת בהשוואה ליתרה בסך כ-49 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

במהלך התקופה הנסקרת עלה היקף הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בכ-78 מיליארד ש"ח והסתכם לסך של 574 מיליארד ש"ח.

הליכים משפטיים

1. הליכים אזרחיים

1.1. הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדו לקוחות הבנק, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לכל התביעות.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות וביניהן נמנות טענות בדבר אי ביצוע הוראות או אי ביצוען במועד, בקשות לאישורי עיקול, שהטילו צדדים שלישיים על נכסי חייבים, המוחזקים, לטענתם, בידי הבנק, טענות על חיובי ריבית שלא בהתאם לשיעורי הריבית שסוכמו בין הבנק לבין הלקוח, שיעורי ריבית, החורגים מהמותר על פי החוק, טעויות במועדי חיוב וזיכוי חשבונות בשל שיקים שנמשכו עליהם, טענות בקשר עם חיובי עמלות, טענות בנושאים הקשורים לניירות-ערך, יחסי עבודה, משיכת שיקים ללא כיסוי ואי כיבוד שיקים.

תביעות שסכומן עולה על שיעור של 1% מההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013, כ-270 מיליון ש"ח. ראה גם פירוט נוסף בבאור 18 לדוחות הכספיים.

1.2. במסגרת נקיטת אמצעים לגביית חובות במהלך עסקיו הרגיל נוקט הבנק, בין השאר, בהליכים משפטיים שונים נגד חייבים וערבים ובהליכים למימוש בטוחות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי שבוצעו על ידי הבנק על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הכרוכים באשראי למגזרי המשק השונים ובהתחשב בהיקף המידע על החייב/הערב הנוגע בדבר איתנותו הפיננסית והבטוחות שניתנו לבנק להבטחת פרעון החוב.

3.1 ביום 29 בינואר 2013, אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשת הסתלקות מהתביעה ללא צו להוצאות, והורה על דחיית הבקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשה ביום 7 במרס 2012, נגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א"), והבנקים בעלי המניות שלה, וכנגד חברת כספונט בע"מ ובעלי מניותיה, אשר סכומה הוערך על ידי המבקשים בסך של כ-2.2 מיליארד ש"ח. טענת התובעים היתה כי הנתבעים גובים עמלות משיכה מופרזות באמצעות הגבלת סכומי משיכה בכספומטים המרוחקים מסניף בנק, באופן שלקוח שמבקש למשוך סכום הגבוה מתקרת המשיכה, נאלץ לבצע סדרה של משיכות אשר בגין כל אחת מהן ישלם עמלה גבוהה.

1.4 ביום 15 בינואר 2014, אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את בקשת המבקשים להסתלק ללא צו להוצאות מהבקשה לאישור תביעה כייצוגית, שהוגשה ביום 6 בפברואר 2013, נגד הבנק בסך של כ-12 מיליארד ש"ח, בטענה שהבנק גבה ריבית חריגה גבוהה, וזאת בניגוד להיתר העיסקא שקיבל מבית דין צדק לממונות, ובכך גרם נזק לכל הלקוחות שלקחו מהבנק הלוואות בהסתמך על היתר העיסקא.

ביום 2 בינואר 2014, דחה בית המשפט העליון את הערעור שהגיש התובע, על פסק הדין שדחה את אישורה של הבקשה לאישור תביעה כייצוגית, שהוגשה ביום 8 בספטמבר 2011 נגד הבנק, בסכום של 200 מיליון ש"ח בטענה לפיה, עד לרפורמה בעמלות הבנקים, חִייב הבנק את לקוחותיו בעמלה גבוהה מהמוסכם בתעריפון, בעת ביצוע מכירה חלקית של ניירות ערך במהלך הרבעון, בגינם חויבה עמלה בסכום המינימום לניירות ערך הקבוע בתעריפון.

2. הליכים אחרים

2.1. ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. ביום 29 ביולי 2012 התקבל בבנק מכתבה של רשות ההגבלים העסקיים לפיו הממונה על ההגבלים העסקיים שוקל לפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות מידע שפורטו בתגובת הממונה לערר אולם נמחקו ממנה לפי בקשת הבנקים, לפיה היוו העברות מידע אלו הסדרים כובלים. לבנק ניתנה האפשרות להביא בפני הממונה את עמדתו בטרם יקבל הממונה החלטה אם לפרסם קביעה משלימה כאמור. בעקבות משא ומתן שהתנהל בין הבנקים לממונה גובשה בין הצדדים הסכמה עקרונית לפשרה על-פיה יתבקש בית הדין להגבלים עסקיים לאשר צו מוסכם אשר יביא לידי סיום את ההליכים הנובעים מהחקירה שהובילה לפרסום הקביעה. בהתאם לנוסח הצו המוסכם שגובש על ידי הצדדים, הקביעה תבוטל ואילו הבנק ישלם לאוצר המדינה סך של כ-21 מיליון ש"ח (וסכומים נוספים ישולמו על ידי בנקים אחרים) כאשר תהיה בידי הבנק (ובידי הבנקים האחרים לגבי הסכומים הנוגעים להם) האפשרות לשלם את הסכום האמור, חלף תשלום לאוצר המדינה ובכפוף לתנאים שנקבעו בנוסח הצו המוסכם, במסגרת הסדרי פשרה במספר בקשות לאישור תובענות ייצוגיות התלויות ועומדות נגד הבנק.

2.2. כאמור בדוחות הכספיים הקודמים, רשויות ארצות הברית ("הרשויות האמריקאיות") מנהלות חקירות רבות היקף של בנקים זרים בקשר עם פעילותיהם עם לקוחות שהם נישומי מס בארצות הברית ("הלקוחות האמריקאיים") בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות אלה, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, הרשויות האמריקאיות הוציאו ומוסיפות להוציא צווים שונים לקבלת מידע ומסמכים בעניין שירותים בנקאים שניתנו ללקוחות האמריקאיים על ידי הקבוצה.

הבנק יצר הפרשה לכיסוי ההוצאות הצפויות בהקשר זה, לרבות אלה של היועצים, נותני השירות ומומחים חיצוניים. יתרת הפרשה זו ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בכ-490 מיליון ש"ח.

באשר לסכום הכולל של ההוצאות שנזקפו בגין הלקוחות האמריקאיים, ראה באור 25 - הוצאות תפעוליות אחרות.

אין בהפרשה זו הודאה בטענה כלשהיא שעלולה לעלות כנגד הקבוצה על ידי הרשויות האמריקאיות.

החקירות של הרשויות האמריקאיות עדיין נמשכות ומתנהלים מגעים שוטפים בין הקבוצה לבין אותן הרשויות במטרה להגיע לפתרון הנושא. הקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות האמריקאיות בכפוף למותר על פי דין.

לנוכח העובדה שעדיין לא ניתן לקבוע בוודאות את סכום ההוצאה שצפוי להיגרם לקבוצה בנושא זה, קיימת אפשרות שהסכום הסופי של ההוצאה יהיה גבוה משמעותית מהסכום שנכלל בדוחות הכספיים.

2.3. ביום 26 באוגוסט 2013 העניק הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") את הפטור שעניינו החזקותיהם המשותפות של בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט הבנק הבינלאומי ובנק המזרחי-טפחות (להלן יחד: "הבנקים") בשב"א - שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וזאת לתקופה של שלוש שנים. במסגרת הפטור נקבעו תנאים נוספים על אלה שנקבעו בפטורים הקודמים שהוענקו על ידי הממונה. הפטור כולל תנאים ביחס לממשק הטכנולוגי למתן שירותי איסוף ואישור של עסקאות בכרטיסי אשראי ושירותי ממשק בין בתי העסק לשב"א, אשר יפותח ויוטמע במערכות שב"א, אשר עיקרם מתן אפשרות להתחברות מהירה בתנאים שוויוניים ובעלות נמוכה, של גופים שונים הרשאים על פי דין להתחבר לשב"א וזאת החל מיום ה-1 לחודש אוקטובר 2015. ביום 7 לאוגוסט 2013 וביום 30 בינואר 2014 חתמה שב"א על הסכם ועל תיקון להסכם (בהתאמה),למכירת פעילות

הכספומטים, בכפוף לקיום תנאים מתלים הקבועים בהסכם, וזאת בהתאם להחלטת הממונה בענין זה. טרם התקבל אישור הממונה לתיקון ההסכם.

2.4. בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד לאומי רומניה ונגד חברי ועדת האשראי של לאומי רומניה, בעניין פעולה בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. כתב האישום הוגש בעקבות תלונת הלקוח אשר טוען כי נגרם לו נזק עקב פעולת הבנק (סכום הנזק הנטען איננו מהותי). ביום 28 בנובמבר 2012, קבל בית המשפט ברומניה את הטעונים של בנק לאומי רומניה על כך שלא הייתה סמכות לתביעה הכללית ברומניה להגיש כתב האישום נגדו ונגד עובדים/מנהלים מסוימים בו, והחליט להחזיר את התיק לתביעה הכללית לצורך ניסוח והגשה מחדש של כתב האישום. התביעה הכללית והמתלונן הגישו ערעורים על ההחלטה. הערעור התקבל, התיק הוחזר לערכאה הראשונה ונקבע תאריך לדיון.

2.5 ביום 1 בספטמבר 2013, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר הגשת תביעה נגזרת נגד נושאי משרה בכירים לשעבר בבנק. לטענת המבקש, במסגרת חקירות של רשויות המס בארה"ב התברר כי נציגי הבנק ונציגי בנק לאומי ארה"ב סייעו ללקוחות שהם נישומי מס בארה"ב לבצע פעולות שמנעו מרשויות המס בארה"ב לגבות מסים מאזרחיהם. הנזק שנגרם לבנק, לטענת המבקש, עומד על סך מאות מיליוני ש"ח שהבנק מתעתד לשלם לרשויות בארה"ב. המבקש טען כי נכון לשלב הגשת הבקשה, נקב הבנק בסכום של 340 מיליון ש"ח כאשר חלק מהסכום שולם ליועצים ולנותני שירותים בקשר עם החקירות. המבקש טוען כי נושאי המשרה לשעבר אחראים לנזק שנגרם לבנק שעה שהניעו אותו לקחת חלק בפעילות הבלתי חוקית או לכל הפחות לא מנעו אותה.

2.6. בשנת 2010 ערכה רשות ניירות הערך של אונטריו ביקורת בנציגות הבנק בטורונטו והודיעה לבנק כי לצורך המשך מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות קנדיים עליו להסדיר פטור מחובת רישום כסוחר - International Dealer Exemption. הבנק קיבל פטור זה באונטריו ובקוויבק ("הפטור").

בהתאם לתנאי הפטור, לקוחות קנדיים אינם רשאים להחזיק ניירות ערך בחשבונם בבנק למעט אם הם עונים להגדרה של Permitted Clients (בין היתר, לקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי של 5 מיליון דולר קנדי), ואף אלו, אינם רשאים להחזיק ניירות ערך קנדיים בפיקדונותיהם בבנק.

החל משנת 2011 פעל הבנק על מנת לעמוד בדרישות ובתנאי הפטור. בימים אלו, חתם הבנק על הסכמים עם הרשויות באונטריו ובקוויבק, ושילם עיצום כספי בסך כולל של מיליון דולר קנדי, בגין אי קיום לכאורה של הוראות חוקי ניירות ערך וייעוץ השקעות, טרם הסדרת הפטור.

פירוט לגבי תביעות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו נגד הבנק ראה גם בבאור 18 לדוחות הכספיים.

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

1. מכוח הוראות החוק, הבנק נתון לפיקוח רשויות שונות לגבי הפעילויות השונות שנעשות על ידו, ובמיוחד, בכלל פעילותו, לפיקוח בנק ישראל, ובפרט נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים.

   בתוקף סמכויות המוענקות לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים, מוצאים על ידיהם, מעת לעת, היתרים ואישורים שונים, לפעילויות ו/או לאחזקות בתאגידים.

2. נגיד בנק ישראל התיר לבנק, בתוקף סמכותו על פי סעיף 31 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 להחזיק אמצעי שליטה בתאגידים בחו"ל (להלן: "תאגידי החוץ"), ומכח היתר זה, אישר המפקח על הבנקים לתאגידי החוץ להחזיק בתאגידים אחרים (להלן: "חברות נכדות"). בנוסף, קיימים אישורים ספציפיים המתייחסים לחברות נכדות. ההיתר להחזקה בתאגידי החוץ הוצא ב-23 בפברואר 2006, חלף היתרים שקדמו לו, והוא ניתן בכפוף לכך שהבנק פועל ליישום דרישות המפקח לעניין פיקוח ובקרה אחר תאגידי החוץ והחברות הנכדות. היתר המפקח להחזקת אמצעי שליטה בתאגידי החוץ ואישור המפקח להחזקת תאגידי החוץ בחברות נכדות תוקנו בנובמבר 2011 באופן שאיפשר לבנק לרכוש ולהחזיק 100% מאמצעי שליטה ב-Banque Safdia S.A ובחברות בנות שלו, לצורך מיזוגו בבנק לאומי שוויץ (אשר לאחר מכן שונה שמו ל-(Leumi Private Bank).

   התאגידים הכלולים בהיתר הנגיד הם: בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי (שוויץ), בנק לאומי (בריטניה), לאומי לטין אמריקה, בנק לאומי (לוקסמבורג), בנק לאומי (ג'רסי) ובנק לאומי רומניה.

   ההיתר כפוף למספר תנאים שנוגעים הן לשיעורי ההחזקות, הן לפיקוח, בקרה ומעקב אחר ניהול תאגידי החוץ והחברות הנכדות, הן לצורך באישור, בדיווח, או במתן הודעה למפקח על אירועים שונים, כגון: השקעות בתאגידים, פעילות חדשה מהותית, פתיחת סניף או נציגות, והן למסירת מידע ומסמכים למפקח.

3. לענין מגבלות המוטלות על הפקדת כספים בין חברות הקבוצה ראה לעיל בפרק תאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית.

הסכמים מהותיים

1. בעקבות פרסום חוזר המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשראי והפרשה להפסדי אשראי (להלן: "הוראת בנק ישראל"), הבנקים, ובכללם הבנק, הגיעו להסכמות עם רשות המסים בנוגע להכרה בהפרשות להפסדי אשראי לצרכי מס.
ההסכם נחתם בתאריך ה-19 במרס 2012, בתוקף לגבי חובות פגומים שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011.

הסכם זה מחליף הסכם קודם אשר חל על חובות מסופקים שנרשמו עד 31 בדצמבר 2010.

להלן עיקרי ההסכם החדש:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית:

ההפרשה מותרת לניכוי לצרכי מס בשנה בה נרשמה כהוצאה בדוחות הכספיים. בשנת המס בה הוקטנה יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילה"), יתווסף לחבות המס של הבנק "מס נוסף", בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, אשר יביא לגביית המס שהיה נגבה אילו לא היתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי.

לענין זה - "חוב גדול" הינו חוב של 1 מיליון ש"ח ומעלה, או סכום נמוך יותר על פי הודעת הבנק לפקיד השומה ובהתאם למאפייני הבנק.

חובות פגומים שאינם גדולים:

ההוצאות בגין "מחיקות חשבונאיות" נטו (בקיזוז גביות באותה שנה) - מחציתן יותרו לצרכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה, ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה.

הפרשה קבוצתית:

אינה מוכרת לצרכי מס.

הפרשות בגין "חובות קמעונאיים" שבוצעו עד 31 בדצמבר 2010:

יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת 2011, ובלבד שלא הותרו כהוצאות לצרכי מס בשנים קודמות.

השלכות היישום לראשונה של הוראת בנק ישראל ב-1 בינואר 2011:

הפרשים שנגרעו מההון העצמי כתוצאה מהיישום לראשונה של הוראת בנק ישראל, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011, בכפוף להיותם מותרים לצורך מס בהתאם לתנאי ההסדר, ובתנאי שאין מדובר בהפרשה קבוצתית, כללית או נוספת.

2. הסכם פשרה המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, מאוגוסט 1987, אשר הוארך באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

3. הסכם מאפריל 2005 בין הבנק לבין רשות המסים בקשר עם קיזוז בגין רווחי חברה בת בחו"ל.

לפירוט נוסף ראה באור 26(ט).

4. הסכם בין הבנק לבין בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") למתן שירותי מחשוב ותפעול כוללים, לרבות עבודות פיתוח ופרויקטים מיוחדים וחדשים ושירותי הדרכה רלוונטיים, על ידי הבנק לבנק אגוד וגופים נלווים, שנחתם בספטמבר 2001 בתחולה למפרע מספטמבר 1998 לתקופה של אחת עשרה שנים עם אופציה להארכה. בדצמבר 2007 נחתמה תוספת להסכם בין לאומי לבין בנק אגוד, בדבר הארכת ההתקשרות, תוך שינוי תנאים עסקיים. תקופת ההתקשרות החדשה היא עשר שנים מ-1 בינואר 2007, במהלכה תשולם לבנק תמורה שנתית שתעלה בהדרגה מסך של כ-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות לכ-45 מיליון ש"ח החל מהשנה השישית (הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ומותנים בהיקף הפעילות של בנק אגוד). התוספת להסכם אושרה על ידי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.

במהלך חודש דצמבר 2013, הודיע בנק אגוד כי בהתאם לזכותו על פי ההסכם, הוא דוחה את תחילת פרויקט סיום ההתקשרות עם הבנק (כהגדרת מונח זה בהסכם), כך שיתחיל בתום תקופת ההסכם (31 בדצמבר 2016). אין בדחייה האמורה כדי להוות קביעה ביחס לשאלת חידוש ההסכם בין הצדדים.

5. בהתאם להחלטת הממשלה, הוחלט להקים קרן פנים ממשלתית במסגרת רשות המסים (להלן - הקרן), אשר תתחייב לשלם לתאגיד בנקאי תשלום בגובה רכיב המע"מ, מתוך כל סכום ששילם התאגיד הבנקאי לקונה דירה, בשל חילוט ערבות בנקאית שהעמיד התאגיד הבנקאי לאותו קונה בהתאם להוראות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (התשל"ה 1974). תנאי התחייבות הקרן לשלם את רכיב המע"מ מפורטים בכתב התחייבות עליו יחתמו נציגי רשות המסים והחשב הכללי, יחד עם אישור התאגיד הבנקאי המבקש להצטרף להסדר.

בכוונת בנק לאומי לישראל בע"מ לחתום על כתב ההתחייבות.

6. כתבי שיפוי כמפורט בבאור 18(ז) לדוחות הכספיים.

תיאור מצב המיסוי

1. א. ביום 13 באוגוסט 1987 נחתם הסכם פשרה בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, ולפיו החל משנת 1978 ואילך יכלל חלקו של הבנק ברווחים של חברות בנות בחו"ל על בסיס מאוחד בשומת הבנק. בהסכם נקבע שאין בו כדי לקבוע כי החברות חייבות במס בישראל או שחלים עליהן דיני ישראל, וכי ההסכם אינו מהווה תקדים. ההסכם הוארך ביום 10 באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן ביום 13 במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

ב. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005, רשאי הבנק לקזז החל משנת 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברת בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר אך לא יותר מ-3 מיליון דולר לשנה או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם.

2. בתיקון מס' 11 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999. לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הנ"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

בתיאום עם שלטונות המס, פועל הבנק על בסיס טיוטת הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

3. ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה ויבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים מ-17% ל-18%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.21%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי שכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך.

השינוי בשיעור מס הרווח הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך כ-30 מיליון ש"ח ברביע השני של שנת 2013. ההשפעה של עליית מס השכר על יתרת ההתחייבויות לעובדים ליום 30 ביוני 2013 הינה 53 מיליון ש"ח לפני מס ו-34 מיליון ש"ח לאחר מס. השינוי במס השכר הביא לגידול בסך 56 מיליון ש"ח בהוצאות השכר השוטף ובהוצאות התפעוליות בשנת 2013 לעומת שנת 2012.

ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 בינואר 2014.

שינוי שיעור מס חברות בחוק ושינוי מס רווח כמפורט לעיל, יעלה את שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים משיעור 36.21% בשנת 2013 לשיעור 37.71% בשנת 2014 ואילך. השינוי בשיעור מס החברות הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-107 מיליון ש"ח.

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, נקבע כי שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 ל-7% ו-7.5% בהתאמה. עם זאת, ביום 27 בינואר 2014 פורסם חוק להקלות בשוק

ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, על פיו שיעור דמי הביטוח הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, יעודכן בינואר 2014, בינואר 2015 ובינואר 2016 ל-6.75%, 7.25% ו-7.5% בהתאמה.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלו מחושבים בהתאם לשיעורי המס, כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל.

יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2013 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך.

לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המסים הנדחים בבנק - ראה באור 1(יט).

4. לבנק הוצאו שומות סופיות לתקופה עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2009.

פרטים נוספים לגבי ההפרשה למס של הבנק וחברות בנות, שומות סופיות, הפסדים צבורים לצרכי מס והפרשים בין שיעור המס הסטטוטורי לשיעור המס האפקטיבי ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

משאבי אנוש

מצבה

בשנת 2013 ירדה מצבת משרות* הקבוצה ב-403 משרות, ירידה של כ-3.0% ביחס למצבת 2012. בממוצע שנתי ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-259 משרות, ירידה של כ-1.9% ביחס לממוצע שנתי 2012.

הירידה נבעה מהקטנת מצבת כח האדם בבנק בשל ביצוע שינוי מבני בפעילות הסניפים במטות ומהתייעלות שבוצעה בחברות המאוחדות בארץ ובחו"ל. הפער בין שיעור הירידה הנקודתית במצבת המשרות לשיעור הירידה הממוצעת נובע מהאצת קצב העזיבה לקראת סוף השנה.

	משרות בסוף שנה		ממוצע משרות שנתי	
	2013	2012	**2013**	2012
הבנק בארץ	**9,785**	10,154	**10,088**	10,265
חברות מאוחדות בארץ	**2,038**	2,057	**2,023**	2,053
סך כל הקבוצה בארץ	**11,823**	12,211	**12,111**	12,318
בחו"ל: בסניפי הבנק ובנציגויות	**45**	49	**47**	49
בחברות מאוחדות	**1,136**	1,147	**1,149**	1,199
סך כל הקבוצה בארץ ובחו"ל	**13,004**	13,407	**13,307**	13,566

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי לשכות שרות והעסקת עובדים חיצוניים.

תכנית התייעלות ופרישה מוקדמת
במסגרת ההיערכות לתכנית עבודה 2012 הוחלט על יציאה לתכנית ההתייעלות בהיקף של 800 משרות במהלך 3 שנים ועד לסוף 2014.

התכנית התבססה בעיקרה על שינוי מבני בבנק במסגרת פרויקט "מתקדמים יחד" המקדם הוצאת פעילויות back office מהסניפים למרכזי מומחיות ועל פרויקט להתייעלות במטות החטיבות, שכללו בין היתר, התייעלות במערך הבנקאות הפרטית, מיזוג בנק לאומי למשכנתאות ומיזוג החטיבה העסקית והחטיבה המסחרית. התכנית התבססה במקור על היקפי הפרישה הטבעית הצפויה ועל צמצום הקליטה החיצונית תוך מיצוי פוטנציאל ההון האנושי הקיים.

במהלך שנת 2012 עם התקדמות מהלכי ההתייעלות, בוצעה חשיבה מקיפה נוספת והוחלט על שינוי תמהיל כוח האדם בתכנית ובמסגרת זאת הפניית מאמצים לפרישה מוקדמת של עובדים ותיקים. לאור זאת הופרש בשנת 2012 סך של 323 מיליון ש"ח למימון הפרישה המוקדמת. עם התקדמות מהלכי ההתייעלות והאצת קצב הפרישות המוקדמות מרצון, הוחלט על העלאת יעד ההתייעלות המקורי מ-800 משרות ל-900 משרות, ובשל כך הופרש ברביע האחרון של שנת 2013 סכום נוסף בסך 75 מיליון ש"ח למימון הפרישה הנוספת.

במהלך שנת 2013 נמשכו מהלכי ההתייעלות והפרישה המוקדמת.מתחילת מהלכי הפרישה ועד לתאריך 31 בדצמבר 2013 חתמו על פרישה מוקדמת 433 עובדים רובם במסגרת שינוי מבני.

פרישה טבעית
במהלך שנת 2013 פרשו לגמלאות כ-100 עובדים במסגרת פרישה טבעית.

במהלך העשור הקרוב צפויים לפרוש לגמלאות במסגרת פרישה טבעית כ-2,200 עובדים, מתוכם 119 עובדים במהלך שנת 2014.

מערך התגמולים ומבנה השכר
ככלל, מערכות השכר והתגמולים לעובדי הבנק מבוססות על התאמה בין רמת התגמול לתפקידו של העובד, תרומתו למערכת והערכת מנהליו, בהתאם לכך התגמול המוענק לעובד הינו דיפרנציאלי.

הסכמים קיבוציים עם העובדים

בשנת 2013 לא נחתמו הסכמים קיבוציים.

פרטים בק"ע שכר נושאי משרה בכירה ראה להלן בפרק שכר נושאי משרה בכירה.

עלות עבודה ושכר (בבנק)

	2013**	2012	2011
	באלפי ש"ח		
עלות למשרת עובד - (ללא בונוס)*	**339.2**	330.3	316.7
עלות למשרת עובד - (כולל בונוס)*	**368.0**	331.2	323.3
שכר למשרת עובד - (ללא בונוס)*	**222.4**	219.6	211.8
שכר למשרת עובד - (כולל בונוס)*	**245.4**	220.2	217.2

* עלות למשרת עובד אינה כוללת הוצאות פנסיה, עלויות פרישה מרצון, פיצויים רטרו ומניות לעובדים.
** בשנת 2013 הנתונים כוללים השפעת עלות עובדי מערך המשכנתאות שמוזג בבנק.

הדרכה והכשרה

הנהלת הבנק שמה לה למטרה לתמוך ביחידות העסקיות ובהשגת יעדיהן העסקיים, באמצעות תהליכי למידה והדרכה הממוקדים בשיפור היכולות המקצועיות והניהוליות של עובדים ומנהלים. במסגרת זו השתתפו עובדי לאומי בשנת 2013 ב-46,178 ימי הדרכה.

פעולות ההדרכה בשנת 2013 התמקדו בהמשך העלאת רמתם המקצועית של העובדים, בדגש על תחומי הליבה הבנקאיים - אשראי, יעוץ השקעות, שירות ומכירות והכשרות ניהוליות. כל זאת בהתאם ליעדים העסקיים של הבנק, ובכלל זה הדרכה והטמעה מקיפה של נושא הרגולציה והציות לכל עובדי הבנק.

למידה דיגיטלית

בשנת 2013 הפכה הלמידה מרחוק בוידאו (LM) לחלק מתרבות הלמידה בלאומי ככלל ובחטיבה הבנקאית בפרט, מתוך כוונה לשמור על רמת כשירות גבוהה של העובדים תוך חיסכון משמעותי בנסיעות ואובדן זמן עסקים. כתמיכה למגמה זו הוקצו לסניפים עמדות למידה ייעודיות ולמרבית מנהלי המגזרים חולקו ערכות וידאו.

פיתוח מנהלים

בשנת 2013 נמשך יישום התוכנית לפיתוח המנהל בלאומי. במהלך השנה, מרבית המנהלים השתתפו באחת מהמסגרות הבאות - קורסי ניהול, קורסים מקצועיים, פעילויות תומכות עסקים, פיתוח מיומנויות וחניכה ברמות השונות. בנוסף, התקיימו תכניות פיתוח למנהלים המשתתפים בעתודות הניהוליות של הבנק.

השכלה

שיעור בעלי ההשכלה אקדמית בבנק נמצא במגמת עלייה מתמשכת.

שעור האקדמאים בבנק היה בסוף שנת 2013 66.4% מכלל העובדים, לעומת 64.6% בשנת 2012, 63.5% בשנת 2011, ו-61.4% בשנת 2010. שיעור האקדמאים בקרב הסגל הניהולי בלאומי הגיע בשנת 2013 ל-94.4%, בהשוואה ל-93.4% בשנת 2012, 93.0% בשנת 2011, ו-92.6% בשנת 2010.

עלייה זו בשיעור האקדמאים נובעת מקליטת אקדמאים, עזיבת עובדים שאינם אקדמאים ורכישת השכלה גבוהה על ידי עובדי הבנק.

זכויות עובדים
יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו בישראל, למעט עובדים בעלי חוזה עבודה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים והסדרים משלימים. תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים מסוימים אחרים, מוסדרים בחוזי עבודה אישיים, לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוח הכספי.

תרבות ארגונית
בשנת 2005 השיק לאומי את הקוד האתי, "דרך לאומי".

במהלך שנת 2013 התקיים תהליך בחינה וחשיבה אסטרטגית בהנהלת הבנק ולאורו גובש חזון הקבוצה, נבחנו ונוסחו מחדש ערכי הליבה והיעדים האסטרטגיים ועודכן הקוד האתי.

החזון החדש הינו "להנהיג בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח" וערכי הליבה החדשים הינם: הלקוחות הם לב העשייה, כן אפשר, שיתוף, דוגמא אישית ומצוינות.

החזון וערכי הליבה החדשים יושקו במסגרת כנסי תכניות העבודה החטיבתיים, ויוטמעו באמצעות תהליכים חוצי ארגון בהובלת ראשי החטיבות והמערכים. במקביל ימשיכו לפעול מוסדות האתיקה: הממונה על האתיקה, מוקד אתיקה, ועדת אתיקה בין-חטיבתית, ועדות אתיקה חטיבתיות.

כמו כן, ימשיך הנושא להיבדק במסגרת ה-SOX ודירוג מעלה ולהוות חלק מדוח האחריות התאגידית של לאומי.

מעורבות עובדים בקהילה
הנהלת לאומי רואה במעורבות העובדים והמנהלים בקהילה, יעד מרכזי בתחום המעורבות והאחריות החברתית של הבנק. לאומי מעודד את עובדיו לקחת חלק פעיל בפרויקטים התנדבותיים ולהיות מעורבים בחיי הקהילה ואף מעמיד לרשותם מסגרות התנדבותיות ומגוון הזדמנויות לתרום ולהתנדב.

במהלך שנת 2013, התנדבו 3,754 עובדים, מיחידות שונות בבנק. היקף שעות ההתנדבות של עובדים מהן נהנתה הקהילה בשנת 2013 הסתכם ב-30,904 שעות.

פעילות היחידה מתבססת על רשת של מובילים חברתיים בכל החטיבות והמערכים של הבנק, המונה כ-320 עובדים נציגים של היחידות השונות בבנק. ייעודם לקדם את נושא התנדבות העובדים ביחידתם תוך בניית תשתית תומכת פעילות.

ללאומי מגוון רחב של שותפים קהילתיים בעיקר בתחום ילדים ונוער. היקף מעגל ההשפעה הישיר של התנדבות העובדים מגיע לעשרות אלפי נהנים מידי שנה.

העובדים, מכל רחבי הארץ, נרתמים לפעילויות מגוונות כמו: סיוע לילדים ונוער בסיכון בפנימיות, מועדוניות ומתנ"סים, חניכה, עזרה בשעורי בית וליווי קבוצות נוער, איסוף ציוד לנזקקים, ביקורים בבתי-חולים, סיוע לניצולי שואה, תמיכה באוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים ועוד. עובדי הבנק משתתפים במבצע "**קמחא ד'פסחא**" מידי שנה כמסורת ומחלקים ל-2000 משפחות נזקקות סיוע לקיים את ארוחת ערב חג הפסח. בשנת 2013 התקיים מבצע אריזות וחלוקת מזון גם למשפחות נזקקות המציינות את הרמאדן.

במקביל לפעילויות רבות אלה בחר לאומי להתחבר לחזון לאומי בחיזוק דור העתיד, באמצעות תכניות אסטרטגיות כמו "**לאומי בתנועה**" בשיתוף מועצת תנועות הנוער, העמקת הקשר עם עמותות הנתמכות על ידי עמותת "**לאומי אחרי**" בפרויקטים שונים כמו "**אחרי נוער מוביל שינוי**",בשנה האחרונה השתלבו עובדי לאומי בהצלחה בפרויקט "**תגלית**" אותו מנהלת הסוכנות היהודית וכן בפרויקטים נוספים. במעורבותם של עובדי לאומי בקהילה ובממשקים השונים עם ילדים ובני נוער מקפידים גם על התכנים, הכוללים הטמעת ערכים ובהדרגה חינוך פיננסי התואם לעסקי הליבה של הבנק.

מצבת משרות לפי מגזרי פעילות

	משרות ממוצע בשנת 2013		משרות ממוצע בשנת 2012	
	סגל ניהולי	**פקידים**	סגל ניהולי	פקידים
משקי בית	**1,450**	**5,557**	1,472	5,697
עסקים קטנים	**476**	**1,446**	483	1,364
בנקאות עסקית	**429**	**605**	439	664
בנקאות מסחרית	**769**	**1,075**	779	1,120
בנקאות פרטית	**419**	**387**	454	421
ניהול פיננסי - שוקי הון	**313**	**369**	303	359
אחר	**3**	**9**	2	9
סך הכל	**3,859**	**9,448**	3,932	9,634

חישוב מספר המשרות על פי מגזרי הפעילות, מתבסס על ניהול מצבת המשרות על פי קווי העסקים העיקריים בבנק, בהתאמות שונות ועל סמך אומדנים. בחישוב מספר המשרות על פי מגזרי פעילות נלקחו בחשבון גם עובדי יחידות מטה המשרתים את כלל או חלק ממגזרי הפעילות בבנק.

מינויים ופרישות

מינויים:

פרופ' **דני צידון,** חבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה, החל מ-1 באפריל 2013.

מר **יעקב הבר,** חבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש החטיבה העסקית, החל מ-1 בינואר 2013 ולתפקיד ראש החטיבה העסקית והמסחרית, החל מ-1 בינואר 2014.

גב' **תמר יסעור**, מונתה לתפקיד ראש החטיבה הבנקאית וחברת הנהלת הבנק ולתפקיד יו"ר דירקטוריון חברת לאומי-קארד, החל מ-1 בינואר 2013.

מר **דן ירושלמי,** מונה לתפקיד ראש חטיבת תפעול ומחשוב וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 במרס 2013, החל מ-1 בינואר 2013 ועד כניסתו לתפקיד מילא את מקומו, מר משה וולף.

מר **שלמה גולדפרב**, מונה לתפקיד ראש חטיבת החשבונאות, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 באפריל 2013.

מר **איתי בן-זאב,** מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 באפריל 2013.

מר **יואל מינץ**, חבר הנהלת הבנק וראש חטיבת מימון מורכב ונדל"ן, מונה לתפקיד ראש חטיבת אשראי בינלאומי ונדל"ן, החל מ-1 בינואר 2014.

מר **אמיר לזר**, מונה לתפקיד ראש מערך המשכנתאות, החל מ-1 בינואר 2013.

גב' **אסנת טננבאום**, מונתה לתפקיד ראש מערך אשראים מיוחדים, החל מ-1 בפברואר 2013.

מר **אהוד זילברברג**, מונה לתפקיד מנכ"ל לאומי שווייץ החל מ-1 ביולי 2013.

מר **אבנר מנדלסון,** סיים את תפקידו כראש מערך האסטרטגיה ומטה הפעילות הבינלאומית ומונה לתפקיד מנכ"ל לאומי ארה"ב, החל מ-1 בספטמבר 2013.

מר **שמואל ארבל**, מונה לתפקיד ראש המערך המסחרי, החל מ-1 בינואר 2014.

מר **שאול שניידר**, מונה לתפקיד ראש מערך בנקאות פרטית החל מ-1 בפברואר 2014.

מר **זאב מורג**, מונה לתפקיד ראש מערך ציות ואכיפה וקודם לדרג סמנכ"ל החל מ-1 במרס 2014.

פרישות:

מר **מנחם שוורץ**, סיים את תפקידו כראש חטיבת החשבונאות, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק, ב-31 במרס 2013 ופרש ב-31 באוקטובר 2013, לאחר 43 שנות עבודה בבנק.

מר **גדעון אלטמן**, סיים את תפקידו כראש החטיבה לבנקאות מסחרית וחבר הנהלת הבנק ביום 31 בדצמבר 2013 ויפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 35 שנות עבודה בבנק.

מר **אמנון זיידנברג**, סיים את תפקידו כמנכ"ל לאומי שווייץ ביום 30 ביוני 2013.

מר **אייל יצחק**, סיים את תפקידו כמנכ"ל לאומי ארה"ב ביום 31 באוגוסט 2013 ויפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 39 שנות עבודה בקבוצת לאומי.

מר **משה אינגביר**, סיים את תפקידו כראש מערך אשראים מיוחדים, ביום 31 בינואר 2013 ופרש לאחר 46 שנות עבודה בבנק.

גב' **ניצה רוסו-שטאובר**, סיימה את תפקידה כראש מערך בנקאות פרטית, ביום 31 בינואר 2014, ופרשה לאחר 13 שנות עבודה בבנק.

גב' **מאירה קרני**, סיימה את תפקידה כראש מערך ציות ואכיפה ביום 28 בפברואר 2014 ותפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 32 שנות עבודה בבנק.

מר **שלמה פרגמנט**, יסיים את תפקידו כסגן ראש חטיבת תפעול ומחשוב ביום 5 במאי 2014 ויפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 36 שנות עבודה בבנק.

מבנה ארגוני

המבנה הארגוני של קבוצת לאומי לפי קווי עסקים ושירותי מטה, כמתואר להלן, משלב את פעילות החברות הבנקאיות, המימוניות, שוק ההון והשירותים הפיננסיים.

קווי עסקים

לאומי מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שרות לקבוצת לקוחות. צורת ארגון זו מאפשרת ללקוחות ליהנות משרות מקצועי ברמה גבוהה, מערוצי הפצה מגוונים, ממוצרים המותאמים לצורכיהם ומתהליכי קבלת החלטות מהירים וגמישים.

להלן תאור תחומי האחריות של 5 קווי העסקים בלאומי:

1. **החטיבה הבנקאית** מנהלת את פעילות הלקוחות הפרטיים והלקוחות המסחריים הקטנים, המקבלים את מכלול השירותים באמצעות 205 סניפים, המאוגדים ב-8 מרחבים על בסיס גיאוגרפי ובאמצעות מגוון ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים, לרבות לאומי-קול המספק שירותים באמצעות הטלפון, הסלולאר והאינטרנט ללקוחות. השרות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצורכיהם. הלקוחות בחטיבה מפולחים למגזרים הבאים: מגזר קמעונאות, מגזר פרימיום ומגזר בנקאות לעסקים. החטיבה מרכזת את הפעילות הקמעונאית בקבוצה כולל בבנק ערבי ישראלי ובחברת לאומי קארד.

   מערך המשכנתאות - החל מיום 31 בדצמבר 2012 מהווה מערך המשכנתאות מערך עצמאי בחטיבה הבנקאית. פעילותו העיקרית הנה במגזר הלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים תוך התמחות ומיומנות ספציפית בתחום. המערך פועל באמצעות כ-109 נציגויות שרובן ממוקמות בסניפי החטיבה הבנקאית ומיעוטן באתרים עצמאיים, הנציגויות כפופות ל-5 מרחבים אזוריים הכפופים להנהלת המערך. המערך מפעיל מרכז עסקים המרכז את הפעילות בתחום האשראי, החיתום והעברת כספי ההלוואות ללקוחות. המערך מפעיל מוקדים טלפוניים המאפשרים הגשת בקשות לאישור עקרוני של מסגרת אשראי באמצעות הטלפון והאינטרנט, ומתן שירות איכותי ללווים קיימים בנושא הלוואות מנוהלות.

2. **חטיבה עסקית ומסחרית** כוללת שני מערכים, המערך העסקי והמערך המסחרי (כמפורט להלן), סניף מרכזי תל אביב וכן יחידות מטה המספקות שירות לכלל החטיבה העסקית והמסחרית וכן לחטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן. כמו כן, אחראית החטיבה על עיצוב עסקאות מיוחדות שכוללות מימון פרויקטים, מימון אמצעי שליטה, ארגון סינדיקציות, מכירת חובות, בדיקת תוכניות השקעה וסחר ומימון בינלאומי.

   המערך העסקי מנהל את הפעילות הבנקאית של החברות העסקיות הגדולות במשק על בסיס התמחות ענפית וסינרגיה בין תחומים. המערך כולל ארבעה סקטורים עסקיים: סקטור טכנולוגיה, סקטור כימיה אנרגיה וחברות אחזקה, סקטור צריכה ומסחר וסקטור תעשייה, תחבורה ומוסדות.

   המערך המסחרי מנהל את פעילות החברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) באמצעות האגף המסחרי בסניף מרכזי ת"א ו-23 סניפי עסקים, המשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. המבנה הארגוני ייחודי במערכת הבנקאית ומאפשר מתן שירות כוללני ומקיף (one stop shop) ללקוח, במקביל להרחבת השירותים בערוצים הדיגיטליים ללקוחות העסקיים.

3. **החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן** מנהלת את פעילות חברות הבניה, היזמים והקבלנים הגדולים במשק (לרבות בפרויקטים של תשתיות לאומיות), תוך התמחות ומיומנות ספציפית בכל תחומי הנדל"ן במשק. השירותים הפיננסיים ניתנים הן למימון פעילות הלקוחות בישראל באמצעות סניפי הבנק, והן למימון פעילותם בחו"ל באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. החטיבה כוללת גם את מערך אשראים מיוחדים. כמו כן, לחטיבה מעורבות בבחינת היבטי האשראי העסקי בשלוחות הבנק בחו"ל בארה"ב, בריטניה ורומניה.

מערך אשראים מיוחדים המטפל בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים, תוך ניסיון לסייע להבראתם של לקוחות פעילים באמצעות ליווי ותמיכה עסקית וגביית חובות לקוחות עסקיים ששיקומם אינו אפשרי. בנוסף מרכז המערך את הסיוע המקצועי הדרוש לבירור דרישות ותביעות נגד הבנק ואת הייעוץ לכלל הבנק בנושאים הקשורים לתחומי התמחותו.

4. **חטיבת שוקי הון** אחראית על ניהול הנכסים הכספיים של הקבוצה במטבע מקומי ובמט"ח, ניהול הנוסטרו, פעילות כלל חדרי העסקות בבנק (מטבע מקומי, מט"ח וניירות ערך ישראליים וזרים), פיתוח מוצרים פיננסיים חדשניים ומוצרי השקעה, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק וניהול סיכוני שוק, גיבוש מדיניות מחירים, ומרווחים פיננסיים של הבנק, קשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, ריכוז שירותים תפעוליים לשוק ההון, ושרות תפעולי ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות לקוחות מוסדיים.

5. **מערך הבנקאות הפרטית** אחראי על פעילות הבנקאות הפרטית בקבוצה בארץ ובעולם. למערך 7 מרכזי בנקאות פרטית בארץ לתושבי ישראל ולתושבי חוץ והוא אחראי גם לפעילות החברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ. פעילות המערך כוללת, בין היתר, בקרה ותיאום בין הבנק בארץ לבין היחידות בחו"ל העוסקות בבנקאות הפרטית וקביעת סטנדרטים ברמה בינלאומית למתן שירות ללקוחות הקבוצה עתירי הנכסים.

בנוסף לחלוקה לפי קווי העסקים קיימות בקבוצת לאומי יחידות מטה שנותנות שירותים ליחידות העסקיות:

החטיבה לכספים וכלכלה אחראית על ריכוז והכנת תוכנית העבודה של הבנק, ניהול מרכזי הרווח והמדידה הפיננסית והניהולית, תכנון וניהול ההון של הקבוצה, הכנת תקציב ההוצאות של הבנק המעקב לביצועו, שותפות בקביעת סדרי עדיפויות בתקציב השקעות, ריכוז מדיניות תחום העמלות, ניהול נושאי המס של הבנק והקבוצה וביטוח הבנק והקבוצה, קשרי משקיעים ואנליסטים, מעקב אחר התפתחויות הכלכליות במשק והכנת סקירות ענפיות ותחזיות כלכליות, גיבוש תפיסות, תהליכים ופתרונות ארגוניים וניהוליים, גיבוש מודלים לאופטימיזצית משאבים והכוונת השלוחות בחו"ל וניתוח פעילותן.

מערך רכש בינוי ולוגיסטיקה הינו חלק מהחטיבה לכספים וכלכלה ואחראי על מתן שירותים בתחומי הרכש (כללי, בינוי וטכנולוגי), הבינוי והתחזוקה, ניהול הנכסים ומתן שירותים לוגיסטיים שונים בתחומי המשגור וניהול מרכז לוגיסטי, בבנק ובחברות הבנות בארץ.

חטיבת החשבונאות אחראית על ניהול, פיתוח וקביעת הנהלים החשבונאיים בבנק, ניהול החשבונות בבנק, הכנת הדוחות הכספיים של הבנק ושל הקבוצה, הקשר עם בנק ישראל בכל הנושאים החשבונאיים והדיווחים בגינם, ועל מעקב אחר השינויים הרגולטורים בנושא חשבונאות והטמעתם בבנק ובקבוצה. בנוסף אחראית החטיבה על הערכת יעילותן של בקרות המפתח בתהליכי העבודה SOX404 וכן חישובי הלימות ההון והדיווח לציבור על פי הוראות באזל 2. החל מ-1 באפריל 2013, הוכפפה חטיבת החשבונאות לחטיבת הכספים וכלכלה.

חטיבת משאבי אנוש אחראית על גיבוש מדיניות משאבי אנוש בבנק וליישומה, ובכלל זה מיון והשמת עובדים, תגמול, מבנה שכר, יחסי עבודה, פיתוח וקידום עובדים, הכשרה בנקאית - ניהולית וכללית, הטמעת הקוד האתי, תקשורת פנים ארגונית, הסברה פנימית, טיפול בפרט, ייעוץ ופיתוח ארגוני, מעורבות עובדים בקהילה ורווחת העובדים.

מערך ייעוץ בהשקעות הכפוף לחטיבת משאבי אנוש, אחראי על תורת הייעוץ בהשקעות בניירות ערך, במכשירים פיננסיים ובמוצרים פנסיוניים, ביצוע מחקר בנושאי שוקי ההון והכספים, פיתוח מקצועי ליועצי ההשקעות והפנסיה, אפיון מערכות בתחומי הייעוץ ופיתוח מודלים תומכי החלטה, טיפול בהיבטי הרגולציה בתחום הייעוץ בהשקעות ובפנסיה והתאמת תהליכי ונוהלי העבודה בתחומים אלו להוראות הרגולטור.

חטיבת תפעול ומחשוב (חת"מ) אחראית על המחשוב והתפעול של הבנק והקבוצה. במסגרת תפקידה מרכזת החטיבה את גיבוש וקביעת האסטרטגיה, המדיניות והעשייה בנושאי פיתוח טכנולוגי, מחשוב, תפעול, טכנולוגית המידע, תקשורת, אבטחת מידע, תפעול חברות בנות בארץ וכן תמיכה בשלוחות חו"ל בכל הקשור לשירותים טכנולוגיים, תפעול וקבלת הסיוע הנדרש מבנק לאומי בארץ, והעמדת פתרונות מיכוניים הנדרשים לביצוע היעדים העסקים של לאומי.

חטיבת הייעוץ המשפטי אחראית על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק ושל חברות הבנות בארץ ולניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק והקבוצה. בכלל זה, אחראית למתן חוות דעת בנושאים משפטיים שונים ולתשתית הטפסים והנהלים המשפטיים, לליווי תהליכי חקיקה ורגולציה וייצוג הקבוצה מול רשויות החקיקה והרגולטורים השונים, ייעוץ משפטי למוצרים חדשים המפותחים או משולבים בפעילות הבנק והקבוצה וכן אחראית לטיפול בתביעות נגד הבנק, העסקת עורכי דין חיצוניים ופיקוח עליהם.

חטיבת הביקורת הפנימית אחראית על הביקורת בקבוצת לאומי. החטיבה פועלת מתוקף חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והנחיות הדירקטוריון. כמו כן, פועלת החטיבה בהלימה לתקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הביקורת עוסקת, באופן עצמאי ובלתי תלוי, בבחינה והערכה של מערכת הבקרות הפנימיות בקבוצה ובכלל זה: בחינת תהליכי עבודה ובקרה, בחינת אופן ניהול הסיכונים השונים בקבוצה, שמירה על נכסי הבנק, מזעור חשיפות, שמירה על כללי האתיקה ומנהל תקין, יישום הנחיות הדירקטוריון, ההנהלה ונהלי הבנק, ובחינת יעילות תפעולית. כמו כן, חטיבת הביקורת עורכת סקירה בלתי תלויה של התהליך הפנימי להערכת נאותות ההון של הקבוצה (ICAAP). המבקר הפנימי הראשי כפוף ישירות ליו"ר הדירקטוריון.

החטיבה לניהול סיכונים אחראית על ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה. ומרכזת את ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה בתחומי הסיכון המרכזים: אשראי, שוק ותפעול וציות. החטיבה פועלת בדגש על אי תלות בנוטלי הסיכון. מטרת החטיבה הינה יצירת תשתית חזקה לניהול ובקרת סיכונים שתתמוך בהשגת היעדים העסקיים, בהתאם לתיאבון הסיכון שהוגדר. כמו כן אחראית החטיבה על סיוע לדירקטוריון בהגדרת תיאבון הסיכון, הובלת מדיניות הסיכונים, פיתוח והגדרת כלי מדידה ותמחור הסיכונים בפעילויות השונות, זיהוי, מדידה ובקרת מוקדי הסיכון הגדולים בקבוצה והשינויים שחלים בהם, ובחינת הסיכונים הגלומים בפעילויות חדשות. החטיבה כוללת גם את יחידות ניהול סיכוני אשראי, האחראיות על ניתוח אשראים ספציפיים מעל 25 מיליון ש"ח ואת מערך ציות ואכיפה.

מערך ציות ואכיפה אחראי ליישום תוכנית הציות בבנק ובקבוצה ביחס להוראות צרכניות לרבות איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים (בשיתוף עם החטיבה לכספים וכלכלה והחטיבה לייעוץ משפטי).

מערך ניהול סיכוני אשראי (נס"א) אחראי על ניתוח הסיכונים באשראים ספציפיים מעל 25 מיליון ש"ח ועל בחינת נאותות הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי. המערך כולל 3 אגפים: ניתוח סיכוני אשראי עסקי, ניתוח סיכוני אשראי בענף הנדל"ן וניתוח סיכוני אשראי מסחרי. ניתוח הסיכונים מבוצע כחלק מתהליך אישור האשראים ומוצג בוועדות האשראי הרלוונטיות לפני קבלת ההחלטות.

מערך השיווק אחראי על השיווק והתקשורת השיווקית בקבוצה ובבנק, דוברות, רגולציה ויחסי ציבור, כנסים ואירועים, מחקר שיווקי, מדיה חברתית וחסויות. בין השאר, אחראי המערך להתוויית האסטרטגיה השיווקית של לאומי ולהוצאתה לפועל, לפרסום באמצעי המדיה השונים, לקשרים עם אמצעי התקשורת והמדיה המגוונים ולניהול קשרי ממשל ורגולציה עם המחוקקים ונציגי רשויות המדינה. המערך מנהל את פעילות החסויות של הקבוצה ואחראי לארגון כנסים ואירועים, ללקוחות ולעובדי הבנק.

אגף אסטרטגיה אחראי על סיוע להנהלת הקבוצה ולדירקטוריון בהגדרת ותכנון האסטרטגיה של הבנק והקבוצה ותיקופה, בחינת וניתוח נושאים בעלי השלכות אסטרטגיות ותמיכה והובלת פרויקטים מרכזיים בשיתוף קווי העסקים.

במהלך השנה בוצעו מספר שינויים ארגוניים משמעותיים בלאומי

חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה
בתאריך 1 באפריל 2013, מונה המשנה למנכ"ל פרופ' דני צידון, לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה ואליו ידווחו ראש חטיבת שוקי הון, ראש מערך בנקאות פרטית וראש אגף האסטרטגיה.

חטיבת חשבונאות
בתאריך 1 באפריל 2013, בוצע שינוי מבנה ארגוני במסגרתו הוחלט כי ראש חטיבת החשבונאות, מר שלמה גולדפרב ידווח לראש חטיבת הכספים וכלכלה, מר רון פאינרו.

חטיבה עסקית ומסחרית
בתאריך 1 בינואר 2014, בוצע שינוי מבנה ארגוני במסגרתו אוחדו החטיבה העסקית והחטיבה המסחרית לחטיבה אחת, בראשותו של מר קובי הבר, אליו ידווחו ראש המערך העסקי, ראש המערך המסחרי ומנהל סניף מרכזי תל אביב.

חטיבת אשראי בינלאומי ונדל"ן
בתאריך 1 בינואר 2014, במסגרת השינוי הארגוני בחטיבה העסקית, הוחלט כי מר יואל מינץ, ידווח ישירות למנכ"ל הראשי ויקבל את האחריות על האשראי הבינלאומי בקבוצה ואליו ידווחו ראש מערך בניה ונדל"ן וראש מערך אשראים מיוחדים.

חטיבת ניהול סיכונים
בתאריך 1 בינואר 2014, במטרה לעמוד בהוראות בנק ישראל (נוהל בנקאי תקין מספר 311), בוצע שינוי ארגוני במסגרתו הוחלט כי מערך ניהול סיכוני אשראי, בראשות מר מלכיאל שחר, יועבר לאחריות החטיבה לניהול סיכונים ויכלול את היחידות לניהול סיכוני אשראי עסקי, מסחרי ונדל"ן.

נדרש לאחזר, לתעד ולהציג
מבנים ארגוניים,

לאומי למען הקהילה - מעורבות חברתית

ניהול אחריות תאגידית

תחום האחריות התאגידית בלאומי מנוהל על בסיס תפיסה כוללת, אסטרטגיה ומדיניות בהובלת הדירקטוריון, ובאמצעות ועדות שונות הפועלות לקידום הנושאים השונים: אתיקה, איכות סביבה, נגישות וקשרי קהילה.

בשנת 2013 פרסמה קבוצת לאומי את דוח האחריות התאגידית הרביעי שלה, לשנים 2011-2012, הכולל דיווח על הפעילויות המגוונות, היוזמות והביצועים של קבוצת לאומי בתחום האחריות החברתית-סביבתית. דוח האחריות התאגידית המלא מופיע באתר שכתובתו plus.leumi.co.il.

דירוג מעלה לאחריות תאגידית לשנת 2013, שהתפרסם בחודש יוני, הציב שוב את לאומי בקבוצת הדירוג הגבוהה ביותר - דירוג פלטינה פלוס.

ניהול קשרי קהילה

המחויבות החברתית של לאומי מתבטאת בהשקעה מתמדת בדור המחר ובמתן אפשרויות וכלים להצלחתו. לאומי בחר להתמקד בקידום החינוך, התרבות והאמנות ובפעילות לצמצום הפערים בין הפריפריה למרכז. מעורבותו החברתית של לאומי מבוצעת באמצעות שלושה אפיקים מרכזיים: עמותת"לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר" (ע"ר), תרומות וחסויות כספיות למטרות חברתיות ופעילות התנדבותית של העובדים.

"לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר"

העמותה משקיעה בקידומם של בני-נוער וצעירים על ידי תמיכה בתוכניות חינוכיות שונות, המופעלות על ידי שנים עשר גופים חברתיים ועמותות, בקרב מגוון מגזרי אוכלוסייה בכל רחבי הארץ. בשנת 2013 תרמה העמותה כ-12 מיליון ש"ח לתכניות חינוכיות שונות ברחבי הארץ, שבהן לקחו חלק למעלה מ-20,000 בני נוער וצעירים.

לצד התמיכה הכספית, זוכים הגופים החברתיים והעמותות, לקחת חלק בסדנאות ארגוניות וסדנאות התנהלות פיננסית שמעבירים בהתנדבות עובדי לאומי, ליהנות מתכנית חניכה למנהלים (מנטורינג) על ידי מנהלים בבנק, להסתייע בתשתיות הבנק ולקחת חלק בפורום שותפים חברתיים, המיועד לפתח את היכולות המקצועיות של הארגונים.

בשנת 2013 הסתיימה תכנית 'לאומי אחרי' להכנה לבגרות עבור יוצאי אתיופיה, שפעלה משנת 2006 בשיתוף פעולה עם אוניברסיטת תל אביב. בנוסף, הסתיימה התמיכה בתכנית 'שותפות לחיים' שהופעלה על ידי עמותת יוזמות קרן אברהם, במסגרתה הוכשרו נשים ערביות להשתלבות בשוק העבודה. הצלחת התכנית הובילה את משרד הרווחה לקחת עליה חסות, והיא מופעלת כעת באמצעות גופים אחרים.

תכניות נוספות בתרומת ובחסות לאומי

ארגון "יזמים צעירים ישראל"

לאומי שותף ומעורב בארגון "יזמים צעירים ישראל", במסגרתו מתנסים בני-נוער בהקמת חברת הזנק המקדמת רעיון עסקי של פיתוח מוצר. תרומת לאומי לארגון מתמקדת בסיוע להפעלת התכנית בפריפריה החברתית והגיאוגרפית, יחד עם אימוץ התכנית על ידי סניפי הבנק ברחבי הארץ וגיוס מנחים מתנדבים מקרב עובדי הקבוצה.

תכנית מפנה בשיתוף בי"ס בוכמן-מהטה למוזיקה באוניברסיטת תל-אביב והתזמורת הפילהרמונית.

בשנת 2013 נמשכה תמיכת לאומי בתכנית יחד עם בנק ערבי ישראלי מקבוצת לאומי. התכנית מקדמת עשייה אמנותית מוזיקלית בחברה הערבית ופעילות משותפת עם תלמידי קמפוס ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה. קשרי הגומלין עם סטודנטים מאוניברסיטת תל-אביב ייצרו הזדמנות לקירוב בין מרכז לפריפריה ולקירוב בין יהודים לערבים.

מרכז לרובוטיקה על שם לאומי

במטרה לעודד ולקדם מצוינות מדעית וכחלק מתמיכתו בדור העתיד, תרם לאומי להקמתו של המרכז לרובוטיקה והוא נותן חסות לפעילותו של המרכז מאז שנת 2009. מטרת המרכז היא לטפח אצל בני-הנוער מוטיבציה לעסוק בתחומי המדע, המתמטיקה והטכנולוגיה.

קידום יצירה ישראלית

כחלק מהאחריות לקדם ולטפח את דור המחר, לאומי יוזם ותומך במיזמים המאפשרים לאמנים צעירים לחשוף את יצירותיהם לקהל הרחב. כמו כן, מעניק לאומי חסויות לתערוכות ואירועי תרבות שונים.
בבית מאני, מרכז המבקרים והאמנות של לאומי הפתוח לקהל הרחב, התקיימו בשנת 2013 שלוש תערוכות שהציגו עבודות של מגוון אמנים ישראליים. בנוסף, תמך לאומי בקיומן של שתי תערוכות ייחודיות בפריפריה: תערוכת "מרחבים בדרום" בשדרות ותערוכת "צבע גלילי" בחצור הגלילית, אשר אפשרו לתושבי הפריפריה ליהנות ממיטב האמנות העכשווית.

סיכום היקף תרומות וחסויות של לאומי בשנת 2013

בשנת 2013, תרמה קבוצת לאומי והעניקה חסויות למטרות חברתיות וקהילתיות בהיקף של כ-25.6 מיליון ש"ח, מתוכם סך התרומות הוא כ-20.3 מיליון ש"ח.

להלן פירוט התרומות והחסויות בשנת 2013 בהתאם להתפלגות על פי נושאים:

חינוך, ילדים ונוער - 14.2 מיליון ש"ח
תרבות ואמנות - 3.1 מיליון ש"ח
קהילה וחברה - 6.2 מיליון ש"ח
בריאות - 2.1 מיליון ש"ח

ההחלטות על ייעוד התרומות וגובה הסכומים מתקבלות לפי העניין בועדת התרומות של הבנק, שחבריה מתמנים על ידי המנכ"ל הראשי ובעמותת "לאומי אחרי". הבקשות נדונות ונשקלות בקפדנות וביסודיות, על פי קריטריונים שנקבעו בנוהל התרומות של הבנק ואושרו על ידי הדירקטוריון. תרומות בסכומים גבוהים (מעל 250,000 ש"ח) מובאות לאישור הדירקטוריון.

מבקר פנימי

המבקר הפנימי הראשי, ששון מרדכי, מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הקבוצה החל מיום 1 במרס 2011 והוא בעל ניסיון רב בביקורת פנימית. מינויו אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 13 בדצמבר 2010 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 14 בדצמבר 2010.

המבקר הפנימי הראשי עומד בהוראת סעיף 146 (ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999 ובהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיפים 11 ו-12 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק, מועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, וזהו עיסוקו הבלעדי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

לביקורת הפנימית תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של עד ארבע שנים. תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית נגזרות ממיפוי נושאי ביקורת המבוססים, בין השאר, על המסמכים המפורטים בהוראה 307. תוכניות העבודה נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקרות אשר על פיה נקבעים תדירות והיקף הביקורת בכל נושא ונושא. כך, בנושאים בעלי סיכון גבוה יותר, תדירות הביקורת תהיה שנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה שנתיים עד ארבע שנים. הצעה לתוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית, מוגשת על ידי הביקורת הפנימית ומקבלת את אישור יו"ר הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומליאת הדירקטוריון.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית מותירות בידי המבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מהן, בהתאם לצורך.

במסגרת עבודת הביקורת, נבחן מדגם של עסקאות מהותיות שבוצעו על ידי הבנק לרבות הליכי אישורן. לעניין זה, עסקאות מהותיות לרבות רכישה או מכירה מהותית של פעילות, "עסקאות" - כאמור בסעיף 270 לחוק החברות ו"עסקה חריגה" - כהגדרתה בחוק החברות.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית כוללות פרק הדן בתוכנית העבודה השנתית והרב שנתית של החברות המאוחדות המהותיות בישראל (כמפורט בבאור 6(ד)). עובדי הביקורת הפנימית מכהנים כמבקרים פנימיים של החברות הבנות המאוחדות של הבנק בישראל. תהליך בניית תוכנית העבודה של החברות המאוחדות בישראל הינו בדומה לתהליך בניית תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית של הבנק. ככלל, בדוחות הכספיים של החברות הכלולות קיימת התייחסות לתוכניות העבודה של מבקרי הפנים שלהן.

בחברות הבנות המהותיות בחו"ל ממונה מבקר פנימי מקומי. הביקורת הפנימית מבצעת בקרה על עבודת המבקר המקומי כאמור בסעיף 21(יב) להוראה 307. זאת, בין השאר, באמצעות בחינת תוכנית עבודת הביקורת הפנימית המקומית בחו"ל טרם הבאתה לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון בחו"ל. במסגרת תוכנית העבודה של הבנק משולבות ביקורות ייעודיות של הביקורת הפנימית בארץ על חברות הבנות בחו"ל. חלוקת העבודה בין המבקרים הפנימיים בארץ ובחו"ל, מבוצעת באמצעות תיאום של הנושאים המבוקרים על ידי כל אחד. המבקר הפנימי בחברות בנות מהותיות בחו"ל כפוף לדירקטוריון או לועדת הביקורת המקומית.

העסקת המבקר הפנימי הראשי וצוות העובדים הכפוף לו בקבוצת לאומי בארץ, הינה בהיקף של 107.4 משרות בממוצע שנתי לשנת 2013, לפי הפירוט כדלקמן:

	ממוצע משרות של המבקרים בקבוצת לאומי בארץ
הבנק	93.1
חברות בנות בישראל	9.7
חברות בנות בחו"ל	4.6
סך הכל	107.4*

* מתוכן כ-5 משרות בממוצע נמצאות בחל"ד/חל"ת.

בנוסף, הושקעו 2.1 משרות במיקור חוץ.

כמו כן, בחברות בנות בחו״ל מועסקים מבקרים מקומיים בהיקף של 20.6 משרות (כולל מיקור חוץ).

הירידה בהיקף המשרות בשנת 2013 לעומת שנת 2012 הינה חלק ממהלך ההתייעלות הכללית בבנק ומהתייעלות בתהליכי העבודה בביקורת.

היקף המשרות אושר על ידי ועדת הביקורת בישראל בהתבסס על תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית.

המבקר הפנימי רשאי, במסגרת התקציב, להיעזר במיקור חוץ לביצוע עבודות הדורשות ידע מיוחד או במקרים של תקן חסר.

להלן פרוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות לשנת 2013 באלפי ש״ח למבקר הפנימי הראשי:

שנת 2013										
שיעור החזקה בהון הבנק	תגמולים בעבור שירותים				תגמולים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה				
	משכורת	מענקים**	הפרשות סוציאליות	תשלום מבוסס מניות	שווי הטבה	סך הכל*	יתרה ליום 31.12.2013	תקופה ממוצעת עד לפרעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
	(באלפי ש״ח)									
0.003	**1,137**	**477**	**(29)**	**349**	**117**	**2,051**	**50**	**1.42**	**2**	**-**

* לא כולל מס שכר.
** ראה באור 15(ז) לדוחות הכספיים.

היקף התשלומים למבקר הפנימי הראשי ורכיביהם מובאים בפני ועדת הביקורת ומאושרים על ידה.

הדירקטוריון סבור שאין בהחזקת ניירות ערך על ידי המבקר הפנימי הראשי ובתגמול הניתן לו השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי הראשי.

המבקר הפנימי הראשי פועל על פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים, IIA - The Institute of Internal Auditors.

בנוסף, המבקר הפנימי הראשי פועל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון רשמו בפניהם את הצהרתו בכתב של המבקר הפנימי הראשי על פיה הוא עומד בכל הדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים המקובלים כאמור וכי הוא פועל גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על בסיס הצהרה זו, ועל בסיס תפקודו, כפי שבא לידי ביטוי בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון, נחה דעתם של ועדת הביקורת והדירקטוריון כי המבקר הפנימי הראשי עומד בדרישות האמורות.

ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה בכתב על ידי הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף מתקיימים דיונים עם המבוקרים (מנהלי סניפים, מנהלי מרחבים או מנהלי יחידות ארגוניות אחרות) על דוחות הביקורת והתרשומות וכן נערכים דיונים על ממצאים מהותיים עם ראשי החטיבות והמנכ״ל הראשי.

לקראת מועד הדיון בועדת הביקורת, קובע יו״ר ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימי הראשי, אלו דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה יוצגו בשלמותם לדיון בועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים, באופן שוטף, לעיונם של

כל חברי ועדת הביקורת, רשימות של כל דוחות הביקורת והתרשומות שהופצו על ידי הביקורת הפנימית בתקופה הרלוונטית, בצירוף תמצית הממצאים המהותיים. חברי ועדת הביקורת רשאים לעיין בכל דוח ביקורת ותרשומת ממצאי בדיקה שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגם לדיון בשלמותם בועדת הביקורת.

דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה מהותיים נדונים בועדת הביקורת מדי חודש ולעיתים מספר פעמים בחודש.

בתום המחצית הראשונה והמחצית השנייה של השנה מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי, ליו"ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת, דוחות סיכום פעילות הביקורת, אשר כוללים תמצית מהממצאים המהותיים, המלצות המבקר ותשובות המבוקר לתקופות הרלוונטיות.

כמו כן, מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי, ליו"ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת דוח שנתי מסכם של פעילות הביקורת במהלך כל השנה, הכולל גם מעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה השנתית, והערכת אפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית בבנק.

תוכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2013 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 17 בינואר 2013 ואושרה בועדה ביום 20 בינואר 2013, והוגשה לדירקטוריון ביום 31 בינואר 2013 ואושרה בדירקטוריון ביום 3 בפברואר 2013.

דוחות שנתיים של חברות הבנות ושלוחות חו"ל לשנת 2012 הוגשו לועדת הביקורת ביום 22 באפריל 2013 ונדונו בועדה ביום 25 באפריל 2013.

דוח המבקר הפנימי למחצית הראשונה של שנת 2013 הוגש לועדת הביקורת ביום 19 באוגוסט 2013 ונדון בועדה ביום 22 באוגוסט 2013.

דוח המבקר הפנימי למחצית השנייה של שנת 2013 הוגש לועדת הביקורת ביום 17 בפברואר 2014 ונדון בועדה ביום 20 בפברואר 2014.

הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2013 הוגש לוועדת הביקורת ביום 17 בפברואר 2014 ונדון בועדה ביום 20 בפברואר 2014 והוגש לדירקטוריון ביום 6 במרס 2014 וידון בדירקטוריון בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים.

תוכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2014 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 23 בדצמבר 2013 ואושרה בועדה ביום 26 בדצמבר 2013, והוגשה לדירקטוריון ביום 16 בינואר 2014 ואושרה בדירקטוריון ביום 19 בינואר 2014.

למבקר הפנימי הראשי הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה לו גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

למבקרים בישראל המבצעים ביקורת בחברות בנות בארץ ובחו"ל הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה להם גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של חברות הבנות בארץ ובחו"ל לרבות לנתונים כספיים.

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי ותוכנית עבודתו הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה.

בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.

במהלך שנת 2013 ביצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של כל מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה לכספים וכלכלה והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל הראשי של הבנק, ראש החטיבה לכספים וכלכלה והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרביע שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2013 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

מדיניות תגמול נושאי משרה

ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בגין השנים 2013-2016, וזאת לאחר אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצות ועדת התגמול. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק ועל הקבוע בהוראה 301A החדשה להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי.

מדיניות התגמול נועדה לתגמול נושאי משרה בבנק בהתאם לביצועי הבנק ורווחיותו על פני זמן, ובכלל זה בהתאם ליעדי הבנק והקבוצה לטווח הארוך, ובהתאם לתרומתם בפועל של נושאי המשרה להשגת ביצועים ויעדים אלו. מדיניות התגמול כוללת, בין היתר, התייחסות למרכיב השכר, לתנאים הנלווים, לתנאי הפרישה ולמרכיב המענקים השנתיים.

לפרטים נוספים ראה באור 15 בדוחות הכספיים להלן.

ביום 2 בספטמבר 2013 התקבל בבנק מכתב מאת המפקח על הבנקים, ובו נדרש הבנק לדחות את הדיון בנושא מדיניות תגמול הבכירים, שנועד להתקיים באסיפה הכללית שזומנה ליום 12 בספטמבר 2013, ולקיימו לאחר שהפיקוח על הבנקים ישלים את הסדרת ההוראה החדשה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. דחייה זו נועדה, על פי המפקח על הבנקים, על מנת שניתן יהיה לוודא שמדיניות התגמול של הבנק תתאים לדרישות שייכללו בהוראה החדשה הנ"ל. לאור דרישת המפקח על הבנקים כאמור, החליט דירקטוריון הבנק ביום 3 בספטמבר 2013 על דחיית האסיפה הכללית שזומנה ליום 12 בספטמבר 2013 כאמור. למכתבו של המפקח על הבנקים הנ"ל צורפה הבהרת רשות ניירות ערך מיום 28 באוגוסט 2013, לפיה הרשות לא תתערב בדחיית אסיפות כלליות לאישור מדיניות תגמול בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות מעבר למועד האחרון שנקבע לכך בתיקון האמור, כאשר עד אישור מדיניות התגמול נדרשות חברות כאמור לפעול בנוגע לאישור תנאי כהונה והעסקה של כל נושאי המשרה שלהן כחברות שטרם אישרו מדיניות תגמול. כן צורף למכתבו של המפקח על הבנקים מכתבו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה מיום 29 באוגוסט 2013, החוזר על עמדת הרשות הנ"ל, ומבהיר בנוסף, בין היתר, כי אין בדחיית האסיפות הכלליות לתקופה קצרה בהתאם לדרישת המפקח כדי לפגוע באינטרס של בעלי המניות או לגרום להם נזק של ממש.

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה הוראת בנק ישראל החדשה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (הוראה 301A), ולאחר עדכון מדיניות התגמול בהתאם להוראה החדשה ואישור המדיניות על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון, זומנה אסיפה כללית מיוחדת אשר התקיימה כאמור ביום 11 בפברואר 2014.

שכר נושאי משרה בכירה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או שנרשמו בגינם הפרשות לשנים 2013 ו-2012, ליושב ראש הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בקבוצה. ההטבות המפורטות להלן אינן כוללות הטבות בגין שירותים בנקאיים, הניתנות לכלל העובדים כגון: הטבות בריבית בגין פיקדונות כספיים בבנק, הטבות בריבית בגין משכנתאות, הנחות או פטורים מעמלות בגין שירותים בנקאיים הניתנים על ידי הבנק. סכומי ההטבות בגין שירותים בנקאיים כאמור לגבי כל אחד ממקבלי התגמול, אינם מהותיים. ללקוחות פרטיים מסויימים של הבנק לרבות ללקוחות הכלולים בהסדרים בין הבנק לבין קבוצות עובדים, ניתנות מעת לעת הטבות דומות לאלה הניתנות לעובדי הבנק ואף כאלה העולות עליהן.

שנת 2013

פרטי מקבל התגמול (1)			תגמולים בעבור שירותים			תגמולים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (14)				
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת	מענקים (8)	הפרשות סוציאליות (3)	תשלום מבוסס מניות(8)	שווי הטבה (4)	סך הכל (2)	יתרה ליום 31.12.2013	תקופה ממוצעת עד לפרעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
		%	(באלפי ש"ח)									
מר דוד ברודט (5)	יו"ר הדירקטוריון	0.001	2,164	962	997	962	156	5,241	-	-	-	-
גב' רקפת רוסק-עמינח (6)	מנכ"ל ראשי	0.003	2,360	1,453	1,178	1,153	141	6,285	91	1.42	4	25
פרופ' דניאל צידון (9)	משנה למנכ"ל ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה	-	1,500	669	439	669	111	3,388	81	1.42	3	50
מר גדעון אלטמן (10)	סמנכ"ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות מסחרית (לשעבר)	0.001	1,353	599	8,229	599	118	10,898	-	-	-	13
מר איציק אייל (11)	מנכ"ל לאומי ארה"ב (לשעבר)	0.002	1,546	849	1,386	-	718	4,499	94	1.21	5	5
מר ירון בלוך (12)	מנכ"ל לאומי פרטנרס	-	1,212	2,000	314	-	123	3,649	-	-	-	-
מר דן ירושלמי (13)	סמנכ"ל ראש חטיבת תפעול ומחשוב	-	1,137	1,248	537	702	14	3,638	-	-	-	-

1. היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

2. לא כולל מס שכר.

3. הפרשות סוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה מענק יובל, תקופת אי תחרות וביטוח לאומי וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.

4. שווי הטבה הכולל, בין היתר, רכב והוצאות טלפון.

5. ביום 4 בנובמבר 2010 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור הדירקטוריון וועדת הביקורת, את תנאי ההתקשרות בין הבנק לבין יו"ר הדירקטוריון מר דוד ברודט. היו"ר מועסק בבנק במשרה מלאה כיו"ר פעיל. לעניין פירוט תנאי העסקת היו"ר ראה בבאור 15(ב)(4) לדוחות הכספיים. ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור הדירקטוריון וועדת התגמול, כי יו"ר הדירקטוריון זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בהתאם ובכפוף לאמור במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016. לעניין פירוט תכנית המענקים ראו בבאור 15ז לדוחות הכספיים.

6. גב' רוסק-עמינח מכהנת כמנכ"ל הראשי של הבנק והקבוצה מיום 1 במאי 2012. לעניין פרטים נוספים בדבר תנאי כהונתה של המנכ"ל הראשי - ראה באור 15(ב)(3)(א). המנכ"ל הראשי, לה הסכם העסקה במתכונת דור א' בבנק עברה החל משנת 2013 לתנאי העסקה במתכונת דור ב', כדלקמן: זכויותיה של המנכ"ל הראשי לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לזכויותיה כדור א', יהיו רק בגין המשכורת המוקפאת (משכורת המנכ"ל הראשי במועד המעבר מדור א' לדור ב' בתוספת הצמדה למדד), כאשר זכויותיה לגבי תוספות השכר מעבר למשכורת המוקפאת יהיו על פי תנאי דור ב' (הפרשות לקופת גמל ללא זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק). האסיפה הכללית של הבנק מיום 11 בפברואר 2014 אישרה, לאחר אישור הדירקטוריון וועדת התגמול, עדכון לתנאי הפרישה של המנכ"ל הראשי, כדלקמן: (1) במקרה של התפטרות המנכ"ל הראשי מתפקידה בבנק לאחר מלאת 3 שנים לכהונתה כמנכ"ל ראשי היא תהיה זכאית לפיצויים בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית האחרונה הידועה בעת ניתוק יחסי עובד ומעביד בינה לבין הבנק כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים. (2) הובהר כי "פיטורים" לגבי המנכ"ל הראשי יכללו גם התפטרות עקב הרעה בתנאי עבודה, לרבות התפטרות כתוצאה משינויים שחלו בבנק ושאינם מאפשרים למנכ"ל הראשי להמשיך לתפקד כמנכ"ל ראשי, וזאת לדעת המנכ"ל הראשי באישור ועדת התגמול או הדירקטוריון. (3) במקרה של פיטורי המנכ"ל הראשי מתפקידה בבנק לאחר מלאת 3 שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי, היא תהיה זכאית לבחור בין אחת משתי החלופות הבאות: (א) פיצויי פיטורין בסכום השווה ל-200% מהמשכורת החודשית האחרונה הידועה בעת ניתוק יחסי עובד ומעביד בינה לבין הבנק כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים; או (ב) קצבת פרישה מיידית מן הבנק לפי תנאי דור א' שעבר לדור ב'. עוד אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור הדירקטוריון וועדת התגמול, כי המנכ"ל הראשי זכאית למענק שנתי מותנה ביצועים ולמענק שנתי קבוע בהתאם ובכפוף לאמור במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016. לעניין פירוט תכנית המענקים ראו בבאור 15ז לדוחות הכספיים.

7. לעובדים הבכירים של הבנק, חוזי עבודה אישיים ומיוחדים עם הבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים וזכאות להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי עבודה - ראה בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים.

לעניין הסברים בדבר המענק השנתי של הבכירים על פי תוכנית המענקים החדשה של הבנק ראה הערה 8 להלן.

חברי הנהלת הבנק להם הסכם העסקה במתכונת דור א' בבנק עברו החל משנת 2013 לתנאי העסקה במתכונת דור ב', כדלקמן: זכויותיהם לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לזכויותיהם כדור א' יהיו רק בגין המשכורת המוקפאת (המשכורת במועד המעבר מדור א' לדור ב' בתוספת הצמדה למדד), כאשר הזכויות לגבי תוספות השכר מעבר למשכורת המוקפאת יהיו על פי תנאי דור ב' (הפרשות לקופת גמל ללא זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק).

סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה וכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית, יסתכם בסך 388 מיליון ש"ח (בשנת 2012 - 364 מיליון ש"ח). הסכומים הינם לפני מס וכוללים מס שכר על ההתחייבות לפנסיה. הואיל ואין זה סביר שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה גלובלית בגובה 25% מהסכום הנ"ל, בסך 97 מיליון ש"ח (בשנת 2012 בסך 110 מיליון ש"ח), סכומים אלה מתייחסים גם לחברי ההנהלה ולמנכ"ל הראשי. בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי ההנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בסך 24 מיליון ש"ח בשנת 2012 - 12 מיליון ש"ח.

8. ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בגין השנים 2013-2016, וזאת לאחר אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצות ועדת התגמול. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק ועל הקבוע בהוראה 301A החדשה להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. לפרטים ראו - באור 15ז לדוחות הכספיים.

9. פרופ' דניאל צידון מכהן כראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה בבנק. שכרו של מר צידון כמפורט בטבלה לעיל הינו בהתאם למדיניות התגמול של הבנק לעניין שכר הבכירים בבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק וזכאותם להודעה מוקדמת בעת סיום יחס העבודה - ראו בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים. מר צידון זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בגין שנת 2013, כאמור בטבלה לעיל, וזאת בהתאם לאמור במדיניות התגמול של הבנק - ראו הערה (8) לעיל. מחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים ישולם למר צידון במזומן ומחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים יידחה וייפרס על פני שלוש שנים ויוענק באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (Performance Share Units) - ראו באור 15ז לדוחות הכספיים.

10. מר גדעון אלטמן סיים את כהונתו בפועל כראש החטיבה המסחרית ביום 31 בדצמבר 2013. תנאי הפרישה וההודעה המוקדמת להם זכאי מר אלטמן הינם בהתאם לתנאי הפרישה של הבכירים בבנק להם חוזה העסקה - ראו בבאור 15(ב) (3)(ג) לדוחות הכספיים. על פי חוזה העזקה זה, זכאי מר אלטמן לבחור בפנסיה מוקדמת החל ממועד פרישתו ואילך, בשיעור של 70% ממשכורתו האחרונה או בפיצויים. כמו כן מר אלטמן זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בגין שנת 2013, כאמור בטבלה לעיל, וזאת בהתאם לאמור במדיניות התגמול של הבנק - ראו הערה (8) לעיל. מחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים ישולם למר אלטמן במזומן ומחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים יידחה וייפרס על פני שלוש שנים ויוענק באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (Performance Share Units) - ראו באור 15ז לדוחות הכספיים.

11. מר יצחק אייל סיים את כהונתו בפועל בבנק בדצמבר 2013, כאשר מר אייל כיהן כמנכ"ל בנק לאומי ארה"ב ("**לאומי ארה"ב**"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, עד ליום 31 באוגוסט 2013. שכרו של מר אייל בגין כהונתו כמנכ"ל לאומי ארה"ב נקבע בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים של בנקים בגודל ופעילות דומים בארצות-הברית. שכרו של מר אייל בגין כהונתו כמנכ"ל לאומי ארה"ב כלל גם הוצאות נוספות של שכר דירה למנכ"ל בארצות הברית. ההחלטה ליתן למר אייל מענק כאמור בטבלה לעיל בגין תקופת כהונתו כמנכ"ל לאומי ארה"ב אושרה בדירקטוריון לאומי ארה"ב. החלטת לאומי ארה"ב ליתן מענק למר אייל נעשתה בהמשך ובהתאם למדיניות התגמול של קבוצת לאומי למנכ"לים בחברות בנות בחו"ל והיא התקבלה, בין היתר, על רקע התוצאות העסקיות שהשיג לאומי ארה"ב בשנת 2013.

פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק ובהם גם מר אייל וזכאותו להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי העבודה - ראה בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים.

12. מר ירון בלוך מכהן כמנכ"ל לאומי פרטנרס בע"מ ("**לאומי פרטנרס**"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011. על-פי הסכם ההעסקה בין הצדדים, כל צד רשאי להביא הסכם זה לידי סיום בכל עת, כאשר במקרה בו מר בלוך יתפטר מתפקידו, עליו למסור הודעה מוקדמת 3 חודשים מראש, ובמקרה של פיטורין, על לאומי פרטנרס למסור למר בלוך הודעה מוקדמת של 12 חודשים. בעת סיום העסקתו של מר בלוך, בשל התפטרות או פיטורין, הוא יהיה זכאי לכל הכספים אשר נצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים המתנהלת עבורו, לרבות הסכומים שנצברו בגין פיצויי פיטורין. במקרה שיסתיימו יחסי העבודה בין הצדדים בנסיבות המזכות את מר בלוך בפיצויי פיטורין על פי דין, הוא יהיה זכאי גם לסכום ההפרש בין פיצויי הפיטורין המגיעים לו על פי דין לבין הסכומים שהצטברו על חשבון פיצויי פיטורין בביטוח המנהלים, ככל שנוצר הפרש כזה. בהתאם לקבוע בהסכם ההעסקה, זכאי מר בלוך למענק שנתי אשר יחושב על פי התשואה להון באותה השנה, בהתאם להוראות הסכם ההעסקה, ובלבד שסכום המענק השנתי לא יעלה על תקרה הקבועה בהסכם העסקתו. במקרה של סיום עבודה באמצע שנה, מכל סיבה שהיא, יהיה מר בלוך זכאי לתשלום מענק בגין החלק היחסי של השנה בה עבד בפועל, ובלבד שעבד בפועל במשך תקופה שאינה פחותה מ-6 חודשים קלנדריים באותה שנה.

13. מר דן ירושלמי מכהן כראש חטיבת תפעול ומחשוב בבנק החל מיום 1 במרס 2013. שכרו של מר ירושלמי כמפורט בטבלה לעיל הינו בהתאם למדיניות התגמול של הבנק לעניין שכר הבכירים בבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק וזכאותם להודעה מוקדמת בעת סיום יחס העבודה - ראו בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים. מר ירושלמי זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בגין תקופת כהונתו בבנק בשנת 2013, כאמור בטבלה לעיל, וזאת בהתאם לאמור במדיניות התגמול של הבנק - ראו הערה (8) לעיל. מחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים ישולם למר ירושלמי במזומן ומחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים יידחה וייפרס על פני שלוש שנים ויוענק באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (Performance Share Units) - ראו באור 15ז לדוחות הכספיים. כמו כן, החליטו הדירקטוריון וועדת התגמול להעניק למר ירושלמי, בהתאם למדיניות התגמול של הבנק, מענק גיוס בגובה 10 מנות משכורת (מחצית בגין תחילת כהונתו בבנק בשנת 2013 ומחצית לאחר סיום שנת כהונתו הראשונה בבנק בסוף פברואר 2014). מחצית מענק הגיוס ישולם במזומן ומחצית יוענק באמצעות יחידות מניה חסומות מותנות עבודה - RSU, כאשר הזכאות להבשלת יחידות ה-RSU למניות, יידחה וייפרס על פני שלוש שנים, החל ממועד ההקצאה (שליש בכל שנה).

14. הלוואות שניתנו בתנאים המקובלים לכלל העובדים בבנק וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.

15. דירקטורים ונושאי משרה אחרים בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח היחסית אינה כלולה בטבלאות דלעיל בהיותה זניחה סך כל הפרמיה הסתכמה ב-3,351 אלפי ש"ח, והיא מתייחסת לכלל נושאי המשרה בקבוצה המבוטחת.

16. הדירקטוריון סבור, לאחר שקיים דיונים, קיבל הסברים וחומר רקע מתאים ורלבנטי, ובחן את התגמולים, בשים לב לפעילות הבנק והקבוצה ותוצאותיהם בשנת 2013 ובשים לב למדיניות התגמול של הבנק וכן לפועלו ולתפקודו של כל בכיר בבנק, כי התגמולים לבכירים הנ"ל כמפורט בטבלה ובהסברים לעיל מהווים תגמול סביר והוגן בנסיבות העניין.

לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

שנת 2012

פרטי מקבל התגמול			תגמולים בעבור שירותים			תגמולים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה				
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת	מענקים	הפרשות סוציאליות	תשלום מבוסס מניות	שווי הטבה	סך הכל*	יתרה ליום 31.12.2012	תקופה ממוצעת עד לפרעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
		%	(באלפי ש"ח)									
מר דוד ברודט	יו"ר הדירקטוריון	0.001	2,119	-	1,029	-	154	3,302	-	-	-	-
גב' רקפת רוסק-עמינח	מנכ"ל ראשי	0.003	2,063	(353)	3,308	-	140	5,158	88	2.42	3	103
גב' גליה מאור	מנכ"ל ראשי (לשעבר)	0.021	2,891	(727)	(91)	-	133	2,206	180	2.42	11	22
מר ברוך לדרמן	משנה למנכ"ל ראש החטיבה הבנקאית	-	1,493	(242)	5,883	-	110	7,244	301	5.98	16	233
מר יהושע בורשטיין	מנכ"ל לאומי למשכנתאות	-	1,012	161	5,473	-	88	6,734	67	1.81	5	-
מר אמנון זיידנברג	מנכ"ל לאומי (שוויץ)	-	1,919	2,038	733	-	367	5,057	-	-	-	-
מר איציק אייל	מנכ"ל לאומי ארה"ב	0.002	1,976	1,120	843	-	785	4,724	116	2.14	7	-
מר יצחק מלאך	משנה למנכ"ל ראש חטיבת תפעול ומחשוב	0.008	1,479	(239)	2,083	-	147	3,470	244	3.41	12	175
גב' תמר יסעור**	סמנכ"ל ראש החטיבה הבנקאית	-	1,030	1,500	777	-	72	3,379	-	-	-	-
מר צבי איצקוביץ	סמנכ"ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית (לשעבר)	-	1,480	(203)	1,953	-	120	3,350	240	4.07	13	20

* לא כולל מס שכר.

** המענק מתייחס לשנים 2012-2011.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)

	המאוחד		הבנק	
	2013	2012	**2013**	2012
	באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת: (4)				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**28,895**	30,742	**14,345**	12,898
רואי חשבון מבקרים אחרים	**4,058**	4,499	**271**	254
סך הכל	**32,953**	35,241	**14,616**	13,152
עבור שירותים הקשורים לביקורת: (6)				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**343**	355	**64**	27
רואי חשבון מבקרים אחרים	**34**	406	**-**	-
עבור שירותי מס: (5)				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**1,549**	1,836	**506**	504
רואי חשבון מבקרים אחרים	**592**	502	**-**	-
עבור שרותים אחרים:				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**2,230**	3,860	**1,586**	3,054
רואי חשבון מבקרים אחרים	**1,493**	474	**1,211**	-
סך הכל	**6,241**	7,433	**3,367**	3,585
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים	**39,194**	42,674	**17,983**	16,737
שכר רואי חשבון המבקרים המשותפים מעיסוקים אחרים (7)	**-**	-	**-**	-

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(5) ניתנו שירותים הקשורים לביקורת מס שוטפת.

(6) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות, יעוץ מס, טפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואה החשבון וביקורות של עסקים שנרכשו במהלך השנה.

(7) כפי שדיווחו רואי החשבון המבקרים המשותפים לפי סעיף 4 להוראות בדבר ניגוד עניינים ופגיעה באי תלות כתוצאה מעיסוק אחר של רואי החשבון המבקרים וכלול למעלה.

חברי הדירקטוריון

הדירקטוריון מונה 15 דירקטורים. המניין החוקי לדיוניו ולקבלת החלטות הנו מרביתם, כאשר שליש מהם דירקטורים חיצוניים.

בהתאם להוראה ניהול בנקאי תקין 301 של המפקח על הבנקים, לפחות שליש מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים חיצוניים ("דירקטור חיצוני") העומדים בדרישות הכשירות של דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראה 301 בנוהל בנקאי תקין.

בהתאם לכך, בדירקטוריון הבנק מכהנים 8 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים ובהם נכללים 3 דח"צים בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("דח"צ").

כמו כן, לאור הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות, ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה כי הדירקטורים החיצוניים והדח"צים הינם כדירקטורים בלתי תלויים.

בהתאם לקבוע בחוק החברות והתקנות לפיו, החליט הדירקטוריון של הבנק כי המספר המזערי של 3 דירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית" יכהנו בדירקטוריון הבנק בכל עת, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים.

בקביעת המספר המזערי הנ"ל, הדירקטוריון התחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בה, ובמערכות ונהלים הקיימים בבנק, כגון בקרה, ניהול סיכונים, ציות, ביקורת פנימית וביקורת רואי חשבון המבקרים. כן נלקחה בחשבון עמידת כל חברי הדירקטוריון בדרישות הכשירות לכהונה כדירקטור בבנק על פי הדין.

לפחות 3 דירקטורים העונים על הגדרת "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" משתתפים בדיוני מליאת הדירקטוריון על הדוחות הכספיים ואישורם.

רוב הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראה 301 בנוהל בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון. בהתאם להוראת בנק ישראל, קבע הדירקטוריון כי בועדת בקורת של הדירקטוריון יכהנו בכל עת לפחות 3 "דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית". רוב הדירקטורים המכהנים בועדת הביקורת עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בועדת הביקורת יהיה רוב חברי הועדה, ובלבד שרוב הנוכחים הם דירקטורים חיצוניים שהינם אף בלתי תלויים, ואחד מהם לפחות הינו דח"צ. בועדת בקורת מכהנים עתה 7 דירקטורים - מתוכם, 5 דירקטורים חיצוניים, כולל 3 דירקטורים שהם דח"צים.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
דוד ברודט	יו"ר הדירקטוריון, יו"ר בועדות: אשראי, ניהול סיכונים, ועדת משאבים, ועדת נוהל, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה וחבר ועדת לקוחות חו"ל. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית - מוסמך כלכלה ובוגר כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל בע"מ ו-Bank Leumi USA, בעלים בדוד ברודט בע"מ (בהקפאה), יו"ר הועד המנהל בקרן ירושלים, במכללה האקדמית הדסה ובמכון למחקר כלכלי ע"ש ד"ר ישעיהו פורדר (ע"ר), חבר הועד המנהל במכון ירושלים לחקר ישראל ובתיאטרון הקאמרי, יו"ר ועד הנאמנים בקרן לטיפול בחסויים, מרצה במכללה לביטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה) ונשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר). עד דצמבר 2012 יו"ר המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, עד אוגוסט 2011 חבר ועדת אתור למנהל רשות המסים, עד 2010 יו"ר הועד המנהל באוניברסיטת בן גוריון, יו"ר ועדת השקעות בקרן ביטוח לעובדים קופת תגמולים ופנסיה של הסתדרות ומבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, דח"צ באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, עד יולי 2010 דח"צ בחברה לישראל בע"מ, יו"ר חבר הנאמנים במכון פאלק למחקר כלכלי, מנהל אקדמי בפורום (כנס) קיסריה מכון ישראלי לדמוקרטיה, חבר מועצת המנהלים במשכנות שאננים וחבר הועדה המייעצת במוסד שמואל נאמן ללימודים מתקדמים במדע וטכנולוגיה של הטכניון.עד יוני 2010 יו"ר הועדה המייעצת לפטורים ומיזוגים ליד הממונה על ההגבלים העסקיים.עד ינואר 2010 מרצה במרכז הבינתחומי בהרצליה (מינהל עסקים וממשל), ובאקדמיה, עסקים ומשפט ר"ג. עד אפריל 2009 עורך "ישראל 2028 חזון ואסטרטגיה כלכלית וחברתית בעולם גלובלי". עד 2009 דירקטור בגלובל מדיקל נטוורק, עד דצמבר 2009 חבר הועד הממונה באגודה השיתופית הריבוע הכחול בע"מ.	כן, יו"ר הדירקטוריון של הבנק מאז אוגוסט 2010. בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. סמנכ"ל כספים של התעשייה האווירית, 1987-1991. הממונה על התקציבים במשרד האוצר, 1991-1994. מנכ"ל משרד האוצר, 1995-1997. כיהן כיו"ר בנק מזרחי ובנק טפחות וכיו"ר קרנית תאגיד ביטוח ממשלתי. כיהן כדירקטור בחברות ציבוריות וכחבר בועדות כספים ומאזן בדירקטוריונים שונים.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
דוד אבנר	חבר בועדת אשראי, ועדת משאבים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, אסטרטגיה והועדה לבחינת תביעה (אד הוק). אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית - בוגר מתמטיקה במסלול מדעי המחשב ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. מגיסטר מנהל עסקים - הטכניון, חיפה. מנכ"ל ובעלים בחברת נ.ס.י. אבנר בע"מ. חבר הועד המנהל בטכניון - מכון טכנולוגי לישראל. מרצה בעמותת הקריה האקדמית קרית אונו בפקולטה למנהל עסקים (MBA). מנכ"ל פרטנר תקשורת בע"מ - עד 2010.	כן, בוגר מתמטיקה ופילוסופיה, אוניברסיטת חיפה ומוסמך במנהל עסקים, הטכניון בחיפה. מנכ"ל וסמנכ"ל בחברת פרטנר תקשורת בע"מ, שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסת ת"א, 2005-2010. במסגרת כהונתו כמנכ"ל החברה היה מעורב מאוד בתהליך הפקת הדוחות הכספיים.
רמי אברהם גוזמן	דירקטור חיצוני חבר ועדת אשראי, ועדת תשקיפים, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים ומינהל ציבורי ובוגר כלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים- Stanford University and Stanford Research Institute. לימודי דוקטורט - האוניברסיטה העברית ירושלים. יו"ר הועד המנהל מ-1993 נשיא העמותה מ-2002 בבית צבי - בית הספר לאמנויות הבמה, דירקטור במסלול האקדמי המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים בת"א חברה לתועלת הציבור בע"מ, באמפא קפיטל בע"מ, בטאואר סמיקונדקטור בע"מ, בגמול חברה להשקעות, בעלים מנכ"ל ודירקטור ברמי גוזמן ייזום וייעוץ, חבר ועדת השקעות בקרן תשתיות ישראל I-א' שותפות מוגבלת, בקרן תשתיות ישראל I-ב' שותפות מוגבלת ובקרן תשתיות ישראל I-ג' שותפות מוגבלת. חבר ועדת חשיפות בב.ס.ס.ח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ, חבר הועד המנהל בלשכת המסחר ישראל אמריקה ויו"ר הועד המנהל בקרן המלגות ע"ש זאב גורודצקי. עד 2012 דירקטור באפקון אלקטרו מכניקה בע"מ (אפקון טכנולוגיות בע"מ), באפריקה ישראל להשקעות בע"מ וחבר בועדת הערר לחוקי עידוד השקעות. עד 2011 דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ, באדאמיינד בע"מ וחבר הועדה המייעצת במיקרומדיק טכנולוגיות בע"מ.	כן, בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מינהל עסקים ומינהל ציבורי, האוניברסיטה העברית בירושלים, חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים, Stanford University and Stanford Research Institute. תפקידים כלכליים וטכנולוגיים שונים במשרד האוצר 1962-1969, 1971-1977. סגן נשיא לכספים וכלכלה בתעשיות אלקטרוכימיות ופרוטורום 1977-1982, סגן נשיא לכספים באלסינט. 1982-1983, מנכ"ל דיקלה אחזקות 1983-1985, מנהל כספים במוטורולה תקשורת ובמוטורולה ישראל 1985-2004, סגן נשיא מוטורולה אינק. 2001-2005. דירקטור בבנק לאומי 2005-2011.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
פרופ' אריה גנס	דירקטור חיצוני חבר ועדת אשראי, ועדת בקורת, ועדת תשקיפים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - רו"ח, בוגר חשבונאות - האוניברסיטה העברית שלוחה תל אביב. פרופסור לחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. חבר ועדה מקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. עד 2013 דירקטור, חבר ועדת הכספים וועדת הבקורת בצנורות המזרח התיכון. עד 2010 בעלים דירקטור ומנכ"ל בחברת א. גנס שירותי ניהול ויעוץ בע"מ.	כן, רואה חשבון, בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית (שלוחת תל-אביב), פרופ' לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב. תפקידים חשבונאיים שונים בכור תעשיות בע"מ 1978-1998, כולל סמנכ"ל חשבונאות ובקרה וראש אגף חשבונאות. קסלמן וקסלמן רואי חשבון 1961-1977. חבר בועדות שונות בלשכת רואי חשבון בישראל, המוסד הישראלי לתקינה חשבונאות, בוחן בכיר במועצת רואי חשבון. דירקטור בחברות שונות.
משה דברת	חבר בועדה לניהול סיכונים, בועדת משאבים, בועדת תשקיפים, בועדת נוהל ובועדת השקעות. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית -מוסמך מנהל עסקים ובוגר כלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעלים מנכ"ל ודירקטור בדברת (מ.ח.) השקעות ויזמות עסקית בע"מ ובבית מניב מימון בע"מ. בעל מניות ודירקטור בבית מניב ישראל בע"מ ובטראקואט בע"מ. חבר הועד המנהל בתזמורת סימפונט רעננה, חבר האסיפה הכללית ונמנה עם המייסדים במרכז מקרו לכלכלה מדינית ובתיירות אקולוגית ובת קיימא ישראל, חבר המועצה הציבורית בלהקת המחול בת שבע, חבר ועדת הכספים במועצה לישראל יפה, חבר האסיפה הכללית במכללת רמת גן ובמכללה האקדמית לישראל ברמת גן בע"מ (חל"צ), חבר הנהלה באחזקות כפר בלום - אגודה שיתופית, יו"ר מועצת המנהלים בתיירות קיבוץ כפר בלום (מלון פסטורל), חבר בלשכת המסחר ישראל-צ'כיה ודירקטור במוסד לסקירת עמיתים ליד לשכת רואי-חשבון בישראל בע"מ ובקייקי כפר בלום ובית הלל. עד 2012 דירקטור במרכז היהודי ערבי לפיתוח כלכלי.	כן, בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים. תפקידים כלכליים בבנק ישראל ובמשרד האוצר 1968-1975, סמנכ"ל חברה תעשייתית 1975-1980, מנהל מדור להשקעות ופיקדונות במט"ח בבנק הפועלים 1980-1985, תפקידים כלכליים במשרד הכלכלה והתכנון, כולל מנכ"ל המשרד 1985-1989, ראש האגף הכלכלי קופת חולים כללית 1989-1992, מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשיה, המסחר והתעסוקה 1992-1996, יו"ר, חבר דירקטוריון וועדות השקעה ומנכ"ל של מספר חברות.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
שי שכנאי חרמש	חבר הועדה לניהול סיכונים, ועדת נוהל, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית - בוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים ומוסמך מנהל עסקים התמחות יחסי עבודה ומימון - האוניברסיטה העברית ירושלים. יו"ר ההנהלה הישראלית, סגן נשיא עולמי וחבר וועדת ההיגוי העולמית בקונגרס היהודי העולמי ודירקטור בכפרית תעשיות (ח"צ). עד 2013 דירקטור במכללה האקדמית ספיר וחבר כנסת.	כן, גזבר קיבוץ כפר עזה, ראש מוא"ז שער הנגב (כולל טיפול מול הבנקים עפ"י הסדר הקיבוצים), יו"ר ועדת כספים המפעלים האזוריים "שער הנגב", סמנכ"ל כספים חברת "כפרית תעשיות" (ח"צ) (CFO), גזבר הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית, חבר ועדת הכספים של הכנסת (2006-2013), חבר הועדה לדוחות הכספיים (בעבר) - "פרוטרום", "כפרית". יו"ר הועד המנהל מכללת ספיר וראשות ועדת השקעות. רקע אקדמי בתחום : בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים עם התמחות יחסי עבודה ומימון האוניברסיטה העברית ירושלים.
מרים (מירי) כץ	יו"ר ועדת תשקיפים וחברת ועדת בקורת, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית -בוגרת משפטים - האוניברסיטה העברית בירושלים. דח"צ באיתמר מדיקל בע"מ, מנכ"ל קרן אמא ע.ר.(קרן פילנתרופית), חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובטכניון מכון טכנולוגי לישראל. עד 2010 דירקטור בקרן אדמונד ונדין דה רוטשילד ישראל (קרן פילנתרופית). עד 2009 דירקטור בחברה לפיתוח קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד בע"מ וקרן קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד.	כן, בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר רשות ניירות ערך 1997-2002. חברת מועצת רואי חשבון 1997-2002. דח"צ בבנק ירושלים, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת 2003-2006. שותפה מנהלת במשרד אופיר כץ ושות', עורכי דין 1989-1997, יועצת באותו משרד משנת 2003. דח"צ ודירקטור בחברות שונות.
יואב נרדי	חבר ועדת אשראי, ועדת בקורת, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת לקוחות חו"ל והועדה לבחינת התביעה (אד הוק) אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים, מימון ובוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר ועדת השקעות בספרייה הלאומית בע"מ ויו"ר ועדת השקעות ביד שרה (ע"ר). דירקטור ובעלים בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע"מ. עד 2010 - בנק ירושלים : יועץ למנכ"ל, משנה למנכ"ל וחבר הנהלה, ראש אגף סיכונים ונוסטרו ומנהל הסיכונים הפיננסיים, דירקטור בירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ, עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ וחברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ, ויו"ר דירקטוריון בירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ ובירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ.	כן, בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל ניסיון בנקאי עשיר ומגוון בתחומי האשראי, שוק ההון וניהול נכסים והתחייבויות כיהן במגוון תפקידים רחב בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ושימש ככלכלן ראשי בבנק הבינלאומי. כיהן כחבר הנהלה וכמשנה למנכ"ל בבנק ירושלים והיה מעורב באופן שוטף במעקב אחר הכנת הדוחות הכספיים של בנק ירושלים, לרבות דוח הדירקטוריון.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
חיים סאמט	דח"צ יו"ר ועדת תגמול, וחבר ועדת בקורת, ועדת משאבים, ועדת תשקיפים, ועדת השקעות והועדה לבחינת תביעה (אד הוק). דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - משפטים - אקדמית LLB (בוגר) - האוניברסיטה העברית בירושלים, השלוחה בת"א. עו"ד, שותף בכיר בשותפות עו"ד : שניצר, גוטליב, סאמט ושות'. דירקטור וסגן יו"ר מ"מ במוזיאון ת"א לאמנות בע"מ, דירקטור בחוות פטריות תקוע בע"מ, ב ח.י.ד נכסים בע"מ, בקרן יער השקעות בע"מ, ב ח.י.ד.ע. אחזקות בע"מ, ב-ח. סאמט, עורכי דין, חבר בחבר הנאמנים ויו"ר ועדת הביקורת מ-2011 באוניברסיטת תל אביב. עד 2009 שותף בשותפות חיים סאמט, שטיינמץ, הרינג ושות' עורכי דין. עד דצמבר 2013 דירקטור ב ח.י.ד. נאמנים (1991) בע"מ, ב ח.י.ד שרותים (1991) בע"מ.	כן, בוגר משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. דירקטור בבנק לאומי, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בועדת אשראי וביקורת של הבנק 1995-2000. דירקטור בבנק הפועלים, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת עסקים ותקציב, ועדת בקרת הוצאות ויעול וועדת תגמול 2000-2008.
נורית סגל	חברת הועדה לניהול סיכונים, ועדת תשקיפים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, וועדת השקעות. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי	השכלה אקדמית - בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית ירושלים. מוסמך M.s.c. חקר ביצועים - Case Western Reserve university Cleveland Ohio U.S.A. דירקטור באספן גרופ בע"מ וחברת הנהלה ויו"ר ועדת הכספים בהליקון - אגודה לקידום השירה בישראל. עד 2012 דירקטור באולימפיה - החזקות נדל"ן בע"מ, עד 2011 דירקטור בקינג בע"מ, עד 2010 דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ ועד 2009 דירקטור באספן נדל"ן בע"מ.	כן, בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים וניסיון רב כדירקטורית במגוון רחב של חברות ציבוריות כולל בועדות מאזן ויו"ר ועדת מאזן. מעקב אחר התפתחויות בדיווח כספי באמצעות ימי עיון של פירמות רואי חשבון ועדכונים בדואר אלקטרוני.
צפורה סמט	דח"צ יו"ר ועדת בקורת וחברת ועדת אשראי, הועדה לניהול סיכונים, ועדת תגמול, ועדת משאבים והועדה לבחינת ניגודי עניינים. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - בוגר כלכלה ומתמטיקה, מוסמך כלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעלים, יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברת מירב יניב ייעוץ פיננסי בע"מ משנת 2003. דירקטור חיצוני בקבוצת שחר חדש בע"מ ובאפריקה ישראל להשקעות בע"מ. דירקטור ובעלת מניות בביופלסמר בע"מ. עד 2012 יו"ר דירקטוריון חברת קפיטל החברה הישראלית לאיתור כספים בע"מ. עד 2011 דירקטור חיצוני באופיר אופטרוניקה בע"מ. עד 2010 דירקטור חיצוני במנורה מבטחים גמל בע"מ, במנורה מבטחים פנסיה בע"מ ויו"ר ועדת השקעות באבנר - אגוד לבטוח נפגעי רכב בע"מ. עד 2009 דירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.	כן, בוגרת כלכלה ומתמטיקה ומוסמכת כלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. כלכלנית בכירה ביחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ראש צוות תמחור מעקב ובקרה, 1995-1983. סגנית בכירה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, 1998-1995. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, 2002-1998. דח"צ בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת, 2003-2009.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
עמוס ספיר	דירקטור חיצוני חבר ועדת אשראי, הועדה לניהול סיכונים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת אסטרטגיה והועדה לבחינת תביעה (אד הוק). דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - בוגר כלכלה ויחסים בינלאומיים - האוניברסיטה העברית ירושלים. מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון -אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק, ארה״ב. לימודי דוקטורט, התמחות במימון ובבנקאות - אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק ארה״ב (ללא תואר). דירקטור חיצוני בהוט מערכות תקשורת בע״מ ובקבוצת א. דורי בע״מ. דירקטור בחברת לוג מוצרים פלסטיים (1993) בע״מ, בקרן מפעל הפיס של פנחס ספיר. דירקטור ובעלים בסיקסאייס ניהול (1997) בע״מ ובסיקסאייס אחזקות בע״מ. חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת תל אביב, חבר בועד המנהל במכללה האקדמית של תל -אביב -יפו ובקרן ע״ש ספיר שושנה ופנחס. חבר המועצה במרכז לטכנולוגיה חינוכית, יו״ר הועד המנהל בזינוק בעליה מנהיגות ומצויינות בתעסוקה לאקדמיים יוצאי אתיופיה, חבר במועצה הציבורית במידות - שיקוף ודירוג מלכ״רים בע״מ (חל״צ), יו״ר חבר הנאמנים במרכז לפיתוח ע״ש פנחס ספיר וחבר בועד העמותה בפורום למדיניות כלכלית ע״ש פנחס ספיר מיסודו של סם רוטברג. עד 2013 יו״ר הדירקטוריון נ. פלדמן ובנו בע״מ, עד 2012 יו״ר הדירקטוריון ישאל אמלט השקעות (1993) בע״מ וחבר בחבר הנאמנים בבצלאל אקדמיה לעיצוב ואמנות ירושלים. עד 2011 דירקטור בקבוצת אולפני הבירה ירושלים בע״מ ועד 2009 יו״ר הדירקטוריון סטנדרד & פורס מעלות בע״מ. עד 2014 דירקטור בתשתיות ישראל ניהול 1 בע״מ ובתשתיות ישראל ניהול 2 בע״מ.	כן, בוגר מדעי החברה (כלכלה ויחסים בינלאומיים), האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) ולימודי דוקטוראט (התמחות במימון ובנקאות), אוניברסיטת קולומביה בניו-יורק. כלכלן ומנהל חברת ההשקעות, בנק לפתוח התעשיה בישראל בע״מ, 1967-1968. כלכלן, כלל (ישראל) בע״מ, 1968-1969. מנהל כללי - חבר בקבוצת המייסדים ובעל מניות בחברת טכנולוגיות, תדאה פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע״מ, 1969-1973. משנה למנכ״ל -אחראי על צוות ההקמה של חברה להשקעות חדשה בבעלות משקיעים אירופיים, החברה הבינלאומית לפיתוח בישראל בע״מ, 1974-1975. סגן יו״ר דירקטוריון פעיל ונציג בעלי המניות, תוצרת מזון ישראלית בע״מ, 1975-1978. מנכ״ל - אחראי להקמת מפעל טלויזיות, טלנית בע״מ, 1978-1979. מנהל כספים, סמנכ״ל לכספים ומינהל, משנה למנכ״ל ומנכ״ל כלל השקעות בנדל״ן בע״מ, משנה למנכ״ל, ראש המטה, יו״ר הדירקטוריון של א.ב.ן. אתרי בריאות ונופש בע״מ (חטיבת התיירות של קבוצת כלל). החל מ-1/96, מנכ״ל כלל שוקי הון ואחראי לפעילות הקבוצה בשוק ההון, חבר בדירקטוריונים רבים של חברות בקבוצת כלל ישראל בע״מ, כלל (ישראל) בע״מ, 1980-5.1997.4 יו״ר דירקטוריון, מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע״מ, 1.1999-1.2008. יו״ר דירקטוריון, סטנדרד אנד פורס מעלות בע״מ, 1.2008-10.2009. יו״ר הדירקטוריון, נ. פלדמן ובנו בע״מ, 1.2003 - עד 31.3.2013. דירקטור (יו״ר דירקטוריון החל מינואר 2011), ישאל אמלט השקעות (1993) בע״מ, 12.2001-29.8.2012. דח״צ, הוט מערכות תקשורת בע״מ, 6.2007 - עד היום. דירקטור, לוג מוצרים פלסטיים בע״מ, 11.2007 - עד היום. דח״צ, קבוצת א. דורי בע״מ, 12.2010- עד היום.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
פרופ' אפרים צדקה	דירקטור חיצוני חבר הועדה לניהול סיכונים, ועדת תגמול, ועדת משאבים, ועדת השקעות וועדת לקוחות חו"ל. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - דוקטור לכלכלה - Massachusetts Institute of Technology בוגר כלכלה וסטטיסטיקה - אוניברסיטת תל אביב. פרופסור מן המניין לכלכלה ומופקד הקתדרא לשוקי הון בינלאומיים ע"ש הנרי קאופמן - אוניברסיטת תל אביב, יו"ר הועד המנהל במרכז מורשת יהדות בבל. יו"ר הועדה המייעצת בפועלים קרן נדל"ן, דח"צ בפז חברת נפט בע"מ. יו"ר הועד המנהל במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר שליד אוניברסיטת תל אביב חבר הועד המנהל בפורום ספיר, חבר העמותה ויו"ר ועדת בקורת במכון הישראלי לדמוקרטיה, עורך ברבעון לכלכלה, עורך משנה בכתבי עת מקצועיים בינ"ל, חבר הועדה המקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ודירקטור בחברת עתידים ובחברת רבד בע"מ. בעלים ודירקטור בחברת א.צ. ארץ רץ בע"מ. עד 2012 יו"ר ועדת השכר בור"ה (ועד ראשי המוסדות להשכלה גבוהה) ודירקטור בחברת ב. גאון אחזקות בע"מ. עד 2011 חבר הנהלה באגודה לעידוד המחקר הספרות והאמנות - אח"י מיסודם של יוצאי עיראק בישראל וחבר הועדה לבחינת העלאת גיל הפרישה לנשים. עד 2010 חבר הועדה הציבורית לבדיקה מחודשת של הנוסחה הנוהגת בהקצאת מענקי איזון ועד 2009 פרופ' אורח במסלול האקדמי של המכללה למנהל.	כן, בוגר כלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל-אביב, דוקטור בכלכלה, Massachusetts Institute of Technology, פרופסור לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב. חבר בועדות מקצועיות וציבוריות שונות, הועדה לבחינת קוד ממשל תאגידי (ועדת גושן), ועדת רבינוביץ לרפורמה במס הכנסה, ועדת פוגל לרפורמה בפנסיה וועדת שטיינברג לרפורמה במיסוי הישיר בתנאי אינפלציה. חבר הועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית. יו"ר דירקטוריון שיכון ובינוי אחזקות בע"מ 1989-2005. יו"ר דירקטוריון קרן הפנסיה ק.ג.מ. 1996-2000. בעבר חבר ויו"ר בדירקטוריונים שונים.

שם הדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי	השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
פרופ' ידידיה שטרן	דירקטור חיצוני יו"ר הועדה לבחינת תביעה (אד הוק), חבר ועדת בקורת, ועדת תשקיפים, ועדת נוהל וועדת השקעות. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת בר-אילן ; תואר שלישי במשפטים - אוניברסיטת הארוורד. פרופ' למשפטים באוניברסיטת בר-אילן. סגן נשיא למחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה וחבר ומייסד "פורום תקנה" למניעת הטרדות מיניות בציבור הדתי. עד 2009 - דירקטור בחברה להשבת נכסים לנספים בשואה וחבר ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת טיפול המדינה במפונים מגוש קטיף וצפון השומרון. עד 2011 - מרצה מן החוץ בקריה האקדמית אונו, פרופסור אורח באוניברסיטת מונש ויו"ר ועדת המקצוע ללימודי אזרחות במדינת ישראל במשרד החינוך. עד 2012 - חבר הועדה הציבורית לקידום השוויון בנטל (קש"ב).	לא
פרופ' גבריאלה שלו	דח"צ יו"ר ועדת לקוחות חו"ל וחברת ועדת בקורת, ועדת תגמול, ועדת משאבים, ועדת נוהל, וועדת אסטרטגיה. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	השכלה אקדמית - דוקטור, מוסמך ובוגר משפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים השתלמות פוסט דוקטוריאלית במשפטים - אוניברסיטת הרוורד בארה"ב. נשיאת המועצה האקדמית העליונה, מרצה, הקריה האקדמית קריית אונו.בעלת מניות בדין הוצאה לאור, ניהול ושירותים בע"מ. שגרירת ישראל באו"ם במשרד החוץ עד 2010.	כן, בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמכת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, דוקטור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. כיהנה במשך תקופות ארוכות במועצות מנהלים ובדירקטוריונים של חברות ציבוריות ובנקים. בחלק מהחברות שימשה כדירקטור חיצוני. כיהנה כדירקטור וראש ועדת ביקורת בבנק הפועלים.

הדירקטוריון

במהלך שנת 2013 ועד מועד פרסום הדוח, התרחשו השינויים הבאים בהרכב הדירקטוריון:

ביום 21 במרס 2013 סיים את כהונתו מר דורון כהן כדירקטור בבנק. כמו כן, ביום 31 באוגוסט 2013 סיים את כהונתו מר יהודה דרורי כדירקטור בבנק. הדירקטוריון הביע תודותיו למר דורון כהן ולמר יהודה דרורי אשר תרמו רבות לקדום עסקי הבנק והשבחתו. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 21 במרס 2013 [אסמכתא: 2013-01-013426] ומיום 29 באוגוסט 2013 [אסמכתא: 2013-01-130731].

ביום 23 באוקטובר 2013 התקיימה האסיפה הכללית השנתית של הבנק ("אסיפה הכללית השנתית"), אשר על סדר יומה היו, בין היתר, שלושה נושאים בקשר עם הדירקטורים המכהנים בבנק: (1) בחירת חמישה דירקטורים לכהונה בדירקטוריון הבנק (2) בחירת דירקטור חיצוני אחד לפי חוק החברות, וזאת החל מיום 1 בפברואר 2014; ו-(3) אשרור כהונתו של דירקטור חיצוני לפי חוק החברות - מר חיים סאמט.

בהתאם לתקנון הבנק, פרשו לפי התור באסיפה הכללית השנתית שלושה דירקטורים: מר דוד ברודט, מר משה דברת ומר יואב נרדי.

באסיפה הכללית השנתית נבחרו מחדש הדירקטורים המכהנים, מר דוד ברודט ומר יואב נרדי וכן נבחרו גב' אתי לנגרמן, גב' נורית סגל ומר שי חרמש לכהן כדירקטורים בבנק.
כמו כן, נבחרה מחדש פרופ' גבריאלה שלו לכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של שלוש שנים נוספות, החל מיום 1 בפברואר 2014.

ביום 27 באוקטובר 2013 התקבלה הודעה מהמפקח על הבנקים על כך שלא ניתן למנות את גב' לנגרמן כדירקטורית בבנק, וזאת לאור זיקה של קרוב שלה לבנק (אחותה של גב' לנגרמן הינה עובדת הבנק). בהתאם לכך, ביום 28 באוקטובר 2013, הודיע הבנק כי בהתאם לאמור בסעיף 2.1.5 לדיווח המיידי של הבנק בדבר כינוס אסיפה כללית מיום 16 בספטמבר 2013 (אסמכתא: 2013-01-147072), יראו את מר משה דברת כמי שנבחר כדירקטור, במקום הגב' אתי לנגרמן.

בנוסף הוחלט באסיפה הכללית השנתית לאשרר את מינויו של מר חיים סאמט כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות התשנ"ט-1999.

ביום 24 באוקטובר 2013, דירקטוריון הבנק אישר את כהונתו של מר דוד ברודט, כיו"ר הדירקטוריון עד למועד השלמת הליך בחירת יו"ר הדירקטוריון. ביום 9 בינואר 2014, ולאחר קבלת אישור בנק ישראל ביום 5 בינואר 2014, דירקטוריון הבנק אישר את כהונתו של מר דוד ברודט, כיו"ר הדירקטוריון, עד למועד האסיפה הכללית הבאה שבה יועמד יו"ר הדירקטוריון לבחירה כדירקטור.

הפיקוח על הבנקים אישר את העדר התנגדותו לכהונת הדירקטורים שנבחרו באסיפה הכללית האמורה.

לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק בעניין תוצאות האסיפה הכללית השנתית מיום 23 באוקטובר 2013 (אסמכתא: 2013-01-173919), ודיווחים מיידיים מיום 24 באוקטובר 2013 (אסמכתא: 2013-01-174873), מיום 28 באוקטובר 2013 (אסמכתאות: 2013-01-176181, 2013-01-176196) ומיום 12 בינואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-011455).

בשנת 2013 התקיימו 45 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-131 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 30 במרס 2014, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - המבוקרים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2013 ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

30 במרס 2014

להלן לוחות הכוללים מידע כספי מפורט לפי נושאים, מגזרים ותקופות:

תוספת	נושא	עמוד
א'	מאזן מאוחד לסוף השנים 2013-2009	263
ב'	דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2013-2009	264
ג'	שיעורי הכנסה והוצאה	265
ד'	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	270
ה'	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	275
ו'	חשיפה למדינות זרות	279
ז'	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	284
ח'	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	285
-	הצהרה	286
-	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	289
-	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	290
-	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים	291

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד לסוף השנים 2009-2013

תוספת א'

	2013	2012	2011	2010	2009
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**44,351**	54,621	53,044	30,052	42,933
ניירות ערך	**63,735**	56,408	47,936	55,791	57,505
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,360**	1,435	1,225	1,190	744
אשראי לציבור	**244,757**	245,378	245,287	234,255	215,067
הפרשה להפסדי אשראי	**(3,883)**	(4,114)	(3,967)	(10,274)	(10,398)
אשראי לציבור, נטו	**240,874**	241,264	241,320	223,981	204,669
אשראי לממשלות	**558**	442	448	379	407
השקעות בחברות כלולות	**1,689**	2,129	2,270	1,924	2,178
בניינים וציוד	**3,638**	3,705	3,653	3,638	3,553
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**99**	189	181	45	125
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**13,054**	11,438	11,573	8,717	6,440
נכסים אחרים	**5,002**	4,529	4,204	2,605	3,356
סך כל הנכסים	**374,360**	376,160	365,854	328,322	321,910
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	**286,003**	289,538	279,404	249,584	250,418
פיקדונות מבנקים	**4,310**	4,073	5,056	2,691	3,785
פיקדונות מממשלות	**397**	451	519	660	712
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**624**	1,007	442	1,006	273
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**25,441**	27,525	29,999	26,939	25,261
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,487**	12,762	12,069	9,985	7,559
התחייבויות אחרות	**17,333**	15,576	14,737	13,846	12,088
סך כל ההתחייבויות	**347,595**	350,932	342,226	304,711	300,096
זכויות שאינן מקנות שליטה	**340**	307	254	318	282
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**26,425**	24,921	23,374	23,293	21,532
סך כל הון	**26,765**	25,228	23,628	23,611	21,814
סך כל ההתחייבויות וההון	**374,360**	376,160	365,854	328,322	321,910

תוספת ב'

	2013	2012	2011 (1)	2010 (1)	2009 (1)
	(במיליוני ש"ח)				
הכנסות ריבית	**12,134**	13,507	14,283	12,489	11,788
הוצאות ריבית	**4,777**	6,099	7,176	5,517	5,277
הכנסות ריבית, נטו	**7,357**	7,408	7,107	6,972	6,511
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**268**	1,236	734	584	1,521
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**7,089**	6,172	6,373	6,388	4,990
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,127**	444	11	475	867
עמלות	**4,188**	4,199	4,116	4,129	3,890
הכנסות אחרות	**202**	131	48	163	350
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**5,517**	4,774	4,175	4,767	5,107
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	**5,174**	5,290	5,061	4,686	3,896
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,833**	1,819	1,704	1,591	1,514
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	**88**	23	2	80	21
הוצאות אחרות	**1,838**	1,968	1,574	1,604	1,350
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**8,933**	9,100	8,341	7,961	6,781
רווח לפני מסים	**3,673**	1,846	2,207	3,194	3,316
הפרשה למסים על הרווח	**1,391**	811	418	1,241	1,272
רווח לאחר מסים	**2,282**	1,035	1,789	1,953	2,044
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מס	**(293)**	(67)	148	420	81
רווח נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**1,989**	968	1,937	2,373	2,125
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(42)**	(37)	(46)	(39)	(36)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1,947**	931	1,891	2,334	2,089
רווח בסיסי ומדולל למניה:					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בשקלים חדשים)	**1.32**	0.63	1.28	1.58	1.42

(1) סווג מחדש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות[1] וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

תוספת ג'

חלק א'- יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

	2013			2012			2011		
	יתרה ממוצעת[2]	**הכנסות ריבית**	**שיעור הכנסה**	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)
נכסים נושאי ריבית									
אשראי לציבור[3]									
בישראל	**209,795**	**9,700**	**4.62**	209,824	10,460	4.99	200,352	11,166	5.57
מחוץ לישראל	**25,799**	**978**	**3.79**	27,507	1,118	4.06	24,606	971	3.95
סך הכל	**235,594**	**10,678**	**4.53**	237,331	11,578	4.88	224,958	12,137	5.40
אשראי לממשלה									
בישראל	**453**	**23**	**5.08**	412	21	5.10	364	21	5.77
מחוץ לישראל	**24**	**-**	**-**	8	-	-	12	-	-
סך הכל	**477**	**23**	**4.82**	420	21	5.00	376	21	5.59
פיקדונות בבנקים									
בישראל	**7,480**	**62**	**0.83**	6,659	76	1.14	7,501	96	1.28
מחוץ לישראל	**2,403**	**13**	**0.54**	3,019	19	0.63	1,610	112	6.96
סך הכל	**9,883**	**75**	**0.76**	9,678	95	0.98	9,111	208	2.28
פיקדונות בבנקים מרכזיים									
בישראל	**21,638**	**309**	**1.43**	21,767	513	2.36	22,303	660	2.96
מחוץ לישראל	**4,343**	**7**	**0.16**	4,387	2	0.05	2,099	3	0.14
סך הכל	**25,981**	**316**	**1.22**	26,154	515	1.97	24,402	663	2.72
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר									
בישראל	**1,362**	**20**	**1.47**	1,819	45	2.47	1,611	47	2.92
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך הכל	**1,362**	**20**	**1.47**	1,819	45	2.47	1,611	47	2.92
אג"ח זמינות למכירה[4,5]									
בישראל	**41,258**	**771**	**1.87**	35,736	884	2.47	28,934	881	3.04
מחוץ לישראל	**3,940**	**43**	**1.09**	4,199	82	1.95	4,620	86	1.86
סך הכל	**45,198**	**814**	**1.80**	39,935	966	2.42	33,554	967	2.88
אג"ח למסחר[4,5]									
בישראל	**9,745**	**206**	**2.11**	10,276	266	2.59	8,526	236	2.77
מחוץ לישראל	**314**	**2**	**0.64**	315	21	6.67	91	4	4.40
סך הכל	**10,059**	**208**	**2.07**	10,591	287	2.71	8,617	240	2.79
סך כל הנכסים נושאי ריבית	**328,554**	**12,134**	**3.69**	325,928	13,507	4.14	302,629	14,283	4.72
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**7,037**			6,388			6,472		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית[6]	**30,818**			30,599			26,575		
סך כל הנכסים	**366,409**	**12,134**		362,915	13,507		335,676	14,283	
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ	**36,823**	**1,043**	**2.83**	39,435	1,242	3.15	33,038	1,176	3.56

הערות ראה בעמוד 269 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות[1] וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)
תוספת ג' (המשך)
חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

	2013			2012			2011		
	יתרה ממוצעת[2]	**הוצאות ריבית**	**שיעור הוצאה**	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)
התחייבויות נושאות ריבית									
פיקדונות הציבור									
בישראל	**245,876**	**(2,963)**	**(1.21)**	244,151	(4,190)	(1.72)	226,089	(4,836)	(2.14)
לפי דרישה	**63,679**	**(127)**	**(0.20)**	49,734	(177)	(0.36)	46,608	(211)	(0.45)
לזמן קצוב	**182,197**	**(2,836)**	**(1.56)**	194,417	(4,013)	(2.06)	179,481	(4,625)	(2.58)
מחוץ לישראל	**18,348**	**(186)**	**(1.01)**	18,525	(251)	(1.35)	16,512	(349)	(2.11)
לפי דרישה	**3,395**	**(11)**	**(0.32)**	2,748	(19)	(0.69)	3,709	(8)	(0.22)
לזמן קצוב	**14,953**	**(175)**	**(1.17)**	15,777	(232)	(1.47)	12,803	(341)	(2.66)
סך הכל	**264,224**	**(3,149)**	**(1.19)**	262,676	(4,441)	(1.69)	242,601	(5,185)	(2.14)
פיקדונות הממשלה									
בישראל	**224**	**(8)**	**(3.57)**	316	(14)	(4.43)	431	(22)	(5.10)
מחוץ לישראל	**233**	**-**	**-**	141	-	-	141	-	-
סך הכל	**457**	**(8)**	**(1.75)**	457	(14)	(3.06)	572	(22)	(3.85)
פיקדונות מבנקים מרכזיים									
בישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	226	-	-
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך הכל	**-**	**-**	-	-	-	-	226	-	-
פיקדונות מבנקים									
בישראל	**3,408**	**(35)**	**(1.03)**	2,460	(50)	(2.03)	2,910	(94)	(3.23)
מחוץ לישראל	**195**	**(2)**	**(1.03)**	848	(8)	(0.94)	1,220	(32)	(2.62)
סך הכל	**3,603**	**(37)**	**(1.03)**	3,308	(58)	(1.75)	4,130	(126)	(3.05)
ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר									
בישראל	**728**	**(13)**	**(1.79)**	1,028	(29)	(2.82)	859	(27)	(3.14)
מחוץ לישראל	**28**	**(1)**	**(3.57)**	58	(2)	(3.45)	268	(3)	(1.12)
סך הכל	**756**	**(14)**	**(1.85)**	1,086	(31)	(2.85)	1,127	(30)	(2.66)
אגרות חוב									
בישראל	**26,884**	**(1,568)**	**(5.83)**	27,927	(1,550)	(5.55)	26,670	(1,873)	(7.02)
מחוץ לישראל	**10**	**(1)**	**(10.00)**	434	(5)	(1.15)	897	60	6.69
סך הכל	**26,894**	**(1,569)**	**(5.83)**	28,361	(1,555)	(5.48)	27,567	(1,813)	(6.58)
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית	**295,934**	**(4,777)**	**(1.61)**	295,888	(6,099)	(2.06)	276,223	(7,176)	(2.60)
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	**13,833**			14,190			10,038		
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**7,565**			6,606			6,616		
התחיבויות אחרות שאינן נושאות ריבית[7]	**23,419**			21,772			19,941		
סך כל ההתחיבויות	**340,751**	**(4,777)**		338,456	(6,099)		312,818	(7,176)	
סך כל האמצעים ההוניים	**25,658**			24,459			22,858		
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**366,409**	**(4,777)**		362,915	(6,099)		335,676	(7,176)	
פער הריבית	**7,357**		**2.08**	7,408		2.08	7,107		2.12
תשואה נטו[8] על נכסים נושאי ריבית									
בישראל	**291,731**	**6,504**	**2.23**	286,493	6,432	2.25	269,591	6,255	2.32
מחוץ לישראל	**36,823**	**853**	**2.32**	39,435	976	2.47	33,038	852	2.58
סך הכל	**328,554**	**7,357**	**2.24**	325,928	7,408	2.27	302,629	7,107	2.35
סך ההתחיבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל	**18,814**	**(190)**	**(1.01)**	20,006	(266)	(1.33)	19,038	(324)	(1.70)

הערות ראה בעמוד 269 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות[1] וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

תוספת ג' (המשך)

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

	2013			2012			2011		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)
	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(באחוזים)
מטבע ישראלי צמוד מדד									
סך נכסים נושאי ריבית	**59,248**	**3,203**	**5.41**	62,038	3,181	5.13	60,571	3,669	6.06
סך התחייבויות נושאות ריבית	**49,692**	**(2,581)**	**(5.19)**	49,875	(2,423)	(4.86)	48,101	(2,993)	(6.22)
פער הריבית	**9,556**	**622**	**0.22**	12,163	758	0.27	12,470	676	(0.16)
מטבע ישראלי לא צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	**189,437**	**6,978**	**3.68**	178,298	7,980	4.48	160,414	8,007	4.99
סך התחייבויות נושאות ריבית	**153,262**	**(1,752)**	**(1.14)**	150,262	(2,835)	(1.89)	137,846	(3,050)	(2.21)
פער הריבית	**36,175**	**5,226**	**2.54**	28,036	5,145	2.59	22,568	4,957	2.78
מטבע חוץ									
סך נכסים נושאי ריבית	**43,046**	**910**	**2.11**	46,157	1,104	2.39	48,606	1,431	2.94
סך התחייבויות נושאות ריבית	**74,166**	**(254)**	**(0.34)**	75,745	(575)	(0.76)	71,238	(809)	(1.14)
פער הריבית	**(31,120)**	**656**	**1.77**	(29,588)	529	1.63	(22,632)	622	1.80
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	**291,731**	**11,091**	**3.80**	286,493	12,265	4.28	269,591	13,107	4.86
סך התחייבויות נושאות ריבית	**277,120**	**(4,587)**	**(1.66)**	275,882	(5,833)	(2.11)	257,185	(6,852)	(2.66)
פער הריבית	**14,611**	**6,504**	**2.14**	10,611	6,432	2.17	12,406	6,255	2.20

הערות ראה בעמוד 269 להלן.

תוספת ג' (המשך)

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

	2013 לעומת 2012			2012 לעומת 2011		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי [9]		שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי [9]		שינוי נטו
	כמות	מחיר		כמות	מחיר	
	(במיליוני ש"ח)					
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור						
בישראל	**(1)**	**(759)**	**(760)**	**472**	**(1,178)**	**(706)**
מחוץ לישראל	**(65)**	**(75)**	**(140)**	**118**	**29**	**147**
סך הכל	**(66)**	**(834)**	**(900)**	**590**	**(1,149)**	**(559)**
נכסים נושאי ריבית אחרים						
בישראל	**89**	**(503)**	**(414)**	**175**	**(311)**	**(136)**
מחוץ לישראל	**(5)**	**(54)**	**(59)**	**36**	**(117)**	**(81)**
סך הכל	**84**	**(557)**	**(473)**	**211**	**(428)**	**(217)**
סך כל הכנסות הריבית	**18**	**(1,391)**	**(1,373)**	**801**	**(1,577)**	**(776)**
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור						
בישראל	**21**	**(1,248)**	**(1,227)**	**310**	**(956)**	**(646)**
מחוץ לישראל	**(3)**	**(62)**	**(65)**	**26**	**(124)**	**(98)**
סך הכל	**18**	**(1,310)**	**(1,292)**	**336**	**(1,080)**	**(744)**
התחייבויות נושאות ריבית אחרות						
בישראל	**(25)**	**6**	**(19)**	**33**	**(406)**	**(373)**
מחוץ לישראל	**(9)**	**(2)**	**(11)**	**(11)**	**51**	**40**
סך הכל	**(34)**	**4**	**(30)**	**22**	**(355)**	**(333)**
סך הכל הוצאות הריבית	**(16)**	**(1,306)**	**(1,322)**	**358**	**(1,435)**	**(1,077)**

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות[1] וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

תוספת ג' (המשך)

הערות:

(1) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיסי נתונים יומיים.

(3) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה כלהלן:
במגזר מטבע ישראלי לא צמוד סך של 106 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 107 מיליוני ש"ח).
במגזר מטבע ישראלי צמוד למדד סך של 71 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 73 מיליוני ש"ח).
במגזר מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח) סך של 226 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - (23) מיליוני ש"ח).

(5) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של הרווחים (ההפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה במגזרים השונים, סך של 403 מיליוני ש"ח (31בדצמבר 2012 - 157 מיליוני ש"ח).

(6) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

(7) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, והתחייבויות לא כספיות.

(8) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

(9) חישוב ההקצאה בין שינוי בכמות לשינוי במחיר נעשה כדלהלן: שינוי במחיר- שינוי במחיר מוכפל ביתרה המאזנית לתקופה מקבילה.
שינוי בכמות - שינוי ביתרה מאזנית מוכפל במחיר של תקופה נוכחית.

(10) עמלות בסך של 273 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (31 בדצמבר 2012- 227 מיליוני ש"ח).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

תוספת ד'

	31 בדצמבר 2013					
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
	(במיליוני ש"ח)					
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (1)	**150,164**	**8,388**	**33,352**	**7,843**	**4,882**	**4,410**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**54,755**	**100,802**	**41,616**	**43,134**	**29,922**	**32,290**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**4,171**	**1,249**	**1,231**	**28**	**192**	**1,605**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**209,090**	**110,439**	**76,199**	**51,005**	**34,996**	**38,305**
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחייבויות פיננסיות (1)	**147,285**	**8,598**	**5,650**	**4,885**	**3,212**	**305**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**66,182**	**110,398**	**40,517**	**47,950**	**31,200**	**31,631**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**2,832**	**1,061**	**1,229**	**660**	**8**	**61**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**27**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**216,299**	**120,057**	**47,423**	**53,495**	**34,420**	**31,997**
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	**(7,209)**	**(9,618)**	**28,776**	**(2,490)**	**576**	**6,308**
החשיפה המצטברת במגזר	**(7,209)**	**(16,827)**	**11,949**	**9,459**	**10,035**	**16,343**
מטבע ישראלי צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (1)	**2,432**	**3,078**	**13,160**	**17,101**	**15,894**	**6,941**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**713**	**82**	**1,877**	**1,279**	**1,561**	**1,586**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**3,145**	**3,160**	**15,037**	**18,380**	**17,455**	**8,527**
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחייבויות פיננסיות (1)	**1,642**	**2,508**	**9,542**	**17,039**	**9,564**	**11,976**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**431**	**1,264**	**3,788**	**1,626**	**909**	**1,385**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**100**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**2,073**	**3,772**	**13,430**	**18,665**	**10,473**	**13,361**
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	**1,072**	**(612)**	**1,607**	**(285)**	**6,982**	**(4,834)**
החשיפה המצטברת במגזר	**1,072**	**460**	**2,067**	**1,782**	**8,764**	**3,930**

הערות ראה בעמודים 274.

			31 בדצמבר 2012					
מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	ללא תקופת פירעון	סך הכל	שיעור תשואה פנימי (באחוזים)	משך חיים ממוצע (2) (שנים)	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי (באחוזים)	משך חיים ממוצע (2) (שנים)
1,821	**79**	**300**	**211,239**	**3.51**	**0.59**	204,561	3.95	0.45
636	**-**	**-**	**303,155**	**-**	**1.63**	269,939	-	1.53
18	**-**	**-**	**8,494**	**-**	**-**	10,835	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
2,475	**79**	**300**	**522,888**	**3.51**	**1.19**	485,335	3.95	1.04
31	**-**	**8**	**169,974**	**0.93**	**0.23**	168,101	2.65	0.25
606	**26**	**-**	**328,510**	**-**	**1.56**	288,807	-	1.44
17	**-**	**-**	**5,868**	**-**	**-**	11,390	-	-
-	**-**	**-**	**27**	**-**	**0.50**	34	-	0.50
654	**26**	**8**	**504,379**	**0.93**	**1.10**	468,332	2.65	0.98
1,821	**53**							
18,164	**18,217**							
1,286	**61**	**7**	**59,960**	**2.03**	**2.93**	62,635	2.29	2.84
-	**-**	**-**	**7,098**	**-**	**3.03**	5,874	-	2.53
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
1,286	**61**	**7**	**67,058**	**2.03**	**2.94**	68,509	2.29	2.81
885	**269**	**-**	**53,425**	**1.27**	**3.36**	54,421	1.43	3.57
341	**-**	**-**	**9,744**	**-**	**2.47**	12,531	-	1.97
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
-	**-**	**-**	**100**	**-**	**-**	101	-	-
1,226	**269**	**-**	**63,269**	**1.27**	**3.21**	67,053	1.43	3.26
60	**(208)**							
3,990	**3,782**							

תוספת ד' (המשך):

	31 בדצמבר 2013					
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
	(במיליוני ש"ח)					
מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (1)	**40,771**	**14,838**	**5,675**	**7,455**	**4,455**	**3,922**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**50,564**	**60,675**	**32,591**	**8,392**	**5,465**	**9,741**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**2,427**	**3,060**	**2,783**	**530**	**4,411**	**533**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**93,762**	**78,573**	**41,049**	**16,377**	**14,331**	**14,196**
התחיבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחיבויות פיננסיות (1)	**73,916**	**12,760**	**13,788**	**3,282**	**681**	**451**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**38,349**	**43,352**	**28,982**	**10,605**	**7,059**	**11,719**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**3,213**	**2,685**	**2,786**	**544**	**4,574**	**1,927**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**14**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**115,478**	**58,797**	**45,570**	**14,431**	**12,314**	**14,097**
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	**(21,716)**	**19,776**	**(4,521)**	**1,946**	**2,017**	**99**
החשיפה המצטברת במגזר	**(21,716)**	**(1,940)**	**(6,461)**	**(4,515)**	**(2,498)**	**(2,399)**
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (1) (3)	**193,367**	**26,304**	**52,187**	**32,399**	**25,231**	**15,273**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**106,032**	**161,559**	**76,084**	**52,805**	**36,948**	**43,617**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**6,598**	**4,309**	**4,014**	**558**	**4,603**	**2,138**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**305,997**	**192,172**	**132,285**	**85,762**	**66,782**	**61,028**
התחיבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחיבויות פיננסיות (1) (3)	**222,843**	**23,866**	**28,980**	**25,206**	**13,457**	**12,732**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**104,962**	**155,014**	**73,287**	**60,181**	**39,168**	**44,735**
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)	**6,045**	**3,746**	**4,015**	**1,204**	**4,582**	**1,988**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	**-**	**-**	**141**	**-**	**-**	**-**
סה"כ שווי הוגן	**333,850**	**182,626**	**106,423**	**86,591**	**57,207**	**59,455**
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	**(27,853)**	**9,546**	**25,862**	**(829)**	**9,575**	**1,573**
החשיפה המצטברת במגזר	**(27,853)**	**(18,307)**	**7,555**	**6,726**	**16,301**	**17,874**

			31 בדצמבר 2012					
מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	ללא תקופת פירעון	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע (2)	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע (2)
				(באחוזים)	(שנים)		(באחוזים)	(שנים)
402	**86**	**196**	**77,800**	**2.40**	**0.99**	86,455	1.90	0.80
530	**19**	**150**	**168,127**	**-**	**0.87**	163,552	-	0.81
40	**-**	**-**	**13,784**	**-**	**-**	10,607	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
972	**105**	**346**	**259,711**	**2.40**	**0.86**	260,614	1.90	0.78
25	**-**	**17**	**104,920**	**0.86**	**0.27**	111,529	1.09	0.28
594	**43**	**150**	**140,853**	**-**	**1.17**	139,465	-	1.08
40	**-**	**-**	**15,769**	**-**	**-**	9,974	-	-
-	**-**	**-**	**14**	**-**	**0.50**	9	-	0.50
659	**43**	**167**	**261,556**	**0.86**	**0.74**	260,977	1.09	0.70
313	**62**							
(2,086)	**(2,024)**							
3,509	**226**	**4,936**	**353,432**	**2.62**	**1.08**	356,648	2.68	0.96
1,166	**19**	**1,713**	**479,943**	**-**	**1.39**	439,665	-	1.28
58	**-**	**16**	**22,294**	**-**	**-**	21,442	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
4,733	**245**	**6,665**	**855,669**	**2.62**	**1.23**	817,755	2.68	1.11
941	**269**	**666**	**328,960**	**1.46**	**0.75**	334,690	1.59	0.80
1,541	**69**	**2,076**	**481,033**	**-**	**1.47**	441,067	-	1.34
57	**-**	**-**	**21,637**	**-**	**-**	21,364	-	-
-	**-**	**148**	**289**	**-**	**0.09**	283	-	0.09
2,539	**338**	**2,890**	**831,919**	**1.46**	**1.14**	797,404	1.59	1.08
2,194	**(93)**							
20,068	**19,975**							

תוספת ד' (המשך):

הערות:

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. בטור "ללא תקופת פרעון" מוצגות היתרות המאזניות שאינן מהוונות, כולל יתרות שזמן פרעונן עבר בסך 496 מיליון ש"ח.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) כולל פריטים לא כספיים המוצגים בטור "ללא תקופת פרעון".

(4) המח"מ נמוך מ-0.05 שנים.

הערות כלליות:

(1) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של תזרמים עתידיים כשהם מהוונים לפי שיעור התשואה הפנימי שמנכה אותם לשווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסים ראה באור 18 בדוח הכספי השנתי.

(2) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.

(3) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסים שייגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסים.

(4) השפעת עסקאות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות, לפי העניין.

(5) בחישוב מח"מ הנכסים וההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומד את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך הנכסים על פי התזרים מקורי של תוכניות החיסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.35 שנים, מח"מ סך ההתחייבויות מגיע ל-3.31 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן-שת"פ), מסתכם ב-0.52% השינוי בשווי הוגן בסך הנכסים הינו 553 מיליון ש"ח ובסך ההתחייבויות (1) מיליון ש"ח.

(6) פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

תוספת ה'

בגין פעילות לווים בישראל	31 בדצמבר 2013							
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]					
			* מזה:			הפסדי אשראי [4]		
	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*) חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)							
חקלאות	**2,125**	**113**	**1,823**	**113**	**51**	**-**	**(5)**	**(45)**
תעשיה	**29,219**	**2,256**	**18,592**	**2,218**	**580**	**36**	**8**	**(523)**
בינוי ונדל"ן - בינוי	**41,188**	**1,687**	**14,720**	**1,667**	**574**	**(59)**	**(19)**	**(386)**
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	**25,758**	**1,706**	**23,374**	**1,703**	**1,416**	**(44)**	**(21)**	**(546)**
חשמל ומים	**4,471**	**1**	**3,530**	**1**	**1**	**(11)**	**-**	**(4)**
מסחר	**22,400**	**1,123**	**18,144**	**1,122**	**525**	**(27)**	**102**	**(351)**
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	**2,924**	**316**	**2,622**	**316**	**233**	**(14)**	**(6)**	**(26)**
תחבורה ואכסנה	**5,805**	**532**	**5,005**	**522**	**314**	**(28)**	**5**	**(92)**
תקשורת ושרותי מחשב	**5,045**	**131**	**3,812**	**131**	**119**	**11**	**(6)**	**(76)**
שרותים פיננסיים	**29,901**	**675**	**11,136**	**665**	**346**	**(118)**	**240**	**(224)**
שרותים עסקיים ואחרים	**8,258**	**153**	**6,362**	**153**	**123**	**5**	**16**	**(83)**
שרותים ציבוריים וקהילתיים	**7,451**	**56**	**6,109**	**56**	**14**	**18**	**13**	**(13)**
סך הכל מסחרי	**184,545**	**8,749**	**115,229**	**8,667**	**4,296**	**(231)**	**327**	**(2,369)**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**70,787**	**803**	**68,592**	**803**	**-**	**46**	**22**	**(479)**
אנשים פרטיים - אחר	**61,782**	**418**	**31,458**	**418**	**109**	**177**	**73**	**(456)**
סך הכל ציבור	**317,114**	**9,970**	**215,279**	**9,888**	**4,405**	**(8)**	**422**	**(3,304)**
בנקים בישראל	**7,509**	**-**	**1,688**	**-**	**-**	**1**	**-**	**(1)**
ממשלת ישראל	**39,536**	**-**	**338**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**364,159**	**9,970**	**217,305**	**9,888**	**4,405**	**(7)**	**422**	**(3,305)**

ראה הערות בעמוד הבא.

תוספת ה' (המשך)

בגין פעילות לווים בחו"ל	31 בדצמבר 2013								
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
			* מזה:				הפסדי אשראי [4]		
	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*) חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)							
חקלאות	**62**	**4**	**57**	**48**	**4**	**5**	**(2)**	**-**	**(1)**
תעשיה	**9,526**	**447**	**8,569**	**5,764**	**447**	**331**	**57**	**16**	**(230)**
בינוי ונדל"ן - בינוי	**11,400**	**891**	**10,671**	**7,667**	**891**	**724**	**82**	**10**	**(386)**
חשמל ומים	**411**	**-**	**175**	**37**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
מסחר	**7,851**	**234**	**7,761**	**5,337**	**234**	**200**	**18**	**6**	**(125)**
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	**1,900**	**212**	**1,899**	**1,847**	**212**	**45**	**28**	**18**	**(13)**
תחבורה ואכסנה	**491**	**27**	**358**	**347**	**27**	**26**	**-**	**(1)**	**(15)**
תקשורת ושרותי מחשב	**636**	**-**	**438**	**138**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(2)**
שרותים פיננסיים	**17,211**	**94**	**3,450**	**2,344**	**92**	**74**	**3**	**27**	**(36)**
שרותים עסקיים ואחרים	**2,995**	**198**	**2,781**	**1,947**	**198**	**197**	**70**	**3**	**(109)**
שרותים ציבוריים וקהילתיים	**2,118**	**2**	**2,004**	**1,767**	**2**	**2**	**5**	**(1)**	**(15)**
סך הכל מסחרי	**54,601**	**2,109**	**38,163**	**27,243**	**2,107**	**1,604**	**261**	**78**	**(932)**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**1,198**	**69**	**1,198**	**1,198**	**69**	**49**	**7**	**7**	**(19)**
אנשים פרטיים - אחר	**1,281**	**41**	**1,249**	**1,037**	**41**	**41**	**5**	**7**	**(40)**
סך הכל ציבור	**57,080**	**2,219**	**40,610**	**29,478**	**2,217**	**1,694**	**273**	**92**	**(991)**
בנקים בחו"ל	**32,646**	**-**	**14,408**	**13,016**	**-**	**-**	**2**	**5**	**(1)**
ממשלות בחו"ל	**5,190**	**-**	**318**	**220**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**94,916**	**2,219**	**55,336**	**42,714**	**2,217**	**1,694**	**275**	**97**	**(992)**
סך הכל	**459,075**	**12,189**	**361,135**	**260,019**	**12,105**	**6,099**	**268**	**519**	**(4,297)**

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 260,019, 59,816, 1,360, 12,969, 124,911 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

תוספת ה' (המשך)

	31 בדצמבר 2012							
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]					
			* מזה:			הפסדי אשראי [4]		
בגין פעילות לווים בישראל	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*) חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)							
חקלאות	2,043	102	2,032	1,729	102	40	(11)	(15)	(43)
תעשיה	32,841	2,259	31,024	20,467	2,175	805	201	137	(586)
בינוי ונדל"ן - בינוי	40,387	1,368	40,272	14,261	1,368	905	(120)	79	(404)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	28,233	2,276	28,169	25,541	2,274	1,887	88	173	(498)
חשמל ומים	3,313	8	2,427	2,054	8	8	-	1	(3)
מסחר	22,179	1,325	21,668	17,955	1,320	768	195	43	(479)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	3,033	301	3,007	2,758	301	210	(59)	14	(26)
תחבורה ואכסנה	5,954	894	5,873	5,034	868	373	53	13	(147)
תקשורת ושרותי מחשב	5,778	86	5,549	4,602	86	31	(47)	(15)	(38)
שרותים פיננסיים	28,429	1,190	21,219	13,217	1,155	758	576	263	(520)
שרותים עסקיים ואחרים	8,094	200	7,939	6,274	200	159	13	2	(156)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	7,646	192	7,602	6,336	192	154	40	60	(25)
סך הכל מסחרי	187,930	10,201	176,781	120,228	10,049	6,098	929	755	(2,925)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	64,136	860	64,137	62,101	860	1	(13)	47	(455)
אנשים פרטיים - אחר	57,415	352	57,406	28,941	352	47	91	165	(351)
סך הכל ציבור	309,481	11,413	298,324	211,270	11,261	6,146	1,007	967	(3,731)
בנקים בישראל	45,091	-	39,295	38,478	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	33,694	-	282	282	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	388,266	11,413	337,901	250,030	11,261	6,146	1,007	967	(3,731)

ראה הערות בעמוד הבא.

תוספת ה' (המשך)

	31 בדצמבר 2012							
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]					
			* מזה:			הפסדי אשראי [4]		
בגין פעילות לווים בחו"ל	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*) חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי חשבונאיו אשראי
	(במיליוני ש"ח)							
חקלאות	81	9	64	50	9	9	1	- (3)
תעשיה	11,225	326	10,249	7,025	323	277	98	16 (184)
בינוי ונדל"ן	11,409	1,092	10,754	8,375	1,092	878	135	65 (315)
חשמל ומים	370	-	164	32	-	-	-	- -
מסחר	9,082	231	8,933	6,156	231	177	(1)	3 (136)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,296	73	2,295	2,106	73	56	-	18 (11)
תחבורה ואכסנה	456	49	442	400	49	29	(1)	(2) (14)
תקשורת ושרותי מחשב	644	-	437	260	-	-	(1)	- (2)
שרותים פיננסיים	15,081	47	4,747	3,619	47	21	(8)	51 (27)
שרותים עסקיים ואחרים	3,246	218	3,143	2,349	218	217	2	23 (61)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	1,505	13	1,391	1,040	13	7	2	- (13)
סך הכל מסחרי	55,395	2,058	42,619	31,412	2,055	1,671	227	174 (766)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,303	47	1,303	1,302	47	43	-	- (20)
אנשים פרטיים - אחר	1,685	52	1,646	1,394	52	51	2	1 (44)
סך הכל ציבור	58,383	2,157	45,568	34,108	2,154	1,765	229	175 (830)
בנקים בחו"ל	33,728	5	18,343	14,008	5	5	-	1 (4)
ממשלות בחו"ל	7,065	-	300	160	-	-	-	- -
סך הכל פעילות בחו"ל	99,176	2,162	64,211	48,276	2,159	1,770	229	176 (834)
סך הכל	487,442	13,575	402,112	298,306	13,420	7,916	1,236	1,143 (4,565)

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 298,306, 54,042, 1,435, 11,438, 122,221 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות

תוספת ו'

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם

	31 בדצמבר 2013					
	חשיפה מאזנית (1)					
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		
	ממשלות (3)	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבות מקומית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות
המדינה	(במיליוני ש"ח)					
ארצות הברית	**3,092**	**5,074**	**10,340**	**16,219**	**8,365**	**7,854**
בריטניה	**457**	**3,702**	**3,552**	**7,433**	**2,188**	**5,245**
צרפת	**-**	**1,957**	**839**	**-**	**-**	**-**
שווייץ	**-**	**378**	**757**	**2,238**	**463**	**1,775**
גרמניה	**-**	**2,783**	**2,262**	**-**	**-**	**-**
בלגיה	**427**	**129**	**144**	**-**	**-**	**-**
איטליה	**-**	**264**	**64**	**-**	**-**	**-**
הולנד	**-**	**847**	**1,533**	**-**	**-**	**-**
אחרות	**290**	**2,306**	**3,027**	**2,237**	**770**	**1,467**
סך כל החשיפה למדינות זרות	**4,266**	**17,440**	**22,518**	**28,127**	**11,786**	**16,341**
סך כל החשיפה למדינות LDC	**149**	**680**	**1,143**	**1,605**	**735**	**870**
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS(4)	**-**	**278**	**491**	**-**	**-**	**-**

ראה הערות בהמשך.

תוספת ו' (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך)

	31 בדצמבר 2013					
	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית (1) (2)				
					חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה: יתרת חובות פגומים	סך החשיפה החוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	תקופת פרעון
						עד שנה / מעל שנה
המדינה	(במיליוני ש"ח)					
ארצות הברית	**26,360**	**522**	**390**	**9,243**	**16**	**6,160** / **12,346**
בריטניה	**12,956**	**750**	**581**	**5,543**	**-**	**3,595** / **4,116**
צרפת	**2,796**	**9**	**1**	**1,923**	**-**	**1,001** / **1,795**
שווייץ	**2,910**	**21**	**21**	**773**	**-**	**862** / **273**
גרמניה	**5,045**	**161**	**-**	**1,028**	**-**	**3,305** / **1,740**
בלגיה	**700**	**-**	**-**	**183**	**-**	**302** / **398**
איטליה	**328**	**-**	**-**	**35**	**-**	**145** / **183**
הולנד	**2,380**	**55**	**47**	**139**	**-**	**1,182** / **1,198**
אחרות	**7,090**	**523**	**489**	**1,459**	**-**	**4,339** / **1,284**
סך כל החשיפה למדינות זרות	**60,565**	**2,041**	**1,529**	**20,326**	**16**	**20,891** / **23,333**
סך כל החשיפה למדינות LDC	**2,842**	**508**	**480**	**1,072**	**-**	**1,708** / **264**
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS(4)	**769**	**-**	**-**	**70**	**-**	**462** / **307**

ראה הערות בהמשך.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)

תוספת ו' (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך)

	31 בדצמבר 2012					
	חשיפה מאזנית (1)					
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		
	ממשלות (3)	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבות מקומית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות
המדינה	(במיליוני ש"ח)					
ארצות הברית	5,472	4,161	8,519	17,965	10,201	7,764
בריטניה	121	3,849 (5)	3,147 (5)	6,907	2,268	4,639
צרפת	-	2,225	679	-	-	-
שווייץ	-	423	1,040	2,463	373	2,090
גרמניה	395	1,711	1,960	-	-	-
בלגיה	-	172	131	-	-	-
איטליה	-	255	93	-	-	-
הולנד	-	1,425	1,638	-	-	-
אחרות	368	3,020	2,657	1,947	1,007	940
סך כל החשיפה למדינות זרות	6,356	17,241	19,864	29,282	13,849	15,433
סך כל החשיפה למדינות LDC	187	613	1,225	1,920	986	934
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS(4)	-	344	217	-	-	-

ראה הערות בעמוד הבא.

תוספת ו' (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך)

	31 בדצמבר 2012						
	חשיפה מאזנית		חשיפה חוץ מאזנית (1) (2)			חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה: יתרת חובות פגומים	סך החשיפה החוץ מאזנית (6)	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	תקופת פרעון	
						עד שנה	מעל שנה
	(במיליוני ש"ח)						
המדינה							
ארצות הברית	25,916	512	330	7,391	16	7,813	10,339
בריטניה	11,756	621	484	5,041	4	2,677	4,440
צרפת	2,904	1	1	1,398	-	1,391	1,513
שווייץ	3,553	37	37	1,021	-	1,117	346
גרמניה	4,066	3	3	1,030	-	2,180	1,886
בלגיה	303	-	-	200	-	268	35
איטליה	348	1	1	35	-	96	252
הולנד	3,063	51	34	161	-	2,117	946
אחרות	6,985	569	528	1,379	-	4,779	1,266
סך כל החשיפה למדינות זרות	58,894	1,795	1,418	17,656	20	22,438	21,023
סך כל החשיפה למדינות LDC	2,959	559	518	780	-	1,737	288
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS(4)	561	1	1	40	-	163	398

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(3) כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

(5) סווג מחדש.

(6) הוצג מחדש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)

תוספת ו' (המשך)

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים חשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי כדלקמן:

- היתרה המאזנית של חוב תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות החוקית של החייב הנושא בסיכון הסופי לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- יתרה מאזנית של השקעה במניות תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות של מנפיק הנייר.
- סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג כחשיפה חוץ מאזנית למדינת התושבות של הצד הנגדי לעיסקה כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה.

התייחסות לביטחונות בהיבט של קביעת הסיכון הסופי תהיה כדלהלן:

- ערבויות צד ג' - בהתאם למדינת התושבות של הערב.
- ניירות הערך - מדינת התושבות הינה של מנפיק נייר הערך.
- הובהר בהוראה כי נדל"ן ויתרות חייבים אינם מהווים ביטחון לצורך קביעת סיכון סופי.
- לצורך קביעת הסיכון הסופי נלקחו ביטחונות ספציפיים בלבד.

חלק ב' - ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012 אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חלק ג' - סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,803 מיליון ש"ח ומתייחס ל-13 מדינות. (ב-31 בדצמבר 2012 מסתכם בסך 1,317 מיליון ש"ח והתייחס ל-14 מדינות).

תוספת ז'

שנה	2013				2012			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	(במיליוני ש"ח)							
נכסים								
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**44,351**	**40,202**	**42,754**	**53,933**	54,621	48,340	39,166	47,368
ניירות ערך	**63,735**	**60,984**	**57,580**	**53,378**	56,408	56,183	60,348	49,757
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,360**	**1,098**	**1,973**	**854**	1,435	1,946	2,165	1,485
אשראי לציבור	**244,757**	**244,736**	**242,425**	**242,695**	245,378	245,407	245,287	244,575
הפרשה להפסדי אשראי	**(3,883)**	**(3,844)**	**(3,942)**	**(4,081)**	(4,114)	(3,943)	(3,860)	(4,075)
אשראי לציבור, נטו	**240,874**	**240,892**	**238,483**	**238,614**	241,264	241,464	241,427	240,500
אשראי לממשלות	**558**	**533**	**478**	**423**	442	418	412	425
השקעות בחברות כלולות	**1,689**	**1,944**	**1,978**	**2,122**	2,129	2,303	2,129	2,187
בניינים וציוד	**3,638**	**3,647**	**3,639**	**3,685**	3,705	3,751	3,753	3,715
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**99**	**103**	**182**	**185**	189	168	172	176
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**13,054**	**10,966**	**11,915**	**11,839**	11,438	10,494	12,259	9,466
נכסים אחרים	**5,002**	**5,053**	**4,732**	**4,496**	4,529	4,463	4,251	4,189
סך כל הנכסים	**374,360**	**365,422**	**363,714**	**369,529**	376,160	369,530	366,082	359,268
התחייבויות והון								
פיקדונות הציבור	**286,003**	**279,839**	**275,448**	**278,820**	289,538	285,229	280,434	277,642
פיקדונות מבנקים	**4,310**	**3,805**	**4,245**	**7,579**	4,073	2,863	3,981	3,629
פיקדונות מממשלות	**397**	**437**	**455**	**473**	451	456	462	436
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**624**	**404**	**1,327**	**735**	1,007	1,248	1,287	624
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**25,441**	**25,596**	**27,587**	**27,542**	27,525	28,189	28,223	27,873
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,487**	**12,078**	**12,656**	**12,879**	12,762	11,259	12,575	10,125
התחייבויות אחרות	**17,333**	**16,851**	**16,101**	**15,909**	15,576	14,967	14,587	14,564
סך כל ההתחייבויות	**347,595**	**339,010**	**337,819**	**343,937**	350,932	344,211	341,549	334,893
זכויות שאינן מקנות שליטה	**340**	**331**	**318**	**308**	307	301	267	257
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**26,425**	**26,081**	**25,577**	**25,284**	24,921	25,018	24,266	24,118
סך כל ההון	**26,765**	**26,412**	**25,895**	**25,592**	25,228	25,319	24,533	24,375
סך כל ההתחייבויות וההון	**374,360**	**365,422**	**363,714**	**369,529**	376,160	369,530	366,082	359,268

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

תוספת ח'

שנה	2013				2012			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית	**2,614**	**3,466**	**3,191**	**2,863**	2,714	3,615	3,914	3,264
הוצאות ריבית	**804**	**1,520**	**1,352**	**1,101**	930	1,743	1,990	1,436
הכנסות ריבית, נטו	**1,810**	**1,946**	**1,839**	**1,762**	1,784	1,872	1,924	1,828
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**155**	**(44)**	**84**	**73**	386	292	333	225
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,655**	**1,990**	**1,755**	**1,689**	1,398	1,580	1,591	1,603
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות מימון שאינן מריבית	**238**	**266**	**212**	**411**	205	119	(25)	145
עמלות	**1,084**	**1,050**	**1,029**	**1,025**	1,107	1,050	1,022	1,020
הכנסות אחרות	**98**	**66**	**5**	**33**	82	39	(2)	12
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**1,420**	**1,382**	**1,246**	**1,469**	1,394	1,208	995	1,177
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	**1,339**	**1,338**	**1,215**	**1,282**	1,314	1,434	1,356	1,186
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**452**	**443**	**489**	**449**	494	452	446	427
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	**3**	**79**	**3**	**3**	8	4	5	6
הוצאות אחרות	**460**	**583**	**472**	**323**	795	404	393	376
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**2,254**	**2,443**	**2,179**	**2,057**	2,611	2,294	2,200	1,995
רווח לפני מסים	**821**	**929**	**822**	**1,101**	181	494	386	785
הפרשה למסים על הרווח	**299**	**345**	**284**	**463**	233	113	159	306
רווח (הפסד) לאחר מסים	**522**	**584**	**538**	**638**	(52)	381	227	479
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מס	**(165)**	**(17)**	**(54)**	**(57)**	(199)	108	63	(39)
רווח נקי (הפסד):								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**357**	**567**	**484**	**581**	(251)	489	290	440
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(9)**	**(12)**	**(10)**	**(11)**	(8)	(10)	(10)	(9)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**348**	**555**	**474**	**570**	(259)	479	280	431
רווח בסיסי ומדולל למניה:								
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בשקלים חדשים)	**0.23**	**0.38**	**0.32**	**0.39**	(0.18)	0.33	0.19	0.29

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני רקפת רוסק-עמינח מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במרס 2014

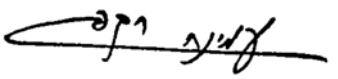

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני רון פאינרו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במרס 2014

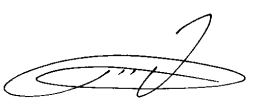

רון פאינרו
סגן מנהל כללי
ראש החטיבה לכספים ולכלכלה

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני שלמה גולדפרב מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במרס 2014

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק לאומי לישראל (להלן, "הבנק"), אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2013 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הפירמות קוסט פורר גבאי את קסירר וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 290 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013.

30 במרס 2014

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

רון פאינרו
סגן מנהל כללי
ראש החטיבה לכספים ולכלכלה

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן - ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 והדוח שלנו מיום 30 במרס 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומת לב לאמור בבאורים: 18(ד) סעיף 2, 18(ט) סעיפים 3-1, ו-18(יא).

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

30 במרס 2014

רואי החשבון המבקרים המשותפים

סומך חייקין

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק לאומי לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-1.9% וכ-2.2%, מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהוות כ-0.7%, כ-0.7% וכ-1% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2013, 2012 ו-2011, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב:

1. לאמור בבאור 18(ד) סעיף 2 בדבר תביעות שהוגשו נגד הבנק לרבות בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות.
2. לאמור בבאור 18(ט) סעיפים 1-3 בדבר נושאים הקשורים בחברה כלולה וחברות מוחזקות שלה.
3. לאמור בבאור 18(יא) בדבר חקירות שמתנהלות כנגד הקבוצה בקשר עם פעילותה מול לקוחות אמריקאים.

הבנק אינו יכול להעריך מה תהיינה ההשלכות של העניינים הנ"ל על הבנק, אם בכלל, על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו ואם תהיינה מהותיות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commision (COSO), והדוח שלנו מיום 30 במרס 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

30 במרס 2014

רואי החשבון המבקרים המשותפים

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013

	באור	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
		(במיליוני ש"ח)	
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	2,14	**44,351**	54,621
ניירות ערך	3,14	**63,735**	56,408
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		**1,360**	1,435
אשראי לציבור	4	**244,757**	245,378
הפרשה להפסדי אשראי	4	**(3,883)**	(4,114)
אשראי לציבור, נטו		**240,874**	241,264
אשראי לממשלות	5	**558**	442
השקעות בחברות כלולות	6	**1,689**	2,129
בניינים וציוד	7	**3,638**	3,705
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	6 ה	**99**	189
נכסים בגין מכשירים נגזרים	18 ב	**13,054**	11,438
נכסים אחרים	8	**5,002**	4,529
סך כל הנכסים		**374,360**	376,160
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	9	**286,003**	289,538
פיקדונות מבנקים	10	**4,310**	4,073
פיקדונות מממשלות		**397**	451
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		**624**	1,007
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	11	**25,441**	27,525
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	18 ב	**13,487**	12,762
התחייבויות אחרות	12	**17,333**	15,576
סך כל ההתחייבויות		**347,595**	350,932
זכויות שאינן מקנות שליטה		**340**	307
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	13	**26,425**	24,921
סך כל ההון		**26,765**	25,228
סך כל ההתחייבויות וההון		**374,360**	376,160

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

דוד ברודט
יושב ראש הדירקטוריון

פרופ' אפרים צדקה
דירקטור

ציפורה סמט
דירקטור

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

רון פאינרו
סגן מנהל כללי
ראש החטיבה לכספים
ולכלכלה

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 30 במרס 2014

		2013	2012	2011
	באור	(במיליוני ש"ח)		
הכנסות ריבית	**20**	**12,134**	13,507	14,283
הוצאות ריבית	**20**	**4,777**	6,099	7,176
הכנסות ריבית, נטו	**20**	**7,357**	7,408	7,107
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**4**	**268**	1,236	734
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**7,089**	6,172	6,373
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	**21**	**1,127**	444	11
עמלות	**22**	**4,188**	4,199	4,116
הכנסות אחרות	**23**	**202**	131	48
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		**5,517**	4,774	4,175
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	**24**	**5,174**	5,290	5,061
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**7**	**1,833**	1,819	1,704
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים	**ה6**	**88**	23	2
הוצאות אחרות	**25**	**1,838**	1,968	1,574
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**8,933**	9,100	8,341
רווח לפני מסים		**3,673**	1,846	2,207
הפרשה למסים על הרווח	**26**	**1,391**	811	418
רווח לאחר מסים		**2,282**	1,035	1,789
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מס	**6**	**(293)**	(67)	148
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**1,989**	968	1,937
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**(42)**	(37)	(46)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		**1,947**	931	1,891
רווח למניה				
רווח בסיסי ומדולל למניה:				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בשקלים החדשים)		**1.32**	0.63	1.28
ממוצע משוקלל של מספר המניות לצורך חישוב (באלפי מניות)		**1,473,551**	1,473,551	1,473,551

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על הרווח הכולל
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

	2013	2012 (1)	2011 (1)
	(במיליוני ש"ח)		
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**1,989**	968	1,937
בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**42**	37	46
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,947**	931	1,891
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:			
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו	**(518)**	1,067	(1,023)
התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו (2), לאחר גידורים (3)	**(115)**	(55)	381
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות כלולות	**11**	-	73
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים	**(622)**	1,012	(569)
השפעת המס המתייחס	**130**	(355)	336
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים	**(492)**	657	(233)
בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(3)**	-	(1)
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי, לאחר מיסים	**(489)**	657	(232)
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**1,497**	1,625	1,704
בניכוי הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**39**	37	45
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,458**	1,588	1,659

(1) ביום 1 בינואר 2013 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל. אימוץ ההוראה נעשה באופן של יישום למפרע. ראה באור 1 ובאור 29.

(2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.

(3) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

		קרנות הון		
	הון מניות	פרמיה	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות (1)	סך כל הון המניות וקרנות ההון
	(במיליוני ש"ח)			
יתרה ליום 1 בינואר 2011	7,059	1,129	10	8,198
התאמת יתרות פתיחה בגין יישום לראשונה של חובות פגומים ותקני IFRS (3) (2)	-	-	-	-
רווח נקי	-	-	-	-
דיבידנד ששולם	-	-	-	-
הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות -	-	-	13	13
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס (4)	-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	7,059	1,129	23	8,211
התאמת יתרות פתיחה בגין יישום לראשונה של תקני IFRS(2)	-	-	-	-
רווח נקי	-	-	-	-
דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות	-	-	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס (4)	-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	7,059	1,129	23	8,211
רווח נקי	-	-	-	-
דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות	-	-	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות -	-	-	10	10
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס (4)	-	-	-	-
התאמות אחרות בגין חברות כלולות	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	7,059	1,129	33	8,221

(1) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(2) בשנת 2012 בגין יישום IAS 12 סך של 42 מיליוני ש"ח. בשנת 2011 התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות בחו"ל, שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, הועברו לעודפים שנצברו עקב המעבר לדיווח לפי IAS 21 בסך 381 מיליוני ש"ח.

(3) כולל 721 מיליוני ש"ח בגין מעבר ליישום הוראות חובות פגומים (1,319 מיליון ש"ח ברוטו).

(4) ביום 1 בינואר 2013 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל. מספרי השוואה סווגו מחדש להתאים לאופן ההצגה החדש. ראה גם באור 1.

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו (5)	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
33	15,063	(1)	23,293	318	23,611
-	(1,090)	-	(1,090)	(14)	(1,104)
-	1,891	-	1,891	46	1,937
-	(400)	-	(400)	(15)	(415)
-	-	-	13	-	13
-	(11)	-	(11)	-	(11)
(232)	-	-	(232)	(1)	(233)
-	(47)	-	(47)	(80)	(127)
-	-	(43)	(43)	-	(43)
(199)	15,406	(44)	23,374	254	23,628
-	(26)	-	(26)	-	(26)
-	931	-	931	37	968
-	-	-	-	(8)	(8)
-	(9)	-	(9)	-	(9)
657	-	-	657	-	657
-	(6)	-	(6)	24	18
458	16,296	(44)	24,921	307	25,228
-	1,947	-	1,947	42	1,989
-	-	-	-	(6)	(6)
-	24	-	24	-	24
-	-	-	10	-	10
(489)	-	-	(489)	(3)	(492)
-	11	-	11	-	11
-	-	1	1	-	1
(31)	18,278	(43)	26,425	340	26,765

(5) כולל- 471 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד (31 בדצמבר 2012 - 208 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2011 - 379 מיליון ש"ח) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בנוהל בנקאי תקין.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

	2013	2012	2011 (1)
	(במיליוני ש"ח)		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	**1,989**	968	1,937
התאמות:			
חלק הקבוצה בהפסדים (רווחים) בלתי מחולקים של חברות כלולות (2)	**335**	181	(72)
הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות	**10**	-	13
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)	**768**	775	707
הפחתות	**88**	23	2
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**268**	1,236	734
הפרשה לירידת ערך של נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה	**1**	9	11
רווח נטו ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה (לרבות ירידת ערך)	**(747)**	(201)	(39)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	**(35)**	(239)	(313)
הפסד (רווח) ממימוש השקעות בחברות כלולות	**(15)**	(24)	4
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד	**(25)**	(2)	2
ריבית שטרם התקבלה בגין אג"ח זמין למכירה	**(140)**	(100)	(822)
ריבית שטרם שולמה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים	**1,428**	356	602
השפעת הפרשי שער על מזומנים ושווי מזומנים	**653**	131	(607)
מסים נדחים - נטו	**(127)**	(635)	(308)
פיצויי פרישה ופנסיה - גידול בעודף העתודה על היעודה	**132**	568	620
אחר, נטו	**(2)**	(2)	8
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
פיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים	**1,112**	333	(1,956)
אשראי לציבור	**(893)**	(1,822)	(19,226)
אשראי לממשלות	**(118)**	7	(69)
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**75**	(210)	(35)
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**(1,595)**	135	(2,848)
ניירות ערך למסחר	**652**	(734)	(754)
נכסים אחרים	**279**	(31)	(481)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
פיקדונות מבנקים	**283**	(984)	2,602
פיקדונות הציבור	**(1,986)**	10,459	27,055
פיקדונות הממשלה	**(38)**	(62)	(141)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**(381)**	566	(564)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**856**	657	1,923
התחייבויות אחרות	**1,158**	92	670
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**3,985**	11,450	8,655

ראה הערות בעמוד הבא.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

	2013	2012	2011 (1)
	(במיליוני ש"ח)		
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	**(61,350)**	(50,487)	(26,345)
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	**33,528**	25,727	28,907
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	**19,785**	18,911	6,782
רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה (נספח א')	**-**	-	1,848
רכישת מניות בחברות כלולות	**(66)**	(66)	(110)
תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות	**73**	64	50
פירעון הלוואת בעלים לחברה כלולה	**4**	4	2
רכישת בניינים וציוד	**(698)**	(770)	(755)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**39**	9	6
תמורה ממימוש נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה	**3**	14	7
מזומנים נטו מפעילות השקעה	**(8,682)**	(6,594)	10,392
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**-**	2,420	3,386
פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(3,512)**	(5,250)	(928)
הנפקת הון בחברות מאוחדות לבעלי מניות חיצוניים	**-**	21	-
רכישה נוספת של מניות בחברות מאוחדות	**-**	-	(115)
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	**-**	-	(900)
דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות	**(6)**	(8)	(15)
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	**1**	-	(43)
מזומנים נטו מפעילות מימון	**(3,517)**	(2,817)	1,385
גידול במזומנים ושווי מזומנים	**(8,214)**	2,039	20,432
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה	**51,644**	49,736	28,697
השפעת הפרשי השער על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	**(653)**	(131)	607
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	**42,777**	51,644	49,736

(1) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת.
(2) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
ריבית שהתקבלה	**12,474**	13,823	14,027 (1)
ריבית ששולמה	**(5,360)**	(7,077) (1)	(7,222) (1)
דיבידנדים שהתקבלו	**75**	170	153
מסים על הכנסה ששולמו	**(1,238)**	(1,113)	(963)

(1) הוצג מחדש.

נספח א' - רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה:

	2011
	(במיליוני ש"ח)
נכסים והתחיבויות של חברת הבת שאוחדה וזרימת מזומנים מרכישת חברת בת שאוחדה, ליום הרכישה:	
מזומנים ושווי מזומנים שנרכשו	2,426
נכסים (למעט מזומנים ושווי מזומנים)	635
התחייבויות	(2,621)
נכסים והתחייבויות מזוהים	440
מוניטין ונכסים בלתי מוחשים	138
סה"כ עלות הרכישה	578
בניכוי - תמורה שלא במזומן לרכישת חברת בת שאוחדה	-
תמורה ששולמה במזומן	(578)
בניכוי - מזומנים ושווי מזומנים שנרכשו	2,426
זרימת מזומנים לרכישת חברת בת שאוחדה לראשונה	1,848

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

נספח ב' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח:

שנת 2013

(1) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 2 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.

(2) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 24 מיליוני ש"ח.

שנת 2012

(1) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 66 מיליוני ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

	פירוט הבאורים	עמוד
1	עיקרי המדיניות החשבונאית	302
2	מזומנים ופיקדונות בבנקים	334
3	ניירות ערך	334
4	אשראי לציבור	343
5	אשראי לממשלות	360
6	השקעות בחברות מוחזקות	360
7	בניינים וציוד	367
8	נכסים אחרים	368
9	פיקדונות הציבור	369
10	פיקדונות מבנקים	370
11	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	371
12	התחייבויות אחרות	372
13	הון והלימות הון	373
14	שעבודים ותנאים מגבילים	380
15	זכויות עובדים	383
16	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	394
17	נכסים והתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיסי הצמדה	396
18	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	399
19	בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו	433
20	הכנסות והוצאות ריבית	437
21	הכנסות מימון שאינן מריבית	438
22	עמלות	439
23	הכנסות אחרות	439
24	משכורות והוצאות נלוות	440
25	הוצאות אחרות	440
26	הפרשה למסים על הרווח	441
27	מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים	447
28	פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים	455
29	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	455
30	תמצית הדוחות הכספיים של הבנק	457

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.

פרסום הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. תמצית הדוחות הכספיים סולו של הבנק ניתנת בבאור 29.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 במרס 2014.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

הקבוצה - התאגיד הבנקאי וחברות בנות שלו

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות וחברות מאוחדות באיחוד יחסי לרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות, חברות מאוחדות באיחוד יחסי או חברות כלולות.

שלוחות בחו״ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות מאוחדות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כהגדרתם ב-IAS 24 גילויים בהקשר לצד קשור, למעט בעלי עניין.

בעלי עניין - כמשמעותו בסעיף 1 לחוק ניירות ערך התשכ״ח-1968.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

עלות - עלות בסכום מדווח.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

שווי הוגן - מחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או לחילופין המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפי שוק במועד המדידה.

יתרת חוב רשומה - יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת חוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק נערכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של הדיווח כספי בינלאומי (IFRIC) כפי שעוגנו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:

1.1. במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;

1.2. במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;

1.3. במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;

1.4. במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;

1.5. במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

בדבר פרוט תקני דיווח כספי בינלאומיים אשר יושמו לראשונה ראה סעיף (ד) להלן.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת.

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל ראה סעיף (ה) להלן.

3. בסיס המדידה

3.1. כללי

הדוחות הכספיים מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות והוראות המפקח על הבנקים.

סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

3.2. מאזן

- פריטים לא כספיים (בעיקר בניינים וציוד; השקעות במניות שאין להן מחיר מצוטט בשוק פעיל; הוצאות להפחתה בקשר להנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים) והון מניות מוצגים בסכומים מדווחים.
- פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן למעט מכשירים פיננסים נגזרים ומכשירים פיננסים אחרים הנמדדים בשווי הוגן.
- השווי המאזני של השקעות בחברות כלולות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים של חברות אלו, בסכומים מדווחים או מתורגמים לשקל חדש.

3.3. דוח רווח והפסד

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון פחת והפחתות והוצאות והכנסות מראש) או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
- חלק הבנק בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות וחלקם של בעלי המניות החיצוניים בתוצאות של חברות מאוחדות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים של חברות אלו.
- יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים (כגון רווח מפעולות מימון, עמלות).

3.4. דוח על השינויים בהון העצמי

דיבידנד שהוכרז או שולם בשנת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

4. שימוש באומדנים

בעת הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

שינוי באומדנים

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. הוראה בנושא "דוח על הרווח הכולל".
2. מערכת חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים.
3. הוראה בנושא "קיזוז נכסים והתחייבויות".
4. הוראה בנושא "גילוי על פקדונות".
5. הוראה בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20.
6. מכתב המפקח על הבנקים בנושא "עדכון ההנחיות בנושא נדל"ן לדיור".
7. עדכונים לבאור ניירות ערך שנקבעו בחוזר המפקח בדבר שילוב מכתבי הפיקוח בהוראות הדיווח.
8. עדכונים בקשר להצגת באור נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון.

השפעת יישום תקנים אלה מוצגת בהמשך כחלק מהמדיניות החשבונאית.

שינויי סיווג

הוראה בנושא דוח על הרווח הכולל

בעקבות יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר התאמת אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל לדרישות בכללי חשבונאות מקובלים בארה"ב (ASU 2011-05 ו-ASU 2011-12), פרטי רווח כולל אחר בדוחות הכספיים לשנים 2012 ו-2011 סווגו מחדש כך שאינם מוצגים בנפרד במסגרת דוח על השינויים בהון אלא מדווחים בסכום כולל תוך פירוט ההרכב שמוצג במסגרת דוח נפרד שנקרא "דוח מאוחד על הרווח הכולל" אשר מוצג מייד לאחר דוח רווח והפסד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

נכסים והתחייבויות נקובים במטבע חוץ או הצמודים לו כלולים לפי שערי חליפין יציגים, אשר פורסמו על ידי בנק ישראל, לתאריך המאזן או לתאריך מתאים אחר כדלקמן:

- נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.
- נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו הנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הכנסות והוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות ובתוספת הפרשי שער על הנכסים וההתחייבויות שבגינם נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ"ל.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד פרט להפרשים הבאים המוכרים ברווח כולל אחר, נובעים מתרגום של:

- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).
- התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ בגין החלק האפקטיבי בגידור.
- גידור תזרים מזומנים בגין החלק האפקטיבי בגידור.

מטבע הפעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל

הבנק מיישם את IAS 21 בנושא השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ החל מיום 1 בינואר 2011, למעט הנחיות התקן בנושא סיווג של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל.
עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסויימות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק.

ביום 14 בפברואר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות באשר לאופן קביעת מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל. בקביעת מטבע הפעילות נדרש הבנק לבחון את מכלול הקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את התוצאה:

- האם הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ופעילות השלוחה בשקל הינה שולית.
- האם לקוחות השלוחה גויסו על ידה באופן עצמאי, כך שפעילות השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי או צדדים הקרובים אליהם אינה משמעותית.
- האם פעילות השלוחה מול התאגיד הבנקאי עצמו ומול צדדים קשורים לו אינה משמעותית, ובין היתר אין תלות במקורות מימון של התאגיד הבנקאי או צדדים הקשורים לו.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- האם פעילות השלוחה עומדת בפני עצמה ואינה מהווה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של התאגיד הבנקאי.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים וסיווג את השלוחות הבנקאיות בארה"ב ובשוויץ כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל.
שינוי הסיווג טופל באופן של מכאן ולהבא כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחות כך שהפרשי שער בגין התרגום הוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר והוצגו במסגרת "התאמות מתרגום של פעילות חוץ".

פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועד העסקאות.
הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים". בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח), בין אם ההשקעה בפעילות חוץ נטו מוחזקת ישירות על ידי הבנק ובין אם דרך חברה מוחזקת.
הפרשי שער הנובעים מתרגום התחייבות פיננסית המגדרת השקעה נטו בפעילות חוץ נזקפים לרווח כולל אחר בגין החלק האפקטיבי בגידור, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום של פעילויות חוץ". החלק שאינו אפקטיבי נזקף לרווח והפסד. בעת מימוש השקעה בגינה בוצע הגידור, יועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים בשווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

	31 בדצמבר			שיעור השינוי בשנת		
	2013	2012	2011	**2013**	2012	2011
	(בש"ח)			(%)		
שער החליפין של:						
הדולר של ארה"ב	**3.471**	3.733	3.821	**(7.0)**	(2.3)	7.7
אירו	**4.782**	4.921	4.938	**(2.8)**	(0.3)	4.2
לירה שטרלינג	**5.742**	6.037	5.892	**(4.9)**	2.5	7.3
פרנק שוויצרי	**3.897**	4.077	4.062	**(4.4)**	0.4	7.2
מדד המחירים לצרכן:	(נקודות)					
לחודש נובמבר - מדד ידוע	**107.5**	105.5	104.0	**1.9**	1.4	2.6
לחודש דצמבר - מדד בגין	**107.6**	105.7	104.0	**1.8**	1.6	2.2

ו. בסיס האיחוד

1. צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר היא חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה.

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

הבנק מכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות במועד הרכישה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

במידה והקבוצה מבצעת רכישה במחיר הזדמנותי (רכישה הכוללת מוניטין שלילי), היא מכירה ברווח שנוצר כתוצאה מכך בדוח רווח והפסד במועד הרכישה, זאת לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות ההוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות עסקה אשר מתהוות כתוצאה מעסקת צירוף עסקים נזקפות מיידית לרווח והפסד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2011

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים הקבוצה אימצה את ההקלה שנקבעה ב-IFRS 1, אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך הקבוצה לא מיישמת את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות ורכישות של זכויות שאינן מקנות שליטה שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות כאמור המוניטין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

2. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. שליטה היא הכח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ-50% זכויות הצבעה וזכויות הצבעה פוטנציאליות בחברת הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהחברה האם יישום השליטה בפועל.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל ישויות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק, למעט במקרים בהם הותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של שתי חברות בבעלות מלאה שהן חברות נכסים ושרות של הבנק מאוחדים במסגרת הדוחות הכספיים סולו של הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן החלק בהון בחברות בנות שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות אלה המעניקות למחזיק בהן חלק בנכסים נטו של הנרכשת, נמדדות במועד הרכישה בשווי הוגן.

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאנין מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות לעודפים.

הסכום שבו מתואמות הזכויות שהינן מקנות שליטה מחושב כדלקמן:

- בעלייה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי הנרכש מיתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות הכספיים המאוחדים ערב העסקה.
- בירידה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי שמומש על ידי הבעלים של הבנק בנכסים נטו של חברת הבת לרבות מוניטין. כמו כן בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברת בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר, בין הבעלים לבין זכויות שאינן מקנות שליטה.

3. חברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת.

השקעה במניות חברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת את עלויות העסקה. כאשר הבנק משיג השפעה מהותית לראשונה בהשקעה שטופלה כנכס זמין למכירה עד למועד השגת השפעה המהותית, מיושמת שיטת השווי המאזני למפרע.

ההשקעות כוללות מוניטין שחושב במועד הרכישה ומוצגות בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. המדיניות החשבונאית של החברות הכלולות שיושמה על ידן הינה בהתאם לכללים חשבונאים מקובלים בישראל או לכללי חשבונאות בינלאומיים אם החברה הכלולה היא במדינת חוץ או שהותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

הדוחות הכספיים של החברה הכלולה הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה עם התאגיד הבנקאי לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות: למעט תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסים לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית. כמו כן, הדוחות הכספיים של החברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות הזהים לאלה של התאגיד הבנקאי.

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור מוצג לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים וההתחייבות מופחת על פני אורך החיים השימושיים של הנכס. מוניטין חיובי אינו מופחת ונכלל בערך בספרים של ההשקעה. מוניטין שלילי מוכר ברווח והפסד במועד הרכישה באישור המפקח על הבנקים.

בדוח על השינויים בהון העצמי, נזקף חלק הבנק ב"התאמות מתרגום" של יחידות, המוחזקות על ידי חברות כלולות, כיחידות שהפעילות שלהן היא במטבע פעילות השונה ממטבע הפעילות של הבנק.

רווחים או הפסדים ממימוש חברות כלולות נזקף ברווח והפסד לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר.
כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות מופחת לאפס.

הקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים של החברה המוחזקת אלא אם לקבוצה יש מחויבות נוספת כלפי החברה המוחזקת. בעת עליה בשיעור ההחזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, מיושמת שיטת הרכישה רק בגין אחוזי ההחזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור ההחזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לרווח והפסד או לעודפים.

בעת אובדן השפעה מהותית, הקבוצה מפסיקה להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי. במועד זה יוכר ברווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר, ההפרש שבין השווי ההוגן של יתרת ההשקעה לבין ערך ההשקעה בספרים.
עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כמו כן באותו מועד חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח והפסד או לעודפים.

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום ירידת ערך בגין השקעתו בחברות כלולות, ראה סעיף (כא) להלן.

ד. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים

בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2013 בנקים נדרשים ליישם מערכת תקנים חדשה בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים. בין השאר אומץ IFRS 10, דוחות כספיים מאוחדים וזאת למעט הכללים המתייחסים לטיפול בישויות בעלות זכויות משתנות (VIE's). כמו כן אומץ IAS 28, השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות וכן IFRS 12 גילוי של זכויות בישויות אחרות למעט דרישות שנכללו בו לגבי ישויות מובנות שאינן מאוחדות.

הבנק יישם את התקנים מיום 1 בינואר 2013 ואילך בדרך של יישום למפרע.

ליישום מערכת התקנים לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ז. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה למעט המפורט להלן:

- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, מוכרות לפי השינויים בשווי הוגן.
- ריבית בגין חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם נושאים הכנסה מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.
- עמלות הקצאה למסגרות אשראי וכן עמלות מעסקי מימון, מוכרות ברווח והפסד באופן יחסי לתקופות העסקאות.
- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים נזקפות לרווח והפסד עם מתן השירות.
- בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב יוכרו באופן הבא:

זכויות מוטב שנרכשו או זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, המטופלות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית - העודף של סכום תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות על שוויו ההוגן של מכשיר החוב יוכר כהכנסות ריבית על פני תקופת החיים הנותרת של מכשיר החוב. במקרים נדירים בהם לבנק לא קיים אומדן סביר לגבי סכומים ועיתוי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות ממכשיר החוב, הבנק מכיר בהכנסות לפי שיטת השבת העלות או מכיר בהכנסה על בסיס מזומן.

מכשירי חוב אחרים - צבירת ההכנסה בתקופת דיווח מבוצעת בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

ח. שווי הוגן

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל במכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18ד להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

שיטות ההערכה המיושמות על ידי הבנק למדידת שווי הוגן נבחנות בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בנוסף מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה הן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי נתוני כל אחת מהרמות, למעט מצבים בהם הפרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. במקרים בהם מחיר שוק מצוטט אינו זמין אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי. השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים או בהתבסס על מערכת עצמאית של הבנק. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

רובו של התיק מחושב מדי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן והוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקאות בשווקים פעילים. יתרת התיק משוערכת על בסיס ציטוטים מברוקרים או מיוצרי המכשירים, או בהתבסס על מערכת של הבנק.

מכשירים פיננסים נגזרים

השווי ההוגן של מכשירים פיננסים נגזרים שיש להם שוק פעיל נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק עיקרי.
במקרים בהם מחיר שוק מצוטט אינו זמין אומדן השווי ההוגן נערך תוך שימוש במודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר.

מכשירים פיננסים שאינם נגזרים

לרוב למכשירים פיננסיים בקטגוריה זו לא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, בהתאם להנחית הפיקוח, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסים והתחייבויות פיננסיות

FAS 159 (ASC 825-10) מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי ההוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, הובהר על ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקרות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהפיקוח על הבנקים.

ט. חובות פגומים,סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי החל מיום 1 בינואר 2011.
ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון, פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת חוב רשומה מוגדרת כיתרת החוב לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.
יובהר כי לפני ה-1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, ולאור ביצוע מחיקות יתרות אשראי בהתאם להוראות החדשות, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני המסלולים הבאים:

- הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - ההפרשה מבוצעת על סמך מדידת ירידת הערך של החוב בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה). הצורך בהפרשה הפרטנית נבחן ככלל, לגבי כל אובליגו שיתרתו החוזית (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה מיליון ש"ח או יותר וכל חוב אחר שזוהה לצורך בחינה פרטנית על ידי הבנק. בחלק מחברות הבנות שמאוחדות הבחינה נעשית גם בסכומים נמוכים יותר. הפרשה פרטנית מחושבת לגבי כל חוב שסווג פגום (ראה להלן).

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) - טיפול חשבונאי בתלויות ועל הוראות השעה כמפורט להלן. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2013 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. כמו כן על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה שמבוססת על סטטיסטיקת עבר.

בנוסף הבנק מיישם את הוראות מכתב המפקח על הבנקים בנושא עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור.
הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות וכי החל מיום 31 במרס 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.
הבנק יישם את ההנחיות ברבעון הראשון של השנה וכתוצאה מכך הוגדלה ההפרשה בגין הלוואות לדיור שלא קיימת בגינן הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור או הפרשה ספציפית המוערכת על בסיס פרטני בסך של 50 מיליון ש"ח שנזקף לרווח והפסד.

ביום 18 ביולי 2013 הועברה לדיון בוועדה המייעצת טיוטה בנושא "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי". למידע נוסף ראה סעיף כד.3. להלן.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

כמו כן מחשב הבנק הפרשה נוספת וכללית לפי מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.
הפרשות אלה משמשות רק כסמן לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שבמידה וסך כל ההפרשה הקבוצתית נמוכה מההפרשה הנוספת והכללית יש לבצע את ההפרשה לפי הגבוה מבין שני החישובים.

סיווג חובות בעיתיים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלה הבנק מסווג את יתרת החובות הבעייתיים השונים לסיווגים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

אשראי בהשגחה מיוחדת
אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

אשראי נחות
אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו, מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי פגום

זיהוי וסיווג אשראי פגום
אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום
חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

1. אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
2. כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בתהליכי גבייה.

החזרה של חוב פגום למצב פגום צובר
חוב שלאחר הארגון מחדש קיים בטחון סביר שייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות ריבית בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית של מצבו הפיננסי של החייב שמבוססת על ביצועי פרעון רציפים של שישה חודשים לפחות.

חוב בעייתי בארגון מחדש
חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל;
- נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי;
- וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לחייב הוענק ויתור גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית וזאת בהתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף (ז).

לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

מחיקה חשבונאית

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

- כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה או חוב שבגינו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח.
- חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ושנערכו בגינו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי. בדרך כלל בתקופה שאינה עולה על שנתיים.
- במקרה של חוב שגביתו מותנית בביטחון, כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזוהה כאינו בר גבייה יימחק מיידית כנגד ההפרשה להפסדי אשראי.

- חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כאשר תקופת הפיגור עולה על -150 יום.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת באופן ספציפי, ובנוסף נכללות הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו״ל, נקבעות על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכת בהתבסס על הערכה זהירה של ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתה האמורה מביאה ההנהלה בחשבון, בין יתר שיקוליה, את מידת הסיכונים הקשורים באיתנותם הפיננסית של הלווים, על סמך המידע שבידה לגבי מצבם הכספי, פעילותם העסקית, עמידתם בהתחייבויותיהם והערכת שווי הביטחונות שנתקבלו מהם.
הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק אינן נרשמות מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמות הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.

הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק פיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה נקבעו שיעורי הפרשה שונים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי השיעורים שנקבעו למאפיינים השונים. ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הוראות חוזר המפקח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ תקינה חשבונאית ASU 2010-20 אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי.

בנוסף יכלל גילוי על איכות האשראי של הלוואות לדיור, גילוי חדש עבור כל אחד ממגזרי האשראי וכן עבור כל אחת מקבוצות החובות העיקריות כפי שהוגדרו בהוראה תוך הבחנה בין פעילות לווים בישראל לפעילות לווים בחו״ל במידה ומהותי.
הקבוצה מיישמת את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של מכאן ולהבא עבור נתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו תוך סיווג מחדש ככל האפשר של מספרי השוואה. יתר הגילויים הנדרשים לפי הוראה זו יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2013 ואילך.
ליישום ההוראה לראשונה לא היתה השפעה למעט שינוי הצגתי.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. ניירות ערך

1. ניירות הערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כדלקמן:

א. אגרות חוב מוחזקות לפדיון
אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות לפי העלות בתוספת ריבית והפרשי הצמדה ושער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

ב. ניירות ערך למסחר
ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות ערך אשר התאגיד הבנקאי בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו נזקפים לדוח הרווח וההפסד.

ג. ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח, למעט מניות, אופציות וקרנות הון סיכון שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות.

ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות המופחתת בניכוי עתודה למס, נזקפים לסעיף נפרד בהון העצמי, במסגרת רווח כולל אחר. ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפת לדוח רווח והפסד, כמפורט בסעיף 3 להלן.

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות ערך זמינים למכירה שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן, נזקפו לדוח רווח והפסד במשך תקופת הגידור בגין הסיכון המגודר.

2. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו כגון מכשירים פיננסיים מגובי נכסים כגון MBS, CLO, SCDO, ו-CMO (למעט מכשירים באיכות אשראי גבוהה) מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית (הריבית העתידית שכוללת גם שינויים צפויים עתידיים), תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה״ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה״ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

4. השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

5. שווי הוגן

לגבי קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ח) לעיל.

6. ירידת ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר ההחזר ודירוג.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני,לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
- אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.
- אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
- אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.
- נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדוח הכספי, ובסוף תקופת הדוח כמו גם במועד הסמוך למועד פרסום הדוח הוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת). לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים, כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ שבוצע על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של המנפיק.

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים, למעט ההגדרות של "דירוג משמעותי" ו"ירידת ערך משמעותית" אשר נקבעו על ידי הבנק.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשוויו ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. הפסדים מניירות ערך שאינם בעלי אופי זמני נזקפים לדוח הרווח והפסד. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מבסיס העלות החדש, נזקפות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים נגזרים לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכוני מטבע חוץ וסיכוני ריבית, וכן מבוצעת פעילות בנגזרים שלא לצורכי גידור לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך. כמו כן הבנק מיישם חשבונאות גידור בשיטה "המקוצרת" המניחה אפקטיביות מלאה בהתאם להוראות התקן.

1. גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן שניתן ליחס אותם לסיכון המגודר, נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. כאשר התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, כל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה יבוטלו ויוכרו במיידי ובאופן שוטף בדוח רווח והפסד.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ - ראה סעיף ה.

2. ניהול נכסים והתחייבויות

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

3. נגזרים אחרים

השינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור או כיסוי חשיפות, נזקפים מיידית לרווח והפסד.

4. נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 155), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (re-measurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או שינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

5. שווי הוגן

בדבר קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ח) לעיל.

יב. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166 (ASC 860-10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים על שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.
החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר.

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפרעון במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.
- ההסכם נערך במועד ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונאלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות ולא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת כפי שמוגדר להלן, מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם.

ניירות הערך שנמכרו כאמור, לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך, וכנגדם הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר".

ניירות ערך שנרכשו נרשמים לפי שווים ביום ביצוע העסקה בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכש ומכר חוזר על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת במסגרת הכנסות (הוצאות) ריבית נטו.

בהתאם להוראות המפקח, עסקאות השאלת ניירות ערך המבוצעות כעסקאות אשראי "רגילות" בהן הבנק משאיל ניירות ערך כנגד תיק הביטחונות והשואל אינו מעביר לתאגיד הבנקאי מרווח בטחון (מרג'ין) המתייחס ספציפית לעסקת השאלת ניירות ערך, מוצגות כאשראי לציבור לפי שווי שוק ומצטרפות לחבות השואל. השינויים בשווי של ניירות ערך הנ"ל על בסיס צבירה נזקפים בדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות ריבית מאשראי לציבור, וההתאמה לשווי שוק נזקפת להתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

יג. קיזוז נכסים והתחייבויות

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות.

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים שני התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בסעיף "עמלות".

הבנק מקזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר התחשבנות נטו (master netting arrangement). הקיזוז מבוצע לצורך חישוב חבות הלקוח המוצגת בבאורים השונים בלבד.

הבנק מיישם את הכללים שבמסגרת ההוראה החל מיום 1 בינואר 2013, בדרך של יישום למפרע. ליישום לראשונה לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק למעט עדכון מתכונת הגילוי בבאור 18ב בדבר פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פרעון כנדרש בהוראה.

יד. בניינים וציוד

הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

בניינים העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, כנמוך שבהם.

רווח או הפסד ממכירת רכוש קבוע נכלל בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף, נגרע מהספרים.
עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות תוכנה

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף זה את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

תוכנות אשר נרכשות נמדדות לפי עלויות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בקשר עם פיתוח והתאמה של תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית, צפויה הטבה כלכלית עתידית ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלויות שהוונו כוללות עלויות ישירות והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת התוכנה לשימושה המיועד. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות ככסכ אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

פחת

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לאורך החיים השימושי, לפי שיטת הקו הישר החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש. הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע שנקבע לו אורך חיים שונה. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושים שלהם לפי התקופה הקצרה יותר. נכס מופחת החל מהמועד בו הוא זמין לשימוש.
האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת, ולפחות בכל סוף שנת כספים, ומותאמים בעת הצורך.

בקשר עם ירידת ערך נכסים לא כספיים ראה סעיף (כא) להלן.

חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים, בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת, ככל שסכומם נגזר משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

תקופת החכירה, היא התקופה שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, כאשר במועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים במקרים אלו אינם מוכרים במאזן.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת החכירה.

נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק על ידי הבנק (כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך :

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות ; או

2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

טו. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית על פני אורך החיים הצפוי של המכשיר המונפק.

טז. נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים

נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים שנכללים בסעיף נכסים אחרים מוצגים על פי שווי הוגן של הנכס במועד העברתו או שווי הוגן ביום המאזן כנמוך שבהם. ההפחתות נזקפות לסעיף הוצאות תפעוליות ואחרות.

יז. התחייבויות תלויות

נעשות הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על ההערכות היועצים המשפטיים, לא תדחינה או תתבטלנה, וזאת למרות שהתביעות הנ"ל מוכחשות על ידי הבנק. בנוסף קיימים הליכים משפטיים שבשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהם ו/או תוצאותיהם, ומהטעם האמור לא בוצעה בגינם הפרשה.

התביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות, בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- סיכון צפוי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים.
- סיכון אפשרי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי.
- סיכון קלוש - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

במקרים נדירים, בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית, לא מבוצעת הפרשה.

כמו כן הקבוצה חשופה לתביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו וזאת בין היתר בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראה דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

בבאור 18 ניתנו פרטים בדבר סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שסכומן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה. כמו כן ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. זכויות עובדים

בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד ומעביד ישנן עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% כפי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, שיעור התמותה מתבסס על הוראות עדכניות לרבות חוזר של הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון במשרד האוצר שפורסם בנושא. שיעור עליית השכר מבוסס על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.
התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי יעודות אשר מופקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. בגין סכומי התחייבות אשר אינם מכוסים כאמור, נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, ראה באור 15 זכויות עובדים. בדבר טיוטה בנושא אימוץ כללי חשבונאות בארה״ב בנושא זכויות עובדים ראה כד.2.

הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס, 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקרות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

נקבע בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים. כתוצאה מההנחיה הנ״ל, אמד הבנק את מספר העובדים שיפרשו בפרישה מוקדמת, באמצעות המודלים האקטואריים עליהם הבנק מתבסס לצורך חישוב ההתחייבויות שלו בגין פרישה מוקדמת של עובדים ומענקי יובל, וכן נלקחו בחשבון ההטבות מעבר לתנאים החוזיים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות תשלום מבוסס מניות כוללות עסקאות עם עובדים שסולקו במכשירים הוניים. השווי ההוגן במועד ההענקה של כתבי אופציה ומניות לעובדים נזקף כהוצאות שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לכתבי האופציה ולמניות. הסכום שנזקף כהוצאה מותאם על מנת לשקף את כתבי האופציה למניות אשר צפויים להבשיל. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל. מס נדחה בגין תשלום מבוסס מניות מחושב בהתאם להפרש בין מחיר המימוש למחיר המניה.

גם בעסקאות בהן מעניק הבנק לעובדי חברות הבנות זכויות למכשיריו ההוניים, מטפל הבנק בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים.

יט. הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה במוניטין
- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס שטרם נוצלו, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

קיזוז נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים

הבנק מקזז נכסים והתחייבות בגין מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסים והתחייבויות בגין מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסים והתחייבויות בגין המסים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת הקבוצה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה הקבוצה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מסים על הכנסה נוספים, הנובעים מחלוקת דיבידנדים על ידי הבנק נזקפים לרווח והפסד במועד בו מוכרת ההתחייבות לתשלום הדיבידנד המתייחס.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

כ. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.

כא. גילויים בהקשר לצד קשור

IAS 24 גילויים בהקשר לצד קשור, קובע את דרישות הגילוי שעל ישות לתת על יחסיה עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור.

בנוסף, נדרש מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים שמוגדרים כאנשים יש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות הישות, להכוונה ושליטה עליה במישרין או בעקיפין לרבות דירקטורים.

כב. עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה״ב לטיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

כג. ירידת ערך נכסים לא כספיים

1. הבנק בוחן, בכל מועד דיווח, את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בנכסים הלא כספיים (כגון: בניינים וציוד, השקעות בחברות כלולות ונכסים לא מוחשיים לרבות מוניטין) כאשר ישנם סימנים, כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות, המצביעים על כך שנכסיו במאזן מוצגים בסכום העולה על סכום בר-השבה שלהם.

סכום בר-השבה של נכס או יחידה מניבת מזומנים הוא הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין שווי השימוש. שווי השימוש הוא הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בשיעור הריבית לפני מס, הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינה בלתי תלויה בעיקרה בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").
למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין אשר הוכר במסגרת צרוף עסקים, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות. כאשר משתנה הרכב היחידה מניבת מזומנים, אחת או יותר, שאליהן הוקצה המוניטין, המוניטין יוקצה מחדש ליחידות שהושפעו.

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים. במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

כאשר ערכו בספרים של הנכס עולה על סכום בר-השבה הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך בגובה הפער בין ערכו בספרים של הנכס לסכום בר-השבה. ההפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-השבה של הנכס מהמועד בו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך, למעט הפסד מירידת ערך מוניטין שאינו מבוטל.

2. ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב:

א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

ד. העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-IAS 36, ירידת ערך נכסים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3. ירידת ערך של השקעות בחברות כלולות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל-IAS 39, מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה.

ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. מוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלקו של התאגיד ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים".

כד. תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. תקן חשבונאות 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים, קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

תקנים בנושאים בליבת העסק הבנקאי - בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

תקנים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - אומצו בהדרגה במהלך 2012 ו-2013. למעט בנושא זכויות עובדים.

2. ביום 30 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. הטיוטה מעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי אך אינה כוללת את כל העדכונים הנדרשים להוראות בעקבות אימוץ כללים אלו. נושאים אלו, לרבות הבהרות נוספות אם ידרשו, יטופלו בנפרד.

הטיוטה קובעת כי התיקונים להוראות הדיווח הציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה בנק יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור, בין היתר, בהתאם לאמור בטיוטה:

- שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, תבוטל הוראת השעה בהוראות הקיימות הקובעת את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים.
- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא תשלומים מבוססי מניות כאמור ב-ASC 718 - Compensation - Stock Compensation.

בהתאם לטיוטה שפרסם הפיקוח, הבנק נדרש לתת גילוי בדוחות הכספיים לשנת 2013 לכל הפחות לאומדן ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של חישוב ההתחייבויות בשל זכויות עובדים תוך שימוש בשיעורי היוון המבוססים על תשואות שוק למועד הדיווח של אג"ח ממשלתיות בישראל. להערכת הבנק אילו היה מיושם התקן ביום 31 בדצמבר 2013 בהתאם לסביבת הריבית הנוכחית, ההשפעה הצפויה על ההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 בגין השפעת השינוי בשיעור ההיוון הינה קיטון בהיקף של כ-2.3 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס (כ-3.7 מיליארד ש"ח לפני מס). מובן שהתחייבות זו תתעדכן בהתאם לשינויים בריבית השוק הרלוונטית בשנים הקרובות.

יובהר כי לאימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים עשויות להיות השפעות נוספות על הון הבנק אותן אנו לומדים. אחת מאותן השפעות אפשריות הינה אופן צבירת ההתחייבות. מאומדנים ופרשנויות ראשוניות, השפעת השינוי באופן צבירת ההתחייבויות עשויה לגרום לקיטון נוסף בהון העצמי של כ-0.25 מיליארד ש"ח (0.4 מיליארד ש"ח לפני מס). הבנק בוחן פרשנויות נוספות לאופן פריסת ההתחייבויות ו/או להשפעות הנוספות שעשויות לשנות אומדים אלו.

למרות ההשפעה המהותית להקטנה ההון העצמי של הבנק, לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל 3, בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו, בגין הטבה מוגדרת לעובדים, לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, על פני מספר שנים.

3. מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית.

ביום 29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות. ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה את הטיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון סינדיקציה.

במהלך חודש אוקטובר 2013 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא, אשר קובע הנחיות והבהרות מסוימות בנוגע לאופן היישום של תקן FAS 91. כמו כן פורסם עדכון להוראות מעבר בנושא מדידת הכנסות ריבית אשר קובע הנחיות בנוגע לאופן היישום לראשונה. בין היתר נקבע כי היישום לראשונה יבוצע באופן של מכאן ואילך על עסקאות שנוצרו או חודשו החל מיום 1 ינואר 2014 וכן המשך פריסה של עמלות מפרעון מוקדם בגין פרעונות מוקדמים שבוצעו לפני מועד היישום לראשונה. בנוסף הובהר,

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כי תאגיד בנקאי לא יוכל לדחות עלויות פנימיות ביצירת ההלוואות ללא אישור מוקדם מיחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים.

ההוראה תיושם החל מיום 1 בינואר 2014 ללא דחיית העלויות הישירות הנגרמות ביצירת הלוואה. ליישום החוזר לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

4. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 18 ביולי 2013 הועברה לדיון בוועדה המייעצת טיוטת חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי". הטיוטה מאריכה את התחולה של הוראת השעה בנושא חישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וקובעת הבהרות והנחיות לאופן חישוב שיעור ההפרשה תוך לקיחה בחשבון התאמות נדרשות בגין גורמים סביבתיים. בנוסף מחייבת הטיוטה הרחבה משמעותית של דרישות התיעוד התומך בשיעורי ההפרשה ודרישות הדיווח להנהלה ולדירקטוריון.

ההשפעה הצפויה בגין יישום ההנחיות בקשר לחישוב שיעור הפסדי העבר תטופל בדרך של שינוי אומדן ותיזקף לרווח והפסד. מועד היישום לראשונה טרם נקבע סופית. בשלב זה אין באפשרות הבנק לאמוד את השפעת אימוץ הטיוטה לכשתיושם.

5. דיווח על סכומים ששווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר

ביום 30 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דיווח על סכומים ששווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר וזאת בהתאם לעדכון תקן חשבונאי אמריקאי ASU 2013-02. החוזר מוסיף לבאור על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר דרישת גילוי על הסעיפים בדוח רווח והפסד שאליהם סווגו מחדש סכומים מרווח כולל אחר מצטבר.

יישום ההוראה ייעשה בדרך של יישום למפרע החל מיום 1 בינואר 2014. ליישום החוזר לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים מלבד השפעה הצגתית על באור רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

6. הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה, לפיה על כל תאגיד בנקאי לפרסם את דוחותיו הכספיים השנתיים חודשיים מסוף השנה (עד סוף חודש פברואר) ולא אחרי שלושה חודשים, כפי שההוראות מחייבות כיום. במקביל, קוצר מועד הדיווח של דוחות כספיים רבעוניים, מחודשיים ל-45 ימים מסוף הרבעון.

הקדמת מועדי הפרסום נועדה כדי להתאימם למקובל בארה"ב, בהתאמות המתחייבות, וכדי לשפר את זמינות המידע לקוראי הדוחות הכספיים.

השינוי יתבצע באופן הדרגתי, על פני שלוש שנים, עד ליישומו המלא בשנת 2016.

הבנק, בהסכמת הפיקוח על הבנקים, דחה את יישום ההוראה בדבר הקדמת מועד פרסום הדוחות הכספיים כך שהוראה זו תיושם לראשונה רק בדוחות הכספיים לרביע הראשון של שנת 2014.

ליישום ההוראה נדרש שינוי באופן רישום רווחי אקוויטי של חברה כלולה כך שהחל מרביע ראשון יהיה פער תמידי של רבעון בין מועד הדיווח של הבנק ושל החברה הכלולה.

באור 2 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים	**35,038**	43,248
פיקדונות בבנקים מסחריים (1)	**9,313**	11,373
סך הכל	**44,351**	54,621
מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**42,777**	51,644

(1) בניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

הערה - בדבר שיעבודים ראה באור 14.

באור 3 - ניירות ערך

	31 בדצמבר 2013				31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר רווחים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן (1)	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר רווחים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן (1)
	(במיליוני ש"ח)									
(1) ניירות ערך זמינים למכירה:										
אגרות חוב -										
של הממשלה	**30,736**	**30,552**	**201**	**(17)**	**30,736**	22,998	22,722	276	-	22,998
של ממשלות זרות	**3,843**	**3,840**	**6**	**(3)**	**3,843**	6,454	6,442	13	(1)	6,454
של מוסדות פיננסיים בישראל	**105**	**100**	**6**	**(1)**	**105**	323	304	21	(2)	323
של מוסדות פיננסיים זרים	**5,280**	**5,213**	**87**	**(20)**	**5,280**	5,281	5,231	128	(78)	5,281
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	**7,346**	**7,474**	**34**	**(162)**	**7,346**	5,049	4,993	76	(20)	5,049
של אחרים בישראל	**721**	**683**	**39**	**(1)**	**721**	1,039	1,018	26	(5)	1,039
של אחרים זרים	**2,002**	**1,992**	**28**	**(18)**	**2,002**	1,583	1,550	36	(3)	1,583
	50,033	**49,854**	**401**	**(222)**	**50,033**	42,727	42,260	576	(109)	42,727
מניות וקרנות נאמנות (2) (5)	**2,828**	**2,744**	**156**	**(72)**	**2,828**	2,167	1,726	453	(12)	2,167
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה (7)	**52,861**	**52,598**	**557** (3)	**(294)** (3)	**52,861** (3)	44,894	43,986	1,029 (3)	(121) (3)	44,894

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

	31 בדצמבר 2013					31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (1)	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (1)
	(במיליוני ש"ח)									
(2) ניירות ערך למסחר:										
אגרות חוב -										
של הממשלה	**7,104**	**7,057**	**56**	**(9)**	**7,104**	8,980	8,829	152	(1)	8,980
של ממשלות זרות	**1,028**	**1,036**	**-**	**(8)**	**1,028**	311	311	-	-	311
של מוסדות פיננסיים בישראל	**327**	**322**	**5**	**-**	**327**	129	127	2	-	129
של מוסדות פיננסיים זרים	**116**	**114**	**2**	**-**	**116**	88	88	1	(1)	88
מגובי נכסים (ABS) או										
מגובי משכנתאות (MBS)	**279**	**282**	**1**	**(4)**	**279**	358	358	8	(8)	358
של אחרים בישראל	**409**	**400**	**9**	**-**	**409**	707	697	13	(3)	707
של אחרים זרים	**520**	**529**	**3**	**(12)**	**520**	742	682	60	-	742
	9,783	**9,740**	**76**	**(33)**	**9,783**	11,315	11,092	236	(13)	11,315
מניות וקרנות נאמנות	**1,091**	**1,017**	**78**	**(4)**	**1,091**	199	189	11	(1)	199
סך כל ניירות הערך למסחר	**10,874**	**10,757**	**154** (4)	**(37)** (4)	**10,874**	11,514	11,281	247 (4)	(14) (4)	11,514
סך כל ניירות הערך (6)(7)	**63,735**	**63,355**	**711**	**(331)**	**63,735**	56,408	55,267	1,276	(135)	56,408

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) הערך במאזן כולל 1,363 מיליוני ש"ח בגין מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות (31 בדצמבר 2012 - 1,194 מיליוני ש"ח).

(3) בגין ניירות ערך זמינים למכירה, רווח (הפסד) כולל אחר - רווחים (הפסדים) שטרם מומשו כלולים בהון בסעיף "רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, לאחר השפעת מס" למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.

(4) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.

(5) במהלך שנת 2013 מימש הבנק את החזקותיו במניות מגדל החזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.

(6) מזה ערך במאזן בסך 27 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 93 מיליוני ש"ח) בגין איגרות חוב של חברות כלולות.

(7) כולל אג"ח פגומות בסך 26 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012- 101 מיליוני ש"ח).

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 696 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 339 מיליוני ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

ניירות ערך ששועבדו למלווים הסתכמו בסך 1,458 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 1,851 מיליוני ש"ח)

בדבר שעבודים ראה באור 14.

פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה באורים 20 ו-21.

ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות שהנפיקה את נייר הערך, כאמור בתוספת ז' שבסקירת ההנהלה בדבר "חשיפות למדינות זרות".

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים ומכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

	31 בדצמבר 2013				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (1)		
			רווחים	הפסדים	שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA	**232**	**233**	**1**	**(2)**	**232**
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	**1,581**	**1,662**	**-**	**(81)**	**1,581**
סך הכל	**1,813**	**1,895**	**1**	**(83)**	**1,813**
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	**3,363**	**3,423**	**6**	**(66)**	**3,363**
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	**355**	**355**	**-**	**-**	**355**
סך הכל	**3,718**	**3,778**	**6**	**(66)**	**3,718**
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	**85**	**86**	**-**	**(1)**	**85**
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	**2**	**2**	**-**	**-**	**2**
אשראי אחר לאנשים פרטיים	**3**	**3**	**-**	**-**	**3**
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	**1**	**1**	**-**	**-**	**1**
אגרות חוב מסוג CLO	**1,724**	**1,709**	**27**	**(12)**	**1,724**
סך הכל	**1,815**	**1,801**	**27**	**(13)**	**1,815**
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה	**7,346**	**7,474**	**34**	**(162)**	**7,346**

(1) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת מס.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים ומכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (1)		שווי הוגן
			רווחים	הפסדים	
	(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA	257	257	1	(1)	257
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	511	510	1	-	511
סך הכל	768	767	2	(1)	768
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	2,560	2,544	16	-	2,560
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	303	300	4	(1)	303
סך הכל	2,863	2,844	20	(1)	2,863
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	38	38	-	-	38
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	2	2	-	-	2
אשראי אחר לאנשים פרטיים	4	4	-	-	4
אגרות חוב מסוג CLO	1,371	1,334	54	(17)	1,371
אחרים	3	4	-	(1)	3
סך הכל	1,418	1,382	54	(18)	1,418
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה	5,049	4,993	76	(20)	5,049

(1) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת מס.

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

	31 בדצמבר 2013				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (1)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (1)	שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך אחרים	**4**	**4**	**-**	**-**	**4**
סך הכל	**4**	**4**	**-**	**-**	**4**
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	**11**	**11**	**-**	**-**	**11**
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	**73**	**76**	**-**	**(3)**	**73**
סך הכל	**84**	**87**	**-**	**(3)**	**84**
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אשראי לרכישת רכב	**57**	**56**	**1**	**-**	**57**
אשראי אחר לאנשים פרטיים	**16**	**16**	**-**	**-**	**16**
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אגרות חוב מסוג CDO	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אחרים	**118**	**119**	**-**	**(1)**	**118**
סך הכל	**191**	**191**	**1**	**(1)**	**191**
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר	**279**	**282**	**1**	**(4)**	**279**

(1) רווחים (הפסדים) אלו נזקפו לרווח והפסד.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (1)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (1)	שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר (המשך)					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך אחרים	5	5	-	-	5
סך הכל	5	5	-	-	5
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים					
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	21	19	2	-	21
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	19	21	-	(2)	19
סך הכל	40	40	2	(2)	40
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	37	37	-	-	37
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	3	2	1	-	3
אשראי לרכישת רכב	166	163	3	-	166
אשראי אחר לאנשים פרטיים	16	16	-	-	16
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	1	1	-	-	1
אגרות חוב מסוג CDO	28	33	-	(5)	28
אחרים	62	61	2	(1)	62
סך הכל	313	313	6	(6)	313
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר	358	358	8	(8)	358

(1) רווחים (הפסדים) אלו נזקפו לרווח והפסד.

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומש

	31 בדצמבר 2013									
	פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה					
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן	סך הכל	הפסדים שטרם מומשו			סך הכל
		0-20%	20%-35%	מעל 35%			0-20%	20%-35%	מעל 35%	
	(במיליוני ש"ח)									
אגרות חוב										
של ממשלת ישראל	**408**	**16**	**-**	**-**	**28**	**16**	**-**	**-**	**-**	**-**
של ממשלות זרות	**1,032**	**2**	**-**	**-**	**45**	**2**	**-**	**-**	**-**	**1**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**9**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**
של מוסדות פיננסיים זרים	**1,394**	**6**	**-**	**-**	**539**	**6**	**4**	**-**	**-**	**14**
מגובי נכסים (ABS) או										
מגובי משכנתאות (MBS)	**4,495**	**130**	**-**	**-**	**779**	**130**	**-**	**-**	**-**	**32**
של אחרים בישראל	**9**	**1**	**-**	**-**	**66**	**1**	**-**	**-**	**-**	**-**
של אחרים זרים	**601**	**13**	**-**	**-**	**351**	**13**	**-**	**-**	**-**	**5**
מניות	**966**	**72**	**-**	**1**	**-**	**73**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	**8,905**	**240**	**-**	**1**	**1,817**	**241**	**4**	**-**	**49**	**53**

	31 בדצמבר 2012									
	פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה					
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן	סך הכל	הפסדים שטרם מומשו			סך הכל
		0-20%	20%-35%	מעל 35%			0-20%	20%-35%	מעל 35%	
	(במיליוני ש"ח)									
אגרות חוב										
של ממשלת ישראל	302	-	-	-	-	-	-	-	-	-
של ממשלות זרות	1,032	3	-	-	9	3	1	-	-	1
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	-	-	-	28	-	-	2	-	2
של מוסדות פיננסיים זרים	335	2	-	-	1,727	2	69	4	-	73
מגובי נכסים (ABS) או										
מגובי משכנתאות (MBS)	876	4	-	-	386	4	16	-	-	16
של אחרים בישראל	7	-	-	-	198	-	5	-	-	5
של אחרים זרים	195	1	-	-	169	1	2	-	-	2
מניות	12	9	-	3	-	12	-	-	-	-
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	2,759	19	-	3	2,517	22	93	6	-	99

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומשו

	31 בדצמבר 2013					
	עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)					
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	**1,362**	**(66)**	**315**	**(17)**	**1,677**	**(83)**
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)	**2,435**	**(56)**	**289**	**(10)**	**2,724**	**(66)**
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)	**698**	**(8)**	**175**	**(5)**	**873**	**(13)**
סך הכל	**4,495**	**(130)**	**779**	**(32)**	**5,274**	**(162)**

	31 בדצמבר 2012					
	עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)					
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	351	(1)	-	-	351	(1)
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)	457	(1)	12	-	469	(1)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)	70	(2)	372	(16)	442	(18)
סך הכל	878	(4)	384	(16)	1,262	(20)

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

Mortgage Backed Security - MBS
איגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.

SUB PRIME - מקרה פרטי של MBS
איגרות חוב שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מתיקי משכנתאות של לווים עם דירוג אשראי נמוך שלא העמידו בטחונות מתאימים.

Collateralized Debt Obligation - CDO
אגרת חוב המגובה על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (Seniority) ובדירוגים שונים.

Synthetic Collateralized Debt Obligation - SCDO
הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות "בכירות" (Seniority) שונות.

Collateralized Loan Obligation - CLO
אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

(Fannie Mae) FNMA: חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

(Freddie Mac) FHLMC: סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

(Ginnie Mae) GNMA: חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

Credit Default Swap - CDS
מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעיסקה.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	31 בדצמבר 2013				
	הפרשה להפסדי אשראי				
	אשראי לציבור			בנקים	סך
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	**3,691**	**475**	**395**	**4,561**	**4**	**4,565**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**30**	**53**	**182**	**265**	**3**	**268**
מחיקות חשבונאיות	**(485)**	**(29)**	**(451)**	**(965)**	**(5)**	**(970)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**80**	**-**	**371**	**451**	**-**	**451**
מחיקות חשבונאיות נטו	**(405)**	**(29)**	**(80)**	**(514)**	**(5)**	**(519)**
התאמות מתרגום דוחות כספיים	**(15)**	**(1)**	**(1)**	**(17)**	**-**	**(17)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[2]	**3,301**	**498**	**496**	**4,295**	**2**	**4,297**
[2]מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	**373**	**-**	**39**	**412**	**-**	**412**

	31 בדצמבר 2012				
	הפרשה להפסדי אשראי				
	אשראי לציבור			בנקים	סך
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	3,441	532	462	4,435	5	4,440
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2012	27	3	6	36	-	36
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,156	(13)	93	1,236	-	1,236
מחיקות חשבונאיות	(1,084)	(47)	(430)	(1,561)	(1)	(1,562)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	155	-	264	419	-	419
מחיקות חשבונאיות נטו	(929)	(47)	(166)	(1,142)	(1)	(1,143)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(4)	-	-	(4)	-	(4)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[2]	3,691	475	395	4,561	4	4,565
[2]מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	413	-	34	447	-	447

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	הפרשה להפסדי אשראי				
	אשראי לציבור			בנקים	סך
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	8,394	487	1,659	10,540	1	10,541
מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1 בינואר 2011	(4,371)	-	(1,469)	(5,840)	-	(5,840)
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2011 (נזקפו להון)	530	123	421	1,074	-	1,074
יתרת ההפרשה ליום 1 בינואר 2011	4,553	610	611	5,774	1	5,775
הוצאות בגין הפסדי אשראי	729	(9)	10	730	4	734
מחיקות חשבונאיות	(1,917)	(69)	(532)	(2,518)	-	(2,518)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	76	-	373	449	-	449
מחיקות חשבונאיות נטו	(1,841)	(69)	(159)	(2,069)	-	(2,069)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה	3,441	532	462	4,435	5	4,440
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני 429	-		35	464	-	464

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1], ועל החובות[1] בגינם היא חושבה

	31 בדצמבר 2013					
	הפרשה להפסדי אשראי					
	אשראי לציבור				בנקים	סך
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**109,908**	**49**	**1,709**	**111,666**	**12,809**	**124,475**
שנבדקו על בסיס קבוצתי[4]	**32,564**	**69,741**	**30,786**	**133,091**	**2,453**	**135,544**
[4] מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	**-**	**68,581**	**-**	**68,581**	**-**	**68,581**
סך הכל חובות[1]	**142,472**	**69,790**	**32,495**	**244,757**	**15,262**	**260,019**
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**2,660**	**15**	**87**	**2,762**	**2**	**2,764**
שנבדקו על בסיס קבוצתי[5]	**268**	**483**	**370**	**1,121**	**-**	**1,121**
[5] מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	**-**	**480**	**-**	**480**	**-**	**480**
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	**2,928**	**498**	**457**	**3,883**	**2**	**3,885**

	31 בדצמבר 2012					
	הפרשה להפסדי אשראי					
	אשראי לציבור				בנקים	סך
	מסחרי	לדיור (2)	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	120,006	48	1,991	122,045	45,770	167,815
שנבדקו על בסיס קבוצתי[4]	31,634	63,355	28,344	123,333	7,158	130,491
[4] מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	-	62,423 (3)	-	62,423	-	62,423
סך הכל חובות[1]	151,640	63,403	30,335	245,378	52,928	298,306
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	2,943	19	62	3,024	4	3,028
שנבדקו על בסיס קבוצתי[5]	335	456	299	1,090	-	1,090
[5] מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	-	450 (3)	-	450	-	450
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	3,278	475	361	4,114	4	4,118

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) סווג מחדש.

(3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 271 מיליוני ש"ח (בשנת 2012 - 209 מיליוני ש"ח.

ב. חובות[1]

1. איכות אשראי ופיגורים

	31 בדצמבר 2013					
		בעייתיים(2)		חובות לא פגומים - מידע נוסף		
	לא בעייתיים	לא פגומים	פגומים (3)	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר(4)	בפיגור של 30 ועד 89 ימים (5)
	(במיליוני ש"ח)					
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	13,684	558	478	14,720	6	15
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	21,786	196	1,392	23,374	5	21
שרותים פיננסיים	10,472	319	345	11,136	156	10
מסחרי - אחר	61,866	2,364	1,769	65,999	31	83
סך הכל מסחרי	107,808	3,437	3,984	115,229	198	129
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור(6)	67,789	803	-	68,592	786	602
אנשים פרטיים - אחר	31,046	306	106	31,458	112	196
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	206,643	4,546	4,090	215,279	1,096	927
בנקים בישראל	1,688	-	-	1,688	-	-
ממשלת ישראל	338	-	-	338	-	-
סך הכל פעילות בישראל	208,669	4,546	4,090	217,305	1,096	927
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן	6,783	166	718	7,667	34	122
מסחרי אחר	18,389	317	870	19,576	258	72
סך הכל מסחרי	25,172	483	1,588	27,243	292	194
אנשים פרטיים	2,126	19	90	2,235	52	30
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	27,298	502	1,678	29,478	344	224
בנקים בחו"ל	13,016	-	-	13,016	-	-
ממשלות בחו"ל	220	-	-	220	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	40,534	502	1,678	42,714	344	224
סך הכל ציבור	233,941	5,048	5,768	244,757	1,440	1,151
סך הכל בנקים	14,704	-	-	14,704	-	-
סך הכל ממשלות	558	-	-	558	-	-
סך הכל	249,203	5,048	5,768	260,019	1,440	1,151

ראה הערות בהמשך.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

	31 בדצמבר 2012					
	בעייתיים [2]			חובות לא פגומים - מידע נוסף		
	לא בעייתיים	לא פגומים(7)	פגומים (3)	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר(4)	בפיגור של 30 ועד 89 ימים (5)
	(במיליוני ש"ח)					
<u>פעילות לווים בישראל</u>						
<u>ציבור - מסחרי</u>						
בינוי ונדל"ן - בינוי	13,426	168	667	14,261	6	37
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	23,409	285	1,847	25,541	1	26
שרותים פיננסיים	12,105	396	716	13,217	-	17
מסחרי - אחר	62,481	2,359	2,369	67,209	32	100
סך הכל מסחרי	111,421	3,208	5,599	120,228	39	180
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור (6)(7)	61,242	859	-	62,101	829	593
אנשים פרטיים - אחר	28,593	303	45	28,941	115	174
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	201,256	4,370	5,644	211,270	983	947
בנקים בישראל	38,478	-	-	38,478	-	-
ממשלת ישראל	282	-	-	282	-	-
סך הכל פעילות בישראל	240,016	4,370	5,644	250,030	983	947
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>						
<u>ציבור - מסחרי</u>						
בינוי ונדל"ן	7,296	205	874	8,375	76	68
מסחרי אחר	22,087	164	786	23,037	68	159
סך הכל מסחרי	29,383	369	1,660	31,412	144	227
אנשים פרטיים	2,597	5	94	2,696	167	28
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	31,980	374	1,754	34,108	311	255
בנקים בחו"ל	14,003	-	5	14,008	-	-
ממשלות בחו"ל	160	-	-	160	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	46,143	374	1,759	48,276	311	255
סך הכל ציבור	233,236	4,744	7,398	245,378	1,294	1,202
סך הכל בנקים	52,481	-	5	52,486	-	-
סך הכל ממשלות	442	-	-	442	-	-
סך הכל	286,159	4,744	7,403	298,306	1,294	1,202

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

הערות:

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה באור 4 ב.2.ג להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 165 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012- 143 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 198 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 230 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.

(7) סווג מחדש.

איכות האשראי - מצב פיגור החובות[1]

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך יום פיגור אחד ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

	31 בדצמבר 2013				
	יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת הפרשה פרטנית (3)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית(3)	סך הכל יתרת (2) חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
	(במיליוני ש"ח)				
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**108**	**23**	**370**	**478**	**1,651**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**979**	**176**	**413**	**1,392**	**2,520**
שרותים פיננסיים	**302**	**143**	**43**	**345**	**1,015**
מסחרי - אחר	**861**	**356**	**908**	**1,769**	**5,144**
סך הכל מסחרי	**2,250**	**698**	**1,734**	**3,984**	**10,330**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**67**	**44**	**39**	**106**	**1,793**
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**2,317**	**742**	**1,773**	**4,090**	**12,123**
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלת ישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**2,317**	**742**	**1,773**	**4,090**	**12,123**
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	**503**	**302**	**215**	**718**	**900**
מסחרי אחר	**695**	**384**	**175**	**870**	**1,058**
סך הכל מסחרי	**1,198**	**686**	**390**	**1,588**	**1,958**
אנשים פרטיים	**62**	**49**	**28**	**90**	**105**
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**1,260**	**735**	**418**	**1,678**	**2,063**
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**1,260**	**735**	**418**	**1,678**	**2,063**
סך הכל ציבור	**3,577**	**1,477**	**2,191**	**5,768**	**14,186**
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל ממשלות	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**3,577**	**1,477**	**2,191**	**5,768**	**14,186**
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	**2,203**	**1,147**	**1,115**	**3,318**	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	**1,218**	**348**	**1,251**	**2,469**	

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת הפרשה פרטנית (3)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	סך הכל יתרת (2) חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
	(במיליוני ש"ח)				
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	79	22	588	667	1,910
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,406	187	441	1,847	3,125
שרותים פיננסיים	663	422	53	716	1,196
מסחרי - אחר	1,398	584	971	2,369	5,773
סך הכל מסחרי	3,546	1,215	2,053	5,599	12,004
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור (3)	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר (3)	22	22	23	45	1,681
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	3,568	1,237	2,076	5,644	13,685
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	3,568	1,237	2,076	5,644	13,685
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	537	238	337	874	1,101
מסחרי אחר	558	284	228	786	920
סך הכל מסחרי	1,095	522	565	1,660	2,021
אנשים פרטיים	78	52	16	94	96
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	1,173	574	581	1,754	2,117
בנקים בחו"ל	-	-	5	5	6
ממשלות בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,173	574	586	1,759	2,123
סך הכל ציבור	4,741	1,811	2,657	7,398	15,802
סך הכל בנקים	-	-	5	5	6
סך הכל ממשלות	-	-	-	-	-
סך הכל	4,741	1,811	2,662	7,403	15,808
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	3,257	1,452	1,778	5,035	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים(5)	1,323	188	771	2,094	

אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(3) סווג מחדש.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

	31 בדצמבר 2013		
	יתרה ממוצעת של חובות פגומים(2)	הכנסות ריבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
	(במיליוני ש"ח)		
פעילות לווים בישראל			
ציבור - מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	549	12	12
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,585	19	19
שרותים פיננסיים	513	-	-
מסחרי - אחר	2,028	19	17
סך הכל מסחרי	4,675	50	48
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	68	5	5
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	4,743	55	53
בנקים בישראל	-	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	4,743	55	53
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור - מסחרי			
בינוי ונדל"ן	787	8	4
מסחרי אחר	894	16	15
סך הכל מסחרי	1,681	24	19
אנשים פרטיים	92	1	1
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	1,773	25	20
בנקים בחו"ל	2	-	-
ממשלות בחו"ל	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,775	25	20
סך הכל ציבור	6,516	80	73
סך הכל בנקים	2	-	-
סך הכל ממשלות	-	-	-
סך הכל	6,518	80 (4)	73

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

	31 בדצמבר 2012 (5)	31 בדצמבר 2011 (5)
	(במיליוני ש"ח)	
יתרת חוב רשומה ממוצעת של אשראי לציבור פגום בתקופת הדיווח	7,255 (6)	6,764
סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין חובות אלה בפרק הזמן בו סווגו כפגומים	62	13
סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היו חובות אלה צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים	616	611
מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן	53	12

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 510 מיליוני ש"ח.

(5) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל ההפרשה להפסדי אשראי, יכללו גילויים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013 בדרך של מכאן ואילך. ראה גם באור 1.

(6) סווג מחדש.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

	31 בדצמבר 2013			
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר (2) בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר (2) בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר (2) לא בפיגור	סך הכל (3)
	(במיליוני ש"ח)				
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**301**	**-**	**-**	**-**	**301**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**607**	**-**	**-**	**-**	**607**
שרותים פיננסיים	**48**	**-**	**-**	**-**	**48**
מסחרי - אחר	**457**	**-**	**-**	**36**	**493**
סך הכל מסחרי	**1,413**	**-**	**-**	**36**	**1,449**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**49**	**-**	**-**	**1**	**50**
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**1,462**	**-**	**-**	**37**	**1,499**
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלת ישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**1,462**	**-**	**-**	**37**	**1,499**
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	**222**	**-**	**-**	**304**	**526**
מסחרי אחר	**201**	**-**	**-**	**203**	**404**
סך הכל מסחרי	**423**	**-**	**-**	**507**	**930**
אנשים פרטיים	**30**	**-**	**-**	**10**	**40**
סה"כ ציבור - פעילות בחו"ל	**453**	**-**	**-**	**517**	**970**
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**453**	**-**	**-**	**517**	**970**
סך הכל ציבור	**1,915**	**-**	**-**	**554**	**2,469**
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל ממשלות	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**1,915**	**-**	**-**	**554**	**2,469**

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	31 בדצמבר 2012			
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר (2) בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר (2) בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר (2) לא בפיגור	סך הכל (3)
	(במיליוני ש"ח)				
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור - מסחרי</u>					
בינוי ונדל"ן - בינוי	114	-	-	-	114
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	782	-	-	38	820
שרותים פיננסיים	93	-	-	-	93
מסחרי - אחר	256	-	-	30	286
סך הכל מסחרי	1,245	-	-	68	1,313
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור (4)	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר (4)	24	-	-	3	27
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	1,269	-	-	71	1,340
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	1,269	-	-	71	1,340
<u>פעילות לווים בחו"ל (4)</u>					
<u>ציבור - מסחרי</u>					
בינוי ונדל"ן	132	-	-	341	473
מסחרי אחר	68	-	-	186	254
סך הכל מסחרי	200	-	-	527	727
אנשים פרטיים	11	-	-	12	23
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	211	-	-	539	750
בנקים בחו"ל	-	-	-	4	4
ממשלות בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	211	-	-	543	754
סך הכל ציבור	1,480	-	-	610	2,090
סך הכל בנקים	-	-	-	4	4
סך הכל ממשלות	-	-	-	-	-
סך הכל	1,480	-	-	614	2,094

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) צובר הכנסות ריבית.
(3) נכלל בחובות פגומים.
(4) סווג מחדש.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)
1. ארגונים מחדש שבוצעו

	31 בדצמבר 2013		
	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
	(במיליוני ש"ח)		
פעילות לווים בישראל			
ציבור - מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	17	35	23
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	15	165	138
שרותים פיננסיים	-	-	-
מסחרי - אחר	75	5	5
סך הכל מסחרי	107	205	166
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	753	7	7
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	860	212	173
בנקים בישראל	-	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	860	212	173
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור - מסחרי			
בינוי ונדל"ן	12	166	166
מסחרי אחר	63	322	321
סך הכל מסחרי	75	488	487
אנשים פרטיים	52	7	7
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	127	495	494
בנקים בחו"ל	-	-	-
ממשלות בחו"ל	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	127	495	494
סך הכל ציבור	987	707	667
סך הכל בנקים	-	-	-
סך הכל ממשלות	-	-	-
סך הכל	987	707	667

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל ההפרשה להפסדי אשראי, יכללו גילויים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2013 בדרך של מכאן ואילך. ראה גם באור 1.

ב. חובות[1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)
2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[2]

	31 בדצמבר 2013	
	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה (3)
	(במיליוני ש"ח)	
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
בינוי ונדל"ן - בינוי	**46**	**14**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**17**	**21**
שרותים פיננסיים	**2**	**-**
מסחרי - אחר	**91**	**55**
סך הכל מסחרי	**156**	**90**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**523**	**11**
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**679**	**101**
בנקים בישראל	**-**	**-**
ממשלת ישראל	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**679**	**101**
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור - מסחרי		
בינוי ונדל"ן	**4**	**8**
מסחרי אחר	**27**	**90**
סך הכל מסחרי	**31**	**98**
אנשים פרטיים	**16**	**3**
סך הכל ציבור - פעילות חו"ל	**47**	**101**
בנקים בחו"ל	**-**	**-**
ממשלות בחו"ל	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**47**	**101**
סך הכל	**726**	**202**

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

(3) יתרת החוב הרשומה לסוף הרבעון בו בוצע הכשל.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור
יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)[2], סוג החזר וסוג ריבית

		31 בדצמבר 2013			
		סך הכל (2)	מזה: בולט(2) ובלון	מזה: ריבית(2) משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל
		(במיליוני ש"ח)			
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	**37,175**	**3,038**	**28,542**	**762**
	מעל 60%	**30,578**	**1,587**	**24,177**	**372**
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		**740**	**43**	**600**	**1,061**
סך הכל		**68,493**	**4,668**	**53,319**	**2,195**

		31 בדצמבר 2012			
		סך הכל (2)	מזה: בולט(2) ובלון	מזה: ריבית(2) משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל
		(במיליוני ש"ח)			
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	32,413	2,901	25,351	2,265
	מעל 60%	30,108	1,900	23,649	1,646
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		834	61	659	23
סך הכל		63,355	4,862	49,659	3,934

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רבעון נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימאלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ 60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

		31 בדצמבר 2013		
תקרת האשראי		מספר לווים (3)	אשראי (1)	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)
(באלפי ש"ח)			(במיליוני ש"ח)	
מ	עד			
0	10	**818,393**	**719**	**1,493**
10	20	**349,560**	**1,947**	**3,397**
20	40	**436,336**	**5,048**	**7,809**
40	80	**355,994**	**10,838**	**9,365**
80	150	**209,872**	**16,358**	**6,175**
150	300	**134,733**	**24,178**	**3,460**
300	600	**76,532**	**28,660**	**2,497**
600	1,200	**29,080**	**20,275**	**3,006**
1,200	2,000	**6,824**	**8,168**	**1,992**
2,000	4,000	**4,198**	**8,902**	**2,335**
4,000	8,000	**2,272**	**9,737**	**2,691**
8,000	20,000	**1,799**	**17,391**	**5,461**
20,000	40,000	**817**	**15,722**	**6,454**
40,000	200,000	**688**	**35,878**	**18,538**
200,000	400,000	**107**	**14,980**	**13,871**
400,000	800,000	**42**	**10,814**	**11,916**
800,000	1,200,000	**9**	**6,564**	**2,188**
1,200,000	1,600,000	**5**	**4,382**	**2,539**
1,600,000	2,000,000	**2**	**519**	**2,795**
2,000,000	2,400,000	**3**	**2,607**	**3,777**
2,400,000	2,800,000	**1**	**2,376**	**41**
2,800,000	3,200,000	**-**	**-**	**-**
3,200,000	3,523,640	**1**	**2,941**	**583**
סך הכל		**2,427,268**	**249,004**	**112,383**

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(1) לפני השפעת הפרשות להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 4,247 מיליוני ש"ח. עיסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(3) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

הגדרת "לווה" וכן הגדרת חבות, לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני הינן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים".

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

		31 בדצמבר 2012(4)		
תקרת האשראי		מספר לווים (3)	אשראי (1)	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)
(באלפי ש"ח)			(במיליוני ש"ח)	
מ	עד			
0	10	773,134	764	1,494
10	20	325,954	1,769	3,236
20	40	392,182	4,423	7,188
40	80	309,081	8,723	8,920
80	150	155,540	10,493	6,064
150	300	83,794	13,631	3,219
300	600	58,307	21,770	2,387
600	1,200	36,118	26,464	3,053
1,200	2,000	9,748	12,593	2,089
2,000	4,000	5,191	11,481	2,572
4,000	8,000	2,509	10,712	3,065
8,000	20,000	1,825	17,799	5,303
20,000	40,000	885	17,619	6,878
40,000	200,000	741	39,400	19,373
200,000	400,000	112	16,652	13,675
400,000	800,000	46	15,028	10,720
800,000	1,200,000	9	4,464	4,222
1,200,000	1,600,000	5	5,723	1,052
1,600,000	2,000,000	-	-	-
2,000,000	2,400,000	3	4,312	2,122
2,400,000	2,800,000	-	-	-
2,800,000	3,200,000	1	2,878	62
3,200,000	3,301,000	1	2,175	1,126
סך הכל		2,155,186	248,873	107,820

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(1) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. בתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 3,495 מיליוני ש"ח. עסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(3) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(4) סווג מחדש.

ד. מידע אודות הלוואות שנמכרו

תמורה בסך 718 מיליון ש"ח התקבלה עבור הלוואות מסחריות שנמכרו בשנת 2013 (234 מיליוני ש"ח בשנת 2012).

באור 5- אשראי לממשלות

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
אשראי לממשלה	**338**	283
אשראי לממשלות זרות	**220**	159
סך כל האשראי לממשלות	**558**	442

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. הרכב

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	חברות כלולות	חברות כלולות
	(במיליוני ש"ח)	
סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות רכוש אחר ומוניטין)	**1,689**	2,129
מזה - רווחים שנצברו ממועד הרכישה	**1,000**	1,360
סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:		
התאמות בגין כלולות	**(141)**	(52)
פרטים בדבר מוניטין ורכוש לא מוחשי אחר:		
קצב ההפחתה	**0-20 שנה**	0-20 שנה
הסכום המקורי, נטו	**228**	218
יתרה להפחתה	**157**	151

פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	ערך בספרים	שווי השוק	ערך בספרים	שווי השוק
	(במיליוני ש"ח)			
החברה לישראל בע"מ	**1,137**	**2,526**	1,568	3,367

ב. חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות	**(313)**	(31)	143
הפרשה למסים נדחים	**20**	(36)	5
חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	**(293)**	(67)	148

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים בדבר חברות מוחזקות

1. החזקות בתאגידי החזקה ריאליים (קונגלומרט)

החזקות הבנק בתאגידים ריאליים כפופה למגבלות הקבועות בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע, בין היתר, בסעיף 24א' לחוק, כי תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מ-1% באמצעי שליטה בקונגלומרט אחד בלבד (תאגיד שהונו עולה על כ-2,000 מיליון ש"ח והפועל ביותר משלושה ענפי משק). הבנק מחזיק בקונגלומרט - החברה לישראל.

יצויין כי על פי החקיקה שהתקבלה בעקבות הרפורמה בשוק ההון, בנק רשאי להחזיק חמישה אחוזים בהון חברה לביטוח ועשרה אחוזים בהונו של תאגיד השולט בחברה לביטוח. כמו כן על פי תיקון חוק הבנקאות (רישוי) ממרס 2010 בנק רשאי להחזיק בחברה לביטוח אחת בלבד שהונה העצמי על פי סעיף 35 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, עולה על 2,000 מיליון ש"ח.

2. פרטים על חברת בת שאוחדה לראשונה

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower Foundation, Helena S. Safdié Levy, Edmundo Safdié ו-G.R.S. Participations S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו ירכוש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש, בכפוף לקיום תנאים מתלים המפורטים בהסכם. ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סך הכל התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר"ש,כאשר כ-110 מיליון פר"ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר"ש הופקדה בנאמנות להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. עודף העלות הסתכם בסך 138 מיליוני ש"ח כאשר 53 מיליוני ש"ח בניכוי עתודה למס יוחסו לתיקי לקוחות. ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג באופן פורמלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ.

	ליום הרכישה (במיליוני ש"ח)
סך הכל נכסים (1)	3,141
יתרת עודף עלות מיוחס בניכוי עתודה למס	53
יתרת מוניטין שנוצר ברכישת חברת בת	85
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק מיום הרכישה	2

(1) כפי דיווח הבנק.

3. פרטים בנושא ירידת ערך

לאור שינויי רגולציה בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית בעולם, ובשוויץ בפרט, המייקרים את עלות השירות, ולאור השפעתם הצפויה של שינויים אלה גם על לאומי פרייבט בנק (לשעבר: בנק לאומי שוויץ), הפחית הבנק את יתרת המוניטין בסך 76 מיליון ש"ח.

ד. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

1. חברות בת מאוחדות[1]

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		השקעה במניות לפי שווי מאזני	
		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
		2013	2012	**2013**	2012	**2013**	2012
		(%)	(%)	**(%)**	(%)	**(במיליוני ש"ח)**	
בישראל							
בנק ערבי ישראלי בע"מ	עסקי בנק כללי	**99.7**	99.7	**99.7**	99.7	**550**	524
לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ		**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**58**	58
לאומי לפיתוח התעשיה בע"מ		**99.6**	99.6	**99.8**	99.8	**105**	105
לאומי פרטנרס בע"מ (3)	שירותים עסקיים ופיננסים	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**676**	426
לאומי-טק בע"מ (4)	החכרת ציוד ומתן הלוואות	**99.5**	99.5	**99.8**	99.8	**986**	964
לאומי חברה למימון בע"מ	גיוס כספים באמצעות הנפקת אגרות חוב	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**157**	158
לאומי קארד בע"מ	מתן שירות כרטיסי אשראי	**80.0**	80.0	**80.0**	80.0	**1,122**	986
לאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ		**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**21**	19
לאומי שירותי שוק ההון בע"מ	שרותי תפעול לקופות גמל וקרנות נאמנות	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**38**	34
לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ	החזקות פיננסיות	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**503**	474
בחוץ לארץ							
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	חברת החזקות - רשומה בארה"ב	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**504**	540
בנק לאומי ארה"ב (5)	עסקי בנק כללי - רשומה בארה"ב	***99.9***	*99.9*	***99.9***	*99.9*	**1,897**	2,016
בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי	עסקי בנק כללי - רשומה בבריטניה	***99.8***	*99.8*	***99.8***	*99.8*	**725**	792
Leumi Private Bank	עסקי בנק כללי - רשומה בשוויצריה	***94.8***	*94.8*	***98.6***	*98.6*	**956**	1,060
לאומי רי לימיטד	ביטוח	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**81**	93
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	עסקי בנק כללי - רשומה בלוקסמבורג	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**164**	153
לאומי רומניה ס.א.	עסקי בנק כללי - רשומה ברומניה	***99.9***	*99.9*	***99.9***	*99.9*	**247**	254
חברות המוחזקות על ידי בנק לאומי ארה"ב							
בנק לאומי פיננשיאל קורפוריישן (6)		***99.9***	*99.9*	***99.9***	*99.9*	**4,827**	5,176
לאומי ארה"ב חברה להשקעות (6)		***99.9***	*99.9*	***99.9***	*99.9*	**3,426**	3,720

ראה הערות בהמשך.

31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2013	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	**2013**	2012
יתרת				תרומה לרווח						ערבויות עבור	
מוניטין				הנקי המיוחס				סעיפים אחרים		החברה לטובת	
ורכוש		השקעות הוניות		לבעלי מניות		הפסד		שנצברו		גופים שמחוץ	
לא מוחשי		אחרות (7)		התאגיד הבנקאי		מירידת ערך		הון העצמי (2)		לקבוצה	
-	-	**104**	157	**106**	103	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**-**	1	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**1**	2	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**1,195**	1,177	**213**	(68)	**-**	-	**37**	115	**578**	552
-	-	**-**	-	**22**	27	**-**	-	**1**	-	**2**	2
-	-	**-**	-	**13**	12	**-**	-	**0**	4	**-**	-
-	-	**-**	-	**160**	144	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**2**	2	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**4**	4	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**5**	8	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**1**	-	**-**	-	**(38)**	(13)	**-**	-
-	-	**-**	-	**64**	90	**-**	-	**(183)**	(51)	**52**	56
-	-	**480**	505	**(66)**	42	**-**	-	**-**	5	**-**	-
61	146	**186**	195	**(57)**	(18)	**-**	-	**(41)**	20	**-**	-
-	-	**-**	-	**5**	9	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**40**	56	**10**	15	**-**	-	**2**	8	**25**	12
-	-	**-**	-	**(7)**	8	**-**	-	**-**	17	**10**	49
-	-	**-**	-	**(349)**	(87)	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**-**	-	**(233)**	(22)	**-**	-	**-**	-	**-**	-

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות (המשך)

2. חברות כלולות

שם החברה	פרטים על החברה	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
		2013	2012	**2013**	2012
		חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה	
		(%)	(%)	**(%)**	(%)
החברה לישראל בע"מ	חברת אחזקות	**18.1**	18.1	**18.1**	18.1

(1) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות אחרות בקבוצת הבנק בגין ההשקעות האמורות.

(2) כולל התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הוגן.

(3) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 100 מיליוני ש"ח.

(4) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 82 מילוני ש"ח. לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.

(5) ההשקעה בחברה נעשתה על ידי בנק לאומי לישראל קורפוריישן.

(6) חברות נכסים שהוקמו על ידי בנק לאומי ארה"ב ומאוחדות בדוחות הכספיים שלהם. לחברות הון עצמי כנגד אשראים שהועברו מבנק לאומי ארה"ב. עקב התאמת הדוחות ותרגומם לשקלים, נוצרים רווחים (הפסדים) על ההון שבמאוחד מקוזזים מלאומי ארה"ב.

(7) השקעות הוניות אחרות כוללות שטרי הון והלוואות בעלים.

(8) יתרת מוניטין בניכוי הפסדים מצטברים לירידת ערך מוניטין.

(9) הנתונים לגבי החברות הכלולות הינם על בסיס מאוחד.

(10) כולל קרנות הפרשי תרגום וקרנות אחרות אשר נצברו בעודפים.

31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2013	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	**2013**	2012	**2013**	2012
		השקעות		תרומה לרווח		השקעות				ערבויות עבור	
		במניות		הנקי המיוחס		במניות		סעיפים אחרים		החברה לטובת	
יתרת מוניטין		לפי		לבעלי מניות		לפי		שנצברו		גופים	
ורכוש לא מוחשי		שווי מאזני		התאגיד הבנקאי		שווי שוק		בהון העצמי	(12)	שמחוץ לקבוצה	
(במיליוני ש"ח)											
31	36	**1,137**	1,568	**(340)**	(110)	**2,526**	3,367	**(42)**	(22)	**30**	109
				-	81						

מיזוג בלמ"ש

ביום 9 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את ביצוע המיזוג של בלמ"ש עם ולתוך הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון בלמ"ש את ביצוע המיזוג כאמור. המיזוג בוצע ביום 31 בדצמבר 2012 ("מועד המיזוג").

ביום 31 בדצמבר 2012 הושלם המיזוג ונרשם ברשם החברות, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים להשלמתו.

המיזוג שבוצע הינו מיזוג סטטוטורי ובמסגרתו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, תוך חיסולו של בלמ"ש ללא פירוק בהתאם להוראות הפרק הראשון של החלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודת מס הכנסה כך שעם השלמת המיזוג חדל בלמ"ש מלהתקיים.

החל מיום 15 בינואר 2013 בוטל רישיון הבנק של בלמ"ש.

ה. מוניטין ורכוש בלתי מוחשי

	מוניטין	תיקי ניירות ערך לקוחות	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)		
עלות			
ליום 31 בדצמבר 2011	**188**	**138**	**326**
תוספות	1	-	1
עדכון בעקבות הקצאת עודף עלות (1)	85	(55)	30
ליום 31 בדצמבר 2012	**274**	**83**	**357**
תוספות	**-**	**-**	**-**
ליום 31 בדצמבר 2013	**274**	**83**	**357**
הפחתות והפסדים מירידת ערך			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	**144**	**1**	**145**
הפחתה לשנה	12	11	23
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	156	12	168
הפחתה לשנה	-	14	14
הפסד מירידת ערך	76	-	76
ליום 31 בדצמבר 2013	**232**	**26**	**258**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013	**42**	**57**	**99**
הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר 2011	44	137	181
ליום 31 בדצמבר 2012	118	71	189
ליום 31 בדצמבר 2013	**42**	**57**	**99**

(1) עדכון עקב הערכה מעודכנת להקצאת עודף העלות במסגרת צירוף עסקים.

באור 7 - בניינים וציוד

א. הרכב

	בניינים ומקרקעין (1)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	תוכנות	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)			
עלות				
ליום 31 בדצמבר 2011	3,338	3,025	4,136	10,499
תוספות	70	269	496	835
גריעות	(11)	(50)	(32)	(93)
התאמות מהפרשי תרגום	(2)	(1)	-	(3)
ליום 31 בדצמבר 2012	3,395	3,243	4,600	11,238
תוספות	**70**	**171**	**481**	**722**
גריעות	**(41)**	**(15)**	**(103)**	**(159)**
התאמות מהפרשי תרגום	**(2)**	**(5)**	**-**	**(7)**
ליום 31 בדצמבר 2013	**3,422**	**3,394**	**4,978**	**11,794**
פחת שנצבר				
ליום 31 בדצמבר 2011	1,716	2,397	2,733	6,846
הפרשה בשנת הדיווח	83	181	464	728
הפסדים מירידת ערך שהוכרו	47	-	-	47
גריעות	(9)	(47)	(31)	(87)
התאמות מהפרשי תרגום	(1)	-	-	(1)
ליום 31 בדצמבר 2012	1,836	2,531	3,166	7,533
הפרשה בשנת הדיווח	**82**	**175**	**516**	**773**
הפסדים מירידת ערך שהוכרו	**(5)**	**-**	**-**	**(5)**
גריעות	**(32)**	**(12)**	**(101)**	**(145)**
ליום 31 בדצמבר 2013	**1,881**	**2,694**	**3,581**	**8,156**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013	**1,541**	**700**	**1,397**	**3,638**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2012	1,559	712	1,434	3,705
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2011	1,622	628	1,403	3,653

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

ב. שיעור הפחת הממוצע:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
בניינים ומקרקעין -	**3.38%**	3.31%
ציוד, ריהוט וכלי רכב -	**18.92%**	16.16%
תוכנות-	**19.50%**	16.88%

באור 7 - בניינים וציוד (המשך)

ג. הקבוצה הינה בעלת זכויות בדרך של שכירות או חכירה במקרקעין ובציוד לתקופה של מ-1 שנים עד 60 שנים מתאריך המאזן בסכום (לאחר פחת) של 134 מיליוני ש"ח בדומה לתקופה מקבילה אשתקד.

ד. נדל"ן להשקעה - בניינים ומקרקעין שאינם בשימוש הקבוצה, בעיקר בניינים מושכרים, כלולים במאזן בסך - 26 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 28 מיליוני ש"ח).

ה. סעיף בניינים וציוד כולל שיפורים וזכויות שכירות, לרבות תשלומים על חשבון. חלק מהבניינים על קרקע חכורה. נכסים בסך 216 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 209 מיליוני ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רישום מקרקעין. הסיבות העיקריות לאי רישומם הינן העדר הסדר רישום מקרקעין באזור ("פרצלציה") ואי רישום פרויקט כבית משותף על ידי הקבלן/היזם.

ו. בניינים העומדים למכירה בסך 66 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 62 מיליוני ש"ח) מוצגים לאחר ניכוי הפרשה להפסדים צפויים. השווי ההוגן של נכסים העומדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 141 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 101 מיליוני ש"ח).

ז. יתרת התוכנות כוללת עלויות שהוונו במהלך השנה בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב בסך 95 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 228 מיליוני ש"ח).

באור 8 - נכסים אחרים

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
מסים נדחים לקבל, נטו - ראה באור 26 (ז)	**2,955**	2,598
עודף היעודה לפיצויים מעל העתודה - ראה באור 15 (ג)	**771**	333
נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים	**11**	12
שווי פוליסת ביטוח בשלוחה בחו"ל	**378**	404
עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות	**66**	60
הוצאות הנפקה להפחתה של אגרות חוב, שטרי התחייבויות וכתבי התחייבות נדחים	**43**	57
הכנסות לקבל	**161**	167
הוצאות מראש	**189**	226
חייבים אחרים ויתרות חובה	**428**	672
סך כל הנכסים האחרים	**5,002**	4,529

באור 9 - פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012 (1)
	(במיליוני ש"ח)	
בישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**800**	714
נושאים ריבית	**78,022**	57,548
סך הכל לפי דרישה	**78,822**	58,262
לזמן קצוב	**177,970**	198,186
סך כל פיקדונות בישראל [2]	**256,792**	256,448
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**14,634**	16,358
נושאים ריבית	**840**	735
סך הכל לפי דרישה	**15,474**	17,093
לזמן קצוב	**13,737**	15,997
סך כל פיקדונות מחוץ לישראל	**29,211**	33,090
סך כל פיקדונות הציבור	**286,003**	289,538
[2] מזה:		
פיקדונות של אנשים פרטיים	**125,774**	136,847
פיקדונות של גופים מוסדיים	**29,554**	22,059
פיקדונות של תאגידים ואחרים	**101,464**	97,542

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012 (1)
	(במיליוני ש"ח)	
עד 1	**88,210**	91,006
מעל 1 ועד 10	**79,246**	86,528
מעל 10 ועד 100	**53,138**	53,321
מעל 100 ועד 500	**33,405**	34,260
מעל 500	**32,004**	24,423
סך הכל	**286,003**	289,538

(1) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגויסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מים 1 בינואר 2013. ההוראה כוללת בין השאר הפרדה בין גילוי על פיקדונות שגויסו בישראל לאלו שגויסו בחו"ל ודרישת גילוי חדשה לפי גודל. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.

באור 10 - פיקדונות מבנקים

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012(1)
	(במיליוני ש"ח)	
בישראל		
בנקים מסחריים:		
פיקדונות לפי דרישה	**2,563**	2,295
פיקדונות לזמן קצוב	**1,040**	1,007
קיבולים	**506**	428
בנקים מרכזיים:		
פיקדונות לפי דרישה	**60**	28
פיקדונות לזמן קצוב	**-**	-
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים:		
פיקדונות לפי דרישה	**-**	-
פיקדונות לזמן קצוב	**3**	2
קיבולים	**64**	52
בנקים מרכזיים:		
פיקדונות לפי דרישה	**67**	75
פיקדונות לזמן קצוב	**7**	186
סך כל הפיקדונות מבנקים	**4,310**	4,073

(1) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגויסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מים 1 בינואר 2013. ההוראה כוללת בין השאר הפרדה בין גילוי על פיקדונות שגויסו בישראל לאלו שגויסו בחו"ל ודרישת גילוי חדשה לפי גודל. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.

באור 11 - אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות

	משך חיים ממוצע (1) (שנים)		שיעור תשואה פנימי (1) (%)	31 בדצמבר 2013	2012
				(במיליוני ש"ח)	
אגרות חוב ושטרי התחייבות (2):					
במטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן	**1.6**		**5.0**	**980**	1,282
כתבי התחייבות נדחים (2):					
במטבע ישראלי לא צמוד	**4.5**	(3)	**2.8**	**4,554**	6,301
במטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן (4)	**3.5**	(3)	**2.0**	**19,897**	19,932
בפר"ש	**5.3**	(3)	**4.1**	**10**	10
סך כל אגרות החוב, שטרי ההתחייבות וכתבי ההתחייבות הנדחים (5) (6)				**25,441**	27,525

(1) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את תזרים התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית.

(2) יתרת הנכיון בקיזוז הפרמיה על אגרות חוב ועל כתבי התחייבות נדחים שטרם נזקפה לדוח רווח והפסד קוזזה מאגרות החוב.

(3) משך חיים ממוצע למועד שינוי הריבית מבוסס על חישוב משך חיים ממוצע אפקטיבי כפי שמחושב לצורך תוספת ד'. בכתבי התחייבות נדחים לא צמודים 2.01 שנים, בצמודים למדד 3.64 שנים ובכתבי התחייבות נדחים בפר"ש 0.80 שנים.

(4) מזה שטרי הון נדחים (לא סחירים) המהווים הון משני עליון בסך 520 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 510 מיליוני ש"ח) אשר בנסיבות מסויימות ניתנים להמרה למניות.

(5) ביום 16 במאי 2011, בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך, פרסמה לאומי למימון תשקיף מדף להנפקת עד 9 סדרות של אגרות חוב (סדרות 179 עד 187), ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יד' עד כד'), כל אחת מהן בערך נקוב של עד 4 מיליארד ש"ח. כמו כן, מאפשר תשקיף המדף הנפקת עד 2,950,000,000 ש"ח ע.נ של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב') ו-3,350,000,000 ש"ח ע.נ. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') במסגרת הרחבת סדרות סחירות, שהונפקו לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 14 בספטמבר 2010. תוקף תשקיף המדף מיום 16 במאי 2011 הינו לשנתיים מיום פרסומו.

על פי דוח הצעת מדף מיום 7 בספטמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-1.4 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרות יב' ו-יג' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,142,941,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,144,083,941 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש יולי 2010, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.6% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 276,039,000 ש"ח ע.נ., (תמורה בסך 275,486,922 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 5.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כהון רובד 2 תחתון.

על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בנובמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יב' והנפקת סדרה יד' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,078,669,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,105,635,725 ש"ח). למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יב' ראה לעיל.

כתבי התחייבות נדחים סדרה יד' בסך 860,745,000 ש"ח ע.נ. עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 9 בנובמבר 2020, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2011, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 3.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020 (כולל).

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כהון רובד 2 תחתון.

(6) בשנת 2012 ביצעה החברה הנפקה אחת לציבור וזאת על פי תשקיף מדף שפורסם ביום 15 במאי 2011 ועל-פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 25 בינואר 2012. בהנפקה זו הונפקו לציבור כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ג) וכתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד), במסגרת הרחבה של סדרות נסחרות, כדלקמן:

1. 1,280,000,000 ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ג), רשומים על שם, עומדים לפרעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור של 5.40% לשנה (רבית אפקטיבית 5.1%), אשר תשלום ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017. בהתאם לתוצאות המכרז, שנערך על מחיר היחידה, כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ג) הונפקו במחיר של 1.035 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ., בתמורה של 1,324,800,000 ש"ח.

2. 1,010,000,000 ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד), רשומים על שם, עומדים לפרעון בתשלום אחד ביום 10 בנובמבר 2020, צמודים (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן, ונושאים ריבית שנתית בשיעור של 3.4% לשנה (ריבית אפקטיבית 3.35%), אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020. בהתאם לתוצאות המכרז, שנערך על מחיר היחידה, כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ד) הונפקו במחיר של 1.011 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ., בתמורה של 1,021,110,000 ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרות י"ג-י"ד) שהונפקו כאמור נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, והתמורה שקיבלה החברה מהנפקתן הופקדה בבנק לאומי לשימושו על-פי שיקול דעתו ועל אחריותו, בתנאי פרעון והצמדה הזהים לתנאי אותה סדרה ובריבית בגובה הריבית שנושאת אותה סדרה בתוספת מרווח בשיעור של 0.1% לשנה.

באור 12 - התחייבות אחרות

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
עתודה למסים נדחים, נטו - ראה באור 26(ז)	**140**	144
עודף הפרשות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו	**310**	68
עודף עתודות על יעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה - ראה באור 15(ג)	**5,524**	4,960
הפרשה לחופשה שלא נוצלה ולמענקי יובל	**931**	912
הכנסות מראש	**597**	460
הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפי אשראי חוץ מאזניים	**412**	447
הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נלוות	**632**	306
זכאים בגין כרטיסי אשראי	**6,156**	5,931
הוצאות לשלם	**327**	344
שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר	**858**	484
זכאים אחרים ויתרות זכות	**1,446**	1,520
סך כל ההתחייבויות האחרות	**17,333**	15,576

באור 13 - הון

א. הון המניות

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	רשום	**מונפק ונפרע** *	רשום	מונפק ונפרע *
	(ש"ח)		(ש"ח)	
מניות רגילות בנות 1.0 ש"ח	**3,215,000,000**	**1,473,551,221**	3,215,000,000	1,473,551,221

* כל המניות שהונפקו רשומות על שם. המניות שהונפקו ושיונפקו הומרו או יומרו לסטוק רגיל הניתן להעברה ביחידות בנות 1.0 ש"ח.

הסטוק הרגיל רשום למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

400,000,000 ש"ח ע.נ. פיקדונות/שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודי מדד, שהונפקו ביוני וביולי 2002, הניתנים לפרעון ביוני וביולי 2101 ואשר הוכרו על ידי בנק ישראל כהון משני עליון של הבנק, ניתנים להמרה בנסיבות מסוימות אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים בהתאם לנוסחת המרה כקבוע בתנאי הפיקדון/שטר הון נדחה, ב-153,102,276 מניות רגילות של הבנק, נכון לתאריך הדוח.

ב. התקשרויות להקצאת מניות

מדיניות התגמול לנושאי המשרה של הבנק בגין השנים 2013 ו-2014 עד 2016, קובעת, בין היתר, את התנאים לזכאות נושאי המשרה בבנק למענק שנתי מותנה ביצועים, ככל שיהיו זכאים למענק שנתי מותנה ביצועים. בהתאם לנדרש בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, חמישים אחוזים (50%) מהמענק השנתי המשתנה הנ"ל מוענק לנושאי המשרה באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (PSU), כאשר כל יחידת PSU מהווה זכות נדחית ומותנית לקבלת מניה רגילה אחת בת 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק. יחידות ה-PSU תוקצינה לנושאי המשרה הזכאים בסמוך לאחר הדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של שנת המענק.

יחידות PSU כאמור טרם הוקצו על ידי הבנק.

בהתאם לאמור במדיניות התגמול, שיעור הכמות הכוללת והמצטברת של יחידות ה-PSU שתוקצינה לכלל הבכירים (יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי וחברי הנהלת הבנק) בגין כל שנות תכנית המענקים (2013 עד 2016) לא תעלה על 0.38% מההון המונפק והנפרע של הבנק. (ראה ביאור 15.ז.).

ג. דיבידנד

בגין השנים 2011-2013, הבנק לא חילק דיבידנדים.

מגבלות בחלוקת הדיבידנדים

בנוסף למגבלות על פי חוק החברות, ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיבי רווח כולל אחר והבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש את אישור המפקח) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור
- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל

באור 13 - הון (המשך)

- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר.
התיקון נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013.

כמו כן, במכתב המפקח על הבנקים בנושא מדיניות הון לתקופת ביניים, נקבע כי לא יחלק תאגיד בנקאי דיבידנד אם אינו עומד ביחס הון ליבה של לפחות 7.5% או אם חלוקה כאמור תגרום לאי עמידה ביחס הנ"ל. בנוסף, במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל 3- יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטיה הוא עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו (לפירוט נוסף ראה באור 13א.ה. להלן).

על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש או בכתב את אישורו של המפקח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

הון רגולטורי והלימות הון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא "מדידה והלימות ההון" (באזל II)

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
א. בנתוני המאוחד		
הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון רובד 1, לאחר ניכויים	**26,263**	24,312
הון רובד 2, לאחר ניכויים	**15,007**	17,978
סך הכל הון כולל	**41,270**	42,290
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**247,548**	253,895 (3)
סיכוני שוק	**10,510**	9,710
סיכון תפעולי (2)	**20,426**	20,841
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**278,484**	284,446
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.43%**	8.55%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.82%**	14.87%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.00%**	9.00%
ב. חברות בנות משמעותיות		
בנק ערבי ישראלי		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**11.85%**	10.84%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**12.50%**	14.76%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.00%**	9.00%
לאומי קארד בע"מ		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**16.00%**	16.00%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**16.00%**	16.00%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.00%**	9.00%
בנק לאומי ארה"ב (1)		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**11.70%**	11.56%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.54%**	14.47%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים	**10.00%**	10.00%

(1) שלוחה בארה"ב אינה מחויבת לחשב יחס הלימות ההון בהתאם לבאזל 2 לפיכך היחסים המוצגים הינם לפי באזל 1.
(2) הקצאת הון נדבך 1 בגין הסיכון התפעולי הינה על פי הגישה הסטנדרטית.
(3) הוצג מחדש.

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

הון רגולטורי והלימות הון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא "מדידה והלימות ההון" (באזל II) (המשך)

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)		
הון רובד 1		
הון עצמי	**26,244**	24,426
זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו	**340**	307
בניכוי מוניטין	**168**	235
בניכוי נכסים בלתי מוחשיים	**88**	105
בניכוי הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**-**	-
בניכוי ניכויים אחרים מהון רובד 1	**65**	81
סך הכל הון רובד 1	**26,263**	24,312
הון רובד 2		
א. הון רובד 2 עליון		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**100**	333
הפרשה כללית לחובות מסופקים	**428**	428
מכשירי הון מורכבים	**6,149**	6,071
ב. הון רובד 2 תחתון		
כתבי התחייבויות נדחים	**8,395**	11,228
ג. ניכויים מהון רובד 2		
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית	**61**	56
ניכויים אחרים	**4**	26
סך הכל הון רובד 2	**15,007**	17,978

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ד. מגבלות על הלוואות לדיור

הבנק מיישם את הוראות מכתב המפקח על הבנקים בנושא עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור, אשר כולל דרישות חדשות בנושא הלימות הון:

- משקל הסיכון בגין הלוואות לדיור - נקבעו דרישות הון מחמירות לגבי הלוואות לדיור שהוענקו החל מיום 1 בינואר 2013. דרישות ההון החדשות תלויות ביחס ה-LTV כמפורט להלן:
  - LTV מתחת ל-45% - שיעור שקלול של 35%
  - LTV מעל 45% אך מתחת ל-60% - שיעור שקלול של 50%
  - LTV מעל 60% - שיעור שקלול של 75% (אם כשיר לאשראי קמעונאי פיקוחי) או גבוה מכך
- מקדם המרה לאשראי בגין ערבויות לפי חוק המכר לאחר מסירת דירה - הקטנה של מקדם האשראי המיוחס לערבויות להבטחת השקעה של רוכשי דירות מ-20% ל-10%, במקרה בו הדירה נמסרה למשתכן. הפחתה זו חלה גם על שיעור השקלול של ערבויות. תיקון זה חל רטרואקטיבית.

ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא מגבלות על הלוואות לדיור במסגרתו נקבע, בין היתר, כי תאגיד בנקאי נדרש להקצות משקל סיכון של 100% להלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני החל מיום 1 בספטמבר 2013 ואילך בהן שיעור ההחזר מההכנסה עולה על 40%. הבנק יישם את ההנחיות שנקבעו במכתב.

ה. ההשפעה הצפויה על אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא מדידה והלימות ההון, על מנת להתאימן להנחיות באזל III. התיקונים להוראות הנ"ל ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון". החוזר הנ"ל קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל III. דרישות הגילוי ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך. עם זאת, בדוחות הכספיים לשנת 2013 נדרשו הבנק לכלול גילוי בדבר ההשפעה הצפויה של יישום הוראות באזל III.

להלן מוצגת ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 וזאת בהתאם למצב הבנק ביום 31 בדצמבר 2013. בחישוב ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 הובאו בחשבון הוראות המעבר המפורטות לעיל.

יודגש כי הנתונים שהובאו כאומדן להשפעה הצפויה מיישום הוראות באזל III נערכו בהתאם למיטב ההבנה של הוראות הפיקוח על הבנקים בכל הקשור לאופן יישום ההוראות בדבר חישוב הניכויים מההון, ההתאמות הפיקוחיות, ויישום כללים אחרים לרבות הכללים בקשר להוראות המעבר. נוכח מורכבות ההוראה ופרסום עמדות הפיקוח בדבר יישומן ייתכן שיחולו שינויים בפרשנות ההוראה או במדיניות שתינקט ביישומה בשנת 2014 ואילך.

ה. ההשפעה הצפויה על אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 (המשך)

	בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים החלות ביום 31 בדצמבר 2013 (באזל II)	ההשפעה הצפויה של יישום באזל III	בהתאם להוראות באזל III	
	(במיליוני ש"ח)			
א. הון רגולטורי לאחר הניכויים וההתאמות הפיקוחיות				
הון ליבה				
הון רובד 1 (באזל III - הון עצמי רובד 1)	**26,263**	**157**	**26,420**	
הון רובד 2	**15,007**	**(670)**	**14,337**	
סך הכל הון כולל	**41,270**	**(513)**	**40,757**	
ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון				
סיכון אשראי	**247,548**	**8,564**	**256,112**	
סיכוני שוק	**10,510**	**-**	**10,510**	
סיכון תפעולי	**20,426**	**-**	**20,426**	
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**278,484**	**8,564**	**287,048**	
ג. יחס הון לרכיבי סיכון				
יחס הון רובד 1 (באזל III - יחס הון עצמי רובד 1) לנכסי סיכון	**9.43%**	**(0.23%)**	**9.20%**	
יחס הון כולל לנכסי סיכון	**14.82%**	**(0.62%)**	**14.20%**	
יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים:				
יחס הון עצמי רובד 1	**-**	**9.00%**	**9.00%**	(1)
יחס ההון הכולל	**9.00%**	**3.50%**	**12.50%**	(1)

(1) החל מיום 1 בינואר 2015.

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ו. יעד הלימות ההון

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את תיאבון הסיכון שלה, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל וגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראות סופיות לאימוץ המלצות באזל 3 בישראל, ובהן תיקון של הוראת ניהול בנקאי תקין 201 בנושא "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות". על פי הוראה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

הגעה ליעדים אלו תיושם בצורה הדרגתית. לאומי ישמור על מרווח תכנוני מעל ליעדים אלו.

בנוסף, כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

בעקבות ניתוח מפת הסיכונים ב-ICAAP, החליט דירקטוריון הבנק לקבוע את יעד הלימות ההון הכולל של קבוצת לאומי, כך שלא יפחת מ-13.5% לאורך זמן.

הבנק נערך כדי לעמוד ביעדים המתוארים לעיל, התואמים את דרישות המפקח על הבנקים כפי שנכללו בהוראות.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים

ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012, אגרות חוב וכתבי התחייבות שהונפקו על ידי חברות מאוחדות בארץ אינן מובטחות על ידי שעבודים שוטפים על נכסיהן. סניפים בחו"ל וחברות מאוחדות שיעבדו ניירות ערך ונכסים אחרים להבטחת פיקדונות שנתקבלו מ-(Federal Home Loan Bank) - FHLB וכן התחייבויות מסויימות בהתאם לדרישת שלטונות הארצות בהן הם פועלים. הנכסים המשועבדים מסתכמים בסך 358 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 426 מיליוני ש"ח). סך ההתחייבויות בגינן שועבדו הנכסים מסתכמות בסך 295 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 377 מיליוני ש"ח).

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ני"ע במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג +AA. שווי יתרת ניירות ערך המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2013, עמד על כ-84 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 117 מיליוני ש"ח).

כחבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב, הבנק הינו חבר בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה.

הסכום של קרן הסיכונים יהיה בגובה היתרה התקופתית לחיוב הגבוהה ביותר שהייתה לחבר בששת החודשים שהסתיימו בחודש הקלנדרי שקדם למועד העדכון. הקרן מעדכנת את הסכומים 4 פעמים בשנה.

בנוסף - הבנק חתם על מסגרת אשראי בגובה 150 מיליון דולר עם מסלקת יורוקליר להבטחת סליקת ניירות ערך של לקוחות. מסגרת האשראי מגובה בני"ע שמחזיק הבנק במסלקת יורוקליר.

כל אחד מהחברים בקרן הסיכונים משעבד ניירות ערך לטובת מסלקת הבורסה בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן, אשר מבטיחים את חיובי החבר כלפי המסלקה ואת חלקו של החבר בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיחים בטחונות אלו גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם הבטחונות שהעמיד החבר האחר לא יספיקו לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת הבורסה, לפי הנמוך. סך כל אגרות החוב והפיקדונות ששועבדו על ידי הבנק למסלקת הבורסה, ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 80 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 74 מיליון ש"ח).

הבנק הינו חבר גם בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. הבנק התחייב כלפי מסלקת המעו"ף לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאותיו במעו"ף עבור לקוחותיו, הנוסטרו שלו ומעסקאות מעו"ף של חבש"ס (חבר בורסה אחר שאינו סולק בעצמו במסלקת מעו"ף). סכום ההתחייבות של הבנק מוצג בבאור 18(א) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.

הבנק משעבד למסלקת המעו"ף בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן הסיכונים וכן בגין התחייבויותיו כאמור לעיל, אשר מבטיחים את חיוביו כלפי מסלקת המעו"ף ואת חלקו בקרן הסיכונים. בנוסף, מבטיחים הבטחונות את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים. במקרה שהבטחונות שהעמיד חבר אחר בקרן לא הספיקו לכיסוי כל חיוביו, רשאית מסלקת המעו"ף לממש גם את הבטחונות שהעמידו לה חברי קרן הסיכונים האחרים, בהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהם בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף, לפי הנמוך.

לתאריך הדוח הכספי, חלקו של הבנק בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף עומד על כ-145 מיליון ש"ח (כ-12% מהקרן).

הבנק כמו כל חבר מסלקה אחר, רשאי להבטיח את חיוביו לקרן הסיכונים של מסלקת מעו"ף, באמצעות שעבוד אגרות חוב ממשלתיות ופיקדונות. סך כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק למסלקת המעו"ף, בגין פעילות הלקוחות, הנוסטרו וקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 983 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 1,380 מיליון ש"ח).

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

הבנק משתתף בהסדר להבטחת סופיות הסליקה במצבי כשל בהם אין יתרה מספקת בחשבון הסליקה של אחד או יותר מהמשתתפים האחרים, וזאת כמשתתף במערכת זה"ב ובעל חשבון סליקה במערכת וחבר במערכות התשלומים מס"ב ומסלקת הבנקים ("משתתף"). במקרה של כשל, ישא כל משתתף שלא כשל ("משתתף שורד") בחיובי המשתתף שכשל, על פי חלקו היחסי של המשתתף השורד חלקי ההפרש בין 100% לחלקו היחסי של המשתתף שכשל. חלקו היחסי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 במס"ב הינו 16.31% ובמסלקת הבנקים- 22.57% (אחוז זה מתעדכן אחת לשישה חודשים על פי המשקל היחסי של חיובי כל משתתף אשר הועברו במערכת התשלומים הרלוונטית בששת החודשים הקודמים). תקרה כוללת להשתתפות כל המשתתפים עומדת על 300 מליון ש"ח במס"ב ו-150 מליון ש"ח במסלקת הבנקים. במקרה של כשל, ביום העסקים העוקב ליום הכשל, מייד לאחר פתיחת המערכת, בנק ישראל ישגר למערכת הוראת תשלום רב-צדדית לחיוב חשבון הסליקה של המשתתף הכושל ולזיכוי חשבונות הסליקה של המשתתפים השורדים בסכום אותו שילם כל משתתף שורד במסגרת ההסדר, בתוספת ריבית בנק ישראל. הסדר הכשל לא נועד לטפל במצב של חדלות פירעון ידועה או קרובה לוודאית. במקרה של חדלות פרעון הטיפול יועבר לפיקוח על הבנקים.

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים מסוג CSA - (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין בנקים בעת מסחר בנגזרים. על פי ההסכמים מידי תקופה מבוצעת מדידה של שווי כלל העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש מחוייב הצד האמור להעביר לצד השני פיקדונות בגובה סכום החשיפה, עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2013 העמידה הקבוצה לטובת בנקים זרים פיקדונות בסכום כולל של 480 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 1,112 מיליון ש"ח).

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים אשר על פיהם מופקדים על ידיהם סכומים בבנקים הזרים, לצורך ביצוע עסקאות עתידיות סחירות בבורסות בחו"ל עבורם ועבור לקוחותיהם. ליום 31 בדצמבר 2013 הפקידה הקבוצה בבנקים הנ"ל סכום של 170 מיליון דולר ארה"ב (31 בדצמבר 2012 - 268 מיליון דולר).

הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד קבוע ראשון בדרגה ובהמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, לטובת בנק ישראל, את כל הנכסים והזכויות בחשבונות ספציפיים המתנהלים ע"ש בנק ישראל, במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, ב-Euroclear Bank או בכל מסלקה אחרת עליה יסכימו הבנק ובנק ישראל. הנכסים המשועבדים בחשבון ב-Euroclear Bank, או בחשבון אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל, משועבדים גם בשעבוד צף ראשון בדרגה לטובת בנק ישראל.

שעבוד זה בא להבטיח את כל התחייבויות הבנק בקשר עם אשראים שבנק ישראל נתן או ייתן לבנק והעמדת בטוחות להבטחתם, כמפורט במסמכי האשראי, למעט אשראים על פי הסכם אשראי בין בנק ישראל לבנק ואגרת חוב מובטחת מיום 21 במאי 2008.

ביום 21 במאי 2008 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בשקלים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל.

שעבוד זה בא להבטיח אשראים שבנק ישראל יעמיד לרשות הבנק לצורך פעילות הבנק כספק שירותי נזילות בשקלים לבנק ה-(Continuous Linked Settlement Bank) CLS -, בצרוף ריבית ועלויות והוצאות הכרוכות במימוש השעבוד, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח, בהתאם לתנאי הסכם האשראי שנחתם בין הצדדים לענין זה. לאומי לא ניצל אשראי מסוג זה במהלך השנים 2010-2013.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:		
ניירות ערך שהתקבלו בעיסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן	**1,360**	1,435
השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים		
ניירות ערך שהושאלו בעיסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן	**624**	1,007

מלבד ניירות ערך אלו, נכון ליום המאזן, הועמדו כבטחון ניירות ערך נוספים המוצגים בסעיף ניירות ערך כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למכור או לשעבד.

הבנק חתם בספטמבר 2010 על שטר מישכון לפיו שיעבד לטובת בנק לאומי ארה"ב, על פי הוראות ה-Federal Reserve, פקדונות כספיים, בקשר עם אשראים הניתנים על ידי בנק לאומי ארה"ב בבטחון התחייבויות של בנק לאומי לישראל, לגיבוי התחייבויות אלה. סכום השעבוד ליום 31 בדצמבר 2013 היה 44 מיליון דולר ארה"ב. (49 מיליון דולר ארה"ב ליום 31 בדצמבר 2012).

באור 15 - זכויות עובדים

א. חתימת הסכם קיבוצי בנושא ההפרטה

ביום 17 בנובמבר 2010 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין זכויות העובדים בין הבנק לבין נציגות עובדי הבנק ("ההסכם הקיבוצי" או "העסקה") וזאת בהמשך להסכמת והחלטת דירקטוריון הבנק. ההסכם הקיבוצי אושר על ידי ועדת הביקורת ולאחריה על ידי הדירקטוריון ביום 21 בנובמבר 2010, ועל ידי האסיפה הכללית ביום 28 בדצמבר 2010. על פי ההסכם הקיבוצי יוארך תוקף ההסכמות המפורטות בהסכם הקיבוצי המיוחד הנ"ל מיום 30 בנובמבר 2005 בין הבנק לבין נציגות העובדים ("ההסכם הקיבוצי הקודם"). על פי ההסכם הקיבוצי, ההסכמה שהיתה בהסכם הקיבוצי הקודם להאריך עד ליום 31 בדצמבר 2010 את תוקפם של חוקת העבודה וכל ההסכמים וההסדרים הקיבוציים, וכן כל הסיכומים, הנהלים והנוהגים המקנים זכויות לעובדי הבנק, הקיימים בבנק, כל אחד במעמדו, הוארכה לתקופה נוספת של ארבע שנים - עד ליום 31 בדצמבר 2014.

עוד נקבע בהסכם הקיבוצי, כי ה"שקט התעשייתי" כפי שהתחייבה בו נציגות העובדים כאמור בסעיף 7 להסכם הקיבוצי הקודם ימשיך להיות בתוקף.

ב. פיצויי פרישה ופנסיה

1. כללי

לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור ב") וטרם קבלו קביעות במועד חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בשנת 2000 בעניין הסדר פנסיוני, קיימות הפקדות שוטפות לתוכנית פנסיה. תוכנית הפנסיה הינה תוכנית לפנסיה מקיפה צוברת בתוספת כיסוי ביטוחי נוסף למקרים של אובדן כושר עבודה ופטירה. לבנק לא תהיה כל חבות פנסיונית לגבי עובדים אלה להוציא השלמה לפיצויי פיטורין בהתאם להסכם.

לעובדים, שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור א") וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם דלעיל, הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה, למעט אלו המוזכרים לעיל וב-(3) להלן, הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי תגמולים או בקבלת פנסיה תוך ויתור על כספי התגמולים והפיצויים, והכל כפוף להוראות הדין. הזכאות לפנסיה מחושבת לפי שיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה ושל 1.5% לכל שנה לאחר מכן, עד לשיעור מירבי של 70%.

העתודות לפיצויי פרישה מחושבות על בסיס המשכורת האחרונה של חודש אחד לכל שנת עבודה. היעודות בגין ההתחייבויות לפיצויי פרישה מופקדות בקופות גמל.

העתודות לפנסיה מבוססות על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון את שינוי גיל הפרישה על פי חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004. החישוב האקטוארי נערך בשיטת הערכה של הטבות נצברות בהתחשב בפרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול זכויות הפנסיה הקיים הינו כ-76% והיתר מושכים פיצויים ותגמולים) וכן ניסיון העבר לגבי נכות וכו'.

החישוב האקטוארי מבוסס על הוראות עדכניות של האקטואר הראשי במשרד האוצר לגבי שיעורי תמותה מחודש מרס 2013 אשר נקבעו על ידי הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון לחברות הביטוח, עקב השינוי בקצב השיפור בתוחלת החיים ואשר אומצו לאוכלוסיית עובדי הבנק.

חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס שיעור ההיוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

החישוב נעשה לפי תכנית פנסיה מקיפה הכוללת פנסית זקנה, פנסית נכות ופנסית שאירים, ומביא בחשבון גם את העובדים שטרם מלאה תקופת הכשרתם לקבלת פנסיה (15 שנות עבודה).

במאזן כלולות עתודות לפי סכום ההתחייבות הגבוה מבין ההתחייבויות לפיצויים בתוספת כספי התגמולים לבין ההתחייבות לפנסיה. ההתחייבות לפנסיה של הבנק, לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה, וכן זו המוזכרת ב-(3) להלן, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה, המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר, כמצוין לעיל.

2. הטבות ל"בוגרי בל"ל"

"בוגרי לאומי" זכאים, פרט לתשלומי הפנסיה ו/או הפיצויים, כל בוגר לפי בחירתו, להטבות נוספות שעיקרן שי לחג, סקר רפואי (לחלק מהבוגרים) והשתתפות בעלויות רווחה נוספות ופעילויות חברתיות.

"בוגר לאומי" הינו מי שסיים עבודתו בבנק, בגיל כלשהו, לאחר שהשלים 25 שנות עבודה בבנק, או שסיים עבודתו בגיל הפרישה על פי החוק, לאחר שהשלים 15 שנות עבודה לפחות.

הסכום שנצבר ליום 31 בדצמבר 2013 עבור העלויות הצפויות בגין הזכאויות הנ"ל בתקופה שלאחר תקופת ההעסקה על פי חישוב אקטוארי מסתכם בכ-139 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 128 מיליוני ש"ח).

3. תנאי העסקה ופרישה לבעלי חוזים אישיים

א. גב' רקפת רוסק-עמינח מכהנת כמנכ"ל ראשי של הבנק החל מיום 1 במאי 2012. השכר החודשי של המנכ"ל הראשי, הוא בסך של 183,000 ש"ח (צמוד לעליית המדד הידוע בינואר 2013). המנכ"ל הראשי, לה הסכם העסקה במתכונת דור א' בבנק, עברה החל משנת 2013, לתנאי העסקה במתכונת דור ב', כדלקמן: זכויותיה של המנכ"ל הראשי לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לזכויותיה כאמור להלן יהיו רק בגין המשכורת המוקפאת (משכורת המנכ"ל הראשי במועד המעבר מדור א' לדור ב' בתוספת הצמדה למדד), כאשר זכויותיה לגבי תוספות השכר מעבר למשכורת המוקפאת יהיו על פי תנאי דור ב' (הפרשות לקופת גמל ולקופה לפיצויים ללא זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק).

בהתאם לתנאי כהונתה והעסקתה בבנק ובהתאם לעדכון שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 11 בפברואר 2014 (לאחר אישור ועדת התגמול והדירקטוריון), זכאית המנכ"ל הראשי, בעת ניתוק יחסי עובד-מעביד בינה לבין הבנק לתנאים הבאים: במקרה של פיטורין לפני שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי - זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויי פיטורין בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים. במקרה של פיטורין לאחר שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי או במקרה של פרישה לגמלאות - זכאית המנכ"ל הראשי לבחור בין (א) פיצויי פיטורין בסכום השווה ל-200% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים; לבין (ב) קיצבת פרישה מיידית מן הבנק לפי תנאי דור א' שעבר לדור ב'. שיעור קיצבת הפרישה למנכ"ל הראשי הינו כמפורט בסעיף קטן ג להלן לגבי חברי ההנהלה. הגדרת "פיטורים" לגבי המנכ"ל הראשי כוללת גם התפטרות עקב הרעה בתנאי עבודה, לרבות התפטרות כתוצאה משינויים שחלו בבנק ושאינם מאפשרים למנכ"ל הראשי להמשיך לתפקד כמנכ"ל ראשי, וזאת לדעת המנכ"ל הראשי באישור ועדת התגמול או הדירקטוריון. במקרה של התפטרות לפני שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויים בסכום השווה ל-100% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים, כאשר אם ההתפטרות היא לאחר שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויים בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

הבנק והמנכ"ל הראשי רשאים כל אחד, לסיים את יחסי העבודה במתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים.

ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית (ביום 11 בפברואר 2014) אישרו כי המנכ"ל הראשי זכאית למענק שנתי מותנה ביצועים ולמענק שנתי קבוע, בהתאם ובכפוף לאמור במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כמפורט בסעיף-ז להלן, לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016.

ב. חברי הנהלת הבנק להם הסכם העסקה במתכונת דור א' בבנק עברו החל משנת 2013 לתנאי העסקה במתכונת דור ב', כדלקמן: זכויותיהם לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לזכויות המפורטות להלן יהיו רק בגין המשכורת המוקפאת (המשכורת במועד המעבר מדור א' לדור ב' בתוספת הצמדה למדד), כאשר הזכויות לגבי תוספות השכר מעבר למשכורת המוקפאת יהיו על פי תנאי דור ב' (הפרשות לקופת גמל ולקופה לפיצויים ללא זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק).

ג. על פי תנאי העסקה דור א', חברי הנהלה של הבנק (בכפוף לאמור בסעיף קטן ב' לעיל) וקבוצת מנהלים בכירים (סמנכ"לים, עוזרים בכירים למנכ"ל ועוזרי מנכ"ל), זכאים במקרה של פיטורים, לפנסיה מיידית, אם צברו גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או של 80 שנה בחוזים האישיים החדשים. שנות הכהונה כחבר הנהלה (אם העובד כיהן לפחות 7 שנים כחבר הנהלה) תספרנה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת השנים כאמור.
שיעור הפנסיה לחברי הנהלה הינו בשיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה, ושל 1.5% לשנה בגין כל שנה עד לחתימה על חוזה אישי, 2% בגין כל שנה שהיה עם חוזה אישי ו-2.5% בגין כל שנה של כהונה כחבר הנהלה, עד לשיעור מירבי של 70%.
שיעור הפנסיה לקבוצת המנהלים הבכירים הינו בשיעור של 40% לשנה בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד החתימה על החוזה ו-2% בגין כל שנה שלאחריה עד לשיעור מירבי של 70%. לחלופין, זכאים העובדים הנ"ל לבחור, במקרה של פיטורים, בפיצויי פיטורין בגובה 200% (ו-250% אם לא צבר גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או 80 שנה כאמור) מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים, ובמקרה זה אינם זכאים לפנסיה.

עובד המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים.

לבנק ולעובדים הנ"ל יש אפשרות להפסיק את יחסי עובד-מעביד תוך מתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים.

החוזים האישיים של חברי הנהלה קובעים בין היתר כי: עובד המתפטר מרצונו בהגיעו לגיל 62 שנה או יותר יהיה זכאי, בהתקיים מספר תנאים, לקבל פיצויי פיטורין בגובה 200% ובתוספת כספי קופת התגמולים. עובד שבעת סיום יחסי העבודה לא ניצל את חופשת היובל יהיה זכאי לתקופת הודעה מוקדמת של חודש אחד נוסף. בתקופת צינון, שאינה חופפת תקופת הודעה מוקדמת, העובד יהיה זכאי למשכורת וליתר התנאים הנילווים.

על פי החוזים האישיים עם חברי הנהלה של הבנק, שאינם נמנים על דור א' או על דור ב' בבנק, במקרה של פיטורים, חברי הנהלה אלו לא יהיו זכאים לפנסיה מהבנק, אלא לפיצויי פיטורין בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים מהם יקוזזו הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים. עובד כאמור המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים מהם יקוזזו הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים.

הבנק אישר חוזים אישיים לקבוצת מנהלים בכירים מקרב עובדי דור ב' בבנק, אשר זכאים לתוכנית פנסיה כאמור בפסקה הראשונה בבאור 15(ב)(1) לעיל. מנהלים אלו אינם זכאים לפנסיה מהבנק בתנאי דור א'. לפיכך, נקבע בחוזים אישיים אלו כי הבנק מתחייב במקרה של פיטורים, לשלם פיצויים בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובקיזוז הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים.

אם פוטר מנהל אשר גילו הינו 55 שנה או יותר, ואשר ותק עבודתו בבנק הינו 25 שנה או יותר - אזי יהיה המנהל רשאי לבחור בעת פיטורים, בפיצויים בגובה 200% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובקיזוז הסכומים שנצברו בקופה לפיצויים. או לחילופין - לקבל את כל הכספים והזכויות בקופת הפיצויים והתגמולים, כאשר עד למועד הזכאות לקבלתם על פי תנאי תקנון הקופה והוראות הדין, הוא יהיה זכאי לקבל מהבנק קיצבה.

סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה והעובדים הכלולים בסעיף זה יפוטרו מיידית, יסתכם בסך - 388 מיליון ש"ח (כולל מס שכר על הפנסיה) (2012 - 364 מיליון ש"ח). הואיל ואין סבירות שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה בגובה 25% מהסכום הנ"ל, סך של - 97 מיליון ש"ח (כולל מס שכר) (2012 - 110 מיליון ש"ח). הסכומים הנ"ל כוללים גם את חברי ההנהלה.

בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי הנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בסך - 24 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 12 מיליון ש"ח).

4. יושב ראש הדירקטוריון של הבנק

ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של הבנק אישרו את תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון המועסק במשרה מלאה כיו"ר פעיל.

לבנק וליו"ר אפשרות להפסיק את ההתקשרות ביניהם במתן הודעה מוקדמת בת 6 חודשים. מובהר כי הבנק יהיה רשאי לדרוש כי תקופת ההודעה המוקדמת תהיה בעבודה בפועל, כולה או חלקה. בתקופת ההודעה המוקדמת יהיה זכאי היו"ר למשכורת ולכל יתר התנאים הנלווים.

הסתיימה העסקתו של היו"ר, מכל סיבה שהיא (למעט בנסיבות חריגות בהן ניתן לשלול מן היו"ר פיצויים), יהיה זכאי היו"ר לפיצויים בסך 150% מהמשכורת האחרונה כפול מספר שנות (ו/או כל חלק מהן) כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, וזאת בנוסף לזכאותו של היו"ר לכספים ולזכויות שנצברו בקופת הפיצויים ובקופת התגמולים. עוד התחייב היו"ר לתקופת צינון של 6 חודשים, בהן הינו זכאי למשכורת וכל יתר התנאים הנלווים. מובהר כי בתקופה בה תקופת הצינון חופפת את תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, יהיה היו"ר זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת.

עוד אישרו ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית (ביום 11 בפברואר 2014) כי יו"ר הדירקטוריון זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בהתאם ובכפוף לאמור במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כמפורט בסעיף-ז להלן, לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ג. פרטים על העתודות והיעודות

סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה הכלולים במאזן הם כדלקמן:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
עתודות לפיצויי פרישה	**2,919**	3,024
יעודות לפיצויי פרישה (1)	**(3,628)**	(3,319)
עתודות לפנסיה	**5,644**	5,096
יעודות לפנסיה	**(182)**	(174)
עודף עתודות על יעודות, נטו	**4,753**	4,627
עודף עתודות על יעודות , נטו שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	**5,524**	4,960
עודף יעודות שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"	**771**	333
עודף עתודות על יעודות, נטו (2)	**4,753**	4,627

(1) הבנק וחברות מאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודות אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה.

(2) עודף זה משקף בעיקר את ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה עבור הפנסיונרים של הבנק, כאשר הכיסוי להתחייבות זו הינו חלק מנכסי הבנק ושימושיו השוטפים.

סך כל ההתחייבויות לפנסיה לעובדים פעילים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999, מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2013 בסכום של 7,489 מיליון ש"ח. לכיסוי התחייבות זו עומדים כספי הפיצויים המופקדים בקופות מרכזיות לפיצויים בסך 2,465 מיליוני ש"ח המנוהלות על ידי חברה מנהלת בשליטת הבנק וכן כספי תגמולים ופיצויים שמופקדים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים בסך 3,790 מיליוני ש"ח המנוהלת על ידי חברה מנהלת בבעלות עמיתי הקופה, כאמור בסעיף (ו) להלן. כספי התגמולים מקוזזים מהתחייבויות לפנסיה ואינם מוצגים במאזן לכן גם אינם מפורטים בטבלה לעיל. הפער בין העתודות ליעודות הנ"ל הופרש על ידי הבנק ונכלל בין ההתחייבויות במאזן הבנק.

ד. מענקים בגין ותק בעבודה

עובדי הבנק וחלק מעובדי החברות המאוחדות זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה למענקים כספיים של מספר חדשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות.

לתאריך המאזן קיימת הפרשה בסך של 691 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 678 מיליוני ש"ח).

חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי ומביא בחשבון, על בסיס ניסיון העבר, את ההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק. חישוב זה נעשה על בסיס שיעור היוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

העתודה לחופשות המיוחדות נעשית על פי חישוב אקטוארי ובהתחשב בניסיון העבר לגבי ניצול חופשות אלו.

ה. עתודה לחופשה

בסעיף התחייבויות אחרות קיימת הפרשה בגין ימי חופשה שטרם נוצלו בסך 240 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 235 מיליוני ש"ח). חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ו. קופות התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק

הבנק מפקיד, עבור העובדים בדור א', כספים לתגמולים ולמרכיב פיצויים בקופת גמל לתגמולים ולפיצויים של עובדי הבנק, אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה.

עד סוף שנת 2012 ניהלה החברה המנהלת שתי קופות גמל לתגמולים ולפיצויים, שהיו מיועדות לעובדי בנק לאומי ולעובדי בנק לאומי למשכנתאות. החל מחודש ינואר 2013 מוזגו שתי הקופות לקופה אחת עבור כלל העובדים בדור א'.

הבנק מספק לחברה המנהלת את השירותים הנדרשים לה לניהול הקופה, כפי שהותר בחוק.

החל משנת 2008 הפכו הקופות לקופות גמל לא משלמות לקצבה, ולא ניתן למשוך מהן כספי תגמולים, אלא לאחר העברתם לקופות גמל משלמות לקצבה ובכפוף לתנאים שיחולו על קופות כאמור.

כמו כן החל משנת 2011 הוגבלה בחוק אפשרות הפרשת כספים לקופות מרכזיות לפיצויים, והבנק מפקיד את כספי הפיצויים בקופת התגמולים על שם עובדי הבנק.

ז. תוכנית מענקים לבכירים

ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור והמלצת ועדת תגמול ואישור הדירקטוריון, מדיניות תגמול לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק (לרבות נושאי משרה בכירה) בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים לעניין מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ("מדיניות התגמול") הכוללת תוכנית מענקים לנושאי המשרה בבנק ("תוכנית המענקים"). מדיניות התגמול ותכנית המענקים תהיינה תקפות לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016.

תכנית המענקים קובעת, בין היתר, את אופן קביעת המענק השנתי המשתנה לבכירים ואת אופן קביעת המענק השנתי לנושאי משרה שאינם בכירים, את זכאות המנכ"ל הראשי למענק שנתי קבוע, את זכאות הבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה למענק שנתי קבוע, ואת אפשרות האורגנים המוסמכים בבנק לאשר מענק חתימה לנושא משרה חדש בבנק. הכל בהתאם לקבוע במדיניות התגמול וכפי המפורט בתמצית להלן:

1. המענק השנתי המשתנה לבכירים:

1.1. המענק השנתי המשתנה לבכירים מבוסס, בין היתר, על שיעור התשואה להון של הבנק, על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי הדירקטוריון וביחס לקבוצות הבנקאיות האחרות, על ביצועי היחידות הרלבנטיות בבנק למדידת ביצועי כל אחד מהבכירים, ועל התפתחות התוצאות העסקיות של הבנק על פני זמן.

1.2. תנאי הסף המצטברים לקבלת המענק השנתי המשתנה לבכירים הם: (א) עובדי הבנק זכאים למענק בגין השנה הרלבנטית; (ב) הבנק השיג מינימום של 7.5% תשואה להון בשנה הרלבנטית; ו-(ג) הבנק עמד ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות הפיקוח על הבנקים בשנה הרלבנטית.

1.3. המענק השנתי המשתנה לבכירים מבוסס על קריטריונים מדידים ועל קריטריונים איכותיים, כדלקמן:

1.3.1. חלק המענק השנתי המשתנה המבוסס על קריטריונים מדידים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

1.3.1.1. ראשית, ייקבע סכום מענק שנתי משתנה בסיסי לכל אחד מהבכירים במונחי מנות תגמול חודשי קבוע (עלות מעביד של מנה חודשית אחת), על בסיס שיעור התשואה להון של הבנק לשנת המענק ובהתאם לתפקידו של כל בכיר ותחומי אחריותו בבנק ובקבוצה ("המענק השנתי הבסיסי"):

המענק השנתי הבסיסי ליו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי ובכירים שאינם נמנים על פונקציות ביקורת ובקרה (במספר מנות תגמול חודשי קבוע): 6 מנות בשיעור תשואה להון של 7.5%; 7 מנות בשיעור תשואה להון של 8%; 7.5 מנות בשיעור תשואה להון של 8.5%; 8 מנות בשיעור תשואה להון של 9%; 8.5 מנות בשיעור תשואה להון של 9.5%; 9 מנות בשיעור תשואה להון של 10%; 9.5 מנות בשיעור תשואה להון של 10.5%; ו-10 מנות בשיעור תשואה להון של 11% ומעלה.

המענק השנתי הבסיסי לבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה (במספר מנות תגמול חודשי קבוע): 4 מנות בשיעור תשואה להון של 7.5%; 4⅔ מנות בשיעור תשואה להון של 8%; 5 מנות בשיעור תשואה להון של 8.5%; 5⅓ מנות בשיעור תשואה להון של 9%; 5⅔ מנות בשיעור תשואה להון של 9.5%; 6 מנות בשיעור תשואה להון של 10%; 6⅓ מנות בשיעור תשואה להון של 10.5%; ו-6⅔ מנות בשיעור תשואה להון של 11% ומעלה.

ככל ששיעור התשואה יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע סכום המענק השנתי הבסיסי לבכיר הרלבנטי באופן ליניארי בין שני הערכים הקרובים.

1.3.1.2. לאחר מכן, יותאם סכום המענק השנתי הבסיסי על פי ציון מדיד של כל בכיר, שיהיה בין 80 ל-120, כאשר הציון המדיד של כל בכיר ייקבע בהתאם לאמור להלן: (1) עשרים אחוזים (20%) מהציון המדיד של כל בכיר ייקבעו על פי השוואת התשואה להון של הבנק בשנת המענק לעומת התשואה להון המשוקללת (לפי ההון העצמי) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל (בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי-טפחות והבנק הבינלאומי) באותה שנה; ו-(2) שמונים אחוזים (80%) מהציון המדיד של כל בכיר ייקבעו על פי גיליון מדידת הביצועים של הבכיר ושל המחלקות עליהן הוא ממונה, בשנת המענק, בנטרול התשואה להון של הבנק בכללותו בשנת המענק (כאשר חלק זה של הציון המדיד של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל הראשי, ייקבע על פי גיליון מדידת הביצועים של הבנק בכללותו).

1.3.2. חלק המענק השנתי המשתנה המבוסס על קריטריונים איכותיים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת המנכ"ל הראשי (למעט לעניין המבקר הפנימי הראשי, לגביו תינתן המלצת ועדת הביקורת) ואישור ועדת התגמול, יהיה רשאי לאשר סכום מענק נוסף כחלק מהמענק השנתי המשתנה, המבוסס על קריטריונים איכותיים בגין השנה הרלבנטית, למי מהבכירים בבנק.

חלק מענק זה יינתן לבכיר בכפוף להתקיימותם של קריטריונים איכותיים שונים המפורטים במדיניות התגמול, בהתאם לתחומי אחריותו של הבכיר.

בכפוף לאמור בסעיף 1.4 להלן, חלק המענק האיכותי לא יהווה יותר מ-20% מסך המענק השנתי המשתנה של אותו בכיר בשנה הרלבנטית.

1.4. התאמת סכום המענק השנתי הבסיסי כאמור בסעיף 1.3.1.2 לעיל, בתוספת חלק המענק השנתי המשתנה המבוסס על קריטריונים איכותיים כאמור בסעיף 1.3.2 לעיל, יכול שיגדילו, ביחד, את המענק השנתי הבסיסי בעד מנה וחצי של תגמול חודשי קבוע.

1.5. סכום המענק השנתי המשתנה הנ"ל לכל אחד מהבכירים לא יעלה בכל מקרה על 100% מהתגמול השנתי הקבוע של אותו בכיר (דהיינו, לא יעלה על 12 מנות חודשיות של תגמול שנתי קבוע), כאשר היחס בין התגמול המשתנה לבין התגמול הקבוע עבור בכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה, ייטה יותר לטובת התגמול הקבוע, בהשוואה ליחס זה אצל הבכירים האחרים.

1.6. בדיקת תחשיב המענק השנתי המשתנה לכל אחד מהבכירים תיעשה על ידי מומחה חיצוני, ולאחר מכן יובא סכום החישוב לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

1.7. דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, יהיה רשאי להחליט, על פי שיקול דעתו, על הפחתת סכום המענק השנתי המשתנה (כולו או חלקו) לבכירים בבנק (כולם או חלקם). לצורך כך יילקחו בחשבון, בין היתר, נתוני הבנק בשנת המענק ו/או בשנים שקדמו לשנת המענק, המתייחסים לרווחים מהותיים של הבנק אשר הדירקטוריון סבר כי אינם נובעים מפעילות רגילה כמו גם הפסדים מהותיים באותן שנים.

1.8. עלה המענק השנתי המשתנה לבכיר על 1/6 מהתגמול הקבוע השנתי שלו, ישולמו חמישים אחוזים (50%) מהמענק השנתי המשתנה לאותו בכיר במזומן בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של השנה הרלבנטית, וחמישים האחוזים (50%) הנותרים יוענקו לו באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (PSU) שתוקצינה בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של השנה הרלבנטית, ובלבד ששיעור הכמות הכוללת והמצטברת של יחידות ה-PSU שתוקצינה לכלל הבכירים בבנק בגין כל שנות תכנית המענקים לא יעלה על 0.38% מההון המונפק והנפרע של הבנק. עלתה כמות יחידות ה-PSU על השיעור האמור, תופחת זכאות כלל הזכאים ביחס זהה עד לתקרת השיעור האמור.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

1.9. יחידות ה-PSU תבשלנה למניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק בשלוש מנות שוות (בכפוף לתנאים האמורים להלן) בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של כל אחת משלוש השנים העוקבות לשנת המענק, כאשר המנה הראשונה מבין השלוש תהא חסומה לתקופה של שנה אחת נוספת. הבשלת יחידות ה-PSU למניות תהיה מותנית בהתקיימותם של שני התנאים המצטברים הבאים: (א) שיעור התשואה להון בשנה הקלנדארית שקדמה למועד הבשלת המנה הרלבנטית של יחידות ה-PSU לא היה נמוך מ-5%; ו-(ב) הבנק עמד בשנה הקלנדארית שקדמה למועד הבשלת המנה הרלבנטית בכל יחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים לפי הדוחות הכספיים.

הקצאת יחידות ה-PSU והמרתן למניות הבנק, תיעשה במסלול רווח הון לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, בהתאם למפורט בתכנית המענקים ובכפוף לאישור רשות המסים.

1.10. פרישת בכיר והצטרפות בכיר חדש:

1.10.1. בכיר שיפרוש מהבנק לאחר הגיעו לגיל פרישה או שיפרוש מהבנק שלא ביוזמתו במהלך שנה קלנדארית יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי (יחסי) בגין תקופת כהונתו בפועל במהלך השנה הקלנדארית שבה חלה פרישתו, ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו.

1.10.2. בכיר אשר פרש מהבנק מרצונו (שלא לאחר הגיעו לגיל פרישה) או פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, במהלך שנה קלנדארית, לא יהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנת הפרישה.

1.10.3. עובד הבנק אשר קודם ומונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדארית, יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי (יחסי) בגין תקופת כהונתו בפועל במהלך השנה הקלנדארית שבה מונה לתפקיד של בכיר כאמור, ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו.

1.10.4. מי שמונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדארית ולא היה עובד הבנק קודם לכן, יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי (יחסי) בגין תקופת כהונתו בפועל בשנת המינוי, ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו.

1.11. מענק מיוחד: בהתאם לקבוע בסעיף 13(א)(2) להוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, במקרים חריגים ויוצאי דופן יהיו רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון, וכאשר נדרש על פי חוק החברות יתקבל גם אישור האסיפה הכללית, לפי העניין, לאשר סכום מענק משתנה נוסף בגין שנה מסוימת למי מנושאי המשרה והכל בכפוף לתנאים שלהלן: (1) המענק המשתנה הנוסף יינתן בשל אירוע חריג שאינו חוזר על עצמו בכל שנה, כגון פרויקט חד-פעמי, שינוי מבני מהותי ו/או עסקה חריגה בהיקפה ובמהותה, ובלבד שהאירוע העסקי החריג הוגדר מראש על ידי הדירקטוריון בתחילת השנה הרלבנטית לנושא משרה מסוים. בהתאם לכך, החליט הדירקטוריון על אירועים ופרויקטים כאמור לשנת 2014, ועל קריטריונים מדידים לקביעת המענק המיוחד הנ"ל. (2) סך התגמול המשתנה המירבי לאותו נושא משרה באותה שנה לא יעלה על 200% מהתגמול השנתי הקבוע של אותו בכיר. (3) יינתנו נימוקים מפורטים להחלטה הרלבנטית, לכשתתקבל החלטה.

2. תשלום שנתי קבוע למנכ"ל הראשי: המנכ"ל הראשי תהיה זכאית למענק שנתי קבוע בגובה של מנה אחת של תגמול חודשי קבוע. המענק השנתי הקבוע למנכ"ל הראשי מהווה חלק מחישוב ה"תגמול החודשי הקבוע" המשמש לצורך חישוב המענק השנתי המשתנה של המנכ"ל הראשי.

3. תשלום קבוע לבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה: בכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה יהיו זכאים למענק שנתי קבוע בגובה של מנה אחת של תגמול חודשי קבוע. מבלי לגרוע מהיות מענק זה חלק מרכיב התגמול הקבוע של הבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה, מענק זה לא יהווה חלק מחישוב "התגמול החודשי הקבוע" המשמש לצורך חישוב המענק השנתי המשתנה לבכירים אלו.

4. מענק חתימה לנושא משרה חדש: נושא משרה חדש בבנק יכול שיהיה זכאי למענק חתימה המוגבל לשנת העבודה הראשונה, בגובה של עד 12 מנות של תגמול חודשי קבוע. ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון ישקלו, לצורך קבלת ההחלטה על מתן מענק חתימה כאמור וגובהו, את המלצת המנכ"ל הראשי, וכן ישקלו לצורך כך, בין היתר, את נסיבות מינויו, אופי התפקיד אליו הוא מתמנה, היקף ותחומי אחריותו, וכיוצ"ב.

5. על אף האמור לעיל ובהתאם לקבוע בחוק החברות, נושא משרה יחזיר לבנק סכומי מענקים ששולמו לו, אם שולמו לו, על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק.

6. המענקים על פי תוכנית זו, ככל שנושאי המשרה יהיו זכאים למענקים על פי תוכנית זו, לא יובאו בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשבו כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מנושאי המשרה.

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות.

ח. מכירת מניות לעובדים

בהתאם להסכמים בעניין הפרטת הבנק ובהתאם להסכמות בין החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, פורסם ביום 6 באפריל 2011 מתאר בדבר הצעת מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, בנק ערבי ישראלי בע"מ, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל (ע.ר.) ("המשתתפים", "המתאר").

ביום 17 במאי 2011 הושלמה הרכישה על ידי המשתתפים, בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר, של 6,339,730 מניות המוחזקות על ידי מדינת ישראל והמהוות 0.43% מהונו המונפק והנפרע של הבנק כפי שהוא במועד פרסום המתאר. ביום 24 במאי 2011 האסיפה הכללית של הבנק אישרה הצעת 9,442 מניות ליו"ר דירקטוריון הבנק, וכן מתן הלוואה על ידי הבנק לרכישת המניות. ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירת המניות ליו"ר הדירקטוריון.

מחיר המניה לצורך ההצעה למשתתפים על פי המתאר היה 13.20825 ש"ח למניה נכון ליום 19 בינואר 2011, כשמחיר למניה זה, צמוד למדד המחירים לצרכן לפי שיטת מדד אחרון ידוע כאשר המדד הבסיסי היה מדד חודש דצמבר 2010 שפורסם ביום 14 בינואר 2011.
מחיר המניה בפועל היה 13.3002797 ש"ח (מחיר המניה של המניות שנרכשו על ידי יו"ר הדירקטוריון היה 13.37813 ש"ח).

חלוקת המניות בין המשתתפים וקביעת מספר המניות שהוצעו לכל משתתף נערכה באופן יחסי למשכורת המהווה בסיס להפרשות סוציאליות עבור אותם משתתפים עבור חודש ינואר 2011 והכל בהתאם לקבוע במתאר. יו"ר הדירקטוריון (כאמור לעיל) והמנכ"ל הראשי של הבנק נכללו בין המשתתפים.

המניות חסומות לתקופה של 4 שנים מהמועד הקובע (כהגדרתו במתאר), והן מופקדות בנאמנות בידי נאמן.

בנוסף, ועדת הביקורת והדירקטוריון אשרו מתן הלוואות למשתתפים לרכישת המניות המוצעות במתאר.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

שווי ההטבה לעובדים וליו"ר הדירקטוריון בגין הרכישה הנ"ל, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני, כולל מספר מרכיבים ובסך הכול הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח. סכום זה נזקף בשנת 2011 כהוצאת שכר בהתאם לשווי ההטבה ביום ההענקה וסכום זה נשאר קבוע. בקרן ההון נטו נרשמה הטבה בסך 13 מיליון ש"ח.

למימון רכישת המניות, הבנק העמיד הלוואות לעובדים שבחרו בכך בסך כ-43 מיליון ש"ח, שפרעונן בתשלום אחד בתום תקופת החסימה של המניות. מזה הלוואות בסך 12 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית בשיעור של 1.55% והלוואות בסך 31 מיליון ש"ח לא צמודות על בסיס הפריים מינוס 0.75%. ההלוואות אינן בתנאי non-recourse. סכום ההלוואות הופחת מהון הבנק.

ט. התייעלות - שינוי מבני

בשנת 2013 ובשנת 2012 נרשמו הוצאות בסך של כ-75 מיליון ש"ח וכ-323 מיליון ש"ח (בהתאמה) בגין הקדמת פרישת עובדים במסגרת התכנית לצמצום כח האדם בבנק עקב התכנית לשינוי מבני. תכנית זו מתפרסת על פני השנים 2012-2014.

י. השפעת השינוי בשיעור המס

למידע בנוגע להשפעת השינוי בשיעור המס על ההתחייבות בגין זכויות עובדים ראה באור 26 להלן.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

	31 בדצמבר 2013						
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ (1)					
	צמוד למדד						
	לא צמוד	המחירים לצרכן	בדולרים של ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים (2)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)						
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	29,847	272	6,667	2,475	4,964	126	44,351
ניירות ערך	34,323	3,410	16,506	3,745	1,832	3,919	63,735
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,350	-	-	10	-	-	1,360
אשראי לציבור, נטו (3)	146,545	53,544	27,213	6,020	7,190	362	240,874
אשראי לממשלות	65	273	176	44	-	-	558
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	1,689	1,689
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	3,638	3,638
נכסים בגין מכשירים נגזרים	8,678	309	2,076	347	202	1,442	13,054
נכסים אחרים, נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	3,684	4	922	7	126	358	5,101
סך כל הנכסים	224,492	57,812	53,560	12,648	14,314	11,534	374,360
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	154,825	28,779	74,139	16,883	10,756	621	286,003
פיקדונות מבנקים	1,717	117	1,840	523	113	-	4,310
פיקדונות מממשלות	24	3	360	10	-	-	397
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	624	-	-	-	-	-	624
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	4,554	20,877	-	-	10	-	25,441
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	8,362	514	2,054	835	269	1,453	13,487
התחייבויות אחרות	9,561	5,840	1,028	25	269	610	17,333
סך כל ההתחייבויות	179,667	56,130	79,421	18,276	11,417	2,684	347,595
הפרש (4)	44,825	1,682	(25,861)	(5,628)	2,897	8,850	26,765
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	694	-	-	-	(694)	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-	-
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(25,740)	(2,441)	25,700	5,460	(2,629)	(350)	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	1,125	-	(1,127)	(43)	36	9	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	876	-	(1,284)	462	(59)	5	-
סך הכל כללי	21,780	(759)	(2,572)	251	(449)	8,514	26,765
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	1,226	-	(1,279)	25	16	12	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	4,252	-	(3,947)	65	(428)	58	-

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

	31 בדצמבר 2012						
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ (1)					
	צמוד למדד המחירים		בדולרים של				
	לא צמוד	לצרכן	ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים (2)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)						
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	39,306	277	8,971	1,686	4,154	227	54,621
ניירות ערך	27,179	4,761	16,249	3,976	1,877	2,366	56,408
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,435	-	-	-	-	-	1,435
אשראי לציבור, נטו (3)	137,700	54,847	32,924	6,622	9,077	94	241,264
אשראי לממשלות	13	269	124	36	-	-	442
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	2,129	2,129
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	3,705	3,705
נכסים בגין מכשירים נגזרים (5)	7,538	184	2,938	260	168	350	11,438
נכסים אחרים, נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	2,849	3	893	8	178	787	4,718
סך כל הנכסים	216,020	60,341	62,099	12,588	15,454	9,658	376,160
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	151,962	28,467	79,894	17,620	11,257	338	289,538
פיקדונות מבנקים	1,694	166	1,765	318	130	-	4,073
פיקדונות מממשלות	15	109	319	8	-	-	451
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	951	-	56	-	-	-	1,007
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	6,301	21,214	-	-	10	-	27,525
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (5)	7,973	561	3,091	593	230	314	12,762
התחייבויות אחרות	8,553	5,330	629	28	285	751	15,576
סך כל ההתחייבויות	177,449	55,847	85,754	18,567	11,912	1,403	350,932
הפרש (4)	38,571	4,494	(23,655)	(5,979)	3,542	8,255	25,228
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	746	-	-	-	(746)	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-	-
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות) (5)	(19,170)	(6,280)	22,507	6,687	(3,744)	-	-
אופציות בכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)	(431)	-	231	5	195	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)	(133)	-	284	(146)	(5)	-	-
סך הכל כללי	19,583	(1,786)	(633)	567	(758)	8,255	25,228
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
אופציות בכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	(575)	-	273	(20)	322	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	(1,630)	-	2,042	(436)	24	-	-

(1) כולל צמודים למטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה בסך 3,883 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 – 4,114 מיליוני ש"ח).

(4) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

(5) סווג מחדש.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון[1]

	31 בדצמבר 2013												
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים									יתרה מאזנית (4)			
	עם דרישה ועד חודש (6)	מעל חודש עד שלושה חודשים (6)	מעל שלושה חודשים עד שנה (6)	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון (2)	סך הכל	שיעור תשואה חוזי (5) באחזים
	(במיליוני ש"ח)												
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):													
נכסים	68,498	20,545	62,469	28,485	21,445	17,424	13,446	40,876	34,336	11,361	318,885	2,995	282,679	3.67
התחייבויות	136,867	14,960	30,151	16,892	9,740	11,267	3,225	15,214	3,198	2,406	243,920	2,271	238,702	2.37
הפרש	(68,369)	5,585	32,318	11,593	11,705	6,157	10,221	25,662	31,138	8,955	74,965	724	43,977	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(10,197)	(12,755)	(2,147)	(488)	172	(117)	18	171	(27)	(78)	(25,448)	-	(25,515)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	779	(372)	20	15	-	-	162	1,399	-	-	2,003	-	1,902	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(77,787)	(7,542)	30,191	11,120	11,877	6,040	10,401	27,232	31,111	8,877	51,520	724	20,364	
מטבע חוץ (3)														
נכסים	26,057	7,231	12,840	10,020	6,854	6,227	5,911	8,525	2,189	487	86,341	473	80,147	3.85
התחייבויות	71,680	13,524	15,106	2,747	1,071	998	2,076	1,321	374	4	108,901	517	106,208	3.06
הפרש	(45,623)	(6,293)	(2,266)	7,273	5,783	5,229	3,835	7,204	1,815	483	(22,560)	(44)	(26,061)	
מזה: הפרש בדולר	(40,772)	(895)	(2,615)	5,980	4,204	3,739	1,958	5,521	1,368	368	(21,144)	(111)	(24,174)	
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	(3,076)	(1,145)	(1,084)	(2,654)	(1,184)	(5,195)	(64)	(3,644)	258	73	(17,715)	(172)	(16,075)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	10,197	12,755	2,147	488	(172)	117	(18)	(171)	27	78	25,448	-	25,515	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(779)	372	(20)	(15)	-	-	(162)	(1,399)	-	-	(2,003)	-	(1,902)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(36,205)	6,834	(139)	7,746	5,611	5,346	3,655	5,634	1,842	561	885	(44)	(2,448)	
סך הכל														
נכסים [8]	94,555	27,776	75,309	38,505	28,299	23,651	19,357	49,401	36,525	11,848	405,226	3,468	362,826	3.70
התחייבויות [9]	208,547	28,484	45,257	19,639	10,811	12,265	5,301	16,535	3,572	2,410	352,821	2,788	344,910	2.58
הפרש (7)	(113,992)	(708)	30,052	18,866	17,488	11,386	14,056	32,866	32,953	9,438	52,405	680	17,916	
[8] מזה: אשראי לציבור	47,037	24,207	44,293	29,499	21,517	17,187	12,950	37,811	33,531	11,467	279,499	1,234	240,512	3.99
[9] מזה: פיקדונות הציבור	197,704	24,037	37,968	10,175	5,088	3,330	3,984	5,198	737	8	288,230	-	285,382	1.92

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון[1] (המשך)

	31 בדצמבר 2012												
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים										יתרה מאזנית (4)		
	עם דרישה ועד חודש (6)	מעל חודש ועד שלושה חודשים (6), שנה (6)	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל עשר ועד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון (2)	סך הכל באחזים	שיעור תשואה חוזי (5)
	(במיליוני ש"ח)												
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):													
נכסים	78,551	20,678	52,447	32,958	20,475	14,838	14,019	37,666	29,751	10,263	311,646	1,961	277,099	3.54
התחייבויות	127,804	14,522	34,945	15,665	11,474	7,597	10,363	15,720	3,178	1,895	243,163	2,459	234,382	2.66
הפרש	(49,253)	6,156	17,502	17,293	9,001	7,241	3,656	21,946	26,573	8,368	68,483	(498)	42,717	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,593)	(11,459)	(9,642)	(264)	(318)	(314)	216	135	(406)	(86)	(24,731)	-	(24,704)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(505)	(327)	271	(7)	9	-	-	-	-	-	(559)	-	(564)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(52,351)	(5,630)	8,131	17,022	8,692	6,927	3,872	22,081	26,167	8,282	43,193	(498)	17,449	
מטבע חוץ (3)														
נכסים	29,790	8,175	16,976	11,108	7,746	7,091	4,352	6,394	1,891	367	93,890	348	89,403	2.74
התחייבויות	68,965	17,730	21,127	2,875	1,217	896	2,714	837	72	5	116,438	65	115,147	2.51
הפרש	(39,175)	(9,555)	(4,151)	8,233	6,529	6,195	1,638	5,557	1,819	362	(22,548)	283	(25,744)	
מזה: הפרש בדולר	(27,354)	(2,410)	(4,402)	4,264	694	1,454	2,511	2,867	482	198	(21,696)	366	(20,863)	
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	(4,489)	38	(2,230)	(309)	(1,884)	(1,471)	(7,342)	(4,126)	480	93	(21,240)	110	(18,493)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,593	11,459	9,642	264	318	314	(216)	(135)	406	86	24,731	-	24,704	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	505	327	(271)	7	(9)	-	-	-	-	-	559	-	564	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(36,077)	2,231	5,220	8,504	6,838	6,509	1,422	5,422	2,225	448	2,742	283	(476)	
סך הכל														
נכסים [8]	108,341	28,853	69,423	44,066	28,221	21,929	18,371	44,060	31,642	10,630	405,536	2,309	366,502	3.42
התחייבויות [9]	196,769	32,252	56,072	18,540	12,691	8,493	13,077	16,557	3,250	1,900	359,601	2,524	349,529	2.64
הפרש (7)	(88,428)	(3,399)	13,351	25,526	15,530	13,436	5,294	27,503	28,392	8,730	45,935	(215)	16,973	
[8] מזה: אשראי לציבור	51,176	24,545	45,227	30,902	21,360	15,810	12,908	35,559	29,085	9,875	276,447	1,385	241,170	3.79
[9] מזה: פיקדונות הציבור	172,967	26,186	45,900	12,650	7,581	5,399	9,514	8,425	695	7	289,324	-	289,200	1.26

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון[1] (המשך)

הערות:

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

(2) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 514 ש"ח שזמנם פרעונם עבר.

(3) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(4) כפי שנכללה בבאור 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(6) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת המסגרת אשראי במסגרת בסך 13.0 מיליארד ש"ח, (31 בדצמבר 2012 - 12.1 מיליארד ש"ח). אשראי בחריגה בסך 0.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 0.4 מיליארד ש"ח), סווג ללא מועד פרעון.

(7) אין הפרש זה משקף בהכרח חשיפה בריבית ו/או במאזני הצמדה.

הערה: סך הכל התחייבויות ממוריאליות שכנגדן ניתן אשראי לטווח קצר בבנק הינו 5.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2013 (31 בדצמבר 2012 - 4.5 מיליארד ש"ח).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים
	(במיליוני ש"ח)			
א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
אשראי תעודות	**1,867**	**4**	1,823	5
ערבויות להבטחת אשראי	**5,490**	**84**	5,793	76
ערבויות לרוכשי דירות	**15,529**	**22**	13,538	18
ערבויות והתחייבויות אחרות	**15,033**	**172**	16,504	221
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**24,669**	**22**	22,582	21
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**14,158**	**24**	14,434	31
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן[1]	**20,801**	**66**	20,892	60
התחייבויות להוצאת ערבויות	**11,845**	**18**	10,818	15
מסגרות לפעילות במכשירים נגזרים שלא נוצלו	**6,406**	**-**	6,129	-
אישור עקרוני לשמירת שיעור ריבית	**3,692**	**-**	3,689	-

[1] מזה: חשיפות אשראי בגין מחויבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 208 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012- 224 מיליוני ש"ח). מחויבות זו מועמדת רק במצב קשיי מימון שאינם מאפשרים איגוח. כיום ובעבר לא נעשה שימוש במסגרת הנזילות. הקווים המסופקים על ידי הבנק מהווים חלק קטן מההיקף הכולל של קווי הנזילות המסופקים לאותם גופים. הבנק אינו מספק לגופים אלו תמיכה מסוגים אחרים

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (1)		
יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (2)		
מטבע ישראלי לא צמוד	**1,070**	1,160
מטבע ישראלי צמוד למדד	**3,785**	4,493
מטבע חוץ	**267**	410
סך הכל	**5,122**	6,063

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה ליום 31 בדצמבר								
	עד שנה	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל 2013	סך הכל 2012
	(במיליוני ש"ח)							
(1) במגזר הצמוד למדד (3)								
תזרימים חוזיים עתידיים	**75**	**39**	**38**	**67**	**24**	**1**	**244**	242
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**75**	**39**	**38**	**67**	**23**	**-**	**242**	240
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים (4)	**75**	**37**	**33**	**54**	**16**	**-**	**215**	207
(2) במגזר השקלי הלא צמוד								
תזרימים חוזיים עתידיים	**4**	**4**	**3**	**5**	**1**	**-**	**17**	19
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**4**	**4**	**3**	**5**	**1**	**-**	**17**	19
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים (4)	**4**	**4**	**3**	**4**	**-**	**-**	**15**	17

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלות גבייה (במקום מרווח).

(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינן בסך 267 מיליוני ש"ח, שנה קודמת 327 מיליוני ש"ח, לא נכללו בלוח זה.

(3) כולל מגזר מט"ח.

(4) ההיוון בוצע לפי שיעור 2.97% (2012 - לפי שיעור 2.69%).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

	2013	2012
	(במיליוני ש"ח)	
ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (המשך)		
מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:		
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	**38**	34
הלוואות עומדות	**28**	15
ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות :		
(1) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב וכן ודמי אחזקה		
בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות		
בשנה ראשונה	**225**	270
בשנה שניה	**195**	198
בשנה שלישית	**174**	182
בשנה רביעית	**162**	165
בשנה חמישית	**130**	132
מעל 5 שנים	**815**	846
סך הכל	**1,701**	1,793
(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך	**568**	531
(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם	**56**	217
(4) פיקדונות עתידיים		
עיסקאות עם מפקידים לקבלת פיקדונות גדולים במועדים עתידיים שונים ובשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות		
פירוט סכומי הפיקדונות העתידיים ומועדי ההפקדה כפי שנקבעו בתנאי העיסקאות:		
בשנה ראשונה	**17**	17
בשנה שניה	**12**	17
בשנה שלישית	**3**	12
בשנה רביעית	**-**	3
סך הכל פיקדונות עתידיים	**32**	49

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-92 מיליון ש"ח.

1. להלן פירוט של תובענות שהסכום הנטען בהן עולה על 0.5% מההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 (כ-132 מיליון ש"ח):

א. בקשה לאישור תביעה ייצוגית, שהוגשה ביום 12 בספטמבר 2006, בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים ובנק דיסקונט. הסך הנטען של התביעה הייצוגית שמבוקש אישורה הוא 7 מיליארד ש"ח כאשר בגוף הבקשה נטען כי הנזק לקבוצה הנטענת נאמד ב-10 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. לטענת המבקשת, הבנקים המשיבים גבו מלקוחותיהם ריבית בגין אשראי שקלי לא צמוד, עמלת הקצאת אשראי ודמי ניהול קבועים בחשבונות חח"ד בשיעורים ובסכומים זהים וזאת כתוצאה מהסדר כובל אסור. ביום 21 בינואר 2008 אישר בית המשפט המחוזי בת"א את ניהול התביעה כתביעה ייצוגית. הבנקים הגישו ערעור על ההחלטה לבית המשפט העליון. במסגרת הדיון בערעור הגיש היועהמ"ש ביום 21 בנובמבר 2011 עמדה העוסקת במשמעות קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009 שכותרתה "הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע בנוגע לעמלות" ("הקביעה"). תמציתה של עמדה זו הינה כי לדעת היועהמ"ש הקביעה מצדיקה אישורה של הגשת תובענה ייצוגית. יצוין, כי במסגרת הליכי הערעור, היועהמ"ש התייחס לקביעה גם בשולי עמדה קודמת שלו שהוגשה בחודש מאי 2010, שם צוין כי עניינה של הקביעה הוא עמלות ואילו עניינה של החלטת בית המשפט המחוזי הוא ריביות. ביום 28 ביולי 2013, החליט בית המשפט העליון לקבל את הערעור והחלטת בית המשפט המחוזי לאשר תביעה ייצוגית בוטלה. עוד קבע בית המשפט העליון כי מאחר ולקביעה הנ"ל עשויה להיות השלכה משמעותית על אישורה של התובענה הייצוגית אין מנוס מהחזרת ההליך לבית המשפט המחוזי לדיון מחודש בבקשת האישור.

ב. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. המבקשים טוענים כי הבנקים גובים בגין אשראי למגזר משקי הבית ריבית בשיעור גבוה בהרבה מזה הנגבה מן המגזר המסחרי והמגזר העיסקי. המבקשים טוענים כי מדובר בניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי וכי קיים חשד ממשי שהעדר התחרות בין המשיבים, בכל הנוגע למגזר משקי הבית, הינו פרי הסדר כובל בין הצדדים. כן נטען כי מדובר בהטעיית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית. הנזק הנטען הינו 5.6 מיליארד ש"ח על פי שיטה אחת ו-5.2 מיליארד ש"ח לפי שיטה שניה. סכום הנזק הנאמד המיוחס ללקוחות הבנק הינו לפחות 1.6 מיליארד ש"ח. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. בית המשפט המחוזי הורה על עיכוב ההליכים בבקשה זו עד למתן החלטת בית המשפט העליון בבקשת הרשות לערער שהגיש הבנק על ההחלטה לאשר את התביעה המתוארת בסעיף א' לעיל, כייצוגית. המבקשים הגישו ביום 29 באוקטובר 2013, בקשה לחידוש ההליכים בתביעה. טרם ניתנה החלטת בית המשפט בבקשה לחידוש ההליכים.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. ביום 3 בינואר 2008 הוגשו לבית משפט השלום בתל-אביב-יפו 260 תביעות זהות, נגד הבנק ונגד כונסי הנכסים שמונו על ידי בית המשפט. סכומה של כל תביעה נע בין הסך של כ-787,000 ש"ח לסך של כ-1,350,000 ש"ח. על פי החלטת בית המשפט אוחד הדיון בכל התביעות הנ"ל, והם יידונו כתביעה אחת. הסכום הכולל של התביעות הינו כ-276 מיליון ש"ח. התובעים הינם רוכשי דירות נופש בפרויקט מלון נופית באילת. לטענת התובעים הבנק וכונסי הנכסים התרשלו בהשגחה על הפרויקט ונמנעו מלממן את דמי השמירה וכתוצאה מכך נגרמו לתובעים נזקים גדולים לרבות ירידת ערך הדירות. תביעות אלו מצטרפות ל-5 תביעות נוספות שהוגשו נגד הבנק באותה עילה ומתבררות בנפרד. סכומן הכולל של כל התביעות בקשר לפרויקט זה מסתכם בסך של כ-288.6 מיליון ש"ח. ביום 10 באוגוסט 2009, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את אחת מהתביעות הנוספות שהוגשו נגד הבנק, אשר הוגשה בנפרד על ידי 3 רוכשים וזהה ל-260 התביעות הנ"ל, התובעים הגישו ערעור על פסק הדין. בית המשפט הורה על עיכוב ההליכים בתביעות עד למתן פסק דין בערעור שהוגש על פסק הדין הנ"ל. ביום 17 ביוני 2010 נדחה הערעור ובעקבות זאת הגיש הבנק בקשה לדחיית 260 התביעות הנ"ל. ביום 20 ביוני 2010 נתן בית המשפט החלטה לפיה יש מקום למחיקת התביעות ובקש את תגובת הצדדים. התובעים הודיעו לבית המשפט על רצונם בהמשך ההליך. התובעים הגישו בקשות לתיקון כתבי התביעה והבנק הגיש בקשה לדחיית התביעות על הסף עקב מעשה בית דין. ביום 14 במאי 2012 קיבל בית המשפט את בקשת הבנק ודחה את התביעה על הסף. התובעים הגישו ערעור על פסק הדין לבית המשפט המחוזי. ביום 11 למרס 2014, ניתן פסק דין הדוחה את רוב הערעור, וקיבל את טענות הבנק במלואן בכל הנוגע לסילוק על הסף מחמת מעשה בית דין. עם זאת, בית המשפט החזיר את התיק לבית משפט השלום כדי לבחון האם לאפשר הגשת כתב התביעה המתוקן בעילות שלא חל עליהן מעשה בית דין.

ד. ביום 6 במאי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. לטענת התובעת, הבנק מחייב חשבונות לקוחות שמתנהלים נגדם הליכים משפטיים, בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי ערכאה שיפוטית, בניגוד להוראות המפקח על הבנקים - "הוראות ניהול בנקאי תקין - חיוב לקוחות בשכר טרחה של עורך דין". כמו כן נטען, כי כאשר הבנק מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות (הן אלה שאושרו על ידי ערכאה שיפוטית, והן אלה שלא), גובה הבנק בגין הוצאות אלה ריבית בשיעור הריבית החלה בחשבון (במקרים רבים, ריבית פיגורים) ולא ריבית והפרשי הצמדה, כפי שרשאי הבנק לגבות, בהתאם לחוק פסיקת רבית והצמדה, תשכ"א-1961 והוראות חוק ההוצאה לפועל. הסעד המבוקש הינו השבת הסכומים אשר גבה הבנק ביתר ללא נקיבת סכום, אך נטען, כי "מדובר בסכומי עתק", וכי התובענה מוגשת בשם כל לקוחות הבנק אשר חשבונם חויב בגין הוצאות משפטיות, במהלך שבע השנים שלפני הגשת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 18 באוקטובר 2009, אישר בית המשפט המחוזי את התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 15 בנובמבר 2009 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע החלטתו לאשר את התביעה כייצוגית, וזאת עד להחלטת בית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור על ההחלטה האמורה, שהגיש הבנק ביום 18 בנובמבר 2009. ביום 27 ביולי 2011 נמחקה בבית המשפט העליון בקשת הבנק למתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את התביעה כייצוגית והדיון בתביעה הוחזר לבית המשפט המחוזי. לאחר שנחתם בין הצדדים הסדר לסיום התביעה, מינה בית המשפט ביום 9 ביוני 2013 בודק להסדר הפשרה והורה על פרסום מודעה בדבר ההסדר.

ה. ביום 29 באוקטובר 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה למתן צווים הצהרתיים הקובעים, בין היתר, כי שבעת הבנקים המשיבים, (הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק הבינלאומי, בנק המזרחי, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק איגוד), אינם זכאים לחייב את המבקשים בהפרשים בגין ריבית "הפרה", כהגדרתה בתובענה, וכי יש להפחית את סכום הפרשי ריבית ההפרה, מסך של 841 מיליון ש"ח לסך של 37 מיליון ש"ח. לחלופין, מבקשים לקבוע, כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר שהחל מיום 12 במאי 2003 ואילך. טענת המבקשות בין היתר הינה כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", כמשמעות מונח זה בסעיף 15(א)

לחוק החוזים (תרופות), תשל"א-1970, אשר בית המשפט רשאי להפחיתו "אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנזק שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה"; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם ההלוואה בהתאם לאומד דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה תהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם ההלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה על ידי הבנקים של ריבית ההפרה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. אין בתובענה שיוך כספי לחלקו של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך פורטו אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כשחלקו של הבנק הינו על פי הנטען, 24%. ביום 11 בפברואר 2010 הוגשה תביעה כספית על סך של 829 מיליון ש"ח, חלף התביעה לצווים ההצהרתיים שנמחקה. הוגש כתב הגנה; הוגשו תצהירי עדות ראשית; נשמעו ההוכחות בתביעה והוגשו סיכומים. ביום 21 ביולי 2013 ניתן פסק דין המקבל את התביעה באופן חלקי בלבד וקובע בין היתר כי תוך 30 יום ממתן פסק הדין יבוצע חישוב הריבית על פי השיעור שנקבע בפסק הדין. התובעות הגישו לבית המשפט תחשיב מטעמן והבנקים הגישו תגובה מטעמם ביחס לחישוב. הצדדים ממתינים לפסק דין סופי. ביום 7 בנובמבר 2013, ניתן צו ארעי לעיכוב ביצוע פסק הדין. הצדדים הגישו ערעור לבית המשפט העליון.

ו. ביום 3 במאי 2010 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית בסכום נטען של כ-209 מיליון ש"ח, נכון למועד הגשת התובענה. המבקש מעוניין לייצג כל מחזיק אג"ח של חפציבה חופים בע"מ ("חפציבה חופים") ערב הפסקת המסחר בהן בתחילת חודש אוגוסט 2007. המבקש טוען כי במהלך השנים 2006-2007, בסמוך לסוף כל רבעון, העמיד הבנק לחברה בבעלותו המלאה של מר בועז יונה הלוואות בסכומים של עשרות מיליוני ש"ח. לטענת המבקש, כספים אלה הועברו לפרק זמן קצר לחשבונה של חפציבה חופים, וסייעו לה להציג לציבור מצגי שווא רגעיים בנוגע למצבה האמיתי. המבקש טוען, כי כתוצאה משיתוף הפעולה של הבנק וממצגי השווא שהוצגו לציבור נמחקו בסופו של דבר השקעות המחזיקים באיגרות החוב של חפציבה חופים. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 20 באוקטובר 2013, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק. טרם ניתן אישור בית המשפט להסדר.

ז. ביום 13 ביולי 2011 הוגשה לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וכנגד בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. שב"א הינה חברת שירותים משותפת בבעלות הבנקים הנזכרים לעיל, אשר בין יתר פעילויותיה מפעילה רשת עצמאית של מכשירי בנק אוטומטיים למשיכת מזומנים (ATM). בבקשה נטען, כי בעת משיכת מזומנים ממכשיר בנק אוטומטי המופעל על ידי שב"א, לא ניתן למשתמש גילוי נאות על כך שנוסף על העמלה שגובה שב"א בגין פעולת המשיכה, הוא יחויב על ידי הבנק שבו מתנהל חשבונו בעמלה נוספת. בנוסף, נטען בבקשה כי הבנקים אינם רשאים לגבות מלקוחותיהם עמלה נוספת, לאחר שחויבו כבר בגין פעולת המשיכה על ידי שב"א. סכום התביעה הייצוגית הכולל הנטען, על פי הערכות המבקשים, הינו 153.3 מיליון ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. לא צוינה חלוקה בין הנתבעים. מתקיים הליך גישור בין חלק מהצדדים.

ח. ביום 7 בספטמבר 2011, הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק (לשעבר בלמ"ש) ונגד בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק הפועלים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל הבנקים המשיבים עומד על כ-927 מיליון ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2010, וסכום התביעה הייצוגית הנטען נגד הבנק עומד על כ-327 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי הבנקים המשיבים גבו מנוטלי הלוואות לדיור "ריבית דריבית מראש", בניגוד לדין וכן בניגוד להוראות הסכמי ההלוואה הקובעות כי רק יתרת הקרן הבלתי מסולקת נושאת ריבית. הסעדים הנתבעים הם תשלום פיצויים ו/או השבה של הנזק שנגרם ללווים ושל הסכומים שנגבו שלא כדין וכן מתן צו עשה המורה לבנקים המשיבים לשנות את הדרך בה הם נוהגים בכל הקשור לחיוב וגביית ריבית. הבנק הגיש את תגובתו לבקשה לבית משפט. בדיון מוקדם בתיק, שהתקיים ביום 16 לאוקטובר 2012, ביקש בית המשפט מן המפקח על הבנקים להתייחס לכמה שאלות המתעוררות, לדעת כל אחד מן

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הצדדים, בתיק. על פי בקשת בית המשפט, הגיש בנק ישראל לבית המשפט, ביום 31 בדצמבר 2012 תשובות לשאלות שהעלו הצדדים בקשר עם התביעה.

ט. ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית נגד לאומי, הבינלאומי, מזרחי ודיסקונט. לטענת התובעים, תשלומים ששולמו על ידי לקוחות הבנק שנגדם מתנהלים הליכי גבייה, ישירות לתיקי ההוצל"פ, התעדכנו בחשבון הבנק שלהם במועד מאוחר למועד התשלום. כתוצאה מעדכון מאוחר של התשלומים בחשבון הבנק, נגרמו לתובעים חיובי יתר של ריבית. לטענת התובעים, קיימת חשיבות, מבחינת הלקוח, לרישום בחשבון הבנק ולא יתכנו שני ימי ערך לאותו תשלום. הסעדים המבוקשים בתביעה ובבקשה הינם: השבת הסכומים ששילמו הלקוחות ביתר וצווי עשה וצווים הצהרתיים לעדכון התשלומים בחשבונות, מעתה ואילך, לפי יום הערך בו שולמו הסכומים בהוצאה לפועל וכן תיקון חשבונות שעדיין מתנהלים בהם הליכים, בהתאם לימי הערך הנכונים. לטענת התובעים, סכום התביעה הייצוגית אינו ניתן להערכה בשלב זה.

2. כמו כן תלויות ועומדות נגד הבנק תובענות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהן ומטעם זה לא בוצעה בגינן הפרשה.

א. ביום 30 ביוני 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק וכן כנגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ ובנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנקים"). נטען כי הבנקים קיימו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם, ניצלו לרעה את כוחם המונופוליסטי (בהיותם, לפי הטענה, "קבוצת ריכוז") והתעשרו שלא כדין על חשבון לקוחותיהם. נטען, כהערכה, כי אלמלא תיאומי המחירים בין הבנקים, היו העמלות נמוכות יותר לפחות בשיעור של 25%. סכום הנזק המצרפי הוערך בסך של 3.5 מיליארד ש"ח, כאשר בכותרת הבקשה צוין כי סכום התביעה הינו 3 מיליארד ש"ח. לא נערך יחוס ספציפי של סכום הנזק הנתבע מכל אחד מהבנקים, אולם צוין בבקשה כי חלקו היחסי של הבנק מנתח הפעילות הבנקאית בישראל מוערך בכ-30%. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. הדיון בתיק אוחד עם תובענה מאוחרת יותר (ראו תיאורה בסעיף ב להלן). ביום 29 בנובמבר 2009 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים בתובענה למשך שנתיים ימים (בכפוף להוראות שנקבעו באותה החלטה) וזאת לאור כוונת המשיבים בבקשה לאישור להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים ערר על קביעת הממונה מיום 26 באפריל 2009. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה. המבקשים הגישו ביום 29 באוקטובר 2013, בקשה לחידוש ההליכים בתביעה. טרם ניתנה החלטת בית המשפט בבקשה לחידוש ההליכים.

ב. ביום 27 באפריל 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי טפחות והבנק הבינלאומי. הבקשה מתבססת על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009. לטענת המבקשים, בהתאם לקביעה, הבנקים ערכו הסדרים כובלים לחילופי מידע ביחס לעמלות, אשר פגעו בתחרות ביניהם וגרמו נזק לחברי הקבוצה שייצוגה מתבקש, ואשר מצא את ביטויו בתשלום עמלות ביתר. המבקשים מעמידים את סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים על 1 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. ההליכים בבקשה לאישור עוכבו לשנתיים ימים, כאמור בהחלטה מיום 29 בנובמבר 2009 המתוארת בסעיף א לעיל. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה. בקשה נוספת לחידוש ההליכים נדונה בבית המשפט ונקבע מועד נוסף לדיון במסגרתו ידרשו המשיבים לעדכן את בית המשפט בדבר התקדמות הליך הערר הנ"ל.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. ביום 28 באוגוסט 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר תובענה כייצוגית נגד בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק מזרחי טפחות, בנק דיסקונט, הבנק הבינלאומי הראשון והמנכ"לים של הבנקים האלו. המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים צורפו כמשיבים פורמאליים. עניינה של הבקשה הוא גביית עמלות שלא כדין בכל הקשור לפעילות של המרה ומשלוח של מטבע חוץ, ללא גילוי נאות. לטענת המבקשים, הבנקים מסתירים מהלקוחות כי בעת מכירת/ קניית מט"ח נגבית מהם מעבר לעמלת החליפין גם, כהגדרתם, "עמלת ייקור" או "הפחתה" - דהיינו פערי השערים. לטענתם, הגילוי שהבנקים נותנים בעת העסקה מתייחס רק לעמלת החליפין ולא להפרשי השערים. הם טוענים כי הואיל והבנק הוא "מתווך" במט"ח ולא "עושה שוק" אזי עליו לגבות מן הלקוחות את המחיר שהמט"ח עולה לו, אולי בעוד תוספת קטנטנה, ובכל מקרה עליו לגלות זאת ללקוח. לטענת המבקשים, הנזק הישיר שנגרם ללקוחות הוא לפחות 10.5 מיליארד ש"ח לשבע השנים האחרונות, כפוף למסמכים ומידע שיקבלו במסגרת התביעה. לאחר הגשת הבקשה לאישור, הגישו המבקשים בקשה להסתלקות מן הבקשה לאישור כנגד המנכ"לים, כך שיוותרו הבנקים בלבד. ביום 3 בפברואר 2014, הגישו המבקשים בקשה לתיקון הבקשה לאישור תביעה ייצוגית כך שהסכום הנתבע יעמוד על סך של 11.15 מיליארד ש"ח. טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה לתיקון.

ד. ביום 27 בנובמבר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בטענה שהבנק מחשב באופן שגוי את השווי התיאורטי של כתבי אופציות הנסחרים בבורסה בתל אביב. לטענת המבקשים הבנק משתמש במודל המתמטי של בלק אנד שולס, שהוא המודל הרלבנטי לקביעת שווי כתב האופציה, אך מציב בו רכיב אחד שגוי. הרכיב השגוי, לטענת המבקשים, הוא מועד הפקיעה של האופציה. לטענתם הבנק מוסיף יום ערך מיותר לרכיב זה, דבר המשפיע על השווי התיאורטי של כתב האופציה, ומשפיע על שיקול דעתם של הלקוחות לגבי כדאיות העסקה ומחירה. עוד הם טוענים כי מוסדות פיננסיים אחרים אינם עושים טעות זו. לטענת המבקשים, אינם יכולים להעריך נזק מדויק אך מעריכים כי מדובר בעשרות מיליוני ש"ח.

ה. ביום 2 בדצמבר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה כייצוגית, נגד הבנק, בנושא עמלת פרעון מוקדם. לטענת המבקשים, אופן חישוב עמלת פרעון מוקדם על ידי הבנק, הן לגבי הלוואות קטנות והן לגבי הלוואות גדולות, אינו תואם את הוראות ניהול בנקאי תקין. לבקשה צורפה חוות דעת כלכלית אשר לפיה הנזק האישי של המבקש נקבע בסך של כ-90 אלף ש"ח. את סכום התביעה הכולל טוענים המבקשים כי אין בידם להעריך בשלב זה.

ו. ביום 9 במרס 2014, הוגשה לבית משפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק ללא ציון הסכום הנתבע. לטענת המבקש, הבנק גובה כספים מלקוחות שלא כדין בשני מקרים. האחד, כאשר הבנק מאפשר ללקוחות חריגה ממסגרת האשראי ומחייב את חשבונות הלקוחות בעמלה בסך של 53 ש"ח בגין משלוח מכתב התראה על חריגה ממסגרת האשראי. השני, סכומי החריגה ה"לא מאושרת" ממסגרת האשראי, מתמזגים לתוך יתרת החובה העודפת בחשבון וכתוצאה מכך נגבית בגינם ריבית מקסימלית.

ז. ביום 17 במרס 2014, הגיש מפרק זמני של חברה בפירוק ("החברה" ו- "המנהל המיוחד") לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז, בקשה למתן הוראות נגד הבנק, במסגרתה ביקש שבית המשפט יצהיר כי הבנק ישא בתשלום לחברה בסך מצטבר של 1,200 מיליון ש"ח, מתוכו סך של 635 מיליון ש"ח לכיסוי כל חובות החברה לנושיה וסך של 565 מיליון ש"ח בגין החזר מלוא שווי נכסי החברה בסכום קרן, שעמד נכון ליום 25 במרס 2001 על הסך של 165 מיליון ש"ח, בצירוף ריבית מאותו מועד בשיעור שהחברה התחייבה לשלם לבנק. לטענת המנהל המיוחד, על הבנק לשאת באחריות אישית לחבויות החברה, מאחר ועל פי הנטען, יש לראות בבנק "נושא משרה" בחברה מחמת שליטתו בחברה, מחמת היות הבנק זה שנושאי המשרה בחברה נאלצו וגם נהגו לפעול על פי הנחיותיו; מחמת שיש לראות את הבנק כ"דירקטור דה-פקטו" או כ"דירקטור צללים" בחברה; מחמת אחריותו כמבצע בצוותא ו/או מעוול במשותף למעשי התרמית המתוארים בבקשה; ומחמת

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הדוקטרינה של Lenders' Liability. יצויין כי במסגרת הבקשה שמר המפרק על זכות להגיש הליכים נוספים נגד הבנק ו/או נושאי משרה נוספים בחברה ו/או יחידים מטעם הבנק ועורכי דין שיעצו לבנק.

ח. ביום 18 במרס 2014, הוגשה לבית משפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק בסכום נטען של כ-155 מיליון ש"ח. לטענת המבקש, במסגרת ניכוי מס במקור שהבנק מבצע בעסקאות בניירות ערך שמבוצעות באמצעותו, מחשבות מערכות המחשב של הבנק רווחי הון ביתר ו/או הפסדי הון בחסר שלא כדין. הנתונים השגויים מוצגים ללקוחות במערכות לאומי טרייד ובסימולטור הקיים במערכת זו. ה"קבוצה" לצורך ההליך מוגדרת כ: 1. כל מי שביצע מסחר בניירות ערך באמצעות לאומי טרייד, ואשר במסגרת ניכוי מס במקור חושב לו רווח הון ביתר ו/או הפסד הון בחסר. 2. כל מי שהוצגו לו על ידי הבנק ו/או על ידי מערכת לאומי טרייד מצגים שגויים אודות רווחי ההון ו/או הפסדי ההון שמשקפים ניירות ערך שבבעלותו. לטענת המבקש, הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה הראשונה הוא כ-79 מיליון ש"ח, והנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה השניה הוא כ-76.5 מיליון ש"ח.

3. להלן פירוט של תובענות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים שהוגשו נגד חברות בנות של הבנק (להלן - חברות הבנות). לדעת הנהלת הבנק, ובהסתמך על דעת הנהלת כל אחת מחברות הבנות, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים של חברות הבנות באשר לסיכויי הליכים אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתביעות כאמור:

א. ביום 23 ביוני 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד סטנדרד & פורס מעלות בע"מ, קשת אגרות חוב בע"מ ("קשת"), חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ ("החברה לנאמנות"), אהרון בירם, ערן פוקס, מוטי מערבי, רמי אורדן, אקסלנס נשואה חיתום (1993) בע"מ ואקספרט פיננסיים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים עומד על כ-286 מיליון ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. הבקשה לאישור מתייחסת לאג"ח שהנפיקה קשת, שגובו ב-Notes, שהנפיק Lehman Brothers Bankhaus A.G.. לטענת המבקש, עם קריסת ליהמן ברדרס, צנח מחיר האג"ח והופסק המסחר בהן. כלפי החברה לנאמנות, ששימשה כנאמן למחזיקי האג"ח שהונפק על ידי קשת, טוען המבקש כי לא נקטה בפעולות שונות כדי למנוע או לצמצם, לשיטת המבקש, את הנזק שנגרם לטענתו למחזיקי האג"ח. הוגשה תגובת החברה לנאמנות לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

ה. הבנק ערב כלפי עמיתי חלק מקופות הגמל שהיו מנוהלות על ידי לאומי שרותי שוק ההון בע"מ (לשעבר לאומי גמל בע"מ), ואשר פעילותן נמכרה לפריזמה קופות גמל בע"מ ("פריזמה"). הערבות מבטיחה את החזר סכומי הקרן המקוריים שהופקדו המסתכמים ב-31 בדצמבר 2013 בערכים נומינליים ב-2,744 מיליון ש"ח. ערך הנכסים של הקופות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכם ב-5,771 מיליון ש"ח. בנוסף, ערבות זו אינה חלה על הפקדות בחשבונות שנפתחו בקופות הנ"ל לאחר 22 בינואר 2007.

כנגד ההתחייבות האמורה, התחייבה פריזמה כי במקרה של מימוש הערבויות, או כל חלק מהן, היא תשלם לבנק השתתפות בסכום שלא יעלה על 35 מיליון ש"ח לשנה קלנדרית, כשסכום זה צמוד למדד מיום 30 באוקטובר 2006 ועד ליום התשלום. סכום השתתפות שלא נוצל בשנה מסוימת לא יועבר לשנים הבאות.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ו. חברות מאוחדות של הבנק, משמשות כחברות לנאמנות, וכן מספר חברות מאוחדות בנקאיות עוסקות בעיסקי נאמנות. עסקים אלה כוללים בעיקר: נאמנות על כספים, ניירות ערך ונכסי דלא ניידי, טיפול בכספי תרומות, מתנות והקדשים, תיווך בפיקדונות ובהלוואות, טיפול בהעברת מניות וניהול חשבונות השקעות. כמו כן משמשות חלק מחברות אלו כנאמן של מחזיקי אגרות חוב.

ז. כתבי שיפוי

1. הבנק התחייב מראש לשפות את הדירקטורים שלו ואת נושאי המשרה האחרים בבנק בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הפרטת הבנק.

2. הבנק התחייב מראש לשפות את לאומי חברה למימון בע"מ, חברה-בת בשליטתו המלאה (להלן - "החברה"), לצורך קיום שיפויים שנתנה החברה לדירקטורים ולנושאי משרה שלה, לעורכי דין המטפלים בהנפקות מטעם החברה וכן למזכירי החברה, בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הנפקת אגרות חוב ומוצרים פיננסיים אחרים על ידי החברה לציבור. השיפוי מוגבל בסכומי ההנפקות שמבצעת החברה.

3. הבנק התחייב מראש לשפות את נושאי המשרה בבנק ואת בעלי החוזים האישיים הניהוליים בבנק שאינם נושאי משרה ("בעלי חוזים ניהולים") בגין חבות כספית וזאת עקב מילוי תפקידם בבנק ובחברות בנות ואחרות מטעם הבנק וכן בגין רשימה של אירועים כמקובל במערכת הבנקאות בישראל, הכוללים, בין היתר, את הפעילות הבנקאית השגרתית של הבנק, הצעת ניירות ערך לציבור על פי תשקיף ודיווחים לציבור ולרשויות הפיקוח. מימוש ההתחייבות לשיפוי בפועל מותנית בהתקיימותם של שני התנאים המצטברים הבאים: (1) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לכל נושאי המשרה בבנק ולנושאי משרה בחברות בנות ולבעלי חוזים ניהולים, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם, בקשר עם האירועים הנ"ל, במצטבר, לא יעלה על 10% (עשרה אחוזים) מההון העצמי של הבנק כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים, על פי המשתקף בדוחותיו הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מועד מימוש השיפוי בפועל. (2) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בנוסף, התחייב הבנק מראש לשפות את נושאי המשרה בבנק ובעלי החוזים האישים הניהוליים, בגין הוצאות התדיינות סבירות; כן התחייב הבנק לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות שהוצאו עקב חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום ומבלי שהוטלה חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. עוד כולל כתב השיפוי התחייבות לשיפוי בשל הוצאות ו/או תשלום לנפגע ההפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה) התשע"א-2011 ("חוק ייעול הליכי אכיפה") וכן בשל הוצאות בקשר עם הליך לפי פרק ז'-1 לחוק ההגבלים העסקיים - התשמ"ח-1988. ההתחייבות לשיפוי תחול רק לאחר שמוצו זכויות נושאי המשרה כלפי צד ג' (כגון מבטח).

בנוסף, הבנק העניק פטור מאחריות לנושאי המשרה בבנק ולבעלי החוזים האישיים, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי הבנק.

הבנק התחייב מראש לשפות את היועצת המשפטית לדירקטוריון הבנק בגין מתן שירותים משפטיים לדירקטוריון, לבנק ולדירקטורים כיועצת משפטית לדירקטוריון, בנוסח דומה לשיפוי שניתן לנושאי המשרה. הבנק העניק ליועצת המשפטית לדירקטוריון פטור מאחריות בקשר למתן השירותים המשפטיים האמורים.

4. הבנק התחייב לשפות את עובדי הבנק בגין הוצאות ו/או בכל תשלום לנפגע הפרה על פי או בכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה, וזאת בהתאם לתנאים המקובלים בכתבי שיפוי הניתנים על ידי הבנק.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

5. הבנק התחייב לשפות יועצים חיצונים מסוימים בגין חבות או הפסד, לרבות בגין הוצאות משפטיות אחרות, בקשר עם השירותים שניתנו לבנק על ידם.

6. הבנק התחייב לשפות את תמיר פישמן נאמנויות 2004 בע"מ ("תמיר פישמן") בקשר עם תכנית להצעת מניות לעובדי הבנק, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, בנק ערבי ישראלי בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ, בגין כל נזק ו/או הוצאה ו/או הפסד שתמיר פישמן נשאה בהם בפועל (לרבות שכ"ט עו"ד), עקב פסק דין חלוט נגד תמיר פישמן לטובת צד שלישי כלשהו, בקשר עם או כתוצאה ממילוי תפקידיה על פי הסכמי הנאמנות אשר נחתמו במסגרת התוכניות הנ"ל, ועל פי כל דין.

7. הבנק וחברות הבנות התחייבו לשפות את חברות כרטיסי האשראי הבינלאומיות, "ויזה" ו"מאסטרקאד" בגין ביצוע התחייבויות של חברות הבנות בנוגע לפעילות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"מאסטרקארד", לפי המקרה.

8. בהתאם להסכם המיזוג בין הבנק לבין בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש") מיום 10 בספטמבר 2012, הבנק קיבל על עצמו והוא בא בנעלי בלמ"ש לכל דבר ועניין, החל מיום 31 בדצמבר 2012, את כל ההתחייבויות של בלמ"ש, כולל כל התקשרות או הסכם מכל מין וסוג שהוא ובכלל זה, כתבי שיפוי שניתנו על ידי בלמ"ש לנושאי המשרה של בלמ"ש.

9. הבנק נותן, מעת לעת, לחברות בנות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לצורך מתן השיפויים על ידיהן לנושאי משרה וזאת בשל סיכונים החלים על נושאי משרה בחברות וכן לצורך עמידה של חברות בנות בהוראות רגולטוריות. כמו כן הבנק נותן כתבי שיפוי לעובדים של הבנק ולנושאי משרה של חברות בנות וזאת בגין רשימה של אירועים אשר פורטו בהם.

10. הבנק וחברות הבנות נוהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים, והכל במהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה.

ח. כרטיסי אשראי

1. בשנת 2006 הובא לאישורו של בית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין") הסדר אליו הגיעו לאומיקארד, חברת ישראכרט בע"מ, חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, והבנקים השולטים בכל אחת מחברות אלו (להלן: "המבקשות") ביחס לגובה שיעורי עמלות המנפיק (העמלה הצולבת) שישולמו על ידי סולקי כרטיסי האשראי (חברות כרטיסי האשראי) למנפיקיהם ומבנה הקטגוריות בשיעורי עמלות המנפיק בתקופת תחולתו של ההסדר.

ביום 7 במרס 2012 אישר בית הדין להגבלים עסקיים בפסק דין, הסכם אשר הוגש במסגרת ההתדיינות לעיל, על ידי המבקשות והממונה (להלן: "ההסכם") אשר במסגרתו הסכימו הצדדים על השיעור הממוצע של העמלה הצולבת שישרור לאורך תקופת ההסכם ועל מתווה ההפחתה של שיעור זה לאורך השנים, באופן שהחל מ-1 ביולי 2014 ועד לתום תקופת ההסכם יעמוד השיעור הממוצע של עמלת המנפיק על 0.7%. ההסכם הינו בתוקף עד לסוף שנת 2018.

ביום 29 במרס 2012 הוגש ערעור לבית המשפט העליון על ידי אחת החברות המתנגדות להסכם, על פסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים אשר אישר את ההסכם. הערעור לא נסב על שיעורי העמלה הצולבת, או על קצב ההפחתה, כפי שנקבעו בפסק דינו של בית הדין, אלא על אופן סיווג החברה המערערת בקטגוריה מסויימת של בתי עסק המשלמים עמלה צולבת גבוהה מהעמלה המינימלית שנקבעה בהסכם. בדיון שהתקיים ביום 17 למרס 2014, דחה בית המשפט העליון את הערעור וחייב את המערערת בהוצאות המשיבים.

ההסכם צפוי להשפיע באופן מהותי הן על הכנסות לאומיקארד כמנפיקה והן על הוצאותיה כסולקת בשנים הבאות.

2. הבנק התחייב כלפי ויזה הבינלאומית ליטול אחריות מלאה לביצוע הנאות של לאומי קארד את כל ההוראות והדרישות הכלולות בתקנון ויזה הבינלאומית כפי שיהיו בתוקף מעת לעת, לבצע את כל הפעולות שיידרשו על מנת למלא את התחייבותו זו ולהודיע בכתב מיידית לויזה בינלאומית על כל שינוי מהותי בהסכם שבין הבנק ולאומי קארד.

3. הבנק התחייב כלפי מאסטרקארד העולמית וכלפי שאר חברי מאסטרקארד ליטול אחריות מלאה לביצוע ההתחייבויות לפי תקנון מאסטרקארד העולמית וכלליה ולשפות גופים אלה בגין כל הפסד, עלות, הוצאה או חבות, בגין הפרת התחייבויות לאומיקארד כאמור.

ט. החברה לישראל בע"מ - חברה כלולה

1. לחברה כלולה של החברה לישראל בע"מ גרעון בהון חוזר ליום 31 בדצמבר 2013, הפסדים בכל אחת משלושת השנים שהאחרונה בהן הסתיימה באותו תאריך ונושאים נוספים הקשורים במצב עסקי החברה ובתזרים המזומנים שלה. להנהלת החברה הנ"ל תוכניות להגדלת תזרימי המזומנים החיוביים שלה ולשיפור רווחיות ואשר התממשותן כפופה בין היתר לשינויים במחירי מכירה ומחירי חומרי הגלם. להערכת הנהלת החברה הכלולה, בהתבסס על תחזית תזרימי המזומנים ועל הצעדים שנקטה, לחברה הכלולה מקורות מספקים בהיקף ובעיתוי הנדרש לפרעון התחייבויותיה ולמימון פעילותה בעתיד הנראה לעין.

כמו כן כנגד החברה הנ"ל מתקיימים הליכים משפטיים לרבות תביעות ייצוגיות, וקיימות תלויות אחרות.
הנהלת החברה הנ"ל, בהתבסס על חוות דעתם של יועציה המשפטיים אינה יכולה להעריך את השפעתם של ההליכים המשפטיים, התביעות והתלויות הנ"ל, אם בכלל, ולכן לא נכללו כל הפרשות בנדון בדוחות הכספיים של החברה לישראל בע"מ והחברה הנ"ל.

2. לחברה מאוחדת של החברה לישראל גירעון בהון החוזר וגירעון בהון ליום 31 בדצמבר 2013, הפסדים מהותיים בשנה שהסתיימה באותו תאריך ונושאים נוספים המעלים ספקות משמעותיים בדבר המשך קיומה כ"עסק חי". הדוחות הכספיים של החברה המאוחדת הנ"ל אינם כוללים התאמות כלשהן שייתכן ותהיינה דרושות אם לא תוכל להמשיך כ"עסק חי".

3. כנגד החברה לישראל בע"מ וכנגד חברה כלולה שלה הוגשה תביעה ייצוגית אשר להערכת הנהלות החברות הנ"ל המבוססות על חוות דעתן של היועצים המשפטיים לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעתה על הדוחות הכספיים, אם בכלל, ולפיכך לא נכללה הפרשה כלשהיא בדוחות החברות הנ"ל.

4. החברה לישראל הודיעה על בחינת פיצול החזקותיה, כך שהחברה לישראל תמשיך להחזיק בכי"ל ובבז"ן ושאר החזקותיה יועברו ויוחזקו על ידי כלל בעלי המניות בחברה באמצעות חברה חדשה. להערכת הנהלת החברה לישראל, מהלך שינוי המבנה בהחזקות החברה כאמור יושלם, ככל שיושלם, במהלך המחצית השניה של שנת 2014. הבנק בוחן את השפעת הפיצול.

להרחבה בעניין נושאים אלה, ראה דוחות כספיים של החברה לישראל בע"מ ליום 31 בדצמבר 2013.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

י. ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. ביום 29 ביולי 2012 התקבל בבנק מכתבה של רשות ההגבלים העסקיים לפיו הממונה על ההגבלים העסקיים שוקל לפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות מידע שפורטו בתגובת הממונה לערר אולם נמחקו ממנה לפי בקשת הבנקים, לפיה היוו העברות מידע אלו הסדרים כובלים. לבנק ניתנה האפשרות להביא בפני הממונה את עמדתו בטרם יקבל הממונה החלטה אם לפרסם קביעה משלימה כאמור. בעקבות משא ומתן שהתנהל בין הבנקים לממונה גובשה בין הצדדים הסכמה עקרונית לפשרה על-פיה יתבקש בית הדין להגבלים עסקיים לאשר צו מוסכם אשר יביא לידי סיום את ההליכים הנובעים מהחקירה שהובילה לפרסום הקביעה. בהתאם לנוסח הצו המוסכם שגובש על ידי הצדדים, הקביעה תבוטל ואילו הבנק ישלם לאוצר המדינה סך של כ-21 מיליון ש"ח (וסכומים נוספים ישולמו על ידי בנקים אחרים) כאשר תהיה בידי הבנק (ובידי הבנקים האחרים לגבי הסכומים הנוגעים להם) האפשרות לשלם את הסכום האמור, חלף תשלום לאוצר המדינה ובכפוף לתנאים שנקבעו בנוסח הצו המוסכם, במסגרת הסדרי פשרה במספר בקשות לאישור תובענות ייצוגיות התלויות ועומדות נגד הבנק.

יא. כאמור בדוחות הכספיים הקודמים, רשויות ארצות הברית ("הרשויות האמריקאיות") מנהלות חקירות רבות היקף של בנקים זרים בקשר עם פעילותיהם עם לקוחות שהם נישומי מס בארצות הברית ("הלקוחות האמריקאיים") בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות אלה, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, הרשויות האמריקאיות הוציאו ומוסיפות להוציא צווים שונים לקבלת מידע ומסמכים בעניין שירותים בנקאים שניתנו ללקוחות האמריקאיים על ידי הקבוצה.

הבנק יצר הפרשה לכיסוי ההוצאות הצפויות בהקשר זה, לרבות אלה של היועצים, נותני השירות ומומחים חיצוניים. יתרת הפרשה זו ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בכ-490 מיליון ש"ח.

באשר לסכום הכולל של ההוצאות שנזקפו בגין הלקוחות האמריקאיים, ראה באור 25 - הוצאות תפעוליות אחרות.

אין בהפרשה זו הודאה בטענה כלשהיא שעלולה לעלות כנגד הקבוצה על ידי הרשויות האמריקאיות. החקירות של הרשויות האמריקאיות עדיין נמשכות ומתנהלים מגעים שוטפים בין הקבוצה לבין אותן הרשויות במטרה להגיע לפתרון הנושא. הקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות האמריקאיות בכפוף למותר על פי דין.

לנוכח העובדה שעדיין לא ניתן לקבוע בוודאות את סכום ההוצאה שצפוי להיגרם לקבוצה בנושא זה, קיימת אפשרות שהסכום הסופי של ההוצאה יהיה גבוה משמעותית מהסכום שנכלל בדוחות הכספיים.

יב. ביום 26 באוגוסט 2013 העניק הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") את הפטור שעניינו החזקותיהם המשותפות של בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט הבנק הבינלאומי ובנק המזרחי-טפחות (להלן יחד: "הבנקים") בשב"א - שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וזאת לתקופה של שלוש שנים. במסגרת הפטור נקבעו תנאים נוספים על אלה שנקבעו בפטורים הקודמים שהוענקו על ידי הממונה. הפטור כולל תנאים ביחס לממשק הטכנולוגי למתן שירותי איסוף ואישור של עסקאות בכרטיסי אשראי ושירותי ממשק בין בתי העסק לשב"א, אשר יפותח ויוטמע במערכות שב"א, אשר עיקרם מתן אפשרות להתחברות מהירה בתנאים שוויוניים ובעלות נמוכה, של גופים שונים הרשאים על פי דין להתחבר לשב"א וזאת החל מיום ה-1 לחודש אוקטובר 2015. ביום 7 לאוגוסט 2013 וביום 30 בינואר 2014 חתמה שב"א על הסכם ועל תיקון להסכם (בהתאמה),למכירת פעילות הכספומטים, בכפוף לקיום תנאים מתלים הקבועים בהסכם, וזאת בהתאם להחלטת הממונה בענין זה. טרם התקבל אישור הממונה לתיקון ההסכם.

יג. בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד לאומי רומניה ונגד חברי ועדת האשראי של לאומי רומניה, בעניין פעולה בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. כתב האישום הוגש בעקבות תלונת הלקוח אשר טוען כי נגרם לו נזק עקב פעולת הבנק (סכום הנזק הנטען איננו מהותי). ביום 28 בנובמבר 2012, קבל בית המשפט ברומניה את הטעונים של בנק לאומי רומניה על כך שלא הייתה סמכות לתביעה הכללית ברומניה להגיש כתב האישום נגדו ונגד עובדים/מנהלים מסוימים בו, והחליט להחזיר את התיק לתביעה הכללית לצורך ניסוח והגשה מחדש של כתב האישום. התביעה הכללית והמתלונן הגישו ערעורים על ההחלטה. הערעור התקבל, התיק הוחזר לערכאה הראשונה ונקבע תאריך לדיון.

יד. ביום 1 בספטמבר 2013, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר הגשת תביעה נגזרת נגד נושאי משרה בכירים לשעבר בבנק. לטענת המבקש, במסגרת חקירות של רשויות המס בארה״ב התברר כי נציגי הבנק ונציגי בנק לאומי ארה״ב סייעו ללקוחות שהם נישומי מס בארה״ב לבצע פעולות שמנעו מרשויות המס בארה״ב לגבות מיסים מאזרחיהם. הנזק שנגרם לבנק, לטענת המבקש, עומד על סך מאות מיליוני ש״ח שהבנק מתעתד לשלם לרשויות בארה״ב. המבקש טען כי נכון לשלב הגשת הבקשה, נקב הבנק בסכום של 340 מיליון ש״ח כאשר חלק מהסכום שולם ליועצים ולנותני שירותים בקשר עם החקירות. המבקש טוען כי נושאי המשרה לשעבר אחראים לנזק שנגרם לבנק שעה שהניעו אותו לקחת חלק בפעילות הבלתי חוקית או לכל הפחות לא מנעו אותה.

באור 18א - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור על בסיס מאוחד

פעילות הקבוצה במכשירים נגזרים:

כללי

הפעילות הנ"ל כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים בהם הינם:

- סיכון אשראי הנמדד על פי סכום ההפסד המירבי הצפוי אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העיסקה. לכיסוי הסיכון נדרשים ביטחונות מהלקוח בהתאם לסיכון הנובע מהעיסקאות. הביטחונות הנדרשים נכללים במסגרת הנדרש בגין סך כל חבות הלקוח. בעיסקאות הכוללות כתיבת אופציות הנסחרות בבורסה או קניה/מכירה של חוזים הנסחרים בבורסה, חייבים הלקוחות להפקיד לפחות את הביטחונות הנזילים הנדרשים על ידי אותן בורסות.
- סיכוני שוק כוללים סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית ומשינויים בשערי החליפין, במדד המחירים לצרכן ובשערי ניירות ערך. סיכוני השוק הנובעים מעיסקאות במכשירים נגזרים, הינם חלק מסך כל סיכוני השוק של המכשירים הפיננסיים. הפעילות במכשירים נגזרים מתבצעת במסגרת הגבולות המותרים לחשיפה לסיכוני שוק, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריונים של חברות הקבוצה.
- סיכון נזילות הנובע מאי וודאות לגבי המחיר שהבנק יצטרך לשלם לכיסוי העיסקה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים אשר סחירותם, או סחירות נכס הבסיס, נמוכה. במסגרת הדרישות לביטחונות נלקח בחשבון סיכון זה.
- הפעילות הנ"ל אינה מתייחסת למכשירים נגזרים המשובצים (EMBEDDED) בפעילויות אחרות.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2013					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
	שקל-מדד	אחר				
	(במיליוני ש"ח)					
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
א) נגזרים מגדרים (1)						
חוזי Forward	-	-	1,426	-	-	1,426
Swaps	-	2,581	-	-	-	2,581
סך הכל	-	2,581	1,426	-	-	4,007
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית	-	2,485	-	-	-	2,485
ב) נגזרים ALM (2)(1)						
חוזי Futures	-	8,320	348	35,508	6,640	50,816
חוזי Forward	12,072	12,015	126,909	3	181	151,180
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
אופציות שנכתבו	-	4,779	8,586	14,592	405	28,362
אופציות שנקנו	-	4,779	8,762	14,592	405	28,538
חוזי אופציה אחרים						
אופציות שנכתבו	-	10,710	26,974	864	239	38,787
אופציות שנקנו	-	8,102	26,143	796	252	35,293
Swaps	678	287,880	26,099	12,251	197	327,105
סך הכל	12,750	336,585	223,821	78,606	8,319	660,081
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית	-	158,832	-	-	-	158,832
ג) נגזרים אחרים (1)						
סך הכל	-	-	-	-	-	-
ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	-	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	-	-	-	-	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ Spot	-	-	6,543	-	-	6,543
סך הכל	-	-	6,543	-	-	6,543
סך הכל כללי	12,750	339,166	231,790	78,606	8,319	670,631

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2013					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
	שקל-מדד	אחר				
	(במיליוני ש"ח)					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א) נגזרים מגדרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	36	37	-	-	73
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	130	10	-	-	140
ב) נגזרים ALM (2)(1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	118	7,928	3,275	1,557	103	12,981
שווי הוגן ברוטו שלילי	232	7,545	3,894	1,597	95	13,363
ג) נגזרים אחרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
ד) נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
ה) <u>סך הכל</u>						
שווי הוגן ברוטו חיובי	118	7,964	3,312	1,557	103	13,054
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	118	7,964	3,312	1,557	103	13,054
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	20	33	250	17	5	325
שווי הוגן ברוטו שלילי (3)	232	7,675	3,904	1,597	95	13,503
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	232	7,675	3,904	1,597	95	13,503
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	54	35	528	315	4	936

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 16 מיליוני ש"ח.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2012					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
	שקל-מדד	אחר				
	(במיליוני ש"ח)					
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
א) נגזרים מגדרים (1)						
חוזי Forward	-	-	1,525	-	-	1,525
Swaps	-	2,659	-	-	-	2,659
סך הכל	-	2,659	1,525	-	-	4,184
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית	-	2,613	-	-	-	2,613
ב) נגזרים ALM (2)(1)						
חוזי Futures	-	6,740	232	23,393	2,075	32,440
חוזי Forward	14,535	21,450	119,241	-	624	155,850
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
אופציות שנכתבו	-	2,470	7,048	7,038	614	17,170
אופציות שנקנו	-	2,470	7,048	7,038	614	17,170
חוזי אופציה אחרים						
אופציות שנכתבו	-	17,589	18,802	1,366	503	38,260
אופציות שנקנו	-	17,751	19,038	1,475	526	38,790
Swaps	704	224,499	22,405	6,509	427	254,544
סך הכל	15,239	292,969	193,814	46,819	5,383	554,224
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית	-	129,033	-	-	-	129,033
ג) נגזרים אחרים (1)						
סך הכל	-	-	-	-	-	-
ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	-	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	-	-	-	-	187	187
חוזי החלפת מטבע חוץ Spot	-	-	8,219	-	-	8,219
סך הכל	-	-	8,219	-	187	8,406
סך הכל כללי	15,239	295,628	203,558	46,819	5,570	566,814

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2012 (4)				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
	שקל-מדד	אחר				
	(במיליוני ש"ח)					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א) נגזרים מגדרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	1	30	-	-	31
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	225	22	-	-	247
ב) נגזרים ALM (2)(1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	133	8,196	2,493	473	110	11,405
שווי הוגן ברוטו שלילי	297	7,926	3,726	481	105	12,535
ג) נגזרים אחרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
ד) נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	2	2
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
ה) <u>סך הכל</u>						
שווי הוגן ברוטו חיובי	133	8,197	2,523	473	112	11,438
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	133	8,197	2,523	473	112	11,438
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינן כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	26	95	296	75	19	511
שווי הוגן ברוטו שלילי (3)	297	8,151	3,748	481	105	12,782
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	297	8,151	3,748	481	105	12,782
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	226	28	600	54	18	926

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 20 מיליוני ש"ח.

(4) החל מיום 1 בינואר 2013 יישם הבנק לראשונה את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. מספרי ההשוואה סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור.

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2013					
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)	**139**	**8,722**	**1,933**	**85**	**2,175**	**13,054**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים	**-**	**6,652**	**1,755**	**-**	**821**	**9,228**
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל	**-**	**938**	**90**	**32**	**43**	**1,103**
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**139**	**1,132**	**88**	**53**	**1,311**	**2,723**
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (4)	**-**	**10,519**	**2,269**	**326**	**11,123**	**24,237**
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	**-**	**3,290**	**448**	**-**	**2,960**	**6,698**
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	**-**	**7,229**	**1,821**	**326**	**8,163**	**17,539**
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**139**	**8,361**	**1,909**	**379**	**9,474**	**20,262**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (3)(2)	**317**	**7,542**	**1,824**	**-**	**3,820**	**13,503**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסים	**-**	**6,652**	**1,755**	**-**	**821**	**9,228**
בטחון במזומן ששועבד	**-**	**468**	**2**	**-**	**-**	**470**
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**317**	**422**	**67**	**-**	**2,999**	**3,805**

	31 בדצמבר 2012 (1)					
	בורסות	בנקים (5)	דילרים/ ברוקרים(5)	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)	143	7,942	1,417	1	1,935	11,438
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים	-	6,443	1,232	1	500	8,176
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל	-	601	-	-	-	601
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	143	898	185	-	1,435	2,661
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (4)	-	8,840	1,318	201	8,489	18,848
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	-	1,867	82	121	1,925	3,995
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	-	6,973	1,236	80	6,564	14,853
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	143	7,871	1,421	80	7,999	17,514
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (3)(2)	159	8,316	1,690	54	2,563	12,782
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסים	-	6,981	694	1	500	8,176
בטחון במזומן ששועבד	-	885	235	22	-	1,142
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	159	450	761	31	2,063	3,464

(1) החל מיום 1 בינואר 2013 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. מספרי השוואה סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי האמור לעיל.

(2) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבנות נטו.

(3) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 13,487 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 12,762 מיליוני ש"ח)

(4) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

(5) הוצג מחדש.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2013				
	עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
חוזי ריבית:					
שקל - מדד	**2,151**	**5,044**	**3,748**	**1,807**	**12,750**
אחר	**36,396**	**62,942**	**145,728**	**94,100**	**339,166**
חוזי מטבע חוץ	**151,743**	**47,581**	**11,385**	**21,081**	**231,790**
חוזים בגין מניות	**69,192**	**8,597**	**817**	**-**	**78,606**
חוזי סחורות ואחרים	**2,214**	**6,079**	**26**	**-**	**8,319**
סך הכל	**261,696**	**130,243**	**161,704**	**116,988**	**670,631**

	31 בדצמבר 2012				
	עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
חוזי ריבית:					
שקל - מדד	1,516	7,578	4,735	1,410	15,239
אחר	28,086	58,122	125,942	83,478	295,628
חוזי מטבע חוץ	121,092	60,489	8,300	13,677	203,558
חוזים בגין מניות	41,092	3,511	2,216	-	46,819
חוזי סחורות ואחרים	3,617	1,558	395	-	5,570
סך הכל	195,403	131,258	141,588	98,565	566,814

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים על בסיס מאוחד

1. כללי

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים על פי הנחיות המפקח על הבנקים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן במקרים אלה נאמד על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומן העתידי המהוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה ביום הדיווח. אומדן של השווי ההוגן מחושב באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון שהוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. בהנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים עשויים להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הקבוצה כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

2. עיקרי השיטות וההנחות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

נכסים פיננסיים:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. יתרת האשראי מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזר הפעילות וכן לדרוג האשראי של הלווים. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) לפי בסיסי ההצמדה השונים. תקבולים אלה הוונו בשיעורי ריבית המשקפים את רמת הסיכון והמרווח הממוצע הגלומים באשראי באותה קטגוריה ואת תקופת האשראי.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות עיסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש, הוערך בהתאם לערך במאזן.
השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ריבית אלה משקפים את שיעורי הריבית הגבוהים ביותר המשמשים את הקבוצה בעיסקאות במועד הדיווח באותו מגזר.

שווי הוגן של יתרות עו"ש שסווגו כחובות פגומים חושב בהתאם לאומדן המח"מ שלהם ולפי שיעורי הריבית המירביים הנהוגים בבנק.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות והפרשות בגין הפסדי אשראי.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים על בסיס מאוחד (המשך)

פיקדונות בבנקים, ואשראי לממשלות - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם בוצעו עיסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - ניירות ערך סחירים לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם סחירים, מניות לפי עלות ואגרות חוב לפי מודל המביא בחשבון את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים והמביאים בחשבון גם את ההסתברות לכשל וערך השוק.

התחייבויות פיננסיות:

פיקדונות הציבור - יתרת הפיקדונות מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזרי הפעילות, בסיסי ההצמדה ותקופות ההפקדה. בכל קטגוריה חושב התזרים של התשלומים העתידיים (קרן וריבית). תשלומים אלה הוונו בשיעורי ריבית המשקפים את שיעור הריבית הממוצע בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים מאותה קטגוריה לתקופה שנותרה עד לפרעון. חשבונות עובר ושב (עו"ש) ופיקדונות ללא זמן פרעון-היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן.

פיקדונות מבנקים ופיקדונות ממשלות השווי ההוגן נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי אומדן שיעורי הריבית שבהם הקבוצה עשויה לגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים - לפי שווי שוק או בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים, או יכולה להנפיק כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

נכסים והתחייבויות פיננסיים אחרים:

מכשירים נגזרים:

מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת במועד הדיווח והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי:

היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינם שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

	31 בדצמבר 2013				
	יתרה במאזן	שווי הוגן			
		רמה 1 (1)	רמה 2 (1)	רמה 3 (1)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**44,351**	**32,061**	**11,492**	**823**	**44,376**
ניירות ערך (2)	**63,735**	**45,164**	**15,339**	**3,232**	**63,735**
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,360**	**1,360**	**-**	**-**	**1,360**
אשראי לציבור, נטו	**240,874**	**2,585**	**67,719**	**172,110**	**242,414**
אשראי לממשלות	**558**	**-**	**47**	**537**	**584**
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**13,054**	**1,272**	**9,971**	**1,811**	**13,054**
נכסים פיננסיים אחרים	**963**	**148**	**-**	**815**	**963**
סך כל הנכסים הפיננסיים	**364,895** (3)	**82,590**	**104,568**	**179,328**	**366,486**
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	**286,003**	**2,828**	**141,591**	**143,385**	**287,804**
פיקדונות מבנקים	**4,310**	**-**	**3,862**	**434**	**4,296**
פיקדונות מממשלות	**397**	**-**	**331**	**83**	**414**
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**624**	**624**	**-**	**-**	**624**
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים	**25,441**	**22,881**	**387**	**4,816**	**28,084**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,487**	**1,281**	**11,827**	**379**	**13,487**
התחייבויות פיננסיות אחרות	**7,779**	**148**	**-**	**7,590**	**7,738**
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	**338,041** (3)	**27,762**	**157,998**	**156,687**	**342,447**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עיסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	**289**	**-**	**-**	**289**	**289**

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה באור ניירות ערך.

(3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 113,851 מיליון ש"ח ובסך 94,856 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 18ד ו-18ו.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	יתרה	שווי הוגן			
	במאזן	רמה 1 (1)	רמה 2 (1)	רמה 3 (1)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים (4)	54,621	40,671	12,925	1,017	54,613
ניירות ערך (2)	56,408	40,458	13,102	2,848	56,408
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר (4)	1,435	1,435	-	-	1,435
אשראי לציבור, נטו	241,264	2,018	62,894	177,556	242,468
אשראי לממשלות	442	-	30	450	480
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,438	523	9,580	1,335	11,438
נכסים פיננסיים אחרים	1,244	399	-	845	1,244
סך כל הנכסים הפיננסיים	366,852 (3)	85,504	98,531	184,051	368,086
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	289,538	1,957	126,146	163,335	291,438
פיקדונות מבנקים	4,073	-	3,172	829	4,001
פיקדונות מממשלות	451	-	272	211	483
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר (4)	1,007	951	56	-	1,007
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים	27,525	22,616	390	7,330	30,336
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,762	503	11,787	472	12,762
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,451	399	-	7,026	7,425
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	342,807 (3)	26,426	141,823	179,203	347,452
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עיסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	283	-	-	283	283

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה באור ניירות ערך.

(3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 99,196 מיליון ש"ח ובסך 86,777 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 18ד ו-18ו.

(4) סווג מחדש.

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס מאוחד

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2013			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)			
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	**29,185**	**1,551**	**-**	**30,736**
אגרות חוב ממשלות זרות	**3,087**	**749**	**7**	**3,843**
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל	**45**	**60**	**-**	**105**
אגרות חוב מוסדות פיננסים בחו"ל	**371**	**4,789**	**120**	**5,280**
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	**97**	**5,516**	**1,733**	**7,346**
אגרות חוב אחרות בישראל	**381**	**331**	**9**	**721**
אגרות חוב אחרות בחו"ל	**821**	**1,181**	**-**	**2,002**
מניות וקרנות נאמנות זמינות למכירה	**1,465**	**-**	**-**	**1,465**
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	**35,452**	**14,177**	**1,869**	**51,498**
ניירות ערך למסחר:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	**7,104**	**-**	**-**	**7,104**
אגרות חוב ממשלות זרות	**772**	**256**	**-**	**1,028**
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל	**327**	**-**	**-**	**327**
אגרות חוב מוסדות פיננסים בחו"ל	**-**	**116**	**-**	**116**
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	**-**	**279**	**-**	**279**
אגרות חוב אחרות בישראל	**409**	**-**	**-**	**409**
אגרות חוב אחרות בחו"ל	**9**	**511**	**-**	**520**
מניות וקרנות נאמנות למסחר	**1,091**	**-**	**-**	**1,091**
סך הכל ניירות ערך למסחר	**9,712**	**1,162**	**-**	**10,874**
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל- מדד	**-**	**32**	**86**	**118**
חוזי ריבית	**22**	**7,551**	**391**	**7,964**
חוזי מטבע- חוץ	**5**	**1,834**	**1,334**	**3,173**
חוזי מניות	**739**	**510**	**-**	**1,249**
חוזי סחורות ואחרים	**59**	**44**	**-**	**103**
פעילות בשוק המעוף	**447**	**-**	**-**	**447**
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	**1,272**	**9,971**	**1,811**	**13,054**
אחרים:				
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך	**2,585**	**-**	**-**	**2,585**
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,360**	**-**	**-**	**1,360**
אחר	**148**	**-**	**-**	**148**
סך הכל אחרים	**4,093**	**-**	**-**	**4,093**
סך כל הנכסים	**50,529**	**25,310**	**3,680**	**79,519**

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס מאוחד (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2013			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)			
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל- מדד	-	157	75	232
חוזי ריבית	22	7,653	-	7,675
חוזי מטבע- חוץ	14	3,430	304	3,748
חוזי מניות	739	551	-	1,290
חוזי סחורות ואחרים	59	36	-	95
פעילות בשוק המעוף	447	-	-	447
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1,281	11,827	379	13,487
אחרים:				
פקדונות בגין השאלות ניירות ערך	2,828	17	-	2,845
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	624	-	-	624
אחרים	148	-	-	148
סך הכל אחרים	3,600	17	-	3,617
סך כל ההתחייבויות	4,881	11,844	379	17,104

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)			
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	20,965	2,033	-	22,998
אגרות חוב ממשלות זרות	6,261	182	11	6,454
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל	260	63	-	323
אגרות חוב מוסדות פיננסים בחו"ל	610	4,548	123	5,281
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	113	3,535	1,401	5,049
אגרות חוב אחרות בישראל	645	394	-	1,039
אגרות חוב אחרות בחו"ל	564	945	74	1,583
מניות וקרנות נאמנות זמינות למכירה	972	-	-	972
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	30,390	11,700	1,609	43,699
ניירות ערך למסחר:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	8,844	136	-	8,980
אגרות חוב ממשלות זרות	190	121	-	311
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל	129	-	-	129
אגרות חוב מוסדות פיננסים בחו"ל	-	88	-	88
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	-	330	-	330
אגרות חוב אחרות בישראל	707	-	-	707
אגרות חוב אחרות בחו"ל	15	727	-	742
מניות וקרנות נאמנות למסחר	183	-	-	183
סך הכל ניירות ערך למסחר	10,068	1,402	-	11,470
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל מדד	-	16	117	133
חוזי ריבית	27	7,597	573	8,197
חוזי מטבע- חוץ	31	1,795	619	2,445
חוזי מניות	210	131	14	355
חוזי סחורות ואחרים	59	41	12	112
פעילות בשוק המעוף	196	-	-	196
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	523	9,580	1,335	11,438
אחרים:				
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך	2,244	4	-	2,248
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר (1)	1,435	-	-	1,435
אחר	399	-	-	399
סך הכל אחרים	4,078	4	-	4,082
סך כל הנכסים	45,059	22,686	2,944	70,689

(1) סווג מחדש.

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)			
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל- מדד	-	143	154	297
חוזי ריבית	27	8,124	-	8,151
חוזי מטבע- חוץ	10	3,322	318	3,650
חוזי מניות	209	153	-	362
חוזי סחורות ואחרים	60	45	-	105
פעילות בשוק המעוף	197	-	-	197
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	503	11,787	472	12,762
אחרים:				
פקדונות בגין השאלות ניירות ערך (1)	1,957	163	-	2,120
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר (1)	951	56	-	1,007
אחרים (1)	399	-	-	399
סך הכל אחרים	3,307	219	-	3,526
סך כל ההתחייבויות	3,810	12,006	472	16,288

(1) סווג מחדש.

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2013				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -				
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן	סך כל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה
	(במיליוני ש"ח)				
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	-	-	2,119	2,119	(236)
נכסים אחרים	-	-	-	-	
סך הכל	-	-	2,119	2,119	(236)

	31 בדצמבר 2012				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -				
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן	סך כל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה
	(במיליוני ש"ח)				
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	-	-	2,012	2,012	(549)
נכסים אחרים	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	2,012	2,012	(549)

באור 18ה- שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 על בסיס מאוחד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013									
	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו ובלתי מומשו ונכללו: בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר	רכישות והנפקות	מכירות	סילוקים	התאמות מתרגום דוחות כספיים	העברות אל רמה 3	העברות מרמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2013
	(במיליוני ש"ח)										
נכסים											
ניירות ערך זמינות למכירה:											
ממשלת ישראל	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ממשלות זרות	11	(1)	-	-	(4)	-	1	-	-	7	-
מוסדות פיננסים בארץ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מוסדות פיננסים בחו"ל	123	(2)	-	-	-	(1)	-	-	-	120	-
MBS/ABS	1,401	(97)	(15)	1,006	(445)	(118)	1	-	-	1,733	8
אחרים בישראל	-	(8)	-	-	-	(2)	-	19	-	9	-
אחרים בחו"ל	74	(1)	-	-	-	(73)	-	-	-	-	-
סך כל אגרות חוב זמינות למכירה	1,609	(109)	(15)	1,006	(449)	(194)	2	19	-	1,869	8
מניות זמינות למכירה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל אגרות חוב למסחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מניות למסחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל- מדד	117	(55)	-	-	-	-	-	38	(14)	86	37
חוזי ריבית	573	(99)	-	-	-	(83)	-	-	-	391	(364)
חוזי מטבע- חוץ	619	(482)	-	1,197	-	-	-	-	-	1,334	(98)
חוזי מניות	14	(14)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חוזי סחורות ואחרים	12	(12)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
פעילות בשוק המעוף	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,335	(662)	-	1,197	-	(83)	-	38	(14)	1,811	(425)
סך כל אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל הנכסים	2,944	(771)	(15)	2,203	(449)	(277)	2	57	(14)	3,680	(417)
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל מדד	154	(76)	-	-	-	-	-	19	(22)	75	(66)
חוזי ריבית	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חוזי מטבע חוץ	318	(14)	-	-	-	-	-	-	-	304	13
חוזים בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חוזי סחורות ואחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
פעילות בשוק המעוף	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל בגין מכשירים נגזרים	472	(90)	-	-	-	-	-	19	(22)	379	(53)
סך כל אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל ההתחייבויות	472	(90)	-	-	-	-	-	19	(22)	379	(53)

באור 18ה- שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 על בסיס מאוחד (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012										
	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו וטרם מומשו ונכללו : בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר	רכישות והנפקות	מכירות	סילוקים	התאמות מתרגום דוחות כספיים	העברות אל רמה 3 (1)	העברות מרמה 3 (1)	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2012	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)										
נכסים											
ניירות ערך זמינות למכירה :											
ממשלות זרות	10	-	-	1	-	-	-	-	-	11	-
מוסדות פיננסים בארץ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מוסדות פיננסים בחו"ל	113	2	10	-	-	(2)	-	-	-	123	10
MBS/ABS	737	80	96	873	(296)	(90)	1	-	-	1,401	160
אחרים בישראל	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אחרים בחו"ל	72	1	2	-	-	(1)	-	-	-	74	3
סך כל אגרות חוב זמינות למכירה	932	83	108	874	(296)	(93)	1	-	-	1,609	173
מניות זמינות למכירה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל אגרות חוב למסחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מניות למסחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל- מדד (1)	84	(3)	-	-	-	-	-	40	(4)	117	104
חוזי ריבית (1)	1,675	(1,044)	-	-	-	(58)	-	-	-	573	(488)
חוזי מטבע- חוץ	1,790	(1,347)	-	176	-	-	-	-	-	619	407
חוזי מניות	14	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14
חוזי סחורות ואחרים	2	10	-	-	-	-	-	-	-	12	12
פעילות בשוק המעוף	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,565	(2,384)	-	176	-	(58)	-	40	(4)	1,335	49
סך כל אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל הנכסים	4,497	(2,301)	108	1,050	(296)	(151)	1	40	(4)	2,944	222
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל- מדד (1)	298	(168)	-	-	-	-	-	24	-	154	(91)
חוזי ריבית (1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חוזי מטבע חוץ	361	(43)	-	-	-	-	-	-	-	318	(43)
חוזים בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חוזי סחורות ואחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
פעילות בשוק המעוף	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל בגין מכשירים נגזרים	659	(211)	-	-	-	-	-	24	-	472	(134)
סך כל אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל ההתחייבויות	659	(211)	-	-	-	-	-	24	-	472	(134)

(1) סווג מחדש.

באור 18 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013

א. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (במיליוני ש"ח)

	שווי הוגן	טכניקת הערכת שווי	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע (3)
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה					
נכסים					
ני"ע זמינים למכירה (1)					
איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,733	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	75-240 bp	167 bp
			הסתברות לכשל	2.5%-6%	4.25%
			שיעור פרעון מוקדם	10%-20%	15%
			שיעור הפסד	30%-40%	35%
נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)					
חוזי ריבית שקל מדד	86	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0.19%-1.66%	0.90%
חוזי ריבית	391	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.03%-100%(*)	1.34%
חוזי מט"ח	247	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0.19%-1.66%	0.90%
חוזי מט"ח	1,087	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.03%-100%(*)	1.34%
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)					
חוזי ריבית שקל מדד	75	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0.19%-1.66%	0.90%
חוזי מט"ח	304	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0.19%-1.66%	0.90%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה					
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	2,119	השווי ההוגן של הביטחון			

* בגין צד נגדי שכשל.

ב. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה.
שינוי בשיעור האינפלציה החזוי,ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

באור 18ו - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 על בסיס מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2012

א. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (במיליוני ש"ח)

	שווי הוגן	טכניקת הערכת שווי	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה					
נכסים					
ני"ע זמינים למכירה (1)					
איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,401	היוון תזרימי מזומנים	מרווח הסתברות לכשל שיעור פירעון מוקדם שיעור הפסד	95-778 bp 2%-6% 20% 40%-80%	229 bp 4.50% 20% 60%
נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)					
חוזי ריבית שקל מדד	117	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
חוזי ריבית	573	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
חוזי מט"ח	139	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
חוזי מט"ח	480	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
חוזים בגין מניות	14	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
חוזי סחורות ואחרים	12	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)					
חוזי ריבית שקל מדד	154	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
חוזי מט"ח	318	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה					
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	2,012	השווי ההוגן של הביטחון			

ב. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.

2. הנתון הלא נצפה אשר שימש במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינו שיעור האינפלציה החזוי. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).

באור 19 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו

השליטה בבנק

בנק בלא גרעין שליטה

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק, ראו דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 6 במרס 2014 (אסמכתא: 2014-01-007785).

א. יתרות מאזניות וחוץ מאזניות

	31 בדצמבר 2013											
	בעלי עניין (6)						צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק					
	בעלי שליטה		אנשי מפתח ניהוליים (1)		אחרים (2)		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	חברות בנות שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים (3)
	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)
	(במיליוני ש"ח)												
נכסים:													
פיקדונות בבנקים	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך (5)	-	-	-	-	-	-	293	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור נטו	173	173	37	37	941	941	2,137	-	-	253	331	1,648	2,103
השקעות בחברות כלולות (5)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,689	2,122	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	129	129	176	-	-	5	19	10	42
התחייבויות:													
פיקדונות הציבור	29	36	29	41	8,544	8,544	6,240	6	17	859	1,322	369	531
פיקדונות מבנקים	-	-	-	-	-	-	190	-	-	24	38	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	-	-	2	2	3,232	3,232	684	2	3	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	3	3	180	180	383	-	-	104	120	63	84
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (7)	-	10	18	18	1,856	1,856	1,695	-	-	37	73	996	996

(1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב-IAS 24.

(2) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(3) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS 24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(4) על בסיס היתרות לסופי החודשים.

(5) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.

(6) ביום 31 בדצמבר 2013 החזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק הינם ב-177,108,758 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.

(7) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות מאזניות וחוץ מאזניות (המשך)

	31 בדצמבר 2012											
	בעלי עניין (6)						צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק					
	בעלי שליטה		אנשי מפתח ניהוליים (1)		אחרים (2)		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		חברות בנות שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים (3)	
	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (4)	יתרה ליום 31 בדצמבר
	(במיליוני ש"ח)													
נכסים:														
פיקדונות בבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך (5)	-	-	-	-	594	594	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור נטו	2,016	2,016	29	29	-	-	-	-	-	-	369	319	1,800	2,523
השקעות בחברות כלולות (5) (8)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,303	2,129	-	-
נכסים אחרים	-	4	-	1	19	56	-	-	-	-	40	18	45	142
התחייבויות:														
פיקדונות הציבור	31	718	62	146	1,072	1,072	3	8	8	-	1,776	1,551	666	1,329
פיקדונות מבנקים	-	-	-	-	261	261	-	-	-	-	37	37	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	-	11	2	2	2,292	2,292	-	-	-	-	2	2	-	-
התחייבויות אחרות	-	15	1	1	227	227	-	-	-	-	122	122	76	93
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (7)	-	2,046	18	19	283	152	-	-	-	-	46	31	676	685

(1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב-IAS 24.

(2) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(3) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS 24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(4) על בסיס היתרות לסופי החודשים.

(5) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.

(6) ביום 31 בדצמבר 2012 החזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק הינם ב-185,510,497 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.

(7) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(8) הוצג מחדש.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

	2013					
	בעלי עניין		צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	אנשי מפתח ניהוליים (1)	אחרים (2)	חברות בת (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות	אחרים (3)
	(במיליוני ש"ח)					
הכנסות ריבית נטו (4)	**59**	**1**	**(321)**	**(4)**	**7**	**87**
הכנסות שאינן מריבית	**-**	**-**	**(589)**	**-**	**(31)**	**(8)**
מזה: דמי ניהול ושירותים	**-**	**-**	**16**	**-**	**-**	**12**
הוצאות תפעוליות ואחרות (5)	**-**	**(76)**	**44**	**-**	**(19)**	**-**
סך הכל	**59**	**(75)**	**(866)**	**(4)**	**(43)**	**79**

	2012					
	בעלי עניין		צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	אנשי מפתח ניהוליים (1)	אחרים (2)	חברות בת (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה	אחרים (3)
	(במיליוני ש"ח)					
הכנסות ריבית נטו (4)	15	(1)	(18)	-	2	83
הכנסות שאינן מריבית	(27)	-	(184)	-	(25)	69
מזה: דמי ניהול ושירותים	3	-	6	-	-	12
הוצאות תפעוליות ואחרות (5)	-	(72)	62	-	(16)	5
סך הכל	(12)	(73)	(140)	-	(39)	157

	2011					
	בעלי עניין		צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	אנשי מפתח ניהוליים (1)	אחרים (2)	חברות בת (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה	אחרים (3)
	(במיליוני ש"ח)					
הכנסות ריבית נטו (4)	(5)	-	(11)	-	(13)	101
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	(1)
הכנסות שאינן מריבית	-	-	55	-	4	21
הוצאות תפעוליות ואחרות (5)	-	(60)	(1)	-	(73)	(14)
סך הכל	(5)	(60)	43	-	(82)	107

(1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב-IAS 24.

(2) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(3) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS 24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(4) פרוט בסעיף (ד) להלן.

(5) פרוט בסעיף (ג) להלן.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי ענין

	2013		2012		2011	
	אנשי מפתח ניהוליים					
	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות
	(מיליוני ש"ח)		(מיליוני ש"ח)		(מיליוני ש"ח)	
בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו (1) (2) (3)	**62**	**28**	57	24	45	20
דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו (1)	**11**	**14**	11	16	12	18

(1) לא כולל הוצאות מס שכר.

(2) מזה: הטבות עובד לזמן קצר 46 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 6 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 0 מיליון ש"ח (שנת 2012 - הטבות עובד לזמן קצר 36 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 20 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח. שנת 2011 - הטבות עובד לזמן קצר 31 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 9 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 5 מיליון ש"ח).

(3) מזה: תשלום מבוסס מניות בסך 10 מיליון ש"ח בשנת 2013.

דירקטורים ונושאי משרה בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח הכוללת הסתכמה בסך 3,351 אלפי ש"ח (2012 - 2,901 אלפי ש"ח, 2011 - 3,001 אלפי ש"ח).

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים

	2013		2012	2011 (1)	
	מאוחד	**מחברות כלולות**	מאוחד	מחברות כלולות	מאוחד	מחברות כלולות
	(במיליוני ש"ח)					
א) בגין נכסים						
מאשראי לציבור	**183**	**13**	123	15	135	7
ב) בגין התחייבויות						
על פיקדונות הציבור	**(204)**	**(6)**	(24)	(12)	(53)	(19)
על פיקדונות מבנקים	**(11)**	**-**	(1)	(1)	(10)	(1)
על התחייבויות אחרות	**(139)**	**-**	(17)	-	-	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**(171)**	**7**	81	2	72	(13)

(1) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת בדוח רווח והפסד.

באור 20 - הכנסות והוצאות ריבית

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
א. הכנסות ריבית (1)			
מאשראי לציבור	**10,678**	11,578	12,137
מאשראי לממשלות	**23**	21	21
מפיקדונות בבנקים	**75**	95	208
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**316**	515	663
הכנסות ריבית מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**20**	45	47
מאגרות חוב (2)	**1,022**	1,253	1,207
סך כל הכנסות הריבית	**12,134**	13,507	14,283
ב. הוצאות ריבית (2)			
על פיקדונות הציבור	**(3,149)**	(4,441)	(5,185)
על פיקדונות ממשלות	**(8)**	(14)	(22)
על פיקדונות מבנקים	**(37)**	(58)	(126)
על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**(1,569)**	(1,555)	(1,813)
הוצאות ריבית על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בהסכמי רכש חוזר	**(14)**	(31)	(30)
סך כל הוצאות הריבית	**(4,777)**	(6,099)	(7,176)
סך הכנסות ריבית, נטו	**7,357**	7,408	7,107
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית (3)			
הכנסות ריבית (4)	**(49)**	(50)	(48)
הוצאות ריבית	**-**	(9)	4
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
זמינות למכירה	**814**	966	967
למסחר	**208**	287	240
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**1,022**	1,253	1,207

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
(2) כולל ריבית בגין איגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך של 125 מיליוני ש"ח (2012 - 68 מיליוני ש"ח, 2011 - 63 מיליוני ש"ח).
(3) פרוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.
(4) הוצג מחדש.

באור 21 - הכנסות מימון שאינן מריבית

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים			
חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור (1)	**12**	6	-
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM(2)	**(1,392)**	(690)	1,057
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים	**(1,380)**	(684)	1,057
א.2. מהשקעה באגרות חוב			
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה	**225**	313	315
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה (6)	**(16)**	(22)	(50)
סך הכל מהשקעה באג"ח	**209**	291	265
א.3. הפרשי שער, נטו	**1,580**	597	(1,482)
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה (5)	**616**	81	86
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה (3)	**(78)**	(171)	(312)
רווח ממכירת מניות חברות כלולות	**18**	24	-
דיבידנד ממניות זמינות למכירה	**27**	54	74
הפסד ממכירת מניות של חברות כלולות	**(3)**	-	-
סך הכל מהשקעה במניות	**580**	(12)	(152)
א.5. רווחים (הפסדים) נטו בגין הלוואות שנמכרו (4)	**99**	-	-
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	1,088	192	(312)
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר			
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	**4**	11	7
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו (7)	**(54)**	229	176
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו (8)	**89**	10	137
דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר	**-**	2	3
סך הכל מפעילויות מסחר	**39**	252	323

(1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול נכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 7 מיליוני ש"ח (2012 - 160 מיליוני ש"ח, 2011 - 271 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות הלוואות שנמכרו בסך 718 מיליוני ש"ח.

(5) לרבות רווח ממכירת מניות מגדל בסך 358 מיליוני ש"ח ורווח ממכירת מניות אבן קיסר 86 מיליוני ש"ח בשנת 2013.

(6) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך 11 מיליוני ש"ח בשנת 2013.

(7) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) בסך של 26 מיליוני ש"ח (בשנים 2012 ו-2011 192 ו-(36) מיליוני ש"ח בהתאמה), הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

(8) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) בסך של 76 מיליוני ש"ח (בשנים 2012 ו-2011, 12 ו-(1) מיליוני ש"ח בהתאמה), הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

באור 22 - עמלות

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
ניהול חשבון	**833**	868	837
הפרשי המרה	**289**	298	287
טיפול באשראי	**332**	358	368
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים (1)	**202**	185	197
פעילות סחר חוץ	**122**	129	126
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים	**817**	835	793
כרטיסי אשראי	**907**	864	856
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות	**47**	42	41
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**31**	37	41
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים (2)	**57**	51	53
עמלות מעסקי מימון	**450**	425	414
עמלות אחרות	**101**	107	103
סך כל העמלות התפעוליות	**4,188**	4,199	4,116

(1) בעיקר דמי הפצה של קרנות נאמנות.
(2) בעיקר תפעול קופות גמל.

באור 23 - הכנסות אחרות

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
רווח ממימוש נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים	**1**	1	2
רווחים מקופות לפיצויים	**129**	95	-
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	**35**	6	2
הפסדי הון ממכירת בניינים וציוד	**(4)**	(4)	-
אחרות, נטו	**41**	33	44
סך כל ההכנסות האחרות	**202**	131	48

באור 24 - משכורות והוצאות נלוות

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
משכורות	**3,210**	3,025	2,949
הוצאות פרישה מרצון (1)	**75**	323	-
פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, חופשה ומענק יובל	**939**	729	682
הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות	**10**	-	13
ביטוח לאומי ומס שכר	**755**	655	618
הוצאות נלוות אחרות	**208**	217	199
השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	**(23)**	341	600
סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות	**5,174**	5,290	5,061
מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	**525**	642	590

(1) הוצאות בקשר עם הקדמת פרישת עובדים במסגרת תכנית לשינוי מבני בבנק.

באור 25 - הוצאות אחרות

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
שיווק ופרסום	**274**	267	283
משפטיות, ביקורת חשבונות וייעוץ מקצועי	**285**	321	377
תקשורת: דואר, טלפון, משלוחים וכו'	**171**	171	161
מחשב (1)	**240**	240	222
משרדיות	**74**	79	84
ביטוח	**26**	21	20
הדרכה	**22**	19	27
עמלות	**164**	162	136
הפסד בגין נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים	**3**	12	14
אחרות (2)	**579** (3)	676 (3)	250
סך כל ההוצאות האחרות	**1,838**	1,968	1,574

(1) הסעיף כולל הוצאות בגין מיקור חוץ ואינו כולל הוצאות הבנק בגין מחשב מאחר ומערך התפעול הינו חלק מהבנק והוצאותיו נרשמו וסווגו בסעיפי ההוצאות השונים.

(2) לגבי שכר דירקטורים של הבנק הכלול בסעיף זה - ראה באור 19(ד).

(3) כולל הוצאה בגין חקירת הרשויות האמריקאיות, כ-236 מיליון ש"ח (2012 - 400 מיליוני ש"ח) - ראה באור 18(יא).

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח

א. הרכב הסעיף

	2013	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)		
מסים שוטפים:			
בגין שנת החשבון	**1,419**	1,400	728
בגין שנים קודמות	**99**	46	(2)
סך כל המסים השוטפים	**1,518**	1,446	726
בתוספת (בניכוי) שינויים במיסים נדחים:			
בגין שנת החשבון	**10**	(586)	18
בגין שנים קודמות	**(137)**	(49)	(326)
סך הכל שינויים במיסים הנדחים	**(127)**	(635)	(308)
הפרשה למיסים על ההכנסה	**1,391**	811	418
מזה: הפרשה למסים בחו"ל	**61**	74	29
מסים נדחים:			
יצירה והיפוך של הפרשים זמניים	**10**	(586)	18
שינוי בשיעור המס	**(137)**	(49)	(326)
סך כל המסים הנדחים	**(127)**	(635)	(308)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי בישראל החל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח הרווח וההפסד:

	2013	2012	2011
שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגיד בנקאי	**36.2%**	35.5%	34.5%
	(במיליוני ש"ח)		
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**1,330**	656	760
מס (חסכון מס) בגין:			
הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל	**29**	2	(106)
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	**(19)**	(17)	(20)
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון	**25**	4	15
הוצאות אחרות לא מוכרות	**93**	171	103
הפרשי עיתוי שאין בגינם מסים נדחים	**(42)**	(12)	2
הכנסות חברות מאוחדות בארץ	**(33)**	(25)	(15)
שינוי מסים נדחים עקב שינוי בשיעורי המס	**(137)**	(49)	(326)
מסים בגין שנים קודמות	**99**	46	(2)
אחר	**46**	35	7
הפרשה למסים על ההכנסה	**1,391**	811	418

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

שינויי חקיקה בתחום המס

ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה ויבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים מ-17% ל-18%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.21%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי שכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך.

השינוי בשיעור מס הרווח הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך כ-30 מיליון ש"ח ברביע השני של שנת 2013. ההשפעה של עליית מס השכר על יתרת ההתחייבויות לעובדים ליום 30 ביוני 2013 הינה 53 מיליון ש"ח לפני מס ו-34 מיליון ש"ח לאחר מס. השינוי במס השכר הביא לגידול בסך 56 מיליון ש"ח בהוצאות השכר השוטף ובהוצאות התפעוליות בשנת 2013 לעומת שנת 2012.

ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר, העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 בינואר 2014.

שינוי שיעור מס חברות בחוק ושינוי מס רווח כמפורט לעיל, יעלה את שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים משיעור 36.21% בשנת 2013 לשיעור 37.71% בשנת 2014 ואילך. השינוי בשיעור מס החברות הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-107 מיליון ש"ח.

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 ל-7% ו-7.5% בהתאמה. עם זאת, ביום 27 בינואר 2014 פורסם חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, על פיו שיעור דמי הביטוח הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, יעודכן בינואר 2014, בינואר 2015 ובינואר 2016 ל-6.75%, 7.25% ו-7.5% בהתאמה.

המיסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלו מחושבים בהתאם לשיעורי המס, כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל.

יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2013 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך.

ג. ביום 26 בפברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - חוק התיאומים). התיקון מגביל את תחולת החוק לשנות המס 1985-2007 וקובע הוראות מעבר לגבי תום התחולה.

ד. בתיקון מס' 11 לחוק התיאומים נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999 ועד לשנת 2007.

לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הנ"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

למרות הגבלת תחולת חוק התיאומים, כאמור לעיל, הבנק, בתיאום עם שלטונות המס, ממשיך לפעול על בסיס הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

ה. לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2009.

ו. לחברות מאוחדות מסוימות הפסדים וניכויים אחרים שנתבעו לצורך מס ושבגינם לא נכלל במאזן חיסכון המס בעתיד המסתכם בחברות המאוחדות בסך כ-63 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 כ-65 מיליוני ש"ח). ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ולחברות המאוחדות בהן נרשמו הסכומים תהיה הכנסה חייבת במס. מסים נדחים לא הוכרו בגין פריטים אלה כיוון שלפי הערכת הקבוצה, אין זה צפוי כי תהיה בעתיד הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל הטבות המס.

ז. 1. להלן מרכיבי המסים הנדחים לקבל והעתודה למסים נדחים:

	2013	2012	**2013**	2012
	(במיליוני ש"ח)		שיעור המס הממוצע באחוזים	
מיסים נדחים לקבל				
מהפרשה להפסדי אשראי	**1,077**	1,020	**38%**	37%
מהפרשה לחופשה ולמענקים	**349**	325	**38%**	36%
מעודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	**1,607**	1,586	**38%**	36%
מריבית שלא נזקפה להכנסות השנה	**72**	70	**40%**	39%
מניכויים מועברים לצורך מס	**55**	70	**36%**	40%
מפעילות בחו"ל	**7**	3	**38%**	36%
מניירות ערך	**30**	-	**42%**	0%
מהתאמת נכסים לא-כספיים בני פחת	**5**	23	**22%**	17%
אחר - מפריטים לא כספיים	**63**	66	**21%**	22%
סך הכל	**3,265**	3,163		
עתודה למיסים נדחים				
מניירות ערך	**-**	(135)	**0%**	32%
בגין השקעות בחברות מוחזקות	**(106)**	(191)	**22%**	15%
מהתאמת נכסים לא-כספיים בני פחת	**(264)**	(279)	**36%**	35%
אחר - מפריטים כספיים	**(22)**	(22)	**38%**	36%
אחר - מפריטים לא כספיים	**(58)**	(82)	**28%**	27%
סך הכל	**(450)**	(709)		
מיסים נדחים לקבל, נטו	**2,815**	2,454		
מיסים נדחים שנכללו: (1)				
בסעיף "נכסים אחרים"	**2,955**	2,598		
בסעיף "התחייבויות אחרות"	**(140)**	(144)		
מיסים נדחים לקבל, נטו	**2,815**	2,454		

(1) יתרות המסים הנדחים מוצגות במאזן המאוחד על פי סיווג היתרה נטו בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. 2. התנועה בנכסי והתחייבות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה לחופשה ולמענקים	עודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	ריבית שלא נזקפה להכנסות השנה
לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	(במיליוני ש"ח)			
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2013	**1,020**	**325**	**1,586**	**70**
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	**9**	**7**	**(55)**	**2**
שינויים אשר נזקפו להון	**-**	**-**	**-**	**-**
השפעת השינוי בשיעור המס	**48**	**17**	**76**	**-**
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013	**1,077**	**349**	**1,607**	**72**
נכס מס נדחה	**1,077**	**349**	**1,607**	**72**
יתרות הניתנות לקיזוז				
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013				
התחייבות מס נדחה	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרות הניתנות לקיזוז				
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013				

	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה לחופשה ולמענקים	עודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	ריבית שלא נזקפה להכנסות השנה
לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				
	(במיליוני ש"ח)			
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2012	916	312	1,371	74
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	82	6	184	(4)
שינויים אשר נזקפו להון	5	-	-	-
השפעת השינוי בשיעור המס	17	7	31	-
צירופי עסקים	-	-	-	-
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012	1,020	325	1,586	70
נכס מס נדחה	1,020	325	1,586	70
יתרות הניתנות לקיזוז				
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012				
התחייבות מס נדחה	-	-	-	-
יתרות הניתנות לקיזוז				
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012				

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. 2. התנועה בנכסי והתחייבות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים (המשך):

ניכויים מועברים לצרכי מס	פעילות בחו"ל	ניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	אחרים מפריטים כספיים	אחרים מפריטים לא כספיים	סך הכל
70	**3**	**(135)**	**(191)**	**(256)**	**(22)**	**(16)**	**2,454**
(15)	**21**	**(40)**	**137**	**(3)**	**-**	**21**	**84**
-	**(17)**	**203**	**(46)**	**-**	**-**	**-**	**140**
-	**-**	**2**	**(6)**	**-**	**-**	**-**	**137**
55	**7**	**30**	**(106)**	**(259)**	**(22)**	**5**	**2,815**
55	**7**	**30**	**-**	**5**	**-**	**63**	**3,265**
							(310)
							2,955
-	**-**	**-**	**(106)**	**(264)**	**(22)**	**(58)**	**(450)**
							(310)
							(140)

ניכויים מועברים לצרכי מס	פעילות בחו"ל	ניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	אחרים מפריטים כספיים	אחרים מפריטים לא כספיים	סך הכל
61	-	(91)	(168)	(177)	(26)	6	2,278
9	9	316	(9)	(7)	4	(22)	568
-	(6)	(354)	-	(43)	-	-	(398)
-	-	(6)	(14)	-	-	-	35
-	-	-	-	(29)	-	-	(29)
70	3	(135)	(191)	(256)	(22)	(16)	2,454
70	3	-	-	23	-	66	3,163
							(565)
							2,598
-	-	(135)	(191)	(279)	(22)	(82)	(709)
							(565)
							(144)

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. 3. מסים על הכנסה שהוכרו ישירות בהון:

	2013			2012			2011		
	לפני מס	**הוצאת (הטבת) מס**	**נטו ממס**	**לפני מס**	**הוצאת (הטבת) מס**	**נטו ממס**	**לפני מס**	**הוצאת (הטבת) מס**	**נטו ממס**
	(במיליוני ש"ח)								
התאמות מתרגום דוחות כספיים	**-**	**17**	**(17)**	-	6	(6)	-	-	-
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי השקעות נטו במטבע חוץ	**203**	**73**	**130**	4	1	3	-	-	-
נכסים פיננסיים זמינים למכירה	**(518)**	**(203)**	**(315)**	1,067	354	713	(1,023)	(336)	(687)
רווח כולל אחר בגין כלולות	**(85)**	**(27)**	**(58)**	(20)	(2)	(18)	70	7	63
השפעת הוראת חובות פגומים	**-**	**-**	**-**	-	-	-	(1,960)	(584)	(1,376)
יישום הוראת IAS12	**-**	**-**	**-**	-	43	(43)	-	-	-
סך הכל מסים שהוכרו בהון	**(400)**	**(140)**	**(260)**	1,051	402	649	(2,913)	(913)	(2,000)

ח. מסים נדחים חושבו בהתאם לשיעור המס הסטטוטורי שיחול על החברות בעת הניצול.

ט. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005 רשאי הבנק לקזז החל משנת המס 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברה בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם. הסכומים שטרם קוזזו מחבות המס ושבגינם לא נכלל במאזן חסכון במס בעתיד ליום 31 בדצמבר 2013 הינם כ-54 מיליון דולר. ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ושיעור המס הכולל על הכנסות הבנק בישראל יהיה גבוה משיעור המס החל על החברה הבת בחו"ל.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים

תאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים, הפועלים באמצעות חמש חטיבות בבנק, כאשר בראש כל חטיבה עומד חבר הנהלת הבנק. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות (אחד או יותר) בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב, אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית - מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים.
2. עסקים קטנים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי הענין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית - מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון - פעילות הנוסטרו וחדרי עיסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות).
7. אחרים* - פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים.

* במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות (הנובעת ממוצרים) כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי,שוק ההון ונדל"ן.

השיוך למגזר פעילות מסויים נעשה, על פי קריטריונים כמותיים וקריטריונים נוספים כגון : היקף המסגרות המאושרות ומחזור העסקים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון : מחזורי פעילות, היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/ מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל וכל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, דהיינו, כל עוד הלקוח אינו מקבל שירות מהמגזר אליו הוא אמור להיות משוייך, על פי הקריטריונים לעיל, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר בו מנוהל חשבונו בפועל.

מערכת המדידה הפיננסית

לתמיכה ניהולית בפעילות לפי מגזרים קיימת בבנק מערכת תפעולית ניהולית של מרכזי רווח לפי קווי עסקים ובחתכים אחרים (מערכת "בחן").

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת היחידות העסקיות והסניפים להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

בסיס המערכת הקיימת ("מערכת בחן") בבנק הוא "מחסן הנתונים" המרכז את כל עיסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העיסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת "בחן" כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו"ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו"ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו"ל שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

הכנסות

הכנסות ריבית נטו
מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט"ח, לרבות התאמות מתרגום של השלוחות בחו"ל וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכוני אשראי ואינם נושאים בסיכוני שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבנות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה על ההון רובד1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחוייב בגין תוספת העלות על ההון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן או מושקע בשוק ההון. הכנסות ריבית מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוק ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי, כולל הפרשה קבוצתית, נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח בהתאם להוראות בנק ישראל.

הכנסות שאינן מריבית
כל ההכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים, שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של שוקי הון ניהול פיננסי.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות ומערכים בבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי. התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה (Economic Value Added) - EVA, בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

הוצאות שאינן קשורות לפעילות הישירה של מרכז הרווח (מגזר הפעילות), כמו הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה אינן נזקפות למרכזי הרווח ונזקפות במגזר ניהול פיננסי ואחרים.

הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכוני אשראי,שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2. סיכוני אשראי מחושבים בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים על פי שיטת המדידה הסטנדרטית. הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון רובד 1, רובד 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקן כאמור פחות עלות ההון, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים -	**2,941**	**1,125**	**2,528**	**1,656**	**(72)**	**(821)**	**-**	**7,357**
בינמגזרי -	**(293)**	**(176)**	**(1,144)**	**(277)**	**365**	**1,513**	**12**	**-**
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים -	**1,640**	**588**	**589**	**492**	**533**	**1,531**	**144**	**5,517**
בינמגזרי -	**166**	**(42)**	**57**	**83**	**77**	**(223)**	**(118)**	**-**
סך הכנסות	**4,454**	**1,495**	**2,030**	**1,954**	**903**	**2,000**	**38**	**12,874**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**179**	**112**	**(166)**	**186**	**9**	**(52)**	**-**	**268**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**4,094**	**931**	**688**	**1,076**	**872**	**1,330**	**(58)**	**8,933**
רווח לפני מסים	**181**	**452**	**1,508**	**692**	**22**	**722**	**96**	**3,673**
הפרשה למסים	**49**	**160**	**537**	**277**	**33**	**199**	**136**	**1,391**
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**132**	**292**	**971**	**415**	**(11)**	**523**	**(40)**	**2,282**
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	**4**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(297)**	**-**	**(293)**
רווח נקי (הפסד)								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**136**	**292**	**971**	**415**	**(11)**	**226**	**(40)**	**1,989**
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(27)**	**(4)**	**(6)**	**(3)**	**(4)**	**2**	**-**	**(42)**
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**109**	**288**	**965**	**412**	**(15)**	**228**	**(40)**	**1,947**
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון), המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1.9%**	**17.2%**	**11.8%**	**9.0%**	**(1.6%)**	**5.6%**	**(8.1%)**	**7.6%**

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	**96,033**	**22,599**	**66,634**	**51,342**	**11,864**	**113,601**	**7,765**	**369,838**
מזה: השקעות בחברות כלולות	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,971**	**-**	**1,973**
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**124,043**	**22,704**	**27,548**	**51,626**	**36,884**	**78,810**	**2,244**	**343,859**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**68,277**	**19,898**	**90,729**	**53,726**	**9,285**	**32,304**	**6,625**	**280,844**
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	**65,642**	**3,081**	**2,366**	**5,153**	**8,181**	**207**	**-**	**84,630**
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**48,172**	**6,420**	**59,121**	**46,652**	**76,726**	**252,582**	**-**	**489,673**
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	**4,357**	**210**	**212**	**653**	**188**	**-**	**2**	**5,622**
הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	**1,859**	**789**	**1,336**	**1,087**	**87**	**6,257**	**12**	**11,427**
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	**789**	**160**	**48**	**292**	**206**	**(5,565)**	**-**	**(4,070)**
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**2,648**	**949**	**1,384**	**1,379**	**293**	**692**	**12**	**7,357**

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 [1]

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים -	1,884	1,097	2,744	1,620	(122)	184	1	7,408
בינמגזרי -	915	(173)	(1,196)	(229)	472	198	13	-
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים -	1,622	551	613	517	606	845	20	4,774
בינמגזרי -	230	(44)	24	39	51	(245)	(55)	-
סך הכנסות	4,651	1,431	2,185	1,947	1,007	982	(21)	12,182
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	71	84	933	176	1	(29)	-	1,236
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,872	858	651	1,083	898	1,806	(68)	9,100
רווח (הפסד) לפני מיסים	708	489	601	688	108	(795)	47	1,846
הפרשה (הטבה) למיסים	236	167	204	252	31	(251)	172	811
רווח (הפסד) לאחר המיסים	472	322	397	436	77	(544)	(125)	1,035
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	2	-	-	-	-	(69)	-	(67)
רווח נקי (הפסד)								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	474	322	397	436	77	(613)	(125)	968
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(27)	(3)	(5)	(2)	-	-	-	(37)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	447	319	392	434	77	(613)	(125)	931
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון), המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	9.6%	21.1%	4.3%	10.0%	7.9%	(17.9%)	(29.9%)	3.8%

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	87,317	20,788	76,624	51,196	13,315	111,951	6,188	367,379
מזה: השקעות בחברות כלולות	2	-	-	-	-	2,201	-	2,203
יתרה ממוצעת של התחייבויות	133,814	20,213	30,280	50,486	39,536	65,559	2,874	342,762
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	62,105	18,409	104,161	54,607	10,835	30,977	5,876	286,970
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	53,968	2,175	2,087	3,947	6,668	195	-	69,040
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	49,165	4,753	56,944	42,919	77,003	195,156	-	425,940
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	5,134	226	226	685	227	-	8	6,506
הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,726	739	1,484	1,070	97	7,211	14	12,341
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1,073	185	64	321	253	(6,829)	-	(4,933)
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	2,799	924	1,548	1,391	350	382	14	7,408

(1) סווג מחדש.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים -	1,614	1,098	2,802	1,595	(81)	79	-	7,107
בינמגזרי -	987	(190)	(1,351)	(245)	493	292	14	-
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים -	1,811	548	506	1,046	473	(281)	72	4,175
בינמגזרי -	126	(52)	140	(461)	22	330	(105)	-
סך הכנסות	4,538	1,404	2,097	1,935	907	420	(19)	11,282
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	69	89	312	218	(31)	77	-	734
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,904	829	631	1,047	688	1,317	(75)	8,341
רווח (הפסד) לפני מיסים	565	486	1,154	670	250	(974)	56	2,207
הפרשה (הטבה) למיסים	173	168	390	229	75	(421)	(196)	418
רווח (הפסד) לאחר מיסים	392	318	764	441	175	(553)	252	1,789
חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	148	-	148
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	392	318	764	441	175	(405)	252	1,937
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	(2)	(4)	(1)	(2)	(9)	-	(46)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	364	316	760	440	173	(414)	252	1,891
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון), המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	8.7%	22.7%	9.3%	11.4%	22.0%	(10.1%)	70.1%	8.3%

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	80,419	19,465	77,596	49,894	11,248	97,642	5,551	341,815
מזה: השקעות בחברות כלולות	5	-	-	-	-	2,142	-	2,147
יתרה ממוצעת של התחייבויות	128,256	19,030	35,160	44,043	37,393	53,467	1,197	318,546
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	57,268	17,651	99,423	51,073	9,424	38,168	5,444	278,451
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	53,540	2,199	1,281	4,240	6,390	261	-	67,911
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	50,806	5,702	82,702	40,831	68,071	179,121	-	427,233
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	5,897	244	221	702	224	-	5	7,293
הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,443	716	1,387	1,037	107	7,990	16	12,696
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1,158	192	64	313	305	(7,619)	(2)	(5,589)
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	2,601	908	1,451	1,350	412	371	14	7,107

ב. מידע על הפעילות לפי אזורים גאוגרפיים:[1]

31 בדצמבר 2013									
	ישראל	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	אחרים	סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)								
סך כל ההכנסות (2)	**11,537**	**642**	**217**	**307**	**99**	**49**	**23**	**1,337**	**12,874**
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1,993**	**66**	**(66)**	**(57)**	**15**	**(7)**	**3**	**(46)**	**1,947**
סך כל הנכסים	**338,142**	**18,055**	**9,272**	**5,999**	**1,279**	**1,282**	**331**	**36,218**	**374,360**
אשראי לציבור נטו	**217,381**	**12,926**	**7,155**	**1,917**	**447**	**849**	**199**	**23,493**	**240,874**
פיקדונות הציבור	**256,586**	**13,982**	**7,510**	**5,406**	**1,610**	**707**	**202**	**29,417**	**286,003**

31 בדצמבר 2012									
	ישראל	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	אחרים	סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)								
סך כל ההכנסות (2)	10,600	702	407	343	24	72	34	1,582	12,182
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	785	90	42	(18)	14	8	10	146	931
סך כל הנכסים	336,069	20,103	9,732	7,379	989	1,280	608	40,091	376,160
אשראי לציבור נטו	214,668	13,985	7,846	2,998	453	860	454	26,596	241,264
פיקדונות הציבור	256,216	16,336	7,332	6,484	2,010	680	480	33,322	289,538

31 בדצמבר 2011									
	ישראל	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	אחרים	סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)								
סך כל ההכנסות (2)	10,049	866	490	227	(425)	112	(37)	1,233	11,282
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	1,489	213	102	53	23	(21)	32	402	1,891

(1) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.
(2) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.

באור 28 - פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים		
סך הכל אשראי לציבור	**111**	158
פיקדונות מיועדים		
פיקדונות הציבור	**2**	6
פיקדונות מבנקים	**4**	13
פיקדונות הממשלה	**60**	173
סך הכל	**66**	192

באור 29 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
	רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום (1), נטו לאחר השפעת גידורים (2)	חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	סך הכל	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק
	(במיליוני ש"ח)					
יתרה ליום 1 בינואר 2011	468	(474)	39	33	-	33
שינוי נטו במהלך השנה	(687)	381	73	(233)	(1)	(232)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	(219)	(93)	112	(200)	(1)	(199)
שינוי נטו במהלך השנה	713	(56)	-	657	-	657
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	**494**	**(149)**	**112**	**457**	**(1)**	**458**
שינוי נטו במהלך השנה	**(315)**	**(188)**	**11**	**(492)**	**(3)**	**(489)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	**179**	**(337)**	**123**	**(35)**	**(4)**	**(31)**

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.

(2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

באור 29 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר, מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

	2013			2012			2011		
	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
	(במיליוני ש"ח)								
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן									
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**229**	**(79)**	**150**	1,268	(426)	842	(984)	322	(662)
(רווחים) הפסדים בגין נ"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	**(747)**	**282**	**(465)**	(201)	72	(129)	(39)	14	(25)
שינוי נטו במהלך התקופה	**(518)**	**203**	**(315)**	1,067	(354)	713	(1,023)	336	(687)
התאמות מתרגום (1)									
התאמות מתרגום דוחות כספיים	**(318)**	**-**	**(318)**	(59)	-	(59)	381	-	381
גידורים (2)	**203**	**(73)**	**130**	4	(1)	3	-	-	-
שינוי נטו במהלך התקופה	**(115)**	**(73)**	**(188)**	(55)	(1)	(56)	381	-	381
חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	**11**	**-**	**11**	-	-	-	73	-	73
שינוי נטו במהלך התקופה	**11**	**-**	**11**	-	-	-	73	-	73
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה	**(622)**	**130**	**(492)**	1,012	(355)	657	(569)	336	(233)
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה	**(3)**	**-**	**(3)**	1	(1)	-	(2)	1	(1)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי:									
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה	**(619)**	**130**	**(489)**	1,011	(354)	657	(567)	335	(232)

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, לרבות התאמות בגין חברות כלולות. אם מהותי, יינתן גילוי נפרד לסכום ההתאמות בגין חברות כלולות.

(2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק

א. מאזן הבנק ליום 31 בדצמבר 2013

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**40,413**	49,438
ניירות ערך	**57,203**	49,475
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,360**	1,435
אשראי לציבור	**212,933**	211,255
הפרשה להפסדי אשראי	**(2,993)**	(3,333)
אשראי לציבור, נטו	**209,940**	207,922
אשראי לממשלות	**516**	426
השקעות בחברות מוחזקות	**13,168**	13,513
בניינים וציוד	**3,131**	3,248
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**12,960**	11,308
נכסים אחרים	**4,083**	3,544
סך כל הנכסים	**342,774**	340,309
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	**273,186**	274,482
פיקדונות מבנקים	**7,522**	7,066
פיקדונות ממשלות	**155**	260
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**624**	951
כתבי התחייבות נדחים	**6,526**	6,822
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,344**	12,632
התחייבויות אחרות	**14,992**	13,175
סך כל ההתחייבויות	**316,349**	315,388
הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**26,425**	24,921
סך כל ההתחייבויות וההון	**342,774**	340,309

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ב. תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

	2013	2012 (1)	2011 (1)
	(במיליוני ש"ח)		
הכנסות ריבית	**10,627**	10,859	11,552
הוצאות ריבית	**4,648**	5,521	6,201
הכנסות ריבית, נטו	**5,979**	5,338	5,351
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**27**	1,069	600
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**5,952**	4,269	4,751
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות מימון שאינן מריבית	**928**	386	(221)
עמלות	**2,817**	2,769	2,791
הכנסות אחרות	**165**	110	34
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**3,910**	3,265	2,604
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	**4,215**	4,104	3,921
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,465**	1,400	1,313
הוצאות אחרות	**1,233**	1,270	964
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**6,913**	6,774	6,198
רווח לפני מסים	**2,949**	760	1,157
הפרשה למסים על הרווח	**1,174**	430	198
רווח לאחר מסים	**1,775**	330	959
חלק הבנק ברווחים, נטו מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס	**172**	601	932
רווח נקי	**1,947**	931	1,891

(1) נתוני 2012 ו-2011 אינם כוללים את לאומי למשכנתאות אשר מוזגה לבנק בשנת 2013.

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ג. דוח על תזרימי המזומנים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

	2013	2012 (1)	2011 (1)
		(במיליוני ש"ח)	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	**1,947**	931	1,891
התאמות:			
חלק הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות			
מוחזקות בניכוי דיבידנד שהתקבל	**(51)**	(497)	(482)
אחר, נטו (כולל הפרשות להפסדי אשראי ולירידת ערך של ניירות ערך)	**(806)**	12,796	11,456
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**1,090**	13,230	12,865
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
רכישת מניות בחברות מוחזקות	**-**	(65)	(691)
שינוי במזומנים כתוצאה ממיזוג חברה מוחזקת	**(5)**	(24,723)	-
אחר	**(8,331)**	(5,987)	7,807
מזומנים נטו מפעילות השקעה	**(8,336)**	(30,775)	7,116
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
פדיון אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**(582)**	(2,554)	(149)
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	**-**	-	(900)
אחר	**1**	-	(40)
מזומנים נטו מפעילות מימון	**(581)**	(2,554)	(1,089)
גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים	**(7,827)**	(20,099)	18,892
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**45,460**	65,684	46,241
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	**(619)**	(125)	551
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	**37,014**	45,460	65,684

(1) נתוני 2012 ו-2011 אינם כוללים את לאומי למשכנתאות אשר מוזגה לבנק בשנת 2013.

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

	2013	2012	2011
		(במיליוני ש"ח)	
ריבית שהתקבלה	**10,912**	10,939	10,649
ריבית ששולמה	**(5,242)**	(5,798)	(5,024)
דיבידנדים שהתקבלו	**137**	136	480
מסים על הכנסה ששולמו	**(1,036)**	(785)	(670)

ד. מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	(במיליוני ש"ח)	
סך כל הנכסים	**341,344**	338,602
סך כל ההתחייבויות	**316,285**	315,321
הון עצמי	**25,059**	23,281
רווח נקי (1)	**2,379**	1,087

(1) לא כולל רווחי (הפסדי) חברות כלולות כמתחייב לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

תמצית דוחות כספיים

של חברות מאוחדות

עיקריות

בנק לאומי ארה"ב
יושב ראש הדירקטוריון: ד. ברודט
מנהל כללי: א. מנדלסון (1)

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני דולרים)

2013	2012		2013	2012
נכסים		**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**520**	687	פיקדונות	**4,422**	4,546
ניירות ערך	**711**	698	התחייבויות אחרות	**132**	189
הלוואות	**3,678**	3,705	שטרי הון	**90**	90
בניינים וציוד	**36**	22			
נכסים אחרים	**246**	253	אמצעים הוניים	**547**	540
סך כל הנכסים	**5,191**	5,365	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**5,191**	5,365

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני דולרים)

2013	2012	
הכנסות מריבית, נטו	**136**	133
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**11**	7
רווח מהכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**125**	126
הכנסות שאינן מריבית	**42**	49
הוצאות תפעוליות ואחרות	**148**	137
רווח לפני מסים	**19**	38
הפרשה למסים	**8**	14
רווח נקי	**11**	24

(1) החל לכהן בתאריך 1 בספטמבר 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר א. אייל.

Leumi Private Bank [1]

יושב ראש הדירקטוריון: פרופ' ד. צידון [2]
מנהל כללי: א. זילברברג [3]

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני פר"ש)

2012	2013		2012	2013
		התחייבויות והון		**נכסים**
38	**14**	פיקדונות מבנקים	872	**902** מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,577	**1,406**	פיקדונות וחשבונות אחרים	736	**492** הלוואות
50	**50**	שטרי התחייבויות נדחים	260	**291** ניירות ערך
237	**241**	אמצעים הוניים ורזרבות	34	**26** נכסים אחרים
1,902	**1,711**	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	1,902	**1,711** סך כל הנכסים
			5,565	**5,162** סך השקעות לקוחות (חוץ מאזני)

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני פר"ש)

2012	2013	
17	**15**	הכנסות מריבית, נטו
66	**65**	הכנסות שאינן מריבית
82	**68**	הוצאות תפעוליות ואחרות
1	**12**	רווח לפני מסים
1	**5**	הפרשה למסים
-	**7**	רווח נקי

(1) עד ליום 3 בינואר 2012 שם הבנק היה בנק לאומי (שווייץ) לימטד.
(2) החל לכהן בתאריך 20 בפברואר 2014. עד לתאריך זה כיהנה בתפקיד גברת ג. מאור.
(3) החל לכהן בתאריך 1 ביולי 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר א. זיידנברג.

בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי
יושב ראש הדירקטוריון: י. מינץ
דירקטור מנהל כללי: ל. וייס

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ליש"ט)

2012	**2013**		2012	**2013**
		התחייבויות והון		**נכסים**
1,235	**1,327**	פיקדונות	201	**290** מזומנים ופיקדונות בבנקים
150	**55**	פיקדונות מבנקים	1,298	**1,244** הלוואות
84	**84**	שטרי התחייבות נדחים	102	**64** ניירות ערך
11	**19**	התחייבויות אחרות	6	**6** ציוד ומבנים
134	**129**	אמצעים הוניים	7	**10** נכסים אחרים
1,614	**1,614**	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	1,614	**1,614** סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ליש"ט)

2012	**2013**	
38	**42**	הכנסות ריבית, נטו
18	**34**	הוצאות בגין הפסדי אשראי
20	**8**	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
14	**14**	הכנסות שאינן מריבית
28	**29**	הוצאות תפעוליות ואחרות
6	**(7)**	רווח (הפסד) לפני מסים
1	**(2)**	הפרשה (הטבה) למסים
5	**(5)**	רווח נקי (הפסד)

בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.

יושב ראש הדירקטוריון: פרופ' ד. צידון [1]
מנהל כללי: ג. קרני

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני אירו)

2013	2012		2013	2012
נכסים		**התחייבויות והון**		
404	347	פיקדונות הציבור	**312**	397
28	29	פיקדונות מבנקים	**171**	29
93	92	התחייבויות אחרות	**3**	5
4	5	סך כל ההתחייבויות	**486**	431
		אמצעים הוניים	**43**	42
529	473	סך כל ההתחייבויות וההון העצמי	**529**	473

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני אירו)

2013	2012	
5	6	הכנסות ריבית, נטו
6	6	הכנסות שאינן מריבית
8	8	הוצאות תפעוליות ואחרות
3	**4**	רווח לפני מסים
-	-	הפרשה למסים
3	**4**	רווח נקי

(1) החל לכהן בתאריך 10 במרס 2014. עד לתאריך זה כיהנה בתפקיד פרופ' נ. טרכטנברג.

בנק לאומי רומניה ס.א.
יושב ראש הדירקטוריון: י. מינץ [1]
דירקטור מנהל כללי: ל. מיטרקי

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני רון)*

2013	2012		2013	2012
נכסים		**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**266**	161	פיקדונות	**665**	614
הלוואות	**797**	775	פיקדונות מבנקים	**301**	304
ניירות ערך	**110**	186			
ציוד ומבנים	**19**	19	התחייבויות אחרות	**5**	8
נכסים אחרים	**6**	9	אמצעים הוניים	**227**	224
סך כל הנכסים	**1,198**	1,150	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**1,198**	1,150

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני רון)*

2013	2012	
הכנסות ריבית, נטו	**45**	49
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**7**	4
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**38**	45
הכנסות שאינן מריבית	**19**	21
הוצאות תפעוליות ואחרות	**55**	55
רווח לפני מסים	**2**	11
הוצאות מיסים	**-**	3
רווח נקי	**2**	14

* 1 רון = 1.0659 ש"ח.

(1) החל לכהן בתאריך 6 במרס 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר צ. איצקוביץ.

בנק ערבי ישראלי בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ז. נהרי
מנהל כללי: ד. גיטר

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	**2013**		2012	**2013**	
		התחייבויות והון			**נכסים**
4,345	**4,593**	פיקדונות הציבור	1,467	**1,679**	מזומנים ופיקדונות בבנקים
824	**1,346**	פיקדונות מבנקים	398	**460**	ניירות ערך
157	**104**	כתבי התחייבות נדחים	4,147	**4,640**	אשראי לציבור
251	**273**	התחייבויות אחרות	(54)	**(59)**	הפרשה להפסדי אשראי
			4,093	**4,581**	אשראי לציבור, נטו
5,577	**6,316**	סך כל ההתחייבויות	69	**73**	בניינים וציוד
527	**553**	הון	77	**76**	נכסים אחרים
6,104	**6,869**	סך כל ההתחייבויות וההון	6,104	**6,869**	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	**2013**	
283	**294**	הכנסות ריבית, נטו
15	**9**	הוצאות בגין הפסדי אשראי
268	**285**	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
123	**128**	הכנסות שאינן מריבית
233	**249**	הוצאות תפעוליות ואחרות
158	**164**	רווח לפני מסים
55	**58**	הפרשה למסים
103	**106**	רווח נקי
-	**80**	דיבידנד ששולם

לאומי קארד בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ת. יסעור
מנהל כללי: ח. הלר

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2013	2012		2013	2012
נכסים		**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**59**	42	אשראי מתאגידים בנקאים	**1,902**	1,596
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**9,483**	8,780	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**6,254**	6,010
הפרשה להפסדי אשראי	**(72)**	(72)	התחייבויות אחרות	**161**	162
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו	**9,411**	8,708	סך כל ההתחייבויות	**8,317**	7,768
השקעות בחברות כלולות ואחרות	**2**	1	הון	**1,402**	1,232
ציוד	**194**	190			
נכסים אחרים	**53**	59			
סך כל הנכסים	**9,719**	9,000	סך כל ההתחייבויות וההון	**9,719**	9,000

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2013	2012	
הכנסות מעיסקאות בכרטיסי אשראי	**830**	795
הכנסות ריבית נטו	**154**	156
הכנסות אחרות	**3**	3
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**10**	19
הוצאות תפעוליות ואחרות	**705**	688
רווח לפני מיסים	**272**	247
הפרשה למסים על הרווח	**76**	69
רווח לאחר מיסים	**196**	178
חלק החברה ברווחים לאחר השפעת המס של חברות כלולות	**4**	2
רווח נקי	**200**	180
דיבידנד ששולם	**30**	40

לאומי פרטנרס בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: פרופ' ד. צידון
מנהל כללי: י. בלוך

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2013	2012		2013	2012
נכסים		**התחייבויות והון**		
262	68	מזומנים ופיקדונות בבנקים		
1,222	1,130	ניירות ערך	**35**	22
3	3	פקדונות בבנקים		
420	441	השקעה בחברות מוחזקות		
3	4	רכוש קבוע	**1,158**	1,154
4	3	נכסים אחרים	**721**	473
1,914	1,649	סך כל הנכסים	**1,914**	1,649

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2013	2012	
(6)	(2)	הכנסות ריבית, נטו
242	(42)	הכנסות שאינן מריבית
40	34	הוצאות תפעוליות ואחרות
196	(78)	רווח (הפסד) לפני מסים
3	(3)	הפרשה (הטבה) למסים
193	(75)	רווח (הפסד) לאחר מסים
33	32	חלק החברה ברווחים נטו, של חברות כלולות
226	(43)	רווח נקי (הפסד)

לאומי חברה למימון בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: י. מרמרי [2]
מנהל כללי: ע. שלוסמן

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח) [1]

2012	**2013**		2012	**2013**
		התחייבויות והון		
20,693	**18,906**	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	20,851	**19,063**	מזומנים ופיקדונות בבנקים
158	**157**	הון		
20,851	**19,063**	סך כל ההתחייבויות וההון	20,851	**19,063**	סך כל הנכסים

נכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	**2013**	
25	**23**	הכנסות ריבית, נטו
5	**3**	הכנסות שאינן מריבית
20	**20**	רווח לפני מיסים
8	**8**	הפרשה למסים
12	**12**	רווח נקי
12	**13**	דיבידנד ששולם

(1) הדוחות הכספיים נערכו על ידי החברה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

(2) החל לכהן בתאריך 22 במאי 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר מ. אייזנטל.

לאומי-טק בע"מ [1]

יושב ראש הדירקטוריון: פרופ' ד. צידון [2]
מנהל כללי: י. זיידמן אורון [3]

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2013	2012		2013	2012
נכסים		**התחייבויות והון**		
מזומנים ופקדונות בבנקים	**53**	379	פקדונות מבנקים	**41**	79
אשראי לציבור	**381**	658	התחייבויות אחרות	**3**	2
מק"מ	**590**	-	סך כל ההתחייבויות	**44**	81
נכסים אחרים	**11**	12	הון	**991**	968
סך כל הנכסים	**1,035**	1,049	סך כל ההתחייבויות וההון	**1,035**	1,049

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2013	2012	
הכנסות ריבית, נטו	**31**	46
הכנסות בגין הפסדי אשראי	**-**	2
הכנסות ריבית, נטו לפי הוצאות בגין הפסדי אשראי	**31**	44
הכנסות שאינן מריבית	**5**	2
הוצאות תפעוליות	**8**	10
רווח לפני מסים	**28**	36
הפרשה למסים	**5**	9
רווח נקי	**23**	27

(1) שם החברה שונה ב-31 בדצמבר 2013. עד לתאריך זה שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.
(2) החל לכהן בתאריך 10 בדצמבר 2013. עד תאריך זה כיהן בתפקיד מר א. קצב.
(3) החלה לכהן בתאריך 1 בינואר 2014. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר י. ויצמן.

דוח תקופתי לשנת 2013

שם החברה:	בנק לאומי לישראל בע"מ
מס' חברה ברשם:	520018078
מען רשום: (תקנה 25א)	בית לאומי, רח' יהודה הלוי 34, תל-אביב 6513616
כתובת דואר אלקטרוני: (תקנה 25א)	Yaelru@bll.co.il
טלפון 1:	076-885-8111
טלפון 2:	076-885-9419
פקסימיליה: (תקנה 25א)	076-885-9732
תאריך המאזן: (תקנה 9)	31.12.2013
תאריך הדוח: (תקנה 1 ו-7)	30.3.2014
תקנה 9:	הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבקרים מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה

תקנה 10ג: שימוש בתמורת ניירות ערך

במהלך שנת הדיווח לא הוצעו ניירות ערך לציבור על-ידי התאגיד.

תקנה 11 - רשימת השקעות במניות ובניירות ערך המירים בחברות בנות מהותיות ליום 31.12.2013

שם החברה	סוג המניה (א)(ג)	מספר מניות	סה"כ ע"נ (ב)	מטבע
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי.	מ"ר 1 לישי"ט	11,944,697	11,944,697	לישי"ט
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	מ"ר 1000 ארו	12,250	12,250,000	ארו
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	מ"ר בנות 0.10 $	22,317,655	2,231,766	$
לאומי פריווט בנק ס.א.	מ"ר א' 100 פר"ש	401,608	40,160,800	פר"ש
	מ"ר ב' 500 פר"ש	35,772	17,886,000	פר"ש
	שעור החזקה והצבעה	-	-	
בנק לאומי רומניה ס.א.	מ"ר0.1 רון	2,477,395,735	247,739,574	רון
בנק ערבי ישראלי בע"מ	מ"ר 0.01 ₪	1,012,173	10,122	
לאומי פרטנרס בע"מ	מ"ר א' 0.01 ₪	5,084,041,480	50,840,415	
לאומי חברה למימון בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	200,000,000	20,000	
לאומי-טק בע"מ (ד)	מ"ר 0.0001 ₪	3,170,385,900	317,039	
	מ"ר א' 0.0001 ₪	300,000	30	
	שעור החזקה והצבעה	-	-	

(א) כל הני"ע הם ע"ש אלא אם צוין אחרת. מ"ר - מניה רגילה.

(ב) בש"ח אלא אם צוין אחרת.

(ג) המניות אינן רשומות למסחר בבורסה.

(ד) עד 01.2014 שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.

עלות בסכומים מדווחים (באלפי ש״ח)	ערך מאזני (באלפי ש״ח)	שיעור החזקה בני״ע %	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע %	חלק הבנק וחברות בנות בזכויות ההצבעה %
486,044	701,120	99.81	99.81	99.81
69,689	161,601	100.00	100.00	100.00
2,706,424	2,423,848	100.00	100.00	100.00
	-	65.59	-	90.50
	-	29.21	-	8.06
1,022,849	953,595	-	94.80	98.56
542,978	252,423	99.92	99.92	99.92
25,437	522,963	99.72	99.72	99.72
154,689	642,326	100.00	100.00	100.00
154,350	167,651	100.00	100.00	100.00
	-	95.73	-	-
	-	100.00	-	-
250,703	983,778	-	99.53	99.76

תקנה 11 - רשימת השקעות במניות ובניירות ערך המירים בחברות קשורות מהותיות ליום 31.12.2013

שם החברה	סוג המניה (א)	מספר מניות	סה"כ ע"נ (ב)
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	מ"ר 0.001 ₪	6,250,000	6,250
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	16,880,000	1,688

(א) כל הני"ע הם ע"ש אלא אם צוין אחרת. מ"ר - מניה רגילה.

(ב) בש"ח אלא אם צוין אחרת .

עלות בסכומים מדווחים (באלפי ש"ח)	ערך מאזני (באלפי ש"ח)	שיעור החזקה בני"ע %	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע %	חלק הבנק וחברות בנות בזכויות ההצבעה %
741	19,049	25.00	25.00	25.00
1,936	97,390	42.20	42.20	42.20

תקנה 11 - רשימת השקעות באגרות חוב* ובשטרי הון בחברות בנות מהותיות ליום 31.12.2013

שם החברה	שטרי הון בלתי צמודים (א)	כתבי התחייבות נדחים (ב)	סה"כ 31 בדצמבר 2013	שינוי נטו בשנת החשבון	סה"כ 31 בדצמבר 2012
	(באלפי ש"ח)				
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי.	-	480,554	480,554	(24,653)	505,207
לאומי פרטנרס בע"מ	1,195,285	-	1,195,285	19,085	1,176,200
לאומי חברה למימון בע"מ	-	-	-	-	-
לאומי פריווט בנק ס.א.	-	186,409	186,409	(8,595)	195,004
בנק ערבי ישראלי בע"מ	104,045	-	104,045	(53,012)	157,057
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	-	28,217	28,217	(1,008)	29,225
סך הכל	1,299,330	695,180	1,994,510	(68,183)	2,062,693

ההרכב:	
עלות מופחתת לאלה שיש להם שער (ב)	-
עלות מופחתת לאלה שאין להם שער	1,994,510
סך הכל	1,994,510

(א) שטרי ההון אינם ניתנים להמרה.

(ב) כתבי התחייבויות נדחים כוללים ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו.

* ליום 31.12.2013 לא קיימות השקעות באג"ח.

תקנה 11 - הלוואות לחברות בנות מהותיות ולחברות קשורות מהותיות ליום 31.12.2013

שם החברה	יתרה ב-31 בדצמבר 2013	שעורי ריבית שנתיים			
		הלוואות בלתי צמודות	הלוואות במט"ח או צמודות מט"ח	הלוואות צמודות למדד	זמן פרעון סופי
		%	%	%	
בנק לאומי ארה"ב	1,041,943		0.1-1.11		04.06.2018
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי.	4,381				
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	702,118		0.25-0.56		02.06.2014
לאומי פריווט בנק ס.א.	103				
בנק לאומי רומניה ס.א	313,933		0.43-1.52		07.01.2019
בנק ערבי ישראלי בע"מ	1,317,255			2.75	05.03.2014
לאומי-טק בע"מ (א)	41,384		0.419-2.33	2.18	01.08.2015
לאומי קארד בע"מ	1,901,946	1.50	4.096-4.134		07.01.2014

(א) עד 01.2014 שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.

תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות בנות מהותיות ובחברות קשורות מהותיות בתקופת הדוח

תאריך השינוי	מהות השינוי	שם החברה	סוג המניה	סה"כ ערך נקוב	מטבע	עלות נומינלית בש"ח	עלות מדווחת בש"ח
ינואר-13	קניה	לאומי-טק בע"מ*	מ"ר	0.70	₪	2,124	2,124
מאי-13	קניה	לאומי פריווט בנק ס.א.	מ"ר B	3,500	פר"ש	133,371	133,371
יוני-13	קניה	לאומי פריווט בנק ס.א.	מ"ר B	1,500	פר"ש	58,420	58,420
מרץ-13	קניה	בנק לאומי רומניה ס.א.	מ"ר	177	רון	1,027	1,027
ספטמבר-13	קניה	בנק לאומי רומניה ס.א.	מ"ר	169	רון	979	979
דצמבר-13	קניה	בנק לאומי רומניה ס.א.	מ"ר	1,673	רון	9,702	9,702

* עד 01.2014 שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.

תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות מהותיות וחברות קשורות מהותיות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן(א)

שם	רווח (הפסד) לאחר הפרשה למסים על הכנסה (ב)(ג)	רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר הפרשה למסים על הכנסה (ב)(ג)	דיבידנדים שהתקבלו עד לתאריך המאזן	דיבידנדים שהתקבלו לאחר תאריך המאזן	דמי ניהול	ריבית והפרשי הצמדה מהלוואות	מאג"ח
	(באלפי ש"ח)						
בנק לאומי ארה"ב	38,353	(41,341)	-	-	-	1,193	-
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי	(31,180)		-	-	-	1,133	11,407
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	14,694	1,310	-	-	-	726	1,005
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	1,257		-	-	-	-	-
לאומי פריווט בנק ס.א.	29,090	(2,891)	-	-	-	301	7,501
בנק לאומי רומניה ס.א.	2,236		-	-	-	3,647	-
בנק ערבי ישראלי בע"מ	106,458		79,779	-	-	16,736	5,592
לאומי פרטנרס בע"מ	220,773	25,978	-	-	-	2	33,145
לאומי פרטנרס חתמים בע"מ	12,154		-	-	-	-	-
לאומי חברה למימון בע"מ	12,612		13,301	-	-	-	-
לאומי-טק בע"מ (ה)	21,780		-	-	-	748	-
לאומי קארד בע"מ	196,643		-	-	66,826 (ד)	20,912	-
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	7,011		-	-	-	-	-
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ	16,466		-	9,571	-	-	-
סך הכל	648,347	(16,944)	93,080	9,571 (ו)	66,826	45,398	58,650

(א) חברות בלתי פעילות וחברות אשר לא היו להן רווחים בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו.

(ב) כפי שדווח ע"י החברות.

(ג) רווח (הפסד) מפעולות רגילות בלבד.

(ד) דמי סיכון והפצה.

(ה) עד 01.2014 שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.

(ו) הדיבידנד בגין שירותי בנק אוטומטיים בע"מ התקבל בתאריך 24.02.14.

תקנה 14 - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

ראה באור 4 (ג) לדוחות הכספיים של הבנק.

תקנה 20 - נרשמו למסחר בבורסה ניירות ערך או הופסק המסחר

בשנת 2013 לא נרשמו למסחר ניירות ערך ולא הופסק המסחר.

תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בתאגיד

א. לפירוט בעניין התגמולים שניתנו ליושב ראש הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בקבוצה, ראה פרק שכר נושאי משרה בכירה בדוח הדירקטוריון לעיל.

ב. בעניין הסדרים שבהם כלולים חברי הדירקטוריון ו/או המנכ"ל הראשי של התאגיד (אשר חלים גם על נושאי משרה אחרים בתאגיד), ראה באור 18 (י) לדוחות הכספיים לעיל.

ג. הסכום הכולל של שכר חברי הדירקטוריון (פרט ליו"ר הדירקטוריון) וההוצאות ששולמו להם, או היו זכאים לקבלם, מהבנק, מחברה בת, או מחברה קשורה אשר אינן חורגות מן המקובל, היה 11 מ' ש"ח בגין שנת 2013. שכר הדירקטורים מתבסס על הקבוע בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(תיקון), התשס"ח-2008 (ראה גם הדוח המיידי של הבנק מיום 15 במאי 2008 (אסמכתא 2008-01-134607)).

תקנה 21א - השליטה בתאגיד

ביום 24 במרס 2012, לאחר סיום כהונתה של ועדת המניות של התאגיד (שפעלה מכוח חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993) ובהתאם לקבוע בסעיף 11ב(ג) לפקודת הבנקאות, 1941 (כנוסחו בהתאם לחוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012), הוגדר התאגיד כתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה וחלות עליו הוראות הדין לעניין זה.

תקנה 22 - עסקאות עם בעל שליטה

כאמור לעיל, החל ביום 24 במרס 2012, הוגדר התאגיד כתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

לפרטים בדבר עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, ראה ביאור 19 לדוחות הכספים.

תקנה 24 - אחזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

לעניין אחזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בבנק, נא ראה דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 6 במרס 2014 (אסמכתא: 2014-01-007785).

תקנה 24 - החזקות בעלי עניין במניות וניירות ערך אחרים של חברות מוחזקות שפעילותן מהותית לפעילות הבנק ל-31.12.2013*

שם בעל העניין	שם הנייר	סוג המניה	מספר המניות	מטבע	שעור החזקה ישיר	
					בהון %	בהצבעה %
חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ	לאומי-טק בע"מ (א)	מ"ר 0.0001 ש"ח	103,140,200		3.24	1.62
לאומי חברה למסחר אחזקות ופיתוח בע"מ	לאומי-טק בע"מ (א)	מ"ר 0.0001 ש"ח	18,016,600		0.57	0.29
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	בנק לאומי ארה"ב	מ"ר 10 דולר	12,925,302	$	99.89	99.89
לוקסאינווסט ס.א. הולדינג	בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי	מ"ר 1 לישי"ט	928,844	לישי"ט	8.48	8.48
	בנק לאומי לישראל קורפוריישן	מ"ר 0.1 לישי"ט	465,209	לישי"ט	2.08	2.08
לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ	לאומי קארד בע"מ	מ"ר 1 ש"ח	20,000,000		80.00	80.00
לאומי פרטנרס בע"מ	לאומי פרטנרס חתמים בע"מ	מ"ר 0.0001 ש"ח	499,993		100.00	100.00

* מידע נוסף אשר אינו מפורט במצבת החזקות בעלי ענין ונושאי משרה בכירה מיום 6 במרס 2014 (אסמכתא: 2014-01-007785).

(א) עד 01.2014 שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.

בנוסף לפירוט בתקנה זו, לפרטים נוספים בדבר החזקות הבנק במניות או בניירות ערך אחרים של חברה מוחזקת של הבנק שפעילותה מהותית לפעילות הבנק, ראה תקנה 11 לעיל לדוח התקופתי.

תקנה 24 א - הון רשום הון מונפק וניירות ערך המירים

למידע בעניין ההון הרשום, ההון המונפק וכן ניירות ערך המירים של הבנק, נא ראה דוח מיידי על מצבת הון של הבנק ומרשמי ניירות ערך מיום 30 בינואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-027802).

למידע בעניין מניות שנמכרו לעובדים ע"י מדינת ישראל ושניתן יפוי כוח בלתי חוזר למדינה להצביע בגינן וכן למידע בעניין מניות שמוחזקות על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ בכפוף לכתב נאמנות, ראה דוח מיידי של הבנק על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 6 במרס 2014 (אסמכתא: 2014-01-007785).

תקנה 24ב - מרשם בעלי המניות של התאגיד

למרשם בעלי המניות של הבנק ראה דוח מצבת הון ומרשמי ניירות ערך מיום 30 בינואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-027802).

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
דוד ברודט 000088179 30.10.1944 ישראלית	מיכאלסון 4 ירושלים 93707	יו"ר הדירקטוריון, יו"ר בועדות: אשראי, ניהול סיכונים, ועדת משאבים, ועדת נוהל, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה וחבר ועדת לקוחות חו"ל. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	יו"ר הדירקטוריון- בנק לאומי לישראל בע"מ

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
22.7.2010	השכלה אקדמית - מוסמך כלכלה ובוגר כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל בע"מ ו-Bank Leumi USA, בעלים בדוד ברודט בע"מ (בהקפאה), יו"ר הועד המנהל בקרן ירושלים, במכללה האקדמית הדסה ובמכון למחקר כלכלי ע"ש ד"ר ישעיהו פורדר (ע"ר), חבר הועד המנהל במכון ירושלים לחקר ישראל ובתיאטרון הקאמרי, יו"ר ועד הנאמנים בקרן לטיפול בחסויים, מרצה במכללה לביטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה) ונשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר). עד דצמבר 2012 יו"ר המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, עד אוגוסט 2011 חבר ועדת אתור למנהל רשות המיסים, עד 2010 יו"ר הועד המנהל באוניברסיטת בן גוריון, יו"ר ועדת השקעות בקרן ביטוח לעובדים קופת תגמולים ופנסיה של הסתדרות ומבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, דח"צ באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, עד יולי 2010 דח"צ בחברה לישראל בע"מ, יו"ר חבר הנאמנים במכון פאלק למחקר כלכלי, מנהל אקדמי בפורום (כנס) קיסריה מכון ישראלי לדמוקרטיה, חבר מועצת המנהלים במשכנות שאננים וחבר הועדה המייעצת במוסד שמואל נאמן ללימודים מתקדמים במדע וטכנולוגיה של הטכניון. עד יוני 2010 יו"ר הועדה המייעצת לפטורים ומיזוגים ליד הממונה על ההגבלים העסקיים.עד ינואר 2010 מרצה במרכז הבינתחומי בהרצליה (מינהל עסקים וממשל), ובאקדמיה, עסקים ומשפט ר"ג. עד אפריל 2009 עורך "ישראל 2028 חזון ואסטרטגיה כלכלית וחברתית בעולם גלובלי".עד 2009 דירקטור בגלובל מדיקל נטוורק, עד דצמבר 2009 חבר הועד הממונה באגודה השיתופית הרבוע הכחול בע"מ.	לא	כן, יו"ר הדירקטוריון של הבנק מאז אוגוסט 2010. בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. סמנכ"ל כספים של התעשייה האווירית, 1987-1991. הממונה על התקציבים במשרד האוצר, 1991-1994. מנכ"ל משרד האוצר, 1995-1997. כיהן כיו"ר בנק מזרחי ובנק טפחות וכיו"ר קרנית תאגיד ביטוח ממשלתי. כיהן כדירקטור בחברות ציבוריות וכחבר בועדות כספים ומאזן בדירקטוריונים שונים.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
דוד אבנר 050782184 29.08.1951 ישראלית	סער 146 נופית 36001	חבר בועדת אשראי, ועדת משאבים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, אסטרטגיה והועדה לבחינת תביעה (אד-הוק). אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	לא
רמי אברהם גוזמן 1118132 11.03.1939 ישראלית	הדסה 6 תל-אביב 64513	דירקטור חיצוני חבר ועדת אשראי, ועדת תשקיפים, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
25.7.2011	השכלה אקדמית - בוגר מתמטיקה במסלול מדעי המחשב ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. מגיסטר מנהל עסקים - הטכניון, חיפה. מנכ"ל ובעלים בחברת נ.ס.י. אבנר בע"מ.חבר הועד המנהל בטכניון- מכון טכנולוגי לישראל. מרצה בעמותת הקריה האקדמית קרית אונו בפקולטה למנהל עסקים (MBA). מנכ"ל פרטנר תקשורת בע"מ - עד 2010.	לא	כן, בוגר מתמטיקה ופילוסופיה, אוניברסיטת חיפה ומוסמך במנהל עסקים, הטכניון בחיפה. מנכ"ל וסמנכ"ל בחברת פרטנר תקשורת בע"מ, שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסת ת"א, 2005-2010. במסגרת כהונתו כמנכ"ל החברה היה מעורב מאוד בתהליך הפקת הדוחות הכספיים.
1.11.2012	השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים ומינהל ציבורי ובוגר כלכלה ומדע המדינה- האוניברסיטה העברית בירושלים חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים- Stanford University and Stanford Research Institute.לימודי דוקטורט - האוניברסיטה העברית ירושלים. יו"ר הועד המנהל מ-1993 נשיא העמותה מ-2002 בבית צבי - בית הספר לאמנויות הבמה, דירקטור במסלול האקדמי המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים בת"א חברה לתועלת הציבור בע"מ, באמפא קפיטל בע"מ, בטאואר סמיקונדקטור בע"מ, בגמול חברה להשקעות, בעלים מנכ"ל ודירקטור ברמי גוזמן ייזום וייעוץ, חבר ועדת השקעות בקרן תשתיות ישראל I-א' שותפות מוגבלת, בקרן תשתיות ישראל I-ב' שותפות מוגבלת ובקרן תשתיות ישראל I-ג' שותפות מוגבלת. חבר ועדת חשיפות בב.ס.ס.ח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ, חבר הועד המנהל בלשכת המסחר ישראל אמריקה ויו"ר הועד המנהל בקרן המלגות ע"ש זאב גורודצקי. עד 2012 דירקטור באפקון אלקטרו מכניקה בע"מ (אפקון טכנולוגיות בע"מ), באפריקה ישראל להשקעות בע"מ וחבר בועדת הערר לחוקי עידוד השקעות. עד 2011 דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ, באדאמיינד בע"מ וחבר הועדה המייעצת במיקרומדיק טכנולוגיות בע"מ.	לא	כן,בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מינהל עסקים ומינהל ציבורי, האוניברסיטה העברית בירושלים, חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים, Stanford University and Stanford Research Institute. תפקידים כלכליים וטכנולוגיים שונים במשרד האוצר 1962-1969, 1971-1977. סגן נשיא לכספים וכלכלה בתעשיות אלקטרוכימיות ופרוטורום 1977-1982, סגן נשיא לכספים באלסינט 1982-1983, מנכ"ל דיקלה אחזקות 1983-1985, מנהל כספים במוטורולה תקשורת ובמוטורולה ישראל 1985-2004, סגן נשיא מוטורולה אינק. 2001-2005. דירקטור בבנק לאומי 2005-2011.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
מרים (מירי) כץ 050568070 04.03.1951 ישראלית	שד' מיכאל נאמן 18/32 תל-אביב	יו"ר ועדת תשקיפים וחברת ועדת בקורת, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	לא
פרופ' אריה גנס 044383537 10.10.1936 ישראלית	לאן 7 רמת גן 52492	דירקטור חיצוני חבר ועדת אשראי, ועדת בקורת, ועדת תשקיפים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
5.6.2008	השכלה אקדמית -בוגרת משפטים- האוניברסיטה העברית בירושלים . דח"צ באיתמר מדיקל בע"מ, מנכ"ל קרן אמא ע.ר. (קרן פילנתרופית), חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובטכניון מכון טכנולוגי לישראל. עד 2010 דירקטור בקרן אדמונד ונדין דה רוטשילד ישראל (קרן פילנתרופית). עד 2009 דירקטור בחברה לפיתוח קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד בע"מ וקרן קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד.	לא	כן, בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר רשות ניירות ערך 1997-2002. חברת מועצת רואי חשבון 1997-2002. דח"צ בבנק ירושלים, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת 2003-2006. שותפה מנהלת במשרד אופיר כץ ושות', עורכי דין 1989-1997, יועצת באותו משרד משנת 2003. דח"צ ודירקטור בחברות שונות.
3.7.2006	השכלה אקדמית - רו"ח, בוגר חשבונאות - האוניברסיטה העברית שלוחה תל-אביב. פרופסור לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב. חבר ועדה מקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. עד 2013 דירקטור, חבר ועדת הכספים וועדת הבקורת בצנורות המזרח התיכון. עד 2010 בעלים דירקטור ומנכ"ל בחברת א. גנס שירותי ניהול ויעוץ בע"מ.	לא	כן, רואה חשבון, בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית (שלוחת תל-אביב), פרופ' לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב. תפקידים חשבונאיים שונים בכור תעשיות בע"מ 1978-1998, כולל סמנכ"ל חשבונאות ובקרה וראש אגף חשבונאות. קסלמן וקסלמן רואי חשבון 1977-1961. חבר בועדות שונות בלשכת רואי חשבון בישראל, המוסד הישראלי לתקינה חשבונאות, בוחן בכיר במועצת רואי חשבון. דירקטור בחברות שונות.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
משה דברת 007209646 11.01.1945 ישראלית	אורי צבי גרינברג 5/32 תל-אביב 69379	חבר בועדה לניהול סיכונים, בועדת משאבים, בועדת תשקיפים, בועדת נוהל ובועדת השקעות. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
20.5.2007	השכלה אקדמית -מוסמך מנהל עסקים ובוגר כלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעלים מנכ"ל ודירקטור בדברת (מ.ח.) השקעות ויזמות עסקית בע"מ ובבית מניב מימון בע"מ. בעל מניות ודירקטור בבית מניב ישראל בע"מ ובטראקואט בע"מ. חבר הועד המנהל בתזמורת סימפונט רעננה, חבר האסיפה הכללית ונמנה עם המייסדים במרכז מקרו לכלכלה מדינית ובתיירות אקולוגית ובת קיימא ישראל, חבר המועצה הציבורית בלהקת המחול בת שבע, חבר ועדת הכספים במועצה לישראל יפה , חבר האסיפה הכללית במכללת רמת גן ובמכללה האקדמית לישראל ברמת גן בע"מ (חל"צ), חבר הנהלה באחזקות כפר בלום - אגודה שיתופית, יו"ר מועצת המנהלים בתיירות קיבוץ כפר בלום (מלון פסטורל), חבר בלשכת המסחר ישראל-צ'כיה ודירקטור במוסד לסקירת עמיתים ליד לשכת רואי-חשבון בישראל בע"מ ובקייקי כפר בלום ובית הלל. עד 2012 דירקטור במרכז היהודי ערבי לפיתוח כלכלי.	לא	כן, בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים. תפקידים כלכליים בבנק ישראל ובמשרד האוצר 1968-1975, סמנכ"ל חברה תעשייתית 1975-1980, מנהל מדור להשקעות ופיקדונות במט"ח בבנק הפועלים 1980-1985, תפקידים כלכליים במשרד הכלכלה והתכנון, כולל מנכ"ל המשרד 1985-1989, ראש האגף הכלכלי קופת חולים כללית 1989-1992, מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשיה, המסחר והתעסוקה 1992-1996, יו"ר, חבר דירקטוריון וועדות השקעה ומנכ"ל של מספר חברות.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
שי שכנאי חרמש 08713992 23.03.1944 ישראלית	כפר עזה ד.נ. נגב 85142	חבר הועדה לניהול סיכונים, ועדת נוהל, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	לא
יואב נרדי 000634618 03.11.1944 ישראלית	מלאכי 8 רמת גן 52246	חבר ועדת אשראי, ועדת בקורת, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת לקוחות חו"ל והועדה לבחינת תביעה (אד הוק). אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	לא
חיים סאמט 007249675 19.1.1945 ישראלית	השדות 1, רמת השרון 47231	דח"צ יו"ר ועדת תגמול, וחבר ועדת בקורת, ועדת משאבים, ועדת תשקיפים, ועדת השקעות והועדה לבחינת תביעה (אד הוק). דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
5.1.2014	השכלה אקדמית - בוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים ומוסמך מנהל עסקים התמחות יחסי עבודה ומימון - האוניברסיטה העברית ירושלים. יו"ר ההנהלה הישראלית, סגן נשיא עולמי וחבר וועדת ההיגוי העולמית בקונגרס היהודי העולמי ודירקטור בכפרית תעשיות (ח"צ). עד 2013 דירקטור במכללה האקדמית ספיר וחבר כנסת.	לא	כן, גזבר קיבוץ כפר עזה, ראש מוא"ז שער הנגב (כולל טיפול מול הבנקים עפ"י הסדר הקיבוצים), יו"ר ועדת כספים המפעלים האזוריים "שער הנגב", סמנכ"ל כספים חברת "כפרית תעשיות" (ח"צ) (CFO), גזבר הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית, חבר ועדת הכספים של הכנסת (2006-2013), חבר הועדה לדוחות הכספיים (בעבר) - "פרוטרום", "כפרית". יו"ר הועד המנהל מכללת ספיר וראשות ועדת השקעות. רקע אקדמי בתחום: בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים עם התמחות יחסי עבודה ומימון האוניברסיטה העברית ירושלים.
22.7.2010	השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים, מימון ובוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר ועדת השקעות בספרייה הלאומית בע"מ ויו"ר ועדת השקעות ביד שרה (ע"ר). דירקטור ובעלים בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע"מ. עד 2010 - בנק ירושלים: יועץ למנכ"ל, משנה למנכ"ל וחבר הנהלה, ראש אגף סיכונים ונוסטרו ומנהל הסיכונים הפיננסיים, דירקטור בירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ, עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ וחברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ, ויו"ר דירקטוריון בירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ ובירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ.	לא	כן, בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל ניסיון בנקאי עשיר ומגוון בתחומי האשראי, שוק ההון וניהול נכסים והתחייבויות כיהן במגוון תפקידים רחב בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ושימש ככלכלן ראשי בבנק הבינלאומי. כיהן כחבר הנהלה וכמשנה למנכ"ל בבנק ירושלים והיה מעורב באופן שוטף במעקב אחר הכנת הדוחות הכספיים של בנק ירושלים, לרבות דוח הדירקטוריון.
10.10.2012	השכלה אקדמית - משפטים - אקדמית LLB (בוגר) - האוניברסיטה העברית בירושלים, השלוחה בת"א. עו"ד, שותף בכיר בשותפות עו"ד: שניצר, גוטליב, סאמט ושות'. דירקטור וסגן יו"ר מ"מ במוזיאון ת"א לאמנות בע"מ, דירקטור בחוות פטריות תקוע בע"מ, ב ח.י.ד נכסים בע"מ, בקרן יער השקעות בע"מ, ב ח.י.ד.ע. אחזקות בע"מ, ב-ח. סאמט, עורכי דין, חבר בחבר הנאמנים ויו"ר ועדת הביקורת מ-2011 באוניברסיטת תל-אביב. עד 2009 שותף בשותפות חיים סאמט, שטיינמץ, הרינג ושות' עורכי דין. עד דצמבר 2013 דירקטור בח.י.ד. נאמנים (1991) בע"מ, בח.י.ד. שירותים (1991) בע"מ.	לא	כן, בוגר משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. דירקטור בבנק לאומי, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בועדת אשראי וביקורת של הבנק 2000-1995. דירקטור בבנק הפועלים, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת עסקים ותקציב, ועדת בקרת הוצאות ויעול וועדת תגמול 2008-2000.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
נורית סגל 007134794 10.01.1943 ישראלית	מאפו 27/10 תל-אביב 63434	חברת הועדה לניהול סיכונים, ועדת תשקיפים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, וועדת השקעות. אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי.	לא
צפורה סמט 008962581 05.03.1946 ישראלית	אבן שמואל 29 ירושלים 97234	דח"צ יו"ר ועדת בקורת וחברת ועדת אשראי, הועדה לניהול סיכונים, ועדת תגמול, ועדת משאבים והועדה לבחינת ניגודי עניינים. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
5.1.2014	השכלה אקדמית - בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית ירושלים מוסמך M.s.c. חקר ביצועים - Case Western Reserve university Cleveland Ohio U.S.A. דירקטור באספן גרופ בע"מ וחברת הנהלה ויו"ר ועדת הכספים בהליקון- אגודה לקידום השירה בישראל. עד 2012 דירקטור באולימפיה - החזקות נדל"ן בע"מ, עד 2011 דירקטור בקינג בע"מ, עד 2010 דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ ועד 2009 דירקטור באספן נדל"ן בע"מ.	לא	כן, בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים וניסיון רב כדירקטורית במגוון רחב של חברות ציבוריות כולל בועדות מאזן ויו"ר ועדת מאזן. מעקב אחר התפתחויות בדיווח כספי באמצעות ימי עיון של פירמות רואי חשבון ועדכונים בדואר אלקטרוני.
25.7.2011	השכלה אקדמית - בוגר כלכלה ומתמטיקה, מוסמך כלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעלים, יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברת מירב יניב ייעוץ פיננסי בע"מ משנת 2003. דירקטור חיצוני בקבוצת שחר חדש בע"מ ובאפריקה ישראל להשקעות בע"מ. דירקטור ובעלת מניות בביופלסמר בע"מ. עד 2012 יו"ר דירקטוריון חברת קפיטל החברה הישראלית לאיתור כספים בע"מ. עד 2011 דירקטור חיצוני באופיר אופטרוניקה בע"מ. עד 2010 דירקטור חיצוני במנורה מבטחים גמל בע"מ, במנורה מבטחים פנסיה בע"מ ויו"ר ועדת השקעות באבנר - אגוד לבטוח נפגעי רכב בע"מ. עד 2009 דירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.	לא	כן, בוגרת כלכלה ומתמטיקה ומוסמכת כלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. כלכלנית בכירה ביחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ראש צוות תמחור מעקב ובקרה, 1983-1995. סגנית בכירה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, 1995-1998. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, 1998-2002. דח"צ בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת, 2003-2009.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
עמוס ספיר 003139300 04.07.1937 ישראלית	שד' מיכאל נאמן 22 תל-אביב 69581	דירקטור חיצוני חבר ועדת אשראי, הועדה לניהול סיכונים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת אסטרטגיה והועדה לבחינת תביעה (אד הוק). דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
31.10.2011	השכלה אקדמית - בוגר כלכלה ויחסים בינלאומיים - האוניברסיטה העברית ירושלים. מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון - אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק, ארה״ב. לימודי דוקטורט, התמחות במימון ובבנקאות - אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק ארה״ב (ללא תואר). דירקטור חיצוני בהוט מערכות תקשורת בע״מ ובקבוצת א. דורי בע״מ. דירקטור בחברת לוג מוצרים פלסטיים (1993) בע״מ, בקרן מפעל הפיס של פנחס ספיר, דירקטור ובעלים בסיקסאייס ניהול (1997) בע״מ ובסיקסאייס אחזקות בע״מ. חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת תל-אביב, חבר בועד המנהל במכללה האקדמית של תל-אביב -יפו ובקרן ע״ש ספיר שושנה ופנחס. חבר המועצה במרכז לטכנולוגיה חינוכית, יו״ר הועד המנהל בזינוק בעליה מנהיגות ומצוינות בתעסוקה לאקדמיים יוצאי אתיופיה, חבר במועצה הציבורית במידות - שיקוף ודירוג מלכ״רים בע״מ (חל״צ) , יו״ר חבר הנאמנים במרכז לפיתוח ע״ש פנחס ספיר וחבר בועד העמותה בפורום למדיניות כלכלית ע״ש פנחס ספיר מיסודו של סם רוטברג. עד 2013 יו״ר הדירקטוריון נ. פלדמן ובנו בע״מ, עד 2012 יו״ר הדירקטוריון ישאל אמלט השקעות (1993) בע״מ וחבר בחבר הנאמנים בבצלאל אקדמיה לעיצוב ואמנות ירושלים. עד 2011 דירקטור בקבוצת אולפני הבירה ירושלים בע״מ ועד 2009 יו״ר הדירקטוריון סטנדרד & פורס מעלות בע״מ, עד 2014 דירקטור בתשתיות ישראל ניהול 1 בע״מ ובתשתיות ישראל ניהול 2 בע״מ.	לא	כן. בוגר מדעי החברה (כלכלה ויחסים בינלאומיים), האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) ולימודי דוקטוראט (התמחות במימון ובנקאות), אוניברסיטת קולומביה בניו-יורק. כלכלן ומנהל חברת ההשקעות, בנק לפתוח התעשיה בישראל בע״מ, 1968-1967. כלכלן, כלל (ישראל) בע״מ, 1968-1969. מנהל כללי - חבר בקבוצת המייסדים ובעל מניות בחברת טכנולוגיות, תדאה פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע״מ, 1973-1969. משנה למנכ״ל -אחראי על צוות ההקמה של חברה להשקעות חדשה בבעלות משקיעים אירופיים, החברה הבינלאומית לפיתוח בישראל בע״מ, 1975-1974. סגן יו״ר דירקטוריון פעיל ונציג בעלי המניות, תוצרת מזון ישראלית בע״מ, 1975-1978. מנכ״ל - אחראי להקמת מפעל טלויזיות, טלנית בע״מ, 1978-1979. מנהל כספים, סמנכ״ל לכספים ומינהל, משנה למנכ״ל ומנכ״ל כלל השקעות בנדל״ן בע״מ, משנה למנכ״ל, ראש המטה, יו״ר הדירקטוריון של א.ב.ן. אתרי בריאות ונופש בע״מ (חטיבת התיירות של קבוצת כלל). החל מ-1/96, מנכ״ל כלל שוקי הון ואחראי לפעילות הקבוצה בשוק ההון, חבר בדירקטוריונים רבים של חברות בקבוצת כלל ישראל בע״מ, כלל (ישראל) בע״מ, 5.1997-4.1980 יו״ר דירקטוריון, מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע״מ, 1.2008-11.1999. יו״ר דירקטוריון, סטנדרד אנד פורס מעלות בע״מ, 1.2008-10.2009. יו״ר הדירקטוריון, נ. פלדמן ובנו בע״מ, 1.2003 - עד 31.3.2013. דירקטור (יו״ר דירקטוריון החל מינואר 2011), ישאל אמלט השקעות (1993) בע״מ, 12.2001 - 29.8.2012. דח״צ, הוט מערכות תקשורת בע״מ, 6.2007 - עד היום. דירקטור, לוג מוצרים פלסטיים בע״מ, 11.2007 - עד היום. דח״צ, קבוצת א. דורי בע״מ, 12.2010- עד היום.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
פרופ' אפרים צדקה 046002747 10.07.1946 ישראלית	אריה דולצ'ין 5 תל-אביב 69360	דירקטור חיצוני חבר הועדה לניהול סיכונים, ועדת תגמול, ועדת משאבים, ועדת השקעות וועדת לקוחות חו"ל דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
3.7.2006	השכלה אקדמית - דוקטור לכלכלה - Massachusetts Institute of Technology בוגר כלכלה וסטטיסטיקה - אוניברסיטת תל-אביב. פרופסור מן המניין לכלכלה ומופקד הקתדרא לשוקי הון בינלאומיים ע"ש הנרי קאופמן- אוניברסיטת תל-אביב, יו"ר הועד המנהל במרכז מורשת יהדות בבל. יו"ר הועדה המייעצת בפועלים קרן נדל"ן, דח"צ בפז חברת נפט בע"מ. יו"ר הועד המנהל במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר שליד אוניברסיטת תל-אביב חבר הועד המנהל בפורום ספיר, חבר העמותה ויו"ר ועדת בקורת במכון הישראלי לדמוקרטיה, עורך ברבעון לכלכלה , עורך משנה בכתבי עת מקצועיים בינ"ל, חבר הועדה המקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ודירקטור בחברת עתידים ובחברת רבד בע"מ. בעלים ודירקטור בחברת א.צ. ארץ רץ בע"מ. עד 2012 יו"ר ועדת השכר בור"ה (ועד ראשי המוסדות להשכלה גבוהה) ודירקטור בחברת ב. גאון אחזקות בע"מ. עד 2011 חבר הנהלה באגודה לעידוד המחקר הספרות והאמנות - אח"י מיסודם של יוצאי עיראק בישראל וחבר הועדה לבחינת העלאת גיל הפרישה לנשים. עד 2010 חבר הועדה הציבורית לבדיקה מחודשת של הנוסחה הנוהגת בהקצאת מענקי איזון ועד 2009 פרופ' אורח במסלול האקדמי של המכללה למנהל.	לא	כן, בוגר כלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל-אביב, דוקטור בכלכלה, Massachusetts Institute of Technology, פרופסור לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב. חבר בועדות מקצועיות וציבוריות שונות, הועדה לבחינת קוד ממשל תאגידי (ועדת גושן), ועדת רבינוביץ לרפורמה במס הכנסה, ועדת פוגל לרפורמה בפנסיה וועדת שטיינברג לרפורמה במיסוי הישיר בתנאי אינפלציה. חבר הועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית. יו"ר דירקטוריון שיכון ובינוי אחזקות בע"מ 1989-2005. יו"ר דירקטוריון קרן הפנסיה ק.ג.מ. 1996-2000. בעבר חבר ויו"ר בדירקטוריונים שונים.

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

שם הדירקטור	המען להמצאת כתבי בית-דין	חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי תקין	האם הוא עובד של החברה, של חברה בת שלה, של חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא כאמור
פרופ' ידידיה שטרן 031285091 13.03.1955 ישראלית ובריטית	יהושפט 10, ירושלים	דירקטור חיצוני יו"ר הועדה לבחינת תביעה (אד הוק), חבר ועדת בקורת, ועדת תשקיפים, ועדת נוהל וועדת השקעות. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא
פרופ' גבריאלה שלו 007129158 19.08.1941 ישראלית	ההרדופים 9 אבן יהודה 40500	דח"צ יו"ר ועדת לקוחות חו"ל וחברת ועדת בקורת, ועדת תגמול, ועדת משאבים, ועדת נוהל, וועדת אסטרטגיה. דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.	לא

התאריך בה החלה כהונתו כדירקטור של החברה	השכלתו והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים האחרים שלה הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בחברה - כן/לא, בציון פרטים	האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
30.10.2012	השכלה אקדמית -תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת בר-אילן ; תואר שלישי במשפטים - אוניברסיטת הארוורד. פרופ' למשפטים באוניברסיטת בר-אילן. סגן נשיא למחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה וחבר ומייסד "פורום תקנה" למניעת הטרדות מיניות בציבור הדתי. עד 2009 - דירקטור בחברה להשבת נכסים לנספים בשואה וחבר ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת טיפול המדינה במפונים מגוש קטיף וצפון השומרון. עד 2011 - מרצה מן החוץ בקריה האקדמית אונו, פרופסור אורח באוניברסיטת מונש ויו"ר ועדת המקצוע ללימודי אזרחות במדינת ישראל במשרד החינוך. עד 2012 - חבר הועדה הציבורית לקידום השוויון בנטל (קש"ב).	לא	לא
1.2.2011	השכלה אקדמית - דוקטור, מוסמך ובוגר משפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים השתלמות פוסט דוקטוריאלית במשפטים - אוניברסיטת הרוורד בארה"ב. נשיאת המועצה האקדמית העליונה, מרצה , הקריה האקדמית קריית אונו.בעלת מניות בדין הוצאה לאור, ניהול ושירותים בע"מ. שגרירת ישראל באו"ם במשרד החוץ עד 2010.	לא	כן, בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמכת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, דוקטור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. כיהנה במשך תקופות ארוכות במועצות מנהלים ובדירקטוריונים של חברות ציבוריות ובנקים. בחלק מהחברות שימשה כדירקטור חיצוני. כיהנה כדירקטור וראש ועדת ביקורת בבנק הפועלים.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

(הנתונים נכונים לתאריך הדוח)

שם נושא המשרה	רקפת רוסק עמינח	פרופ' דניאל צידון	איתי בן זאב
מספר זיהוי	022281927	053670725	032166225
תאריך לידה	1.2.1966	22.9.1955	23.2.1975
תאריך תחילת כהונה	1.1.2004	2.1.2005	1.4.2013
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	מנהל כללי ראשי וחברת הנהלה.	משנה למנהל הכללי, חבר הנהלה וראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה. יו"ר דירקטוריון לאומי פריווט בנק ס.א, לוקסאינווסט ס.א. הולדינג, לאומי פרטנרס בע"מ ולאומי טק בע"מ. (לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ ולאומי לוקסמבורג ס.א. דירקטור ב-Bank Leumi USA	סגן מנהל כללי, חבר הנהלה וראש חטיבת שוקי הון. דירקטור בלאומי שירותי שוק ההון ודירקטור ב לאומי LISI ארה"ב.
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	כן בעלת עניין (מנכ"ל ראשי)	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	רו"ח, מוסמכת מנהל עסקים, בוגרת חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בוגרת משפטים - אוניברסיטת תל-אביב. חברת הועד המנהל בעמותת הידידים של המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי ובאיגוד הבנקים בישראל. עד יולי 2013 חברת הועד המנהל במתן משקיעים בקהילה. עד אפריל 2012 משנה בכיר למנכ"ל הראשי וממלאת מקום המנכ"ל הראשי בהעדרה וראש החטיבה העסקית.	דוקטור ומוסמך לכלכלה - אוניברסיטת קולומביה ארה"ב. בוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים. חבר הועד המנהל במרכז ספיר באוניברסיטת תל-אביב, ובדרך רוח לקידום מדעי הרוח בישראל בע"מ (חל"צ). לאומי לוקסמבורג ס.א. - יו"ר הדירקטוריון - עד ספטמבר 2013. לאומי אינטרנשיונל אינווסטמנטס נ.ו. - דירקטור - עד ספטמבר 2013. אוריסטן אופורטיוניטי פאנד אינסטרומנט לטד ו-אוריסטן אופורטיוניטי פאנד מנג'מנט לטד - דירקטור - עד אפריל 2013. חבר הועד המנהל במכון הטכנולוגי בחולון - עד ינואר 2011. דירקטור בבורסה לניירות ערך בתל-אביב - עד נובמבר 2010. דירקטור בלאומי סי.איי - עד פברואר 2010.	L.L.B. משפטים אוניברסיטת תל-אביב.- קורס אנליסטים, מריל לינץ', בוגר תוכנית אנליסטים , פיתוח מנהלים, אינסיאד, בוגר תוכנית לפיתוח מנהלים, סגן ראש חטיבת שוקי הון, מנהל אגף חדר עסקות מט"ח ונגזרים.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד (המשך)

שם נושא המשרה	ד"ר חדוה בר	שלמה מיכאל גולדפרב	יעקב הבר
מספר זיהוי	013111836	054186556	023999972
תאריך לידה	10.3.1968	12.12.1956	24.10.1968
תאריך תחילת כהונה	1.8.2010	1.4.2013	1.1.2009
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	סגן מנהל כללי, חברת הנהלה, מנהלת סיכונים ראשית וראש החטיבה לניהול סיכונים. חברת הועד המנהל בעמותת לאומי אחריי-קרן המאה למען דור המחר (ע"ר).	סגן מנהל כללי, חבר הנהלה, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות. יו"ר דירקטוריון עליה לאומי ויו"ר ועדת בקורת בלאומי קארד פקדונות, בלאומי קארד אשראים ובלאומי קארד נכיונות, דירקטור בלאומי צ'ק שותפות מוגבלת, חבר ועדת בקורת בלאומי אחריי- קרן המאה למען דור המחר (ע"ר).	סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה וראש החטיבה לבנקאות עסקית ומסחרית.
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	דוקטור ומוסמך כלכלה ובוגרת כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. לאומי קמ"פ בע"מ - דירקטור - עד נובמבר 2010. סגן ראש חטיבת שוקי הון ומנהלת הסיכונים- עד אוגוסט 2010.	בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת בר אילן.רואה חשבון מוסמך ישראל (ICPA). חבר הועד המנהל במדרשת נשמת ובעמותת רעות. דירקטור בבנק ערבי ישראלי עד יוני 2013. ראש אגף חשבונאות וסגן ראש החטיבה לחשבונאות בבנק לאומי לישראל בע"מ - עד מרץ 2013. דירקטור בלאומי חברה למימון עד אוקטובר 2012. דירקטור בלאומי ליסינג השקעות בע"מ - עד אוגוסט 2012 (כיום לאומי-טק בע"מ).	מוסמך כלכלה ובוגר כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר אילן . יו"ר הועד המנהל של עמותת "ידידי עתידים". חבר הועדה המייעצת למועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה. חבר הועדה המייעצת לשר האוצר במשרד האוצר. ראש החטיבה לכספים וכלכלה בבנק לאומי לישראל- עד אוקטובר 2012. דירקטור בלאומי רי לטד - עד פברואר 2013. דירקטור ויו"ר בלאומי פרטנרס - עד יוני 2012. דירקטור בבנק ערבי ישראלי בע"מ - עד ספטמבר 2011.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)
(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד (המשך)

שם נושא המשרה	נעמי זנדהאוז	תמר יסעור	דן ירושלמי
מספר זיהוי	054761101	059764498	058074170
תאריך לידה	20.6.1957	24.8.1965	10.10.1963
תאריך תחילת כהונה	1.4.2009	1.1.2013	1.3.2013
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	סגן מנהל כללי, חברת הנהלה, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים.דירקטור בחברה לניהול קופות התגמולים והפיצויים של עובדי בנק לאומי ושל עובדי בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ובבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ.	סגן מנהל כללי, חברת הנהלה וראש החטיבה הבנקאית. יו"ר הדירקטוריון בלאומי קארד.	סגן מנהל כללי, חבר הנהלה וראש חטיבת תפעול ומחשוב.
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	עו"ד, בוגר משפטים - אוניברסיטת ת"א. דירקטור בחברה לרישומים של בנק לאומי לישראל בע"מ עד אוגוסט 2011. דירקטור בנאמנים חברה לאחזקות בע"מ - עד יוני 2011. דירקטור בחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ עד מאי 2011. ראש אגף ייעוץ משפטי ליחידות מטה במערך הייעוץ המשפטי של הבנק - עד מרץ 2009.	בוגר מנהל עסקים וסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים. MBA שיווק, האוניברסיטה העברית ירושלים. חברת ועד מנהל בעמותת ידידי מרכז רפואי רבין. מנכ"ל לאומי קארד - עד אוקטובר 2012. ראש מערך השיווק בבנק לאומי - עד 2011.	אקדמאית, ללא תואר בפסיכולוגיה, פילוסופיה, צרפתית ומדעי המחשב. נשיא חטיבת אירופה, מזרח תיכון ואפריקה, פרסום וקידום מכירות באמדוקס עד דצמבר 2012.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)
(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד (המשך)

שם נושא המשרה	דן כהן	יואל מינץ	רון מאיר פאינרו
מספר זיהוי	058845207	052302825	023571268
תאריך לידה	7.8.1964	3.2.1954	29.11.1967
תאריך תחילת כהונה	1.4.2011	30.8.2011	1.7.2012
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה וראש חטיבת משאבי אנוש. יו"ר הועד המנהל בלאומי אחרי- קרן המאה למען דור המחר (ע"ר).	סגן מנהל כללי, חבר הנהלה וראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן. יו"ר דירקטוריון Bank Leumi (UK) PLC ויו"ר דירקטוריון Bank Leumi Romania S.A	סגן מנהל כללי, חבר הנהלה וראש החטיבה לכספים וכלכלה. דירקטור בלאומי פריווט בנק ס.א, בלאומי פרטנרס בע"מ ובלאומי רי לטד.
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בוגר כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת חיפה. חבר ועד מנהל בעמותת ידידי עתידים. עד מרץ 2011 מנכ"ל לאומי קארד, יו"ר דירקטוריון לאומי קארד אשראים, לאומי קארד פקדונות ולאומי צ'ק שותפות מוגבלת, לאומי קארד נכיונות בע"מ ודירקטור בשופרסל פיננסיים ניהול בע"מ. בנק לאומי למשכנתאות בע"מ - דירקטור - עד פברואר 2009.	בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. ראש מערך בנייה ונדל"ן - בנק לאומי - עד מאי 2012. דירקטור בבנק לאומי למשכנתאות בערבון מוגבל - עד פברואר 2011.	חשבונאות - אוניברסיטת ת"א. פיסיקה והנדסת חומרים - הטכניון חיפה. יו"ר עמותת הורי ביה"ס הקהילתי ישגב ת"א. יזם ומנכ"ל רונקו קפיטל פרטנרס בע"מ - עד יולי 2012. סמנכ"ל כספים ודירקטור בחברות הקבוצה באפריקה ישראל להשקעות בע"מ - עד 2011.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד
(ב) נושאי משרה בכירה אחרים

שם נושא המשרה	ששון מרדכי	אייל יצחק אבולעפיה	גדעון אלטמן
מספר זיהוי	055722888	030171193	054989769
תאריך לידה	5.5.1959	3.6.1947	17.11.1957
תאריך תחילת כהונה	1.3.2011	1.10.2010	1.1.2008
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית.	סגן מנהל כללי. יו"ר דירקטוריון לאומי (לטין אמריקה) ס.א.	כפוף למנכ"ל הראשי עד לחופשה לקראת פרישה. דירקטור ב-Bank Leumi USA.
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בוגר מדעי המחשב - אוניברסיטת בר אילן מוסמך MSC מדעי המחשב- אוניברסיטת בר אילן מבקר מערכות מידע מוסמך - CISA , USA ISACA סגן נשיא העמותה בלשכת המבקרים הפנימיים בישראל. דירקטור בשירותי בנק אוטומטיים בע"מ ומרכז סליקה בנקאי בע"מ ובבנק ערבי ישראלי בע"מ - עד פברואר 2011. ראש אגף ייצור ותקשוב וסגן ראש מת"מ בבנק לאומי -עד פברואר 2011.	בוגר כלכלה ומזה"ת - האוניברסיטה העברית ירושלים. נשיא מנכ"ל ודירקטור ב-Bank Leumi USA- עד אוגוסט 2013. נשיא ודירקטור בבנק לאומי לישראל קורפ - עד אוגוסט 2013. דירקטור בלאומי שירותי השקעות בע"מ - עד אוגוסט 2013. יו"ר בנק לאומי ליסינג קורפ' - עד אוגוסט 2013. נשיא ויו"ר הדירקטוריון בלאומי ארה"ב חב' להשקעות, בלאומי סקיוריטיס קורפ' ובלאומי פיננשיאל קורפ' - עד אוגוסט 2013. מנכ"ל בנק ערבי ישראלי בע"מ - עד יוני 2010.	מוסמך מנהל עסקים ובוגר כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר אילן. חבר הנהלה וראש החטיבה לבנקאות מסחרית בבנק לאומי- עד דצמבר 2013. דירקטור בלאומי קארד בע"מ - עד מרץ 2013 ראש החטיבה המסחרית בפועל - עד דצמבר 2010.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(ב) נושאי משרה בכירה אחרים (המשך)

שם נושא המשרה	אבירם כהן	זאב מורג	יצחק נאור
מספר זיהוי	059756866	059066050	053360277
תאריך לידה	12.7.1965	23.7.1964	19.1.1955
תאריך תחילת כהונה	20.3.2011	1.3.2014	1.5.2012
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	ראש מערך שיווק, פרסום ודוברות. חבר הועד המנהל בלאומי אחרי-קרן המאה למען דור המחר (ע"ר).	סגן מנהל כללי, קצין ציות ראשי וראש מערך ציות ואכיפה (*) דירקטור בלוקסאינווסט.	סגן מנהל כללי, ראש המערך העסקי בחטיבה לבנקאות עסקית ומסחרית.
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	מוסמך מנהל עסקים MBA - אוניברסיטת דרבי. בוגר מדעי המדינה והיסטוריה - אוניברסיטת בר אילן. דובר בנק לאומי - עד מרץ 2011.	תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה ותואר שני MBA במנהל עסקים - באוניברסיטת תל-אביב. עד אוקטובר 2010 - ראש אגף בחטיבת הביקורת הפנימית, עד פברואר 2014 - סגן ראש החטיבה לשוקי הון. עד מרץ 2014 דירקטור בחברה לרישומים ובלאומי חברה למימון בע"מ.	בוגר מדעי החברה - האוניברסיטה העברית, ירושלים. מוסמך מנהל עסקים - האוניברסיטה העברית, ירושלים. ראש סקטור צריכה ומסחר בחטיבה העסקית.

(*) עד 28.2.2014 כיהנה בתפקיד קצין ציות ראשי וראש מערך ציות ואכיפה הגב' מאירה קרני.

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)
(ב) נושאי משרה בכירה אחרים (המשך)

שם נושא המשרה	שלמה פרגמנט	יעל (בן משה) רודניקי
מספר זיהוי	050770973	059060533
תאריך לידה	16.6.1951	24.9.1964
תאריך תחילת כהונה	1.4.2001	1.5.2009
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו; היה נושא המשרה הבכירה מורשה חתימה עצמאי בתאגיד - תצוין עובדה זו.	סגן מנהל כללי, ראש אגף אבטחת מידע, סיכונים ותפעול חברות בת.	מזכיר הבנק והקבוצה ודירקטור ב-Anglo Palestine Limited
אם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות. בפירוט השכלתו של נושא המשרה הבכירה יצוינו המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה, והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בוגר הנדסת תעשייה וניהול BSC - הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה ומוסמך מנהל עסקים MBA - אוניברסיטת תל-אביב.	עו"ד, בעלת תואר שני ובוגרת משפטים - אוניברסיטת תל-אביב . מזכיר, יועצת משפטית ומנהלת אגף ייעוץ משפטי בבנק לאומי למשכנתאות - עד מרץ 2009.

תקנה 26 ב - מורשי החתימה של התאגיד

בתאגיד אין מורשי חתימה עצמאיים בהתאם להגדרה בסעיף 37 (ד) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תקנה 27 - רואי החשבון המבקרים של התאגיד

רואי החשבון המבקרים המשותפים של התאגיד הם:

סומך חייקין	קוסט, פורר גבאי את קסירר
רח' הארבעה 17	רח' עמינדב 3
תל-אביב 64739	תל-אביב 67067

תקנה 28 - שינויים בתזכיר ותקנון של התאגיד

במהלך שנת הדיווח לא בוצעו שינויים בתזכיר ו/או בתקנון של הבנק.

באסיפה הכללית המיוחדת שהתקיימה ביום 11 בפברואר 2014, ולאחר המלצת הדירקטוריון בישיבתו ביום 20 במרס 2013, הוחלט לאשר את תיקון תקנון הבנק בעיקר על מנת להתאימו לחוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012, אשר תיקן את חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, ופקודת הבנקאות, 1941, ובכלל זה תיקון הוראות הנוגעות להצעת דירקטורים, מינוים וכהונתם וכן הוראות הנוגעות לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

לפרטים נוספים ראה הדיווחים המיידיים מיום 21 במרס 2013 (אסמכתא: 2013-01-013399) וכן מיום 11 בפברואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-037354, 2014-01-037369).

תקנה 29 - המלצות והחלטות הדירקטורים

תקנה 29(א)

להלן פירוט לגבי המלצות הדירקטוריון שהובאו בפני האסיפה הכללית של התאגיד במהלך שנת הדיווח, בעניינים המפורטים בתקנה זו:

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 20 במרס 2013 התקבלו המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית לתקן את תקנון הבנק כמפורט בתקנה 28 לעיל.

במהלך שנת הדיווח לא התקבלו החלטות הדירקטוריון שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית של התאגיד בעניינים האחרים המפורטים בתקנה זו.

תקנה 29(ב)

במהלך שנת הדיווח לא התקבלו החלטות באסיפה הכללית של התאגיד שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון בעניינים המפורטים בתקנה 29(א).

תקנה 29(ג)

במהלך שנת 2013 לא כונסו אסיפות כלליות מיוחדות. יחד עם זאת, ביום 3 בספטמבר 2013 הוחלט לדחות את האסיפה הכללית המיוחדת שזומנה ביום 7 באוגוסט 2013. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של הבנק מתאריכים 3 בספטמבר 2013 (אסמכתא: 2013-01-137040) ו-7 באוגוסט 2013 (אסמכתא: 2013-01-112284).

באסיפה הכללית המיוחדת שהתקיימה ביום 11 בפברואר 2014, הוחלט לאשר מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק לשנת 2013 ולשנים 2014, 2015 ו-2016, לאשר את החלת מדיניות התגמול לעניין המענקים השנתיים ביחס למנכ"ל הראשי לשנת 2013 ולשנים 2014, 2015 ו-2016, לאשר עדכון תנאי הפרישה של המנכ"ל הראשי, לאשר את תיקון תקנון הבנק ולאשר את החלת מדיניות התגמול לעניין המענק השנתי ביחס ליו"ר הדירקטוריון לשנת

2013 ולשנים 2014, 2015 ו-2016. לפרטים נוספים נא ראה הדיווחים המיידיים בדבר תוצאות האסיפה המיוחדת ובדבר שינוי בתזכיר ו/או בתקנון מיום 11 בפברואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-037354, 2014-01-037369).

תקנה 29א - החלטות החברה

תקנה 29 א (1)

לאחר אשור ועדת הבקורת והדירקטוריון, אשרה האסיפה הכללית השנתית ביום 23 באוקטובר 2013 את ההחלטות בדבר אשור מילוי תפקיד ובדבר גילוי ע"י נושאי משרה. לפרטים נוספים ראו הדיווח המיידי בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 23 באוקטובר 2013 (אסמכתא: 2013-01-173919) וכן בדיווח המיידי בדבר זימון אסיפה כללית שנתית מיום 16 בספטמבר 2013 (אסמכתא: 2013-01-147072).

תקנה 29 א (4)

א. בעניין פטורים לנושאי משרה בבנק, אשר הינם בתוקף בתאריך הדוח, ראה לעיל באור 18(י) לדוחות הכספיים.

ב. לפרטים בעניין התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק (דירקטורים ונושא משרה אחרים), נא ראה לעיל באור 18(י) לדוחות הכספיים.

ג. ביום 4 בנובמבר 2010 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, החלטת מסגרת המסמיכה מראש את הבנק לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובקבוצה ("הפוליסה"), מעת לעת, ומבלי שיידרש לכך אישור נוסף של האסיפה הכללית. תקופת ההחלטה הינה עד לא יאוחר מסוף שנת 2015. לפרטים נוספים ראו הדיווח המיידי בדבר תוצאות האסיפה הכללית המיוחדת שפורסם ביום 4 בנובמבר 2010 (אסמכתא: 2010-01-670230).

בהתאם לכך, ביום 24 באוקטובר 2013, לאחר אישור ועדת הביקורת, הדירקטוריון אישר חידוש פוליסת הביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובקבוצה (D&O) בהתאם לפירוט שהוצג בפניו, לתקופה של 12 חודשים, עם אפשרות הארכה ל-18 חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2013, הכוללת כיסוי בסכום של 250 מיליון דולר למקרה ולתקופה עם השבה לקדמות באותו הסכום. בפועל נרכשה פוליסה לתקופה של 18 חודשים.

בנק לאומי לישראל בע"מ

שמות החותמים: **תפקידם:**

(1) שלמה גולדפרב — סגן מנהל כללי, חבר הנהלה, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות בתאגיד.

(2) יעל (בן משה) רודניקי, עו"ד — מזכיר הבנק והקבוצה

תאריך: 30.3.2014

(הנחיה לפי סעיף 36א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן: "החוק"))

1. הגדרות

בהנחיה זו-

"**בעל עניין**", "**דירקטור בלתי תלוי**", "**דירקטור חיצוני**", "**ועדת דירקטוריון**", "**חברה ציבורית**", "**ענין אישי**", "**עסקה**", "**פעולה**", "**קרוב**", "**שליטה**", "**תקנון**" - כהגדרתם בסעיף 1 לחוק החברות;

"**דוח תקופתי**"- כמשמעות המונח בפרק ב' לתקנות הדוחות;

"**דוח רבעוני**"- כמשמעות המונח בפרק ד' לתקנות הדוחות;

"**הוועדה**", "**הצהרה**", "**ועדה לבחינת הדוחות הכספיים**"- כמשמעותם בתקנות אישור הדוחות הכספיים;

"**זיקה**"- כמשמעות המונח בסעיף 240 לחוק החברות;

"**חוק החברות**"- חוק החברות, התשנ"ט-1999;

"**חוק ניירות ערך**" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

"**כשירות מקצועית**", "**מומחיות חשבונאית ופיננסית**" - כמשמעותם בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005;

"**מבטח**", "**שנת הדיווח**"- כהגדרתם בתקנות הדוחות;

"**נושא משרה בכירה**" - כהגדרתו בסעיף 37(ד) לחוק ניירות ערך;

"**שליטה**", "**בעל שליטה**"- כמשמעותם בסעיף 1 או 268 לחוק החברות, לפי העניין;

"**שנת הדיווח**"- משמעה מיום 1.1.13 ועד ליום 31.12.13;

"**תאגיד**"- תאגיד מדווח שהנו בגדר חברה ציבורית כמשמעות המונח בחוק החברות (ובכלל זה תאגיד בנקאי ומבטח שהנם בגדר חברה ציבורית), או בגדר תאגיד זר;

"**תאגיד בנקאי**"- כהגדרתו בחוק ניירות ערך;

"**תאגיד זר**"- חברה שהתאגדה מחוץ לישראל ומניותיה הוצעו לציבור בישראל, כאמור בסעיף 39א לחוק ניירות ערך;

"**תקנות אישור הדוחות הכספיים**"- תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010;

"**תקנות הדוחות**"- תקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970.

* הבנק החליט לצרף שאלון ממשל תאגידי באופן וולנטרי, על אף העדר חובה שבדין במועד הדוח.

שאלון ממשל תאגידי

נמחק: מעבר מקטע (עמוד חדש)

במסגרת שאלון זה תשומת לב כי -

1. **השאלון ערוך במתכונת שבה תשובה "נכון" לגבי כל אחת מן השאלות מהווה אינדיקציה חיובית לקיומו של ממשל תאגידי תקין, ולהיפך. תשובה "נכון" תסומן במשבצת הרלוונטית באמצעות –√ ותשובה "לא נכון" תסומן באמצעות- X; למען הסר ספק יובהר כי השאלון אינו בא למצות את כל היבטי הממשל התאגידי הרלוונטיים לתאגיד, אלא עוסק במספר היבטים בלבד; לצורך קבלת מידע נוסף (ולפי העניין), יש לעיין בדיווחים השוטפים של התאגיד.**

2. **"שנת הדיווח" משמעה מיום 1.1.13 ועד ליום 31.12.13, אלא אם נאמר אחרת;**

3. **לצד כל שאלה מצוינת המסגרת הנורמטיבית. במקרה שהשאלה מתייחסת להוראת חובה מצוין הדבר במפורש;**

4. **במקרה שתאגיד מבקש להוסיף מידע העשוי להיות חשוב למשקיע סביר בקשר עם תשובותיו בשאלון, יוכל לעשות כן במסגרת הערות סיום לשאלון, תוך הפניה מן השאלה הרלוונטית.**

עצמאות הדירקטוריון

	נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. *בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.(ב)(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצונים השונים):* דירקטור א': **פרופ' גבריאלה שלו**. דירקטור ב': **גב' ציפורה סמט**. דירקטור ג': **עו"ד חיים סאמט**. מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **3**.	√		**הוראת חובה** סעיף 239 לחוק החברות

2.	א.	מספר הדירקטורים הבלתי תלויים[1] המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **5**, ובסך הכל **8** כולל "דירקטור חיצוני" כהגדרתו בחוק החברות.	_____	_____ חוק החברות - סעיף 1 לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות), ותקנה 10(ב)(9א) ו-48(ג)(9א) לתקנות הדוחות
	ב.	נכון למועד פרסום שאלון זה- - בתאגיד שיש בו בעל שליטה או מי שמחזיק בדבוקת שליטה (בסעיף זה - **בעל שליטה**) - שליש מבין חברי הדירקטוריון, לפחות, בלתי תלויים. - בתאגיד שאין בו בעל שליטה - רוב חברי הדירקטוריון בלתי תלויים. **הערה: בדירקטוריון הבנק מכהנים 8 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים לפי הוראות בנק ישראל ובהם נכללים 3 דח"צים בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"). כל הדירקטורים שלעיל עונים להגדרת דירקטור בלתי תלוי בחוק החברות.**	√	
	ג.	התאגיד קבע בתקנון כי יכהן בו שיעור[2] מספר מינימאלי של דירקטורים בלתי תלויים. **הערה: על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, על תאגיד בנקאי למנות לפחות 1/3 מחברי הדירקטוריון כדירקטורים חיצוניים (הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין). הבנק מילא אחר הוראות הפיקוח על הבנקים, כאשר יותר ממחצית מחברי הדירקטוריון הינם דירקטורים חיצוניים (עפ"י חוק החברות ו/או הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין) ובלתי תלויים (עפ"י חוק החברות).** שיעור/מספר הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון: **כאמור, על פי הוראות בנק ישראל, לפחות 1/3 מחברי הדירקטוריון.** התאגיד עמד בפועל בהוראת התקנון בשנת הדיווח (לענין כהונת דירקטורים בלתי תלויים): ☒ כן ☐ לא *(יש לסמן x במשבצת המתאימה).*	√	
3.		בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי). אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין הגורם שערך את הבדיקה האמורה:	√	סעיפים 240(ב), 241, 245א. ו-246 לחוק החברות

[1] למעט "דירקטור חיצוני" כהגדרתו בחוק החברות.

[2] בשאלון זה "**שיעור**"- מספר מסוים מתוך כל הדירקטורים. כך, לדוגמה, בתאגיד בו נקבע שיעור של שליש דירקטורים בלתי תלויים יצוין 1/3.

שאלון ממשל תאגידי

	מזכירות הבנק. **התשובה הינה בהתבסס על הצהרות הדירקטורים שניתנו עד למועד הדוח התקופתי.**		
4.	כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים[3] למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין מספר הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.	√	חוק החברות - סעיף 3 לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות)
5.	כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של ענין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הועדה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון"- א. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☒ **כן** ☐ לא ב. יצוין שיעור הישיבות בהן דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה, למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: _____	√	סעיפים 255, 269 ו-278 לחוק החברות
6.	בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות האדם הנוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: _____. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): _____. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): _____. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: ☐ כן ☐ לא *(יש לסמן x במשבצת המתאימה)* שיעור נוכחותו[4] בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח: _____. לשם הצגת נושא מסוים על ידו: _____ , נוכחות אחרת: _____.	_____	סעיף 106 לחוק החברות

☒ **לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).**

---

[3] לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן כנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב "ככפיפות" לעניין שאלה זו.

[4] תוך הפרדה בין בעל השליטה לקרובו ו/או מי מטעמו.

שאלון ממשל תאגידי

כשירות וכישורי הדירקטורים

		נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
7.	בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים *(לעניין זה - קביעה ברוב רגיל **אינה** נחשבת מגבלה).* **הערה: לעניין זה קיימות הוראות מיוחדות בדין הנוגעות לתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה.** אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -		√		סעיפים 85 ו-222 לחוק החברות, סעיף 246ב. לחוק ניירות ערך
	א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.	_____	_____	
	ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	_____	_____	
	ג. מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	_____	_____	
	ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.	_____	_____	
8.	כל הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח הצהירו עובר למועד זימון האסיפה הכללית שעל סדר יומה היה מינוים (לרבות מינויים מחדש), כי יש להם הכישורים הדרושים (תוך פירוטם) והיכולת להקדיש את הזמן הראוי לשם ביצוע תפקידם וכי לא מתקיימות לגביהם ההגבלות האמורות בסעיפים 226 ו-227 לחוק החברות, ולעניין דירקטור בלתי תלוי מתקיים בהם גם האמור בפסקאות (1) ו-(2) להגדרה "דירקטור בלתי תלוי" שבסעיף 1 לחוק החברות. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוינו שמות הדירקטורים שלא התקיים האמור לגביהם: _____.		√		**הוראת חובה** סעיפים 224א. ו-224ב. לחוק החברות
9.	לתאגיד יש תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון"- יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ **כן** ☐ לא *(יש לסמן x במשבצת המתאימה)*		√		חוק החברות - סעיף 4 (א) לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות)
10.	יו"ר הדירקטוריון (או אדם אחר שמינה הדירקטוריון) אחראי על הטמעת הוראות הממשל התאגידי החלות על התאגיד, ופעל לעדכון הדירקטורים בנושאים הקשורים בממשל תאגידי במהלך שנת הדיווח.		√		חוק החברות - סעיף 4 (ב) לתוספת הראשונה (הוראות ממשל

		אם הדירקטוריון מינה אדם אחר לתפקיד האחראי (חלף יו"ר הדירקטוריון), נא ציינו את שמו ותפקידו: _____.			תאגידי מומלצות)
11.	א.	בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: **3**.	√		**הוראת חובה** סעיף 92(א)(12) לחוק החברות
	ב.	בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד, בנוסף לדירקטור החיצוני בעל המומחיות החשבונאית ופיננסית, דירקטורים נוספים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית במספר שאותו קבע הדירקטוריון. *בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים נוספים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים כאמור:* _____.	√		**הוראת חובה** סעיף 219(ד) לחוק החברות
	ג.	מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח: בעלי כשירות חשבונאית ופיננסית: **12 מתוך 13.** **הערה: כיום 14 מתוך 15 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.** בעלי כשירות מקצועית: **כל הדירקטורים**. *במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.*	_____	_____	סעיפים 92(א)(12), 219(ד), 240(א1) לחוק החברות, תקנה 10(ב)(9)(א) ו-48(ג)(9) לתקנות הדוחות
12.	א.	במועד מינוי דירקטור חיצוני בשנת הדיווח, קוימה הוראת סעיף 239(ד) לחוק החברות לענין גיוון הרכב הדירקטוריון משני המינים. ☐ *לא רלוונטי (לא מונה דירקטור חיצוני בשנת הדיווח)*	√		**הוראת חובה** סעיף 239(ד) לחוק החברות
	ב.	בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. *בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים:* _____.	√		חוק החברות - סעיף 2 לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות)
	ג.	מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: **11**, נשים: **4**.	_____	_____	

שאלון ממשל תאגידי

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)

			נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
13.	א.	מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח:	_____	_____	סעיפים 97 , 98 ו-224א. לחוק החברות

	ישיבות מליאת הדירקטוריון	ישיבות ועדות הדירקטוריון
רבעון ראשון (שנת 2013):	**14**	**31**
רבעון שני:	**8**	**32**
רבעון שלישי:	**11**	**29**
רבעון רביעי:	**12**	**39**

	ב.	לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו):	_____	_____	

(יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).

שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת (לגבי דירקטור החבר בוועדה זו)	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הועדה)
		החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון.	
דוד ברודט	**93%**[5]	**אינו חבר ועדת הביקורת, אך בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים משתתף כמשקיף בישיבות הועדה בנושאים הקשורים לדוחות הכספיים. נכח ב-100% מדיוני הועדה בנושא הדוחות הכספיים.**	**ועדת משאבים -100%** **ועדה לניהול סיכונים - 100%** **ועדת אסטרטגיה - 100%** **ועדת לקוחות חו"ל -100%** **ועדת נוהל - 100%** **ועדת אשראי - 100%**

[5] בישיבה אחת היה מנוע מלהשתתף בשל עניין אישי בנושא.

דוד אבנר	93%	-	הועדה לניהול סיכונים - 100% ועדת אסטרטגיה - 100% ועדת משאבים -100% ועדה לבחינת תביעה - 100%	
רמי גוזמן	100%	-	הועדה לניהול סיכונים- 100% ועדת תשקיפים- 100% ועדת נוהל- 100% ועדת השקעות - 100% ועדת משאבים - 100%	
אריה גנס	98%	100%	ועדת אשראי - 100% ועדת השקעות -100%	
משה דברת	98%	-	ועדת אשראי - 94% ועדת תשקיפים- 100% ועדת נוהל - 100% הועדה לניגוד עניינים - 100% ועדת משאבים - 100%	
יהודה דרורי הערה - כיהן עד יום 31.8.13. הישיבות חושבו בהתאם.	93%	-	ועדת אשראי - 100% הועדה לניהול סיכונים -100% ועדת השקעות -100%	
דורון כהן הערה - כיהן עד יום 31.3.13. הישיבות חושבו בהתאם.	100%	-	ועדת אשראי - 67% הועדה לניהול סיכונים -67% ועדת תגמול - 100% ועדת משאבים -75%	

שאלון ממשל תאגידי

מירי כץ	**93%**	**91%**	**ועדת נוהל - 100%** **ועדת תשקיפים - 100%** **ועדת אסטרטגיה - 100%**
יואב נרדי	**96%**	**100%**	**ועדת אשראי - 100%** **ועדת אסטרטגיה - 100%** **ועדת לקוחות חו"ל - 100%** **ועדה לבחינת תביעה - 100%**
חיים סאמט	**93%**	**85%**	**ועדת תשקיפים - 50%**[6] **ועדת השקעות - 0%**[7] **ועדת תגמול - 100%** **ועדת משאבים - 78%** **ועדה לבחינת תביעה -100%**
ציפורה סמט	**98%**	**100%**	**ועדת אשראי - 94%** **ועדת תשקיפים - 100%** **הועדה לניהול סיכונים - 100%** **הועדה לניגוד עניינים - 100%** **ועדת תגמול - 100%**

[6] במהלך שנת 2013 התקיימו שתי ישיבות ועדת תשקיפים.

[7] במהלך שנת 2013 התקיימה ישיבה אחת של ועדת השקעות.

עמוס ספיר	**96%**	**-**	**ועדת אשראי - 100%** **ועדת השקעות - 100%** **ועדת אסטרטגיה - 100%** **הועדה לבחינת תביעה -100%**		
אפרים צדקה	**98%**	**90%**[8]	**הועדה לניהול סיכונים - 90%** **ועדת תגמול- 100%** **ועדת לקוחות חו"ל -100%** **ועדת משאבים- 100%**		
ידידיה שטרן	**84%**	**-**	**ועדת תשקיפים -100%** **ועדת נוהל - 50%**[9] **ועדת השקעות - 100%** **הועדה לניגוד עניינים - 100%** **הועדה לבחינת תביעה -100%**		
גבריאלה שלו	**98%**	**98%**	**ועדת נוהל - 100%** **הועדה לניגוד עניינים - 100%** **ועדת אסטרטגיה - 100%** **ועדת תגמול - 100%** **ועדת לקוחות חו"ל - 100%**		
14.	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם, לאחר שניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.		√		חוק החברות - סעיף 5 לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות)
15.	בשנת הדיווח כונסה אסיפה שנתית (ולא יאוחר מתום חמישה עשר חודשים לאחר האסיפה השנתית האחרונה).		√		**הוראת חובה** סעיף 60 לחוק החברות

[8] ב-2 ישיבות היה מנוע מלהשתתף בשל עניין אשי בנושא.

[9] במהלך שנת 2013 התקיימו שתי ישיבות של ועדת נוהל.

שאלון ממשל תאגידי

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון

		נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
16.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. *בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א.(2) לחוק החברות), ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.*	√		**הוראת חובה** סעיף 94(א) לחוק החברות
17.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. *בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א.(6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.*	√		**הוראת חובה** סעיף 119 לחוק החברות
18.	בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות. אם תשובתכם הינה "נכון" - נא הפנו לדיווח המיידי אודות האסיפה הכללית אשר אישרה את כפל הכהונה ו/או הפעלת הסמכויות כאמור: _____. ☒ **לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).**	_____	_____	**הוראת חובה** סעיפים 95 ו-121 לחוק החברות
19.	המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -	√		סעיפים 95 ו-121 לחוק החברות
	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.	_____	_____	
	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות: ☐ כן ☐ לא *(יש לסמן x במשבצת המתאימה)*	_____	_____	
20.	בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☒ **לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).**	_____	_____	סעיף 106 לחוק החברות

ועדת הביקורת

		נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
21.	כל הדירקטורים החיצוניים היו חברים בועדת הביקורת במהלך שנת הדיווח.	√		**הוראת חובה** סעיף 115 לחוק החברות
22.	יו"ר ועדת הביקורת הוא דירקטור חיצוני.	√		**הוראת חובה** סעיף 115 לחוק החברות
23.	בועדת הביקורת <u>לא כיהן</u> בשנת הדיווח -			**הוראת חובה** סעיף 115 לחוק החברות
	א. בעל השליטה או קרובו.	_____	_____	

☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

	ב. יו"ר הדירקטוריון. **בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים, יו"ר הדירקטוריון משתתף כמשקיף בישיבות ועדת הביקורת בנושאים הקשורים בדוחות הכספיים.**	√	
	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.	√	
	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.	√	
	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה.	_____	_____

☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

24.	מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות.	√		**הוראת חובה** סעיף 115 (ה) לחוק החברות
25.	מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני.	√		**הוראת חובה** סעיף 116א. לחוק החברות

שאלון ממשל תאגידי

	אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: _____.			
26.	ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר, לפי העניין, ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.	√		סעיף 6 לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות)
27.	בכל ישיבות ועדת הביקורת בהן נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הועדה, היה זה באישור יו"ר הועדה ו/או לבקשת הועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).	√		**הוראת חובה** סעיף 115 (ה) לחוק החברות

תפקידי הועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן - הועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים

	החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ועדת הביקורת משמשת כועדה לבחינת דוחות כספיים.	**נכון**	**לא נכון**	**מסגרת נורמטיבית**
28.	א. יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות לקראת ישיבת הדירקטוריון בה יאושרו הדוחות התקופתיים או הרבעוניים: _____ . **בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון, פרק הזמן לצורך העברת חומר רקע לקראת ישיבת הדירקטוריון בה יאושרו הדוחות התקופתיים הוא 6 ימי עבודה, ופרק הזמן לצורך העברת חומר הרקע לקראת ישיבת הדירקטוריון בה יאושרו הדוחות הרבעוניים הוא 4 ימי עבודה.**	_____	_____	תקנה 2(3) לתקנות אישור הדוחות הכספיים
	ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד אישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2013): **6** דוח רבעון שני: **9** דוח רבעון שלישי: **7** דוח שנתי: **4**	_____	_____	
	ג. מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד אישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2013): **3** דוח רבעון שני: **10** דוח רבעון שלישי: **10** דוח שנתי: **6**	_____	_____	
29.	רואה החשבון המבקר של התאגיד הוזמן לכל ישיבות הועדה והדירקטוריון, והמבקר הפנימי קיבל הודעות על קיום הישיבות כאמור, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח.	√		**הוראת חובה** סעיף 168 לחוק החברות, תקנה 2(2) לתקנות אישור הדוחות הכספיים.
30.	בועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:			**הוראת חובה** תקנה 3 לתקנות אישור הדוחות הכספיים.
	א. מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בועדה ואישור הדוחות כאמור).	√		

ב.	התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לענין כהונת חברי ועדת ביקורת).	√	
ג.	יו"ר הועדה הוא דירקטור חיצוני.	√	
ד.	כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.	√	
ה.	לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	√	
ו.	חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.	√	
ז.	המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.	√	
אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור: _____.		_____	_____

שאלון ממשל תאגידי

רואה חשבון מבקר

		נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
.31	ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה, בסמוך לפני אישור הדוח התקופתי, כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים לדוחות הכספיים בשנת הדיווח.	√		סעיף 117(5) לחוק החברות
.32	<u>טרם</u> מינויו של רואה החשבון המבקר, העבירה ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים) את המלצותיה לאורגן הרלוונטי בתאגיד, בקשר עם היקף עבודתו ותנאי העסקתו של רואה החשבון המבקר. ☐ לא רלוונטי (בשנת הדיווח לא מונה רואה חשבון מבקר). אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם האורגן הרלוונטי בתאגיד פעל על פי המלצות ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים): ☒ **כן**	√		סעיף 117(5) לחוק החברות
	☐ לא *(במקרה שהתשובה היא "לא", נא פרטו בהערות סיום לשאלון זה כיצד האורגן הרלוונטי (תוך ציון זהותו) הניח דעתו בקשר עם היקף עבודתו ושכרו של רואה החשבון המבקר).* *(יש לסמן x במשבצת המתאימה).*			
.33	ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים) בחנה בשנת הדיווח כי לא היתה מגבלה על עבודת רואה החשבון המבקר.	√		חוק ניירות ערך ותקנותיו (לעניין "דוחות מבוקרים כדין")
.34	ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים) דנה בשנת הדיווח עם רואה החשבון המבקר בממצאי הביקורת והשלכותיהם.	√		תקנה 2 לתקנות אישור הדוחות הכספיים, חוק החברות - סעיף 6 לתוספת הראשונה (הוראות ממשל תאגידי מומלצות)
.35	ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה, טרם מינויו של רואה החשבון המבקר, בדבר התאמת כשירותו לביצוע ביקורת בתאגיד וזאת לאור אופי פעילות התאגיד ומורכבותו. ☐ לא רלוונטי (בשנת הדיווח לא מונה רואה חשבון מבקר).	√		חוק ניירות ערך ותקנותיו (לעניין "דוחות מבוקרים כדין")
.36	נא פרטו את מספר השנים בהם מכהן השותף המטפל במשרד רואה החשבון המבקר בתפקידו (כרואה חשבון מבקר בתאגיד): **קיימים שני משרדי רו"ח מבקרים:** **YOUNG &ERNST - מר ניר מרדכי, מכהן בתפקידו 3.5 שנים.** **סומך חייקין - גב' הילה קרן ארז, מכהנת בתפקידה 3 שנים.**	____	____	חוק ניירות ערך ותקנותיו (לעניין "דוחות מבוקרים כדין")
.37	רואה החשבון המבקר השתתף בשנת הדיווח בכל ישיבות הועדה לבחינת הדוחות הכספיים אליהן הוזמן.	√		סעיף 168 (ב) לחוק החברות, תקנה 2 לתקנות אישור הדוחות הכספיים

עסקאות עם בעלי עניין

		נכון	לא נכון	מסגרת נורמטיבית
38.	התאגיד אימץ נוהל, שאושר בידי ועדת ביקורת, שעניינו עסקאות בעלי עניין על מנת להבטיח כי עסקאות כאמור יאושרו כדין. **הנוהל בענין עסקאות בעלי ענין אושר בועדת נוהל של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון.**	√		סעיפים 117, 253, 255, 270-278 לחוק החברות
39.	בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין - - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____. - האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדין: ☐ כן ☐ לא *(יש לסמן x במשבצת המתאימה)* **☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).**	_____	_____	סעיף 270(4) לחוק החברות
40.	למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה " לא נכון" - יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו: ☐ כן ☐ לא *(יש לסמן x במשבצת המתאימה)* **☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).**	_____	_____	סעיף 254 לחוק החברות, סעיף 36 לחוק ניירות ערך (פרט חשוב למשקיע הסביר)

יו"ר הדירקטוריון: _____ **יו"ר ועדת הביקורת (המשמשת גם כועדה לבחינת דוחות כספיים):** _____

שאלון ממשל תאגידי

תאריך החתימה: 30.3.2014